

41648

T.C.
ANKARA UNIVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTUSU
ARKEOLOJİ ve SANAT TARİHİ
(PROTOHİSTORYA VE ÜNASYA ARKEOLOJİSİ)
ANABİLİM DALI

"M.Ö. 3. BINDE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE METALİK SERAMİK
VE BU SERAMİĞİN ANADOLU'DAKİ YAYILIŞI"

Doktora Tezi

SULEYMAN YÜCEL ŞENYURT

41648

Tez Danışmanı

Prof.Dr. HAYAT ERKANAL

ANKARA - 1995

A.Ü. SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOKTORA TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi.....
Anabilim Dalı doktora öğrencisiSüleyman Yücel Şenayrt.....
"M.Ö. 3. binde Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Metalik Seramik ve bu Seramiğin Anadolu
Yayıllışı" başlıklı tezini değerlendirmek üzere görevlendirilen jürimiz, Prof. Dr. Kutlu Emre
başkanlığında, 26.6.1995..... günü saat 10.00.....'da
11 ve Tarih-Coğrafya..... Fakültesi'nde toplandı.

Tezin;

- a) Bekiyi..... derece ile başarılı sayılmasına,
b) ~~duzelmek üzere geri verilmesine,~~
c) ~~reddine~~

Oybirliği/Oyçokluğu ile karar verildi.

Üye

Prof. Dr. Kutlu Emre (Başkan)

K. Emre

Üye

Doç. Dr. Aliye Öztan

A. Öztan

Üye

Prof. Dr. Hayat Erkanal (Dns)

H. Erkanal

Aliye Öztan

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Mühür
Sayı : 3597
Tarih : 26.6.1995
HALI

ÖNSÖZ

"M.Ü. 3. Binde Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Metalik Seramik ve Bu Seramiğin Anadolu'daki Yayılışı" konulu bu doktora tezinde metalik seramik türünün Anadolu'daki konumu detaylı olarak incelenmiştir. Anadolu'dan elde edilen ve çoğu yeni olan bu verilerin yanı sıra, Kuzey Suriye ve Kuzey Mezopotamya'daki kazılarda elde edilen yeni verilerin de yardımı ile metalik seramiğin kap tiplerinin bölgesel dağılımı ve bazı teknik problemleri ile tarihlendirme sorunu gibi konular yeni yaklaşımlar içerisinde değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada ele alınan malzemenin çoğunluğu yayınlanmamış metalik seramik örneklerinden oluşmaktadır. Girnavaz kazılarında ele geçen metalik seramik malzemesinin tümünü incelememe müsaade eden, tez danışmanım Prof.Dr.Hayat Erkanal'a teşekkürü bir borç bilirim.

Samsat kazılarında ele geçen yayınlanmamış metalik seramik örneklerini inceleyip, tezimde değerlendirmeme müsaade eden Prof.Dr.Nimet Üzçüç'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, Pir Hüseyin Höyüğü ve Hayaz Höyük'te bulmuş olduğu metalik seramik parçalarını tezimde değerlendirmeme müsaade eden ve Samsat metalik kapları ile ilgili açıklayıcı bilgilerini benden esirgemeyen Doç.Dr. Aliye Üztan'a çok teşekkür ederim.

Dylum Höyük seramiğinin bir kısmını yakından görüp incelememi sağlayan Prof.Dr.Engin Üzgen'e, Mardin-Kızıltepe çevresinde yapılan yüzey araştırmalarıyla ilgili yayınlanmamış lisans ve yüksek lisans tezlerinde ele alınmış olan metalik seramik örneklerini bu tez çalışmasında değerlendirmeme müsaade eden Araş.Gör.E.Ay'a ve çalışmalarım sırasında her türlü yardımı benden esirgemeyen Yard.Doç.Dr.A.Tuba Ükse'ye çok teşekkür ederim.

Son olarak da, manevi destek ve yardımlarını her zaman derinden hissettiğim sayın hocalarım Prof.Dr.Kutlu Emre ve Doç.Dr.Aliye Üztan'a sonsuz teşekkürlerimi sunmak isterim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii-vi
KAYNAKÇA VE KISALTMALAR	vii-xxxvii
1. GİRİŞ	1-15
1.1. Metalik Seramiğin Tanımı	3-9
1.2. Araştırma Tarihçesi	9-11
1.3. Malzeme ve Metod	12-13
1.4. Amaç	13-15
2. GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNİN COĞRAFİ KONUMU ...	16-18
3. METALİK SERAMİĞİN ELE GEÇTİĞİ MERKEZLER	19-130
3.1. GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	20-89
3.1.1. MARDİN VE ÇEVRESİ	20-40
3.1.1.1. GİRNAVAZ	21-31
3.1.1.2. GİR BUNAS	31-32
3.1.1.3. GİR HARRIN	32-34
3.1.1.4. GİR HERZEM	34-35
3.1.1.5. GİR KARAKUVVE	35-36
3.1.1.6. GİR KORIYYE	36-37
3.1.1.7. TELL ERMEN	37
3.1.2. ŞIRNAK VE ÇEVRESİ	38-39
3.1.3. BATMAN VE ÇEVRESİ	39-40

3.1.4.	DIYARBAKIR VE ÇEVRESİ	41-44
3.1.4.1.	UÇ TEPE	41-42
3.1.4.2.	PIR HUSEYİN HÖYÜĞÜ	43-44
3.1.5.	URFA VE ÇEVRESİ	44-66
3.1.5.1.	AŞAĞI YARIMCA	44-45
3.1.5.2.	HARRAN	46-49
3.1.5.3.	KARAÇALI HÖYÜK	49-50
3.1.5.4.	KURBAN HÖYÜK	50-59
3.1.5.5.	LİDAR HÖYÜK	59-65
3.1.5.6.	TİTRİŞ HÖYÜK	65-66
3.1.6.	ADİYAMAN VE ÇEVRESİ	67-74
3.1.6.1.	HAYAZ HÖYÜK	67-69
3.1.6.2.	KAHTA (NO. 126)	69-70
3.1.6.3.	SAMSAT	71-74
3.1.7.	GAZİANTEP VE ÇEVRESİ	74-89
3.1.7.1.	GEDİKLİ (KARAHÖYÜK)	74-77
3.1.7.2.	KARGAMIŞ	77-81
3.1.7.3.	LEYLİT HÖYÜK	81-82
3.1.7.4.	OYLUM HÖYÜK	82-84
3.1.7.5.	TILMEN HÖYÜK	84-87
3.1.7.6.	ŞAVI HÖYÜK	88
3.1.7.7.	ZEYTİN BAHÇELİ HÖYÜK	89

3.2.	DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	90-116
3.2.1.	ELAZIĞ VE ÇEVRESİ	90-112
3.2.1.1.	BOY TEPE	90-91
3.2.1.2.	DEĞİRMEN TEPE	91-93
3.2.1.3.	KORUCUTEPE	94-97
3.2.1.4.	KURTEPE	97-98
3.2.1.5.	NORŞUNTEPE	98-104
3.2.1.6.	PULUR-SAKYOL	104-106
3.2.1.7.	TEPECİK	107-110
3.2.1.8.	TULİNTEPE	110-112
3.2.2.	MALATYA VE ÇEVRESİ	112-116
3.2.2.1.	ARSLANTEPE	112-116
3.3.	AKDENİZ BÖLGESİ	117-121
3.3.1.	HATAY VE ÇEVRESİ	117-118
3.3.1.1.	TELL TAYINAT	117-118
3.3.2.	MERSİN VE ÇEVRESİ	118-121
3.3.2.1.	TARSUS - GÜZLÜ KULE	118-121
3.4.	İÇ ANADOLU BÖLGESİ	122-127
3.4.1.	KAYSERİ VE ÇEVRESİ	122-126
3.4.1.1.	KULTEPE	122-126

3.4.2.	YOZGAT VE ÇEVRESİ	126-127
3.4.2.1.	ALIŞAR	126-127
3.5.	MARMARA BÜLGESİ	128-130
3.5.1.	ÇANAKKALE VE ÇEVRESİ	128-130
3.5.1.1.	TROYA	128-130
4.	METALİK SERAMIGIN MALZEME VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ	131-148
4.1.	HAMUR ÖZELLİKLERİ	131-137
4.2.	YAPIM TEKNİĞİ	137-141
4.3.	YÜZEY ÖZELLİKLERİ	141-147
4.4.	BEZEME	147-148
5.	KAP FORMLARI TİPOLOJİSİ	149-188
5.1.	AÇIK KAPLAR	150-169
5.1.1.	TABAKLAR	151-157
5.1.2.	ÇANAKLAR	157-163
5.1.3.	KÂSELER	163-168
5.1.4.	BARDAKLAR	168-169
5.2.	KAPALI KAPLAR	170-184
5.2.1.	ÇÖMLEKLER	170-182
5.2.2.	ŞİŞELER	182-184
5.3.	DİP PARÇALARI TİPOLOJİSİ	184-188
6.	SONUÇ	189-203

KATALOG, LEVHALAR VE RESİMLER LİSTESİ	204-269
TABLolar	1-10
GRAFİKLER	1-3
ŞEKİLLER	1-19
LEVHALAR	1-98
RESİMLER	1-8
HARİTA	
SUMMARY	

KAYNAKÇA VE KISALTMALAR

ALGAZE, Guillermo

- 1989 "A New Frontier: First Results of the Tigris-Euphrates Archaeological Reconnaissance Project, 1988." *Journal of Near Eastern Studies* 48, 241-281.
- 1990 "The Tigris-Euphrates Archaeological Survey Project, 1988." VII. Araştırma Sonuçları Toplantısı (Antalya 18-23 Mayıs 1989). Ankara, 391-403.
- 1992 "The Tigris-Euphrates Archaeological Reconnaissance Project, 1990." IX. Araştırma Sonuçları Toplantısı (Çanakkale 27-31 Mayıs 1991). Ankara, 425-445.

ALGAZE, G. ve A.MISIR

- 1992 "Şanlıurfa Museum/University of California Excavations and Surveys at Tiriş Höyük, 1991." XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Ankara 25-29 Mayıs 1992). Ankara, 155-174.

ALGAZE, G. ve A.MISIR, T.WILKINSON

- 1992 "Şanlıurfa Museum/University of California Excavations and Surveys at Tiriş Höyük, 1991: A Preliminary Report." *Anatolica* XVIII, 33-60.

**ALGAZE, G. ve K.ATAMAN, M.INGRAHAM, L.MARFOE, M.McDONALD,
N.MILLER, C.SNOW, G.STEIN, B.VERHAREN, P.WATTENMAKER,
T.WILKINSON, A.YENER**

1986 "The Chicago Euphrates Archaeological Project
1980-1984: An Interrim Report." *Anatolica XIII*,
37-148.

ALGAZE, G. ve M.A.EVINS, M.L.INGRAHAM, L.MARFOE, K.A.YENER

1990 *Town and Country in Southeastern Anatolia.
Vol.II: The Stratigraphic Sequence at Kurban
Höyük.* Chicago, Oriental Institute (Oriental
Institute Publications 110).

ALGAZE. G. ve M.ROSENBERG

1991 "The Tigris-Euphrates Archaeological
Reconnaissance Project, 1989." VIII. Araştırma
Sonuçları Toplantısı (Ankara 28 Mayıs - 1
Haziran 1990). Ankara, 137-161.

ALGAZE, G. ve R.BREUNINGER, C.LIGHTFOOD, M.ROSENBERG

1991 "The Tigris-Euphrates Archaeological
Reconnaissance Project: A Preliminary Report of
the 1989-1990 Seasons." *Anatolica XVII*, 175-240.

ALGAZE, G. ve R.BREUNINGER, J.KNUDSTAD

1994 "The Tigris-Euphrates Archaeological
Reconnaissance Project: Final Report of the
Birecik and Carchemish Dam Survey Areas."
Anatolica XX, 1-96.

ALKIM, Handan

- 1979 "Gedikli (Karahuyuk) çanak çömleğine Toplu Bir Bakış." VIII. Türk Tarih Kongresi (Ankara 11-15 Ekim 1976, Kongreye Sunulan Bildiriler), Cilt 1. Ankara, 135-142.

ALKIM, Uğur Bahadır

- 1962 "Tilmen Höyük Çalışmaları (1958-1960)." *Belleten* XXVI:103, 447-466.
- 1962a "Dördüncü Dönem Tilmen Hüyük Kazısı (1962)." *Türk Arkeoloji Dergisi* 12-1, 5-7.
- 1964 "İslahiye Bölgesi Araştırmaları ve Tilmen Hüyük Kazısı (1963)." *Türk Arkeoloji Dergisi* 13-1,5-9.
- 1964a "Archaeological Activities in Turkey (1962)." *Orientalia (NS)* 33, 500-512.
- 1965 "İslahiye Bölgesi Araştırmaları: Tilmen ve Gedikli Hüyük Kazıları (1964)." *Türk Arkeoloji Dergisi* 14, 69-78.
- 1965a "İslahiye Bölgesi Araştırmaları ve Gedikli (Karahuyuk) Kazısı (1965)." *Türk Arkeoloji Dergisi* 14, 79-86.
- 1970 "İslahiye Bölgesi Çalışmaları ve Tilmen Hüyük Kazısı (1969)." *Türk Arkeoloji Dergisi* 18-2, 29-35.

ALKIM, U.B. ve H.ALKIM

- 1966 "Gedikli (Karahuyuk) Kazısı Birinci Un-Rapor." *Belleten* XXX:117, 1-26.

BALL, Warwick ve D.TUCKER, T.J.WILKINSON

- 1989 "The Tell al-Hawa Project Archaeological Investigations in the North Jazira 1986-87." Iraq 51, 1-66.

BISCIONE, Raffaele

- 1982 "La ceramica del III. Millennio." Tell Barri/Kahat 1. Relazione preliminare sulle Campagne 1980 e 1981. Roma, 45-54.

BRAIDWOOD, Robert J. ve L.S.BRAIDWOOD

- 1960 Excavations in the Plain of Antioch I. The Earlier Assamblages Phases A-J. Chicago, The University of Chicago Oriental Institute Publications 41.

BLAYLOCK, S.R. ve D.H.FRENCH, G.D.SUMMERS

- 1990 "The Adiyaman Survey: An Interim Report." Anatolian Studies 40, 81-135.

BLEGEN, Carl W.

- 1963 Troy and the Trojans. London.

BLEGEN, C.W. ve J.L.CASKEY, M.RAWSON, J.SPERLING

- 1950 Troy I: General Introduction. The First and Second Settlements. Princeton.

BUCCELLATI, Giorgio ve M.KELLY-BUCCELLATI

- 1988 **Mozan 1. The Soundings of the First Two Seasons.**
(*Bibliotheca Mesopotamica* 20). Malibu.

BURNEY, Charles A.

- 1958 "Eastern Anatolia in the Chalcolithic and Early
Bronze Age." *Anatolian Studies* 8, 157-209.

CONTI, Anna M. ve C.PERSIANI

- 1993 "When Worlds Collide Cultural Developements in
Eastern Anatolia in the Early Bronze Age.
Chronology of the Malatya-Elazığ Area." **Between
The Rivers And The Mountains Archaeologica
Anatolica Et Mesopotamica Alba Palmieri
Dedicata.** Roma, 361-413.

DELOUGAZ, Pinhas

- 1947 **Pottery from the Diyala Region.** (*Oriental
Institute Publications* 63). Chicago.

DORNEMANN, Rudolph H.

- 1988 "Tell Hadidi: One Bronze Age Site Among Many in
the Tabqa Dam Salvage Area." *Bulletin of the
American School of Oriental Research* 270, 13-42.

DURU, Refik

- 1979a **Keban Projesi Değirmen-tepe Kazısı 1973.** Ankara, (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri III, No. 2).
- 1979b "Değirmen-tepe Höyüğü Kazısı, 1973." **Keban Projesi 1973 Çalışmaları** (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No. 6). Ankara, 13-18.
- 1979c "Değirmen-tepe Kazısı ve «Kuzey Suriye Kuzey Mezopotamya Kökenli» Denilen Bazı Çanak Çömlek Türlerinin Yayılışı." VIII. **Türk Tarih Kongresi** (Ankara 11-15 Ekim 1976, Kongreye Sunulan Bildiriler), Cilt I. Ankara, 129-133.

EASTON, D.F.

- 1976 "Towards a Chronology for the Anatolian Early Bronze Age." **Anatolian Studies** 26, 145-173.

EHRICH, A.M.H.

- 1939 "Early Pottery of the Jebel-eh Region." **Memoirs of the American Philosophical Society** 13, 1-48.

EMRE, Kutlu

- 1992 "Two Imported Bottle-Shaped Jars from Karum Kaniş." Eine Festschrift für Eva Strommenger. Von Uruk nach Tuttul. München, 51-56.
- 1994 "A Type of Syrian Pottery from Kültepe/Kaniş." Festschrift für Barthel Hrouda zum 65. Geburtstag. Beiträge zur Altorientalischen Archäologie und Altertumskunde. Wiesbaden, 91-96.

ERİNÇ, Sırrı

- 1980 "Kültürel Çevrebilim Açısından Güneydoğu Anadolu." İstanbul ve Chicago Üniversiteleri Karma Projesi. Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları. İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No.2589: 65-72.

ERKANAL, Armağan

- 1984 "Girnavaz Kazısının Anadolu Arkeolojisindeki Yeri ve Önemi." I. Araştırma Sonuçları Toplantısı (İstanbul 23-26 Mayıs 1983). Ankara, 69-73.

ERKANAL, Hayat

- 1984 "1982 Girnavaz Kazıları." V. Kazı Sonuçları Toplantısı (İstanbul 23-27 Mayıs 1983). Ankara, 131-135.
- 1990 "1988 Girnavaz Kazıları." XI.Kazı Sonuçları Toplantısı I (Antalya 18-23 Mayıs 1989). Ankara, 261-273.

- 1991 "1989 Girnavaz Kazıları." XII. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Ankara 28 Mayıs - 1 Haziran 1990). Ankara, 277-292.

ERKANAL, A. ve H.ERKANAL

- 1989 "Archaeologischer Überblick über die Provinz Mardin." Tahsin Uzguç'e Armagan, *Anatolia and The Ancient Near East*. Ankara: 129-134.

ERKANAL, H. ve M.AKYURT, B.Devam, T.ÖKSE

- 1993 "1991 Girnavaz Kazıları." XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Ankara 25-29 Mayıs 1992). Ankara, 267-280.

ERTEM, Hayri

- 1988 *Korucutepe I - (1973-1975 kazı yıllarında ele geçen Erken Hitit - İmparatorluk Çağı arası buluntuları)*. Ankara.

ESİN, Ufuk

- 1970 "Tepecik Kazısı 1968 Yılı Raporu." 1968 Yaz Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, Yayın 1). Ankara, 147-158.
- 1971 "Tepecik Kazısı, 1969." Keban Projesi 1969 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları.Seri I,No.2). Ankara, 107-115.

- 1972 "Tepecik Kazısı, 1970." Keban Projesi 1970 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları.Seri I,No.3). Ankara, 139-147.
- 1974 "Tepecik Kazısı, 1971." Keban Projesi 1971 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I,No.4). Ankara,109-121.
- 1974a "İstanbul Üniversitesi Prehistorya Kursusu Tepecik Kazıları (Elazığ)." Türk Arkeoloji Dergisi 20-2, 39-62.
- 1976 "Tulintepe Kazısı, 1972." Keban Projesi 1972 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları.Seri I,No.5). Ankara, 119-133.
- 1979 "Tepecik Kazısı, 1973." Keban Projesi 1973 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No. 6). Ankara,79-94.
- 1979a "Tepecik ve Tulintepe Kazıları." VIII. Türk Tarih Kongresi (Ankara 11-15 Ekim 1976, Kongreye Sunulan Bildiriler), Cilt I. Ankara, 65-76.
- 1982 "Tepecik Kazısı, 1974." Keban Projesi 1974-1975 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No. 7). Ankara,71-93.

ESİN, U. ve G.ARSEBUK

- 1974 "Tulintepe Kazısı, 1971." Keban Projesi 1971 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları.Seri I,No.4). Ankara, 137-142.

- 1982 "Tuluntepe Kazısı, 1974." **Keban Projesi 1974-1975 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No. 7).** Ankara, 119-125.

FIELDEN, Kate

- 1977 "Tell Brak 1976: The Pottery." **Iraq 39,** 245-255.

FITZ, Stephan

- 1984 "Steinzeug vom Tell Huera: Das Früheste Beispiel für die Herstellung dichtgebrannter Keramik." **Zeitschrift für Assyriologie und Vorderasiatische Archäologie 74,** 123-132.

FRANGIPANE, Marcella

- 1991 "Excavations at Arslantepe Malatya - The 1989 Campaign." **XII. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Ankara 28 Mayıs - 1 Haziran 1990).** Ankara, 209-223.
- 1992 "The 1990 Excavations at Arslantepe, Malatya." **XIII. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Çanakkale 27-31 Mayıs 1991).** Ankara, 177-195.
- 1993 "The Results of the 1991 Campaign at Arslantepe-Malatya." **XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Ankara 25-29 Mayıs 1992).** Ankara, 213-229.

- 1982 "Tuluntepe Kazısı, 1974." Keban Projesi 1974-1975 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No. 7). Ankara, 119-125.

FIELDEN, Kate

- 1977 "Tell Brak 1976: The Pottery." *Iraq* 39, 245-255.

FITZ, Stephan

- 1984 "Steinzeug vom Tell Huera: Das Früheste Beispiel für die Herstellung dichtgebrannter Keramik." *Zeitschrift für Assyriologie und Vorderasiatische Archäologie* 74, 123-132.

FRANGIPANE, Marcella

- 1991 "Excavations at Arslantepe Malatya - The 1989 Campaign." XII. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Ankara 28 Mayıs - 1 Haziran 1990). Ankara, 209-223.
- 1992 "The 1990 Excavations at Arslantepe, Malatya." XIII. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Çanakkale 27-31 Mayıs 1991). Ankara, 177-195.
- 1993 "The Results of the 1991 Campaign at Arslantepe-Malatya." XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Ankara 25-29 Mayıs 1992). Ankara, 213-229.

GOLDMAN, Hetty

- 1956 Excavations at Gözlu Kule, Tarsus II. From the Neolithic through the Bronze Age. Princeton.

GÜKÇE, Nuri ve S. LLOYD

- 1952 "Aşağı Yarımca." *Anatolian Studies* 2, 11-13.

HALLER, Arndt

- 1954 *Die Gräber und Gräfte von Assur*. Berlin, (Wissenschaftliche Veröffentlichungen der Deutschen Orientgesellschaft 65).

HAUPTMANN, Harald

- 1969/1970 "Norşun-Tepe. Historische Geographie und Ergebnisse der Grabungen 1968/69." *Istanbulur Mitteilungen* 19/20, 21-78.
- 1970 "Norşun-Tepe 1968 Kazıları Ün Raporu." *1968 Yaz Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, Yayın 1)*. Ankara, 103-113.
- 1972 "Norşun Tepe Kazısı, 1970." *Keban Projesi 1970 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No. 3)*. Ankara, 87-101.
- 1974 "Norşun Tepe Kazıları, 1971." *Keban Projesi 1971 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No.4)*. Ankara, 71-82.

- 1976 "Norşun Tepe Kazıları, 1972." Keban Projesi 1972 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No.5). Ankara, 41-59.
- 1976a "Körtepe Kazıları, 1972." Keban Projesi 1972 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No.5). Ankara, 25-26.
- 1979 "Norşun Tepe Kazıları, 1973." Keban Projesi 1973 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No.6). Ankara, 43-60.
- 1979b "Kalkolitik Çağdan İlk Tunç Çağının Bitimine Kadar Norşuntepe'de Yerleşmenin Gelişimi." VIII. Türk Tarih Kongresi (Ankara 11-15 Ekim 1976, Kongreye Sunulan Bildiriler), Cilt I. Ankara, 55-63.
- 1982 "Norşuntepe Kazıları, 1974." Keban Projesi 1974-1975 Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, No. 7). Ankara, 15-40.
- 1983 "Lidar Höyük 1981." Türk Arkeoloji Dergisi XXVI-2, 93-110.

KAMPSCHULTE, Ingrid ve W.ORTHMANN

- 1984 Gräber des 3. Jahrtausends im Syrischen Euphrattal. 1.Ausgrabungen bei Tawi 1975 und 1978. (Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde Band 38). Bonn.

KELLY-BUCCELLATI, Marilyn

- 1974 "The Excavations at Korucutepe, Turkey, 1968-70: Preliminary Report. Part V: The Early Bronze Age Pottery and Its Affinities." **Journal of Near Eastern Studies** 33, 44-54.
- 1978 "The Early Bronze Age Pottery. Descriptive and comparative analysis." **Korucutepe 2. Final Report on the Excavations of the Universities of Chicago, California (Los Angeles) and Amsterdam in the Keban Reservoir, Eastern Anatolia 1968-1970.** Amsterdam, 67-88.
- 1979 "The fourth Season: Introduction and the Stratigraphic record." **Terqa Preliminary Reports No. 10. Bibliotheca Mesopotamica.** Malibu: 71-75.

KELLY-BUCCELLATI, M. ve W.R.SHELBY

- 1977 **Terqa Preliminary Report No. 4.: A Typology of Ceramic Vessels of the Third and Second Millennia from the First Two Seasons.** Malibu, (Syro- Mesopotamian Studies 1/6).

KESSLER, K.

- 1978/79 "Nawala und Nabula." **Archiv für Orientforschung** 26, 99-103.

KLENK, Gabriele B.

- 1987 **Geologisch-mineralogische Untersuchungen zur Technologie frühbronzezeitlicher Keramik von Lidar Höyük (Südost-Anatolien).** München, (Münchner Geowissenschaftliche Abhandlungen, Reihe B3).

KOŞAY, Hamit Z.

- 1976 **Keban Projesi Pulur Kazısı 1968-1970.** Ankara, (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri III, No. 1).

KUHNE, Hartmut

- 1976 **Die Keramik vom Tell Chuera und ihre Beziehungen zu Funden aus Syrien-Palästina, der Türkei und dem Iraq.** Berlin, Gebr. Mann Verlag (Vorderasiatische Forschungen der Max Freiherr von Oppenheim-Stiftung. Band 1)

KUHNE, H. ve G.SCHNEIDER

- 1988 **"Neue Untersuchungen zur Metallischen Ware."** Damaszener Mitteilungen 3, 83-139.

LEBEAU, Marc

- 1987 "Rapport préliminaire sur la troisième campagne de fouilles à Tell Melebiya (Moyen Khabour-automne 1986)." **Akkadica** 51, 1-74.
- 1987a "Rapport préliminaire sur la céramique des premiers niveaux de Mari (chantier B-1984)." **Mari Annales de Recherches Interdisciplinaires** 5, 415-442.
- 1990 "La Céramique du Tombeau 300 de Mari (Temple d'Ishtar)." **Mari Annales de Recherches Interdisciplinaires** 6, 349-374.

LLOYD, Seton ve W.BRICE

- 1951 "Harran." **Anatolian Studies** 1, 77-111.

van LOON, Maurits

- 1978 "Architecture and Stratigraphy." **Korucutepe 2 - Final Report on the Excavations of the Universities of Chicago, California (Los Angeles) and Amsterdam in the Keban Reservoir, Eastern Anatolia 1968-1970.** Amsterdam, 3-47,

van LOON, M. ve G.BUCCELLATI

- 1970 "Şikago ve Kalifornia Universiteleri 1968 Korucutepe Kazısı Raporu." **1968 Yaz Çalışmaları (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları. Seri I, Yayın 1).** Ankara, 73-89.

van LOON, M. ve H.G.GUTERBOCK

- 1972 "The 1970 Excavation at Korucutepe Near Elazığ."
Türk Arkeoloji Dergisi 19-1, 127-131.

LUCIUS, E. ve K.Sornig

- 1969 Zum Lokalisierungsprobleme von Wassuganni und
anderen mithannisch-hurritischen
Siedlungszentren. Avusturya Kultur Yayınları II,
Istanbul.

MALLOWAN, M.E.L.

- 1936 "The Excavations at Tall Chagar Bazar and an
Archaeological Survey of the Habur Region, 1934-
35." Iraq 3, 1-86.
- 1937 "The Excavations at Tall Chagar Bazar and an
Archaeological Survey of the Habur Region,
Second Campaign, 1936." Iraq 4, 91-177.
- 1947 "Excavations at Tell Brak and Chagar Bazar."
Iraq 9, 1-259.
- 1966 "Tell Chuera in Nord-Ost Syrien." Iraq 28, 89-95.

MARFOE, Leon

- 1988 "Kurban Höyük Excavations, 1984." Türk Arkeoloji
Dergisi 27, 15-27.

MATTHEWS, John

- 1981 "Early Bronze IV." *The River Qoueiq, Northern Syria, and its Catchment. Studies arising from the Tell Rifa'at Survey 1977-79.* Oxford, (British Archaeological Reports (BAR) International Series 98 (ii): 327-348.

MAZZONI, Stefania

- 1985 "Elements of the Ceramic Culture of Early Syrian Ebla in Comparison with Syro-Palestinian EB IV." *Bulletin of the American School of Oriental Research* 257, 1-18.

MEIJER, D.J.W.

- 1980 "The Excavations at Tell Selenkahiye." *Le Moyen Euphrate. Zone de Contacts et d'échanges. Actes du Colloque de Strasbourg 10-12 mars 1977.* Strasbourg, 117-126.

MELLAART, James

- 1963 "Early Cultures of the South Anatolian Plateau, II." *Anatolian Studies* 13, 199-236.
- 1971 "Prehistory of Anatolia and Its Relations with the Balkans." *Studia Balcanica* 5, 120-137.
- 1982 "Archaeological Evidence for Trade and Trade Routes between Syria and Mesopotamia and Anatolia during the Early and the Beginning of the Middle Bronze Age." *Studi Eblaiti* 5, 15-32.

MELLINK, Machteld J.

- 1962 "The Prehistory of Syro-Cilicia." *Bibliotheca Orientalis* 19: 219-226.
- 1971 "Anatolian Chronology." *Chronologies in Old World Archaeology* . London, 101-131.
- 1982 "Archaeology in Asia Minor." *American Journal of Archaeology* 86, 557-576.
- 1983 "Archaeology in Asia Minor." *American Journal of Archaeology* 87, 427-442.
- 1992 "Anatolian Chronology." *Chronologies in Old World Archaeology (Third Edition)*. Chicago-London, 171-184, 207-220.
- 1989 "Anatolia and Foreign Relations of Tarsus in the Early Bronze Age." *Tahsin Üzguç'e Armağan, Anatolia and The Ancient Near East*. Ankara, 319-331.

MONCHAMBERT, Jean-Yves

- 1985 "Mashnaqa 1985: Rapport préliminaire sur la première campagne de fouilles." *Syria* 62, 219-250.

MOORTGAT, Anton

- 1960 *Tell Chuera in Nordost-Syrien, Vorläufiger Bericht über die Grabung 1958*. Köln ve Opladen, (Arbeitsgemeinschaft für Forschung des Landes Nordrhein-Westfalen - Wissenschaftliche Abhandlungen 14).

- 1965 **Tell Chuera in Nordost-Syrien, Bericht über die Vierte Grabungskampagne 1963.** Köln ve Opladen, (Arbeitsgemeinschaft für Forschung des Landes Nordrhein-Westfalen - Wissenschaftliche Abhandlungen 31).

OATES, David

- 1985 "Excavations at Tell Brak, 1983-84." *Iraq* 47, 159-174.

OATES, Joan

- 1982 "Some Late Early Dynastic III Pottery from Tell Brak." *Iraq* 44, 205-219.
- 1985 "Tell Brak and Chronology: The Third Millennium." *Mari Annales de Recherches Interdisciplinaires* 4, 137-144.
- 1986 "Tell Brak: The Uruk/Early Dynastic Sequence." *Gemdet Nasr: Period or Regional Style?*. Wiesbaden, 245-273.

OLMSTEAD, Albert T.

- 1918 "The Calculated Frightfulness of Ashur Nasir Apal. *Journal of the American Oriental Society* 38, 209-263.

ORTHMANN, Winfried

- 1963 Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien. Berlin, Verlag Gebr.Mann.
- 1989 Halawa 1980-1986. Bonn, (Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde. Band 52).

von der OSTEN, Hans H.

- 1937 The Alishar Höyük. Seasons of 1930-32. Chicago, The University of Chicago (The University of Chicago Oriental Institute Publications Vol. XXVIII)

OKSE, A. Tuba

- 1993 Ünasya Arkeolojisi Seramik Terimleri. Istanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

OKTU, Armağan

- 1973 Die Intermediate-Keramik in Kleinasien. München, W. und J.M. Salzer.

OZDOGAN, Mehmet

- 1977 Aşağı Fırat Havzası 1977 Yüzey Araştırmaları. Istanbul, (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Aşağı Fırat Projesi Yayınları. Seri I, No. 2).

UZGEN Engin

- 1987 "Gaziantep-Kilis Bölgesi Höyük Yüzey Araştırmaları: Oylum Höyük." IV. Araştırma Sonuçları Toplantısı (Ankara 26-30 Mayıs 1986). Ankara, 239-248.
- 1989/90 "Oylum Höyük - A Brief account of investigations conducted in 1987 and 1989." *Anatolica* 16,21-29.
- 1990 "Oylum Höyük 1988." XI. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Antalya 18-23 Mayıs 1989). Ankara, 203-210.

UZGEN, E. ve E.CARTER

- 1991 "Oylum Höyük, 1989." XII. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Ankara 28 Mayıs - 1 Haziran 1990). Ankara, 259-268.

UZGUÇ, Nimet

- 1957 "Kultepe Kazılarında Bulunan Mermer İdol ve Heykelcikler." *Belleten* XXI:81, 61-70.
- 1980 "Acemhöyük Kazısı 1979 Çalışmaları." *Belleten* XLIV:619-21, 888-890.
- 1988 "Samsat Kazıları 1987." *Belleten* LII:202, 291-294.

UZGUÇ, Tahsin

- 1963 "Yeni Araştırmalar Işığında Eski Anadolu Arkeolojisi." **Anadolu VII**, 23-42.
- 1986 "New Observations on the Relationship of Kültepe with Southeast Anatolia and North Syria during the Third Millennium B.C." **Ancient Anatolia: Aspects of Change and Cultural Development. Essays in Honour of Machteld J. Mellink.** Wisconsin, The University of Wisconsin: 31-47.

UZGUÇ T. ve N. UZGUÇ

- 1949 **Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Karahöyük Hafriyatı Raporu 1947.** Türk Tarih Kurumu Yayınlarından V.Seri-No.7. Ankara.

UZTAN, Aliye

- 1989 "A Group of Early Bronze Age Pottery from the Konya and Niğde Region." **Tahsin Uzguç'e Armagan, Anatolia and The Ancient Near East.** Ankara, 407-418.

PALMIERI, Alba

- 1984 "Arslantepe Excavations, 1982." **V. Kazı Sonuçları Toplantısı (İstanbul 23-27 Mayıs 1983).** Ankara, 97-101.
- 1985 "Excavations at Arslantepe, 1983." **VI. Kazı Sonuçları Toplantısı (İzmir 16-20 Nisan 1984).** Ankara, 71-78.

- 1986 "1984 Excavations at Arslantepe." VII. Kazı Sonuçları Toplantısı (Ankara 20-24 Mayıs 1985). Ankara, 29-36.

PALMIERI, A. ve M.FRANGIPANE

- 1990 " The 1988 Campaign at Arslantepe, Malatya." XI. Kazı Sonuçları Toplantısı (Antalya 18-23 Mayıs 1989). Ankara, 191-201.

PRAG, Kay

- 1970 "The 1959 Deep Sounding at Harran in Turkey." *Levant* 2, 63-94.

READE, J.E.

- 1968 "Tell Taya 1967: Summary Report." *Iraq* 30, 234-264.

RICE, D.S.

- 1960 "Harran." *Anatolian Studies* X, 8.

ROAF, Michael ve R.KILLICK

- 1987 "A Mysterious Affair of Styles: The Ninevite 5 Pottery of Northern Mesopotamia." *Iraq* 49, 199-230.

ROODENBERG, Jacob J.

- 1979-80 "Premiers Resultats des Recherches Archeologiques a Hayaz Höyük." *Anatolica VII*, 3-19.
- 1981 "Hayaz Höyük Kazısının İlk Sonuçları." III. Kazı Sonuçları Toplantısı (Ankara 9-13 Şubat 1981). Ankara, 93-94.
- 1982 "Note sur la Troisieme Campagne de Fouilles a Hayaz Höyük." *Anatolica IX*, 27-32.

ROVA, Elena

- 1988 *Distribution and Chronology of the Nineveh 5 Pottery and of Its Culture*. Roma, *Contributi e Materiali di Archeologia Orientale* II.

RÜLLIG, Wolfgang ve H.KUHNE

- 1983 "The Lower Habur Second Preliminary Report on a Survey in 1977." *Annales Archéologiques Arabes Syriens* 33-2, 188-199.

SAGONA, Antonio G.

- 1994 *The Aşvan Sites 3. Keban Rescue Excavations, Eastern Anatolia. The Early Bronze Age*. Ankara, British Institute of Archaeology at Ankara.

SCHLIEMANN, Heinrich

1881 **Ilios, Stadt und Land der Trojaner.** Leipzig.

SCHMIDT, Hubert

1902 **Heinrich Schliemanns Sammlung Trojanischer
Altertümer.** Berlin.

SCHWARTZ, Glenn M.

1988 **A Ceramic Chronology from Tell Leilan.
Operation I.** New Haven ve London, (Yale
University Press).

SCHWARTZ, G.M. ve H.WEISS

1992 **"Syria, ca. 10.000-2000 B.C." Chronologies in
Old World Archaeology (Third Edition).** Chicago-
London, 185-202, 221-243.

SERDAROĞLU, Umit

1977 **Aşağı Fırat Havzasında Araştırmalar 1975.**
Ankara, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Orta Doğu
Teknik Üniversitesi Aşağı Fırat Projesi
Yayınları. Seri I, No. 1.

SEVIN, Veli

- 1989 **Uçtepe Kazıları.** İstanbul, (Arkeoloji ve Sanat Yayınları Kazı Monografileri Dizisi: 2).
- 1990 "1988 Yılı Diyarbakır/Uçtepe Kazısı." IX. Kazı Sonuçları Toplantısı I (Antalya 18-23 Mayıs 1989). Ankara, 103-123.
- 1995 "19902 Yılı Diyarbakır Uçtepe Höyüğü Kazıları." XV. Kazı Sonuçları Toplantısı I. Ankara, 399-416.

SHEPARD, A.

- 1956 **Ceramics for the Archaeologist.** Washington.

STROMMINGER, Eva, ve E.HEINRICH, W.LUDWIG, R.OPIFICUS, D.SURENHAGEN

- 1970 "Zweiter vorläufiger Bericht über die von der Deutschen Orient-Gesellschaft mit Mitteln der Stiftung Volkswagenwerk in Habuba Kabira und in Mumbaqat unternommenen archäologischen Untersuchungen (Herbstkampagne 1969, erstattet von Mitgliedern der Mission." **Mitteilungen der Deutsche Orient Gesellschaft** 102, 27-85.

THISSEN, Laurens C.

- 1985 "The Late Chalcolithic and Early Bronze Age Pottery from Hayaz Höyük." *Anatolica* 12, 75-130.
- 1989 "An Early Bronze III Pottery Region between the Middle Euphrates and Khabur: New Evidence from Tell Hammam et-Turkman." *To the Euphrates and Beyond. Archaeological Studies in Honour of Maurits N. van Loon*. Rotterdam, 195-211.

THUREAU-DANGIN, F.

- 1907 *Die sumerischen und akkadischen Königsinschriften*. Leipzig.

WHALLON, Robert

- 1979 *An Archaeological Survey of the Keban Reservoir Area of East-Central Turkey*. Ann Arbor, (Memoirs of the Museum of Anthropology University of Michigan. 11).

WHALLON, R. ve S.KANTMAN

- 1970 "Keban Barajı Su Birikim Alanı Yüzey Araştırması." *1968 Yaz Çalışmaları*. (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kezan Projesi Yayınları. Seri I Yayın 1). Ankara, 1-6.

WILKINSON, Tony J.

- 1990 **Town and Country in Southeastern Anatolia Vol.1: Settlement and Land Use at Kurban Höyük and Other Sites in the Lower Karababa Basin.** Chicago, Oriental Institute (Oriental Institute Publications 109).

WOOLLEY, C. Leonard

- 1914 "Hittite Burial Customs." **Annals of Archaeology and Anthropology** 6, 87-98.
- 1921 **Carchemish. Report on the Excavations at Jerablus on Behalf of the British Museum. Part II. The Town Defence.** London.
- 1934 "The Prehistoric Pottery of Carchemish." **Iraq** 1, 146-162.
- 1952 **Carchemish. Report on the Excavations at Jerablus on Behalf of the British Museum. Part III. The Excavations in the Inner Town.** London.

YAKAR, Jak

- 1985 **The Later Prehistory of Anatolia. The Late Chalcolithic and Early Bronze Age.** Oxford, BAR International Series 268 (ii).
- 1991 **Prehistoric Anatolia. The Neolithic Transformation and the Early Chalcolithic Period.** Jerusalem, Monograph Series of the Institute of Archaeology Tel Aviv University.

YARDIMCI, Nurettin

- 1985 "Harran-1983." IV. Kazı Sonuçları Toplantısı (Ankara 8-12 Şubat 1982). Ankara, 79-91.
- 1987 "Harran Kazıları." XXXIV. Uluslararası Assiriyoloji Kongresi (RAI), 6-10/VII/1987-Istanbul, Bildiri Özetleri. Ankara, 61-63.

ZETTLER, Richard

- 1978 Kitap eleştirisi: « H. Kühne, Die Keramik vom Tell Chuera und ihre Beziehungen zu Funden aus Syrien-Palästina, der Türkei und dem Iraq. Berlin, Gebr. Mann Verlag (Vorderasiatische Forschungen der Max Freiherr von Oppenheim-Stiftung. Band 1) » Journal of Near Eastern Studies 37, 345-350.

DİĞER KISALTMALAR

a.e.	: aynı eser
bkz.	: bakınız
dn.	: dip not
ETÇ	: Eski Tunç Çağı
fig.	: Figur
GTÇ	: Geç Tunç Çağı
lev.	: Levha
OTÇ	: Orta Tunç Çağı
res.	: Resim
şek.	: Şekil
tab.	: Tablo
vd.	: ve diğerleri

1. GİRİŞ

"M.Ü. 3. Binde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Metalik Seramik ve Bu Seramiğin Anadolu'daki Yayılışı" adını taşıyan bu çalışmada, başta Güneydoğu Anadolu Bölgesi olmak üzere, Türkiye sınırları içerisinde yer alan eski yerleşim yerlerinde bulunmuş, Güneydoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Suriye kökenli olan "metalik seramik" türü ele alınmıştır.

Metalik seramik, hamur, katkı maddesi, fırınlama derecesi ve yüzey işlemesi açısından Unasya seramik repertuarı içinde özel bir yere sahiptir. Bu seramik türünün, M.Ü. 3. binin ikinci yarısında, esasen Kuzeydoğu Suriye ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde uzun süre ve yaygın bir kullanıma sahip olduğu anlaşılmaktadır. Genellikle çok saf ve inceltilmiş bir hamura sahip olan metalik kaplar, çok yüksek ısı üretebilen, ısı derecesi ayarlanabilir gelişmiş fırınlarda en az 1000 derece üzerinde pişirilmiş ve hemen hemen porselen sertliğine ulaşmış kaliteli bir çanak çömlek türünü oluşturmaktadır. Dış yüzey özellikleri açısından metalik seramik örnekleri üzerinde değişik uygulamalara rastlamak mümkündür. Bu özelliklerden en önemlisi ve bu seramik türü için oldukça yaygın bir uygulama olanı, çark izlerinin kap yüzeyinde bilinçli olarak belirgin bir biçimde düzeltilmeden bırakılmış olmasıdır. Kap yüzeylerinde belirgin çark izi bırakılması kadar yaygın ve karakteristik olan bir diğer uygulama da, kap yüzeylerinde dereceli olarak griden kırmızıya kadar değişen renk tonlarının genelde düzensiz yatay bantlar halinde görülmesidir. Yukarıda belirtilen iki önemli yüzey özelliğinin yanı sıra, dış yüzeylerinin daha çok gri olmak üzere devetüyü kırmızı ve turuncu gibi tek renk tonunda bırakılması, bir tür bezeme olarak halka perdah izleri gibi uygulamalar da metalik seramik için karakteristik olan özelliklerdir. Yatay bantlar halinde uygulanmış olan boya bezeme bu seramik türünde oldukça nadir karşılaşılan bir özelliktir.

Metalik seramik türünde görülen kap formları (bkz. sek.: 2-18), dönemin diğer seramik türleri ile karşılaştırıldığında nispeten sınırlı gibi gözükmektedir. Daha çok yuvarlak diplerin yaygın olduğu gözlenmektedir. Bilinen en yaygın kap formları ise çömlek ve derin kâse tipindeki kaplardır. Tabak, çanak, bardak ve şişe gibi kap tipleri ise nispeten daha az görülmektedir. Söz konusu bu kap tiplerinin sadece metalik seramiğe ait olmayıp, Ninive 5, monokrom yerel seramik ve Karaz seramiği gibi dönemin diğer yaygın seramik türlerinde de mevcut olduğu bilinmektedir.

Yukarıda çok genel hatlarıyla verilmeye çalışılan metalik seramik tanımından, bu seramik türünün kap formlarından ziyade, esasen malzeme ve teknik özellikleri açısından özgün bir tür olduğu anlaşılmaktadır.

Daha önce yapılmış olan bazı kazılarda, değişik isimlerle de olsa bu seramik türünün Anadolu'daki varlığı bilinmekteydi. Oldukça sınırlı sayıdaki bu kazılarda metalik seramiğin çok az örnekle temsil edildiği görülmüştü. Ancak, 1970'li yıllardan günümüze değin, özellikle Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yapılan yeni kazı ve araştırmalar, metalik seramiğin bu bölgelerde yaygın olarak kullanılmış olduğunu göstermiştir. Anadolu'nun diğer bölgelerinde yapılmakta olan kazılar da bu konuda yeni neticeler ortaya çıkarmaktadır. Diğer taraftan, Kuzey Suriye'de yapılan yeni kazı ve araştırmalar metalik seramik konusunda yeni veriler ortaya çıkarmıştır.

Bu yeni veriler, daha önce bu konuda yapılmış olan değerlendirmelerin yetersizliğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, özellikle Anadolu'da ele geçmiş olan metalik seramik konusunda şimdiye değin toplu bir değerlendirmenin yapılmamış olması, bu konuda detaylı bir çalışma yapılması gereğini ortaya koymaktadır.

1.1. Metalik Seramiğin Tanımı:

Metalik seramik arkeoloji literatürüne ilk olarak 20. yüzyılın başlarında, "bazalt ware" adı altında Kargamış kazılarıyla girmiştir. T.E.Lawrence'in¹ Kargamış'ta bulduğu ve "bazalt ware" adını verdiği bir grup çanak çömlek bu seramik türünün ortaya çıkarılan ilk örnekleri olmalıdır.

Metalik seramik arkeoloji literatüründe daha sonra değişik isimlerle anılmaya devam etmiştir. Bu seramik türü için, grimsi siyah renkteki görünümü nedeniyle A.Moortgat² "siyah seramik (Schwarze Ware), yüzey rengi ve dış yüzey işlemesi nedeniyle M.E.L.Mallowan "siyah/gri perdahlı seramik" adlandırmalarını³ kullanmışlardır. Metalik kapların en önemli özelliklerinden biri olan ve çok yüksek ısıda pişirilmesinden kaynaklanan yüksek derecedeki sertliğini göz önüne alan A.M.H.Ehrich,⁴ M.E.L.Mallowan,⁵ J.E.Reade⁶ ve K.Prag⁷ gibi bazı arkeologlar bu seramiğe taşimsı seramik anlamına gelen "stone ware" adını vermiştir. E.Strommenger Habuba Kabira'da ele geçen bazı metalik kapları⁸ "siyahımsı gri veya açık kahverengi seramik" olarak adlandırmıştır. Yeni verilerin henüz bulunmadığı yıllarda, özellikle M.E.L.Mallowan'ın Tell Brak'da yaptığı kazılarda ortaya çıkan neticelere dayanılarak,⁹ bu seramik "Akkad seramiği"

¹ Woolley 1914, 91; 1934, 160; 1952, 228.

² Moortgat 1965, 46-47.

³ Mallowan 1937, 95; Mallowan 1947, 29.

⁴ Ehrich 1939, 27.

⁵ Mallowan 1966, 91.

⁶ Reade 1968, 245, 251.

⁷ Prag 1970, 78, 81.

⁸ Strommenger vd. 1970, 46-47.

⁹ Mallowan 1947, 29-31; Moortgat 1965, 14-15, 47; Kuhne 1976, 58.

olarak yetersiz ve bugün kabul edilmeyen bir isimle anılmıştır.¹⁰

Söz konusu seramik için "metalik seramik" adını ilk olarak H.Kühne¹¹ kullanmıştır. Bu adlandırmayı yaparken H.Kühne'nin, bu seramik türünün çömlükçi tarafından madeni kapların taklitleri olarak yapılmış olduğu fikrini ortaya atan M.E.L.Mallowan'dan¹² esinlendiği anlaşılmaktadır. H.Kühne Tell Huerada ele geçen söz konusu seramik türünü, bir taraftan malzeme ve teknik özelliklerinde saptadığı sertlik ve buna bağlı metalik tınlama sesi, diğer taraftan da yine bu merkezde ele geçen madeni kaplarla form olarak benzeşmesi sayesinde, bizim de doğru bir isimlendirme olarak kabul ettiğimiz "metalik seramik" olarak adlandırmıştır.¹³

H.Kühne tarafından ortaya atılan bu adlandırma G.Algaze,¹⁴ A.M.Conti,¹⁵ tarafından, yine N.Üzguç,¹⁶ T.Üzguç,¹⁷ H.Erkanal,¹⁸ M.Lebeau,¹⁹ M.Mellink,²⁰ E.Rova²¹ ve G.M.Schwartz²² gibi bilim adamları tarafından benimsenip kullanılmıştır.

Bir grup bilim adamı bir taraftan "metalik seramik" adını kullanırken diğer taraftan da bu seramik türü için

¹⁰ Üzdoğan 1977, 9.

¹¹ Kühne 1976.

¹² Mallowan 1947, 29.

¹³ Kühne 1976, 33-72.

¹⁴ Algaze vd. 1990, 326.

¹⁵ Conti ve Persiani 1993, 363.

¹⁶ Üzguç N. 1988, 292.

¹⁷ Üzguç T. 1986, 37.

¹⁸ Erkanal H. 1990, 266.

¹⁹ Lebeau 1990, 350.

²⁰ Mellink 1989, 326.

²¹ Rova 1988, 155.

²² Schwartz 1988, 42, 66, 72.

kendilerinin öne sürdüğü isimleri kullanmayı tercih etmişlerdir. U.Esin Tepecik ve Tulintepe'de ele geçen metalik kaplar için önceleri "Akkad seramiği",²³ sonradan "Tannan Mallar"²⁴ isimlerini metalik seramik ile birlikte kullanmıştır. S.Fitz söz konusu seramik türünü "metalik seramik" adını kullanarak incelemiş olmasına rağmen bu seramikleri taşısız seramik anlamına gelen "Steinzeug" grubu içinde ele almıştır.²⁵ Diğer bir grup bilim adamı ise ya Akkad seramiği gibi eski isimlendirmeleri kullanmayı sürdürmüş, ya da metalik seramik ismini hiç benimsemeyerek bunun yerine kendi verdikleri isimleri kullanmışlardır. Korucutepe'de çok az miktarda ele geçen metalik kaplar için M.Kelly-Buccellati'nin²⁶ bugün tam doğru olmayan "Akkad seramiği" terimini kullanmakta ısrar ettiği görülmektedir. Değirmentepe (Elazığ)'de oldukça bol örnekleri ile karşılaşılan metalik seramik R.Duru tarafından,²⁷ daha çok bu kapların teknik özelliklerinin genel tarifine dayanan "gri hamurlu yüksek kaliteli çark işi çanak çömlek" şeklinde isimlendirilmiştir. Keban bölgesinde yapmış olduğu yüzey araştırmaları ile ilgili yayınında R.Whallon²⁸ ince, yivli seramik anlamında "fine grooved ware" ismini kullanmıştır.

²³ Esin 1971, 110.

²⁴ U.Esin (Esin 1979, 87) "Tannan Mal" şeklindeki isimlendirmeyi, bu konuda lisans tezi hazırlayan öğrencisi N. Urgan'ın ortaya attığını bildirmektedir (N.Urgan, Tepecik İlk Tunç Çağı Çark Yapımı Taşlaşmış Üzlu Tannan Çanak Çömlek Topluluğu. 1968-70 Buluntuları. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Prehistorya Anabilim Dalı. (yayınlanmamış lisans tezi), 1972.).

²⁵ Fitz 1984, 123.

²⁶ Kelly-Buccellati 1978, 71.

²⁷ Duru 1979a, 20.

²⁸ R.Whallon (Whallon 1979, 24.) H.Kühne'nin 1976 yılında basılmış olan Tell Huera seramiği ile ilgili yayınına (Kühne 1976) kullanmamıştır.

Yukarıda sözü edilen metalik seramikten başka bu isimle anılan bu seramikle herhangi bir ilgisi olmayan başka seramik türleri de vardır.²⁹ Amuq H safhasında ele geçen bir grup seramik R.J.Braidwood³⁰ tarafından "metalik seramik" olarak adlandırılmıştır. Bundan başka, Norşuntepe kazılarında OTÇ'na ait tabakalarda açığa çıkarılmış olan bir grup kaliteli çanak çömleği H.Hauptmann³¹ "metalik gri seramik" ismi ile ele almıştır. M.Üzdoğan³² da bu isimden faydalanarak Aşağı Fırat Havzası yüzey araştırmalarında bulmuş olduğu bir grup OTÇ çanak çömlek grubunu "metalik mal" adı altında incelemiştir.

Orta Anadolu'nun güneyinde yine metalik seramik olarak isimlendirilmiş diğer bir grup seramik daha bulunmaktadır. J.Mellaart³³ Konya ovasında tespit ettiği bir seramik türünü "metalik seramik" olarak isimlendirmiştir. Söz konusu bu seramik türü M.Mellink³⁴ ve A.Üztan³⁵ gibi bir çok bilim adamı tarafından da "metalik seramik" adı altında ele alınmıştır. Söz konusu bu seramiklerin bizim ele aldığımız "metalik seramik" türüyle bir bağlantısı bulunmamaktadır. Çok iyi pişirilmiş ve bu nedenle de bir ölçüde metalik tınlama sesi vermesi bu seramik gruplarına metalik seramik adı verilmesine neden olmuş gibi gözükmektedir.

Konuyla ilgili daha önceden yapılmış bazı çalışmalarda, ele aldığımız seramik türünün yayılış alanınının Kuzeydoğu Suriye olduğu bildirilmektedir.³⁶ Ancak yeni araştırmalar

²⁹ Kühne 1976, 34.

³⁰ Braidwood ve Braidwood 1960, 370.

³¹ Hauptmann 1969/70, 41.

³² Üzdoğan 1977, 9.

³³ Mellaart 1963, 210.

³⁴ Mellink 1971, 113-114.

³⁵ Üztan 1989, 407-418.

³⁶ Kühne 1976, 56-58.

bu sınırların boyutlarının bugün artık yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. H.Kühne belirledi bu sınırlamaya Fırat ve Mardin arasındaki güneydoğu torosların güneyinde kalan Türkiye topraklarını da ilave etmektedir.³⁷ Ancak, yeni kazı ve araştırmalar arka planda tutulmuş tanımlamanın yerine, metalik seramiğin gerçek yayılış alanının Kuzeydoğu Suriye ve Güneydoğu Anadolu bölgesi olarak kabul edilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Aksi taktirde, yapılacak noksan tanımlamalar bir kültürün iki bölge arasında adeta bıçakla ayrılmış olduğu şeklinde yanlış bir yorum doğuracaktır.

Kültürel bölge olarak esasen Kuzey Mezopotamya içerisinde yer alan Kuzeydoğu Suriye'de yoğun olarak ele geçen metalik seramik türü Kuzey Suriye'nin batısına doğru giderek azalan miktarlarda görülmektedir. Kuzey Suriye'de hemen Fırat'ın batısında ise bu seramik türünün yaygın olmadığı (bkz. Harita) ve daha çok doğudan ithal örnekler olarak temsil edildiği bilinmektedir. Kuzey Mezopotamya'nın doğu kesiminde de çok yoğun olmamakla birlikte Tepe Gawra, Tell Taya ve Tell Billa gibi merkezlerde metalik seramik ele geçmektedir.

Güneydoğu Anadolu bölgesinin, özellikle güney kesimi bu seramiğin esas yayılış alanı içerisinde kalmaktadır. Bu kesimden doğal yollarla kolayca ulaşılabilen, güneydoğu Torosların kuzeyinde kalan alanlarda da metalik seramiğin etkili olduğunu Diyarbakır yakınlarındaki Uçtepe kazıları göstermektedir.³⁸ Diğer taraftan, Doğu Anadolu bölgesinde, özellikle Keban bölgesinde yapılmış olan kazılarda, bu döneme ait yerleşimlerin hemen hepsinde azımsanamayacak ölçüde metalik seramik ele geçmiştir. Bu durum da, söz konusu seramik türünün en azından Güneydoğu Anadolu

³⁷ Kühne 1976, 56.

³⁸ Sevin 1995.

bölgesinde oldukça yaygın olan ve zaman zaman iç kısımlara da nüfuz etmiş bir seramik türü olduğunu göstermektedir.

Güneydoğu Anadolu bölgesi dışında metalik seramiğin Anadolu'nun diğer bölgelerinde de varlığını hissettirdiği anlaşılmaktadır. Güneydoğu Anadolu bölgesinden sonra metalik seramiğin en çok ele geçtiği bölge Doğu Anadolu bölgesidir. Bu bölge içinde, özellikle Elazığ çevresindeki merkezlerde bu seramik daha çok ithal seramik olarak görülmektedir. Doğu Anadolu'nun kuzeyindeki ve doğusundaki merkezlerde metalik seramik örneklerine rastlanmamıştır.

Akdeniz bölgesi metalik seramik çekirdek bölgesinin oldukça dışında kalmaktadır. Bu bölgede Tell Tayinat ve Tarsus-Gözlü Kule olmak üzere sadece iki merkezde metalik seramiğin çok az örnekle temsil edildiği anlaşılmaktadır. Bu seramiğin Fırat'ın batısına uzanmadığı genel olarak kabul edilmektedir.³⁹

Metalik seramik ithal malzeme olarak İç Anadolu'da Kultepe ve Alishar gibi merkezlere de ulaşmıştır. Bu dönemin önemli merkezlerinden olan Kultepe'de bu seramik türünün değişik kap formları ele geçirilmiştir. Kultepe ve Alishar'ın dışında Acemhöyük de metalik seramik örneklerinin her an açığa çıkarılabileceği önemli bir merkezdir. Nitekim, burada ele geçmiş, yerel taklit bir şişe parçası, "Acemhöyük'te de metalik seramiğin mevcut olabileceğinin bir kanıtıdır.

Troya kazılarında ele geçmiş olan metalik seramiğe ait çok karakteristik örnekler (res. 1: 1-7) bu seramiğin Marmara bölgesine kadar ithal malzeme olarak ulaştığını göstermektedir.

³⁹ Mazzoni 1985, 11.

⁴⁰ Üzguç 1980, 890; Üztan 1989, 409, fig. 39.

Daha önceden konuyla ilgili yapılan değerlendirmelerde çok tartışılan konu metalik seramiğin tarihlendirilmesidir. Özellikle de H. Kuhne tarafından, Tell Huera kazılarına dayanarak öne sürülmüş olan tarihleme⁴¹ daha sonra bazı bilim adamlarının⁴² olumsuz eleştirilerine uğramıştır. H.Kuhne Tell Huera'daki metalik seramiği Mesilim çağı ile bir tutulan Erhanedanlar II devrine tarihlenmektedir.⁴³ Tell Huera buluntularına göre H.Kuhne metalik seramiği bu döneme tarihlenirken Tell Brak'da Akkad tabakalarında ele geçmiş olan metalik seramik örneklerini de Erhanedanlar devrine tarihlenmeye çalışmıştır.⁴⁴ R.Zettler ise bu seramik türünün Akkad devrinde kullanıldığını öne sürmektedir.⁴⁵ Her iki dönemde de kullanılmış olan bu seramik türü Anadolu kronolojisine göre ETÇ II ve III'e tarihlenmektedir.⁴⁶

1.2. Araştırma Tarihçesi:

Anadolu'da ele geçen metalik seramik ile ilgili münferit bir çalışma şimdiye dek yapılmamıştır. Daha çok kazı raporu veya monografilerde söz konusu merkezlerde ele geçmiş olan metalik kaplar sınırlı ölçüler içerisinde değerlendirilmiştir.

Metalik seramik hakkında şimdiye dek bilinen en detaylı çalışma, H.Kuhne'nin Tell Chuera seramiğini ele aldığı çalışmanın bir bölümüdür.⁴⁷ H.Kuhne bu çalışmasında Tell Huera'da ele geçen metalik kaplarla birlikte Kuzey Suriye,

⁴¹ Kuhne 1976, 58-67.

⁴² Zettler 1978, 347-350.

⁴³ Kuhne 1976, 59.

⁴⁴ a.e. 59-63.

⁴⁵ Zettler 1978, 348.

⁴⁶ Uzgüç T. 1986, 36-38; Mellink 1984, 214-217; Mellink 1989, 326-327.

⁴⁷ Kuhne 1976, 33-72.

Mezopotamya ve Anadolu'da ele geçen yayınlanmış örnekleri de değerlendirmiştir. Bir taraftan aldığı eleştiriler, diğer taraftan yeni kazılardan elde edilen veriler H.Kühne'yi bu konuda yeni bir makale⁴⁸ yazmaya zorlamıştır.

İlk olarak, 20. yüzyılın başlarında Kargamış kazıları ile ilgili yayınlarda metalik seramik değişik isimlerle ele alınmıştı.⁴⁹ Daha sonra hem Türkiye'de hem de Suriye ve Irak'ta yapılan kazılarda açığa çıkarılan bu seramik 1976 yılına dek değişik isimlerle (bkz. s. 3-7) değerlendirilip yayınlanmıştır. 20. yüzyılın ortalarında, M.E.L.Mallowan Tell Brak ve Çağar Bazar kazılarında ele geçmiş olan metalik kapları bu kazılarla ilgili raporlarda⁵⁰ yayınlamıştır. Bu dönemde Harran,⁵¹ Tilmen Höyük ve Gedikli (Karahöyük),⁵² Tell Huera⁵³ gibi çeşitli kazılarda ele geçen örnekler sınırlı ölçülerle yayınlanmıştır.

1970'li yıllardan sonra özellikle Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yapılan yeni kazılarda ele geçen metalik seramik bu kazılarla ilgili raporlarda daha sıkça görülmeye başlamıştır. Bu kazılar Keban Baraj alanı kurtarma kazıları olan, Tepecik, Tulintepe, Norşuntepe, Değirmentepe gibi önemli merkezlerde yapılmıştır.

1980'li yıllarda ise Samsat, Kurban Höyük ve Girnavaz gibi önemli merkezler sayesinde metalik seramik ile ilgili daha çok bilgi elde edilmeye başlanmıştır. Yine, Kültepe'de

⁴⁸ Kühne ve Schneider 1988.

⁴⁹ Woolley 1914, 91; Woolley 1934, 160; Woolley 1954, 228-229.

⁵⁰ Mallowan 1947, 29.

⁵¹ Rice 1960.

⁵² Alkım 1962; 1962a; 1964; 1964a.

⁵³ Moortgat 1965.

ele geçen metalik kaplar, T.Üzguç⁵⁴ tarafından detaylı olarak 1986 yılında yayınlanmıştır.

Son yıllarda Kuzey Suriye'de ele geçen metalik seramik hakkında daha detaylı yayınlar ortaya çıkmıştır. S.Fitz,⁵⁵ H.Kühne ve G.Schneider⁵⁶ tarafından yayınlanmış olanlar oldukça önemli yayınlardır. Bundan başka, E.Rova,⁵⁷ G.M.Schwartz,⁵⁸ D.Oates,⁵⁹ J.Oates,⁶⁰ M.Lebeau,⁶¹ J.Y.Monchambert⁶² ve L.C.Thissen⁶³ gibi diğer bilim adamları da metalik seramik konusunda dolaylı bilgiler sunmuştur.

Anadolu'da ele geçen metalik kaplarla ilgili olarak son yıllarda yayınlanmış bazı eserlerde⁶⁴ metalik seramik hakkında önemli bilgiler mevcuttur.

Yukarıdaki bilgilerden anlaşıldığı gibi, söz konusu yayınlar metalik seramiğin, özellikle Anadolu'daki durumunu aydınlatma açısından oldukça sınırlı ve münferit veriler içermektedir. Bu nedenle, Kuzey Suriye ve Kuzey Irak'ta yapılmış olan kazılarda ele geçen metalik seramik ile ilgili yayınların da yardımıyla metalik seramiğin Anadolu'daki konumunun daha detaylı biçimde bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir.

⁵⁴ Üzguç T. 1986.

⁵⁵ Fitz 1984.

⁵⁶ Kühne ve Schneider 1988.

⁵⁷ Rova 1988.

⁵⁸ Schwartz 1988.

⁵⁹ Oates D. 1985.

⁶⁰ Oates J. 1982; 1985; 1986.

⁶¹ Lebeau 1987.

⁶² Monchambert 1985.

⁶³ Thissen 1989.

⁶⁴ Erkanal H. vd. 1993; Conti ve Persiani 1993; Sevin 1995; Mellink 1992.

1.3. Malzeme ve Metod:

Çalışmamızda ele alınan malzemenin iki kaynağı vardır. Bunlardan ilki, Anadolu'daki kazı ve yüzey araştırmalarında ele geçmiş ve yayınlanmış metalik seramik örnekleridir. Bir diğer ve belki de en önemli kaynak ise çeşitli kazı ve yüzey araştırmalarında ele geçen veya müzelere intikal eden, henüz yayınlanmamış metalik seramik örnekleridir.

Girnavaz kazılarında açığa çıkarılmış olan sağlam veya parça halindeki tüm metalik seramik örnekleri çalışmamızda ele alınan en geniş koleksiyonu oluşturmaktadır. Yakından görüp, detaylı bir incelemeye tabii tuttuğumuz bu malzeme hem malzeme-teknik, hem form ve hem de tarihleme açısından önemli neticeler sunmuştur. Samsat'ta yapılan kazı ve yüzey araştırmalarında ele geçmiş ve çoğunluğu henüz yayınlanmamış metalik seramik örnekleri özellikle Fırat bölgesi metalik seramiğini yakından tanımamıza yardımcı olmuştur.⁴⁵ Çok az sayıda da olsa, Pir Hüseyin Höyüğü, Hayaz Höyük ve Leylit Höyük'te, A.Üztan tarafından sınırlı ölçülerde yapılan yüzey araştırmalarında bulunmuş metalik kap parçaları çalışmamızda ele alınmış olan diğer bir yayınlanmamış malzeme grubunu oluşturmaktadır.⁴⁶ Çalışmada ele alınmış olan bir diğer yayınlanmamış metalik seramik grubunu ise Mardin Müzesi'ne intikal etmiş bazı örnekler (lev. 66) oluşturmaktadır. Hernekadar buluntu yerleri belli olmasa da söz konusu bu kaplar özellikle metalik seramik kap formları açısından oldukça önemli neticeler vermektedir.

⁴⁵ Bu vesile ile söz konusu malzemeyi tezimde kullanmama müsaade eden Prof.Dr. Nimet Üzguç ve Samsat kazılarında başkan yardımcılığı görevini yürütmüş, bu konudaki gerekli bilgi ve deneyimlerini hiç bir zaman esirgememiş olan Doç.Dr. Aliye Üztan'a teşekkür etmek isterim.

⁴⁶ Söz konusu malzemeyi kullanmama müsaade eden sayın Aliye Üztan'a tekrar teşekkür ederim.

Anadolu dışındaki merkezlerde ele geçmiş ve yayınlanmış olan metalik seramik örnekleri çalışmamızın en önemli karşılaştırma malzemesini oluşturmaktadır. Diğer taraftan, metalik seramiğin çağdaşı olan diğer seramik türleri de karşılaştırma malzemesi olarak ele alınmış ve bu seramik türleri ile metalik seramik arasında saptanan ilişkiler vurgulanmıştır. Metalik seramiğin kökeninin araştırılması için daha erken dönemlere ait olan çanak çömlek türleri de incelenmiştir.

Metalik seramiğin daha iyi tarihlendirilebilmesi için, bu seramik türünün ele geçtiği merkezlerdeki, M.Ö. 3. bin stratigrafisinin yanı sıra, mimari ve küçük buluntular da gerekli görülen durumlarda incelemeye alınmıştır.

1.4. Amaç:

Çalışmamızın en büyük amacı, metalik seramiğin Güneydoğu Anadolu bölgesindeki konumunu belirlemektir. Bu çerçevede metalik seramik türünün bu bölge içinde nerelerde ve hangi dönemlerde yaygın olduğunu saptamak ve böylece yöresel veya zamansal farklılıkların olup olmadığını tespit etmek amaçlanmıştır. Yine bu bölgede ele geçmiş olan metalik kapların malzeme-teknik ve form özelliklerinin neler olduğu, bu özelliklerin zamansal farklılıklar gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Metalik seramiğin Güneydoğu Anadolu bölgesi dışında Anadolu'daki yayılış alanını saptamak çalışmanın ikinci önemli amacıdır. Böylece, metalik seramiğin Anadolu'daki çekirdek bölgesi ve yayılış alanı belirlenmiş olacaktır. Bu netice ise kültürel ilişkilerin saptanmasına bir ölçüde de olsa imkan sağlayacaktır.

Yukarıda belirtilen amaçların yanı sıra Kuzey Suriye ve Kuzey Mezopotamya'da ele geçen metalik kaplarla yapılacak karşılaştırma ile bu seramiğin Ünasya arkeolojisindeki yerinin ne olduğu daha etraflıca ortaya konulmuş olacaktır. Böylece, metalik seramiğin Ünasya'daki yayılış alanı, kullanım süreci, teknik ve form özellikleri, tüm bunlara bağlı olarak da kültürel ilişkiler, söz konusu malzeme yardımıyla çok daha açık bir şekilde anlaşılmış olacaktır.

Güneydoğu Anadolu bölgesi ve Anadolu'nun diğer bölgelerindeki metalik kapların malzeme, teknik ve form özelliklerinin saptanması çalışmanın bir diğer önemli amacıdır. Daha önceden daha çok Kuzey Suriye'de ele geçen metalik seramik ile ilgili çalışmalarda bu konuda bazı problemler olduğu belirtilmektedir. Özellikle, metalik çanak çömleğin yapımında kullanılan kil kaynaklarının henüz bulunamadığı,⁶⁷ içerdiği katkı maddelerinin nitelik ve niceliğine göre metalik seramik içerisinde farklı gruplar olup olmadığı,⁶⁸ yüzey özelliği olarak astar veya kendinden astar, perdahlama, boya bezeme, saklı astar ve belirgin çark izlerinin bir bezeme olarak ele alınıp alınmayacağı gibi konularda bazı farklı görüşler bulunmaktadır. Yapılan çalışmada, özellikle Girnavaz ve Samsat'ta ele geçmiş olan ve yakından inceleme fırsatı bulduğumuz metalik seramik örnekleri ile diğer merkezlerde ele geçmiş ve yayınlanmış örnekler sayesinde bu konudaki problemlerin aydınlatılmasına çalışılmıştır. Yine, Anadolu'da ele geçen metalik çanak çömlek formlarının Anadolu dışındakilerle karşılaştırılarak farklı tiplerin olup olmadığı, böylece de tüm metalik seramik form repertuarının ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır. Bunu yaparken H.Kühne⁶⁹ ve G.Algaze'nin⁷⁰

⁶⁷ Kühne 1976, 34; Kühne ve Schneider 1988, 85-90; Fitz 1984, 123-125; Algaze vd. 1990, 326-327.

⁶⁸ Kühne ve Schneider 1988, 90-99; Fitz 1984, 123-132.

⁶⁹ Kühne 1976, 35-38.

tipolojik çalışmaları başta olmak üzere, Kuzey Suriye ve Kuzey Mezopotamya'da yeni kazılarda ele geçen metalik kaplar ile Anadolu'da tespit ettiğimiz kaplar form olarak karşılaştırılmıştır.

Çalışmanın bir diğer önemli amacını ise, yine oldukça geniş tartışma ve problemlerin bulunduğu,⁷¹ metalik seramik tarihlendirilmesi konusu oluşturmaktadır. Bu amaca yönelik olarak, metalik seramiğin Anadolu'da ele geçmiş olduğu bütün merkezlerdeki M.Ö. 3. bin stratigrafisi oldukça detaylı ele alınmıştır. Bu veriler Kuzey Suriye ve Kuzey Mezopotamya ile karşılaştırılarak metalik seramiğin daha net tarihlenmesinin yapılması amaçlanmıştır. Girnavaz,⁷² Kurban Höyük,⁷³ Samsat,⁷⁴ Oylum Höyük,⁷⁵ Lidar,⁷⁶ Degirmentepe,⁷⁷ Tepecik,⁷⁸ Norşuntepe,⁷⁹ Korucutepe,⁸⁰ Tarsus-Gözlu Kule⁸¹ ve Kültepe⁸² gibi detaylı stratigrafik veriler sunan merkezler metalik seramiğin tarihlenmesi açısından oldukça önemli veriler sunmuştur.

⁷⁰ Algaze 1990, 327-329, 380-381.

⁷¹ Kühne 1976, 58-67; Zettler 1978, 347-350; Conti ve Persiani 1992, 378-387.

⁷² Erkanal H. vd. 1993.

⁷³ Algaze vd. 1990.

⁷⁴ Üzguç N. 1988.

⁷⁵ Üzgen 1989/90.

⁷⁶ Hauptmann 1983.

⁷⁷ Duru 1979a.

⁷⁸ Esin 1970; 1971; 1972; 1974; 1974a; 1979; 1979a; 1982.

⁷⁹ Hauptmann 1969/70; 1970; 1972; 1974; 1976; 1979; 1979b; 1982.

⁸⁰ Kelly Buccellati 1974; 1978.

⁸¹ Mellink 1989.

⁸² Üzguç T. 1986.

2. GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNİN COĞRAFI KONUMU

Güneydoğu Anadolu bölgesi, Amanus ve Güneydoğu Toros dağları ile bunların güneyinde Suriye platformuna inen kırsal ovaları içermektedir. Bu bölge, kuzeyde Güneydoğu Toros dağları doğuda Zagros dağları ile batıda Filistin'e inen ve "Verimli Hilal" adı verilen kuşağın, esasen orta kesimini oluşturmaktadır.¹³

Güneydoğu Anadolu bölgesinin kuzeyini oluşturan ve Güneydoğu Toros dağları olarak bilinen¹⁴ dağlık kuşak, irili ufaklı pek çok vadi, içinde Fırat ve Dicle'nin kollarının da yer aldığı, bol su getiren büyük nehir ve ırmaklara sahiptir. Bu vadilerin oluşturduğu doğal geçitler ise, Güneydoğu Anadolu bölgesini, Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgesinin içlerine ulaştırmaktadır.¹⁵

Kuzeydeki bu dağların eteklerinde, Torosların kenar kıvrımları olarak bilinen, tarıma elverişli alanlara sahip bir kuşak yer almaktadır. Güneydoğu Anadolu bölgesi içindeki bu platolar alanı, yüksekliği 1938 metreye ulaşan, yaklaşık 7200 metre karelik bir bazaltlı alan oluşturan¹⁶ Karacadağ volkanik kütle tarafından doğu ve batı bölgesi olmak üzere ikiye ayrılır. Karacadağın doğusunda kalan kısım Diyarbakır havzasını oluşturur. Bu havzanın güneyi Mardin eşiği ile çevrilidir. Havzaya kuzeyden giren Dicle Diyarbakır'dan sonra keskin bir dirsek yaparak doğuya doğru devam eder. Kuzeyde, Toroslardan inen Ambar, Batman ve Garzan ırmakları, güneyde, Mardin Eşiğinden¹⁷ inen ve bol su getiren ırmaklar

¹³ Erinç 1980, 66.

¹⁴ a.e. 66.

¹⁵ a.e. 67.

¹⁶ Yakar 1991, 33.

¹⁷ Bu kalkerli dağlık bölge Tur Abdin olarak da bilinir. Erkanal ve Erkanal 1989, 129.

Dicle'ye kavuşmak için bu havzaya doğru yönelirler.¹⁰ Tur Abdin olarak da bilinen bu dağlık alanın güneyindeki sarp yamaçlar, irili ufaklı vadilerle yarılmış durumdadır.¹¹ Hemen güneydoğu kesimde ise, yine sönmüş bir volkan olan Elim Dağ ve çevresindeki bazaltlı alanlar yer almaktadır.¹²

Bu bölgenin batısını ise, Urfa ile Gaziantep arasındaki Fırat ve kolları tarafından yarılmış olan hafif eğimli ve çoğunlukla kalkerli bir yapıya sahip platolar oluşturur. Kuzeyden güneye doğru eğimli olan bu platonun üzerinde Harran ve Suruç gibi verimli ovalar yer alır. Aşağı Fırat havzası olarak bilinen¹³ bölgenin kuzey-batısını düzgün olmayan platolardan meydana gelen Adıyaman ve çevresi oluşturur.

Güneydoğu Anadolu'da hakim olan iklim, şiddetli karasal Akdeniz iklimidir. Yazları kurak, kışları ise yağmurlu geçer.¹⁴ Bitki örtüsü olarak, meşe ağaçlarından oluşan ormanlık alanlara sadece dağlık bölgelerde rastlanır. Alçak kesimler ise sulandığında verimli olabilen step alanlardır. Daha güney kesimlerde Suriye çölü etkisi olan büyük çölümsü stepler mevcuttur.¹⁵ Yazların kurak geçmesi, yerleşimlerin su kaynakları yakınında toplanmasına neden olmaktadır. Bölge yeraltı su kaynakları açısından zengin değildir. Bunun yanı sıra, yüzey suları olarak bölgenin doğusunda, Dicle nehri ve kollarından, batısında Fırat nehri ve kollarından yararlanılmaktadır. S.Erinç bu bölgenin buzulsonrası döneminin bugünküne oranla daha yağışlı ve nemli bir iklime

¹⁰ Erinç 1980, 67-68.

¹¹ Erkanal ve Erkanal 1989, 129.

¹² Bu dağ, antik kaynaklarda "Kaşyari" olarak geçmektedir. a.e. 129.

¹³ Yakar 1991, 33.

¹⁴ Erinç 1980, 68.

¹⁵ a.e. 70.

sahip olduğunu ve bu nedenle de, kırsal alanların o dönemlerde daha sınırlı olduğunu¹⁴ ileri sürmektedir.

M.Ö. 3. binin ilk yarısında Amanus ve Toros dağlarının doğusundan geçen yollarla Orta Anadolu ile ilişkiler kurulduğu¹⁵ bilinmektedir. M.Ö. 3. binin ikinci yarısında kullanılan doğal yollardan birinin, Suriye'den gelip Elbistan-Göksun'dan geçerek Anadolu'nun içlerine ulaştığı belirtilmektedir.¹⁶ Elbistan ovasının Güneydoğu Anadolu'yu İç Anadolu'ya bağlayan bir doğal güzergâh olduğunu, T.Üzguç ve N.Üzguç tarafından yapılan Elbistan-Karahöyük kazısında elde edilen neticeler de göstermektedir.¹⁷

¹⁴ Erinç 1980, 71-72.

¹⁵ Mellaart 1982, 24.

¹⁶ a.e. 27.

¹⁷ Üzguç T. ve N. 1949, 1, 48.

3. METALİK SERAMİĞİN ELE GEÇTİĞİ MERKEZLER

Tezin başlığında vurgulandığı gibi, Anadolu'da metalik seramiğin en yoğun olarak ele geçtiği bölge Güneydoğu Anadolu bölgesidir. Metalik seramiğin esas yayılış alanı içerisinde olması (bkz. Böl. 1.1.) nedeniyle, bu bölge öncelikli olarak ele alınmıştır. Yapılan arkeolojik kazı ve yüzey araştırmaları ile metalik kapların tespit edildiği merkezler, il sınırları göz önüne alınarak, alfabetik sıraya göre değerlendirilmiştir. Değerlendirmede, metalik seramiğin yoğun olarak tespit edilebildiği en doğudaki il olan Mardin ve çevresi sıralamada öncelikli olarak ele alınmıştır. Daha sonra, Mardin ilini çevreleyen Şırnak, Batman ve Diyarbakır illeri ele alınmıştır.

Metalik seramiğin yayılış alanı içerisindeki bir diğer önemli alan Urfa ve çevresidir. Gaziantep ve Adıyaman illeri bu nedenle Urfa ve çevresinden sonra ele alınmıştır.

Bu seramik türünün Güneydoğu Anadolu bölgesi dışındaki yayılışı, yine coğrafi bölgeler ve bu bölgelerdeki illerin çevresinde yer alan merkezlerin, aynı mantık çerçevesinde tek tek ele alınması ile incelenmiştir.

Yapılan araştırmada, metalik seramiğin, Güneydoğu Anadolu bölgesi dışında, Doğu Anadolu, Akdeniz, İç Anadolu ve Marmara bölgelerindeki bazı merkezlerde mevcut olduğu anlaşılmıştır.

3.1. GÜNEYDOĞU ANADOLU BÜLGESİ

3.1.1. MARDİN VE ÇEVRESİ

Mardin ve çevresinin merkezini, Türkiye haritalarında Mardin Eşiği adı ile belirtilen, kalkerli dağlık bir plato oluşturmaktadır.⁹⁸ Tur Abdin olarak bilinen bu dağlık platonun güney eteklerinde Yukarı Mezopotamya'ya açılan bir çok vadi yer almaktadır.

Mardin ili ve çevresinde yapılan arkeolojik kazı ve yüzey araştırmaları, daha çok bu vadilerin ağız kısımlarında veya vadilerden inip ovada akmaya devam eden ırmak ve nehirlerin kenarlarındaki merkezlerde yoğunlaştırılmıştır. Bu merkezlerden en önemlisi, söz konusu vadilerden biri olan Çağ Çağ vadisinin ağzında yer alan Girnavaz höyüğüdür. Girnavaz, bölgede arkeolojik kazısı yapılmış olan⁹⁹ tek höyüktür. Sadece yüzey araştırması yapılabilmemiş diğer merkezlerden Gir Harrin, kaynağı Tur Abdin'in güney eteğinde bulunan Rijli deresi kenarında yer almaktadır.¹⁰⁰ Mardin ilinin yaklaşık 10 km. batısında, Mardin Eşiğinden doğup, Suriye'de Habur ile birleşen Zergan Çayı vadisi, yüzey araştırmalarının yapılabilirdiği bir diğer alandır. Zergan Çayı ve çevresinde, Gir Bunas, Gir Herzem, Gir Karakuvve,

⁹⁸ Erkanal ve Erkanal-1989, 129.

⁹⁹ Erkanal H. 1984.

¹⁰⁰ Gir Harrin'de yaptığı yüzey araştırmasını lisans tezi olarak hazırlayan E.Ay'a bu çalışmasını (E.Ay, Girharrin Höyüğünün Arkeolojik Araştırması. A.U. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Protohistorya ve Ünasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, (yayınlanmamış lisans tezi), 1989) kullanmama müsaade ettiği için teşekkürlerimi sunmak isterim.

Gir Koriye ve Tell Ermen olmak üzere toplam beş merkezde metalik seramiğin varlığı tespit edilmiştir.¹⁰¹

3.1.1.1. GIRNAVAZ

Coğrafi Konumu: Girnavaz, Mardin ili, Nusaybin ilçesinin 4 km. kuzeyinde yer almaktadır. Türkiye-Suriye sınırının 5 km. kuzeyinde bulunan höyük, Çağ Çağ nehrinin vadiden çıkıp ovaya açıldığı noktada bulunmaktadır. Höyük 300 m. çapında ve 24 m. yüksekliğindedir.¹⁰² Habur nehrinin en önemli kollarından biri olan Çağ Çağ nehrinin oyduğu vadinin hemen ağzında çok stratejik bir konumda bulunan höyüğün¹⁰³ güneyinde, Yukarı Mezopotamya'ya açılan, bereketli Nusaybin ovası uzanmaktadır.

Araştırma Tarihçesi: Girnavaz bilim dünyasına ilk olarak A.T.Olmstead¹⁰⁴ tarafından tanıtılmıştır. Daha sonra E.Lucius ve K.Sornik¹⁰⁵ ile K.Kessler¹⁰⁶ tarafından, özellikle tarihi coğrafya açısından ele alınmıştır. Girnavaz'da, 1980 yılında H.Erkanal başkanlığındaki ilk yüzey araştırmasından¹⁰⁷ sonra, 1982 yılında arkeolojik kazılara başlanmıştır. H.Erkanal başkanlığındaki bu kazılar,

¹⁰¹ Zergan Çayı ve çevresinde E.Ay tarafından yüzey araştırması yapılmış ve bu çalışma yüksek lisans tezi (E.Ay, Mardin Bölgesi Zergan Çayı ve Çevresi Arkeolojik Değerlendirmesi. H.U. Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, (yayınlanmamış yüksek lisans tezi), 1993.) olarak hazırlanmıştır. Bu çalışmayı da kullanmamıza müsaade eden E.Ay'a tekrar teşekkürlerimi sunarım.

¹⁰² Erkanal H. 1984, 131.

¹⁰³ Erkanal A. 1984, 69.

¹⁰⁴ Olmstead 1918, 216, dn. 22.

¹⁰⁵ Lucius ve Sornig 1969, 5.

¹⁰⁶ Kessler 1978/79, 99-103.

¹⁰⁷ Erkanal H. 1984, 131.

1982-1984, 1986-1989 ve 1991 yıllarında olmak üzere toplam sekiz kazı mevsimi sürdürülmüştür.

ETÇ Stratigrafisi: Girnavaz'da M.Ö. 3.bin kültürlerini araştırmaya yönelik kazılar, höyüğün Kuzeydoğu ve Kuzey teraslarında gerçekleştirilmiştir.

Kuzeydoğu terasında, 1988,¹⁰⁸ 1989¹⁰⁹ ve 1991¹¹⁰ kazı mevsimlerinde, M'/17-22, N'/17-22 ve O'/18-22 alanlarında gerçekleştirilen kazılarda, I-IX olmak üzere toplam dokuz yerleşim tabakası açığa çıkarılmıştır. Ayrıca, çoğu VIII. tabaka seviyesinde açığa çıkarılmış olan mezarlar burada bir mezarlık olduğunu göstermektedir. Bu alandaki verilerin değerlendirme çalışmaları henüz tamamlanmamış olduğu için bu mezarların hangi tabakaya ait olduğu henüz kesinlik kazanmamıştır.¹¹¹

Kuzey terasındaki M.Ö. 3.bin kültürlerine yönelik kazılar ise sadece 1989 yılında, V/10-11, Y/10-11 ve Z/10-11 alanlarında¹¹² yapılmıştır. Bu alanda açığa çıkarılan M.Ö. 3. bine ait tabakanın 1. evre ve 2. evre olmak üzere iki evreli olduğu tespit edilmiştir.¹¹³

¹⁰⁸ Erkanal H. 1990, 261-273.

¹⁰⁹ Erkanal H. 1991, 277-292.

¹¹⁰ Erkanal H. 1993, 267-280.

¹¹¹ Söz konusu mezarlık alanı ile ilgili değerlendirme çalışmaları H.Erkanal tarafından sürdürülmektedir.

¹¹² Erkanal H. 1991, 278-279.

¹¹³ Bu bilgi, H. Erkanal ile yapılan kişisel görüşme neticesinde elde edilmiştir.

Girnavaz Kuzeydoğu Terası Stratigrafisi:

Tabakalar	1988	1989	1991
I	-	I	I
II	-	-	II
III	-	-	III
IV	-	II	IV
V	-	-	V
VI	I	III	VI
VII	II	IV	VII
VIII	III	V	VIII
IX	-	-	IX

Değerlendirme:

Kuzeydoğu Terası: Girnavaz'da, Kuzeydoğu terasında açığa çıkarılan I-IX. tabakalarda ve Mezarlık alanında metalik seramiğe ait 144 adet sağlam kap ve pek çok miktarda parça (bkz. tablo 2-4) ele geçmiştir. Bunların tabakalara göre dağılımı aşağıda verilmiştir:

I. Tabaka: Girnavaz'da M.Ü. 3. bine ait tabakalar içinde metalik seramiğin en yoğun olarak tespit edildiği tabaka I. tabakadır. Profil ve amorflardan oluşan, toplam 4.985 gram ağırlığındaki metalik kaplara ait kırık parçalar, diğer tabakalarla karşılaştırıldığında % 25.6 (bkz. grafik 1) oranındadır. Bu parçalar içerisindeki, ağız kenarı ve dip parçasından oluşan 80 adet profilli parça da, %23.8'lik (bkz. tablo 3, grafik 2) bir yaklaşık orana sahiptir. Bu tabakaya ait olan, G.183 ve G.143 numaralı basit toprak mezarlarda iki adet metalik çömlek (lev. 12: 1; 39: 1) sağlam olarak ele geçmiştir. Bu iki örneğin dışında, I. tabakada başka sağlam metalik kap örneğine rastlanmamıştır.

1989 ve 1991 kazı mevsimlerinde açığa çıkarılan I. tabaka yamaçta tespit edilebilmiş ve bu nedenle oldukça fazla tahribe uğramış bir tabakadır. Bu tabakanın açığa çıkarıldığı kesimlerde toprak erezyonu nedeni ile karışık seramik örneklerinin ele geçtiği belirtilmektedir.¹¹⁴ M.Ö. 3-1. bin seramik örneklerinin karışık bir şekilde ele geçmiş olması, bu tabakanın seramik buluntulara dayanarak tarihlendirilmesini de engellemiştir.¹¹⁵

II. Tabaka: II. tabaka, I. tabakanın tam aksine, Girnavaz'da metalik seramiğin en az görüldüğü tabakadır. Bu tabakada ele geçen metalik seramik parçalarının toplam ağırlığı sadece 300 gramdır. Bu, diğer tabakalarda ele geçen metalik seramiğe göre sadece % 1.5'lük bir oran oluşturur (bkz. tablo 2-4, grafik 1-3). Sağlam metalik kapın bulunmadığı bu tabakada, sadece 5 adet profili parça ele geçmiştir.

III. Tabaka: Bu tabakada ele geçen metalik seramik örnekleri, toplam 2.165 gram ağırlığında olan kırık parçalardan oluşmaktadır. Bunların diğer tabakalardaki metalik seramik parçalarına oranı ise (bkz. tablo 2-4, grafik 1-3) % 10.9 dur. Söz konusu parçalar içinde, yine % 10.7'lik yakın bir oranda 36 adet profil veren parça mevcuttur. III. tabakada ele geçen metalik seramik örnekleri arasında da sağlam kap mevcut olmamasına karşın, tüm profil verebilecek iki çanak parçası (lev. 1: 6, 8) kap formları ile ilgili değerlendirmede sağlam kaplarla birlikte ele alınmıştır. Bu tabakada ele geçen seramik buluntular arasında, üst seviyelerde Ninive 5, metalik seramik, boyalı Habur ve az miktarda siyah/gri astarlı perdahlı kapların, daha alt seviyelere doğru ise boyalı Habur seramiği

¹¹⁴ Erkanal H. vd. 1993, 268.

¹¹⁵ a.e. 268.

örnekleri azalıp Ninive 5, metalik seramik ve kaba seramik örneklerinin arttığı belirtilmektedir.¹¹⁶

Yamaçta açığa çıkarılan bu tabakanın da kuzey kesimi erezyon nedeni ile tahribe uğramıştır. Mimari kalıntılar, arazinin daha yüksek olduğu güney kesimde açığa çıkarılmıştır.¹¹⁷ H.Erkanal, buluntulara dayanarak III. tabakayı M.Ö. 3.binin ikinci yarısına, muhtemelen geç bir evresine tarihlemektedir.¹¹⁸ Bu tabakanın Erhanedanlar devrinden sonraya ait olduğu¹¹⁹ belirtilmiştir.

IV. Tabaka: IV. tabaka, metalik seramiğin nispeten yoğun olarak görüldüğü tabakalardan biridir. Biri çanak (lev. 1: 7), yedi tanesi çömlek (lev. 27: 1; 29: 4; 30: 5; 33: 5; 36: 6; 38: 2) olmak üzere toplam 8 adet sağlam metalik kap ele geçmiştir. G.184 numaralı basit toprak mezardan ele geçen bir çömleğin (lev. 29: 4) dışındaki kaplar yerleşim tabakasında bulunmuştur. Toplam 3.390 gram ağırlığındaki parçalar ise, diğer tabakalarda görülen metalik seramiğe göre % 17.4'lük bir oran (bkz. grafik 1) oluşturmaktadır. Bu parçalar içerisinde toplam olarak 67 adet profil veren parça mevcuttur. % 19.9'lük bir oran oluşturan bu yoğunluk I. tabakadan sonraki en büyük yoğunluktur (bkz. grafik 2).

Bu tabakada ele geçen diğer seramik türleri arasında, çoğunluk olarak, kuars, saman ve kireç katkılı kaba seramik görüldüğü, aynı türe ait, orta ve ince karakterdeki parçaların ise daha küçük bir grup oluşturduğu belirtilmektedir.¹²⁰ Ayrıca, üst tabakalarda daha az, alt

¹¹⁶ Erkanal H. vd 1993, 270.

¹¹⁷ a.e. 270.

¹¹⁸ a.e. 270.

¹¹⁹ a.e. 270.

¹²⁰ a.e. 272.

seviyelerde ise giderek çoğalan miktarda görülen Ninive 5 seramiği örneklerinin bezeksiz kaplardan oluştuğu bildirilmektedir.¹²¹ IV. tabaka Erhanedanlar devrinden sonraya tarihlenmektedir.¹²²

V. Tabaka: Çok sınırlı bir alanda açığa çıkarılabilen bu tabakada,¹²³ buna bağlı olarak, bir önceki tabakaya oranla daha az miktarda metalik seramik parçası ele geçmiştir. V. tabakada sağlam metalik kap bulunmamıştır. Buna karşın, % 4.3'lük bir oran (bkz. grafik 1) oluşturan, toplam 840 gram ağırlığında profil ve amorf parçalar ele geçmiştir. Bu parçalar arasında mevcut olan profilli parçaların toplamı ise 22 adettir. Diğer tabakalarla karşılaştırıldığında profilli parçaların oranı % 6.5 tir.

Metalik seramiğin dışında bu tabakada, bol miktarda Ninive 5 seramiği ele geçmiştir. Çoğunluğu bezeksiz olan Ninive 5 seramiğinin çizi bezekli örneklerinin de ilk defa bu tabakada ortaya çıktığı belirtilmektedir.¹²⁴

V. tabaka da, III. ve IV. tabakalar gibi, Erhanedanlar devrinden sonraya tarihlenmektedir.¹²⁵

VI. Tabaka: VI. tabaka da V. tabaka gibi sınırlı bir alanda açığa çıkarılabilmıştır. Bu tabakada sadece, iri ocak taşlarından yapılmış, doğu-batı yönünde uzanan bir temel duvarı söz konusudur.¹²⁶ Bu tabakadaki metalik seramiğin yoğunluk oranı V. tabaka ile hemen hemen aynıdır (bkz.

¹²¹ Erkanal H. vd. 1993, 272.

¹²² a.e. 270.

¹²³ a.e. 272.

¹²⁴ a.e. 272.

¹²⁵ a.e. 270.

¹²⁶ Erkanal H. 1990, 263; Erkanal H. 1991, 281-282; Erkanal H. vd. 1993, 272.

grafik 1-2). Bu seramik türünde sağlam kap olarak sadece bir çömlek (lev. 20: 1) ele geçmiştir. Parça olarak ele geçen örnekler ise toplam 860 gram ağırlığındadır. Bunlar arasında sadece 21 adet profil veren parça mevcuttur.

Metalik seramiğin yanı sıra ele geçen diğer seramik türlerini ise, Ninive 5 seramiğinin sade ve çizi bezekli örnekleri ile diğer yerli monokrom seramik oluşturmaktadır.

VI. tabaka, genel olarak Erhanedanlar I-III devirleri içine tarihlendirilmektedir.¹²⁷

VII. Tabaka: Girnavaz'da açığa çıkarılan M.Ü. bine ait tabakalar içerisinde, mimari açıdan en fazla veri bu tabakada ortaya çıkarılabilmıştır.¹²⁸ Nispeten daha geniş bir alanda çalışılabildiği için, metalik seramik de aynı oranda daha fazla sayıda ele geçmiştir. Yerleşim alanı içerisinde sağlam metalik kap ele geçmemiş olmasına karşın, bu tabakaya ait olan G.146 numaralı basit toprak mezarda 3 adet tüm çömlek (lev. 32: 1; 37: 3, 4), G.170 numaralı basit toprak mezarda 3 adet çömlek (lev. 30: 4; 36: 1 ve 37: 6), G.171 numaralı basit toprak mezarda 5 adet çömlek (lev. 31: 1; 36: 2 ve 37: 1) ve bir adet çanak (lev. 1: 4), G.172 numaralı basit toprak mezardan 2 adet çömlek (lev. 31: 2 ve 34: 1) ve G.193 numaralı basit toprak mezardan 1 adet çömlek (lev. 29: 5) olmak üzere toplam 15 adet tüm kap bulunmuştur. Bu tabakada yerleşim yeri içinde ele geçen kırık bir çömlek parçası (lev. 25: 3) ise tüm kap profili verebilecek ölçüde korunmuş olduğundan sağlam kaplar arasında değerlendirmeye alınmıştır. Amorf ve profilli parçalar ise, toplam ağırlık göz önüne alındığında, 3463 gram ağırlık ve % 17.8'lik oranla (bkz. grafik 1) I. tabakanın hemen arkasından

¹²⁷ Erkanal H. vd. 1993, 274.

¹²⁸ Erkanal H. 1990, 263, res. 1; Erkanal H. vd. 1993, 273.

gelmektedir. Ele geçen profilli parçaların toplam sayısı ise 42 adettir (bkz. tablo 3-4, grafik 2).

Bu tabakada ele geçen diğer seramik türleri ise, Ninive 5 seramiğinin sade ve çizi bezekli örnekleri ile diğer yerli monokrom seramikten oluşmaktadır. VII. tabaka, VI. tabaka gibi, genel olarak Erhanedanlar I-III devirleri içine tarihlendirilmektedir.¹²⁹

VIII. Tabaka: Yamaç erezyonu ve çalışma alanının sınırlı olması nedeniyle VIII. tabakada mimari açıdan pek fazla veri elde edilememiştir. Kuzeydoğu-güneybatı ve kuzeybatı-güneydoğu yönlerinde uzanan iki temel kalıntısı, bu tabakada açığa çıkarılabilmemiş¹³⁰ en dikkate değer mimari kalıntıdır.

Ele geçen metalik seramik örneklerinden sağlam olan 4 adet kap bu tabakaya ait mezarlarda bulunmuştur. Bunlar, G.144 numaralı basit toprak mezardan 1 adet çanak (lev. 1: 9), G.154 numaralı basit toprak mezardan 2 adet çömlek (lev. 13: 3) ve 30: 3) G.216 numaralı basit toprak mezardan 1 adet çömlek (lev. 12: 2) ile birlikte tüm profil veren 1 adet çömlek parçasından (lev. 19: 1) oluşmaktadır. Bu tabakada ele geçen metalik seramik parçaları ise toplam 1420 gram ağırlığındadır. Diğer tabakalarla karşılaştırıldığında bu parçaların % 7.3 oranında (bkz. grafik 1) olduğu görülür. Bu parçalar içindeki 25 adet profil veren metalik seramik örnekleri de hemen hemen aynı orana (bkz. grafik 2) sahiptir.

IX. Tabaka: Kuzeydoğu terasında, M.Ö. 3. bine ait, ulaşılabilen son tabaka IX. tabakadır. Birtakım kerpiç duvar izleri şeklinde sadece iz olarak tespit edilebilen bazı

¹²⁹ Erkanal H. vd. 1993, 274.

¹³⁰ a.e. 273.

mimari kalıntıların sadece üst kısımlarının açığa çıkarıldığı bu tabakada taban seviyesine inilememiştir.¹³¹ Ele geçen seramik örnekleri arasında metalik seramiğe ait parçalar mevcuttur. Bu parçalar toplam 1150 gram ağırlığında olup, % 5.9'luk bir oran (bkz. grafik 1) oluşturmaktadır. Bunlar içerisindeki 29 adet profil veren parça ise % 8.6'lık bir orana (bkz. grafik 2) sahiptir.

Bu tabakaya ait diğer seramik türleri arasında Ninive 5 ve yerli monokrom seramik örnekleri görülmektedir. IX.tabaka da Erhanedanlar I-III devirlerine tarihlendirilir.¹³²

Mezarlık Alanı: VIII. tabaka seviyesine ait olan ve henüz hangi tabakaya ait olduğu tam anlaşılamayan¹³³ mezarlık alanında, basit toprak mezar¹³⁴ ve kerpiç sanduka mezarlardan¹³⁵ oluşan iki tip mezar tespit edilmiştir.

Girnavaz'da ele geçen sağlam metalik kapların büyük çoğunluğu bu mezarlarda, ya mezar içine veya mezar etrafına bırakılmış mezar eşyası¹³⁶ olarak bulunmuştur. Girnavaz'da ele geçen toplam 168 adet sağlam metalik kabın 151 tanesi bu mezarlarda bulunmuştur.

Girnavaz'da Kuzeydoğu terasındaki yerleşime ait tabakalarda ve mezarlarda ele geçen metalik seramik örneklerinin tabakalara göre genel dağılımı grafik 1-3'de görülmektedir.

¹³¹ Erkanal H. vd. 1993: 273.

¹³² a.e. 274.

¹³³ H. Erkanal ile yapılan kişisel görüşmede bu bilgi elde edilmiştir.

¹³⁴ Erkanal H. 1991, res. 7.

¹³⁵ a.e. res. 5.

¹³⁶ a.e. 282-283.

Girnavaz'da metalik seramik ile ilgili malzemenin dökümü ise aşağıda verilmiştir:

	Amorf	Profil	Etutluk	Sağlam
1988	5568 gr.	99 ad.	-	34 ad.
1989	5235 "	79 "	2 ad.	128 "
1991	8660 "	158 "	7 "	6 "
	—	—	—	—
Toplam	19463 gr.	336 ad.	9 ad.	168 ad.

Kuzey Terası: M.Ö. 3. bin kültürlerini araştırmaya yönelik diğer kazı alanı "Kuzey Terası"dır. Bu alanda, V/10-11, Y/10-11 ve Z/10-11 açmalarında yapılan kazılarda,¹³⁷ M.Ö. 3. bine tarihlenen iki evreli bir tabaka kısmen açığa çıkarılabilmektedir. Bu tabakada saptanan en önemli mimari özellik ise, benzeri kuzeydoğu terasındaki M.Ö. 3. bine ait tabakalarda saptanan, kırmızı kerpiçten tek sıra halinde yapılmış olan, kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan kerpiç duvardır. Bu tabakada Ninive 5 seramiğinin hakim olduğu belirtilmektedir.¹³⁸ Ninive 5 ve yerli monokrom seramiğin yanı sıra bu evrelerde metalik seramiğe ait parçalar da ele geçmiştir. Bu metalik seramik örneklerinin evrelere göre dağılımı şu şekildedir:

1. Evre: Kuzey terasındaki M.Ö. 3. bine ait tabakanın ilk evresinde, amorf ve profillerden oluşan metalik seramik örnekleri toplam olarak 1682 gram ağırlığındadır. Bunlar içerisinde bulunan dip ve ağız kenarı parçalarının sayısı ise 28 dir.

¹³⁷ Erkanal H. 1991, 278-279.

¹³⁸ a.e. 279.

2. Evre: Bu evrede ele geçen metalik seramik parçaları toplam 1360 gram ağırlığındadır. Bunların içinde sadece 17 tane profil parça mevcuttur.

Kuzey terasındaki bu tabakanın kuzeydoğu terasındaki hangi tabaka ile çağdaş olduğu, bu alandaki kazıların sınırlı olması nedeniyle henüz kesinlik kazanmamıştır. Ancak, Ninive 5 seramiğinin çizi ve yiv bezekli örneklerin bu tabakanın iki evresinde de mevcut olması, bu tabakanın kuzeydoğu terasındaki, en azından, V-IX. tabakalardan biriyle çağdaş olabileceğini göstermektedir.

3.1.1.2. GIR BUNAS

Coğrafi Konumu: Mardin ili, Kızıltepe ilçesi, Bunas köyünde bulunan höyük, Kızıltepe, nin güneybatısında, Kızıltepe-Akdoğan yolu üzerinde, Zergan Çayı'nın batı kıyısında yer almaktadır. Gir Bunas, yaklaşık olarak 15 m. yüksekliğinde, 300 x 200 m. boyutlarında, teras kısmı da bulunan oval bir höyüktür.

Araştırma Tarihiçesi: E.Ay tarafından, 1990 yılında yüzey araştırması yapılmıştır.

Değerlendirme: Höyük yüzeyinden toplanan seramikler arasında sadece metalik seramik parçaları, Gir Bunas'da M.Ö. 3. bine ait bir yerleşimin varlığını ispatlamaktadır.

Höyük yüzeyinden 4 adet metalik seramik kap parçası (lev. 65: 6-9) ele geçmiştir. Bu parçalar, tabak, çanak, kâse ve çömlek formlarına aittir.

Ancak, Gir Bunas'da M.Ö. 3. bin seramikleri arasında sadece metalik seramiğin mevcut olduğu da düşünülmemelidir. Zergan Çayı vadisinde bulunan diğer höyüklerde yapılan yüzey

araştırmasında, M.Ü. 3. bin yerleşimlerinde, bu seramik genellikle Ninive 5 seramiği ile birlikte görülmektedir. E.Ay tarafından hazırlanmış olan yüksek lisans tezinde, Gir Bunas'dan ele geçen metalik kap parçaları genel bir değerlendirme içerisinde Erhanedanlar II devrine tarihlendirilmiştir.

3.1.1.3. GIR HARRIN

Coğrafi Konumu: Gir Harrin, Mardin'in hemen güneyinde, Mardin-Nusaybin karayolunun 12. km.'sinde yer almaktadır. Höyük, 15 m. yüksekliğinde, 350 x 75 m. boyutlarındadır.

Araştırma Tarihçesi: Gir Harrin'de, Girnavaz kazı ekibinin yardımları ile B. Devam ve E. Ay 1987-1988 yıllarında yüzey araştırmaları yapmışlardır. E.Ay, bu yüzey araştırması buluntularını lisans tezi olarak değerlendirmiştir.

Değerlendirme: Gir Harrin'de yapılan yüzey araştırmalarında, M.Ü. 3. bine ait seramik türleri arasında, metalik seramik en yoğun grubu (lev. 48-54) oluşturmaktadır. Bu seramik türüne ait parçalar höyüğün tepeden aşağı 10. m.'sinde daha yoğun olarak ele geçmektedir. Gir Harrin'den toplam 44 adet metalik seramik parçası toplanmış ve değerlendirilmiştir. Toplanan parçalar arasında hatalı yapılmış (hatalı fırınlanmış) örnekler de mevcuttur. Bunlar Gir Harrin'de metalik seramik üretiminin yapıldığını kanıtlamaktadır.

Gir Harrin'de ele geçen metalik seramik parçaları, malzeme ve teknik özelliklere bakılmaksızın sadece hamur renklerinden yola çıkılarak 3 gruba ayrılmıştır:¹³⁹

¹³⁹ Gir Harrin malzemesini lisans tezi olarak değerlendiren E.Ay bu gruplamayı yapmıştır (bkz. dip not 100).

Grup 1 : 36 parça ile temsil edilen gri hamurlular.

Grup 2 : 4 parça ile temsil edilen yeşil hamurlular.

Grup 3 : 4 parça ile temsil edilen açık kırmızı hamurlular.

Verilen sayısal değerlerden de anlaşıldığı gibi, hamur renkleri açısından büyük çoğunluğu gri hamurlu olanlar oluşturmaktadır.

Katkı maddesi olarak, genelde seramik tozu, kum ve ince taşcıkların gözlendiği, bazılarında ise herhangi bir katkı maddesini çıplak gözle ayırdetmenin imkansız olduğu belirtilmektedir. Hepsi çok iyi pişirilmiş, metalik ses veren bu örneklerin yüzey renklerinin, genelde hamur renginin bir açık tonunda olduğu bildirilmiştir. Yine fırınlamadan kaynaklanan koyu gri, morumsu gri, parlak turuncu gibi renk değişimlerini aynı kap üzerinde görmek mümkündür. Bazı kaplarda ise hamur rengi gri olduğu halde yüzey rengi fırınlama nedeniyle kızıllaşmıştır. Çoğu kaplar mat görümlü iken bazı kaplarda düzgün bir perdahlama söz konusudur. Metalik seramiğin genel özelliklerinden olan, derin çark izlerinin meydana getirdiği düzensiz yatay yivlere çoğu kaplarda rastlamak mümkündür.

Parçaların korunan kısımlarından anlaşıldığı kadarıyla, Gir Harrin'de metalik seramiğe ait, tabak (lev. 48), çanak (lev. 49-51), kâse (lev. 52) ve çömlek (lev.53) gibi kap formları mevcuttur.

Gir Harrin'de metalik seramik dışında, M.Ö. 3. bine ait seramik türleri arasında Ninive 5 ve yerli monokrom seramik türleri görülmektedir. Oldukça yoğun olarak ele geçen Ninive 5 seramiğine ait parçalar arasındaki en büyük grubu % 80 oranıyla sade ve bezeksiz örnekler oluşturmaktadır. Boya bezekli örneklerine rastlanmayan Ninive 5 seramiğinin çizi ve yiv bezekli örnekleri ise % 20 oranındadır. Ayrıca, E.Ay tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırması esnasında

köylülerden teslim alınan monokrom bir çömleğin Gir Harrin'den ele geçtiği anlaşılmıştır. Bu çömlek form özelliği açısından oldukça önemli veriler sunabilecek bir kaptır. Çift tünel delikli iki adet kulbu olan (bkz. şek. 14: E13), yuvarlak gövdeli ve yuvarlak dipli bu kap tipinin Gir Harrin'de ele geçen örneğinin kulpları korunmamıştır. Sonradan yapıştırıldığı ve bu nedenle kolayca yerinden koptuğu anlaşılan bu kulpların yerinde görülen izler bu kap üzerinde, söz konusu kulp türünün kesin olarak mevcut olduğunu kanıtlamaktadır. Bu tür kulba sahip çömlek formunun metalik seramik içinde de mevcut olduğu (lev. 66: 4) bilinmektedir. Kuzey Suriye'deki bir çok merkezin yanı sıra Troya'da da ele geçmiş olan bu kap tipi¹⁴⁰ sayesinde, bir taraftan merkezler ve bölgeler arası kültürel ilişkiler, diğer taraftan kronolojik veriler elde edilebilmektedir.

Gir Harrin'de tespit edilen M.Ö. 3. bin kültürü, seramik buluntularına göre yapılan genel değerlendirmelerle tarihlenmeye çalışılmıştır. Buna göre; metalik seramik Erhanedanlar devrine, Ninive 5 seramigi ise M.Ö. 4. bin sonu ile M.Ö. 3. binin ilk yarısına tarihlendirilebilir.

3.1.1.4. GIR HERZEM

Coğrafi Konumu: Mardin ili, Kızıltepe ilçesi, Şeyh Tacdin köyünde bulunan höyük, Kızıltepe'nin kuşuçu mu yaklaşık 6 km. güneyinde yer almaktadır.

Araştırma Tarihiçesi: Höyükte, 1991 yılında E.Ay tarafından yüzey araştırması yapılmıştır.

Değerlendirme: Gir Herzem'de yapılan yüzey araştırmalarında 31 adet metalik kap parçası (lev. 55-57) ele geçmiştir. Gir

¹⁴⁰ Kuhne 1976, res. 63, 250-252, res. B: 1-6, lev. 40: 1-2; Schliemann 1881, 244, Nr. 23.

Herzem, Zergan Çayı vadisi yüzey araştırmalarında metalik seramik parçalarının Gir Koriye'den sonra en yoğun olarak ele geğtiği ikinci merkezdir.

Höyük yüzeyinde toplanan 31 adet metalik seramik parçası, E.Ay tarafından saptanan hamur gruplarına göre¹⁴¹ değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeye göre Gir Herzem'de ele geçen metalik seramik parçaları dört ayrı hamur grubu içerisinde değerlendirilmiştir.

Gir Herzem'de ele geçen metalik seramik parçalarında tespit edilen kap formları; tabaklar (lev. 55: 1-3), çanaklar (lev. 55: 4-7; 56: 1-4), kâseler (lev. 56: 5-7) ve çömlleklerden (lev. 57) oluşmaktadır.

Bu höyükte yapılan yüzey araştırmasında, metalik seramik dışında, M.Ö. 3. bine tarihlenebilecek başka seramik türlerine rastlanamamıştır.

3.1.1.5. GIR KARAKUVVE

Coğrafi Konumu: Mardin ili, Kızıltepe ilçesi, Karakuvve köyünde yer alan höyük, Kızıltepe'nin yaklaşık 5 km. güneybatısında, Zergan Çayı'nın doğu kıyısında bulunmaktadır. Gir Karakuvve, 10 m. yüksekliğinde, taban çapı 100 m, tepe üzeri çapı 15 m. olan küçük boy bir höyüktür.

¹⁴¹ Zergan Çayı ve çevresinde E.Ay tarafından yapılan yüzey araştırmasının neticeleri E.Ay tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır (bkz. dip not 101). Bu çalışmanın 45. sahifesinde söz konusu yüzey araştırmasında ele geçen bütün metalik seramik örnekleri için tespit edilmiş olan hamur gurupları verilmiştir.

Araştırma Tarihçesi: Höyükte 1990 yılında E.Ay tarafından yüzey araştırması yapılmıştır.

Değerlendirme: Bu höyükte yapılan yüzey araştırmasında sadece bir adet metalik seramik parçası (lev. 65: 1) bulunmuştur. Höyük yüzeyinde ele geçen bu tek örnek, ince kum ve mika katkılı, koyu gri (2,5 Y N4) renkte, sıkı ve gözeneksiz hamurlu bir çanağa (lev. 65: 1) aittir. Bu parça, Zergan Çayı vadisinde yapılan yüzey araştırmasında ele geçen metalik seramikler için E.Ay tarafından yapılmış hamur gruplamasında 2. gruba girmektedir. Küçük bir köy yerleşimi gibi görünen bu höyükte M.Ö. 3. bine ait seramik türü olarak sadece metalik seramiğin varlığı söz konusudur.

3.1.1.6. GIR KORIYE

Coğrafi Konumu: Mardin ili, Kızıltepe ilçesi, İmamköy'de bulunan höyük, Kızıltepe'nin güneybatısında, Kızıltepe-Ceylanpınar karayolunun 12. km.'sinde, Zergan Çayı'nın doğu kıyısında yer almaktadır. Gir Koriye, ova seviyesinden 10 m. yükseklikte bulunan ve 350 x 300 m. boyutlarındaki bir teras üzerinde yer alan, terastan yükseklikleri yaklaşık 10 m. ile 20 m. arasında değişen beş tepeden oluşmaktadır.

Araştırma Tarihçesi: Gir Koriye'de, 1990 yılında E.Ay tarafından yüzey araştırması yapılmıştır.

Değerlendirme: Gir Koriye'de, E.Ay tarafından yapılan yüzey araştırmasında 66 adet metalik seramik kap parçası (lev. 58-64) bulunmuştur. Bu miktar, Mardin ili, Kızıltepe ilçesi Zergan Çayı vadisinde yapılan yüzey araştırmalarında metalik seramik parçalarının en yoğun olarak bu merkezde bulunduğunu göstermektedir. Parçalar üzerinde E.Ay tarafından yapılan makroskopik inceleme neticesinde, katkı maddeleri açısından 4 ayrı hamur grubu saptanmıştır. Söz konusu parçaların,

tabak (lev. 58), çanak (lev. 59-61), kâse (lev. 62) ve çömlek (lev. 63; 64:1-2) türü kaplara ait olduğu anlaşılmıştır.

Yapılan yüzey araştırmasında, M.Ö. 3. bine ait seramik türleri arasında Ninive 5 seramiğinin sade, çizi ve yiv bezekli örnekleri de bol miktarda ele geçmiştir. Gir Koriye'deki M.Ö. 3. bin kültürü, çanak çömlek buluntularına göre yapılan genel değerlendirmelerle tarihlendirilmeye çalışılmıştır. Buna göre; metalik seramik Erhanedanlar devrine, Ninive 5 seramiği ise M.Ö. 4. bin sonu ile M.Ö. 3. binin ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

3.1.1.7. TELL ERMEN

Coğrafi Konumu: Tell Ermen, Mardin ili, Kızıltepe ilçesi şehir merkezinde yer alan, 35 m. yüksekliğinde, taban çapı 400 m., üst çapı 150 m. boyutlarında olan büyük bir höyüktür. Hem şehir merkezinde yer alması, hem de üzerinde askeri amaçlı binaların yapılmış olması nedeniyle höyük oldukça fazla tahribata uğramıştır.

Araştırma Tarihçesi: Höyükte 1990 yılında E.Ay tarafından yapılan yüzey araştırması sınırlı bir alanda yürütülmüştür.

Değerlendirme: Tell Ermen'de, çok sınırlı bir alanda yapılabilmiş olan yüzey araştırmasında 4 adet metalik seramik kap parçası (lev. 65: 2-5) ele geçmiştir. Bu örnekler, Zergan Çayı vadisinde yapılan yüzey araştırmasında ele geçen metalik seramik örnekleri için E.Ay tarafından saptanan hamur gruplarından 1, 2 ve 4. gruplara sokulmaktadır. Söz konusu parçalar, çanak (lev. 65: 2), kâse (lev. 65: 3) ve çömlek (lev. 65: 4-5) türü kaplara ait olmalıdır. Tell Ermen'de metalik seramik parçalarının yanı sıra Ninive 5 seramiğine ait bir parça ele geçmiştir.

3.1.2. ŞIRNAK VE ÇEVRESİ

Şirnak ve çevresinde 1988-1990 yıllarında G.Algaze başkanlığında yüzey araştırmaları yapılmıştır.¹⁴² Bu araştırmalar, Cudi Dağı'nın güneyinde, Cizre'nin güneydoğusundaki Cizre-Silopi ovasında sürdürülmüştür.

Söz konusu bölgede yapılan yüzey araştırmaları, Geç Kalkolitik Çağ'dan ETÇ'na geçiş ve Ninive 5 dönemi açısından yeterli kanıtlar sunmaktadır. Buna karşın, M.Ö. 3. binin ikinci yarısı ile ilgili veriler çok sınırlıdır. Bu dönemle ilgili olarak, G.Algaze, Suriye kökenli metalik seramiğin, Mehmetçik Tepe ve Basorin Höyük olmak üzere sadece iki merkezde (Harita 1) temsil edildiğini¹⁴³ belirtmektedir. Cizre'nin hemen güneyinde yer alan Mehmetçik Tepe'de, M.Ö. 3. binin geç safhasına tarihlenen metalik kap örneklerinin ele geçtiği bildirilmektedir.¹⁴⁴ Metalik seramiğin ele geçtiği ikinci merkez olan Basorin Höyük ise, yine Cizre'nin kuşuçu mu 23 km güneydoğusunda, Dicle'nin doğu yakasında yer almaktadır.¹⁴⁵ Metalik seramik örneklerinin küçük merkezlerden ziyade daha büyük höyüklerde saptandığı bildirilmektedir.¹⁴⁶ Aynı durum Nineve 5 seramiği için de geçerlidir.¹⁴⁷

Bölgede, sadece iki höyükten de olsa metalik seramiğin varlığı belirtilirken, detaylı bilgi ve fotoğraflar yayınlarda maalesef mevcut değildir. Bu nedenle, mevcut bilgiler metalik seramiğin sadece, yayılış alanının tespiti açısından önemli olabilecektir.

¹⁴² Algaze 1990, 394-395; Algaze 1989, 246-247; Algaze ve Rosenberg 1991, 143-144; Algaze vd. 1991, 193-199.

¹⁴³ Algaze vd. 1991, 196.

¹⁴⁴ Algaze 1989, 247, dn. 11.

¹⁴⁵ Algaze vd. 1991, 196, fig. 22A.

¹⁴⁶ Algaze ve Rosenberg 1991, 144.

¹⁴⁷ a.e. 144.

Bu araştırmalarda saptanan bir diğer ilginç netice, M.Đ. 3. binin ikinci yarısında Cizre ve Silopi bölgesinde çok zayıf bir nüfusun olduğudur.¹⁴⁸ Bu durum, hemen daha güneydeki Habur ve Sincar ovalarındaki bu döneme ait yoğun yerleşimlerin tam tersi bir durumdur.¹⁴⁹

3.1.3. BATMAN VE ÇEVRESİ

Batman ili ve çevresinde 1988-1990 yılları arasında G.Algaze başkanlığında yüzey araştırmaları yapılmıştır.¹⁵⁰ Bu araştırmalar, özellikle Dicle'nin Batman-Bismil arasında kalan kısmı ve Batman Suyu çevresinde yürütülmüştür.

Batman Suyu'nun her iki kıyısında yapılan yüzey araştırmalarında, nehrin doğu yakasındaki höyüklerde ETÇ malzemesinin bulunamadığı bildirilmektedir.¹⁵¹ Buna karşın, Batman Suyu'nun batı yakasında yapılan araştırmalarda ise oldukça az merkezde ETÇ malzemesinin saptanabildiği belirtilmektedir.¹⁵² Dicle nehrinin Batman-Bismil arasında kalan kısmında ise ETÇ malzemesi veren sadece bir merkezin saptanabilmiş olması oldukça ilginçtir.¹⁵³

Bölgede yapılan söz konusu yüzey araştırmalarında metalik seramiğin ele geçtiği bildirilmektedir.¹⁵⁴ Ancak, ne bu seramik örnekleri ile ilgili, ne de bunların hangi

¹⁴⁸ Algaze vd. 1991, 196.

¹⁴⁹ a.e. 196.

¹⁵⁰ Algaze 1990, 392-393; Algaze 1989, 242-246; Algaze ve Rosenberg 1991, 139-143; Algaze 1992, 429-432; Algaze vd. 1991, 180-192.

¹⁵¹ Algaze 1990, 393; Algaze 1989, 245.

¹⁵² Algaze ve Rosenberg 1991, 140; Algaze vd. 1991, 182.

¹⁵³ Algaze vd. 1991, 182.

¹⁵⁴ Algaze vd. 1991, 182; Algaze ve Rosenberg 1991 140.

merkezlerde ele geçtiğini belirten, herhangi bir bilgiye söz konusu yayınlarda maalesef rastlanamamaktadır. G.Algaze, Batman ve çevresinde ele geçtiğini belirttiği metalik seramik örnekleriyle ilgili olarak, bunların sadece Kuzey Suriye kökenli ve M.Ö. 3. binin ortalarına tarihlenen türden olduklarını belirtmiştir.¹⁵⁵

Bu döneme ait diğer çanak çömlek türleri arasında, çok az sayıda da olsa Doğu Anadolu kökenli Karaz seramiği parçalarının ele geçtiği belirtilmiştir. İlginç olan bir durum ise, Ninive 5 seramiğinin de bu yüzey araştırmalarında hiç saptanamamış¹⁵⁶ olmasıdır. Bilindiği gibi, hemen güneyde, Nusaybin ilçesi yakınlarındaki Girnavaz'da, Ninive 5 seramiği metalik seramik örnekleri ile aynı mezar ve tabakalarda ele geçmektedir. Yine, Kızıltepe yakınlarındaki Gir Harrin'de ve Kızıltepe'nin batısında, Zergan çayı vadisinde Gir Koriye, Gir Herzem gibi höyüklerde de metalik seramiğin yanı sıra Ninive 5 seramiği oldukça bol miktarda ele geçmektedir. Esasen Kuzey Mezopotamya'ya özgü olan Ninive 5 seramiğinin yerine, az da olsa metalik seramik örneklerinin bu kadar kuzeyde veya kuzeydoğuda ele geçmiş olması ilginçtir. Bu durum, bir taraftan, yüzey araştırması yapılan bölgede saptanan ETÇ merkezlerinin ETÇ'nin daha geç bir safhasına ait olabileceğini, diğer taraftan da, metalik seramiğin nüfuz alanının Ninive 5 seramiğine göre kuzeye doğru daha fazla olabileceği ihtimalini ortaya çıkarmaktadır.

¹⁵⁵ Algaze ve Rosenberg 1991, 140.

¹⁵⁶ Algaze vd. 1991, 182.

3.1.4. DIYARBAKIR VE ÇEVRESİ

3.1.4.1. UÇTEPE

Cografî Konumu: Uçtepe Höyüğü, Diyarbakır'ın 40 km. kadar güneydoğusunda, Bismil ilçesinin 10 km. güneybatısında, Uçtepe köyünün hemen batısında, Dicle'nin kollarından biri olan Göksu Çayı'nın kıyısında yer almaktadır. 200x180 m. boyutlarındaki höyük 44 m. yüksekliğindedir.¹⁵⁷

Araştırma Tarihçesi: Höyükte 1988 yılından beri V.Sevin tarafından bilimsel kazılar yürütülmektedir.

ETÇ Stratigrafisi: Uçtepe'de 1992 yılında Doğu kazı alanında XII no.lu açmada OTÇ tabakaları altında ETÇ tabakalarına ulaşılmıştır.¹⁵⁸ V.Sevin bu alanda açığa çıkan tabakaları 12. ve 13.tabakalar olarak belirlemiştir. Uçtepe kazılarında tespit edilen en eski tabaka 13. tabakadır.¹⁵⁹ V.Sevin daha çok seramik buluntulara dayanarak bu iki tabakayı da ETÇ IV'e tarihlemektedir. Bu tabakalarda yaygın olduğu belirtilen seramik türleri ise turuncu renkli monokrom seramik,¹⁶⁰ metalik seramik¹⁶¹ ve Diyarbakır yöresine özgü, boyalı yerel seramiktir.

Uçtepe'de açığa çıkarılan 12. ve 13. tabakaları ETÇ'nin sonlarına tarihleyen V.Sevin, bölgede yapmış olduğu yüzey araştırmalarında da söz konusu seramik türlerini saptadığını

¹⁵⁷ Sevin 1989, 7; Sevin 1990, 103.

¹⁵⁸ Sevin 1995, 403.

¹⁵⁹ a.e. 403.

¹⁶⁰ a.e. 404, res. 15: 1-7.

¹⁶¹ a.e. res. 14: 1-8; 16: 5-6.

belirterek G.Algaze'nin¹⁶² bu bölgede ETÇ yerleşmelerinin olmadığı şeklindeki savını çürütmüştür.¹⁶³

Değerlendirme: Uçtepe'de 12. ve 13. tabakalarda ele geçmiş olan metalik kaplar bu seramik türünün seçkin örneklerini oluşturmaktadır. Genellikle çok ince kum katkılı, turuncu (2.5 YR 6/8), koyu krem (7.5 YR 7/6) ve krem (10 YR 7/3; 10 R 6/8) renklerinde hamura sahip kapların kendinden astar olarak hamuru renginde astarlı olduğu belirtilmektedir.¹⁶⁴ Yine, bu kapların dış yüzeylerinin pişmeden kaynaklanan turuncudan griye kadar değişen tonlarda yatay renk farklılıklarına sahip olduğu, bazılarının da tek tonlu olarak gri görünümde olduğu bildirilmektedir. Burada söz konusu edilen yatay renk farklılıklarının bir çeşit saklı astar tekniğini yansıttığı düşünülebilir.

Metalik kap türleri göz önüne alındığında Uçtepe'de ele geçen örneklerin kap türü olarak çeşitlilik gösterdiği anlaşılmaktadır. Bunlar arasında çanaklar (lev. 67: 3-5), derin kaseler (lev. 67: 6-7; 68: 1), bardaklar (lev. 68: 2-3) ve çömlekler (lev. 68: 4-5) karakteristik metalik kap tiplerini oluşturmaktadır. Uçtepe metalik kap tiplerinin hem Güneydoğu Anadolu ve hem de Kuzeydoğu Suriye'de yaygın tipler olduğu (bkz. tablo 6-7, 9a) anlaşılmaktadır.

Malzeme ve teknik özelliklerin yanı sıra, çok sınırlı bir alanda ele geçmiş olan bu örnekler hem sayısal hem de kap formlarının çeşitliliği açısından Uçtepe'de metalik seramiğin üretilmiş olabileceğini göstermektedir.

¹⁶² Algaze 1989, 245.

¹⁶³ Sevin 1995, 404.

¹⁶⁴ a.e. 405-406.

3.1.4.2. PIR HÜSEYİN HÖYÜĞÜ

Coğrafi Konumu: Pir Hüseyin Höyüğü, Diyarbakır ili ile Mermer ilçesi arasında, Dicle'nin önemli bir kolu olan Ambarçayı çevresindeki Alibardak köyünün mezrası yakınında yer almaktadır. Yaklaşık 30 m. yüksekliğe sahip olan höyük 400x200 m. boyutlarındadır.

Araştırma Tarihçesi: Pir Hüseyin arkeoloji literatürüne 1893 yılında, burada ele geçmiş bir stel sayesinde girmiştir. Akkad kralı Naram Sin'in tasvir edilmiş olduğu bu stel Pir Hüseyin steli olarak bilinmektedir. Stel üzerinde bir kitabe¹⁶⁵ ve düşmanına saldırır pozisyonda yapılmış Naram Sin'in kabartma tasviri bulunmaktadır.

Değerlendirme: 1985 yılında A.Üztan tarafından Diyarbakır çevresinde gerçekleştirilen kısa bir inceleme gezisi esnasında, Pir Hüseyin Höyüğü üzerinden bir gurup çanak çömlek parçası toplanmıştır. Bu parçalar, etütlük malzeme olarak A.U. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi laboratuvarına getirilmiştir. Bu sayede yakından inceleme fırsatı bulabildiğimiz¹⁶⁶ malzeme içerisinde, metalik seramiğe ait iki parça (lev. 67:1-2) tespit edilmiştir. Bu parçalar hem malzeme ve teknik hem de formları açısından gerçek metalik seramik örnekleridir. Çok iyi fırınladıkları anlaşılan bu parçalardan ilki, sadece çok az beyaz kalker zerreciklerinin görülebildiği, açık gri (5 Y 6/1) hamurlu bir çömlek ağız kenarı (lev. 67:2) parçasıdır. Mavimsi gri (5 Y 5/1) renkteki dış yüzey ince halka perdahlı olup, yer yer ince çark izlerine sahiptir.

¹⁶⁵ Thureau-Dangin 1907, 236.

¹⁶⁶ Söz konusu parçaları incelememe ve bunların içerisindeki metalik seramik parçalarını tez çalışmamda ele almama müsaade eden sayın hocam A.Üztan'a teşekkürü bir borç bilirim.

Koyu gri (7.5 YR N3) renkte hamurlu olan ikinci örnekte ise ince kum, mika ve kalker zerrecikleri gözlenmektedir. Pedestal kaideli bir çömleğin kaide kısmına ait olan bu parça (lev. 67:1) formu açısından oldukça önemlidir. Bu örnek sayesinde metalik seramiğe ait pedestal kaideli çömlüklerin (bkz. şek. 11: Tip E6; 19: Tip: G16) bu bölgeye de ulaşmış olduğu anlaşılmaktadır.

Pir Hüseyin höyüğü bu dönemde, özellikle Akkad hakimiyetinin Diyarbakır ve çevresine kadar ulaştığını gösteren önemli bir merkezdir. Bugüne kadar maalesef arkeolojik kazıların yapılamamış olduğu höyükte A. Üztan tarafından bulunmuş olan metalik seramik parçaları Kuzey Mezopotamya kültür etkilerini gösteren bir diğer arkeolojik kanıttır. Burada yapılacak kazılar, Akkad döneminde de kullanılmış olan metalik seramik konusunda oldukça önemli veriler sunacaktır.

3.1.5. URFA VE ÇEVRESİ

3.1.5.1. AŞAĞI YARIMCA

Coğrafi Konum: Urfa ilinin yaklaşık 40 km. güney doğusunda bulunan Aşağı Yarımca, Harran'ın 6-7 km. kuzeybatısında yer almaktadır.¹⁶⁷

Araştırma Tarihiçesi: Aşağı Yarımca da ilk araştırmalar, 1950 yılında S.Lloyd ve W.Brice tarafından Harran ve çevresinde yapılan yüzey araştırmasıyla başlamıştır.¹⁶⁸ 1951 yılında

¹⁶⁷ Prag 1970, 63.

¹⁶⁸ Lloyd ve Brice 1951, 110.

ise, N.Gökçe ve S.Lloyd höyükte, küçük sondaj mahiyetinde bir deneme kazısı yapmıştır.¹⁶⁹

ETÇ Stratigrafisi: Aşağı Yarımca höyüğünde yapılan sondajda 3.5 m.'de anatoprağa ulaşıldığı, ancak muhtemel bir Geç Assur tabakasından önceye ait buluntuya rastlanmadığı belirtilirken,¹⁷⁰ höyük üzerinde yapılan yüzey araştırmasında Halaf devrine kadar inen değişik türlerde protohistorik çanak çömlek parçalarının bulunduğu bildirilmektedir.¹⁷¹

Değerlendirme: Yukarıda da belirtildiği gibi, yapılan sondaj kazısında metalik seramik örneklerinin ele geçmemiş olmasına karşın, yüzey araştırmasında ele geçen bir seramik türü "ince ve çok sert, hafif yivli siyah/kırmızı seramik" şeklinde tarif edilmiştir.¹⁷² S.Lloyd, bu seramik türünü kesin olmayan bir şekilde Roma devrine tarihlemiştir.¹⁷³ Ancak, K.Prag bu türün pek ala metalik seramik olabileceğini belirterek, Aşağı Yarımca'nın, Harran höyüğünde tespit edilen "M.Ö. 3.bin ortaları" olarak belirlenen, Erhanedanlar II-III devirlerinde de iskân edilmiş olduğunu ileri sürmektedir.¹⁷⁴ H.Kühne ise, Aşağı Yarımca höyüğünü metalik seramik veren merkezler arasında ele almıştır. Ancak detaylı bir değerlendirme yerine sadece bu merkezde metalik seramiğin mevcut olabileceğini vurgulamakla yetinmiştir.¹⁷⁵

¹⁶⁹ Prag 1970, 63; Gökçe ve Lloyd 1952, 11-13.

¹⁷⁰ Prag 1970, 63.

¹⁷¹ a.e. 63.

¹⁷² a.e. 63.

¹⁷³ Lloyd ve Brice 1951, 110.

¹⁷⁴ Prag 1970, 76, 78.

¹⁷⁵ Kühne 1976, 46.

3.1.5.2. HARRAN

Coğrafi Konumu: Yukarı Balikh vadisinde yer alan Harran, Urfa ilinin 44 km. güneydoğusunda bulunmaktadır. Harran höyüğü, 400 x 360 m. boyutlarında ve yaklaşık 22 m. yüksekliğindedir.¹⁷⁶

Araştırma Tarihçesi: Harran höyüğündeki protohistorik devirleri içeren ilk arkeolojik kazı 1959 yılında D.S.Rice tarafından yapılmıştır.¹⁷⁷ Bu kazıda gerçekleştirilen sondaj çalışması, kazı dokümanları ve Ashmolean Museum'da korunmakta olan bazı buluntular ışığında, K.Prag tarafından detaylı olarak değerlendirilmiştir.¹⁷⁸ 1983 yılından itibaren sürdürülen Harran kazıları N.Yardımcı¹⁷⁹ tarafından yürütülmektedir.

ETÇ Stratigrafisi: Protohistorik devirlerin araştırılması amacıyla, höyüğün doğusunda, derinliği 10 m.'yi bulan, üst kesimde 6 x 15 m., alt kesimde 1 x 1-2 m. boyutlarında bir sondaj çukuru açılmıştır. D.S.Rice tarafından yapılan değerlendirmede sondajdan elde edilen stratigrafik veriler oldukça karmaşık olarak ele alınmıştır.¹⁸⁰

K.Prag yaptığı çalışmada sondaj verilerini altı ayrı safhaya ayırmıştır.¹⁸¹ Bu safhalardan dördü ETÇ verileri sunmaktadır:

Safha II: 16.50-19.30 m. arası. M.Ü. 3.binin ortalarına tarihleniyor. Erhanedanlar II-III dönemlerine verilmiş. Bu

¹⁷⁶ Yardımcı 1987, 62.

¹⁷⁷ Rice 1960.

¹⁷⁸ Prag 1970.

¹⁷⁹ Yardımcı 1985.

¹⁸⁰ Prag 1970, 65-69.

¹⁸¹ Prag 1970, 70-72.

safha da IIIa (17.50-18.00 m.) ve IIIb (18.80-19.10 m.) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Safha III: 19.30-22.00 m. arası. Bu safha a-c olmak üzere üçe ayrılmıştır. Safha IIIa : 19.30-20.45 m., Safha IIIb : 20.45-20.95 m., Safha IIIc : 20.95-22.00 m.

Safha IV : 22.00-23.50 m. arası. M.Ö. 3.binin hemen sonlarına tarihlenmektedir.

Safha V : 23.50-24.50 m. arası. Erezyon tabakası olan bu safha M.Ö. 3.binden İslami dönemlere dek tarihlenebilecek karışık malzeme vermektedir.

Yine K.Prag tarafından tarihsel ve arkeolojik verilere dayanılarak yapılan değerlendirmede, Harran'da ETÇ'na ait iki dönem saptanmıştır: "M.Ö. 3.bin Ortaları" ve "M.Ö. 3.bin Sonları".

M.Ö. 3.bin Ortaları: Bu dönem, Mezopotamya kronolojisine göre Erhanedanlar II-III'e tarihlenmektedir.¹⁸² K.Prag, metalik seramiği "stone ware" adı ile ele almış ve bu dönem içine yerleştirmiştir. Safha II'ye verilen bu döneme ait bir diğer önemli tarihllemeye yardımcı buluntu Erhanedanlar II tipindeki bir silindir mührüdür.¹⁸³

M.Ö. 3.bin Sonları: Akkad veya III. Ur devirlerine tarihlenen bu dönem Safha III ve Safha IV'ü içermektedir.

Değerlendirme: Harran'da ele geçen metalik seramiği K.Prag üç gurup altında değerlendirmiştir. Bunlar; "stone ware" olarak adlandırılan¹⁸⁴ metalik seramik türü, "eggshell Khabur ware" olarak adlandırılan¹⁸⁵ boyalı metalik seramik

¹⁸² Prag 1970, 75.

¹⁸³ a.e. 75, fig.5.

¹⁸⁴ a.e. 78-79.

¹⁸⁵ a.e. 79, 81.

turu ve "grey spiral ring burnish ware" olarak adlandırılan¹⁸⁶ spiral halka perdahlı gri metalik seramik turudur.

Birinci grupta, "stone ware" olarak ele alınan metalik türüne ait Harran'da toplam 72 adet kap parçası ele geçmiştir. Genelde çok ince tanecik katkılı ve çok iyi pişirilmiş olan bu örneklerde hamur renginin genelde açık veya koyu gri olduğu belirtilmektedir.¹⁸⁷ Bazı örneklerde cidarda, gri ve turuncu renkleri bir arada gözlenmektedir. Az da olsa iri taneli katkıları da tespit edilmiştir. Beyaz, gri veya kahverenkli oldukları belirtilen katkı maddelerinin cinsleri konusunda ise herhangi bir bilgi mevcut değildir. Kap yüzeyleri, genelde pişirmeden kaynaklandığı belirtilen gri-turuncu renk değişimlerine sahiptir. Bunların dışındaki örneklerde ise yüzey rengi, açık veya koyu gri renklerde sade bir görünüme sahiptir. Bazı parçalar üzerinde perdah sayılmayan, mat bir parlaklık görülmektedir. Çömlekler dışındaki diğer kap formlarına ait parçalarda, özellikle gövdelerinin üst kısımlarında, sığ yivlerin mevcut olduğu belirtilmektedir.¹⁸⁸

K.Prag'ın yaptığı sınıflamaya göre; parçalardan 34 tanesi bardak, 13 tanesi çanak, 6 tanesi çömlek ve 1 tanesinin de boyunsuz çömlek gurubuna girmektedir. Bardak ve çanak türü kapların istisnasız olarak düz dipli oldukları tespit edilmiştir. Yuvarlak dip parçalarının ise çömleklere ait olabilecekleri vurgulanmaktadır.¹⁸⁹

Harran'da 7 parça olarak ele geçtiği belirtilen,¹⁹⁰ "Eggshell Khabur ware" olarak adlandırılan gurup, çok iyi pişirilmiş, ince cidarlı, içinde beyaz ve gri renkte küçük

¹⁸⁶ Prag 1970, 81.

¹⁸⁷ a.e. 78.

¹⁸⁸ a.e. 78.

¹⁸⁹ a.e. 78.

¹⁹⁰ a.e. 79.

katkı maddelerinin bulunduğu, gri-pembe renk hamurlu parçalardan oluşmaktadır. Genellikle kendinden astarlı veya boya banyolu olduğu belirtilen örneklerin boyun ve gövdelerinin üst kısımlarında mat turuncu veya kırmızı renkte ince bantlar halinde boya bezeme mevcuttur. Bu bezemenin yanı sıra yüzeyde spiral halka perdah uygulamasının da görüldüğü belirtilmektedir.¹⁹¹ Söz konusu 7 parçanın dışa çekik ağız kenarlı çömlek tipine ait olduğu bildirilmiştir. Metalik seramik türüne ait spiral halka perdahlı gri seramik, Harran'da sadece Uç parça ile temsil edilmiştir.¹⁹² Gri hamurlu olan örneklerde spiral halka perdah izleri mevcuttur. Söz konusu parçaların dışa çekik ağız kenarlı çömlek tipine ait olduğu belirtilmiştir. K.Prag Harran'da ele geçen metalik seramikleri, spiral halka perdahlı gri metalik seramik örnekleri hariç, Erhanedanlar II-III devirlerine tarihlemektedir.¹⁹³ Spiral halka perdahlı gri metalik seramik parçaları ise buldukları tabakalar göz önüne alınarak M.Ö. 3. binin daha geç bir safhasına tarihlendirilmiştir.

3.1.5.3. KARAÇALI HÖYÜK

Cografî Konumu: Urfa ili, Halfeti ilçesi, Çekem köyünün 2 km. güneybatısında yer alan Karaçalı Höyük, 55 x 40 m. boyutlarında, yaklaşık 2 m. yüksekliğinde, küçük ve tek bir dönem iskân edilmiş bir höyüktür.¹⁹⁴

Araştırma Tarihiçesi: Birecik Barajı altında kalacak olan Karaçalı Höyük 1989 yılında G.Algaze tarafından, Birecik ve

¹⁹¹ Prag 1970, 79.

¹⁹² a.e. 81.

¹⁹³ a.e. 78-79.

¹⁹⁴ Algaze vd. 1994, 28.

Kargamış barajları altında kalacak olan bölgelerde yapılan yüzey araştırması çerçevesinde araştırılmıştır.¹⁹⁵

ETÇ Stratigrafisi: Yukarıda da belirtildiği gibi, höyük tek bir dönem yerleşime sahne olmuştur. Bu dönem, G.Algaze'nin Geç ETÇ/Erken OTÇ olarak adlandırdığı¹⁹⁶ dönemdir.

Değerlendirme: Karaçalı Höyük'te ele geçen metalik seramik örneklerinden bir parça (lev. 79:2) yayınlanmıştır.¹⁹⁷ Söz konusu bu parçanın hamur ve yüzey renkleri belirtilmemiş, sadece küçük ve az miktarda beyaz tanecik katkılı hamura sahip olduğu ve dış yüzeyinin hafif yivli ve yatay perdahlı olduğu bildirilmiştir.¹⁹⁸ Bu bilgilerden ve parçanın çiziminden (lev. 79: 2) anlaşıldığına göre, dış yüzeyde belirgin çark izleri mevcuttur. Dikey bir boyun profiline sahip olan bu örnek muhtemelen bir çömlek ağız kenarı parçasına ait olmalıdır. Yapılan yüzey araştırmasında toplanan malzeme höyüğün sadece bir dönem iskân edilmiş olabileceğini göstermiştir. Bu dönem ise, G.Algaze'nin Geç ETÇ/Erken OTÇ olarak adlandırdığı¹⁹⁹ dönemdir. Bu nedenle, bu metalik seramik parçası da doğal olarak M.Ö. 3. binin sonlarına tarihlenmiş olmaktadır.

3.1.5.4. KURBAN HÖYÜK

Coğrafi Konumu: Kurban Höyük, Urfa-Bozova ilçesinde, Fırat'ın güney kıyısında yer almaktadır. Urfa'nın yaklaşık 60 km., Bozova'nın yaklaşık 15 km kuzeybatısında

¹⁹⁵ Algaze vd. 1994, 2, 28.

¹⁹⁶ a.e. 28.

¹⁹⁷ a.e. 63, fig. 27: A.

¹⁹⁸ a.e. 63.

¹⁹⁹ a.e. 28.

bulunmaktadır.²⁰⁰ Kurban Höyüğün güney ve kuzey olmak üzere iki tepesi vardır. Bu tepelerin kapladığı alan 350 x 240 m., yüksekliği ise ova seviyesinden 10-12 m. kadardır.²⁰¹

Araştırma Tarihçesi: Kurban Höyük'te ilk olarak 1977'de M.Üzdoğan tarafından yüzey araştırması yapılmıştır.²⁰² Chicago Üniversitesi tarafından desteklenen arkeolojik araştırmalar ise 1980-1984 yılları arasında L.Marfoe²⁰³ tarafından yürütülmüştür.

ETÇ Stratigrafisi: Stratigrafik düzenlemede Anadolu kronolojisinde kullanılan bölümler Kurban höyük için kullanılmamıştır. Bunun yerine, yapı ve iskân safhaları göz önüne alınarak dönemler "Period" olarak belirtilmiştir. ETÇ I-II-III bölümleri yerine Erken ETÇ, Orta/Geç ETÇ ve ETÇ/OTÇ Geçiş şeklinde bir bölümler kullanılmıştır.

Period VA-VB: Bu dönem, Erken ETÇ olarak tanımlanmaktadır. Period VB daha çok M.Ö. 4.bin sonu ve M.Ö. 3.bin başlarını temsil eden bir geçiş safhası niteliğindedir.²⁰⁴ Period VA bu dönemin daha gelişmiş evrelerini temsil eder. Höyüğün sadece kuzey tepesinde saptanmış olan bu dönem Hasek höyük ETÇ I ile çağdaştır.²⁰⁵ Kurban höyük Period V yerleşiminin bir köy görünümünde olduğu belirtilmektedir.²⁰⁶

Period IVA-IVB-IVC: Orta/Geç ETÇ olarak tanımlanan bu dönem ile bir önceki Period V arasında birkaç asırlık bir boşluk

²⁰⁰ Algaze vd. 1990, 4; Algaze vd. 1986, 37.

²⁰¹ Üzdoğan 1977, 171.

²⁰² a.e. 171.

²⁰³ Marfoe 1988; Algaze vd. 1986, 37.

²⁰⁴ Marfoe 1988, 20, fig. 6.

²⁰⁵ a.e. 20, fig. 6.

²⁰⁶ Wilkinson 1990, 94.

olduğu belirtilmektedir.²⁰⁷ Birkaç asır boyunca terk edilmiş olan höyüğün M.Ö. 3.binin ortalarında yeniden iskân edildiği anlaşılmaktadır. Mezopotamya kronolojisine göre, kabaca, Erhanedanlar III-Akkad devirlerine tarihlendirilen bu dönem, Anadolu kronolojisine göre de ETÇ III'e verilmektedir.²⁰⁸ Genel bir tarihleme ile bu dönem M.Ö. 2500-2050 yılları arasına verilmiştir.²⁰⁹

Bu dönemin IVC evresi höyüğün güney tepesinde saptanmıştır. Bu, höyükteki yeni yerleşimin güney tepede başladığını göstermektedir. Buradaki A kazı alanında Uç yerleşim safhası (15-17. yerleşim safhaları) açığa çıkarılmıştır. Bu evrenin M.Ö. 2400 den daha önceye ait olması gerektiği belirtilmiştir.²¹⁰

Bundan sonra gelen IVB evresinde ise iskânın tüm höyüğe yayıldığı görülmektedir. Bu evre kaba bir tarihleme ile M.Ö. 2400-2200 yıllarına verilmiştir.²¹¹

M.Ö. 3.binin sonlarına tarihlenen IVA evresinde iskân alanı daralmış ve daha çok güney tepede yerleşim devam etmiştir.²¹² Bu evre için öne sürülen genel bir tarihleme M.Ö. 2200-2050 olarak karşımıza çıkmaktadır.²¹³

Titriş höyükte ele geçen bir Akkad tabletine dayanılarak Kurban höyük Period IVB veya IVA'nın Akkad dönemiyle çağdaş olabileceği belirtilmiştir.²¹⁴

²⁰⁷ Marfoe 1988, 20, fig. 6.

²⁰⁸ a.e. 20.

²⁰⁹ Algaze vd. 1986, 52.

²¹⁰ a.e. 52.

²¹¹ a.e. 52.

²¹² Marfoe 1988, 20.

²¹³ Algaze vd. 1986, 52.

²¹⁴ Wilkinson 1990, 99-100, 107.

Period III: Bu dönem, ETC/OTÇ geçiş evresi olarak tanımlanmaktadır. M.Ö. 3.binin sonunda, merkezin kısa bir süre terk edilmiş olduğu ve hemen sonra sadece güney tepede iskânın yeniden başladığı belirtilmektedir.²¹⁵ Period IV sonunun yaklaşık M.Ö. 2050 yıllarına tarihlenmesi,²¹⁶ Period III'un M.Ö. 3. binin hemen sonuna verilmesi gerektiğini göstermektedir. T.J.Wilkinson, Period IV'un sonunu yaklaşık M.Ö. 2100 yıllarına tarihlemektedir.²¹⁷ Nitekim iki döneme ait seramik verilerinin değerlendirmesi de bunu göstermektedir.²¹⁸ Bir başka ilginç durum ise, ETC'in sonu ve OTÇ'in başına verilen bu dönemin, hem Kuzey Suriye'de ve hem de Doğu Anadolu'da şimdiye dek çok zayıf olarak tespit edilmiş olduğudur²¹⁹

Değerlendirme: Kurban Höyük'te Period IV ve III'e tarihlenen tabakalarda metalik seramik ele geçmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi Kurban Höyük'te biraz farklı bir dönemleme uygulaması kullanılmıştır. Buna göre, bu merkezde ele geçen metalik seramik, "Period" olarak adlandırılan bu dönemler göz önüne alınarak değerlendirilmiştir.

Kurban Höyük'te ele geçen metalik seramiğin büyük çoğunluğu, orta-geç ETC'na tarihlenen Period IV'e ait tabakalarda açığa çıkarılmıştır. Kurban Höyük'te bu döneme ait tabakaların açığa çıkarıldığı kazı alanlarında ele geçen metalik seramiğin sayısal ve ağırlık kriterleri göz önünde bulundurularak, diğer seramik türlerine oranları²²⁰ aşağıda verilmiştir:

²¹⁵ Marfoe 1988, 20, fig. 6.

²¹⁶ Algaze vd. 1986, 52.

²¹⁷ Wilkinson 1990, 102.

²¹⁸ Algaze vd. 1986, 58-59.

²¹⁹ a.e. 59.

²²⁰ Algaze vd. 1990, 351-367, tab. 30a-47b.

A Kazı Alanı

Period	Gram	%	Adet	%
IVA	880	0.93	85	2.22
IVA-B	2565	2.07	88	2.67
VIB	465	0.32	29	0.80
VIB-C	20	0.14	1	0.22
VIC	335	1.11	26	2.34
Toplam	4262 gr.		229 ad.	

F Kazı Alanı

Period	Gram	%	Adet	%
IVB	180	3.4	20	5.9

CO1 Kazı Alanı

Period	Gram	%	Adet	%
IVB	380	6.1	23	4.03

C Kazı Alanı

Period	Gram	%	Adet	%
IVB	2555	0.60	178	0.77

B Kazı Alanı

Period	Gram	%	Adet	%
IVA	505	0.45	72	2.1

Genel

Toplam	7882 gr.		522 ad.	
--------	----------	--	---------	--

Yukarıdaki verilere göre, Kurban Höyük Period IV topluluğundan toplam 7882 gram ağırlığında 522 adet metalik seramik parçası ele geçmiştir. Bu verilerden anlaşıldığına göre Period IV'ün A-B olmak üzere üç safhasında da metalik seramik mevcuttur. G.Algaze metalik seramiğin her safhada değişik oranda temsil edildiğini, bunların farkedilebilir bir netice doğurmadığını vurgulamaktadır.²²¹

Bu döneme ait metalik kap formlarının sınırlı olduğu belirtilmektedir.²²² Tipolojik olarak metalik seramiğe özgü sadece birkaç formun olduğu, bunun dışındaki örneklerin ise düz basit seramik formların aynı olduğu bildirilmektedir. G.Algaze Kurban Höyük Period IV topluluğunda ele geçen metalik seramiğin malzeme ve teknik özelliklerini şu şekilde genellemektedir (Algaze vd. 1990, 326-327): «Period IV topluluğu içinde metalik seramik, çoğunlukla gri (10 YR 4/1), kırmızı (2.5 YR 6/6), turuncu veya az olarak da morumsu (10 R 3/1) renklerde sıkı hamurludur. İki veya daha fazla hamur rengine sahip kaplar yaygın değildir. Gövdesinin üst kısmı genellikle gri, alt kısmı ise kırmızı olanlar az da olsa mevcuttur. Kırık parçalarda, cidarın dış yüzeye yakın kısmı turuncu, iç yüzeye yakın kısmı gri olan, katmanlı bir görünüme sahip parçalar yaygındır. Kapların dış yüzeylerinde bant bezeme taklidi gibi gri, kırmızı veya turuncu renklerinde yatay sıralar halinde gözükten uygulama daha seyrek.

Metalik seramik parçaları katkı maddesinin çıplak gözle görülemediği sıkı bir hamura sahiptir. Bazen dağınık ve küçük boyutlu tanecikler gözükabilir. Bunlar beyaz, siyah ve gri tanelerdir. Metalik seramik yüksek ısıda fırınlandığı için keskin kırılmaya meyillidir ve vurulduğunda metalik "tın tın" sesi çıkarır.

²²¹ Algaze vd. 1990, 336.

²²² a.e. 326.

Kapların yüzeylerinde çoğunlukla, fırınlama işlemiyle elde edilmiş süsleme mevcuttur. Sistemetik bir yolla iki renk tonuna sahip kaplar üretilmiştir. Metalik seramik parçalarının çoğunluğu perdahsızdır. Ancak, bazı kaplarda tüm perdahlama yapılmış izlenimini veren belirtiler görülürken, diğerlerinde düzenli konsantrik yatay bantlar veya halkalar halinde perdah izleri görülür. Kural olarak sadece gri hamurlu kaplar halka perdahlıdır. Bu dekoratif teknik iki renk tonuna sahip yüzeylerde sadece gri kısma uygulanmıştır. Metalik seramikte görülen bir diğer özellik ise bazı kapların üzerlerinde çark izlerinin derin yivler halinde bırakılmasıdır. Bu uygulama az da olsa düz basit seramikte de gözlenmektedir. > ²²³

Kurban Höyük Period IV topluluğu içinde metalik seramiğin bant bezekli örneklerine de rastlanmıştır. ²²⁴ Oldukça az olarak ele geçmiş olan bu parçalarda, kapların omuz kısmı üzerinde genellikle uçlu bir guruptan oluşan basit yatay bant bezeme mevcuttur. Söz konusu bu örneklerin diğer tüm özelliklerinin metalik seramik özellikleriyle aynı olduğu belirtilmiştir. ²²⁵

Period IV topluluğu içinde ele geçmiş olan metalik seramik kap formları, Kurban Höyük'te ele geçmiş olan bütün seramik türlerini içeren tipolojik değerlendirme içinde ele alınmıştır. ²²⁶ Buna göre tabak, çanak, kase ve bardak gibi açık formu kaplar "bowls" adı altında, çömlek ve şişe gibi kapalı formu kaplar "jar" adı altında değerlendirilmiştir. Bu formlar çoğunlukla düz basit seramik kap formları ile karşılaştırılarak bunların yayılış alanları incelenmiştir.

²²³ Algaze vd. 1990, 326-327.

²²⁴ a.e. 327.

²²⁵ a.e. 327.

²²⁶ a.e. 327-329.

Metalik seramiğin Kurban Höyük'te ilk olarak Period IV dönemi içinde ortaya çıktığı belirtilmiştir.²²⁷ Buna göre, Hasek Höyük ETÇ I dönemi ile paralel tutulan²²⁸ Period V'de metalik seramik görülmemesi, bu seramik türünün ETÇ başlarında henüz mevcut olmadığını kanıtlayan bir neticedir. Diğer taraftan, Period V'ten sonra birkaç yüzyıl sürmüş olabileceği belirtilen bir hiyatus²²⁹ söz konusudur. Bu nedenle de Period IV'un başlangıcını kronolojik olarak saptamada zorluklar olduğu belirtilmektedir. Bu dönemin tarihlenmesinde relatif kronoloji yöntemi kullanılmış ve Kurban Höyük Period IV buluntuları yakınında bulunan Lidar ve Titriş Höyük buluntularıyla karşılaştırılmıştır.²³⁰ Buna göre Lidar'da ele geçmiş olan Erhanedanlar II ve III üsluplarındaki silindir mühür ve baskılarının buluntu kontekslerindeki seramik, Kurban Höyük ile karşılaştırılmış ve Period IVA ve IVB'nin bu devirlere ait olabileceği vurgulanmıştır.²³¹ Söz konusu kontekslerin seramik türlerinin Period IVC evresinde bulunmadığı bildirilmiş ve böylece bu dönemin Erhanedanlar II-III evresi öncesine ait olabileceği vurgulanmıştır. Nitekim, G.Algaze Period IVA-B'nin Erhanedanlar II-III devirlerinden daha erken olamayacağını belirtmektedir.²³² Yapılan oldukça geniş bir relatif değerlendirme ile Period IV'un M.Ö. 3. binin ikinci çeyreğinden daha erken olmayacağı, bu dönemin Akkad devrini de içine alarak, M.Ö. 3. binin son çeyreğinde de devam ettiği ileri sürülmektedir.²³³ Kurban Höyük'te ETÇ-OTÇ geçiş evresi olan Period III'te metalik seramiğin oldukça az

²²⁷ Algaze vd. 1990, 334.

²²⁸ Marfoe 1988, 20, fig. 6.

²²⁹ Algaze vd. 1990, 334, 343, 427.

²³⁰ a.e. 344.

²³¹ a.e. 344.

²³² a.e. 344.

²³³ a.e. 349.

da olsa varlığını sürdürdüğü belirtilmektedir.²³⁴ Bu döneme ait tabakalarda metalik seramiğe ait 1 sağlam çömlek ve 31 adet kırık parça ele geçmiştir.²³⁵

Bu evrede bir önceki evreye göre farklı tiplerin de mevcut olduğu, ancak bu farklı tiplerin fazla olmadığı ve de çok az örnekle temsil edildikleri bildirilmektedir. G.Algaze tarafından yapılan incelemede, bu dönemde görülen tiplerin genelde bir önceki dönemdeki tiplerle aynı olduğu, çoğu kap tiplerinin yine düz basit seramik tipleri ile aynı olduğu, buna karşılık sadece metalik seramiğe özgü olan bazı tiplerin de mevcut olduğu²³⁶ anlaşılmıştır. Malzeme ve teknik özellikleri açısından ele alındığında her iki dönem arasında büyük bir fark olmadığı anlaşılmaktadır. Ancak, Period IV'te gri, kahverengi, kırmızı ve morumsu renklere kadar değişen geniş bir renk gurubu görülürken, Period III'te çoğu metalik seramik örneklerinin gri (10 YR 4/1 - 6/1) olduğu tespit edilmiştir. G.Algaze kırmızı ve kahverengi tonlarında olanların seyrek olduğunu belirtirken morumsu tonda olanların bu dönemde mevcut olmadığını bildirir.²³⁷ Kap yüzeylerinin istisnasız olarak tek renk tonunda olduğu gözlenmiştir. Bu dönemde görülen metalik seramik kap formları "bowl" adı altında ele alınan tabak ve "jar" adı altında ele alınan, şişe ve çömlüklerden oluşmaktadır.

Period III seramik repertuarının bir kısmının önceki Period IV tiplerinin devamı olduğu, büyük çoğunluğunun ise bu bölgede paralleri olmayan ve Fırat'ın batısındaki Kuzey Suriye seramik gelenekleri ile yakın bağlantılı olduğu belirtilmiştir.²³⁸ Period III'ün başlangıcı ile Period

²³⁴ Algaze vd. 1990, 380, lev. 133.

²³⁵ a.e. tab. 48.

²³⁶ a.e. 380.

²³⁷ a.e. 380.

²³⁸ a.e. 384.

IV'un sonu arasında çok kısa bir zaman boşluğu olduğu ileri sürülmektedir.²³⁹ Yukarıda belirtilmiş olan seramik karşılaştırması nedeniyle bu dönem Kuzey Suriye'deki ETÇ IV'e tarihlenir. Diğer taraftan, bu dönemin erken safhalarının Akkad devrine kadar geri gidebileceği de vurgulanmaktadır.²⁴⁰ Bunun yanı sıra, Period III'un sonunun OTÇ içine ne ölçüde uzandığına dair çok kesin kanıtlar olmadığı belirtilmektedir. Sonuç olarak bu dönem, Kuzey Suriye ve Yukarı Fırat bölgesi (Mardikh IIB1-2, Hama J, Swayhat Area IV) ETÇ IV'ü ile Orta Suriye'nin OTÇ I'i (Mardikh IIIA) veya Tabqa bölgesinin OTÇ II'si (Hadidi, Halawa plankare Q) arasına yerleştirilmiştir.²⁴¹

3.1.5.5. LIDAR HÖYÜK

Cografî Konumu: Höyük, Urfa ili, Bozova ilçesinin 23 km. kuzeybatısında, Fırat nehri'nin doğu kıyısında yer almaktaydı. Lidar Höyük büyük bir tepe ile güneybatı ve onun kuzeydoğusunda bulunan iki küçük terastan oluşmuştur. 200x240 m. çapında olan höyüğün ova seviyesinden yüksekliği 25 m. kadardır.²⁴²

Araştırma Tarihçesi: 1975 ve 1977 yıllarında M.Üzdoğan tarafından yüzey araştırması yapılan²⁴³ höyük, 1979-1987 yıllarında, "Aşağı Fırat Projesi" dahilinde H.Hauptmann tarafından kazılmıştır.²⁴⁴

²³⁹ Algaze vd. 1990, 386.

²⁴⁰ a.e. 386.

²⁴¹ a.e. 387.

²⁴² Hauptmann 1983, 93; Üzdoğan 1977, 162.

²⁴³ Üzdoğan 1977, 162-163, 224-225.

²⁴⁴ Hauptmann 1983, 93.

ETÇ Stratigrafisi: Lidar Höyük'te ETÇ tabakaları, Kuzey Yamaç'ta açılan step-trench, Batı Terası ve höyüğün güneyindeki seramik atölyelerinin bulunduğu alanda yapılan kazılarda açığa çıkarılmıştır. Yine iki nekropol alanında yapılan kazılarda ETÇ kültürleri saptanmıştır.

Kuzey Yamaç (Step-Trench): Bu alanda höyüğün stratigrafisini belirlemek amacıyla açılan ve 30 m. derinliğe inen kazılarda C 44 açmasındaki 5. tabaka ETÇ'na tarihlenmektedir. J.Yakar bu tabakayı ETÇ II'ye tarihlendirirken,²⁴⁵ H.Hauptmann ise sadece, daha eski bir ETÇ tanımlamasıyla yetinmiştir.²⁴⁶ J.Yakar step-trench kazılarında ETÇ'na ait iki yapı katı açığa çıkarıldığını ve ele geçen seramik türleri arasında ETÇ I-IIa'ya tarihlenen "basit seramik-simple ware" örneklerinin bulunduğunu belirtmektedir.²⁴⁷ Ayrıca bu alanda seramik atölyeleri atıklarının da malzeme olarak kullanılmış olduğu ETÇ III'e ait evlerin varlığından bahsedilmektedir.²⁴⁸ M.Mellink bu step-trench kazısında, OTÇ I'e ait olan 4. basamağın altında ETÇ IV'e tarihlenen bir tabakanın varlığına değinmektedir.²⁴⁹

Batı Terası: Bu alanda F/G 33/34 açmalarında ETÇ'na ait bir yapı katı incelenmiştir. Burada ele geçen seramikler C 44 alanındakilerle karşılaştırılarak, H.Hauptmann tarafından ETÇ I'e tarihlendirilmiştir.²⁵⁰ Ancak J.Yakar, bu tabakada bulunan evleri Erhanedanlar II'ye tarihlemektedir.²⁵¹ Bu

²⁴⁵ Yakar 1985, 365.

²⁴⁶ Hauptmann 1983, 95.

²⁴⁷ Yakar 1985, 365.

²⁴⁸ a.e. 366.

²⁴⁹ Mellink 1983, 433.

²⁵⁰ Hauptmann 1983, 95.

²⁵¹ Yakar 1985, 365.

alanda açığa çıkarılan iki oda mezar ise Erhanedanlar III'e verilmektedir.²⁵²

Höyüğun Güneyindeki Seramik Atölyeleri Alanı: Yerleşim alanının güneyindeki bir çıkıntı alan üzerinde geç ETÇ evresine ait çok yoğun seramik parçalarının ele geçmesi nedeniyle yapılan kazılarda ETÇ'na ait bir çok seramik fırını açığa çıkarılmış ve bu kesimin ETÇ'na ait büyük bir seramik üretim alanı olduğu tespit edilmiştir.²⁵³ Seramik fırınlarının tipleri ve ele geçen seramikler sayesinde bu alanın bütün ETÇ boyunca aynı amaçla kullanılmış olabileceği anlaşılmaktadır.²⁵⁴ H.Hauptmann, bu alanda ele geçen metalik seramik örneklerini ETÇ IV'e tarihlemiştir.²⁵⁵

Nekropol 1: F/G 33/34 alanı yakınında iki adet büyük oda mezar açığa çıkarılmıştır.²⁵⁶ Bu oda mezarları J.Yakar ETÇ III'e tarihlendirmektedir.²⁵⁷ H.Hauptmann, ele geçen seramik buluntulara göre yaptığı değerlendirmede, Erhanedanlar III seramiği içinde zamansal farklılıklar gösteren örneklere değinmekte ve bunları Til Barsip hipojesi seramikleri ile karşılaştırmaktadır.²⁵⁸ Yine seramiğe dayanılarak yapılan bir karşılaştırmada Amuk I safhasına olan benzerlik belirtilmektedir.²⁵⁹

Nekropol 2: Lidar köyünün doğusundaki antik yerleşim terasında sanduka mezarlardan oluşan ve M.Ö. 3.bine

²⁵² Mellink 1983, 433.

²⁵³ Hauptmann 1983, 95.

²⁵⁴ Yakar 1985, 366; Mellink 1983, 433.

²⁵⁵ Hauptmann 1983, 96.

²⁵⁶ a.e. 96, lev.7-10.

²⁵⁷ Yakar 1985, 366.

²⁵⁸ Hauptmann 1983, 97.

²⁵⁹ a.e. 97.

tarihlenen ikinci bir nekropol açığa çıkarılmıştır.²⁶⁰ Bu mezarlarda da tekrar kullanma söz konusudur. Yeni gömme sırasında eski iskelet artıkları ve mezar eşyası mezarın dışına atılmıştır.²⁶¹ Bu mezarların en erken kullanımı ile ilgili tarihlendirmeler yine seramiğe göre yapılmıştır. Ele geçen seramikler genelde M.Ö. 3. binin ilk yarısına tarihlenmiştir.²⁶² Özellikle boya bezekli kadehlerin Tell Brak, Germayir, Tell Huera ve Gelinciktepe'dekilerle karşılaştırılmasına dayanılarak yapılan tarihllemelerde, H.Hauptmann tarafından Erhanedanlar II,²⁶³ J.Yakar tarafından da Erhanedanlar I-II devirleri öne sürülmüştür. Daha geç olan mezarların ise F/G 33/34 alanındaki Nekropol I'de açığa çıkarılmış olan iki oda mezarla çağdaş olduğu belirtilerek, bunlar da ETÇ IV'e tarihlendirilmiştir.²⁶⁴

Değerlendirme: Lidar höyük ile ilgili yayınlarda metalik seramiğin varlığı kesin olarak anlaşılmaktadır. Ancak, bu konudaki veriler oldukça sınırlı ve yetersiz durumdadır. Kazı raporlarında metalik seramik çoğunlukla form ve teknik özelliklerinden bahsedilmeksizin ele alınmıştır.²⁶⁵

Diğer taraftan G.Algaze, Lidar höyük 1981 kazı raporunda resmedilen bazı kapların²⁶⁶ bant boyalı metalik seramik olabileceği fikrindedir.²⁶⁷ Bu durumda, bant boyalı metalik seramiği Kurban höyükten iyi tanıyan G.Algaze'nin bu görüşüne katılmak yerinde olacaktır.

²⁶⁰ Hauptmann 1983, 97, lev.12.

²⁶¹ a.e. 97.

²⁶² Hauptmann 1983, 97; Yakar 1985, 366.

²⁶³ Hauptmann 1983, 97.

²⁶⁴ a.e. 97.

²⁶⁵ a.e. 96-97.

²⁶⁶ a.e. fig. 12'de alt sırada yer alan kaplar.

²⁶⁷ Algaze 1990, 329: dn. 41.

Yine, M.Üzdoğan'ın yaptığı yüzey araştırmalarında metalik seramiğin söz konusu edildiği, "Akkad turu mal" denen 2.4 no.'lu seramiğe ait parçaların Lidar höyükte bulunduğu belirtilmiş,²⁶⁸ ancak bunlara ait çizim verilmemiştir.

Lidar höyük metalik seramiğinin teknik özellikleri ise G.B.Klenk'in çalışmasında²⁶⁹ etraflı olarak ele alınmıştır.

Erhanedanlar III'e tarihlenen oda mezarlarından ele geçen bir grup muhtemel metalik seramik M.Mellink tarafından yayınlanmıştır.²⁷⁰

Lidar höyükte ele geçen ve ithal seramikler sınıfında değerlendirilen metalik seramik örneklerinde gözlenen genel teknik özellikler G.B.Klenk tarafından şu şekilde belirtilmiştir: «Hamur yapısı hemen hemen tamamen gözeneksiz, kapların yüzeyi, gri, siyah, kırmızımsı veya kırmızımsı lekeli görülen renk tonlarında ve çoğunlukla çizgi veya çark izlerine sahip bir seramiktir.»²⁷¹

G.B.Klenk Lidar höyük metalik seramiğini iki grup altında değerlendirmiştir. Bunlar P ve Q seramik grupları olan "Ware P" ve "Ware Q" olarak belirtilmiştir.²⁷²

²⁶⁸ Üzdoğan 1987, 162-163.

²⁶⁹ Klenk 1987.

²⁷⁰ M.Mellink (Mellink 1983, 433, lev. 58, fig. 8) tarafından fotoğrafları yayınlanan bu guruba ait geniş bilgi olmadığından bunlar tereddütlü olarak metalik seramik gurubu içine alınmıştır. Ancak, fotoğraflardan edinilen izlenimler, hem form ve hem de bazı yüzey özellikleri açısından bunların çok büyük bir ihtimalle metalik seramik olabilecekleri kanısını doğurmuştur.

²⁷¹ Klenk 1987, 15-16.

²⁷² a.e. 29.

"P" grubu metalik seramik örnekleri çok az katkı maddesi içermesi, metalik ses çıkarması gibi diğer teknik özellikleri nedeniyle "gerçek" metalik seramik olarak ele alınmıştır.²⁷³ G.B.Klenk'in yaptığı jeolojik ve mineralojik incelemelere göre bu grubun camlaşmaya yakın sertlikte fırınlama nedeniyle radiolarit ve amfibol mineralleri görünümüne sahip olduğu, kırmızımsı, siyahımsı ve hatta bazen sarımsı renkteki seramik yapısında ise pek çok mika, biotit, muskovit minerallerinin bulunduğu anlaşılmıştır.²⁷⁴ Yine fırınlama esnasında biotitin bozulup yerine küçük koyu kırmızımsı veya kahverengimsi hematitin oluştuğu gözlenmiştir. Bunların yanı sıra kalkerli fosil artıklarının da saptandığı bildirilmiştir.²⁷⁵ Bu grup metalik seramik örneklerinin kil yataklarına, özellikle zengin mika içeren kil yataklarına Lidar höyük çevresinde rastlanmadığı belirtilmiştir.²⁷⁶ Bu durum, metalik seramiğin Lidar Höyük'te ithal malzeme olarak bulunduğunu göstermektedir.

"Q" grubu metalik seramik ise G.B.Klenk'e göre, aralarında kuars'ın da bulunduğu daha sık katkı maddesi içermesi nedeniyle "P" grubundan ayrılmaktadır.²⁷⁷ Bu gruptaki katkı maddelerinin gözle görülebilir olduğu belirtilmektedir.²⁷⁸ G.B.Klenk'in incelemelerinde "Q" grubu metalik seramikte şu mineralojik özellikler saptanmıştır: "Kullanılan kilde az kalsit bulunmaktadır. Bunun yerine yuvarlak veya oval görünümülü ikincil kalsit oluşumu görülmektedir. Gözeneklerde yeni oluşmuş kalsit gözlenmektedir. Erimiş olan biotitin yerinde kırmızımsı veya kahverengimsi topaklar kalmıştır. "P" grubunda olduğundan

²⁷³ Klenk 1987, 16, 29.

²⁷⁴ a.e. 29.

²⁷⁵ a.e. 29.

²⁷⁶ a.e. 29.

²⁷⁷ a.e. 16, 29.

²⁷⁸ a.e. 29.

daha fazla fosil artıkları mevcuttur. Bu grup metalik seramik için de Lidar höyük çevresinde uygun kil yatağı mevcut değildir."²⁷⁹

Lidar höyük çevresinde her iki metalik seramik grubu için de uygun kil yatağının olmadığı belirtilirken, çok yüksek ısıda fırınlama nedeniyle bu seramiğin kil yatağı özelliklerinin kaybolmuş olabileceği ihtimali de belirtilmiştir.²⁸⁰ Ancak, yapılan mikroskobik, jeo-kimyasal ve röntgen ayırım analizleri bu seramik türünün Lidar'da üretilmemiş olduğunu kesin olarak ortaya koymuştur.²⁸¹

3.1.5.6. TITRIŞ HÖYÜK

Coğrafi Konumu: Urfa'nın yaklaşık olarak 45 km. kuzeyindeki höyük, Bozova ilçesi Bahçeli köyünde yer almaktadır.²⁸² Aşağı şehir olarak tanımlanan terası yaklaşık 40 hektarlık bir alanı kaplayan Titriş'in höyük kısmı terasın ortasında 22 m. yüksekliğinde ve 3 hektar boyutlarındadır.²⁸³

Araştırma Tarihçesi: İlk olarak 1981 yılında, Şanlıurfa Müzesi tarafından Titriş Höyük'te yapılan kurtarma kazısında, Orta ETÇ ve Geç ETÇ'na ait mezarlık alanında yaklaşık 12 adet sanduka mezar açığa çıkarılmıştır.²⁸⁴ Titriş Höyük'teki bilimsel kazılar ise, 1991 yılından itibaren G.Algaze tarafından yürütülmektedir.

²⁷⁹ Klenk 1987, 29.

²⁸⁰ a.e. 31.

²⁸¹ a.e.31.

²⁸² Algaze ve Mısır 1992, 155.

²⁸³ a.e. 156-157.

²⁸⁴ a.e. 157.

Değerlendirme: Titriş Höyük'te metalik seramik²⁸⁵ esasen G.Algaze'nin Orta-Geç ETÇ olarak belirttiği²⁸⁶ yerleşim tabakalarında ve mezarlarda ele geçmiştir. Henüz ilk kazı raporları²⁸⁷ yayınlanan Titriş Höyük'te ele geçen metalik seramik örnekler yayınlarda detaylı olarak ele alınmamıştır. Ancak söz konusu bu kazı raporları yanında, G.Algaze ile yapılan kişisel görüşmeler yardımıyla metalik seramiğin bu merkezdeki durumu bir ölçüde aydınlatılabilmektedir. Yukarıda bahsedilen kazı raporlarında sadece fotoğrafı verilmiş olan,²⁸⁸ oda mezarlarda ele geçtiği belirtilen²⁸⁹ bir grup toplu seramik sayesinde, Titriş Höyük'teki metalik seramiğin en azından kap formları hakkında bilgi edinilebilmektedir. Söz konusu fotoğraftan görülebildiği kadarı ile metalik seramik örneklerde (res. 3: 5-7) dış yüzey, muhtemelen koyu bir renktedir. Çark izleri kapların dış yüzeylerinde belirgin olarak görülebilmektedir. Aşağıda değinilecek form özelliklerinin yanı sıra, fotoğraftan elde edilebilen bu iki özellik bile bu kapların metalik seramik olduklarını anlamaya yetmektedir. Titriş Höyük'te ele geçen metalik seramik örnekleri çok kısıtlı olarak yayınlanmıştır. Bu nedenle, malzeme ve teknik özelliklerde olduğu gibi, bu seramiğin kap formları hakkında da çok sınırlı veriler mevcuttur. Sadece bir yayında²⁹⁰ verilmiş olan bir grup toplu çanak çömlek fotoğrafından (res. 3:3-7) anlaşıldığı kadarı ile çömlek ve şişe formuna sahip uç adet metalik kap değerlendirilebilmiştir.

²⁸⁵ G.Algaze ile yapılan görüşmede, Titriş Höyük'te metalik seramiğin hem yerleşim alanı ve hem de mezarlarda bol miktarda ele geçmiş olduğu öğrenilmiştir.

²⁸⁶ Algaze vd. 1992.

²⁸⁷ Algaze ve Mısır 1992; Algaze vd. 1992.

²⁸⁸ Algaze vd. 1992, fig. 11.

²⁸⁹ a.e. 38-39.

²⁹⁰ a.e. res. 11.

3.1.6. ADIYAMAN VE ÇEVRESİ

3.1.6.1. HAYAZ HÖYÜK

Coğrafi Konum: Hayaz Höyük, Adıyaman ili, Samsat ilçesinin 17 km. batısında, Fırat'ın doğu kıyısında yer alır.²⁹¹ Höyük 90 m. genişliğinde, 8 m. yüksekliğindedir.²⁹²

Araştırma Tarihçesi: 1975 ve 1977 yıllarında M.Üzdoğan tarafından yüzey araştırması yapılmış olan²⁹³ höyükte, J.J.Roodenberg tarafından 1979 yılında başlatılan kazılara dört kazı mevsimi devam edilmiştir.

ETÇ Stratigrafisi: Köylüler tarafından yapılan tahribatın yanı sıra Fırat nehrinin de yaptığı tahribat nedeniyle Hayaz Höyük'te stratigrafinin belirlenmesi zor olmuştur. Höyükte 3.5 m. kalınlığında, ETÇ'nin 2.ve 3. evrelerine tarihlenen tabaka topluluğunun varlığı bilinmektedir.²⁹⁴ Ancak FG alanında, en az karışık olan kısımda bir sıralama ortaya çıkarılabilmıştır. Bu sıralamada L.C.Thissen tarafından oluşturulan ana seramik grupları belirleyici olmuştur.²⁹⁵ FG alanında yapılan kazılarda saptanan 6 tabakadan ilk uç tabaka ETÇ'na tarihlenmektedir.²⁹⁶ ETÇ'na ait olan 3-1. tabakalardan 3. tabaka M.Ü. 4.binden M.Ü. 3.bine geçiş evresine verilmiştir.²⁹⁷ 2. ve 1. tabakaların buluntuları yüzeye yaklaşıldıkça daha karışık halde gelmektedir.²⁹⁸

²⁹¹ Thissen 1985, 76; Üzdoğan 1977, 133.

²⁹² Üzdoğan 1977, 133.

²⁹³ a.e. 133-134, 220.

²⁹⁴ Roodenberg 1981, 93; Roodenberg 1979-80, 5.

²⁹⁵ Thissen 1985, 76.

²⁹⁶ a.e. 78-81.

²⁹⁷ a.e. 78, 81.

²⁹⁸ a.e. 79.

Hayaz Höyük ETÇ tabakaları ile Amuk H-J safhaları arasında paralellik kurulurken, Amuk G safhasının karşılığının burada olmadığı belirtilmiştir.²⁹⁹

Değerlendirme: Hayaz Höyük FG alanında J.J.Roodenberg tarafından yapılan kazılarda, malzemesi çok karışık olan 1. tabakada, metalik seramik olarak sadece bir kâse³⁰⁰ ele geçmiştir. Bu örnek L.C.Thissen'in yayınladığı, Hayaz höyük seramiği ile ilgili makalede karışık malzeme olarak değerlendirilmiş ve seramik türleri arasında "diğer seramik örnekleri" başlığı altında ele alınmıştır.³⁰¹

M.Üzdoğan tarafından yapılan yüzey araştırmasında ise metalik seramik bir kâse ağız kenarı parçası bulunmuştur. Burada 2.4. numaralı, M.Üzdoğan'ın "Akkad seramiği" dediği seramik grubu içinde ele alınan parça ile ilgili katalog bilgisi ve form özelliği metalik seramik tanımına uymaktadır.³⁰²

Hayaz Höyük'te ele geçmiş bir diğer metalik seramik örneği (lev. 80: 1) ise bölgede yaptığı inceleme gezisi sırasında A. Üztan³⁰³ tarafından höyük yüzeyinden toplanıp, A.U. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı laboratuvarına etutluk malzeme olarak getirilmiş bir grup çanak çömlek parçası arasında tespit edilmiştir. Bir çanak ağız kenarı parçası olan bu metalik seramik örneği yakından incelenmiş ve Hayaz Höyük metalik seramiği hakkında daha geniş bilgi elde edinilebilmiştir.

²⁹⁹ Thissen 1985, 99; Roodenberg 1979-80, 4-5.

³⁰⁰ Thissen 1985, 98, fig. 5: 28.

³⁰¹ a.e. 97-98, no. 5.

³⁰² Üzdoğan 1977, 133-134, 220, lev. 91: 8.

³⁰³ Bu malzemeyi yakından inceleme ve söz konusu metalik seramik parçasını tez çalışmamda kullanmama müsaade eden sayın A. Üztan'a teşekkürlerimi sunarım.

1. tabakada ele geçen örneğin (lev. 80: 3) hamurunda sadece çok ince kum katkısının görüldüğü belirtilmiştir.³⁰⁴ Çok iyi fırınlanmış olan kabin iç yüzeyi morumsu gri olarak tek renk tonuna, dış yüzeyi ise morumsu gri üzerine turuncu renkte düzensiz bantlardan oluşan çok renk tonuna sahiptir. Bu durum yüksek ısı neticesinde ortaya çıkmış olmalıdır. L.C.Thissen bu kâseyi doğru olarak Tell Huera 4. tabakadan ele geçmiş iki kâse ile karşılaştırmıştır.³⁰⁵ Buna karşın, M.Üzdoğan tarafından yüzey araştırmasında bulunan diğer kabin (lev. 80: 2) yüzey rengi yeşilimsi kurşuni olarak renk tonludur. Yalın bir yüzey görünümüne sahip olan kabin perdahlı olduğu belirtilmektedir.³⁰⁶ Yukarıda yakından inceleme fırsatı bulduğumuzu belirttiğimiz diğer parça (lev. 80: 1) ise çok sıkı ve gözeneksiz, çok ince mika ve kum zerreciklerinde oluşan katkı maddelerine sahip, yeşilimsi bej hamurludur. Bu kap, yüzeyi de hamuru gibi yeşilimsi bej olan tek renk tonuna sahip örneklerdendir. Hayaz Höyük metalik seramik örneklerinin tarihlemesi, yine L.C.Thissen tarafından verilen genel bir tarihlemeye dayandırılabilir. ETÇ tabakaları ile Amuk H-J safhaları arasında bir paralellik kurulduğuna göre³⁰⁷ söz konusu parçalar da bu dönemler içine yerleştirilmelidir.

3.1.6.2. KAHTA (No. 126)

Coğrafi Konumu: Adıyaman-Kahta ilçesinin güneydoğusunda, Hallan köyünün hemen kuzeyinde yer alan merkez, S.R.Blalock, D.H.French ve G.D.Summers tarafından

³⁰⁴ Thissen 1985, 112, no. 28.

³⁰⁵ Katalogda (Thissen 1985, 112, fig. 5: 28) karşılaştırma olarak Tell Huera'dan (Kuhne 1976, res. 23, 25.) örnekler verilmiştir.

³⁰⁶ Üzdoğan 1977, 220: Hayaz Höyük 14.

³⁰⁷ Thissen 1985, 99; Roodenberg 1979-80, 4-5.

gerçekleştirilen Adıyaman yüzey arařtırmalarında³⁰⁸ tespit edilmiştir. Yapılan bu yüzey araştırmaları ile ilgili yayında,³⁰⁹ tespit edilen yerleşim yerleri maalesef isimleri verilmeksizin, sadece, araştırmalarda verilen ve haritalara işlenmiş merkez numaraları ile belirtilmiştir. Aynı şekilde, söz konusu merkezlerle ilgili detaylı bilgi bir yana, bu merkezlerin ne tür bir yerleşme yeri oldukları dahi belirtilmemiştir. Bundan dolayı, bu yerleşim yerinin en azından "Kahta No 126" kod adı ile bu çalışmaya dahil edilmesi uygun bulunmuştur.

Araştırma Tarihçesi: 1985-1988 yıllarında, S.R.Blaylock, D.H.French ve G.D.Summers tarafından yürütölmüş olan Adıyaman yüzey araştırmaları çerçevesinde höyükte yüzey araştırması yapılmıştır.³¹⁰

Değerlendirme: Yüzey buluntusu olarak sadece bir parça (lev. 80: 4) yayınlanmıştır.³¹¹ Muhtemelen bir tabak parçası olan örnekle ilgili detaylı bilgi verilmemiştir. Sadece levha altı açıklamasında 19 no.lu örnekle ETÇ'na ait metalik seramik olarak tarif edilmiştir. Söz konusu parçanın malzeme ve teknik özellikleri hakkında yayında herhangi bir bilgi olmamasına karşın, parçanın çiziminden anlaşıldığına göre, ağız kenarı üzerinde ve ağız kenarı altında çark izleri (lev. 80: 4) mevcuttur.

³⁰⁸ Blaylock vd. 1990, 131, fig. 3 no. 126.

³⁰⁹ Blaylock vd. 1990.

³¹⁰ a.e. 81.

³¹¹ a.e. 102, fig. 14: 19.

3.1.6.3. SAMSAT

Coğrafi Konum: Bugün Atatürk Barajı suları altında kalmış olan Samsat höyüğü, Adıyaman'ın 35 km. güneyinde bulunan Samsat ilçe merkezinin hemen kuzeydoğusunda yer almaktaydı. Höyüğü çevreleyen geniş alt terasın güneybatı bölümü üzerinde Samsat ilçe merkezi bulunmaktaydı.³¹² 500 x 350 m. boyutlarında olan höyük yaklaşık 37-40 m. yüksekliğe sahipti.³¹³

Araştırma Tarihçesi: Samsat höyüğünde 1964, 1967 ve 1970 yıllarında T.Goell tarafından yapılan ilk kazılarda Orta Çağlara ait tabakalar açığa çıkarılmıştır.³¹⁴ 1975 ve 1977 yıllarında U.Serdaroğlu³¹⁵ ve M.Üzdoğan³¹⁶ tarafından yapılan yüzey araştırmalarından sonra, 1978 yılında N.Üzguç³¹⁷ Samsat höyüğünde kurtarma kazılarına başlamıştır. Bu kurtarma kazıları höyüğün sular altında kalması nedeniyle 1989 yılında sona ermiştir.

ETÇ Stratigrafisi: Samsat höyüğünde ETÇ tabakaları "Güney-Batı Ocağı" ve "Doğu Ocağı" kazı alanlarında yapılan çalışmalarda açığa çıkarılmıştır.

Daha detaylı olarak araştırılabilen Güney-Batı Ocağı'ndaki kazılarda açığa çıkarılan XV-XIX. tabakaların

³¹² Serdaroğlu 1977, 18-22; Üzdoğan 1977, 118-122.

³¹³ Üzdoğan 1977, 119.

³¹⁴ Serdaroğlu 1977: 21; Üzguç N. 1988: 293.

³¹⁵ Serdaroğlu 1977.

³¹⁶ Üzdoğan 1977.

³¹⁷ Samsat kazılarında ele geçen, çoğu henüz yayınlanmamış olan envanterlik ve etütlük değerdeki metalik seramik örneklerini tez çalışmamda değerlendirmeme müsaade eden ve bu konudaki hiç bir dokümanı benden esirgemeyen sayın Nimet Üzguç'e sonsuz teşekkürlerimi sunmak isterim.

ETÇ'na ait olduğu belirtilmektedir.³¹⁸ N. Üzguç, bu alanda ETÇ'nin uç evresinin saptanmış olduğunu bildirmektedir.³¹⁹

ETÇ'na ait bir diğer kazı alanı olan Doğu Ocağı ise, adından da anlaşıldığı gibi, höyüğün doğu yamacı üzerinde açılmış, yaklaşık 20 x 30 m.'lik bir kazı alanıdır. Bu alandaki ETÇ tabakaları a-d olarak isimlendirilmiş ve buradaki tabakalar daha sonra Güney-Batı Ocağı'nda açığa çıkarılan stratigrafiye bağlanmıştır.³²⁰

Samsat ETÇ Stratigrafisi:

Güney-Batı Ocağı	Doğu Ocağı	Dönem
XV. tabaka		ETÇ III
XVI. "	a tabakası	ETÇ III
XVII. "	b "	ETÇ III
XVIII. "	c "	ETÇ
XIX. "	d "	ETÇ I
XX. "	e "	GKÇ/ETÇ

Değerlendirme: Samsat'ta, Güney-Batı Ocağı ve Doğu Ocağı kazı alanlarında yapılan çalışmalarda metalik seramik açığa çıkarılmıştır.

³¹⁸ Üzguç N. 1988, 292-293. Ayrıca, Samsat kazılarında başkan yardımcılığı görevini yürütmüş olan, sayın A.Üztan ile yapılan kişisel görüşmede bu konuda daha geniş bilgi elde edilmiştir. Değerli görüş ve izlenimleri yanında, Samsat kazılarından ele geçmiş olan ve etütlük değerdeki metalik seramik örneklerini yakından inceleme ve bunları tezimde değerlendirmeye almama müsaade eden sayın Aliye Üztan'a da teşekkürlerimi sunmak isterim.

³¹⁹ Üzguç N. 1988, 292.

³²⁰ A. Üztan ile yapılan kişisel görüşme.

Samsat'ta ETÇ tabakalarının en düzenli biçimde Güney-Batı Ocağı'nda takip edilebildiği belirtilmiştir.³²¹ Metalik seramik örnekleri bu alandaki, diğer seramik buluntular yardımıyla da iyi tarihlendirilmiş olan XVII-XX. katlarda tespit edilmiştir.³²²

Samsat'ta ele geçmiş olan metalik seramiğin teknik ve malzeme özelliklerinin, bu seramiğin esas yayılış alanı içinde ele geçen örneklerden farklı olmadığı gözlenmiştir. Genelde ince elenmiş olan hamur içerisinde çok küçük kum, mika ve kireç katkıları bulunmaktadır. Yine pek çok örnekte cidara bakıldığında, çıplak gözle herhangi bir katkı maddesi görülememektedir. Oldukça gözeneksiz bir hamura sahip ve çok iyi pişirilmiş bu örnekler vurulduğunda metalik seramiğin en önemli özelliği olan metalik tın tın sesi vermektedir. Bu örneklerde hamur rengi olarak genelde tek tonlu, gri, açık gri, yeşilimsi gri (5 Y 6/1-6/2 ve 5 Y 5/2), devetüyü ve krem renkleri³²³ gözlenmektedir. Bunun yanı sıra, gri özlu devetüyü renginde iki renk tonuna sahip hamurlu olanlar (lev. 82: 2) da mevcuttur. Yine pek çoğu astarsız ve perdahsız olup, yüzeyleri hamurları renginde bırakılmıştır. Bazı örneklerde (lev. 81: 1) kahverengi veya turuncu renkte astar mevcuttur. Ancak bu türde olanlar, hamur renginin de görüldüğü alacalı bir görünüme sahiptir. Nitekim, N.Üzguç XIX. katta ele geçen metalik seramik içinde hareli olan örneklerin varlığından bahsetmektedir.³²⁴ Bu uygulama veya özellik bir çeşit saklı astar olarak düşünülebilir. Metalik seramiğin en önemli özelliklerinden biri olan derin çark izleri, Samsat'ta ele geçmiş olan çoğu örnekte (lev. 81: 2) gözlenmektedir. Bu çark izlerinin görülmediği düzeltilmiş örnekler de mevcuttur. Samsat'ta açığa çıkarılmış metalik

³²¹ Üzguç N. 1988, 292.

³²² a.e. 292-293.

³²³ a.e. res. Eski Tunç Seramiği.

³²⁴ a.e. 293.

seramik içinde bant bezekli örnekler (lev. 81: 5-6; 82: 4-5) de yoğun olarak görülmektedir. Bilindiği gibi, bant boyalı metalik seramik daha çok Yukarı Fırat bölgesindeki merkezlerde görülmektedir. Söz konusu örneklerde kapların dış yüzeyleri morumsu renkteki boya bantlarla bezelidir. Ayrıca, ağız kenarı ve ağız kenarının hemen alt kısmı beyaz boyalı olan örnekler (lev. 81: 6) de mevcuttur.

Samsat'ta ele geçen metalik seramik içinde, çanak (lev. 82: 1-3), kâse³²⁵ (lev. 81), bardak (lev. 82: 4), çömlek (lev. 82: 5) ve şişe (lev. 82: 6) gibi kap formlarının varlığı tespit edilmiştir.

3.1.7. GAZİANTEP VE ÇEVRESİ

3.1.7.1. GEDİKLİ (KARAHÜYÜK)

Coğrafi Konum: Gedikli (Karahuyuk), Gaziantep ili, İslahiye ilçesinin kuş uçuşu 23 km. kuzeydoğusunda ve Sakçagözü ovasındaki Cöba ve Songurus höyüklerinin yakınında yer almaktadır.³²⁶ 240 x 190 m. boyutlarındaki höyük 24 m. yüksekliğindedir.³²⁷

Araştırma Tarihçesi: Höyük ilk olarak J.Garstang'ın 1907 yılında yaptığı araştırmalar sırasında saptanmıştır.³²⁸ 1958 ve 1963 yıllarında U.B.Alkım ve ekibi tarafından yüzey araştırmaları yapılmış olan Gedikli'de kazılara U.B.Alkım

³²⁵ Özguç N. 1988, 293.

³²⁶ Alkım H. 1979, 135.

³²⁷ Alkım U.B. ve H. 1966, 4.

³²⁸ Alkım H. 1979, 135.

başkanlığında 1964 yılında başlanmış ve bu kazılar dört dönem sürdürülmüştür.³²⁹

ETÇ Stratigrafisi: Gedikli'de ETÇ stratigrafisi Uç alanda yapılan kazı çalışmalarında tespit edilebilmiştir: A Sondajı, A1 Sondajı ve C Sondajı.³³⁰

Bu sondajlarda elde edilen verilere göre saptanan kültür katlarından III. kat ETÇ'na aittir. H.Alkım, ETÇ'in Uç safhasının zengin bir şekilde temsil edildiğini belirttiği III. katın IIIa-III f şeklinde belirlenmiş evrelere sahip bir kültür katı olduğunu bildirmektedir.³³¹ Ancak, J.Yakar ETÇ'na ait bu III. katın III a-i evrelerine sahip olduğunu belirtir.³³² U.B.Alkım ise höyükle ilgili ilk kazı raporunda III. katı a-f olmak üzere 6 evreli olarak belirtmiştir.³³³

Değerlendirme: Gedikli'de ele geçen ETÇ seramik örnekleri buluntu yeri, buluntu tabakası, malzeme ve teknik özellikleri ile form özellikleri gibi katalog bilgileri verilmeksizin H.Alkım tarafından genel özellikler ele alınarak yayınlanmıştır.³³⁴

C sondajındaki kremasyon mezarlarında ele geçen mezar eşyaları arasında sivri veya yuvarlak dipli "Suriye Şişesi" formundaki kapların da bulunduğu bildirilmektedir.³³⁵ Yine bu kremasyon çömlükleri içinde bir **depas** parçasının da ele

³²⁹ a.e. 135.

³³⁰ a.e. 135-136.

³³¹ a.e. 136.

³³² Yakar 1985: 360.

³³³ Alkım U.B. 1965: 70.

³³⁴ Alkım H. 1979.

³³⁵ Alkım U.B. 1965: 71; Alkım H. 1979: 140.

geçtiği ve böylece bu mezarların M.Ö. 24-23. yüzyıllara tarihlendirilebileceği belirtilmektedir.³³⁶

Gedikli'de, malzeme ve teknik özellikleri açısından incelendiğinde, gerçek anlamda metalik seramik örneklerinin oldukça az temsil edildiği anlaşılmaktadır.³³⁷ Mevcut yayınlarda bu kapların malzeme-teknik özelliklerinin tatmin edici ölçülerde verilmediği görülür.³³⁸ Bu durumda, bazen yayınlarda fotoğrafı verilmiş metalik seramik örneklerini tanıyıp değerlendirme yoluna gidilmiştir. Fotoğrafta koyu gri renkli, yüzeyinde düzensiz çark izleri mevcut, özellikle de kırılma çizgileri çok düzgün ve keskin görünen ve bu nedenle çok iyi fırınlanmış olduğu anlaşılan yüksek kaideli bir çömlek (res. 5: 1) bu örneklerden birisidir.³³⁹ Bu örnek H. Kühne tarafından da haklı olarak metalik seramik olarak değerlendirilmiştir.³⁴⁰

Diğer taraftan, gri hamurlu ve yatay perdah bezemeli şişeleri H.Alkım metalik seramik için kullanılmış bir diğer İngilizce terim olan "stone ware" olarak tanımlamıştır.³⁴¹ Gedikli'de metalik seramiğin varlığı bu tarif ile kesin biçimde ispatlanmış olmaktadır.

ETÇ'na verilen III. katta yeni bir hamur tipine sahip değişik bir seramik türünün ele geçtiği bilinmektedir.³⁴² Bu yeni seramik türü, ince mineral katkılı ve hızlı dönen çarkta yapılmıştır. Bej renkli kaplar H.Alkım'ın verdiği

³³⁶ Alkım U.B. 1965, 71.

³³⁷ Alkım H. 1979, 140; Kühne 1976, 47.

³³⁸ Söz konusu metalik seramik örnekleri sadece formları açısından değerlendirilmiştir. Alkım U.B. ve H. 1966, 21.

³³⁹ a.e. fig. 45.

³⁴⁰ Kühne 1976, 47.

³⁴¹ Alkım H. 1979, 140.

³⁴² a.e. 139-140.

bilgiye göre kendinden astarlıdır.³⁴³ Üzenle yapılmış oldukları belirtilen bu kapların dış yüzeylerinin ilk önceleri sade olduğu, daha sonra ise hızlı çark üzerinde yatay yiv bezemeler ile süslendiği bildirilmektedir.³⁴⁴

Teknik özellikleri kısaca bu şekilde tarif edilen bu seramik türünün büyük bir olasılıkla metalik seramik olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu kapların pişirme dereceleri ile ilgili herhangi bir bilginin olmaması bu kapların metalik tınlama sesi veren gerçek metalik seramik örnekleri olup olmamaları konusunda bazı şüpheler doğurmaktadır. Özellikle katkı maddesi olarak ince minerallerin varlığı en azından ikinci kalite metalik seramik türünün söz konusu olabileceği fikrini vermektedir.

3.1.7.2. KARGAMIŞ

Coğrafi Konum: Kargamış höyüğü, Gaziantep ili, Nizip ilçesinin 30 km. güneyinde, Fırat'ın batı yakasında yer alan, 96 hektarlık bir alanı kaplayan ,Anadolu'daki en büyük höyüklerden biridir.³⁴⁵

Araştırma Tarihiçesi: Höyük, 1911-1914, 1919-1920 yıllarında D.G.Hogarth, R.Lawrence, R.Campbell-Thompson ve L.Woolley tarafından kazılmıştır.

ETÇ Stratigrafisi: Kargamış'ta prehistorik buluntular höyüğün üst kısmında, doğu uçta D.G.Hogarth tarafından

³⁴³ Alkım H. 1979, 139.

³⁴⁴ a.e. 139.

³⁴⁵ Yakar 1991, 74; Yakar 1985, 362.

yapılan derin sondaj açmasında açığa çıkarılmıştır.³⁴⁶ Bu alandaki çalışmalar daha sonra L.Woolley tarafından sürdürülmüştür.³⁴⁷

Bu alanda yapılan derinlik sondajı, nehir seviyesinin 33 m. yukarısındaki akropolisin üst kısmından başlatılmış ve 17. m.'ye kadar indirilmiştir.³⁴⁸ Ele geçen buluntular ise inilen her 1 m.'lik derinliğin bir seviye olarak kabul edilmesi yolu ile değerlendirilmeye çalışılmıştır.³⁴⁹ Buna göre 33- 17. m.'ler arasında onbeş ayrı seviye tespit edilmiştir.³⁵⁰ Hiç kuşkusuz ki, bu tür bir değerlendirmede doğru bir stratigrafik sonuç almak mümkün değildir. Nitekim, L.Woolley bile bunun stratigrafik bir değerlendirme olduğundan kuşku duymaktadır.³⁵¹

Diğer taraftan R.Lawrence bu stratigrafik denemeyi biraz daha detaylı olarak ele almış ve Büyük Merdiven'in yakınında, yaklaşık 3 x 1.6 m.'lik bir çukurda derinlemesine yaptığı incelemede, özellikle çanak çömlek buluntularına göre bu alanda açığa çıkarılan kültürleri beş tabakaya ayırmıştır.³⁵² J.Yakar'ın yapmış olduğu stratigrafik değerlendirmeye göre çömlek mezarların bir kısmı seramik buluntularına göre Erhanedanlar I'e tarihlenmektedir.³⁵³ Bunlardan daha üst seviyede açığa çıkarılmış olan sanduka mezarlar ise ETÇ I-II'ye tarihlendirilmek istenmektedir.³⁵⁴ J.Yakar, sanduka mezarlardan ele geçen madeni buluntuları

³⁴⁶ Woolley 1934, 158; Woolley 1952, 227; Yakar 1991, 74.

³⁴⁷ Woolley 1934, 158.

³⁴⁸ a.e. 158, fig. 4.

³⁴⁹ Woolley 1934: 158; Woolley 1952: 227-234.

³⁵⁰ Woolley 1934, fig. 4.

³⁵¹ a.e. 158.

³⁵² Woolley 1952, 232-233.

³⁵³ Yakar 1985, 363.

³⁵⁴ a.e. 363.

Erhanedanlar III ve Akkad dönemi buluntuları ile karşılaştırmaktadır.³⁵⁵ Kargamış'ta saptanan ETÇ ve ele geçen muhtemel metalik seramik örnekleri yukarıda anlatılan stratigrafik denemeler göz önünde bulundurularak, daha çok alt ve üst seviyelerdeki diğer malzemenin görece olarak karşılaştırılması yolu ile değerlendirilebilecektir.

Değerlendirme: Metalik seramik sayılabilecek çanak çömlek parçaları höyüğün doğu kısmında açılan derin sondajda ele geçmiştir. Bu parçalar her ne kadar metalik seramik olarak anılmamış olsalar da verilen malzeme ve form özelliklerinden bunların metalik seramik olabilecekleri anlaşılmaktadır. H.Kühne de söz konusu parçaları metalik seramik örnekleri olarak değerlendirmiştir.³⁵⁶

L.Woolley, Kalkolitik tabakaların sonu olarak belirtilen ve hemen sanduka mezarların altındaki 26. m. seviyesinin hemen üzerinde, yüzeylerinde çark sayesinde yapılmış dekoratif amaçlı derin yivlere sahip ve yine belki bir tarak yardımıyla yapılmış yatay çizgilerle bezeli bir tür seramiğin ortaya çıktığını belirtmektedir.³⁵⁷ Bilindiği gibi, çark izlerinin kap yüzeylerinde derin çizgiler halinde bırakılması metalik seramiğin karakteristik özelliklerinden biridir. Yine aynı seviyede, halka ve spiral perdahlı bir çanak çömlek grubunun ele geçtiği bildirilmiştir.³⁵⁸ Bu yüzey işleme tekniği metalik seramikte sıkça görülmektedir. Söz konusu örneklerin hamur ve pişirme özellikleri ise maalesef belirtilmemiştir. L.Woolley'in çok sınırlı olan bu tanımlamalarını H.Kühne de metalik seramik tarifi olarak anlamıştır.³⁵⁹ Bu seramik türünün buluntu yeri ve teknik

³⁵⁵ Yakar 1985, 363.

³⁵⁶ Kühne 1976, 40-41.

³⁵⁷ Woolley 1952, 228.

³⁵⁸ a.e. 228-229.

³⁵⁹ Kühne 1976, 41.

Özellikleri göz önüne alındığında, L.Woolley³⁶⁰ ve H.Kühne³⁶¹ tarafından da kabul edildiği gibi, bu seviyede Kalkolitik dönemden çıkılmış olmalıdır. Ancak, bu durumda hemen bir ETÇ I döneminin söz konusu olup olmadığı yeterince açık değildir.

Diğer taraftan, R.Lawrence tarafından yapılan sondaj kazısında da metalik seramik olabilecek örnekler açığa çıkarılmıştır. R.Lawrence, 3-4. m.'lere yerleştirdiği bir tabakada, ince seramik anlamındaki "fine ware" adını verdiği seramik türünün görülmediğini ifade etmektedir. Buna karşın, 4-4.30 m.'ler arasına yerleştirdiği tabakada ilk olarak, gri ve kırmızı renkli olan, halka perdahlı bir seramik türünden bahseder.³⁶² R.Lawrence'in hangi derinliklere yerleştirdiği belli olmayan alttaki taban ve taban altı tabakalarında halka perdahlı kapların çok görüldüğü bildirilmektedir.³⁶³ Taban altı tabakasında seramiğin daha kaliteli olduğundan ve bunlar arasında inceltilmiş hamurlu, iyi pişirilmiş, ince cidarlı ve düzgün yüzeyli seramikten bahsedilmektedir.³⁶⁴ H.Kühne'nin de kabul ettiği gibi³⁶⁵ bu tanımlar metalik seramiğe uymaktadır.

Kargamış civarından ele geçtiği belirtilen diğer metalik seramik örnekleri (lev. 84: 4, 7) ile ilgili verilen bilgilerde³⁶⁶ malzeme ve teknik özellikler daha anlaşılabilir durumdadır. Buna göre, inceltilmiş, siyahımsı gri renkli, kum katkılı hamura sahip, çok iyi pişirilmiş, bant perdahlı bir çömlek ile yine inceltilmiş, sarımsı kahverengi hamurlu,

³⁶⁰ Woolley 1952, 228.

³⁶¹ Kühne 1976, 41.

³⁶² Woolley 1952, 233.

³⁶³ a.e. 233.

³⁶⁴ a.e. 233.

³⁶⁵ Kühne 1976, 41.

³⁶⁶ Orthmann 1963, 176, lev. 95: 7.

iyi pişirilmiş, sarımsı kahverengi yüzeyi bant perdahlı bir şişe söz konusudur.³⁶⁷ Kargamış'ta metalik seramiğe ait, tabak (lev. 84: 2), çanak (lev. 84: 1), kâse (lev. 84: 3), çömlek (lev. 84: 4-6) ve şişe (lev. 84: 7) gibi kap türleri tespit edilmiştir.

3.1.7.3. LEYLİT HÖYÜK

Coğrafi Konumu: Leylit höyük, Gaziantep ili, Kilis ilçesinin güneyinde, Türkiye-Suriye sınırındaki Üncüpınar yakınında yer almaktadır.³⁶⁸

Araştırma Tarihiçesi: Leylit Höyük, 1983 ve 1984 yıllarında Gaziantep müzesi tarafından kurtarma kazıları yapılmıştır. 1986 yılında ise A.Üztan bu höyüğü ziyaret etmiş ve burada küçük bir yüzey araştırması yapmıştır.

Değerlendirme: Gaziantep müzesi tarafından yapılan kurtarma kazılarında, höyüğün batı yamacında uç oda mezar ve beş adet çömlek mezar açığa çıkarılmıştır. Ele geçen Suriye kökenli çeşitli çanak çömlek ve metalik kapların ETÇ'na ait olduğu bildirilmektedir. Diğer taraftan, A.Üztan tarafından yapılan yüzey araştırmasında bulunmuş metalik kap parçaları (Lev. 83: 2) höyükteki ETÇ yerleşiminin varlığını kanıtlamaktadır.

³⁶⁷ Orthman 1963, 176, lev. 95: 4, 7.

³⁶⁸ 1986 yılında kısa süreli bir inceleme gezisinin esnasında Leylit Höyük'ten topladığı küçük bir grup yüzey malzemesini yakından inceleyip tez çalışmam içerisinde değerlendirmeme müsaade eden sayın Aliye Üztan'a gönülden teşekkür ederim.

Leylit Höyük'te yapılmış kurtarma kazılarının sonuçları henüz yayınlanmamıştır.³⁶⁹ Leylit Höyük'te yüzey buluntusu olarak ele geçmiş olan bir kâse parçası (lev. 83: 2) malzeme ve teknik özellikler açısından ele alındığında çok ince kum, mika ve kalker katkılı, açık gri renkte hamurlu, dış ve iç yüzeyi kırmızımsı devetüyu renkte ve dış yüzeyinin düzgün ve derin yatay yiv bezemeli olduğu gözlenir.

3.1.7.4. OYLUM HÖYÜK

Coğrafi Konumu: Oylum Höyük Gaziantep'i Kilis'e bağlayan 60 km.lik asfalt karayolunun 53. km.'sinde, yolun hemen solunda aynı adı taşıyan köyün yanında yer almaktadır.³⁷⁰ Höyük, Gaziantep-Kilis karayolu üzerinde göze çarpan höyüklerin en büyüğüdür.³⁷¹ Oylum Höyük, 550x400 m. boyutlarında, kuzey-güney yönünde uzanan iki yükseltinin bir boyun ile birbirine bağlandığı, 25-45 m. yüksekliğinde büyük bir höyüktür.³⁷²

Araştırma Tarihçesi: Oylum Höyük'te 1985 yılında E.Üzgen tarafından yüzey araştırmalarına başlanmıştır. 1986 yılında sürdürülen araştırmalarından sonra, 1987 yılında başlatılan bilimsel kazılar E.Üzgen tarafından yürütülmektedir.³⁷³

ETÇ Stratigrafisi: Oylum Höyükteki erken dönemlere ait stratigrafiyi saptamaya yönelik kazılar Doğu Tahrip Alanı'nda yapılmıştır.³⁷⁴ Bu kazıların amacının, 1986 yılında köylüler tarafından ortaya çıkarılıp yağmalanan oda

³⁶⁹ Metalik seramiğin bu kazı çalışmaları sırasında bol miktarda ele geçmiş olduğunu bildiren Gaziantep Müzesi araştırmacılarına teşekkür etmek isterim.

³⁷⁰ Üzgen 1987, 241.

³⁷¹ Üzgen 1989/90, 21.

³⁷² Üzgen 1987, 241; Üzgen 1988/89, 22.

³⁷³ Üzgen 1989/90, 21.

³⁷⁴ Üzgen ve Carter 1991, 260-261.

mezar ile bu alandaki yerleşme arasındaki bağlantıyı kurmaya yönelik olduğu bildirilmektedir.³⁷⁵

Doğu Tahrip Alanı'nda altı tabaka açığa çıkarılmıştır. Bunlardan 3. tabakanın M.Ö. 3.binin sonlarına tarihlendiği belirtilmiştir.³⁷⁶ E.Üzgen, 1-4. tabakaları ETÇ IV'un en erken evresine, 5-6. tabakaları ETÇ III'e tarihlemiştir.³⁷⁷

1986 yılında köylüler tarafından, toprak alma işlemi sırasında höyüğün doğu yamacında ortaya çıkan, taştan yapılmış mezarın boyutları 3x2 m. dir. 1987 yılında, kazı esnasında köylülerden 130 adet sağlam kap alınmıştır. Bu oda mezara ait olan kaplar höyüğün ETÇ yerleşimlerine ışık tutmaktadır.³⁷⁸ Ele geçen buluntulardan mezarın M.Ö. 3.bin sonu ve M.Ö. 2.bin başlarına ait olduğu anlaşılmıştır.³⁷⁹

1989 yılında bu oda mezar çevresinde kazılar yapılmış, küp mezar ve basit toprak mezardan oluşan, Oylum höyük oda mezarıyla da uyum gösteren, ETÇ'na ait mezarlar açığa çıkarılmıştır.³⁸⁰ Daha çok oda mezar etrafında yoğunlaşan bu mezarlık alanı ETÇ IV veya ETÇ/OTÇ geçiş evresine tarihlenmiştir.³⁸¹

Değerlendirme: Oylum mezarında ele geçen homojen yapıdaki seramik topluluğu ETÇ III-IV'e tarihlenmektedir. Tipler arasında, çok kaliteli "egg-shell" olarak tanımlanan bir konik bardak (lev. 83: 3), form ve yüzey görünümü açısından metalik seramik örneklerine benzemektedir.

³⁷⁵ Üzgen ve Carter 1991, 260; Üzgen 1990, 204-205.

³⁷⁶ Üzgen ve Carter 1991, 261.

³⁷⁷ a.e. 265.

³⁷⁸ Üzgen 1989/90, 22.

³⁷⁹ Üzgen 1990, 204-205.

³⁸⁰ Üzgen 1989/90, 24.

³⁸¹ Üzgen ve Carter 1991, 265.

Bu oda mezardan ele geçen seramikler bölgedeki ETÇ III-IV repertuvarına sahip yerleşmelerle uygunluk gösterir. Bu yerleşmeler; Gedikli, Tilmen, Alalah, Amuk, Tell Rifa'at, Qoueiq Vadisi merkezleri, Ebla, Til Barsip ve Tell Hadidi dir. Görüldüğü gibi bunlar daha çok Fırat'ın batısındaki merkezlerdir.³⁸²

Oylum'da,³⁸³ gerçek metalik seramiğe (stone ware) çok yakın olan gri hamurlu, oldukça iyi pişirilmiş, çok az ve küçük boyuttaki katkı maddeleri içeren, devetuyu yüzey üzerine boyalı gibi gözükten halka perdahlı örnekler mevcuttur.

3.1.7.5. TILMEN HÖYÜK

Cografî Konumu: Höyük, Gaziantep ili, İslahiye ilçesinin 10 km. doğusunda bulunmaktadır.³⁸⁴ Yüksekliği 21 m. olan höyük 225 m. çapındadır.

Araştırma Tarihiçesi: 1959-1972 yılları arasında U.B.Alkım tarafından kazılmıştır.³⁸⁵

ETÇ Stratigrafisi: Tilmen Höyük'te 1959 kazı mevsiminde, höyükteki stratigrafiyi saptamak amacıyla höyük zirvesinin kuzeybatısında sondaj çalışmalarına başlanmış ve bu ilk kazı mevsiminde sondajın yüzeyden 3.10-5.10 m. seviyeleri arasında ETÇ'na ait III. kat açığa çıkarılmıştır.³⁸⁶ Bu

³⁸² Özgen 1989/90, 23.

³⁸³ Oylum höyük ETÇ malzemesini yakından görmeme müsaade eden sayın Engin Özgen'e teşekkürlerimi sunarım.

³⁸⁴ Alkım U.B. 1962, 447.

³⁸⁵ Alkım U.B. 1962: 450; Yakar 1985: 359.

³⁸⁶ Alkım U.B. 1962, 454-455.

zirve sondajında, söz konusu seviyelerde açığa çıkarılan iki oda mezar da ETÇ'na tarihlendirilmiştir.³⁸⁷

M.Ü. 2. bine ait sarayın dış avlusundaki D sondajında ETÇ'na ait olması gereken ve bir önceki tabakadan kalınca bir yangın tabakası ile ayrılan, ETÇ'na ait, IIIc-IIIk mimari tabakaları saptanmıştır.³⁸⁸ Bu mimari tabakalardan IIId tabakasını, bir Suriye şişesi ve diğer buluntular sayesinde U.B.Alkım ETÇ III'e tarihlendirmiştir.³⁸⁹ Yine, IIIc-III d mimari tabakaları, M.Ü. 22-21. yüzyıllara verilen ETÇ III 3. ile OTÇ I 1. evrelerine tarihlendirilmiştir.³⁹⁰ Tilmen Höyük'te IIIg ve IIIh mimari tabakalarında ele geçen, örnekleri Tell Brak ve Tell Chagar Bazar'da rastlanan ve "Sargonid çanak çömlek" adı verilen seramik türünün bulunması nedeniyle U.B.Alkım söz konusu tabakaları ETÇ II'ye tarihlemektedir.³⁹¹ Esasen burada söz konusu edilen metalik seramiktir. U.B.Alkım, Tilmen Höyük III d-h katlarını Amuq H-I-J evreleri ile paralel tutmaktadır.³⁹²

Tilmen Höyük 1969 kazı çalışmalarında D Sondajındaki derinleşmeye devam edilmiş ve yine ETÇ'na tarihlenen IIIi, IIIj ve IIIk mimari katları açığa çıkarılmıştır.³⁹³ ETÇ'na dahil edilmekle birlikte, bu mimari katların, bu çağın hangi evresine ait oldukları bildirilmemiştir. Ancak, IIIi mimari katında "predinastik" olarak nitelendirilen, Erhanedanlar öncesine tarihlenebilecek bir silindir mühür sayesinde³⁹⁴

³⁸⁷ a.e. 455-456.

³⁸⁸ Alkım U.B. 1962a, 6-7; Alkım U.B. 1964, 7-9; Alkım U.B. 1970, 30-31.

³⁸⁹ Alkım U.B. 1962a, 7.

³⁹⁰ Alkım U.B. 1964, 8.

³⁹¹ a.e. 8-9.

³⁹² a.e. 9.

³⁹³ Alkım U.B. 1970, 31-32.

³⁹⁴ Alkım U.B. 1970, 31.

bu katla birlikte ETÇ I'e inildiği tahmin edilebilir. Nitekim IIIh katı M.Ö. 2700-2600 tarihleri verilmiştir.³⁹⁵

Tilmen Höyük ETÇ Stratigrafisi:

IIIc	ETÇ/OTÇ geçiş	M.Ö. 2000-2200
IIId	ETÇ III-3	M.Ö. 2000-2200
IIIe	ETÇ III-2	M.Ö. 2200-2400
IIIf	ETÇ III-1	M.Ö. 2400-2500
IIIg	ETÇ II-3	M.Ö. 2500-2600
IIIh	ETÇ II-3 veya 2	M.Ö. 2600-2700
IIIi	ETÇ	"Predinastik"
IIIj	ETÇ	
IIIk	ETÇ	

Değerlendirme: H. Kühne tarafından da metalik seramik olduğu kabul edilen³⁹⁶ IIId katında ele geçmiş şişe (res. 5:3) malzeme ve teknik özellikler açısından sadece siyahımsı gri hamurlu olarak tarif edilmiştir.³⁹⁷ U.B.Alkım tarafından ETÇ II'ye tarihlenen IIIg ve IIIh tabakalarında gri renkte oluklu seramik parçaları ele geçtiği bildirilmektedir.³⁹⁸ "Sargonid çanak çömlek" olarak adlandırılan³⁹⁹ bu seramik türü esasen metalik seramiktir. U.B.Alkım, IIIg katında gri renkli "Sargonid" çanak çömlek parçalarının az, kırmızı renkte olanlarının çok miktarda olduğunu belirtmektedir.⁴⁰⁰ Butun bunlardan, Tilmen Höyük'te metalik seramiğin gri ve kırmızı renkli, yüzeylerinde çark izleri belirgin olan örneklerinin mevcut olduğu anlaşılmaktadır. H.Kühne de bu

³⁹⁵ a.e. 31.

³⁹⁶ Kühne 1976, 47, lev. 42: 1.

³⁹⁷ Alkım U.B. 1962a, 7.

³⁹⁸ Alkım U.B. 1964, 8-9.

³⁹⁹ Alkım U.B. 1964, 8; Alkım U.B. 1964a, 506.

⁴⁰⁰ Alkım U.B. 1964, 8.

tanımlamalarla metalik seramik örneklerinin ima edildiğini düşünmektedir.⁴⁰¹

U.B.Alkım'ın IIIg-h katlarında ele geçtiğini belirttiği "Sargonid çanak çömlek" veya metalik seramik örnekleri ile ilgili fotoğraf ve form tanımlamaları ilgili yayınlarda yer almadığı için bunların formları hakkında birşey söylemek mümkün olamamıştır.

IIIc ve IIId mimari katlarında "şampanya kadehi" veya "meyvelik" olarak adlandırılan kapların bol miktarda mevcut olması,⁴⁰² yine IIId tabakasına ait olan M3 mezarında bu kapların bulunmuş olması,⁴⁰³ metalik seramik ile bu kaplar arasındaki zamansal ilişkiye ışık tutmaktadır.

IIIi-k mimari katlarında, metalik seramik olabilecek herhangi bir seramik türünün varlığından bahsedilmeyişi, diğer merkezlerde olduğu gibi bu seramik türünün Tilmen Höyük'te de Erhanedanlar öncesinde henüz ortaya çıkmamış olduğu savını desteklemektedir. Kap formları ile ilgili olarak U.B.Alkım, Tilmen Höyük'te ele geçen ince uzun Suriye şişesini (res. 5: 3) ve bu şişenin ele geçtiği konteksi değerlendirirken yuvarlak gövdeli şişeleri daha erken bir döneme vermektedir.⁴⁰⁴

⁴⁰¹ Kühne 1976, 47.

⁴⁰² Alkım U.B. 1964a, 505.

⁴⁰³ a.e. 505.

⁴⁰⁴ a.e. 505.

3.1.7.6. ŞAVI HÖYÜK

Coğrafi Konumu: Gaziantep ilinin Fırat nehri ile birleştiği sınırda, Fırat'ın küçük bir kolu olan Şavi deresi kenarında, Şavi köyünün 100 m. batısında yer alan höyük, 75 m. çapında, yaklaşık 9 m. yüksekliğinde konik bir yapıya sahiptir.⁴⁰⁵

Araştırma Tarihiçesi: Kargamış Barajı dış sınırında kalacak olan Şavi Höyük, 1989 yılında G.Algaze tarafından Birecik ve Kargamış barajları altında kalacak olan bölgelerde yapılan yüzey araştırması çerçevesinde araştırılmıştır.⁴⁰⁶

ETÇ Stratigrafisi: Yapılan yüzey araştırmasında ele geçen seramiklerin karşılaştırmalı değerlendirilmesi neticesinde, Şavi Höyük'te ETÇ'nin iki evresi tespit edilmiştir. G.Algaze bunları Orta ETÇ ve Geç ETÇ/Erken OTÇ olarak belirtir.⁴⁰⁷

Değerlendirme: Şavi Höyük'te Orta ETÇ'na ait, G.Algaze'nin "konik bardak" dediği⁴⁰⁸ bir çok metalik kâse örneği (lev. 82: 1) ele geçmiştir. Ancak, G.Algaze sadece bir örnek yayınlamakla yetinmiştir. Şavi Höyük'ten yayınlanmış tek metalik seramik örneği gözeneksiz, küçük beyaz tanecik katkılı, gri hamurlu, dış yüzeyi kahvemsî devetuyu renginde olan bir kâse (lev. 83: 1) parçasıdır.⁴⁰⁹

⁴⁰⁵ Algaze vd. 1994, 53; Algaze ve Rosenberg 1990, fig. 12b, no. 65.

⁴⁰⁶ Algaze vd. 1994, 2, 53.

⁴⁰⁷ a.e 53.

⁴⁰⁸ a.e. 53, fig. 26: J.

⁴⁰⁹ a.e. 63, fig. 26: J.

3.1.7.7. ZEYTİN BAHÇELİ HÖYÜK

Coğrafi Konumu: Esasen Gaziantep ili sınırları içerisinde bulunan höyük, Urfa ili, Birecik ilçesi'nin 3 km. güneyinde, Mezraa köyünün yaklaşık 1.5 km. kuzeyinde yer almaktadır. Höyük yaklaşık 31 m. yüksekliğinde, 190x140 m. boyutlarında, konik biçimlidir.⁴¹⁰

Araştırma Tarihiçesi: Kargamış Barajı altında kalacak olan Zeytin Bahçeli Höyük, 1989 yılında G.Algaze tarafından Birecik ve Kargamış barajları altında kalacak bölgelerde yapılan yüzey araştırması çerçevesinde araştırılmıştır.⁴¹¹

ETÇ Stratigrafisi: Yapılan yüzey araştırmasında ele geçen seramiğin karşılaştırmalı değerlendirilmesi neticesinde, Zeytin Bahçeli Höyük'te ETÇ'nin tüm evrelerinin varlığı tespit edilmiştir. G.Algaze bunları Erken ETÇ, Orta ETÇ ve Geç ETÇ/Erken OTÇ olarak belirtmektedir.⁴¹²

Değerlendirme: Höyükte, Orta ETÇ'na verilen, G.Algaze'nin "konik bardak" dediği⁴¹³ bir çok metalik kâse örneği ele geçmiştir. G.Algaze, bu örnekleri Şavi Höyük'ten ele geçen kâse (lev. 83: 1) ile karşılaştırmış⁴¹⁴ ve başka herhangi bir bilgi vermemiştir.

⁴¹⁰ Algaze vd. 1994, 45; Algaze ve Rosenberg 1990, fig. 12a-b, no. 44.

⁴¹¹ Algaze vd. 1994, 2, 45.

⁴¹² a.e. 45.

⁴¹³ a.e. 45.

⁴¹⁴ a.e. 45.

3.2. DOĞU ANADOLU BÖLGESİ

3.2.1. ELAZIĞ VE ÇEVRESİ

3.2.1.1. BOY TEPE

Coğrafi Konumu: Boy Tepe, Elazığ ilinde, İçme beldesinde, Değirmenönü (Zertariç) köyü yakınında, yaklaşık 150x50 m. boyutlarında, 2 m. yüksekliğinde küçük bir höyüktür.⁴¹⁵

Araştırma Tarihiçesi: R.Whallon ve S.Kantman tarafından 1967 yılında yüzey araştırması yapılmıştır.⁴¹⁶

Stratigrafi: Yüzey buluntularına göre ETÇ I-III devirleri Boy Tepe'de mevcuttur.⁴¹⁷

Değerlendirme: R.Whallon ve S.Kantman tarafından yapılan yüzey araştırmasında höyükte uç adet metalik parçanın ele geçtiği bildirilmiş, ancak bunların hiç birine yayında yer verilmemiştir.⁴¹⁸ Bu nedenle, söz konusu parçaların teknik ve form özellikleri konusunda da bilgi sahibi olunamamıştır. Ancak R.Whallon'un bu seramik türünü ince, yivli seramik anlamında "Fine Grooved Ware" olarak isimlendirip genel özelliklerini vermesiyle, metalik seramik örneklerinin Boy Tepe'de kesin olarak mevcut olduğu anlaşılmaktadır.

Yukarıda değinildiği gibi yapılan yüzey araştırmasında ele geçen seramikler, Boy Tepe'de ETÇ'in bütün evreleriyle temsil edildiğini ispatlamaktadır. Bu devir seramiğini büyük

⁴¹⁵ Whallon 1979, 246.

⁴¹⁶ a.e. 246-249.

⁴¹⁷ a.e. 246.

⁴¹⁸ a.e. 246-249, 307.

ölçüde ETÇ'nin I-III evrelerine tarihlenen R.Whallon metalik seramiğe ait parçaları ise ETÇ'na vermekle yetinmiştir.⁴¹⁹ Varlığından bahsedilen bu parçalarla ilgili resim veya başka herhangi bir bilgi olmaması nedeniyle bunlar tarafımızdan değerlendirilememektedir. Buradan elde edebileceğimiz en önemli sonuç, Elazığ ve çevresinde Tülintepe'de olduğu gibi, Boy Tepe gibi küçük yerleşmelerde dahi metalik seramiğin mevcut olduğunun anlaşılmasıdır.

3.2.1.2. DEĞİRMEN TEPE

Coğrafi Konumu: Elazığ'ın kuzeyinde 22 km. doğusunda yer alan Değirmen Tepe, yamaç höyüğü tipinde bir höyüktür. 130x120 m. boyutlarında ve ova düzeyinden 11 m. yükseklikindedir. R.Duru höyüğün Altınova'nın kuzey ucunda yer aldığını belirtirken, bu ovadaki Norşuntepe, Tepecik, Korucutepe ve Tülintepe ile karşılaştırıldığında Değirmen Tepe'nin çok küçük ve önemsiz bir yerleşme yeri görünümünde olduğunu ifade etmektedir.⁴²⁰

Araştırma Tarihçesi: Değirmen Tepe'de, Keban Projesi Kurtarma Kazıları çerçevesinde R.Duru tarafından 1973'te başlatılan kazılar, Keban Barajı göl alanının dolması nedeniyle daha sonra sürdürülememiş ve dolayısıyla sadece 1973 yılı ile sınırlı kalmıştır.⁴²¹

ETÇ Stratigrafisi: Höyükte kazılar, A,B,C olmak üzere üç çukurda yürütülmüş, bunlardan sadece A çukurunda ETÇ'na ait dört yapı katı açığa çıkarılmıştır. Burada 4.5 m. derinliğe inilerek tespit edilen bu katlar, ara safhaları olan I-IV.

⁴¹⁹ Whallon 1979, 247.

⁴²⁰ Duru 1979a, 4-6; Duru 1979c, 129.

⁴²¹ Duru 1979a, 4-6.

yapı katlarıdır.⁴²² En derin kısımda IVc evresine kadar ulaşılabilirdi belirtilmiştir.⁴²³

Değirmentepe ETÇ Stratigrafisi:

Yapı Katı

Ia	ETÇ III ⁴²⁴
Ib	
II	
III	ETÇ II ⁴²⁵
IIIb	
IIIc	
IVa	
IVb	
IVc	

Sadece bir dönem sürdürülen kazıda dar bir alanda çalışılmış olması nedeniyle, açığa çıkarılan ETÇ'na ait yapı katlarının evreleri hakkında kesin saptama yapılamamıştır. R.Duru, Norşuntepe ve Tepecik kazılarıyla yapmış olduğu karşılaştırmalara dayanarak IV. ve III. yapı katlarını ETÇ'nin ilk yarısına, II. ve I. yapı katlarını ETÇ sonlarına tarihlendirme eğilimindedir.⁴²⁶

Değerlendirme: Değirmentepe'de ele geçen metalik seramik R.Duru tarafından, «Gri hamurlu, yüksek kaliteli çark işi çanak çömlek» olarak tanımlanmış ve Değirmentepe seramik

⁴²² Duru 1979a, 7.

⁴²³ a.e. 9.

⁴²⁴ Yakar 1985, 295.

⁴²⁵ a.e. 295.

⁴²⁶ Duru 1979a, 45-49.

grupları içinde «e» grubu altında incelenmiştir.⁴²⁷ ETÇ'na ait dört yapı katında da ele geçen metalik çanak çömleğin yoğunluk oranı şöyledir:

IV. Yapı Katı :	8 parça (% 2-3)	
III. " " :	40 "	1 sağlam bardak
II. " " :	2 "	
I. " " :	8 "	

Hamur olağanüstü incedir. Kil içinde en ufak kum ve bitki kalıntısı olmadığı belirtilmektedir. Çok gelişmiş ve hızlı dönen çarkta yapılmışlardır. Oksidasyon her kapta tam olmuş ve çok iyi pişirilmişlerdir. Hakim hamur rengi gri ve tonlarıdır. Kapların iç ve dış yüzlerinde belirgin yatay ince çizgi veya derince oluklar görülmektedir. Bu yatay izler paralel bir boya bezemeyi andırmaktadır.⁴²⁸ Yatay renk farkları, koyu gri yüzülülerde kırmızıdır. Açık gri yüzülülerde ise kahverengidir. Bundan anlaşılacağı gibi; kapların yüzeyleri açık veya koyu gri olup, özellikle belirgin bırakılan çark izleri nedeniyle oluşmuş yatay yivler ise kırmızı veya kahverengi tonlarındadır. Metalik seramiğe ait Değirmentepe'de ele geçen parçalar üzerinde astar ve perdaha rastlanmamaktadır. Tüm yüzey göz önüne alındığında pişmeden kaynaklanan renk farklılıklarının görülmediği belirtilmektedir. Kırıkların iç kısımlarındaki renk ile iç ve dış yüzeylerin renkleri birbirinin aynıdır. R.Duru, metalik seramiğe ait bu parçaların porselen sesi verdiğini belirtmektedir.⁴²⁹ Tüm bu tanımlamalar bu seramik grubunun metalik seramik olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

⁴²⁷ Duru 1979a, 20.

⁴²⁸ a.e. lev. 41: 27, 26: 33.

⁴²⁹ a.e. 20.

3.2.1.3. KORUCUTEPE

Coğrafi Konumu: Bugün Keban baraj gölü altında kalmış olan Korucutepe, Elazığ ilinin Içme bucağı yakınlarındaki Aşağı Içme'ye 1.5 km. uzaklıkta yer almaktaydı. Yüksekliği 17 m. olan höyük yaklaşık 500x300 m. boyutlarındaydı.⁴³⁰

Araştırma Tarihçesi: Keban baraj gölü altında kalmış olan Korucutepe'de kurtarma kazıları iki aşamada yapılmıştır. İlk aşamada 1968-1970 yıllarında M.van Loon, G.Buccellati ve H.G.Güterbock yönetimindeki gruplar, ikinci aşamada da 1973-1975 yıllarında H.Ertem başkanlığındaki grup kazıları yürütmüştür.⁴³¹

ETÇ Stratigrafisi: Korucutepe'de ETÇ mimari tabakalarının toplam sayısı M.N.van Loon'a göre 47,⁴³² J.Yakar'a göre ise 58 dir.⁴³³ Arada görülen bu fark, J.Yakar'ın XXXIV-LIII. tabakaları ETÇ I-IIA'ya vermesinden kaynaklanmaktadır.⁴³⁴ Korucutepe'de harflerle verilen safhalar mimari tabakalarda görülen hakim seramik türleri göz önüne bulundurulurken belirlenmiştir.⁴³⁵ M.N.van Loon'un verdiği kronolojik tabloda XLV-LIV. mimari tabakalar C Safhası olarak ele alınmış ve M.Ö. 3000-2600 yıllarına tarihlenmiştir.⁴³⁶ Ancak bu safha özellikleri anlatılırken, Korucutepe'de ETÇ I'e ait hiçbir kalıntı olmadığı, özellikle bu safhada olması gereken ithal saklı astarlı seramiğin höyük yüzeyinde bile bulunmadığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, ETÇ I malzemesi 5 m. kalınlığındaki kazılmamış bir kesitte tesbit edilerek, XLV-

⁴³⁰ Ertem 1988, 1.

⁴³¹ a.e. Ünsöz.

⁴³² van Loon 1978, 6, tablo I.

⁴³³ Yakar 1985, 292.

⁴³⁴ a.e. 292.

⁴³⁵ van Loon 1978, 5.

⁴³⁶ a.e. 6, tablo I.

LIV. tabakaların bu kısma yerleştirildiği belirtilmiştir. Bir buldozerle toprak almak amacıyla tahrip edilmiş olan bu kesimden alınan ETÇ II örneklerinin ise ETÇ IIB'ye verilen D safhasından çok az farklı olduğu tespit edilmiştir.⁴³⁷ LIV. tabaka, ele geçen buluntular ve C14 tarihlmesi yolu ile C safhasının son dönemine tarihlenmektedir.⁴³⁸

Korucutepe ETÇ Stratigrafisi:

ETÇ IIB	F Safhası	XC-XCII	M.Ö. 2150-2000
ETÇ IIIA	E Safhası	LXXVIII-LXXXIX	M.Ö. 2300-2150
ETÇ IIB	D Safhası	LV-LXXVII	M.Ö. 2600-2300
ETÇ I-IIA	C Safhası	XLV-LIV	M.Ö. 3000-2600

Değerlendirme: Korucutepe'de metalik seramik örnekleri D Safhası olarak belirlenen, ETÇ IIB'ye verilen LXXIII-LXXIV. mimari tabakalarda ele geçmiştir.⁴³⁹ Bu tabakalarda çok az sayıda ele geçtiği bildirilen metalik seramik örnekleri, Kuzey Suriye ve Kuzey Mezopotamya'dan ithal "Akkad Seramiği" olarak değerlendirilmiştir.⁴⁴⁰ Kesinlikle metalik seramik veya başka bir isim kullanılmaksızın sadece ithal seramik ve parantez-tek tırnak işaretleri içinde Akkad seramiği olarak tanımlanan bu örnekler için Akkad seramiği adının uygun görülüp görülmediği anlaşılamamaktadır. Korucutepe'den yayınlanmış metalik seramiğe ait uç kabın hamurlarının çok saf⁴⁴¹ veya çok ince taneli⁴⁴² olduğu belirtilmektedir. Kapların yüzeylerinde ince veya derin çark izleri mevcuttur. Bardak örneğinde (lev. 90:4), gri renkli dış yüzeyde

⁴³⁷ van Loon 1978, 12.

⁴³⁸ a.e. 12, tablo 2.

⁴³⁹ van Loon 1978, 16; Kelly-Buccellati 1978, 68, 71, 74, lev. 117I, 119A, 127H-1; Kelly-Buccellati 1974, 47.

⁴⁴⁰ Kelly-Buccellati 1978, 65, 71.

⁴⁴¹ Kelly-Buccellati 1978, 68, 71, 74, lev. 119A, 127I.

⁴⁴² a.e. 68, 71, 74, lev.117I.

renk oluşumları görülmektedir. Buna karşın çömleklerden birinin (lev. 90: 6) dış yüzey renginin sadece koyu renkli olduğu belirtilmiştir. İki örnekte, astarın mevcudiyetinden de bahsedilmiştir.⁴⁴³ Korucutepe'de metalik seramiğin karakteristik kap formları olan bardak ve çömlek tiplerine rastlanmaktadır.

ETÇ II döneminde (C-D safhaları) Korucutepe'de görülen yerel seramik türleri arasında "perdahlı seramik" hakim grubu oluşturur. Krem-devetüyu zemin üzerine kırmızı boyalı seramik ise daha seyrek olarak görülmektedir. İthal seramik türleri arasında ise "metalik seramik" ve "basit seramik" örnekleri mevcuttur.⁴⁴⁴

ETÇ III döneminde (E-F safhaları) perdahlı seramik daha da çok artmıştır. Ancak bu dönemde yeni bir tür boyalı seramik ortaya çıkmıştır. Bu, krem-turuncu zemin üzerine kırmızı veya siyah boyalı bir seramiktir. Bu dönemde ortaya çıkan bir diğer seramik türü de "perdahsız kaba seramik" tir.⁴⁴⁵ M.Kelly-Buccellati Korucutepe'de ithal seramik türlerinin ETÇ II'de görüldüğünü belirtirken bu seramiklerin ETÇ III tabakalarında mevcut olmadığını ima etmektedir.⁴⁴⁶

Korucutepe'de çok iyi temsil edilen ETÇ III evresine ait tabakalarda metalik kapların ele geçmemiş olması ilginçtir. KRC 69-319 envanter numaralı minyatür çömlek N 12 açmasında, büyük avludaki yuvarlak ocağın çevresindeki D Safhasına, yani ETÇ II'ye son veren ani felaket sırasında kalmış, in-situ seramikler arasında ele geçmiştir.⁴⁴⁷ O 11

⁴⁴³ Kelly-Buccellati 1978, 68, 71, 74, lev. 117I, 119A, 127I.

⁴⁴⁴ a.e. 67-68.

⁴⁴⁵ a.e. 67-68.

⁴⁴⁶ Kelly-Buccellati 1974, 42.

⁴⁴⁷ van Loon 1978, 16.

açmasında ele geçen seramik buluntuları arasında, yerel perdahlı seramiğin yanı sıra % 2 oranında görülen⁴⁴⁸ küçük bir grup çok iyi fırınlanmış, gri-turuncu renkli, Kuzey Suriye veya Kuzey Mezopotamya'dan ithal seramiğin varlığı belirtilmiş ve bunlar H.Kühne'nin metalik seramiği⁴⁴⁹ ile karşılaştırılmıştır.⁴⁵⁰ Bu seramik türü Korucutepe hafirleri tarafından Erhanedanlar III ve Akkad devirlerine (M.Ö. 2600-2100) tarihlenmiştir.⁴⁵¹ Ancak son raporda⁴⁵² bu tarih, M.Ö. 2600-2300 olarak verilmiş ve ETÇ IIB içine alınmıştır. O 11 açmasıyla ilgili bilgiler sayesinde⁴⁵³ hiçbir teknik tanımlanmamış olan kabın bir metalik seramik örneği olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Bu kap fotograftan görüldüğü kadarıyla gerçek bir metalik seramik çömlek örneğidir.

3.2.1.4. KÜRTEPE

Coğrafi Konumu: Elazığ ili, İçme beldesi, Habusu (İkizdemir) köyünün 1 km. doğusunda yer alan Kürtepe höyüğü, 215x100 m. boyutlarında, 2 m. yüksekliğinde küçük bir höyüktür. Elazığ-Bingöl karayolu oval biçimli höyüğü ikiye bölmüştür.⁴⁵⁴ Höyüğün yeri, H.Çambel ve R.J.Braidwood'un grid sistemine göre 055/8-9 olarak tespit edilmiştir.⁴⁵⁵

Araştırma Tarihçesi: Kürtepe'de ilk araştırmalar 1967 yılında R.Whallon ve S.Kantman tarafından yapılmıştır.⁴⁵⁶

⁴⁴⁸ van Loon ve Buccellati 1970, 76.

⁴⁴⁹ Kühne 1976, 66.

⁴⁵⁰ van Loon 1978, 16.

⁴⁵¹ van Loon ve Buccellati 1970, 76.

⁴⁵² van Loon 1978, 6.

⁴⁵³ Kelly-Buccellati 1978, lev.1271.

⁴⁵⁴ Whallon 1979, 253.

⁴⁵⁵ Whallon 1979, 12-13, 253; Whallon ve Kantman 1970, 3; Hauptmann 1976, 25.

⁴⁵⁶ Whallon ve Kantman 1970, 3; Whallon 1979, 253-257.

1972 yılında ise H.Hauptmann burada kısa süren bir kazı yapmıştır.⁴⁵⁷

ETÇ Stratigrafisi: Yüzev araştırmaları ve kazı esnasında ele geöen yüzev buluntularına göre Körtepe'de ETÇ'in I-III olmak üzere tüm evrelerinin varlığı anlaşılmıştır.⁴⁵⁸

Değerlendirme: R.Whallon ve S.Kantmann tarafından yapılan yüzev araştırmasında altı adet metalik seramik parçası ele geötiği belirtilmektedir.⁴⁵⁹ Ancak R.Whallon'un ince, yivli seramik anlamında "Fine Grooved Ware" olarak belirttiđi⁴⁶⁰ bu parçalardan bir tanesi (lev. 90: 1) yayınlanmıştır.⁴⁶¹ Söz konusu paröanın hamuru, gri özlu, dışa doğru turuncumsu renktedir. Dış yüzev rengi devetuyu ile turuncu arasında değişirken, iö yüzev turuncudur.⁴⁶² Paröayla ilgili diğer özellikler belirtilmemiştir. Ancak verilen genel tanımda bu seramik türünde hamurların ince ve gözeneksiz, yüzevlerinin ise perdahsız olduğu anlatılmıştır.⁴⁶³ Yayınlanmış olan bu tek paröa, mevcut ölçü ve görünümüne göre (lev. 90: 1) bir tabak ağız kenarı parçası olmalıdır.

3.2.1.5. NORŞUNTEPE

Cografı Konumu: Bugün Keban Barajı suları altında kalmış olan Norşuntepe, Elazığ-Zenteriö yolu üzerinde, Altınova'da yer alan önemli höyüklerden birisiydi. Elazığ'ın 26 km.

⁴⁵⁷ Hauptmann 1976a, 25-26.

⁴⁵⁸ Whallon 1979, 254; Hauptmann 1976a, 25.

⁴⁵⁹ Whallon 1979, 307.

⁴⁶⁰ a.e. 24-25.

⁴⁶¹ a.e. 24-25, 66-67, fig. 9: bb.

⁴⁶² a.e. 67.

⁴⁶³ a.e. 25-26.

güneydoğusundaki höyük, yaklaşık 35 m. yüksekliğindeydi. Çevresinde daha alçak teraslar bulunduğu akropol ve aşağı şehir görünümüne sahip olan Norşuntepe, 900x700 m. boyutlarındaydı.⁶⁶ Höyüğün çevresinde, ovaya serpilmiş olarak daha küçük çapta tepeler yer almaktaydı. Bunlardan doğu ve batıda olan iki tanesi, tepeye yakın fakat yassı tümsekler halindeydi.⁶⁷ Esas yerleşim alanını oluşturan konik şeklindeki çekirdek tepenin boyutları ise 150x130 m. idi.⁶⁸

Araştırma Tarihçesi: 1956 yılında C.A.Burney'in yaptığı yüzey araştırmasında Norşuntepe de araştırılmıştır.⁶⁷ 1967 yılında yapılan yüzey araştırması R.Whallon ve S.Kantman⁶⁸ tarafından gerçekleştirilmiştir. Norşuntepe'de arkeolojik kazılar 1968-1974 yıllarında, Keban Projesi kurtarma kazıları çerçevesinde H.Hauptmann tarafından yürütülmüştür.

ETÇ Stratigrafisi: Norşuntepe'de ETÇ tabakaları, Akropol, Batı Yamacı ve Batı Yamacı Derinlik Sondajı kazı alanlarında saptanmıştır. Höyük yüksekliğinin 15 m.lik kesiminin tümüyle ETÇ yerleşmelerine ait olması⁶⁹ ETÇ iskanının oldukça yoğun olduğunu gösterir.

Akropol'de, ETÇ III'e tarihlenen VI-IX. tabakaların devamı Batı Yamacı ve Derinlik Sondajı kazılarında ortaya çıkarılmıştır. Bunlar ETÇ I-II'ye tarihlenen XXX-IX. tabakalardır.⁷⁰ Stratigrafiye bakıldığında, ETÇ'nin tüm

⁶⁶ Hauptmann 1979b, 56.

⁶⁷ Hauptmann 1970, 103.

⁶⁸ a.e. 104.

⁶⁹ Burney 1958, 193.

⁷⁰ Whallon ve Kantman 1970, 1-6; Whallon 1979, 199-211.

⁷¹ Hauptmann 1979b, 56.

⁷² Hauptmann 1979b, 61, dn. 44: Batı Yamacında, batıdan tepenin ortasına ulaşan kısımda yapılan kazılarla bu durumun açığa kavuştuğu belirtilmiştir. Hauptmann 1976, lev. 35: 1.

evrelerinde Norşuntepe'nin hemen hemen kesintisiz bir iskana sahne olduğu anlaşılmaktadır.

Akropol: Bu alanda açığa çıkarılan IX-VI. tabaklar ETÇ IIIA-C evrelerine tarihlendirilmektedir. En son kazı raporunda, VI. tabaka bu alandaki ETÇ'nin en son safhası olan ETÇ IIIC evresine verilmiştir.⁴⁷¹ Kazı raporlarından anlaşıldığına göre, VII. tabaka ETÇ IIIB'ye tarihlenmelidir.⁴⁷² VIII. tabaka ETÇ IIIA'ya tarihlenir.⁴⁷³ IX. tabaka bir taraftan ETÇ'nin orta evrelerine verilirken,⁴⁷⁴ diğer taraftan da VIII-IX. tabakalar ETÇ IIIA olarak ele alınmıştır.⁴⁷⁵

Batı Yamacı ve Derinlik Sondajı: Norşuntepe'de ETÇ I ve ETÇ II evreleri bu alanlardaki kazılarda tespit edilmiştir. Derinlik Sondajı kazılarında ETÇ I'in en eski safhasına ait 4 tabaka⁴⁷⁶ açığa çıkarılmıştır. Bu tabakalar XXX-XXVII

⁴⁷¹ H.Hauptmann (Hauptmann 1982, 16; Hauptmann 1972, 92-93) çanak çömleğe göre VI. tabakayı ETÇ IIIB olarak değerlendirilirken, diğer taraftan (Hauptmann 1976, 45) bu tabakanın daha eski bir safhası olan VIa tabakasından söz etmektedir. Hernekadar raporlarda rastlanmasa da, bu durum hemen bir VIb tabakasının varlığını akla getirir. Ancak, verilen bir dip notta (Hauptmann 1976, 48, dn. 21.) VI-VIII. tabakaların seramik ve mimari buluntular yardımıyla ETÇ III'ün A-C evrelerine ait olmalarının uygun olacağı belirtilmiştir. H. Hauptmann'ın bundan sonra, VI. tabaka için ETÇ IIIB yerine ETÇ IIIC tarihlemesini kullandığı anlaşılmaktadır.

⁴⁷² H.Hauptmann (Hauptmann 1972, 94.) VII. tabakayı VIII. tabakayla birlikte ETÇ IIIA evresine tarihlemiştir. Diğer taraftan (Hauptmann 1974, 75.), VII. tabakanın dört evreye ayrıldığından söz edilmiştir. VII. tabaka, ETÇ IIIA'ya (Hauptmann 1976, 46, 47.) verilmiştir. H.Hauptmann (Hauptmann 1982, 17.) eski evreye verilen bir VIIb safhasından bahsetmektedir.

⁴⁷³ Hauptmann 1976, lev. 60; Hauptmann 1982, lev. 52.

⁴⁷⁴ Hauptmann 1982, 18.

⁴⁷⁵ Hauptmann 1982, lev.28.

⁴⁷⁶ a.e. 24.

olarak belirtilmiş ve Batı Yamacı'nda açığa çıkarılan stratigrafiye bağlanmıştır.⁴⁷⁷ Kazı raporlarından anlaşıldığı kadarıyla, bu alanlarda açığa çıkarılan XXX-XX. tabakalar ETÇ I'e aittir.⁴⁷⁸ Ancak J.Yakar'ın belirttiği gibi,⁴⁷⁹ bu alandaki tabakalarda ETÇ I ve ETÇ II ayrımı açık olarak ifade edilmemiştir. H.Hauptmann'ın bir makalesinde yer alan ifadeden, XX. tabakadan itibaren ETÇ II'nin başladığı⁴⁸⁰ anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, H. Hauptmann, XXIII. tabakada ETÇ I'in açık renkli ince seramiğinin yerine metalik kapların geçtiğini belirtmektedir.⁴⁸¹ Bu ifadeden, XXIII. tabakada artık ETÇ II evresine geçilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, ETÇ I'in bitişi ve ETÇ II'nin başlangıcı konusunda Norşuntepe genel raporunun beklenmesi uygun olacaktır.

Akropol ETÇ Stratigrafisi:

VI	ETÇ III C ⁴⁸²	M.Ö. 2200 ⁴⁸³
VII	ETÇ III B	
VIII	ETÇ III A ⁴⁸⁴	
IX	ETÇ III A	
X ⁴⁸⁵		

⁴⁷⁷ Hauptmann 1979b, 58.

⁴⁷⁸ Hauptmann 1979b, 58-60; Hauptmann 1982, 19-28.

⁴⁷⁹ Yakar 1985, 293-294.

⁴⁸⁰ H.Hauptmann (Hauptmann 1979b, 60.) XX. tabaka mimarisinde görülen yenilikleri anlatırken ETÇ II'de seramik açısından da yenilikler görüldüğünü belirtmiştir. J. Yakar (Yakar 1985, 294.) XX. tabakadaki mimari değişikliği gözönüne alarak bu tabaka ve sonrasını ETÇ Ib veya ETÇ II olarak değerlendirmiştir.

⁴⁸¹ Hauptmann 1982, 27.

⁴⁸² Hauptmann 1982, 16.

⁴⁸³ Hauptmann 1979b, 63.

⁴⁸⁴ a.e 69.

⁴⁸⁵ Hauptmann 1982, 18.

Batı Yamacı⁴⁰⁴ ETÇ Stratigrafisi:

XI	
XII	
XIII	ETÇ II ⁴⁰⁷
XIV	ETÇ I ⁴⁰⁸
XV	ETÇ I ⁴⁰⁹
XVI	ETÇ I ⁴¹⁰
XVII	
XVIII	ETÇ I
XIX	ETÇ I
XX	ETÇ II ⁴¹¹
XXI	ETÇ I
XXII	
XXIII	ETÇ I
XXIV	ETÇ I
XXV	
XXVI	ETÇ I

Derinlik Sondajı ETÇ Stratigrafisi:

XXVII	ETÇ I
XXVIII	
XXIX	
XXX	

Değerlendirme: Norşuntepe'de metalik seramik - örneklerin ilk Batı Yamacı XXIII. tabakada ortaya çıktığı belirtilirken⁴¹² yayınlarda bunlar hakkında detaylı bilgi mevcut değildir. Yayımlanan örnekler ise ETÇ Ib veya ETÇ II'ye tarihlenen

⁴⁰⁴ IX ve X. yapı katları bozulmuş. Hauptmann 1979, 51.

⁴⁰⁷ Hauptmann 1979b, 61, 69.

⁴⁰⁸ Hauptmann 1976b, 69, res.37.

⁴⁰⁹ a.e. 69, res. 38.

⁴¹⁰ a.e. 69, res. 29.

⁴¹¹ ETÇ Ib veya erken ETÇ II. Yakar 1985, 294.

⁴¹² Hauptmann 1982, 27.

XVI, XVIII ve XXI. tabalarda, ETÇ III'e tarihlenen VI-VII. tabakalarda açığa çıkarılmıştır. H.Hauptmann, bu seramiğin hiçbir zaman % 1'i aşmadığını belirtmektedir.⁴⁹³

R.Whallon ve S.Kantman tarafından 1967 yılında yapılan yüzey araştırmalarında Norşuntepe'de (054/8) 4 adet metalik seramik parçası ele geçtiği bildirilmiş ve bunlardan sadece bir tanesi (lev. 92: 5) yayınlanmıştır.⁴⁹⁴

Norşuntepe'de ele geçen metalik kap örnekleri, bardak ve çömlek grubuna giren, bu seramiğin karakteristik kap türleridir.

Batı Yamacı XX. tabakada seramikte değişikliklere rastlanmaktadır. Arslantepe'de de olduğu gibi, ETÇ I'in ince yapımlı, çark işi seramiği oldukça azalmış, buna karşın ETÇ II özelliği olarak, özellikle XXIV. tabakadan itibaren ortaya çıkan elde yapılmış siyah perdahlı, plastik bezemeli Kirbet Kerak (Karaz) seramiği yaygınlaşmıştır.⁴⁹⁵

Batı Yamacı ETÇ II tabakalarında ele geçen bir grup seramik çok az rastlanan gösterişli, çoğunlukla yeşilimsi, gri veya kiremit kırmızısı yüzey renginde "Suriye İthalı" olarak tanımlanmıştır.⁴⁹⁶

ETÇ III'te, Norşuntepe'de yerel seramik olarak, elde yapılmış siyah veya koyu kahverengi perdahlı seramik ve krem zemin üzerine kırmızı veya siyah boyalı seramik mevcuttur.⁴⁹⁷ Siyah perdahlı elde yapılmış grup içerisinde

⁴⁹³ Hauptmann 1982, 27.

⁴⁹⁴ Whallon 1979, 66-67, 306, fig. 9: aa.

⁴⁹⁵ Hauptmann 1979b, 60.

⁴⁹⁶ a.e. 69.

⁴⁹⁷ Hauptmann 1969/1970, 47-53.

görülen S. profilli çömlek formları⁴⁹⁸ metalik çömlek tiplerine çok benzemektedir. Bu benzerlik onların metalik kapların taklitleri olarak yapılmış olabileceğini akla getirmektedir. Bunların yanı sıra, çarkta yapılmış ithal seramikler de bu dönemde görülmektedir. Bunlar Kuzey Suriye ve Kuzey Mezopotamya kökenli metalik seramik ve monokrom seramik (simple ware) örnekleridir.⁴⁹⁹

3.2.1.6. PULUR-SAKYOL

Coğrafi Konumu: Keban Barajı suları altında kalmış olan höyük, eski adı Pulur, daha sonraki adı Sakyol olan köyün hemen kuzeydoğusunda yer almaktaydı.⁵⁰⁰ Elazığ'ın 45 km. kuzeybatısında yer almış olan Pulur höyüğü, yaklaşık 11-15 m yüksekliğinde, üst kısımda 60 m, alt kısımda ise 90 m. çapındadır.⁵⁰¹

Araştırma Tarihiçesi: Pulur'daki arkeolojik çalışmalar, Keban Barajı Kurtarma Kazıları çerçevesinde 1968-1970 yıllarında H.Z.Koşay tarafından gerçekleştirilmiştir.

ETÇ Stratigrafisi: Pulur höyüğünün I-V. tabakaları oldukça fazla tahrip edilmiş olduğundan bu tabakaların varlığı sadece bazı ocak kalıntıları yardımıyla tespit edilmiştir. Bu tabakaların ETÇ'na ait olduğu ise ele geçen çanak çömlek parçaları sayesinde anlaşılabilmiştir.⁵⁰² V. ve VIII. tabakalar Michigan Üniversitesi laboratuvarı tarafından C 14 yöntemiyle tarihlenmiştir. Buna göre, V. tabaka M.Ö. 2350,

⁴⁹⁸ Hauptmann 1969/70, res. 12: 2-3.

⁴⁹⁹ a.e. 53, 54.

⁵⁰⁰ Koşay 1976, xviii.

⁵⁰¹ Koşay 1976, xviii, 1; Yakar 1985, 290.

⁵⁰² Koşay 1976, 8.

VIII. tabaka ise M.Ü. 2470 ± 150 olarak belirlenmiştir.⁵⁰³ Pulur'da VIII-VII. tabakalarda Elazığ Uslubu boyalı seramik metalik seramik ile birlikte ele geçmiştir. Bu tabakalar Arslantepe Subperiod 2B ile çağdaştır.⁵⁰⁴

Pulur-Sakyol Höyüğü ETÇ Stratigrafisi:

Tabaka	Dönem
-----	-----
I-IV	ETÇ ⁵⁰⁵
V-VIII	ETÇ III ⁵⁰⁶
V ⁵⁰⁷	
VIII ⁵⁰⁸	

Değerlendirme: Hafiri tarafından "metalik seramik" olarak anılmamakla birlikte teknik, malzeme, form ve yüzey özellikleri sayesinde metalik seramiğin Pulur-Sakyol'daki varlığı kesin olarak tespit edilebilmiştir.⁵⁰⁹ Ancak Pulur'da ele geçen metalik seramik örneklerinden sadece tek bir kap yayınlanmıştır. Bardak formunda (lev. 90: 3) bir metalik seramik örneği olan⁵¹⁰ kap hakkında detaylı bilgi mevcut değildir. Yayınlanan bu kabın çarkta yapılmış, ince ve gri renkli bir hamura sahip olduğu belirtilmektedir. Fotoğrafından görüldüğü kadarıyla, bardağın dış yüzeyinde pişmeden kaynaklanan düzensiz bantlar halinde farklı renkler

⁵⁰³ Koşay 1976, 8.

⁵⁰⁴ Conti ve Persiani 1993, 378.

⁵⁰⁵ Fazla tahrip olmuş. Koşay 1976, 1, 7; Yakar 1985, 291.

⁵⁰⁶ J.Yakar (Yakar 1985, 291.) bu tabakaları kabaca ETÇ olarak belirtmiştir.

⁵⁰⁷ C 14 M.Ü. 2350. Koşay 1976, 8.

⁵⁰⁸ C 14 M.Ü. 2470 ± 150. a.e. 10.

⁵⁰⁹ Koşay 1976, 60, lev.56: 214, 76: 214; Conti ve Persiani 1993, 378.

⁵¹⁰ Koşay 1976, 60, lev. 54: 214, 76: 214.

izlenebilmektedir.³¹¹ Pulur-Sakyol'dan yayınlanmış tek örnek olan bu bardağın in-situ durumda bulunmadığı anlaşılmaktadır. VIII. tabakanın kaldırılması esnasında kenarda bulunmuş olduğu bildirilen eserin üstteki katlara ait olabileceği vurgulanmıştır.³¹² Buna göre, V-VII. katlardan birine ait olması gereken eser, V. ve VIII. tabakalardan elde edilen C 14 neticelerine göre M.Ö. 2500-2350 ylarına tarihlenmelidir. Bu tarihleme J.Yakar'ın V-VIII. tabakalar için teklif ettiği ETÇ III dönemine uygun düşmemektedir.³¹³ A.M.Conti ise VII-VIII. tabakaları Arslantepe subperiod 2B ile paralel tutmaktadır.³¹⁴ Ona göre bu tabakalar ETÇ II ile paraleldir.

Pulur-Sakyol'da ETÇ tabakalarında görülen "Siyah-kırmızı perdahlı seramik" ve "boyalı seramik" hakim seramik gruplarıdır. I.tabakadan VIII. tabakaya kadar siyah-kırmızı perdahlı seramik boyalı seramik ile birlikte görülürken, VIII. tabakada boyalı seramik kaybolmakta ve siyah perdahlı seramik XI. tabakaya kadar devam etmektedir.³¹⁵ Söz konusu siyah-kırmızı perdahlı seramik "Karaz seramiği" dir. Boyalı seramik ise Gelinciktepe'de de rastlanan Elazığ bölgesi boyalı seramiğidir.

³¹¹ Koşay 1976, lev. 54: 214.

³¹² a.e. 60, no. 214.

³¹³ Yakar 1985, 291.

³¹⁴ Conti ve Persiani 1993, 378.

³¹⁵ Koşay 1976, 9.

3.2.1.7. TEPECİK

Cografî Konumu: Tepecik höyüğü Elazığ'ın 31 km. doğusunda yer almaktaydı. Elazığ'ın en verimli toprakları olan Altınova'da yer alan eski yerleşme yerlerinden biri olan höyük, bugün Keban barajı göl alanı içinde, sular altında kalmıştır. Höyük yaklaşık 16-17 m. yükseklikte ve 200 m. çapındaydı. Kuzey yamacı diğer yamaçlarına kıyasla daha dik olan bu höyüğün Elazığ ve çevresinde bulunan en büyük höyüklerden biri olduğu belirtilmektedir.¹¹⁶

Araştırma Tarihçesi: Doğu Anadolu yüzey araştırmaları çerçevesi içinde önce C.H.Burney tarafından tesbit edilmiş olan Tepecik höyüğü,¹¹⁷ 1967 yılında İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Prehistorya Kursusu ve Michigan Üniversitesi Antropoloji Müzesi tarafından, R.Whallon ve S.Kantman yönetiminde, Keban Barajı göl alanı içinde kalacak toprak üstü ve toprak altı eski eserlerin sistematik yüzey araştırmaları sırasında incelenmiştir. Bu araştırmada höyük Makaraz Tepe (054/2-Tepecik) olarak gösterilmiştir.¹¹⁸ Tepecik'teki bilimsel kazılar, İstanbul Üniversitesi'nden U.Esin tarafından 1968-1974 yılları arasında sürdürülmüştür.

ETÇ Stratigrafisi: Tepecik'te ETÇ tabakaları höyüğün "Kuzey Batı Yamacı", "Güney Yamacı" ve "Tepe Düzluğu" alanlarında yapılan çalışmalarla açığa çıkarılmıştır.

Kuzeybatı Yamacı: Bu alandaki 7-8/H-I açmalarında ortaya çıkarılan 10-14. tabakalar ETÇ'nin son evrelerine (ETÇ IIIB) tarihlendirilmiştir.¹¹⁹ Hafif bu tabakaların Norşuntepe VI.

¹¹⁶ Esin 1970, 147, lev. 1/2; Esin 1970a, 52; Whallon 1979, 200.

¹¹⁷ Burney 1958, 204, no. 276.

¹¹⁸ Esin 1970, 148; Whallon 1979, 182-187.

¹¹⁹ Esin 1982, 72-76.

tabaka (ETÇ IIIC) ile çağdaş olduğunu belirtmektedir.⁵²⁰ Bu durumda her iki merkez verileri göz önüne alınmalı ve bu dönem ya ETÇ IIIC'e veya ETÇ IIIB'ye tarihlenmelidir. Özellikle 10. tabakada, ETÇ III sonu ve OTÇ başlarına ait karışık malzemenin ele geçmesi, Tepecik'te ETÇ-OTÇ geçişinin kesintisiz olduğunu ve söz konusu tarihlenmenin de ETÇ IIIC olarak kabul edilmesi gerektiğini gösterir.

Tepe Duzluğu: Höyüğün tepesindeki, 11-12/H-K açmalarındaki 3. ve 4. tabakalar ETÇ IIIA'ya tarihlendirilir. U.Esin, bu tabakaları Norşuntepe VII-VIII. tabakalarla eş zamanlı saymak isterken, özellikle 3. tabakadaki mimarinin Norşuntepe VIII. tabaka mimarisıyla yakınlığını bu eş zamanlılığa kanıt olarak ortaya koymaktadır.⁵²¹

Güney Yamacı: 13-14/K, 14/I açmalarında ortaya çıkarılan 1-9. tabakalar iyi bir ETÇ sıralaması vermektedir.⁵²² ETÇ IIIA'dan ETÇ I'e kadar kesintisiz bir yerleşime sahne olmuş bu alan metalik seramiğin tarihlenmesi açısından önemli veriler sunmaktadır.

Tepecik Kuzeybatı Yamacı ETÇ Stratigrafisi:

10. tabaka	ETÇ IIIB
11. "	" "
12. "	" "
13. "	" "
14. "	" "

⁵²⁰ Esin 1982, 75.

⁵²¹ a.e. 75.

⁵²² a.e. 78-83.

Tepecik Tepe Duzlugu ETÇ Stratigrafisi:

3. tabaka	ETÇ IIIA
4. "	" "

Tepecik Guney Yamaci ETÇ Stratigrafisi:

1. tabaka	ETÇ IIIA
2. "	" "
3. "	" "
4. "	" "
5. "	" "
6. "	ETÇ II
7. "	ETÇ II/I (Geçiş Evresi)
8. "	ETÇ I
9. "	" "

Tepecik Derinlik Sondajı ETÇ Stratigrafisi:

9. tabaka	ETÇ I
14. "	ETÇ I/GKÇ

Değerlendirme: Tepecik'te ele geçmiş olan metalik seramik örnekleri hafir tarafından önceleri "çark işi ince mallar, Akkad malları" gibi genel isimlerle değerlendirilirken,⁵²³ daha sonra bu konuda lisans tezi yapmış olan N. Urgan, bu seramiğe "Tannan Mallar" adını vermiş⁵²⁴ ve bundan sonraki yayınlarda metalik seramik "Tannan Mallar" adı altında incelenmiştir.⁵²⁵

⁵²³ Esin 1974, 118; Esin 1972, 144; Esin 1971, 110; Esin 1970, 156; Esin 1974a, 62, res. 34.

⁵²⁴ Bkz. dn. 24.; Esin 1979, 87.

⁵²⁵ Esin 1982.

Kazı raporlarından anlaşıldığına göre, Tepecik'te "Tannan Mallar" adı altında ele alınmış olan metalik seramik örneklerine ETÇ I'in sonlarından itibaren tüm ETÇ boyunca rastlanmıştır.³²⁶ U.Esin bu tür seramiğe Tepecik'te ETÇ I tabakalarından itibaren seyrek olarak rastlandığını belirtmektedir.³²⁷ Ancak bu seramiğin ilk örneklerinin ETÇ I dönemine tarihlenmesi biraz erken gibidir.

R.Whallon, Tepecik'te yüzey malzemesi olarak iki adet metalik seramiğin ele geçtiğini belirtmektedir. Bunlar metalik seramik anlamına gelen ince, yivli seramik (Fine Grooved Ware) olarak adlandırılmıştır.³²⁸

3.2.1.8. TULİNTEPE

Coğrafi Konumu: Bugün Keban Barajı suları altında kalmış olan Tulintepe, Elazığ'ın yaklaşık 21 km. kadar doğusunda, Altınova'da yer almaktaydı. 1971 yılında İstanbul Üniversitesi tarafından bilimsel kazılara başlandığında Tulintepe, üst katları mevcut olmayan bir höyük halindeydi. Bölgede 1966 yılında yapılan yeni demiryolu için buradan toprak alınarak höyük tahrip edilmiştir. DSI haritalarında, eski höyüğün ovadan 16.60 m. yükseklikte ve 200x250 m. çapında olduğu anlaşılmaktadır.³²⁹

Araştırma Tarihiçesi: Tulintepe'de 1971 yılında, ODTU Keban Projesi Çalışmaları çerçevesinde başlatılan arkeolojik kazıları, İstanbul Üniversitesi'nden U.Esin ve G.Arsebuk yürütmüştür. Kazılara 1971-1974 yıllarında 4 sezon devam edilmiştir.

³²⁶ Esin 1982.

³²⁷ Esin 1979, 87.

³²⁸ Whallon 1979, 24, 25, 306.

³²⁹ Esin ve Arsebuk 1974, 137, lev. 112: 1.

ETÇ Stratigrafisi: Tulintepe'de ETÇ iki alanda saptanmıştır:

Çevre Duvarı: Özellikle 48-I ve 48-K açmalarında ortaya çıkan ve 48-F, G, H, L, M, N ile 49-N açmalarında devamı ve dönüşü izlenen çevre duvarı⁵³⁰ ele geçen bulgulara göre Eski Tunç Çağı'na aittir. Çevre duvarının ETÇ yerleşmesinin akropolünü sınırlamış olması muhtemeldir. Doğu-batı yönünde uzanan ve daha sonra güneye doğru dönmeye başlayan çevre duvarının bazı yerlerde 1.23 m. yükseklikte korunmuş olduğu gözlemlenmiştir.⁵³¹ İlk Kalkolitik Çağ tabakalarını bozan bu çevre duvarı büyük bir ihtimalle ETÇ I'de yapılmıştır.⁵³² U.Esin bir makalesinde bu çevre duvarını ETÇ I'in sonuna tarihlemektedir.⁵³³

Kuyu: 54-L ve 54-M açmalarında, Kalkolitik yerleşmenin içine açılmış olan kuyu ETÇ'na aittir. Düzgün sal taşlarından tek yüzlü (iç yüz) olarak düzgün bir şekilde örülmüş olan kuyunun çapı 3.60 m. dir. Kuyunun derinliği ise 6 m. yi aşmaktadır. Bu kuyudan bol miktarda Kirbet Kerak tipi çanak çömlek ve bazı tümlenebilir ETÇ kaplarının ele geçtiği bildirilmektedir.⁵³⁴ U.Esin, bu kuyuyu ETÇ'nin I-II evresine tarihlemektedir.⁵³⁵ Tulintepe kazısının son raporunda, stratigrafinin gösterildiği tabloda, ETÇ'nin Amuk G/H evreleriyle paralel olduğu gösterilmiş ve bu dönemin safhaları ile ilgili bölümlene verilmemiştir.⁵³⁶

Değerlendirme: Tulintepe'den ele geçen tek metalik seramik örneği 54-L ve 54-M açmalarında yer alan kuyuda bulunmuştur.

⁵³⁰ Esin ve Arsebük 1974, lev. 122.

⁵³¹ a.e. 139-140.

⁵³² Esin 1976, 120.

⁵³³ Esin 1979a, 72.

⁵³⁴ Esin ve Arsebük 1974, lev. 117, 1-3.

⁵³⁵ Esin 1979a, 72.

⁵³⁶ Esin ve Arsebük 1982, 121.

Malzeme ve teknik özellikleri hakkında mevcut yayınlarda yeterli bilgi olmayan bu kap derin kâse formunda (lev. 90: 2) bir kaptır. Yayınlardaki çizim ve fotoğraflarından anlaşıldığına göre, bardağın dış yüzeyinde çark izleri ve fırınlamadan kaynaklanan değişik renk oluşumları mevcuttur.

3.2.2. MALATYA VE ÇEVRESİ

3.2.2.1. ARSLANTEPE

Coğrafi Konumu: Arslantepe, Malatya şehir sınırı içinde kalmış 200x126 m. boyutlarında 26 m. yüksekliğinde bir höyüktür. Malatya ovasında ve Yukarı Fırat vadisinde kazısı yapılan en büyük höyüklerden birisidir.³³⁷

Araştırma Tarihçesi: Arslantepe'de 1932 yılında L.Delaporte tarafından başlayan arkeolojik kazılar günümüze kadar çeşitli aralıklarla devam etmiştir. L.Delaporte tarafından 1932-33 ve 1938-39 yıllarında yapılan kazıları daha sonra 1946-48 yıllarında C.Schaeffer sürdürmüştür. 1964-1973 yıllarında S.Puglisi başkanlığında İtalyanlar tarafından yürütülen Arslantepe kazılarında prehistorik çalışmalar, 1967 yılından itibaren A.Palmieri, 1989 yılından itibaren de M.Frangipane tarafından gerçekleştirilmiştir. M.Frangipane Arslantepe kazılarını halen sürdürmektedir.

ETÇ Stratigrafisi: Arslantepe'de ETÇ'na ait yerleşim tabakaları büyük ölçüde höyüğün güneybatı bölgesinde açığa çıkarılmıştır.³³⁸ ETÇ IIIB dönemine ait VID safhası ise höyüğün hem güneybatı hem de kuzeydoğusunda saptanmıştır.

³³⁷ Yakar 1985, 296.

³³⁸ Palmieri 1985, 71.

VI A safhası Masca tarafından doğrulananan C 14 yöntemine göre M.Ö. 3250-3000 tarihlerini vermiştir.³³⁹ Arslantepe'de 1982 yılında yapılan kazılarda elde edilen, Masca tarafından doğrulanmış 6 adet C 14 verisine göre VI B safhası M.Ö. 3. binin ilk yüzyıllarına tarihlendirilmiştir.³⁴⁰ A.Palmieri bu safhayı M.Ö. 3000-2800 yıllarına tarihlemektedir.³⁴¹ Arslantepe'de M.Ö. 3. binin sonunu 2. binin sonuna bağlayan dönemin kesintisiz olduğu seramik sayesinde kolayca anlaşılmıştır.³⁴² 1989 yılında yapılan kazılarda ETÇ III'e ait tabakalardan 4 tanesi M.Frangipane tarafından ETÇ IIIB'ye tarihlenmiştir.³⁴³ Arslantepe'de ETÇ IIIA'nın sadece bir tabaka ile temsil edildiği ve bu tabakanın da ETÇ III'e ait en eski tabaka olduğu belirtilmiştir.³⁴⁴ 1990 yılı kazılarında eklenenlerle birlikte ETÇ III, yani VI D safhası 7 yapı katı ile temsil edilmektedir.³⁴⁵ M.Frangipane, VI D1 safhasını ETÇ IIIA'ya tarihlendirir.³⁴⁶ M.Frangipane, ETÇ II ile ETÇ IIIA arasında bir süreklilik olduğunu ve bunun da M.Ö. 2700/2600 yıllarında gerçekleştiğini öne sürmektedir. Bunu, bu tarihlerde Malatya-Elazığ bölgesi ile sınırlı bir yerel kültürün gelişimine bağlamaktadır.³⁴⁷ Yine ona göre, ETÇ II yerleşmesi Arslantepe'de küçüktür ve daha çok höyüğün üzerinde yoğunlaşmış olmalıdır.³⁴⁸ ETÇ II'ye ait bir tabakadan alınan C 14 örnekleri M.Ö. 2800 ile 2500 tarihleri arasını göstermektedir.³⁴⁹

³³⁹ Palmieri 1986, 31.

³⁴⁰ Palmieri 1984, 99.

³⁴¹ Palmieri 1985, 71; Palmieri 1986, 30.

³⁴² Palmieri ve Frangipane 1990, 191.

³⁴³ Frangipane 1991, 209.

³⁴⁴ a.e. 211-212.

³⁴⁵ Frangipane 1992, 177.

³⁴⁶ a.e. 179.

³⁴⁷ Frangipane 1993, 214.

³⁴⁸ a.e. 214.

³⁴⁹ a.e. 215.

Arslantepe ETÇ Stratigrafisi:

VI A				Geç Uruk ³³⁰
VI B1	Period 1			ETÇ I ³³¹
VI B2	" "			ETÇ IB ³³²
VI C1	Period 2			ETÇ II ³³³
VI C2	" "			
				M.Ö. 2700/2600 ³³⁴
VI D1	Period 3	Subperiod 3A		ETÇ III ³³⁵
VI D2	" "	" 3B		ETÇ IIIB ³³⁶
VI D3	" "	" 3C		

Değerlendirme: Arslantepe'de metalik seramik Period 2 dönemine ait VI C2 tabakasında görülmeye başlamıştır. ³³⁷ Bu tabakada bardak formlarının çömlek formlarına oranla daha fazla olduğu bildirilmektedir. Period 3 dönemine verilen VI D1-3 tabakalarında metalik seramiğin devam ettiği görülür. VI D1 tabakasında ithal seramik olarak çoğunlukla metalik seramiğin görüldüğü belirtilmiştir. ³³⁸ VI D2 tabakasında ise çoğunluğu oluşturan bu seramik grubunun yaygın kap formu bardaklardır. Ayrıca bu tabakada açığa çıkarılan bir odada ele geçen bir metalik seramik Suriye şişesi önemli bir buluntudur. VI D3 tabakasında metalik seramik örnekleri hala görülebilmektedir. ³³⁹

³³⁰ Conti ve Persiani 1993, 362; Palmieri 1984, 98; Palmieri 1985, 71; Frangipane 1992, 183. Amuq G'nin ilk evresi (Palmieri 1984, 97.).

³³¹ Palmieri 1985, 71.

³³² Frangipane 1992, 179.

³³³ Palmieri 1984, 100; Frangipane 1992, 179.

³³⁴ Frangipane 1993, 214.

³³⁵ Palmieri 1984, 100.

³³⁶ Frangipane 1992, 177.

³³⁷ Conti ve Persiani 1993, 363.

³³⁸ a.e. 364.

³³⁹ a.e. 364-368.

A.M.Conti ve C.Persiani tarafından yayınlanan eserde Arslantepe metalik seramiğinin malzeme-teknik özelliklerini anlatan herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Aynı şekilde A.Palmieri ve M.Frangipane tarafından yayınlanmış olan kazı raporlarında teknik ve malzeme özellikleri bir yana, metalik seramiğin adından bile söz edilmemiştir.

Period 1'in başlangıcı olan VI B1 tabakasında sadece el yapımı "siyah-kırmızı perdahlı seramik" türü görülmektedir. Bunların formları Transkafkas etkilidir.³⁶⁰ Period 3'un ortalarına ait VI D2 tabakasına kadar devam eden bu seramik türü VI D3 tabakasında yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır. VI B2 tabakasında bu gruba ait çizi bezekli kap kaideleri ele geçmiştir.³⁶¹ Aynı tür oyma bezekli kap kaideleri Period 2'ye ait VI C tabakasında da yaygın olarak görülmektedir.³⁶² Nitekim, metalik seramiğin Arslantepe VI C2 tabakasında görülmeye başladığı göz önünde tutulursa, metalik seramiğin erken örneklerinin tarihlenmesi açısından bu yolla bazı ipuçları elde edilebilir. Period 2'den itibaren görülen "boya bezekli seramik" ilk başlarda Gelinciktepe Usulunda iken, Period 3'de bu grup daha çok Arslantepe'ye özgü hale gelmiştir.³⁶³

İthal seramikler arasında VI B2'de "düz basit seramik" ve "geç saklı astarlı seramik" görülmektedir. Period 2'ye geçildiğinde, VI C1-2 tabakalarında ithal seramik türleri artmıştır. Özellikle VI C2 tabakasında "Karababa boyalı seramiği", "metalik seramik" ve "basit seramik" oldukça yaygındır.³⁶⁴ Metalik seramik ve monokrom basit seramik türlerinin Arslantepe'de Period 3'un sonlarına kadar varlığını sürdürdüğü anlaşılmaktadır. VI D2-3 tabakalarında

³⁶⁰ Conti ve Persiani 1993, 362.

³⁶¹ a.e. 363.

³⁶² a.e. 363, fig. 7: 1-3.

³⁶³ Conti ve Persiani 1993, 363-368; Palmieri 1984, 100.

³⁶⁴ Conti ve Persiani 1993, 363.

"yivli basit seramik" görülmektedir. Bu seramik türleri Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye ile olan ilişkileri ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, bir önceki tabakada görülen "Karababa boyalı seramiği" türünün Period 3'un başına ait VI D1 tabakasında ortadan kalkmış olması,⁵⁶⁵ bu dönemle ilgili tarihlendirme ve kronoloji çalışmaları açısından önemli bir ipucu sayılmalıdır. Metalik seramik örneklerinin halen mevcut olduğunun belirtildiği Period 3'un sonuna ait VI D3 tabakasında "smeared Wash ware - benek boya astarlı seramik" türünün ortaya çıkması⁵⁶⁶ da özellikle metalik seramiğin tarihlendirilmesi açısından önemli sayılmalıdır.

⁵⁶⁵ Conti ve Persiani 1993, 364.

⁵⁶⁶ a.e. 368.

3.3. AKDENİZ BULGESİ

3.3.1. HATAY VE ÇEVRESİ

3.3.1.1. TELL TAYINAT (AMUK)

Coğrafi Konumu: Antakya ilini 20 km. kuzey doğusunda, Reyhaniye'nin 17.5 km. batısında yer alan höyük 700x500 m. boyutlarındadır.⁵⁶⁷

Araştırma Tarihçesi: Tell Tayinat, 1932-1938 yılları arasında R.J.Braidwood ve McEwan tarafından Amuk ovasında yapılan kazı ve araştırmalar esnasında değerlendirilmiştir. Tell Tayinat'ta küçük operasyonlar halinde sürdürülen kazılar 1938 yılında tamamlanmıştır.⁵⁶⁸

ETÇ Stratigrafisi: Höyükte yapılan sondaj kazılarında Amuk H-J safhalarının varlığı tespit edilmiştir. Bilindiği gibi bu safhalar ETÇ'na tarihlendirilmektedir. Bu safhalaradan H safhası Erhanedanlar II-III A, I safhası Erhanedanlar III A-Akkad, J safhası ise post Akkad-III.Ur devirlerine verilmektedir.⁵⁶⁹

Değerlendirme: Amuk ovasında bir çok höyükte yapılan kazı ve araştırmalar içerisinde, sadece Tell Tayinat'ta metalik sayılabilecek tek bir örnek (lev. 98: 2) ele geçmiştir.⁵⁷⁰ Suriye şişesi formundaki bu kap dışında metalik seramiğe ait başka herhangi bir örneğin Amuk ovası yerleşimlerinde tespit edilememiş olması ilginçtir.

⁵⁶⁷ Braidwood ve Braidwood 1960, 13.

⁵⁶⁸ a.e. 13.

⁵⁶⁹ Yakar 1985, 357; Mellink 1962, 225.

⁵⁷⁰ Braidwood ve Braidwood 1960, 450, fig. 348.

Tell Tayinat'ta ele geçmiş olan söz konusu şişe tum olarak ele geçmemiş olmasına karşın, bu kabın F1 tipinde olduğu anlaşılmaktadır. Belirtilen malzeme ve teknik özellikler ise bu kap parçasının metalik seramik ile uyumlu olduğunu göstermektedir. Açık gri renkte ince tanecikler içeren hamurlu, yine açık gri astarlı olan kabın dış yüzeyi özellikle metalik şişe formundaki kaplarda yaygın olan halka perdahlıdır.

3.3.2. MERSİN VE ÇEVRESİ

3.3.2.1. TARSUS - GÜZLÜ KULE

Coğrafi Konum: Gözlü Kule Höyüğü modern Tarsus'un güneybatı kenarında, şehir parkı alanı içerisinde yer alır. Höyük, iki yükseltiden oluşmaktadır.⁵⁷¹

Araştırma Tarihçesi: Tarsus-Gözlü Kule, 1934-1939 ve 1947-1948 yılları arasında H.Goldmann⁵⁷² tarafından kazılmıştır.

ETÇ Stratigrafisi: Höyükte, ETÇ stratigrafisi oldukça detaylı bir biçimde ortaya çıkarılabilmektedir.⁵⁷³ Bu stratigrafiye göre, ETÇ I = 27.00-19.50 m. derinlikler arasında saptanmıştır. H. Goldmann bu dönemi, M.Ö. 3000-2750/2700 yıllarına tarihlendirir.⁵⁷⁴

19.50-12.00 m.'ler arasına yerleştirilen ve M.Ö. 2750 veya 2700-2400 yıllarına tarihlenen⁵⁷⁵ ETÇ II, M.Mellink'in

⁵⁷¹ Goldmann 1956, 3.

⁵⁷² Goldmann 1956.

⁵⁷³ Mellink 1989, 320-329.

⁵⁷⁴ Goldmann 1956, 64.

⁵⁷⁵ a.e. 64.

değerlendirmesine göre, ETÇ II 1-8 olmak üzere sekiz safhaya ayrılmaktadır.⁵⁷⁶ Bu dönemde yerleşim daha genişlemiştir. ETÇ II 2 safhası büyük bir saldırı sonucu yangınla sona ermiş, bunun üzerine ETÇ II 3 safhasında ilk sur duvarları yapılmaya başlamıştır. Bu savunma sisteminin daha sonraki safhalarda da geliştirildiği anlaşılmaktadır.⁵⁷⁷ ETÇ II yine büyük bir istila ile sona ermiştir.⁵⁷⁸

M.Ö. 2400-2100 yıllarına tarihlenen⁵⁷⁹ ETÇ III, 12.00-9.00 m.'ler arasında saptanmıştır.⁵⁸⁰ ETÇ III, M.Mellink tarafından ETÇ III 1-6 olmak üzere altı safhaya ayrılır.⁵⁸¹ ETÇ III 2. safhasından itibaren ortaya çıkmaya başlayan megaron planlı evler, Gözlu Kule'de saptanan Batı Anadolu mimari etkileri olarak değerlendirilmektedir.⁵⁸²

Bu seviyenin üzerinde ise, M.Ö.2100-1900-1850 yıllarına tarihlenen ETÇ-OTÇ Geçiş evresine ait yerleşim açığa çıkarılmıştır.⁵⁸³ ETÇ III 6. safhasından sonra gelen 7. safha OTÇ'na geçiş olarak değerlendirilmiştir.

Değerlendirme: Tarsus'da, ETÇ II dönemi ithal seramik türleri arasında metalik seramik örnekleri de ele geçmiştir. M.Mellink bu ithal türler içinde metalik seramik grubunu "spiral perdahlı çark işi çömlekler ve metalik seramik şişeler" başlığı altında ele almıştır.⁵⁸⁴ Bu gruba ait az sayıda ele geçmiş olan örnekler arasında çömlek parçaları

⁵⁷⁶ Mellink 1989, 320, dn. 8.

⁵⁷⁷ a.e. 320.

⁵⁷⁸ a.e. 320.

⁵⁷⁹ Goldmann 1956, 64.

⁵⁸⁰ a.e. 92.

⁵⁸¹ Mellink 1989, 324, dn. 36.

⁵⁸² a.e. 324.

⁵⁸³ Goldmann 1956, 64.

⁵⁸⁴ Mellink 1989, 322-323.

(res. 6: 3) ETÇ II 4 safhasına ait olan 116 nolu odada, şişe formundaki parçalar (res. 6: 2) ise aynı seviyenin duvarları içinde bulunmuştur.⁵⁸⁵

Tarsus'ta ETÇ III safhalarında metalik seramik grubu içerisinde ele alınmış olan, spiral perdahlı, metalik ses veren örneklerin devam ettiği belirtilmektedir.⁵⁸⁶ Gittikçe artarak görülen alabastron biçimli şişelerin (res. 6: 4), ETÇ III 2 safhasının geç dönemlerinden itibaren ETÇ III 3-8 boyunca OTÇ I'e kadar devam ettiği bildirilmektedir.⁵⁸⁷ İthal olan bu şişelerin yanı sıra, yerli hamurdan yapılmış taklit örnekler de bu safhalarda ele geçmiştir.⁵⁸⁸ Şişe formlarının yanı sıra, ETÇ III'de çömlek formlarının devam ettiği anlaşılmaktadır. Çömlek sayılabilecek sadece tek bir amorf parça (res. 6: 1) yayınlanmıştır.⁵⁸⁹

Tarsus'da ele geçen metalik seramik örneklerin hepsi (res. 6: 1-6) çok iyi fırınlanmış, burada ithal olarak bulunan gerçek metalik kaplardır. Bu kaplar bazen ince kum, mineral ve küçük taşçık katkılı, genelde inceltilmiş saf bir hamur yapısına sahiptir. Gri, pembemsi veya kırmızımsı devetüyü hamur rengine sahip kapların yüzeyleri de hamuru renginde bırakılmıştır. Çoğunun dış yüzeylerinde çark izleri belirgin haldeyken, bazı örneklerin yüzeylerinin ise daha pürüzsüz olduğu (res. 6: 5-6) görülür. Bu pürüzsüzlük, bir perdahlamadan çok, basit bir düzeltme yolu ile elde edilmiş gibidir. Özellikle şişe formundakiler olmak üzere bazı kaplar da halka perdah uygulamasına (res. 6: 2,4) sahiptir. ETÇ III dönemine ait bir taban üzerinde ele geçmiş olan

⁵⁸⁵ Mellink 1989, 322-323; Goldmann 1956, 114, 130.

⁵⁸⁶ Mellink 1989, 326.

⁵⁸⁷ a.e. 326.

⁵⁸⁸ Mellink 1989, 326; Goldmann 1956, fig. 268: 614-615.

⁵⁸⁹ Goldmann 1956: 163, fig. 284: 739; M.Mellink bu parça için (Mellink 1989, 327.) "şişeden daha iri bir kaba ait olmalı" demektedir.

amorf bir parçanın dış yüzeyinde metalik seramik için alışılmışın dışında dikey perdah izleri (res. 6: 6) göze çarpmaktadır. Bu tür bir uygulama, metalik seramiğe ait bir kabın dış yüzeyine, adeta bir saklı astar denemesi yapılmış izlenimini bırakmaktadır. Metalik seramiğin ele geçtiği diğer pek çok merkezde olduğu gibi, Tarsus-Gözlük Kule'de de bu seramiğin boya bezekli örneklerine (res. 6: 1, 5) rastlanmıştır. Bir çömlek parçasının boyun kısmı üzerinde ve yine iki amorf parça üzerinde kırmızımsı renk tonlarında bant bezemeler görülmektedir. Yayınlardaki malzeme ve teknik bilgilere göre, gerçek metalik seramik örnekleri olduğundan şüphelenilmeyen bu boya bezekli parçalar,⁹⁹ ithal edilmek için yeterince güzel ve kaliteli kaplara ait olmalıydı.

Yukarıda ele alınan örneklerle ilgili söz konusu yayınlarda⁹⁹ verilen malzeme ve teknik özelliklerin yanı sıra fotoğraflarından elde edilen izlenimler de, bunların gerçek metalik seramik kaplara ait olduklarını kesin olarak kanıtlamaktadır.

⁹⁹ Goldmann 1956, 114 no. 154, 130 no. 369.

⁹⁹ Goldmann 1956; Mellink 1989.

3.4. İÇ ANADOLU BÜLGESİ

3.4.1. KAYSERİ VE ÇEVRESİ

3.4.1.1. KULTEPE

Coğrafi Konum: Kultepe, Kayseri'nin 21 km. kuzeydoğusunda yer almaktadır. Ova seviyesinden yaklaşık 20 m. yüksekliğe sahip olan höyük 500 m. çapındadır.

Araştırma Tarihçesi: 1925 yılında B.Hrozny tarafından yapılan bir sondajdan sonra, 1948 yılından günümüze dek sürdürülen arkeolojik kazılar T.Üzguç başkanlığında yürütülmektedir.

ETÇ Stratigrafisi: Kultepe'de ETÇ tabakaları höyükte yapılan kazılarda açığa çıkarılmıştır. Kultepe'nin ETÇ kültürleri T.Üzguç tarafından 1986 yılında yayınlanan bir makale¹¹² ile çok detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Makalede, özellikle bu dönemde Anadolu, Kuzey Suriye ve Mezopotamya ilişkileri, metalik seramiğin de ışığı altında karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Stratigrafisi çok iyi bir biçimde belirlenmiş olan Kultepe sayesinde metalik seramiğin hem yayılış alanı ve hem de tarihlenmesi açısından çok önemli ipuçları elde edilebilmiştir. Kultepe Höyüğü'nde M.Ö. 2. bine ait yerleşmenin altında ETÇ II-III'e ait tabakalar ortaya çıkarılmıştır.

Bunlardan ETÇ III uç safhaya ayrılmaktadır:¹¹³

11 a-b yapı katı	:	a	ETÇ III	post-Akkad
12.	"	"	b	ETÇ III Akkad
13.	"	"	c	ETÇ III Erhanedanlar III

¹¹² Üzguç T. 1986.

¹¹³ Üzguç T. 1986, 31; Üzguç T. 1963, 34.

Bu uç tabakada birbiri üzerine kurulmuş büyük yapılar açığa çıkarılmıştır. T.Üzguç, 11b tabakasında ortaya çıkarılan büyük yapının tapınak veya saray olabileceğini belirtmektedir.⁵⁹⁴ Bunun yanı sıra, 12. tabakadaki büyük yapının bir mabet olduğu, 13. tabakadaki büyük yapının ise taş temelli bir yapı olup henüz tümüyle açığa çıkarılamamış olduğu bildirilmektedir.⁵⁹⁵ ETÇ III'e ait bu tabakalarla ilgili olarak T.Üzguç 11a tabakasını Geç Akkad, 12. tabakayı ise Akkad devri ile çağdaş tutmaktadır.⁵⁹⁶ 13. tabakada ele geçen Suriye şişeleri ve diğer buluntular sayesinde bu tabaka T.Üzguç tarafından Erhanedanlar III'un en son safhasına tarihlendirilmektedir.⁵⁹⁷ Böylece W.Orthmann'ın 13. yapı katı için önerdiği ETÇ II tarihlemesinin geçerliliği kalmamaktadır.⁵⁹⁸ Kultepe'nin 11-13. yapı katları için J.Yakar M.Ö. 2400-2100/2000 tarihlerini önermektedir.⁵⁹⁹

Kultepe'de ETÇ II dönemi dört yapı katı ile temsil edilmektedir:⁶⁰⁰

14.	yapı katı	ETÇ II (son safha)	Erhanedanlar II
15.	" "	ETÇ II (orta safha)	Erhanedanlar II
16.	" "	ETÇ II " "	
17.	" "	ETÇ II (eski safha)	

ETÇ II'nin orta ve geç safhalarını temsil eden 14-16. yapı katlarında eski safhaya oranla Yukarı Fırat bölgesinden ithal edilmiş seramik miktarında bir artış söz konusu olduğu

⁵⁹⁴ Üzguç T. 1986, 34.

⁵⁹⁵ a.e. 34.

⁵⁹⁶ a.e. 42, 45. 13.

⁵⁹⁷ a.e. 36.

⁵⁹⁸ Orthmann 1963, 12.

⁵⁹⁹ Yakar 1985, 199.

⁶⁰⁰ Üzguç T. 1986, 36-37.

belirtilmektedir.⁴⁰¹ T.Üzguç, söz konusu Suriye şişeleri ve diğer metalik seramik örneklerinin de yardımıyla bu yapı katlarını Mezopotamya'da Erhanedanlar II dönemi ile çağdaş tutmaktadır.⁴⁰²

Değerlendirme: Kultepe'de⁴⁰³ en geç metalik seramik örnekleri, 11 b, 12 ve 13. yapı katlarında rastlanan Suriye şişeleridir (lev. 97). 11 b yapı katında, Suriye şişesi olarak adlandırılan şişe formundaki kapların yerel bir taklidi de ele geçmiştir.⁴⁰⁴ Metalik seramiğe ait ETÇ II'ye tarihlenen örnekler ise 14 ve 15. yapı katları ile 15. yapı katındaki taş sanduka mezarda ele geçmiştir.⁴⁰⁵

ETÇ III'e tarihlenen 11b, 12 ve 13. tabakalarda ele geçen, hepsi çarkta yapılmış ve iyi pişirilmiş metalik şişeler (lev. 97), çoğunlukla koyu gri veya gri, bazen devetüyünden yeşile kadar değişen tonlarda, oldukça az mika ve bazen de ince kum katkılı hamurludur. Yine gri renkte olan dış yüzeylerinde çoğunlukla halka perdah ve çark izleri görülen bu şişeler, bazen çok itinalı perdahlanmışken, bazen de düzensiz yatay perdah izlerine sahiptir.

14 ve 15. yapı katlarında ele geçmiş olan metalik seramik örneklerinden, 15. yapı katındaki taş sanduka mezarda bulunmuş yuvarlak gövdeli şişeler⁴⁰⁶ (lev. 96: 4), inceltilmiş devetüyü hamurlu, aynı renk astarlı ve halka

⁴⁰¹ Üzguç T. 1986, 37.

⁴⁰² a.e. 37-38.

⁴⁰³ Kultepe'den ele geçmiş, etütlük nitelikteki metalik seramik parçalarından, A.U. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı'nda korunmakta olanlarını yakından incelememe müsaade eden değerli hocam Prof.Dr. Kutlu Emre'ye en derin teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

⁴⁰⁴ Üzguç T. 1986, fig. 3-8.

⁴⁰⁵ a.e. 37-38.

⁴⁰⁶ a.e. fig.3-10, 3-11).

perdahlı, çok iyi fırınlanmış örneklerdir. Yine aynı yapı katında, in situ olarak taban üzerinde bulunmuş parça (lev. 96: 3, res. 7: 4), krem renğinde hamurlu ve astarlı, ince cidarlı, gövdesinin üst kısmı düzenli yiv bezemeli bir şişeye aittir. T.Üzguç bunları Kuzey Suriye ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki metalik seramik örneklerin kesin paralelleri olarak kabul etmektedir.⁴⁰⁷

14. yapı katında bir mezardan ele geçen tuğla kırmızısı hamur rengine sahip çömleğin (lev. 96: 2, res. 7: 3) boyun ve omuz kısmı üzerinde halka perdah izleri görülmektedir. 15. yapı katında bulunmuş olan daha küçük boylardaki iki çömlek (res. 7: 1-2) kırmızımsı devetüyü hamurlu, halka perdahlı ve iyi pişirilmiş metalik seramik örneklerindedir. Aynı katta bulunmuş olan bir çömlek parçası (lev. 96: 1, res. 7: 5) ise boyun kısmındaki düzenli yivlerin yanı sıra, yine boyun üzerinde tek sıra olarak düzenlenmiş bir boya banta sahiptir. T.Üzguç, bu örneği haklı olarak, bant boyalı metalik seramik örnekleri ile eş tutmaktadır.⁴⁰⁸

Sonuç olarak, Kultepe'de ETÇ tabakalarında bulunmuş olan metalik seramiğin teknik özellikleri şu şekilde özetlenebilir: Bu kapların tümü çarkta biçimlendirilmiştir. Genelde inceltilmiş olan hamurda katkı maddesi olarak çok küçük ve az miktarda mika zerrecikleri görülebilmektedir. Yine oldukça iyi pişirilmiş kaplarda metalik tınlamayı veren sertliğe ulaşılmış olduğu gözlenmektedir. Hamur renkleri genelde gri olmak üzere, devetüyü, krem, turuncu gibi renklerde olup cidarda daha çok tek tonlu bir renk oluşumu izlenmektedir. Yüzey renkleri de çoğunlukla hamur rengine bırakılmıştır. Birkaç örnek dışında astar uygulamasına rastlanmaz. Çoğu kaplarda çark izinin belirgin olduğu görülür. Yüzey işleme olarak perdahlama, özellikle de halka

⁴⁰⁷ Üzguç T. 1986, 37.

⁴⁰⁸ a.e. 38.

perdah oldukça sık rastlanan bir uygulamadır. Bazı kaplarda, çark izleri dışında, düzenli olarak yapılmış yiv bezemeye rastlanırken, metalik seramikte karşılaşılan bant boyama sadece bir örnekte mevcuttur.

Yukarıdaki bilgilerden anlaşılacağı üzere, Kultepe'de ele geçmiş olan bütün metalik seramik örnekleri, "gerçek" metalik seramik malzeme ve teknik özelliklerine sahip, buraya Kuzey Suriye, Kuzey Mezopotamya veya Güneydoğu Anadolu bölgesinden ithal olarak gelmiş kaplardır.

3.4.2. YOZGAT VE ÇEVRESİ

34.2.1. ALIŞAR

Coğrafi Konumu: Yozgat'ın 45 km. güneydoğusunda bulunan Alışar köyünün 2.7 km. kuzeyinde yer alan Alışar höyüğü, 520x350 m. boyutlarında, 30 m. yüksekliğinde büyük bir höyüktür.

Araştırma Tarihçesi: Alışar'da yapılan bilimsel kazılar H.H.von der Osten başkanlığında 1927-1932 yılları arasında yürütülmüştür.

ETÇ Stratigrafisi: Höyüğün tepe ve teras kısmında yapılan kazılarda M.Ü. 3. bine ait oldukça geniş bir sıralama elde edilmiştir. H.von der Osten, K.Bittel ve W.Orthmann tarafından önerilen Alışar ETÇ stratigrafisi bir tablo halinde verilmiştir. Bu tabloda W.Orthmann 19M-12M seviyelerini ETÇ I, 11M-8M ve 14T-13T seviyelerini ETÇ II, 7M-6M seviyelerini ETÇ III dönemlerine vermektedir.^{***}

^{***} Orthmann 1963, 16.

Değerlendirme: Alişar, Orta Anadolu'da Kultepe'den sonra metalik seramiğin saptandığı ikinci merkezdir. Alişar'da sadece bir "Suriye şişesi" (lev. 98: 1) bulunmuştur. Kuzey Suriye'den ithal olduğu düşünülen⁴¹⁰ bu kap teknik ve form özellikleri açısından metalik seramiğe ait bir örnek olarak değerlendirilebilir. Nitekim H.Kühne de aynı görüştedir.⁴¹¹ Metalik seramik olarak isimlendirilmemiş olsa da bu kabin metalik seramiğe ait olduğu, malzeme-teknik özellikler⁴¹² sayesinde kolayca anlaşılmaktadır. Çarkta yapılmış olması, kum katkılı ve inceltmiş bir hamura sahip olması, çok yüksek ısıda pişirilmiş ve de halka perdahlı olması bu kabin gerçek bir metalik seramik örneği olduğunu kanıtlamaya yeten özelliklerdir.

F2a tipindeki bu şişeyi H.Kühne Tell Huera'da ele geçen bir örnekle karşılaştırmaktadır.⁴¹³

Alişar'da 14 T tabakasında, dX47 nolu mezarda bulunmuş olan⁴¹⁴ bu şişe yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi ETÇ II'ye tarihlenmelidir. W.Orthman bu şişenin ele geçtiği mezardaki diğer orta ETÇ tipik kaplarını da göz önüne alarak ETÇ II tarihlemesini kabul etmektedir.⁴¹⁵

⁴¹⁰ Orthmann 1963, 18.

⁴¹¹ Kühne 1976, 49.

⁴¹² Orthmann 1963, 112, kat. no. 2/70.

⁴¹³ H. Kühne (Kühne 1976: 49.) Alişar şişesini res. 68 ile karşılaştırır.

⁴¹⁴ Orthmann 1963, 112, kat. no. 2/70.

⁴¹⁵ a.e. 86.

3.5. MARMARA BÜLGESİ

3.5.1. ÇANAKKALE VE ÇEVRESİ

3.5.1.1. TROYA

Coğrafi Konumu: Çanakkale ilinde, Çanakkale boğazının güneyinde yer alan Hisarlık Tepe yaklaşık 200x150 m. boyutlarında ve 8 m. yüksekliğinde bir höyüktür. Antik Troya olduğu düşünülen Hisarlık Tepe'nin Helenistik çağlardaki adının İlion şehri olduğu belirtilir.¹¹⁶

Araştırma Tarihçesi: Troya'da ilk kazılar F.Calvert tarafından 1865-1868 yılları arasında yapılmıştır. Bu kazılar daha çok Helenistik dönemlere yönelik olarak yürütülmüştür. Daha sonra, 1871-1873, 1878-1879, 1882 ve 1890 yıllarında H.Schliemann tarafından daha geniş kapsamlı kazılar yapılmıştır. H.Schliemann'dan sonra W.Dörpfeld 1893-1894 yılları arasında Hisarlık Tepe'deki kazıları devam ettirmiştir. 1932-1938 yıllarında ise C.W.Blegen Troya'daki kazıları yürütmüştür.¹¹⁷ 1988 yılından itibaren M.Korfmann başkanlığındaki uluslararası bir ekip Troya kazılarını sürdürmektedir.

ETÇ Stratigrafisi: Troya'nın ETÇ stratigrafisi konusunda çeşitli görüşler¹¹⁸ ileri sürülmektedir. Kuşkusuz ki, kazı ve araştırmaların bir kaç değişik bilim adamı tarafından yapılmış olması bu durumu doğurmuştur.

Genelde Troya'da C.W.Blegen tarafından saptanan stratigrafi kullanılmaktadır. C.W.Blegen açığa çıkardığı

¹¹⁶ Yakar 1985, 139.

¹¹⁷ a.e. 139-140.

¹¹⁸ D.F.Easton (Easton 1976: 146-149.) Troya ETÇ stratigrafisinin karmaşık olduğunu belirtmektedir.

dokuz tabakadan ilk beşini (I-V) ETÇ'na tarihlenmektedir. C.W.Blegen'e göre Troya I M.Ö. 3. binin ilk yarısına, Troya II M.Ö. 2500-2200 yıllarına, Troya III-V M.Ö. 3. binin sonlarına tarihlenmelidir.⁴¹⁹ J.Mellaart⁴²⁰ Troya I'in erken safhalarını ETÇ I'e yerleştirirken Troya I'in orta ve geç safhaları ile Troya II'nin tümünü ETÇ II içine koymaktadır. D.F.Easton ise Troya I'in tümünü Tarsus ETÇ I, Troya II ve III'un erken safhalarını Tarsus ETÇ II ile paralel tutarken, Troya III'un geç safhaları ile Troya IV ve V'in erken safhalarını ETÇ III olarak kabul etmektedir.⁴²¹ J.Yakar Troya I'in erken safhaları için ETÇ I'in geç dönemlerini, Troya II için ise Ila ve IIB safhaları hariç ETÇ III'u önermektedir.⁴²²

Değerlendirme: Troya'da Schliemann kazılarında ele geçmiş olan bir grup çanak çömlek (res. 1) malzeme-teknik ve form özellikleri açısından buraya ithal olarak gelmiş metalik seramik örnekleridir. H.Schliemann doğal olarak bunların ithal malzeme olabileceğini düşünmemiştir. H.Kühne⁴²³ bu örnekleri metalik seramiklerle karşılaştıran ve haklı olarak bunların ithal metalik seramik olduklarını ilk öne süren bilim adamıdır.

Ayrıca, "double barrel handle" ve "Zwillingsösenhenkel" olarak İngilizce ve Almanca terminolojide yer alan çift ip delikli kulplu, küresel gövdeli bir çömleği (res. 1: 1) H.Schliemann, «mat siyah renkli ve küresel formlu, kesin olarak çarkta yapılmış ...» şeklinde tarif etmiştir.⁴²⁴ H.Schmidt de bu kabın mükemmel bir çark işi olduğunu, açık

⁴¹⁹ Blegen 1963.

⁴²⁰ Mellaart 1971.

⁴²¹ Easton 1976, 165.

⁴²² Yakar 1985, 142.

⁴²³ Kühne 1976, 49-51.

⁴²⁴ Schliemann 1881, 244, No.: 23.

gri renkli, perdahlı, astarlı, yine açık gri renkte inceltilmiş ve katkısız hamurlu olduğunu belirtmektedir.⁴²⁵ H.Kühne⁴²⁶ de bu kabın Suriye kökenli ithal bir kap olduğunu öne sürmektedir. Troya'da C.W.Blegen'in yaptığı kazılarda III tabakasında ele geçen bir çömlek kulbu ve formu açısından H.Schliemann tarafından bulunmuş olan çömleğe oldukça benzemesine karşın, bu örnek elde yapılmıştır.⁴²⁷ Bu nedenle bu kabın yerel bir taklit olduğu düşünülebilir. Troya'da metalik seramiğin ana formlarından olan yuvarlak veya küresel gövdeli çömlekler (res. 1: 2-4) de ele geçmiştir. H.Schliemann bu kapları genel olarak şişe adı altında ele almış ve siyah, gri veya kırmızı renkte, yuvarlak gövdeli ve yuvarlak dipli, çarkta yapılmış olarak tanımlamıştır.⁴²⁸

Bir diğer metalik kap tipi ise Suriye şişesi formundaki kaplardır (res. 1: 5-6). H.Schliemann bu şişeleri yukarıda anlatılan kulpsuz çömleklerle birlikte ele almıştır.⁴²⁹ Çift ip delikli kulplu çömlek tipi Troya III'ten sonra bir daha görülmemektedir.⁴³⁰ H.Kühne, yerel taklidin ilk olarak III tabakasında bulunmasını göz önüne alarak, H.Schliemann'ın bulduğu kulplu çömleğin (res. 1:1) Troya I'in sonuna veya II'nin başlarına yerleştirilebileceğini öne sürmektedir.⁴³¹ Bunun yanı sıra, diğer kapların ilk olarak Troya II'nin sonlarından itibaren V. tabakaya kadar görüldüğü bildirilir.⁴³² H.Kühne Suriye'den ithal edilmiş olan bu kapların Troya I'den V. tabakaya kadar görüldüğünü öne sürmektedir.⁴³³

⁴²⁵ Schmidt 1902, ss 93, no. 2081.

⁴²⁶ Kühne 1976, 50, lev. 40: 2.

⁴²⁷ Blegen 1950, 292, fig. 401.

⁴²⁸ Schliemann 1881, 441-442, No.: 406, 411, 412.

⁴²⁹ a.e. 441-442, No.: 407, 408.

⁴³⁰ Kühne 1976, 50.

⁴³¹ a.e. 50.

⁴³² Schliemann 1881, 441.

⁴³³ Kühne 1976, 51.

4. METALİK SERAMİĞİN MALZEME VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ

4.1. HAMUR ÖZELLİKLERİ

Ele alınan malzeme içerisinde, Girnavaz'da ele geçen tüm metalik seramik örnekleri ile Samsat, Pir Hüseyin, Hayaz Höyük ve Leylit Höyük gibi merkezlerden ele geçmiş bazı metalik kap parçaları hamur özellikleri açısından detaylı bir makroskopik incelemeye tabii tutulmuştur. Diğer merkezlerde ele geçen metalik kapların hamur özellikleri ise yayınlarda çok sınırlı ölçülerde verilmiş bilgilerden çıkarılmıştır. Çoğu yayınlarda ise maalesef bu açıdan herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır. Bu nedenle de ele alınan tüm malzemeyi içeren bir hamur istatistiği yapılamamıştır. Girnavaz'da ele geçen malzeme, kazılar esnasında tümüyle hamur özellikleri açısından istatistiğe tabii tutulmuş olduğundan çalışmamızın bu kısmı ile ilgili detaylı bilgiler sunmaktadır. Diğer taraftan bazı Girnavaz örneklerinin kimyasal analizlerinin de yaptırılmış olması,⁴⁴ bu merkezde ele geçen metalik seramiğin hamur özelliklerini anlamaya daha çok yardımcı olmuştur.

Metalik seramiğin en karakteristik özelliklerinden birinin hemen hemen katkısız veya çok az katkı maddesi içeren hamur kalitesi olduğu bilinmektedir.⁴⁵ Bir çok bilim adamı, metalik seramik hamurunun bu denli saf olmasını, hamurun özellikle katkılarından arındırılmış veya belli ölçülerde katkı maddelerinin bilinçli olarak ilave edilmiş olmasında değil, tam tersine hamurun alındığı "kil

⁴⁴ Kühne ve Schneider 1988, 90.

⁴⁵ Kühne 1976, 34; Kühne ve Schneider 1988, 90, 114; Fitz 1984, 123; 246-249; Oates J. 1982, 206.

yatağının" saf olmasına bağlamaktadır.⁴³⁶ Ancak, söz konusu bir kil yatağı da şimdiye dek tespit edilememiştir.⁴³⁷ G.Schneider tarafından yapılan kimyasal analizler metalik seramiğin yapımında iki türlü kil kaynağının kullanılmış olduğunu ortaya koymuştur.⁴³⁸ Bunlardan ilki kalkersiz ve kaliteli, saf hamurlu metalik kapların yapımında kullanılmış kil yatağıdır. Bu gruba giren örnekler "gerçek metalik seramik"⁴³⁹ olarak kabul edilmiştir. İkincisi ise, kalkerli ve daha az kaliteli metalik kapların yapımında kullanılmış olan kil yatağıdır. Söz konusu bu araştırmada, Kuzey Suriye ve Güneydoğu Anadolu'daki bazı merkezlerden alınmış olan örnekler üzerinde yapılan incelemede, bunların hepsinin bol kalkerli olduğu belirtilmektedir.⁴⁴⁰

Bu durumda, metalik seramiğin yapımında kullanılmış bir özel kil yatağının varlığı halen bir problem olarak kalmaktadır. G.Schneider'in öne sürdüğü gibi, ya bu kil yatakları kullanılarak tükenmiştir⁴⁴¹ veya böyle bir kil yatağı hiç bir zaman mevcut olmayıp sadece daha uygun kil yataklarından elde edilen kil çok özel yöntemlerle arındırılmış olmalıdır. Kimyasal analizlerde elde edilen iz elementler ikinci önerinin pek kabul edilemeyeceğini göstermektedir. Bu nedenle, daha sonradan yapılacak çalışmalarda gerçek metalik seramiğin yapımında kullanılmış olan kil yataklarının tespiti konuyu aydınlatacaktır.

Geo-kimyasal, mikroskopik ve röntgen analizleri⁴⁴² sayesinde metalik seramik hamurunda silisyum, titan,

⁴³⁶ Kühne 1976, 34; Fitz 1984, 128.

⁴³⁷ Kühne ve Schneider 1988, 114.

⁴³⁸ a.e. 114-118.

⁴³⁹ a.e. 118.

⁴⁴⁰ a.e. 114.

⁴⁴¹ a.e. 118.

⁴⁴² Kühne ve Schneider 1988, 99-114; Fitz 1984, 123-132; Klenk 1987, 25-29.

aliminyum, demir, mangan, magnezyum, kalsiyum, kalyum, fosfat, natriyum, vanadyum, krom, nikel, çinko, rubidyum, stronsiyum, zirkonyum, baryum, kükürt, kuvars, mullit, hersinit, ortoklas, kalsit gibi elementlerin varlığını göstermiştir.

Çıplak gözle yapılan makroskopik incelemelerde ise, kireç zerrecikleri, ince kum, bazalt zerrecikleri, kuvars ve mika zerrecikleri metalik seramik hamurunda saptanan en yaygın katkı maddeleri olarak gözlemlenmiştir. Metalik kapların dış yüzeylerinde görülen, muhtemelen alçı taşı olabilecek⁴³ hafif irice tanecikler, bu seramiğin malzeme özellikleri göz önüne alındığında ilginç bir durum ortaya koymaktadır. Girnavaz metalik kaplarında bu duruma sıkça rastlanmaktadır. Yine pek çok örnekte herhangi bir katkı maddesinin görülememesi, bu kapların çok yüksek ısıda pişirilmesi sırasında bazı katkı maddelerinin eriyip kaybolmasından⁴⁴ kaynaklanmaktadır. Çoğu yayında metalik kapların hamurunda ya çok az katkı maddesinden bahsedilmekte veya "gözüküyor" ibaresi⁴⁵ kullanılmaktadır.

Girnavaz'da 1988 yılı kazılarından itibaren ele geçen sağlam ve parça halindeki tüm metalik seramik örneklerinin hamur istatistiği yapılmıştır. Toplam olarak, 144 adet sağlam kap, 336 adet profil veren parça ve 19463 gr. ağırlığındaki profil ve amorf parçalar üzerinde yapılan değerlendirmeler (bkz. tablo 2-4) bu seramiğin Girnavaz'daki konumunu daha çok aydınlatmıştır. Yapılan hamur istatistiği 15 farklı grubun varlığını ortaya çıkarmıştır. Bu grupların hamur özellikleri aşağıda verilmiştir:

⁴³ Kelly-Buccellati ve Shelby 1977.

⁴⁴ Fitz 1984, 130-131.

⁴⁵ Algaze vd. 1990, 326; Duru 1979a, 20-21; Bu durum Girnavaz da ele geçen bir çok metalik kap için de geçerlidir.

1) Girnavaz Hamur No: 76

Oldukça homojen ve taşısmsı bir görünümüne sahip hamurda katkı maddesi olarak çok seyrek zerrecikler halinde mika ve kalker, yine oldukça seyrek taşcık ve kalker tanecikleri görülmektedir. Hamur çok sıkı ve gözeneksiz bir yapıya sahiptir. Bu hamur grubu Girnavaz metalik seramiği içinde % 5'lik bir oran (bkz. tablo 4) oluşturmaktadır. 11. tabaka hariç tüm tabakalarda bu gruba ait örnekler mevcuttur.

2) Girnavaz Hamur No: 77 A

Oldukça homojen ve taşısmsı bir görünümüne sahip hamurda katkı maddesi olarak seyrek biçimde ince mika zerrecikler görülmektedir. Hamur çok sıkı ve gözeneksiz bir yapıya sahiptir. Bu hamur grubu Girnavaz metalik seramiği içinde % 15.6'lık bir oran (bkz. tablo 4) ile ikinci en yoğun grubu oluşturmaktadır. Tüm tabakalarda bu gruba ait örnekler nispeten daha fazla sayıda mevcuttur.

3) Girnavaz Hamur No: 77 B

Oldukça homojen ve taşısmsı bir görünümüne sahip hamurda katkı maddesi olarak seyrek biçimde ince mika zerrecikler görülmektedir. Hamur çok sıkı ve gözeneksiz bir yapıya sahiptir. Bu hamur grubu Girnavaz metalik seramiği içinde % 10.4'lük bir oran (bkz. tablo 4) ile üçüncü yoğun grubu oluşturmaktadır. Tüm tabakalarda bu gruba ait örnekler nispeten daha fazla sayıda mevcuttur.

4) Girnavaz Hamur No: 77 C

Homojen ve taşısmsı bir görünümüne sahip hamurda katkı maddesi olarak çok seyrek biçimde küçük kalker tanecikleri görülmektedir. Bu hamur grubu Girnavaz metalik seramiği içinde % 6 oranında (bkz. tablo 4) temsil edilmektedir. Tüm tabakalarda bu gruba ait örnekler mevcuttur.

5) Gırnavaz Hamur No: 77 D

Homojen ve taşım sı bir görün üme sahip hamurda katkı maddesi olarak çok ince zerrecikler halinde kalker bulunmaktadır. 5. gruba ait örneklerin yoğunluk oranı ise % 4.5 tir. Bu gruba giren örnekler sadece IX. tabakada mevcut değildir (bkz. tablo 2-4).

6) Gırnavaz Hamur No: 78

Çok homojen ve taşım sı bir görün üme sahip hamurda çıplak gözle herhangi bir katkı maddesi gözükmemektedir. Gırnavaz'da 6 no.lu hamur grubu % 4 oranında (bkz. tablo 4) tespit edilmiştir. Sadece II. tabakada bu gruba ait örnek bulunamamıştır.

7) Gırnavaz Hamur No: 79

Çok homojen ve taşım sı bir görün üme sahip hamurda katkı maddesi olarak çok az mika zerrecikleri görülmektedir. Parlak bir görün üme sahip olan hamur oldukça sıkı ve gözeneksizdir. Bu grup Gırnavaz'da % 6.5 oranında (bkz. tablo 4) temsil edilmiştir.

8) Gırnavaz Hamur No: 80 A

Homojen ve taşım sı bir görün üme sahip hamurda ince zerrecikler halinde kalker, çok az mika ve organik katkılar görülmektedir. 8. grup % 1 oranında (bkz. tablo 4) temsil edilen seyrek bir hamur grubudur.

9) Gırnavaz Hamur No: 80 B

Çok homojen ve taşım sı bir görün üme sahip hamurda çok ince ve bazen irice taneli kalker parçacıklarından başka herhangi bir katkı maddesi görülmemektedir. Genelde sıkı ve gözeneksiz olan cidarda bazen ince boşluklar görülmektedir. Bunlar yüksek ısıda eriyip kaybolmuş katkı maddelerinin bıraktığı boşluklar olabilir. % 5'lik bir orana sahip olan bu grup Gırnavaz'da II. tabaka hariç bütün tabakalarda görülmektedir.

10) Girnavaz Hamur No: 81

Çok homojen ve taşınmaz bir görünüme sahip hamurda hiçbir katkı maddesi gözükmemektedir. 10. grup da 8. grup gibi sadece % 1 oranında temsil edilmiştir (bkz. tablo 4).

11) Girnavaz Hamur No: 82

İnce kum ve kalker katkılı soluk gri (5 Y 5/3) renkli hamur, az gözenekli ve sıkı bir yapıya sahiptir. Hafif düzeltilmiş dış yüzeyde bazen kireç zerrecikleri görülebilmektedir. 11. no.lu grup Girnavaz'da en az görülen hamur gruplarından biridir. % 0.5 oranında görülen (bkz. tablo 4) bu gruba ait parçalar belki de Girnavaz'da üretilmemiş ithal parçalar olabilir.

12) Girnavaz Hamur No: 83

İnce kum, kalker, mika, seramik tozu ve saman katkılı açık gri (2.5 Y 6/2) renkli hamur, az gözenekli ve sıkı bir yapıya sahiptir. 12. no.lu grup Girnavaz'da en az görülen hamur gruplarından biridir. % 0.5 oranında görülen (bkz. tablo 4) bu gruba ait parçalar Girnavaz'da üretilmemiş ithal parçalar olabilir.

13) Girnavaz Hamur No: 84 A

İnce zerrecikler halinde kalker ve mika katkılı olan hamur "kumlu" bir görünüme sahiptir. Bu grup % 3.3. oranında (bkz. tablo 4) temsil edilmiştir.

14) Girnavaz Hamur No: 84 B

İnce kum, kalker ve taşçık katkılı hamur çok az gözenekli ve sıkı bir yapıdadır. % 9.2 oranında (bkz. tablo 4) temsil edilen 14 no.lu hamur grubu bütün tabakalarda saptanmıştır.

15) Girnavaz Hamur No: 84 C

Tanecikler halinde kalker ve çok ince zerrecikler halinde kum katkılı olan hamur, sıkı ve çok az gözeneklidir. Girnavaz metalik seramiğinin en yoğun grubunu % 27'lik bir oranla (bkz. tablo 4) 15 no.lu hamur grubu oluşturur. Bu grup pişme sertliği dışında yeşilimsi rengi ile Ninive 5 seramiğine benzemektedir.

Yukarıda ele alınan Girnavaz metalik seramiğinin hamur istatistiğinde görüldüğü gibi, herhangi bir katkı maddesine sahip olmayan metalik seramiklerin yanı sıra, değişik oran ve çeşitlerde katkı maddeleri içeren metalik seramik örnekleri de mevcuttur.

4.2. YAPIM TEKNİĞİ

Metalik seramiğe ait bütün kaplar istisnasız olarak çarkta yapılmıştır. Zaten çoğu kaplarda gözlenen ve bir ölçüde dekoratif amaçla belirgin bir şekilde bırakılan çark izleri de bunu göstermektedir. Bu seramik türünde hızlı dönen çark kullanılarak seri bir üretimin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Bu seri üretimin varlığı, ağız kenarı biçimlendirmesi, halka veya değişik dip türleri, kulp, emzik gibi unsurların metalik kaplarda pek yaygın olmamasından anlaşılmaktadır. Kaplar genelde yuvarlak, düz veya tam düz olmayan oval dipli (lev. 1- 39, 47, 52, 65, 68, 69, 71, 73, 81, 86, 87, 90, 91, 92, 94, res. 1, 3, 4, 7) olarak çark üzerinden alındığı şekliyle değerlendirilmiştir.

Bu seramik türünde kulp çok seyrek görülen bir ayrıntıdır. Çift ip delikli kulplar (lev. 66: 4, res. 1: 1) elde biçimlendirildikten sonra kap üzerindeki yerine yapıştırma suretiyle takılmıştır. Bazen daha sonradan düşmüş

olan bu kulpların yerlerinde kaynaşmayı daha iyi sağlayacak çarpı şeklinde çentiklerin olduğu görülmektedir.⁴⁴⁶ Bazı çömlüklerin ağız kenarını omuz kısmına birleştiren yassı yatay kulplar da elde biçimlendirildikten sonra kap üzerine yapıştırılmıştır (lev. 39: 1-2, 66: 1-3). H.Erkanal'a göre Girnavaz'da ele geçen iki adet çömlükte (lev. 39: 1-2) fırınlamadan sonra yapıştırılmıştır.⁴⁴⁷ Özellikle bir kapta (lev. 39: 1) gövdedenden ayrılmış olan kulp, H.Erkanal'ın bu düşüncesini doğrulamaktadır. Nitekim, eğer bu kulp kap pişirilmeden önce takılmış olsaydı, çok yüksek ısı sayesinde zaten kap ile iyice kaynaşarak bütünleşmiş olacaktı ve böylece yerinden düşmeyecekti.

Fırınlama: Metalik seramiğin en önemli özelliklerinden biri de çok yüksek derecede pişirilmiş olmasıdır. Bilindiği gibi, seramik 1000 derecenin üzerinde pişirildiğinde gözeneklerin kapanması sonucu taşlaşma gerçekleşmektedir.⁴⁴⁸ 1100-1350 derece arasında gerçekleşen ısıda seramik hamurunun kristal yapısı değişerek bir taşlaşma gerçekleşmektedir.⁴⁴⁹ "bazalt ware"⁴⁵⁰ "stone ware"⁴⁵¹ ve "metalik seramik"⁴⁵² gibi bu seramik türünün çok sert bir yapıya sahip olduğunu vurgulamak için kullanılan tanımlamalar yüksek derecelerde fırınlanma ile bağlantılıdır. Yapılan analizler de metalik seramiğin 1000 derece üzerinde pişirilmiş olduğunu kanıtlamaktadır.⁴⁵³ Bu da, ısı derecesi ayarlanabilen ve

⁴⁴⁶ Gir Harrin'de ele geçmiş monokrom yerli basit seramik türün bir çömlükte bu durum tespit edilmiştir.

⁴⁴⁷ H.Erkanal ile yapılan kişisel görüşmede bu bilgi elde edilmiştir.

⁴⁴⁸ Ükse 1993, 12.

⁴⁴⁹ a.e. 17, lev. 1a.

⁴⁵⁰ Woolley 1914, 91; 1934, 160; 1952, 228.

⁴⁵¹ Ehrich 1939: 27; Mallowan 1966: 91; Reade 1968: 245, 251; Prag 1970: 78, 81.

⁴⁵² Kuhne 1976, 33-72.

⁴⁵³ Kuhne ve Schneider 1988, 102; Fitz 1984, 131.

kesin olarak 1000 derecenin üzerinde ısı üretebilen seramik fırınlarının kullanılmış olduğunu göstermektedir. Metalik seramik yapan çömlükçilerin oksijen giriş ve çıkışını ayarlayarak yükseltgeme ve indirgeme tekniklerini bilen zanaatkarlar olduğu anlaşılmaktadır.⁴⁵⁴ Bu tekniklerle, kapların sertleşmesinin yanı sıra bazı yüzey renklerinin elde edilmesi de sağlanmıştır. Özellikle gri tonlu kaplarda fırına oksijen girişi kesilerek indirgeme yoluyla koyu renk elde edilmiş olmalıdır. Nitekim, G.Schneider⁴⁵⁵ yeşilimsi, grimsi ve siyah renklerin indirgeme yoluyla, turuncudan kırmızıya kadar olan renklerin ise fırına oksijen vererek yükseltgeme yoluyla elde edildiğini belirtmektedir. Diğer taraftan hamur içerisinde bulunan demir ve kalsiyum gibi içerikler de bu pişme renklerini etkilemektedir.⁴⁵⁶ Özellikle, demir içeren kil yükseltgenmiş ortamda kırmızı-sarı, indirgenmiş ortamda ise kızıl kahverengi renk tonlarını vermektedir. Kireçli kil ise yükseltgenmiş ortamda sarı-yeşil, indirgenmiş ortamda sarımsı gri renklerin oluşmasını sağlar.⁴⁵⁷ A.Shepard'a göre yeşil renkte olan bir hamurun en az 1200 derecede pişmiş olması gerekmektedir.⁴⁵⁸

İncelenen malzeme içinde metalik seramikte saptanan en yoğun hamur rengi açık gri, koyu gri, yeşilimsi gri, mavimsi gri, kahvemsî gri ile siyah (2.5 Y 4-2/0, 5 Y 4-2.5/1, 10 YR 5-2/1, 7.5 YR 5-2/0, 5 YR 4-2.5/1, 2.5 YR 5-2.5/0, 7.5 R 5-2.5/0) arasında değişen koyu tonlardaki renklere dir. Bu renklerin yanı sıra, az da olsa turuncu (7.5 YR 6-4/6, 6-5/8) kızıl kahverengi (5 YR 5-3/4, 5-4/6) ve kırmızının (2.5 YR 5-6/6) çeşitli tonlarında hamur rengine sahip metalik

⁴⁵⁴ Kuhne 1976, 34.

⁴⁵⁵ Kuhne ve Schneider 1988, 102.

⁴⁵⁶ Kuhne 1976, 34; Kuhne ve Schneider 1988, 102; Ükse 1993, 18.

⁴⁵⁷ Ükse 1993, 18.

⁴⁵⁸ Shepard 1956, 106.

kaplar mevcuttur. Yine çoğu örnekte gri gibi koyu renk tonlarında özlu, kenarlara doğru turuncu ve kırmızı renk tonlarına sahip, katmanlı bir görünüme⁴⁵ sahip hamurlara rastlanmaktadır. Hamurda gözüken bu farklı veya katmanlı görünümdeki renk değişimleri, bir taraftan pişirme esnasındaki ısı ayarlamalarından, diğer taraftan da, kanımızca, muhtemelen demir içerikli kilden hazırlanmış astardan kaynaklanmış olmalıdır.

Hamur renkleri açısından merkezlere göre bir homojenlik söz konusu değildir. Ancak, Gir Harrin, Gir Herzem, Gir Koriye gibi bazı merkezlerde ele geçen metalik örneklerin çoğunda hamur rengi olarak koyu renkte sadece tek bir renk tonunun mevcut olduğu görülmektedir. Bu durum, daha çok aynı seriye ait ürünlerin, yani bu merkezlerde belli teknikle ve belki de teknik zorlama ile gerçekleştirilmiş seri üretimin varlığını akla getirmektedir. Nitekim söz konusu merkezlerde ele geçen metalik kapların yüzey renklerinin de genelde hamuru rengine yakın, yine tek bir renk tonunda bırakılmış olması, zanaatkarane bir tercihten ziyade teknik bir zorunluluktan, muhtemelen buralardaki seramik fırınlarının yükseltgeme ve indirgeme kabiliyetlerine sahip olmamasından kaynaklanmış olabilir. Bunun yanı sıra Girnavaz'da ele geçen metalik kaplarda her iki hamur renk durumu da saptanmıştır. Bu durum Girnavaz'da daha gelişmiş fırınların mevcut olabileceğini akla getirmektedir.

Girnavaz metalik seramiğinde görülen hamur renkleri:

1. grup: gri/siyah veya gri/taşa (5 Y 4/1 veya 7.5 YR 6/6),
2. grup: koyu gri (2.5 Y 4/0),
3. grup: kirli devetuyu/açık kiremit/taşa (7.5 YR 5/6, 7.5 YR 6/6),

⁴⁵ Kuhne 1976, 33; Algaze vd. 1990, 326.

4. grup: koyu gri veya açık kiremit (7.5 YR 6/6 veya 2.5 Y 4/0),
5. grup: koyu gri (5 Y 4/1),
6. grup: fume/siyah (2.5 Y 4/0),
7. grup: kurşuni (5 Y 5/1),
8. grup: kurşuni (5 Y 5/1),
9. grup: fume (2.5 Y 3/0),
10. grup: soluk devetuyu ve kiremit (10 YR 6/4),
11. grup: soluk gri (5 Y 5/3),
12. grup: açık gri (2.5 Y 6/2),
13. grup: gri ve yeşilimsi açık devetuyu (2.5 Y 5/2),
14. grup: sarımsı yeşil veya devetuyu (5 Y 5/4)
15. grup: fume veya koyu gri (5 Y 4/1).

Girnavaz metalik seramiğinde daha çok tek renk tonundaki hamurların yoğun olduğu görülmektedir. Gri ve tonları ile devetuyu tonlarındaki hamur rengi daha çoktur. Buna karşın, gri özlu olmakla beraber iç ve dış yüzeylere doğru turuncumsu renkte hamura sahip olan örnekler daha azdır.

4.3. YÜZEY ÖZELLİKLERİ

Yüzey işleme özelliği olarak metalik kaplarda farklı uygulamalara rastlanmaktadır.

Özellikle fırınlamadan kaynaklanan ve ısının tesir ettiği alanlara göre, blok halinde farklı yüzey renklerine sahip metalik kaplara Girnavaz, Kurban Höyük, Samsat, Tepecik gibi pek çok merkezde rastlanmaktadır. Genellikle kap yüzeyinin bir kısmının açık veya koyu tonda kalmış olması şeklinde görülen bu duruma, ya bu kısımların doğrudan ateşe bakıyor olması, ya da önünde bulunan başka bir kabın gelen ısıyı engellemesi neden olmuştur. Girnavaz'da ele

geçen pek çok örnekte bu durum genellikle kapların alt kısımlarında yer alan yuvarlak renk farklılıkları şeklinde gözükmektedir. Burada, kapların seramik fırını içerisine üst üste dizilmiş olarak yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Nitekim, kapların dip kısımlarında veya bazen gövdenin bir yüzeyinde görülen bu yuvarlaklıklar, bu kısımların alttaki kabın ağızına dayanması sonucu ortaya çıkmış olmalıdır. Bu duruma göre, seramik fırınlarının tika basa doldurulduğu bir seri üretim söz konusu olmalıdır.

Metalik seramiğin en önemli yüzey özelliği kapların yüzeylerinde bilinçli olarak bırakılmış çark izleridir. Bu özellik metalik kapların % 80'inde görülen oldukça yaygın bir uygulamadır. Başka hiç bir seramik türünde bu denli yaygın olarak çark izlerinin belirgin bırakılması söz konusu değildir.

Metalik kaplarda çark izlerinin belirgin bırakılmasıyla oluşturulan yüzey görünümünü bazı bilim adamları dekoratif bir uygulama olarak kabul ederken, ⁴⁴⁰ çoğu bilim adamı da bu uygulamayı sadece sıradan bir yüzey işlemesi olarak değerlendirmiştir. ⁴⁴¹

Çark izi, bazen daha derin ve düzenli yatay çizgiler halinde görülürken, çoğu zaman da daha düzensiz ve silik olarak bazen kapların tüm yüzeyinde, bazen de belirli kesimlerinde görülmektedir. Girnavaz'da ele geçen metalik kapların yaklaşık % 80'inde bu bezeme türüne rastlanır. Çark izi esasen kaba bir yiv bezeme taklidi olmalıdır. Bilindiği gibi düzenli yiv bezeme bu dönemde basit seramik gibi diğer seramik türlerinde oldukça sık karşılaşılan bir

⁴⁴⁰ Kuhne 1976, 34; Algaze vd. 1990, 327.

⁴⁴¹ Duru 1979a, 20.

bezeme türüdür.⁴⁴² Metalik seramiğin yine seri üretimine bağlı olarak söz konusu çark izleri düzenli yapılamamış olsa gerektir. Diğer taraftan bu uygulama belki de metal kaplarda görülen yivli görünümün taklidi olabilir.

Metalik seramikte rastlanan diğer karakteristik yüzey özelliği saklı astar uygulamasıdır. Saklı astar tekniği, kap yüzeyinin astarlanmasından sonra, çark üzerinde veya elde sert bir aletle astarın yatay bantlar oluşturacak şekilde kap yüzeyinden kazınması işlemidir. Astarlamada hamurdan farklı ve renk verici maddeler katılarak elde edilen bir sıvının kullanılmış olması nedeniyle, kap pişirildikten sonra geride kalan astar, kabın hamur renginden farklı bir renkte ortaya çıkmaktadır. Metalik seramikte karşılaşılan saklı astar uygulamalarında görünüm bazen neredeyse boya bantlı izlenimini verecek şekilde (lev. 82: 4) düzenlidir. Çoğunlukla da, genelde kapların üst kısımlarında yapılan sınırlı astar kazınması biçiminde, yine seri üretimden kaynaklanan düzensiz renk farklılıkları izlenmektedir.

Saklı astar metalik kaplarda yaygın olarak kullanılan bir uygulamadır ve hemen hemen tüm merkezlerde bu teknikle bezenmiş metalik kaplara rastlamak mümkündür. Saklı astar deyimini R.Duru Değirmentepe'de ele geçen bazı metalik kapların dış yüzeyindeki yatay renk farklılıklarına dayanarak «bir nevi saklı astar» şeklinde kullanmıştır.⁴⁴³ H.Kühne de benzer bir öneri sunmaktadır. H.Kühne bazı kapların yüzeyinde görülen yatay parlak ve matlıkları "kesintili kendinden astarlı" anlamında "unterbrechener Selbstüberzug" şeklinde, bir çeşit saklı astar uygulaması

⁴⁴² Daha çok Fırat (Alkım H. 1979, res. 17-22) ve Amuk (Braidwood ve Braidwood 1960.) bölgelerinde bu bezeme türü yaygın olarak görülmektedir. Kuzey Suriye'de (Kühne 1976, res. 152-154.) bu bezeme oldukça sevilmeaktadır.

⁴⁴³ Duru 1979a, 20.

olarak tanımlamıştır.^{***} Ancak onun bahsettiği bu uygulama daha çok yatay perdahlama ile ilgili gibi gözükmektedir. Diğer taraftan, G.Algaze^{***} gibi bir çok bilim adamı bu uygulamayı sadece pişmeden kaynaklanan bir özellik olarak açıklamaya çalışmaktadır.

Bu uygulamaya Girnavaz metalik seramiğinde oldukça sık rastlanmaktadır. Özellikle 1-4. gruba giren örneklerde saklı astar tekniği ve buna bağlı olarak dış yüzeylerde yatay renk farklılıkları görülmektedir. 1. grupta dış yüzey rengi gri-taba (5 Y 5/1 ve 7.5 YR 6/6) olup bazı durumlarda her iki renk de kabın yüzeyinde ya hareli veya bantlı bir görünümde yer almaktadır. 2. grupta ise gri (2.5 Y 4/0) dış yüzey üzerindeki derin çark izleri açık kiremit (7.5 YR 5/4) rengindedir. 3. grup metalik seramik örneklerinde adeta boya banyo biçiminde gri bir astar uygulaması yapılmıştır. İç yüzey kahverengi, devetuyu (10 YR 5/3), dış yüzey ise koyu gri-devetuyu (7.5 YR 5/4 ve 10 YR 4/1) renklerde karışık tonludur. Belirgin olan çark izlerinin içi genelde devetuyu rengindedir. Aynı şekilde, 4. grupta dış ve iç yüzey gri veya kiremit (10 YR 4/1 veya 7.5 YR 6/6) renklerinde olup, belirgin çark izleri ve bu izlere bağlı renk farklılıkları gözlenmektedir.

ASTAR UYGULAMASI: Metalik seramikte iki çeşit astar uygulamasına rastlanmaktadır. Bunlar kendinden astar ve gerçek astar uygulamalarıdır.

Bu iki astar çeşidinin yanı sıra, metalik seramikte genellikle astarsız kaplar daha çoktur. R.Duru Değirmentepe metalik seramiğinde hiç astar olmadığını belirtmektedir.^{***}

^{***} Kühne 1976, 34.

^{***} Algaze vd. 1990, 326.

^{***} Duru 1979a, 20.

Sıkça görülen bu durumda kapların yüzeyi, hamurunun renginde bırakılmıştır. Gerek pişmeden dolayı⁶⁶⁷ gerekse hafif düzeltme yoluyla kap yüzeyi mat bir parlaklık kazanmıştır. Yüksek ısı nedeniyle hamurla kaynaşmış bir kendinden astarın varlığı da düşünülebilir. Girnavaz'da bu gruba giren pek çok örnek mevcuttur. Özellikle Girnavaz'da 2, 8 ve 12 no.lu hamur gruplarında astar uygulamasına pek rastlanmaz.

Kendinden Astarlı Kaplar: Metalik seramikte en sık rastlanan astar uygulaması, hamuru renginde bırakılmış astar da denen⁶⁶⁸ kendinden astar⁶⁶⁹ uygulamasıdır. Bu gruptaki kaplarda yüzey rengi hamur renginin bir açık tonundadır. Kendinden astar genelde, gri ve tonları ile devetüyü ve tonlarında monokrom yüzeyli örneklerde görülmektedir. Bu uygulama Girnavaz metalik seramiğinde 5. grupta gözlenmektedir.

Astarlı Kaplar: Gerçek astar uygulaması metalik seramikte nispeten daha az rastlanan bir uygulamadır.⁶⁷⁰ Astarlı kaplarda yüzey rengi turuncu ve devetüyü gibi monokrom renk tonlarında olmasına karşın, hamur rengi gri gibi koyu tonlardadır. Cidar kısmına bakıldığında astar, farklı renkteki ince bir tabaka halinde gözükmektedir. Bundan anlaşıldığına göre, kabın kendi hamurundan farklı veya pişirmede açık renk verecek maddeler içeren bir astar sıvısı hazırlanmış olmalıdır. Girnavaz'da 3, 4, 15. gruplara ait metalik seramik örneklerinde yüksek ısı nedeniyle çoğu kez hamurla kaynaşmış ince bir astar görülmektedir.

⁶⁶⁷ Kuhne 1976, 34.

⁶⁶⁸ Sevin 1995, 405.

⁶⁶⁹ Kuhne 1976, 34.

⁶⁷⁰ H. Kuhne (Kuhne 1976: 34.) de metalik seramikte gerçek astarın çok nadir görüldüğünü belirtmektedir.

PERDAH UYGULAMASI: Metalik seramikte genelde perdahsız kapların daha yaygın olduğu bilinmektedir.⁶⁷¹ Bununla beraber bu seramik türünde değişik perdah uygulamalarının varlığı tespit edilmiştir. Bunlar 1- Hafif düzeltme, 2- Mat perdah, 3- Halka perdah, 4- Tüm perdah şeklindeki uygulamalardır.

Hafif Düzeltme: Kurumaya yüz tutan kapların deri veya kumaş gibi yumuşak maddelerle çok hafif bir şekilde ovuşturularak düzeltilmesi, "yumuşak açkı" da denen bir uygulamaya tabii tutulması işlemidir. Bu uygulama çark izleri belirgin kaplarda da görülmektedir. Özellikle Girnavaz metalik seramiğinde bu uygulama oldukça yaygın (lev. 35-36) olarak kullanılmıştır. 1, 2, 7, 8, 9. gruba giren örneklerde hafif düzeltme uygulaması görülmektedir.

Mat Perdah: Mat perdah daha çok herhangi bir perdah işlemi yapılmaksızın, sadece yüksek ısıda kap yüzeyinin camlaşmaya yüz tutması şeklindeki doğal bir çeşit oluşum olmalıdır. H. Kuhne'nin belirttiği gibi,⁶⁷² yüzeydeki kil, içerisinde bulunan bazı kimyasal içeriklerin sayesinde çok yüksek ısıda camlaşma eğilimi gösterebilir. Bu da kaba doğal bir parlaklık vermektedir. Mat perdaha Girnavaz metalik kaplarında, özellikle yüzeyi tek renkli olanlarda oldukça sık rastlanır.

Halka Perdah: Halka perdah, kapların dış yüzeylerinin bazen oldukça düzgün, bazen de daha düzensiz bantlar halinde, çark üzerinde döndürülerek peredahlıdır. Bu işlem sırasında çark üzerinde dönen kabın dış yüzeyine tutulan

⁶⁷¹ Algaze vd. 1990: 326-327. R.Duru (Duru 1979a: 20.) Değirmentepe metalik kaplarında "açkı-perdah" olmadığını belirtmektedir.

⁶⁷² Kuhne 1976, 34.

sert perdah aletleri kullanılmış olmalıdır. Bu tür perdah uygulaması genelde gri renkli kaplarda görülür.⁴⁷³ G.Algaze Kurban Hbyuk metalik kaplarında haika perdah uygulamasının gri renkli kaplarda ve fırınlama nedeniyle blok halinde farklı dış yüzey rengine sahip kapların gri renkli kısımlarında görüldüğünü saptamıştır.⁴⁷⁴ Bazı bilim adamları⁴⁷⁵ bunu bir çeşit bezeme olarak kabul etmektedir. Bu perdah sayesinde koyu zemin üzerinde açık renkte bir kontrast sağlanmış olmaktadır.⁴⁷⁶

Tüm Perdah: Kapların dış yüzeylerinin tümünün perdahlanması metalik seramikte oldukça az görülen bir uygulamadır. Kurban Hbyuk,⁴⁷⁷ Tell Huera⁴⁷⁸ gibi merkezlerde tüm perdah uygulamasının seyrek olduğu belirtilmektedir. Gırnavaş'da bazı kaplarda, özellikle 6. gruba giren örneklerde tüm perdah uygulamasına rastlanmıştır (lev. 34: 1).

4.4. BEZEME

Metalik seramik türünde, yukarıda anlatılan ve bir anlamda bezeme olarak değerlendirilen çark izlerinin belirgin bırakılması ve saklı astar tekniğinin yanı sıra gerçek bezeme olarak yiv ve boya bezemeye rastlanmaktadır.

Yiv Bezeme: Metalik kaplarda daha derin ve oldukça düzenli yatay yivlerden oluşan yiv bezeme, çark izi bezemeye göre daha az da olsa sevilerek kullanılmıştır (lev. 50: 3-7; 51:

⁴⁷³ Algaze vd. 1990, 327.

⁴⁷⁴ a.e. 327.

⁴⁷⁵ G.Algaze (Algaze vd. 1990, 327.) bu teknikte perdahlanmış kapları 004 bezek numarası ile kodlandırmıştır. Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, 12.

⁴⁷⁶ Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, 12.

⁴⁷⁷ Algaze vd. 1990, 327.

⁴⁷⁸ Kuhne 1976, 34.

2-3; 52: 2-3; 56: 4, 6-7; 60: 2; 62: 1-2, 7; 67: 4-5, 7; 68: 1, 3; 69: 3-5; 70: 6; 73: 4, 6, 9-11; 76: 102, 5; 92: 1). Bu bezeme tipi esasen basit seramiğe özgü bir bezeme türüdür.⁴⁷⁹

Boya Bezeme:

Boya bezeme metalik seramikte oldukça az görülen bir bezeme türüdür. Daha çok Fırat bölgesi merkezlerinde görülen bu bezeme türü esasen kapların dış yüzeylerine uygulanan yatay boya bantlardan ibarettir. Samsat (lev. 81: 5; 82: 5), Kurban Höyük⁴⁸⁰ (lev. 73: 8; 74: 1-2; 78: 2) gibi merkezlerde daha çok karşılaşılan bu bezeme türünde kırmızı, siyah veya kızıl kahverengi bantlar, genelde kapların omuz kısımlarında görülür. Boya bezemeli metalik kap örnekleri Tarsus (res. 6: 1, 5), Kultepe (lev. 96: 1, res. 7: 5), Lidar Höyük (res. 2: 1-2) gibi Anadolu'daki merkezlerin yanı sıra, yine daha çok Fırat havzasında olmak üzere, Kuzey Suriye'deki Tell Hadidi⁴⁸¹ ve Halawa⁴⁸² gibi merkezlerde ele geçmiştir.

⁴⁷⁹ Alkım H. 1979, res. 17-22; Braidwood ve Braidwood 1960; Kuhne 1976, res. 152-154; Üzgen 1989/90, 2, 3, 5.

⁴⁸⁰ Algaze vd. 1990, 327.

⁴⁸¹ R.H. Dornemann (Dornemann 1988: 27, fig. 13: 16-20.) Tell Hadidi'de boyalı metalik seramiğin oldukça fazla olarak ele geçtiğini, hatta Tell Hadidi'nin bu türün en fazla görüldüğü merkez olduğunu belirtmektedir.

⁴⁸² Orthmann 1989, 70, res. 43: 21-23.

5. KAP FORMLARI TIPOLOJISI

Dönemin diğer seramik türleri ile karşılaştırıldığında metalik seramik repertuarında nispeten daha az sayıda kap formu bulunduğu anlaşılmaktadır. Bazı formların diğerlerine oranla daha çok ele geçtiği ve bunların metalik seramik ile adeta özdeşleştiği gözlenmektedir. Ağız kenarı, boyun, omuz, gövde, dip ve bunların birbirlerine oranları gibi detaylar göz önüne alındığında aynı kap formunun değişik tipler içereceği kuşkusuzdur. Bu nedenle öncelikle kap formu ve daha sonra da bu form içindeki değişik tipler tipolojik bir bütünlük içerisinde incelenecektir. Bu tür bir çalışmada, kap formlarının daha iyi anlaşılması için çalışma içerisinde değerlendirilen örnekler 1/2 oranında verilmiştir.

Bu konudaki detaylı bir çalışma bir taraftan tipolojik gelişimin tarihsel ve bölgesel özellikleri ortaya koyabileceği gibi, diğer taraftan başka seramik türleri ile etkileşim oranına açıklık getirebilecektir. Bu nedenle kap tiplerinin teknik özelliklerinin yanı sıra bu tiplerin paralelleri ile ilgili elde edilebilen bilgilerin verilmesine çalışılacaktır.

Metalik seramik içinde altı ayrı kap çeşidi mevcuttur:

1) Tabaklar	(A)
2) Çanaklar	(B)
3) Kâseler	(C)
4) Bardaklar	(D)
5) Çömlekler	(E)
6) Şişeler	(F)

Bu grup içinde büyük harfler kap formunun, numaralar ise aynı kap formuna ait alt tiplerin belirtilmesinde kullanılmıştır. Tipolojik değerlendirmede her kap formu, kabın bölümlerinde göze çarpan biçimsel farklılıklar ve

bunların oluşturdukları gruplar göz önüne alınarak tiplere ayrılmıştır.

Arkeoloji literatüründe çanak çömlek tiplerinin zaman zaman değişik isimlerle anıldığı bilinmektedir. Aynı kap formu için değişik yayınlarda ayrı ayrı isimler kullanılmaktadır. Bu kavram karmaşasını önlemek için bu çalışmada kap isimleri belli tanımlar verilerek ele alınmıştır. A.T.Ükse tarafından hazırlanan "Ünasya Arkeolojisi Seramik Terimleri" adlı eser⁴⁸³ hem yabancı dillerdeki hem de Türkçe'deki seramik terimlerini karşılaştırmalı olarak ele aldığı için kaynak eser olarak kullanılmıştır.

Ele alınan seramik öncelikle "Açık Kaplar" ve "Kapalı Kaplar" olmak üzere iki gruba ayrılır. Bu ayırım, kapların ağız, boyun ve gövde ölçülerinin birbirlerine oranları göz önüne alınarak yapılmaktadır.

Değişik kap formları ise, yine söz konusu özelliklerin yanı sıra, etnolojik kökenleri göz önüne alınarak veya yabancı dillerden tercüme edilerek isimlendirilmişlerdir.

5.1. AÇIK KAPLAR

Ağız çapı, gövde genişliğinden daha fazla olan geniş ağızlı yayvan kaplar genel olarak açık kaplar veya açık biçimler olarak ele alınmışlardır.⁴⁸⁴ Bu grup daha çok tabak, çanak, kâse ve bardak gibi kap biçimlerini içerir.

⁴⁸³ Ükse 1993.

⁴⁸⁴ a.e. 48.

5.1.1. TABAKLAR (A)

Genelde derinliği az, yayvan kaplara tabak adı verilmektedir.⁴⁴⁵ Tabaklarda ağız çapı, kap yüksekliğinin dört katına eğit veya fazla olmalıdır (bkz. Şek. 1: 1).

A1 : Ağız kenarından dip kısmına kadar yuvarlakça inen gövdeye sahip tabaklar (bkz. Şek. 2: A1a-A1g). Anadolu'daki Yayılışı: Gırnava, Gir Harrin, Gir Herzem, Gir Koriye, Kurban Hyuk, Krtepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak,⁴⁴⁶ Tell Mozan,⁴⁴⁷ Tell Hadidi.⁴⁴⁸

A1 tipine ait tabaklar gövde formu olarak basit bir yapıda iken, ağız kenarı biçimlendirmesi açısından çeşitlilik göstermektedir. Bu tabak tipinde a-g olmak üzere yedi farklı ağız kenarı biçimlendirmesi mevcuttur.

Ağız kenarı tipleri:

- a: Sivri-basit ağız kenarlı. Gırnava (lev. 40: 1), Gir Harrin (lev. 48: 1-2).
- b: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Gir Harrin (lev. 48: 3-4), Gir Herzem (lev. 55: 2), Gir Koriye (lev. 58:2).
- c: Duz-basit ağız kenarlı. Gir Herzem (lev. 55: 3).
- d: Dışa hafif kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Gir Harrin (lev. 48: 4).
- e: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Gir Harrin (lev. 48: 6), Gir Koriye (lev. 58: 1).
- f: Dışa ve ie çekik ağız kenarlı. Krtepe (lev. 90:1).
- g: Dışa ve ie kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Kurban Hyuk (lev. 72: 1).

⁴⁴⁵ Okse 1993, 49.

⁴⁴⁶ Fielden 1977, lev. 14: 4.

⁴⁴⁷ Buccellati ve Kelly-Kelly Buccellati 1988, fig. 24:M1 61.

⁴⁴⁸ Dornemann 1988, fig. 20: 5; 20: 18.

A1 tipindeki tabaklara daha çok Güneydoğu Anadolu bölgesinde rastlanmaktadır. Anadolu dışında Kuzey Suriye'deki merkezlerde de ele geçmiş olan bu tip daha çok metalik seramiğin esas yayılış bölgesine özgü bir kap olabilir. Diğer seramik türleri ile karşılaştırıldığında, Ninive 5 seramiğinde bu tipin mevcut olmadığı⁶⁸⁹ görülür. Buna karşılık, monokrom yerli seramik örneklerinde A1 tipinde tabaklara rastlanmaktadır.⁶⁹⁰ Tell Leilan kazıları bu tipin daha çok Geç Uruk dönemindeki saman yüzü seramikte yaygın olduğunu göstermektedir.⁶⁹¹ Bu durumda metalik seramik içindeki A1 tipinin Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye'de erken dönemlerde de mevcut olan yerli bir tip olduğu anlaşılmaktadır.

A2 : Ağız kısmı içe eğik, yuvarlak gövdeli ve düz dipli tabaklar (bkz. şek. 2: A2a-A2d). Anadolu'daki Yayılışı: Kurban Höyük. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Leilan,⁶⁹² Tell el-Hawa,⁶⁹³ Tell Huera.⁶⁹⁴

A2 tipindeki tabaklar form olarak A1 tipine çok benzemektedir. İki tip arasındaki tek fark A2 tipinin içe dönük ağız kenarlı olmasıdır. Bu tip tabaklar a-d olmak üzere toplam dört ayrı ağız kenarı biçimlendirmesine sahiptir.

Ağız kenarı tipleri:

a: İçe eğik, sivri ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 71: 5-6).

⁶⁸⁹ E.Rova tarafından hazırlanmış, Ninive 5 seramiğinin hemen her yönüyle ele alındığı monografide verilmiş olan kap tipolojisinde (Rova 1988, 213-231) bu tipe rastlanmamıştır.

⁶⁹⁰ Kühne 1976, res.197.

⁶⁹¹ Schwartz 1988, 72-73, fig. 52: 12-16.

⁶⁹² Schwartz 1988, fig. 29: 5.

⁶⁹³ Ball vd. 1989, fig. 23: 14.

⁶⁹⁴ Kühne 1976, res. 22.

- b:** İçe eğik, yuvarlak ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 71: 1-4).
- c:** İçe eğik, içe ve dışa çekik ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 71: 7, 72: 3).
- d:** İçe eğik, üzeri yivli, içe çekik ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 72: 4-5).

Metalik seramik içinde A2 tipine giren tabaklar çok yaygın değildir. Güneydoğu Anadolu bölgesinde sadece Kurban Höyük'te rastlanan bu tip burada M.Ö. 3. binin ikinci yarısının hem erken hem de geç safhalarında varlığını sürdürmüştür.⁴⁹⁵ Bu tabak tipi Kurban Höyük'te yerel bir anlayışla daha çok kullanılmış gibidir. A2 tipi de A1 tipinde olduğu gibi Geç Uruk tiplerinden gelişmiştir.⁴⁹⁶

A3 : Ust kısmı hafif içe eğik, yuvarlak gövdeli tabaklar (bkz. şek. 2: A3a-A3c). Anadolu'daki yayılışı: Girnavaz, Gir Harrin, Gir Koriye, Kahta (No. 126). Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak,⁴⁹⁷ Tell Ailun.⁴⁹⁸

A3 tipindeki tabaklar A1 ve A2 tiplerinden gövdelerinin ust kısmının daha dik olması ile ayrılır. Bunlarda a-c olmak üzere uç ayrı ağız kenarı biçimlendirmesine rastlanmaktadır.

Ağız kenarı tipleri:

- a:** Sivri-basit ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 58: 3).
- b:** Dışa kalınlaştırılmış, kalın ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 40: 3-4), Gir Harrin (lev. 48: 5), Gir Koriye (lev. 58: 5-6), Kahta (No.126) (lev. 80: 4).
- c:** Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 58: 6).

⁴⁹⁵ Algaze vd. 1990, lev. 77: T (Period III); 133: C (Period III).

⁴⁹⁶ Schwartz 1988, 126, 128, fig. 52: 11; 53: 11.

⁴⁹⁷ Fielden 1977, lev. 14: 3.

⁴⁹⁸ Kuhne 1976, res. 80.

A3 tipi metalik seramik içinde nispeten daha yaygın bir tiptir. Gir Harrin, Girnavaz ve Gir Koriye gibi metalik seramik üretimin yapıldığı merkezlerde bu tipe rastlanmaktadır. Kuzey Suriye'ye özgü monokrom yerli seramik içinde A3 tipindeki tabaklara rastlamak mümkündür.⁶⁹⁹

A4 : Ust kısmı oldukça içe eğik, yuvarlak gövdeli tabaklar (bkz. şek. 2: A4a-A4d). Anadolu'daki yayılışı: Girnavaz, Gir Bunas, Kurban Höyük, Kargamış, Norşuntepe.

Gövdesinin ust kısmı adeta içe kıvrık olan bu tabak tipi oldukça değişik bir tiptir. Genellikle çok sığ olan bu tip a-d olmak üzere dört ayrı tip ile temsil edilmektedir.

Ağız kenarı tipleri:

- a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 40: 5). Kargamış (lev. 84: 2).
- b: Sivri-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 40: 6).
- c: İçe eğik, sivri-basit ağız kenarlı. Gir Bunas (lev. 65: 6), Kurban Höyük (lev. 72: 2).
- d: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Norşuntepe (lev. 92: 5).

A4 tipindeki tabaklara, Girnavaz, Gir Bunas, Kurban Höyük, Kargamış ve Norşuntepe gibi, şimdilik sadece Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu'daki merkezlerde rastlanmıştır. Kuzey Suriye ve Kuzey Mezopotamya'da bu tipe giren metalik seramik örneğine henüz rastlanmamıştır. Geç Uruk döneminde bu tipin çok yakın paralelleri mevcuttur.⁷⁰⁰ Ninive 5 seramiğinde de rastlanan⁷⁰¹ A4 tipi tabaklar metalik seramik içinde varlığını sürdürmüştür.

⁶⁹⁹ Kühne 1976, res. 196.

⁷⁰⁰ Schwartz 1988, 128, fig. 53: 14.

⁷⁰¹ Rova 1988, 217, Tip A17.

A5 : Hafif omuzlu, Ust kısmı dik, alt kısmı yuvarlak gövdeli tabaklar (bkz. şek. 3: A5a-A5b). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Herzem, Gir Koriye. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak,⁷⁰² Tell Huera,⁷⁰³ Tell Ailun.⁷⁰⁴

Bu tipe giren tipe giren tabaklar ağız kenarı biçimlendirmesi açısından çeşitlilik göstermez. Sadece iki ayrı ağız kenarı biçimlendirmesine sahip olan A5 tipi, metalik seramik içinde yaygın görülen bir tiptir.

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı.

b: Dışa hafif kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 40: 2), Gir Herzem (lev. 55: 1), Gir Koriye (lev. 58: 4).

Geç Uruk,⁷⁰⁵ Ninive 5⁷⁰⁶ ve yerel monokrom seramik⁷⁰⁷ içinde kesin paralelleri mevcut olan bu tabak tipi metalik seramikte de sevilerek kullanılmış bir kap formudur.

A6 : Keskin omuzlu, gövdesinin Ust kısmı dik tabaklar (bkz. şek. 3: A6a). Anadolu'daki Yayılışı: Harran.

Müstesna bir tip olan A6 tipindeki tabak sadece tek bir ağız kenarı biçimlendirmesine sahiptir.

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Harran (lev. 69: 1).

⁷⁰² Fielden 1977, lev. 14: 5.

⁷⁰³ Kuhne 1976, res. 24.

⁷⁰⁴ a.e. res. 81.

⁷⁰⁵ Schwartz 1988, 128, fig. 53: 8.

⁷⁰⁶ Rova 1988, 218, Tip. A20.

⁷⁰⁷ Kuhne 1976, res. 190.

A6 tipi de diğer tabak tiplerinde olduğu gibi yine Geç Uruk döneminden bilinen⁷⁰⁸ bir tiptir. Monokrom yerli seramik içinde de mevcut olan⁷⁰⁹ bu tabak tipinin Harran'da ele geçmiş bir örnek ile metalik seramik içinde de temsil edildiği anlaşılmaktadır.

A7 : Keskin omuzlu, gövdesinin üst kısmı dik, dış hatları üst ve alt kısımda iç bükey görünümlü tabaklar (bkz. şek. 3: A7a). Anadolu'daki Yayılışı: Kurban Höyük.

A7 tipi ağız kenarı biçimlendirmesi açısından sadece bir örnekle temsil edilmiştir.

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa ve içe çekik, kalınlaştırılmış ağız kenarlı.

Kurban Höyük (lev. 71:8).

A7 tipi esasen A8 tipi ile oldukça benzerdir. Aralarındaki tek fark A7 tipinde gövdenin üst kısmının daha dik olmasıdır. Geç Uruk ve Ninive 5 seramiğinde görülmeyen bu tip daha çok metalik seramik içinde ortaya çıkmış ve daha sonra diğer seramik türleri içinde varlığını sürdürmüştür. Erken dönemlerde bu denli keskin omuzlu tabaklar pek görülmemektedir. Bu tiplere daha çok M.Ö. 3. binin sonlarında, 2. ve 1. binde rastlamak mümkündür.⁷¹⁰

A8 : Keskin omuzlu, gövdesinin üst kısmı hafif dışa yatık, dış hatları üst ve alt kısımda iç bükey görünümlü tabaklar (bkz. şek. 4: A8a). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz.

⁷⁰⁸ Schwartz 1988, 128, fig. 53: 13.

⁷⁰⁹ Kuhne 1976, res. 188.

⁷¹⁰ Girnavaz'da bu tipin çok yakın paralelleri henüz yayın çalışmaları devam eden Orta Assur ve Geç Assur seramikleri içinde görülmektedir. Ayrıca, Assur'da, III. Ur, Eski Assur ve Yeni Assur devirlerine ait seramikler içinde de bu tabak tipine (Haller 1954, lev. 1: p; 2: n-o; 6: c, aa-ac.) oldukça sık rastlanmaktadır.

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa ve içe çekik, kalınlaştırılmış ağız kenarlı.
Girnavaz (lev. 40: 7).

A8 tipi tabakların değerlendirilmesi A7 ile hemen hemen aynıdır (bkz. A7). A8 ve A7 tipindeki tabaklar metalik seramik içinde oldukça az temsil edilmiştir. Bu nedenle daha ayrıntılı bir değerlendirme şimdilik mümkün değildir.

5.1.2. ÇANAKLAR (B)

Ağız çapı, kap yüksekliğinin iki katından fazla olan açık formlu, yayvan kaplar çanak (bkz. şek. 1: 2) adı altında değerlendirilmektedir.⁷¹¹

B1 : Yuvarlak ve sığ gövdeli, muhtemelen hafif bombeli düz dipli çanaklar (bkz. şek. 4: B1a-B1c). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Harrin, Gir Koriye, Gir Karakuvve, Gir Herzem, Kurban Höyük. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Mozan.⁷¹²

B1 tipine giren çanaklar a-c olmak üzere nispeten sınırlı üç ayrı ağız kenarı biçimlendirmesine sahiptir. Bu çanak tipini A1 tipine giren tabaklardan ayıran tek özellik daha derin olmalarıdır.

Ağız kenarı tipleri:

a: Sivri-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 41: 2).

b: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 41: 1, 3-4), Gir Harrin (lev. 49: 1, 4-5, 7), Gir Koriye (lev. 61: 1), Gir Karakuvve (lev. 65: 1).

⁷¹¹ Ükse 1993, 49.

⁷¹² Buccellati ve Kelly-Kelly Buccellati 1988, fig. 20:M1 10.

c: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Gir Herzem (lev. 56: 3), Gir Koriye (lev. 59: 9), Kurban Höyük (lev. 73: 1, 4).

Geç Uruk döneminde⁷¹³ de mevcut olan bu çanak tipi basit formu ile esasen klasik bir tiptir. Ninive 5⁷¹⁴ ve monokrom yerli seramik⁷¹⁵ içinde oldukça yaygın olan bu çanaklar metalik seramikte de sevilen formlardandır.

B2 : Dışa yatık, derin gövdeli, hafif yuvarlakça düz dipli çanaklar (bkz. şek. 4: B2a-B2c). Anadolu'daki yayılışı: Girnavaz, Gir Herzem, Gir Koriye, Gir Harrin, Uçtepe, Harran, Kurban Höyük, Değirmentepe, Tepecik. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Hammam et-Türkmen,⁷¹⁶ Mari,⁷¹⁷ Tell Jidle,⁷¹⁸ Terqa,⁷¹⁹ Tell Brak,⁷²⁰ Tell Huera.⁷²¹

Ağız kenarı tipleri:

- a:** Sivri-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 42: 2), Gir Herzem (lev. 55: 5), Gir Koriye (lev. 59: 1), Uçtepe (lev. 67: 3), Değirmentepe (lev. 85: 3, 6).
- b:** Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev.1: 1-5; 41: 9; 42: 5-6), Gir Harrin (lev. 49: 2, 6), Gir Herzem (lev. 55: 4, 6-7), Gir Koriye (lev. 61: 2-3), Değirmentepe (lev. 85: 2, 4), Tepecik (lev. 93:1-2).
- c:** Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 41: 10-11), Gir Koriye (lev. 61: 4-6), Uçtepe (lev. 67: 5), Harran (lev. 69:2), Kurban Höyük (lev.73:2).

⁷¹³ Schwartz 1988, 128, fig. 53: 1, 3, 5.

⁷¹⁴ Rova 1988, 218, Tip. A23.

⁷¹⁵ Kuhne 1976, res. 175-180.

⁷¹⁶ Thissen 1989, 2: 10.

⁷¹⁷ Lebeau 1990, lev. 1: 6.

⁷¹⁸ Mallovan 1936, fig. 9: 6.

⁷¹⁹ Kelly-Buccelati 1979, fig. 20: 7.

⁷²⁰ Oates J. 1982, fig. 1: 5, 14-15.

⁷²¹ Kuhne 1976, res. 26-28.

Genelde basit ağız kenarına sahip B2 tipindeki çanaklar metalik seramik içinde oldukça yaygın bir grup oluşturmaktadır. Yukarıda verilen bilgilerden de anlaşıldığı gibi bu kap tipi metalik seramiğin yayılış alanı içindeki hemen her merkezde ele geçmiştir.

B3 : Dışa yatık, derin gövdeli, düz dipli çanaklar (bkz. şek. 4: B3a-B3b). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Kurban Höyük. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak.⁷²²

Ağız kenarı tipleri:

a: Sivri-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev.1:6-8;42:1).

b: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 73: 3).

Form olarak daha çok B2 tipindeki çanaklara benzeyen B3 tipi çanaklar sadece düz dipli olmaları ile B2 tipinden ayrılmaktadır. Bu çanaklar nispeten daha az yaygındır. Metalik kaplarda düz diplerin pek rağbet görmediği bilinmektedir.

B4 : Yuvarlak gövdeli, düz dipli çanaklar (bkz. şek. 4: B4a-B4e). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Harrin, Gir Koriye, Tell Ermen, Harran, Kargamış, Değirmentepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,⁷²³ Hammam et-Türkmen,⁷²⁴ Tell Brak,⁷²⁵ Tell Ailun,⁷²⁶ Tell Hadidi,⁷²⁷ Tell Melebiya.⁷²⁸

⁷²² Fielden 1977: lev. 12: 14-15; Oates J. 1982: fig.1: 6-11.

⁷²³ Kuhne 1976, res. 1, 2, 7, 21.

⁷²⁴ Thissen 1989, 2: 6.

⁷²⁵ Fielden 1977, lev. 14: 11.

⁷²⁶ Kuhne 1976, res. 79.

⁷²⁷ Dornemann 1988, fig. 13: 2-3.

⁷²⁸ Röllig ve Kuhne 1983, fig. 12.

B4 tipine giren çanaklar özellikle iç bukey gövdeli ve a-e olmak üzere beş ayrı ağız kenarı biçimlendirmesine sahip olmaları ile diğerlerinden ayrılır.

Ağız kenarı tipleri:

- a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 41: 5-8), Gir Harrin (lev. 50: 1-4, 7; 51: 1-2), Gir Koriye (lev. 59: 6-7), Tell Ermen (lev. 65: 2), Harran (lev. 69: 3), Değirmentepe (lev. 85: 1).
- b: Sivri-basit ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 59: 2-5).
- c: Alt kısmı yivli, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 59: 8).
- d: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Kargamış (lev. 84: 1).
- e: İç ve dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Gir Harrin (lev. 51: 4).

Metalik seramikte bu tip sevilerek kullanılmıştır. Yukarıdaki bilgilerden de anlaşıldığı gibi B4 tipi çanaklar bu seramik türünün yayılış alanı içindeki hemen her merkezde ele geçmiştir. Monokrom yerli seramik içinde de bu kap tipinin oldukça yaygın olduğu⁷²⁹ anlaşılmaktadır.

B5 : Ust kısmı dikey, alt kısmı yuvarlak gövdeli çanaklar (bkz. şek. 4: B5a-B5b). Anaolu'daki Yayılışı: Gir Harrin, Gir Herzem, Gir Koriye. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,⁷³⁰ Tell Brak,⁷³¹ Tell Mozan,⁷³² Tell Hadidi,⁷³³ Terqa.⁷³⁴

⁷²⁹ Kühne 1976, res. 120-124, 158-162.

⁷³⁰ Kühne 1976, res. 16.

⁷³¹ Fielden 1977, lev. 12: 11.

⁷³² Buccellati ve Kelly-Kelly Buccellati 1988, fig. 20:M1 11.

⁷³³ Dornemann 1988, fig. 13: 7-9.

⁷³⁴ Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, fig. 23: TPR 4 56.

B5 tipindeki çanaklar iki ayrı ağız kenarı tipine sahiptir. Özellikle gövdelerinin üst kısmının dik ve uzun olması ile dikkat çeken bu çanaklarda gövdenin alt kısmında hafif bir keskinlik vardır. Bu çanak tipi metalik seramik içinde sevilen kap formlarından birisidir.

Ağız kenarı tipleri:

- a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Gir Harrin (lev. 50: 5-6; 51: 3), Gir Herzem (lev. 56: 2).
- b: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 60: 2).

B6 : İçbükey küresel gövdeli, derin çanaklar (bkz. şek. 5: B6a-B6e). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Herzem, Gir Koriye, Uçtepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Hammam et-Türkmen,⁷³⁵ Tell Huera,⁷³⁶ Tell Brak,⁷³⁷ Tell Ailun,⁷³⁸ Tell Leilan,⁷³⁹ Tell al-Hawa.⁷⁴⁰

B6 tipine giren çanaklar a-e olmak üzere beş ayrı ağız kenarı tipine sahiptir. İçbükey gövdeli olan bu çanak tipi de metalik seramiğin sevilen kap formlarındandır.

Ağız kenarı tipleri:

- a: Sivri-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 43: 1), Gir Herzem (lev. 56: 4).
- b: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 43:2-3), Uçtepe (lev. 67: 4).
- c: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 43: 4).
- d: Hafif dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 60: 4).

⁷³⁵ Thissen 1989, 2: 5.

⁷³⁶ Kühne 1976, res. 8.

⁷³⁷ Fielden 1977, lev. 11: 12-13.

⁷³⁸ Kühne 1976, res. 78.

⁷³⁹ Schwartz 1988, fig. 29: 1.

⁷⁴⁰ Ball vd. 1989, fig. 23: 15.

e: Dışa kalınlaştırılmış, kalın ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 60: 1, 3).

Bu tip çanaklar metalik seramik dışında Ninive 5,⁷⁴¹ ve monokrom yerli seramikte⁷⁴² de mevcuttur.

B7 : Hafif "S" profilli gövdeye sahip, derin çanaklar (bkz. şek. 5: B7a). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Herzem, Gir Koriye, Gir Bunas, Hayaz Höyük, Samsat, Değirmentepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Leilan,⁷⁴³ Tell Huera.⁷⁴⁴

B7 tipine ait çanakların sadece basit ağız kenarlı örnekleri mevcuttur. Bu forma monokrom yerli seramikte rastlanmamaktadır. Geç Uruk ve Ninive 5 tipleri arasında da görülmeyen bu çanak tipi daha sonraki dönemlerde varlığını sürdürmüştür.

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 42:3-4), Gir Herzem (lev. 56: 1), Gir Koriye (lev. 61: 7-10), Gir Bunas (lev. 65: 8), Hayaz Höyük (lev. 80: 1), Samsat (lev. 82: 1-2), Değirmentepe (lev. 85: 5).

B8 : "S" profilli, keskin ve derin gövdeli düz dipli çanaklar (bkz. şek. 5: B8a). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz.

Sadece Girnavaz'da bulunmuş olan bu tip genel değerlendirme açısından B7 tipi özelliklerine (bkz. B7) sahiptir.

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa çekik ağız kenarlı. Girnavaz (lev.1: 9).

⁷⁴¹ Rova 1988, 217, Tip. A16.

⁷⁴² Kuhne 1976, res. 182.

⁷⁴³ Schwartz 1988, fig. 28: 4-5.

⁷⁴⁴ Kuhne 1976, res. 15.

B9 : "S" profilli, yuvarlak ve derin gövdeli, kısa boyunlu çanaklar (bkz. şek. 5: B9a). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz.

B9 tipi sadece Girnavaz'da ele geçen bir örnekle temsil edilmektedir. Metalik seramik içinde yaygın bir tip olmadığı anlaşılan bu çanaklar monokrom yerli seramikte⁷⁴⁵ sevilen formlar arasında yer almaktadır.

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 42: 7).

B10 : "S" profilli, yuvarlak ve derin gövdeli, kısa boyunlu, düz dipli çanaklar (bkz. şek. 5: B10a). Anadolu'daki Yayılışı: Samsat, Değirmentepe.

Metalik seramikte nadir görülen B10 tipi çanak genel değerlendirme açısından B9 özelliklerine (bkz. B9) sahiptir.

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Samsat (lev. 81: 3), Değirmentepe (lev. 85: 7).

5.1.3. KÂSELER (C)

Derin çanak anlamına gelen kase formundaki kaplar (bkz. şek. 1: 3); ağız çapı, kabın yüksekliğinin iki katından az olan yayvan kaplardır.⁷⁴⁶ H.Kühne'ye göre, kabın ağız genişliğinin gövde genişliğinden mutlaka fazla olması gerekmektedir.⁷⁴⁷

⁷⁴⁵ Kühne 1976, res. 165.

⁷⁴⁶ Okse 1993, 49.

⁷⁴⁷ Kühne 1976, 17.

C1 : Çan biçimli gövdeye sahip, hafif bombeli düz dipli, derin kâseler (bkz. şek. 6: C1a-C1c). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Harrin, Gir Koriye, Gir Herzem, Uçtepe, Harran, Kurban Höyük, Samsat, Kargamış, Değirmentepe, Norşuntepe, Tepecik, Arslantepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Hammam et-Türkmen,⁷⁴⁸ Tell Huera,⁷⁴⁹ Tell Ailun,⁷⁵⁰ Tell Brak,⁷⁵¹ Tell al-Hawa,⁷⁵² Tell Hadidi.⁷⁵³

C1 tipine ait kâse, metalik seramiğin açık formlu kap türleri içinde en yaygın olanıdır. Ağız kenarı biçimlendirmesi a-c olmak üzere üç gruba ayrılmasına karşın bu tip kâseler genelde basit ağız kenarına sahiptir.

Ağız kenarı tipleri:

- a:** Sivri-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 2: 1-8; 3: 3-5, 7; 4: 8; 44:3), Gir Harrin (lev. 52: 1-3), Gir Koriye (lev. 62: 1-2), Uçtepe (lev. 67: 6), Harran (lev. 69: 5), Kurban Höyük (lev. 73: 9), Samsat (lev. 81: 1-2), Kargamış (lev. 84: 3), Değirmentepe (lev. 86: 2), Arslantepe (lev. 94: 4).
- b:** Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 3: 1; 44: 1-2, 4), Gir Herzem (lev. 56: 5, 7), Değirmentepe (lev. 86: 4-5), Norşuntepe (lev. 91:1), Tepecik (lev. 93: 3).
- c:** Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 4: 3-4, 6), Gir Harrin (lev. 52: 4-6), Gir Herzem (lev. 56: 6), Gir Koriye (lev. 62: 3-6), Uçtepe (lev. 67: 7; 68: 2), Kurban Höyük (lev. 73: 5, 7, 8, 10), Samsat (lev. 81: 3-4, 6), Norşuntepe (lev. 91: 2-3), Arslantepe (lev. 94: 1).

⁷⁴⁸ Thissen 1989, fig. 2:4.

⁷⁴⁹ Kühne 1976, res. 11-12.

⁷⁵⁰ a.e. res. 83-84.

⁷⁵¹ Fielden 1977, lev. 11: 5.

⁷⁵² Ball vd. 1989, fig. 23: 18.

⁷⁵³ Dornemann 1988, fig. 20: 19.

Oldukça yaygın olan C1 tipi kaplar metalik seramiğin ele geçtiği hemen her merkezde görülmektedir. Ninive 5 seramiğinde bu tipin yakın benzerleri olmasına karşın C1 tipi daha çok metalik seramiğe özgüdür.

C2 : Çan biçimli gövdeye sahip, düz dipli, derin kâseler (bkz. sek. 6: C2a-C2d). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Uçtepe, Değirmentepe, Tulintepe, Pulur-Sakyol, Arslantepe, Lidar. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Melebiya,⁷⁵⁴ Çağar Bazar,⁷⁵⁵ Tell Brak,⁷⁵⁶ Mari,⁷⁵⁷ Tawi,⁷⁵⁸ Tell al Hawa.⁷⁵⁹

C2 tipi genelde C1 tipinin benzeridir (bkz. C1). Aralarındaki tek fark C2 tipine ait kâselerin düz dipli olmasıdır. Bu kaplarda a-d olmak üzere dört ayrı ağız kenarı biçimlendirmesi görülür.

Ağız kenarı tipleri:

- a:** Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 3: 2, 6, 8; 4: 1-2), Değirmentepe (lev. 86: 3). Tulintepe (lev. 90: 2).
- b:** Dışa çekik ağız kenarlı. Pulur-Sakyol (lev. 90: 3).
- c:** Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 4: 5, 7; 5: 1-2), Uçtepe (lev. 68: 1), Arslantepe (lev. 94: 2), Lidar (res. 3: 1).
- d:** Dışa kalınlaştırılmış, kalın ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 5: 3).

⁷⁵⁴ Lebeau 1987, lev. 10: 3; 16: 4.

⁷⁵⁵ Mallowan 1936, fig. 9: 8.

⁷⁵⁶ Oates J. 1982, fig. 1: 12-13; 2: 21, 24; Fielden 1977, lev. 11: 8.

⁷⁵⁷ Lebeau 1990, le. 1: 8.

⁷⁵⁸ Kampschulte ve Orthmann 1984, lev. 17: 4.

⁷⁵⁹ Ball vd. 1989, fig. 23: 17.

C3 : Çan biçimli gövdeye sahip, halka dipli, derin kâseler (bkz. şek. 6: C3a-C3b). Anadolu'daki Yayılışı: Lidar Höyük, Samsat. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak.⁷⁶⁰

C3 tipindeki kâseler C1 ve C2 tipindeki kaselerden sadece halka dipli olması ile ayrılmaktadır. Bu tip diğer iki tip kadar yaygın değildir.

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı). Samsat (lev. 81: 5).

b: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Lidar Höyük (lev. 79: 1).

C4 : Çan biçimli gövdeye sahip, ağız kısmı dışa yatık, hafif bombeli düz dipli, derin kaseler (bkz. şek. 6: C4a). Anadolu'daki Yayılışı: Gir Koriye, Değirmentepe, Norşuntepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,⁷⁶¹ Tell Ailun.⁷⁶²

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 82:7), Değirmentepe (lev. 87: 1), Norşuntepe (lev. 91: 4).

C5 : Çan biçimli gövdeye sahip, pedestal kaideli, derin kâseler (bkz. şek. 7: C5a). Anadolu'daki Yayılışı: Kurban Höyük. C5 tipindeki kâseye metalik seramik içinde sadece Kurban Höyük'te rastlanmıştır. Kabın gövde kısmı C1 tipi özelliklerini yansıtırken, pedestal kaidesi daha çok Ninive 5 seramiği özelliğine sahiptir. Pedestal kaideler metalik seramikte pek görülmemesine karşın Ninive 5 seramiğinde oldukça yaygındır.⁷⁶³

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 73: 6).

⁷⁶⁰ Fielden 1977, lev. 11: 10.

⁷⁶¹ Kuhne 1976, res. 10, 18.

⁷⁶² a.e. res. 82.

⁷⁶³ Rova 1988, 221, Tip. B8-B9.

C6 : Yarım küre biçiminde yuvarlak gövdeye sahip kâseler (bkz. şek. 7: C6a-C6c). Anadolu'daki Yayılışı: Gir Bunas, Hayaz Höyük, Samsat, Şavi Höyük, Değirmentepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak,⁷⁶⁴ Tell Huera.⁷⁶⁵

Ağız kenarı tipleri:

- a: Yuvarlak ağız kenarlı. Değirmentepe (lev. 86: 6).
- b: Dışa çekik ağız kenarlı. Gir Bunas (lev. 65: 7), Hayaz Höyük (lev. 80: 2), Samsat (lev. 81: 7).
- c: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Şavi Höyük (lev. 83: 1).

C7 : Yarım küre biçiminde yuvarlak gövdeye sahip, gövdenin üst kısmı dikey olan derince kâseler (bkz. şek. 7: C7a-C7c). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Kurban Höyük, Hayaz Höyük, Değirmentepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,⁷⁶⁶ Tell Leilan,⁷⁶⁷ Tell Hadidi,⁷⁶⁸ Tell Selenkahiye.⁷⁶⁹

Ağız kenarı tipleri:

- a: Sivri-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 44: 5), Kurban Höyük (lev. 73: 11), Değirmentepe (lev. 86: 1).
- b: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 72: 11).
- c: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Hayaz Höyük (lev. 80: 3).

C8 : Hafif içbükey görünümlü dikey gövdeli, derin kâseler (bkz. şek. 7: C8a). Anadolu'daki Yayılışı: Leylit Höyük. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Leilan,⁷⁷⁰ Tell Hadidi.⁷⁷¹

⁷⁶⁴ Fielden 1977, lev. 13: 7.

⁷⁶⁵ Kuhne 1976, res. 19.

⁷⁶⁶ a.e. res. 9.

⁷⁶⁷ Schwartz 1988, fig. 28: 8; 29: 3-4.

⁷⁶⁸ Dornemann 1988, fig. 15: 1.

⁷⁶⁹ Meijer 1980, fig. 3: d.

⁷⁷⁰ Schwartz 1988, fig. 28: 9.

⁷⁷¹ Dornemann 1988, fig. 13: 14-15; 20: 15.

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Leylit Höyük (lev. 83: 2).

C8 tipindeki kâseler metalik seramik içinde az görülen bir tiptir. Bu form daha çok Kuzeybatı Suriye ve Güneydoğu Anadolu'nun batısına özgüdür.⁷⁷²

5.1.4. BARDAKLAR (D)

Kenarı genellikle dışa doğru açılan, ağız veya gövde genişliği kap yüksekliğinden az olan, ağız çapı genellikle 15 cm. den daha büyük olmayan kaplar bardak (bkz. şek. 1: 4) olarak adlandırılır.⁷⁷³ Bu kap türü metalik seramik içinde kâselere oranla daha az görülmektedir.

D1 : Ağız kenarından dip kısma kadar dik bir şekilde inen ince, uzun gövdeli bardaklar (bkz. şek. 8: D1a). Anadolu'daki Yayılışı: Samsat. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Hadidi.⁷⁷⁴

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Samsat (lev. 82: 4).

D2 : Çan biçimli, ince ve uzun gövdeli, hafif bombeli düz dipli bardaklar (bkz. şek. 8: D2a). Anadolu'daki Yayılışı: Uçtepe, Korucutepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Mari,⁷⁷⁵ Tell Hadidi,⁷⁷⁶ Tell Huera.⁷⁷⁷

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Korucutepe (lev. 90:4).

⁷⁷² Özgen 1989-90, 23.

⁷⁷³ Ükse 1993, 51.

⁷⁷⁴ Dornemann 1988, fig. 15: 17.

⁷⁷⁵ Lebeau 1990, lev. 1: 7.

⁷⁷⁶ Dornemann 1988, fig. 20: 21.

⁷⁷⁷ Kuhne 1976, res. 14.

D3 : Çan biçimli gövdeye sahip, geniş ağızlı, dar ve düz dipli bardaklar (bkz. şek. 8: D3a-D3b). Anadolu'daki Yayılışı: Uçtepe, Harran, Lidar (res. 3: 2-3). Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak,⁷⁷⁸ Tell al-Hawa.⁷⁷⁹

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Harran (lev. 69: 4).

b: Dışa yatık, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 62: 6).

D4 : Çan biçimli gövdeye sahip, geniş ağızlı, dar ve hafif bombeli düz dipli bardaklar (bkz. şek. 9: D4a). Anadolu'daki Yayılışı: Arslantepe, Tepecik (res. 4: 1).

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Arslantepe (lev. 94:3).

D5 : Çan biçimli gövdeye sahip, oldukça geniş ağızlı, dar ve düz dipli bardaklar (bkz. şek. 9: D5a). Anadolu'daki Yayılışı: Oylum Höyük. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Rifa'at.⁷⁸⁰

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Oylum Höyük (lev.83:3).

⁷⁷⁸ Fielden 1977, lev. 11: 7.

⁷⁷⁹ Ball vd. 1989, fig. 23: 19.

⁷⁸⁰ Matthers 1981, fig. 204: 14.

5.2. KAPALI KAPLAR

Gövdeleri ağız kenarına doğru giderek daralan, ağız çapı gövde çapının ve yüksekliğinin yarısından fazla olmayan kap tiplerine arkeoloji literatüründe "kapalı kap" adı verilmektedir. Bu tip kaplarda ağız açıklığı tüm gövdeye oranla daha dardır.⁷⁸¹ Bu grup içinde metalik seramik ile ilgili olarak çömlek ve şişe formları mevcuttur. Çömlekler boyutları açısından ele alındığında, "minyatür çömlek", "çömlek" ve "iri çömlek" olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

5.2.1. ÇÖMLEKLER (E)

Gövde genişlikleri ile gövde yükseklikleri birbirine yaklaşık olarak eşit, ağız çapı gövde çapının yarısına yakın olan boyunsuz yada boyunlu kaplara çömlek (bkz. şek. 1: 5-6) denmektedir.⁷⁸² Ağız ya da boyun genişliğinin gövde çapının yarısından fazla olması gerekmektedir.⁷⁸³ Bu özellik çömlek formunu şişe formundan ayırmaktadır. Boyutları açısından ele alındığında çömlekler, "minyatür çömlek", "çömlek" ve "iri çömlek" olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

Minyatür Çömlek: Yüksekliği 4 cm.'den daha az olan, günlük kullanım için elverişli olmayan ve daha çok kult ile ilgili kullanımı olan çömleklere "minyatür çömlek" adını vermek uygun olacaktır. Bu form A.T.Ükse tarafından "çömlekcik" olarak isimlendirilmiştir.⁷⁸⁴

İri Çömlek: Yüksekliği 30 cm.'den daha fazla olan çömlekler "iri çömlek" olarak değerlendirilmelidir.

⁷⁸¹ Ükse 1993, 54.

⁷⁸² a.e. 55.

⁷⁸³ Kuhne 1976, 17.

⁷⁸⁴ Ükse 1993, 55.

E1 : Yuvarlak veya hafif küresel gövdeli, dar ve uzunca dışa yatık boyunlu, yuvarlak dipli çömllekler (bkz.şek. 10: Ela-Eih). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Koriye, Gir Herzem, Uçtepe, Kurban Höyük, Değirmentepe, Tepecik, Troya (res. 1: 4), Kultepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Hammam et-Türkmen,⁷⁸⁵ Tell Melebiya,⁷⁸⁶ Hafaci,⁷⁸⁷ Tell Huera,⁷⁸⁸ Tell Brak,⁷⁸⁹ Mari,⁷⁹⁰ Tell Barri,⁷⁹¹ Çağar Bazar,⁷⁹² Tell Mashnaqa,⁷⁹³ Tawi,⁷⁹⁴ Tell Mozan,⁷⁹⁵ Tell al-Hawa,⁷⁹⁶ Terqa.⁷⁹⁷

Metalik seramiğin en yaygın ve en sevilen kap formu E1 tipine ait çömlleklerdir. E1 tipi bu seramiğin hem gerçek yayılış alanı içerisinde ve hemde ithal yolu ile ulaştığı merkezlerde çoğunlukla tespit edilmiştir. Ağız kenarı tipleri a-h olmak üzere toplam sekiz farklı biçimlendirmeye sahiptir.

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 6: 1, 3, 5; 7: 1-6; 8: 1-5; 9: 1-2; 10: 1-2), Kurban Höyük (lev. 74: 3), Değirmentepe (lev. 88: 1-2).

⁷⁸⁵ Thissen 1989, 4: 30.

⁷⁸⁶ Lebeau 1987, lev. 11: 7: 15: 5.

⁷⁸⁷ Delougaz 1947, lev. 162: B.625.260.

⁷⁸⁸ Kuhne 1976, res. 42.

⁷⁸⁹ Fielden 1977, lev. 12: 3; Oates J. 1982, fig. 1: 1.

⁷⁹⁰ Lebeau 1990, lev. 1: 9-10.

⁷⁹¹ Biscione 1982, fig. 14.

⁷⁹² Mallowan 1936, fig. 13: 12.

⁷⁹³ Monchambert 1987, fig. 15: 24.

⁷⁹⁴ Kampschulte ve Orthmann 1984, lev. 8: 68.

⁷⁹⁵ Buccellati ve Kelly-Kelly Buccellati 1988. fig. 20:M1 13.

⁷⁹⁶ Ball vd. 1989, fig. 23: 16.

⁷⁹⁷ Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, fig. 23: TPR 4 57; 25: TPR 4 62.

- b:** Düz (kesik)basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 6: 6-7), Gir Koriye (lev. 63: 1).
- c:** Hafif kalınca basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 6: 2, 4; 11: 1-7; 12: 1-7).
- d:** Dışa eğik, hafif kalınca basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 13: 1-6; 15: 1; 16: 2-4), Gir Herzem (lev. 57: 1), Tepecik (lev. 93: 4).
- e:** Dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 14: 1-6; 15: 2-5; 16: 1), Uçtepe (lev. 68: 4), Kultepe (res. 7: 2).
- f:** Dışa devrik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 45: 7).
- g:** İçe kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 17: 1).
- h:** Dışa ve içe kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 17: 1; 45: 6).

E2 : Basık küresel gövdeli, geniş ve uzunca boyunlu, yuvarlak dipli çömlekler (bkz. şek. 10: E2a-E2c). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Kurban Höyük, Titriş Höyük (res. 3: 6). Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak,⁷⁹⁸ Tell Hadidi,⁷⁹⁹ Tell Melebiya,⁸⁰⁰ Terqa.⁸⁰¹

Ağız kenarı tipleri:

- a:** Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 18: 1-7; 19: 3).
- b:** Dışa eğik, hafif kalınca basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 19: 1).
- c:** Dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 19: 2), Kurban Höyük (lev. 74:5).

⁷⁹⁸ Fielden 1977, lev. 12: 4.

⁷⁹⁹ Dornemann 1988, fig. 20: 24.

⁸⁰⁰ Röllig ve Kühne 1983, fig. 13.

⁸⁰¹ Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, fig. 24: TPR 4 59.

E3 : Basık küresel gövdeli, dar ve kısa boyunlu, yuvarlak dipli çömllekler (bkz. şek. 10: E3a-E3e). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Kurban Höyük, Değirmentepe, Norşuntepe, Kültepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Mari,⁸⁰² Tell Leilan,⁸⁰³ Tell Mozan.⁸⁰⁴

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 20: 5; 23: 1-2; 45: 1-2), Değirmentepe (lev. 88: 3), Kültepe (res. 7: 1).

b: Dışa eğik, hafif kalınca basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 20: 4; 21: 1-2; 22: 1-2).

c: Dışa çekik ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 20: 1, 3).

d: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 20: 2)

e: Dışa eğik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 24: 2), Kurban Höyük (lev. 74: 1), Norşuntepe (lev. 92: 2).

E4: Basık küresel gövdeli, dar ve kısa boyunlu, düz dipli çömllekler (bkz. şek. 11: E4a). Anadolu'daki Yayılışı: Kargamış. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Hadidi,⁸⁰⁵ Terqa.⁸⁰⁶

E4 tipi çok seyrek görülen yüksekçe düz dipli bir çömllek türüdür.

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa çekik ağız kenarlı. Kargamış (lev. 84: 4).

⁸⁰² Lebeau 1990, lev. 1: 11.

⁸⁰³ Schwartz 1988, fig. 30: 10.

⁸⁰⁴ Buccellati ve Kelly-Kelly Buccellati 1988, fig. 20: M1 9.

⁸⁰⁵ Dornemann 1988, fig. 15: 12.

⁸⁰⁶ Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, fig. 24: TPR 4 60.

E5: Basık küresel gövdeli, geniş ve kısa boyunlu, yuvarlak dipli çömllekler (bkz. şek. 11: E5a-E5e). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Harrin, Gir Koriye, Degirmentepe, Korucutepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Hadidi.⁸⁰⁷

E5 tipi özellikle basık küresel gövdesi açısından karakteristik bir formdur.

Ağız kenarı tipleri:

- a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 25: 1, 3; 46: 1), Gir Harrin (lev. 53: 1), Degirmentepe (lev. 88: 4), Korucutepe (lev. 90: 5).
- b: Hafif dışa kalın ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 25: 4), Gir Koriye (lev. 64: 1).
- c: Dışa çekik, sivri ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 25: 2, 5).
- d: Dışa çekik, yuvarlak ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 24: 1).
- e: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 25: 6).

E6: Basık küresel gövdeli, geniş ve uzun boyunlu, yüksek kaideli çömllekler (bkz. şek. 11: E6a). Anadolu'daki Yayılışı: Kurban Höyük, Lidar (res. 2: 1-2), Gedikli (res. 5: 1) Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,⁸⁰⁸ Tell Hadidi.⁸⁰⁹

E6 tipindeki çömllekler gövde formu açısından metalik seramik özellikleri gösterirken, pedestal kaideleri daha çok Ninive 5 seramiği⁸¹⁰ özelliğidir.

Ağız kenarı tipleri:

- a: Dışa çekik ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 75: 1).

⁸⁰⁷ Dornemann 1988, fig. 15: 5.

⁸⁰⁸ Kuhne 1976, res. 75.

⁸⁰⁹ Dornemann 1988, fig. 13: 17-18.

⁸¹⁰ Rova 1988, 223, Tip. C6.

E7 : Omuz kısmı keskince olan, alt kısma doğru giderek daralan gövdeye sahip, dar ve uzunca boyunlu, yuvarlak dipli çömlükler (bkz. şek. 12: E7a-E7c). Anadolu'daki Yayılışı: Gırnavaz. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,¹¹ Tell Hadidi,¹² Tell Melebiya.¹³

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa eğik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Gırnavaz (lev. 26: 1-2; 28: 1).

b: Dışa çekik ağız kenarlı. Gırnavaz (lev. 27: 1-2).

c: Dışa eğik, kalınca ağız kenarlı. Gırnavaz (lev.28:2).

E8 : Omuz kısmı keskince olan, alt kısma doğru giderek daralan gövdeye sahip, dar ve uzunca boyunlu, düz dipli çömlükler (bkz. şek. 12: E8a). Anadolu'daki Yayılışı: Norşuntepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tawi,¹⁴ Tell Hadidi,¹⁵ Terqa.¹⁶

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa çekik ağız kenarlı. Norşuntepe (lev. 92: 1).

E9 : Yuvarlak gövdeli, geniş ve uzun boyunlu, yuvarlak dipli çömlükler (bkz. şek. 12: E9a-E9e). Anadolu'daki Yayılışı: Gırnavaz, Gir Koriye, Pir Hüseyin, Kurban Höyük, Karaçalı Höyük, Samsat, Kültepe, Troya (res. 1: 3). Anadolu Dışındaki

¹¹ Kühne 1976, res. 29, 36-37.

¹² Dornemann 1988, fig. 15: 2.

¹³ Röllig ve Kühne 1983, fig. 11.

¹⁴ Kampschulte ve Orthmann 1984. lev. 8: 65. 67.

¹⁵ Dornemann 1988, fig. 15: 14.

¹⁶ Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, fig. 24: TPR 4 61.

Yayıliş: Tell Melebiya,¹⁷ Tell Huera,¹⁸ Tell Brak,¹⁹
Tell Mozan,²⁰ Tell Hadidi,²¹ Halawa.²²

Ağız kenarı tipleri:

- a:** Dışa devrik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 45: 3), Gir Koriye (lev. 63: 2), Kurban Höyük (lev. 74: 4), Kultepe (lev. 96: 1).
- b:** Dışa çekik, sivri ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 29: 1-3), Karaçalı Höyük (lev. 79: 2).
- c:** Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 29: 5).
- d:** Dışa oldukça çekik, sivri ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 63: 5, 7), Pir Hüseyin (lev. 67: 2), Kurban Höyük (lev. 74: 6).
- e:** Dışa eğik, kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 29: 4), Kurban Höyük (lev. 74: 7), Samsat (lev. 82: 5).

E10 : Yuvarlak gövdeli, geniş ve oldukça kısa boyunlu, yuvarlak dipli çömlükler (bkz. şek. 13: E10a-E10d). Anadolu'daki Yayılış: Girnavaz, Gir Herzem, Gir Koriye, Gir Harrin, Harran, Kurban Höyük, Kargamış. Anadolu Dışındaki

¹⁷ Lebeau 1987, lev. 12: 4; 13: 8; 17: 9.

¹⁸ Kuhne 1976, res. 32, 48, 57.

¹⁹ Fielden 1977, lev. 12: 3.

²⁰ Buccellati ve Kelly-Kelly Buccellati 1988, fig. 24:M1 60.

²¹ Dornemann 1988, fig. 20: 36.

²² Orthmann 1989, res. 43: 21-22.

Yayıllığı: Tell Melebiya,²³ Çağar Bazar,²⁴ Tell Barri,²⁵
Tell Huera,²⁶ Tell Brak,²⁷ Tell Hadidi.²⁸

Ağız kenarı tipleri:

- a:** Dışa devrik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 30: 1-2), Gir Herzem (lev. 57: 2).
- b:** Dışa devrik, dışa çekik ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 30: 4; 31: 1), Gir Harrin (lev. 53: 6), Gir Herzem (lev. 57: 4), Gir Koriye (lev. 63: 6), Harran (lev. 70: 1-2), Kargamış (lev. 84: 5).
- c:** Dışa oldukça çekik ağız kenarlı. Gir Herzem (lev. 57: 3, 5, 7).
- d:** Dışa kıvrık ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 30: 3, 5; 31: 2-3), Kurban Höyük (lev. 74: 8, 75: 3) Kargamış (lev. 84: 6).

E11: Basık küresel gövdeli, geniş ve kısa boyunlu, yuvarlak dipli çömlükler (bkz. şek. 13: E11a-E11d). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Herzem, Gir Koriye, Uçtepe, Harran. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera.²⁹

Ağız kenarı tipleri:

- a:** Dışa devrik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 32: 1, 4-5; 46: 2-3).
- b:** Dışa devrik, dışa çekik ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 32: 2-3), Gir Harrin (lev. 53: 7), Gir Herzem (lev. 57: 6), Gir Koriye (lev. 63: 3, 3), Uçtepe (lev. 68: 5).
- c:** Dışa devrik, dışa oldukça çekik, dikdörtgen kesitli ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 46: 5).

²³ Lebeau 1987, lev. 10: 18; 11: 6; 16: 8; 17: 8.

²⁴ Mallowan 1936, fig. 13: 7.

²⁵ Biscione 1982, fig. 11.

²⁶ Kuhne 1976, res. 55.

²⁷ Fielden 1977, lev. 11: 24; Oates J. 1982, fig. 1: 3; Mallowan 1947, lev. 67: 9; 71: 14.

²⁸ Dornemann 1988, fig. 15: 3.

²⁹ Kuhne 1976, res. 31. 52.

d: Dışa oldukça çekik ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 46: 4), Gir Koriye (lev. 63: 4), Harran (lev. 70: 3).

E12 : Yuvarlak gövdeli, geniş ve dik boyunlu, yuvarlak dipli çömlükler (bkz. şek. 13: E12a-E12f). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Harran, Kurban Höyük, Norşuntepe, Troya (res. 1: 2), Lidar (res. 3: 4), Tepecik (res. 4: 4-5). Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Melebiya,⁸³⁰ Tell Ailun,⁸³¹ Tell Brak,⁸³² Tell Hadidi,⁸³³ Habuba Kabira.⁸³⁴

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa devrik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 74: 2).

b: Dışa çekik, sivri ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 33: 1-2, 4).

c: Dışa devrik, dışa çekik ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 34: 4; 35: 1; 36: 1-4; 45: 4-5), Norşuntepe (lev. 92: 3).

d: Dışa oldukça çekik ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 33: 3, 5; 34: 1-3, 5; 36: 5), Harran (lev. 70: 4), Kurban Höyük (lev. 75: 2).

e: Dışa çekik, kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 35: 2-3), Kureban Höyük (lev. 74: 9).

f: Dışa çekik, balta biçiminde kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 74: 9).

E13 : Yuvarlak gövdeli, geniş ve dik boyunlu, çift delikli asma kulba sahip, yuvarlak dipli çömlükler (bkz. şek. 14: E13a). Anadolu'daki Yayılışı: Mardin ve çevresi, Troya.

⁸³⁰ Lebeau 1987, lev. 12: 5.

⁸³¹ Kuhne 1976, res. 85.

⁸³² Oates J. 1982, fig. 1:2.

⁸³³ Dornemann 1988, fig. 15: 4.

⁸³⁴ Strommenger vd. 1970, res. 10: b.

Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,⁸³⁵ Tell Brak,⁸³⁶ Tell Melebiya,⁸³⁷ Çagar Bazar.⁸³⁸

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa ve içe kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Mardin Müzesi (lev. 66: 4), Troya (res. 1:1).

E14 : Yuvarlak gövdeli, geniş ve dik boyunlu, düz dipli çömlekler (bkz. şek. 14: E14a). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz.

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa çekik ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 36: 6).

E15 : Yuvarlak gövdeli, geniş ve kısa boyunlu, yuvarlak dipli çömlekler (bkz. şek. 14: E15a-E15e). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Gir Harrin, Tarsus - Gözlu Kule. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak,⁸³⁹ Tell Hadidi,⁸⁴⁰

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa devrik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 37: 4).

b: Dışa çekik, sivri ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 37: 1-3).

c: Dışa devrik, dışa çekik ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 37: 5-7).

d: Dışa oldukça çekik ağız kenarlı. Gir Harrin (lev. 53: 4-5), Tarsus - Gözlu Kule (res. 6: 1):

e: Dışa eğik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Gir Harrin (lev. 53: 2-3).

⁸³⁵ Kuhne 1976, res.63.

⁸³⁶ Fielden 1977, lev. 13: 14.

⁸³⁷ Lebeau 1987, lev. 14: 8.

⁸³⁸ Mallowan 1936, fig. 13: 3.

⁸³⁹ Fielden 1977, lev. 11: 25.

⁸⁴⁰ Dornemann 1988, fig. 15: 7, 20: 7-8.

E16 : Uzunca yuvarlak gövdeli, geniş ve uzun boyunlu, yuvarlak dipli çömlekler (bkz. şek. 15: E16a-E16b). Anadolu'daki Yayılışı: Gırnavaz. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,¹¹¹ Tell Melebiya,¹¹² Mari,¹¹³ Tell Brak,¹¹⁴ Tell Mozan.¹¹⁵

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa çekik, sivri ağız kenarlı. Gırnavaz (lev. 38: 1-2).

b: Dışa oldukça çekik, sivri ağız kenarlı. Gırnavaz (lev. 38: 3).

E17 : Uzunca yuvarlak gövdeli, geniş ve uzun boyunlu, ikiye ayrık tek kulplu, yuvarlak dipli çömlekler (bkz. şek. 15: E17a). Anadolu'daki Yayılışı: Mardin ve çevresi.

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Mardin Müzesi (lev.66:1).

E18 : Uzunca yuvarlak gövdeli, geniş ve uzun boyunlu, genişçe halka dipli çömlekler (bkz. şek. 15: E18a). Anadolu'daki Yayılışı: Kültepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Hadidi,¹¹⁶ Tell Huera,¹¹⁷ Terqa.¹¹⁸

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa çekik ağız kenarlı. Kültepe (lev. 96: 2).

¹¹¹ Kuhne 1976, res. 30.

¹¹² Lebeau 1987, lev. 10: 12, 14; 12: 4; 13: 9.

¹¹³ Lebau 1987a, lev. 1: 2.

¹¹⁴ Mallowan 1947, lev. 71: 14; Fielden 1977, lev. 12: 3, Oates J. 1982, fig. 1: 17.

¹¹⁵ Buccellati ve Kelly-Kelly Buccellati 1988, fig. 20: M1 14, M1 15.

¹¹⁶ Dornemann 1988, fig. 13: 24; 20: 25.

¹¹⁷ Kuhne 1976, res. 37.

¹¹⁸ Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, fig. 24: TPR 4 60.

E19 : Küresel gövdeli, dışa yatık, kısa boyunlu, dikey tek kulplu, yuvarlak dipli çömlükler (bkz. şek. 16: E19a).

Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz

Ağız kenarı tipleri:

a: İçe eğik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 39: 1-2).

E20 : Küresel gövdeli, dışa yatık, kısa boyunlu, dikey, ikiye ayrık tek kulplu, yuvarlak dipli çömlükler (bkz. şek. 16: E20a). Anadolu'daki Yayılışı: Mardin ve çevresi.

Ağız kenarı tipleri:

a: İçe eğik, yuvarlak-basit ağız kenarlı. Mardin Müzesi (lev. 66: 2-3).

E21 : Uzunca, küresel gövdeli, boyunsuz çömlükler (bkz. şek. 16: E21a-E21c). Anadolu'daki Yayılışı: Gir Koriye, Gir Bunas, Harran, Kurban Höyük. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera.⁸⁴⁹

Ağız kenarı tipleri:

a: Düz-basit ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 75: 4).

b: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev.75:5).

c: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Gir Koriye (lev. 64: 2), Gir Bunas (lev. 65: 9), Harran (lev. 70: 6), Kurban Höyük (lev. 76: 3-5).

E22 : Basık küresel gövdeli, boyunsuz çömlükler (bkz. şek. 16: E22a-E22c). Anadolu'daki Yayılışı: Girnavaz, Kurban Höyük. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Leilan.⁸⁵⁰

Ağız kenarı tipleri:

a: Yuvarlak-basit ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 76: 1-2).

⁸⁴⁹ Kuhne 1976, res. 62.

⁸⁵⁰ Schwartz 1988, fig. 30: 3.

b: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Girnavaz (lev. 46: 6).

c: Dışa ve içe kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 76: 6).

5.2.2. ŞİŞELER (F)

F1 : Yuvarlak gövdeli, oldukça kısa boyunlu, yuvarlak dipli şişeler (bkz. şek. 17: F1a-F1b). Anadolu'daki Yayılışı: Kurban Höyük, Arslantepe, Tell Tayinat, Troya (res. 1: 5), Lidar. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,¹¹¹ Terqa.¹¹²

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa devrik, kalınca basit ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 77: 2), Tell Tayinat (lev. 98: 2), Lidar (res. 2: 3).

b: Dışa çekik, sivri ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 77: 3, 7), Arslantepe (lev. 95: 2).

F2 : Küresel gövdeli, uzun ve genişçe boyunlu, yuvarlak dipli şişeler (bkz. şek. 17: F2a). Anadolu'daki Yayılışı: Kurban Höyük, Alishar, Kargamış (res. 5: 2), Gedikli (Karahöyük) (res. 5: 4-5). Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Brak,¹¹³ Tell Huera.¹¹⁴

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa devrik, yuvarlak- basit ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 77: 1), Kargamış (lev. 84: 7), Alishar (lev. 98: 1).

¹¹¹ Kuhne 1976, res. 68.

¹¹² Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, fig. 25: TPR 4 63.

¹¹³ Fielden 1977, lev. 11: 29.

¹¹⁴ Kuhne 1976, res. 66.

F3 : Uzunca yuvarlak gövdeli, yuvarlak dipli şişeler (bkz. şek. 17: F3). Bu forma sahip sağlam örnek olmadığı için ağız kenarı tiplerinin nasıl olduğu bilinmemektedir. Anadolu'daki Yayılışı: Arslantepe (lev. 95: 1), Troya (res. 1: 6). Anadolu Dışındaki Yayılışı: Terqa.⁸⁸⁸

F4 : Uzunca yuvarlak gövdeli, geniş ve kısa boyunlu, yuvarlak dipli şişeler (bkz. şek. 17: F4a). Anadolu'daki Yayılışı: Norşuntepe. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Ebla,⁸⁸⁹ Tell Brak,⁸⁹⁰ Tell Hadidi,⁸⁹¹ Tell Huera.⁸⁹²

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa çekik ağız kenarlı. Norşuntepe (lev. 92: 4).

F5 : İnce, uzun gövdeli, kısa boyunlu, hafif yuvarlakça sivri dipli şişeler (bkz. şek. 18: F5a-F5d). Anadolu'daki Yayılışı: Kurban Höyük, Samsat (lev. 82: 6), Gedikli (Karahöyük), Kultepe, Troya, Titriş Höyük, Tilmen Höyük (res. 5: 3), Tarsus - Gözlu Kule. Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Huera,⁸⁹³ Ebla,⁸⁹⁴ Tell Brak,⁸⁹⁵ Tawi,⁸⁹⁶ Tell Hadidi,⁸⁹⁷ Halawa.⁸⁹⁸

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa eğik, düz-basit ağız kenarlı. Kultepe (lev. 96: 3-4; 97: 2, 6), Troya (res. 1: 7).

b: Dışa eğik, tek kabarık bantlı ağız kenarlı. Kurban Höyük (lev. 77: 5-6), Kultepe (lev. 97: 1, 4, 5),

⁸⁸⁸ Kelly-Buccellati ve Shelby 1977, fig. 25: TPR 4 64.

⁸⁸⁹ Mazzone 1985, fig. 3: 8.

⁸⁹⁰ Fielden 1977, lev. 12: 5.

⁸⁹¹ Dornemann 1988, fig. 15: 19.

⁸⁹² Kuhne 1976, res. 67.

⁸⁹³ Kuhne 1976, res. 65.

⁸⁹⁴ Mazzone 1985, fig. 3: 13-14.

⁸⁹⁵ Fielden 1977, lev. 11: 26.

⁸⁹⁶ Kampschulte ve Orthmann 1984, lev. 11: 107-108.

⁸⁹⁷ Dornemann 1988, fig. 15: 18.

⁸⁹⁸ Orthmann 1989, res. 43: 23.

Titriş Höyük (res. 3: 7), Tarsus - Gözlu Kule (res. 6: 4).

c: Dışa devrik, çift kabarık bantlı ağız kenarlı.

Kurban Höyük (lev. 77: 4), Kultepe (lev. 97: 3).

d: Dışa eğik, çift kabarık bantlı ağız kenarlı. Gedikli (Karahöyük) (lev. 83: 5).

F6 : İnce, uzun gövdeli, gövdenin alt kısmı keskince daralan, kısa boyunlu, sivri dipli şişeler (bkz. şek. 18: F6a). Anadolu'daki Yayılışı: Gedikli (Karahöyük). Anadolu Dışındaki Yayılışı: Habuba Kabira,⁶⁶ Tell Amarna.⁶⁷

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa devrik, tek kabarık bantlı ağız kenarlı.

Gedikli (Karahöyük) (lev. 83: 4).

F7 : Omuz kısmından itibaren dibe kadar daralarak inen gövdeye sahip, kısa boyunlu, sivri dipli şişeler (bkz. şek. 18: F7a). Anadolu'daki Yayılışı: Titriş Höyük (res. 3: 5).

Ağız kenarı tipleri:

a: Dışa eğik, çift kabarık bantlı ağız kenarlı. Titriş Höyük (res. 3: 5).

5.3. DİP PARÇALARI (G) TIPOLOJİSİ

Çeşitli merkezlerden ele geçmiş olan metalik seramiğe ait dip parçalarının tipolojik değerlendirmesi ayrı olarak yapılmıştır. Bu değerlendirmede ortaya çıkan 19 adet ayrı dip parçasının ait olabilecekleri kap tipleri, daha çok sağlam kaplar göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.

⁶⁶ Strommenger vd. 1970, res. 12: d.

⁶⁷ Kuhne 1976, res. C: 2.

G1 : Hafif bombeli düz dipler (bkz. şek. 19: G1). Muhtemelen derin kâse (bkz. şek. 6: C1, C4) veya bardak (bkz. şek. 8: D2, şek. 9: D4) formlarına ait bir dip biçimidir. Tell al-Hawa.^{***}

G2 : Gövdenin alt kısmına keskin olarak bağlanan düz dipler (bkz. şek. 19: G2). Bu tür dipler, dar bir gövdeyle bağlantılı olduklarından, muhtemelen derin kâse (bkz. şek. 6: C2) veya bardak (bkz. şek. 8: D3, şek. 9: D5) formlarına ait olmalıdır. Girnavaz (lev. 47: 1-2), Gir Harrin (lev. 54: 1-2), Gir Koriye (lev. 64: 3-5), Tell Ermen (lev. 65: 3), Harran (lev. 69: 6), Kurban Höyük (lev. 78: 3), Değirmentepe (lev. 87: 3, 4).

G3 : Gövdenin alt kısmına keskin bir şekilde bağlanan düz dipler (bkz. şek. 19: G3). Bu tür dipler, geniş bir gövdeyle bağlantılı olduklarından, muhtemelen tabak (bkz. şek. 2: A2), çanak (bkz. şek. 4: B3, şek. 5: B8) veya çömlek (bkz. şek. 12: E8, şek. 14: E14) formlarına ait olmalıdır. Girnavaz (lev. 47:3-5), Gir Koriye (lev. 64:6), Tell Ermen (lev. 65:4), Kurban Höyük (lev. 78: 1-2), Değirmentepe (lev. 87: 5).

G4 : Gövdenin alt kısmına keskin bir şekilde bağlanan, hafif içe çökük düz dipler (bkz. şek. 19: G4). Bu dipler, nispeten geniş bir gövdeyle bağlantılı olduklarından, gövdesinin alt kısmı geniş olan kase veya çömlöklere ait olmalıdır. Gir Harrin (lev. 54: 4), Harran (lev. 69: 7), Tell al-Hawa.^{***}

G5 : Gövdenin alt kısmında yüksekçe bir çıkıntı halinde yer alan düz dipler (bkz. şek. 19: G5). Sağlam kaplardan anlaşıldığına göre bu tür dip, çanak (bkz. şek. 5: B10) veya

^{***} Ball vd. 1989, fig. 23: 30.

^{***} Ball vd. 1989, fig. 23: 28.

çömlek (bkz. şek. 11: E4) türü kaplara ait olmalıdır. Tell al-Hawa.¹⁷⁰

G6 : Yuvarlak dipler (bkz. şek. 19: G6). Daire şeklinde bir yuvarlaklığa sahip olan bu tür dip, hiç kuşkusuz ki, çoğunlukla çömlek (bkz. şek. 10: E1, E2, E3, şek. 11: E5, şek. 12: E9, şek. 13: E10, E11, E12, şek. 14: E13, E15, şek. 16: E19, E20) formundaki kaplara ait olmalıdır. Diğer taraftan şişelerde de bu tür dip biçimi (bkz. şek. 17: F1, F2) gözlenebilmektedir. Kesin olmamakla birlikte, tabak (bkz. şek. 2: A1), çanak (bkz. şek. 4: B1) ve kâse (bkz. şek. 7: C6, C7) gibi kapların bazı tiplerinininde de yuvarlak dipli olabilecekleri anlaşılmaktadır. Girnavaz (lev. 47: 6-7), Gir Koriye (lev. 64: 8), Tell Ermen (lev. 65: 5), Harran (lev. 70: 5), Değirmentepe (lev. 89: 1-5).

G7 : Yuvarlak dipler (bkz. şek. 19: G7). Bu dip türünde, G6'da olduğu gibi, tam dairesel bir yuvarlaklık söz konusu değildir. Yuvarlak dip, alt kısma doğru giderek daralan bir gövdeyle bağlantılıdır. Sağlam kaplardan anlaşıldığına göre, bu tür dip, derin kâse (bkz. şek. 6: C4), çömlek (bkz. şek. 12: E7, şek. 15: E16, E17) veya şişe (bkz. şek. 17: F3, F4) gibi kapların bazı tiplerinde görülmektedir. Gir Harrin (lev. 54: 3), Gir Koriye (lev. 64: 7), Değirmentepe (lev. 87: 2, 6).

G8 : Oldukça daralarak sona eren yuvarlak dipler (bkz. şek. 19: G8). Bu dip türü adeta sivri görünumlu bir yuvarlak dip biçimindedir. Sağlam ele geçmiş örneklerden anlaşıldığına göre, bazı çömlek türlerinde (bkz. şek. 15: E16, E17) bu tür dip görülebilmektedir. Girnavaz (lev. 47: 8).

¹⁷⁰ Ball vd. 1989, fig. 23: 23.

G9 : Sivri dipler (bkz. şek. 19: G9). Metalik seramik kap repertuvarında bu dip formu, sadece ince uzun gövdeli olan şişelerde (bkz. şek. 18: F5, F6, F7) görülmektedir.

G10 : Sivri dipler (bkz. şek. 19: G10). Bu dip formunun G9'dan farkı, dip kısmının oldukça sivri olmasıdır. Bu tür dip de sadece ince uzun gövdeli şişelerde (bkz. şek. 18: F6, F7) karşımıza çıkmaktadır.

G11 : Etrafı halka dip gibi yapılmış sivri dipler (bkz. şek. 19: G11). Oldukça değişik olan bu formda dibe sahip sağlam bir örnek maalesef ele geçmemiştir. Sadece Kurban Höyük'te rastlanmış olan bu dip formu belki de bir şişeye ait olabilir. Kurban Höyük (lev. 78: 7), Tell Hadidi.⁷¹

G12 : Halka dipler (bkz. şek. 19: G12). Bunlar, yere oturan kısmı sivri kesitli olan halka diplerdir. Bilindiği gibi, halka dip hemen hemen bütün kap formlarında karşılaşılabilen bir dip biçimidir. Harran (lev. 69: 8).

G13 : Halka dipler (bkz. şek. 19: G13). Bunlar, yere oturan kısmı yuvarlak kesitli olan halka diplerdir. Bu tür halka dip de hemen hemen bütün kap formlarında karşılaşılabilen bir dip biçimidir. Girnavaz (lev. 47: 9), Kurban Höyük (lev. 78: 6).

G14 : Halka-düz bileşimi dipler (bkz. şek. 19: G14). Alt kısmı yere düz biçimde oturan dip kısmın çevresi, halka oluşturacak biçimde derince oyulmuştur. Sağlam metalik seramik örneklerde bu dip türüne rastlanmamıştır. Ancak, dip parçaları arasında bu şekildeki bileşik dip örnekleri mevcuttur. Kurban Höyük (lev. 78: 4-5).

⁷¹ Dornemann 1988, fig. 13: 21.

G15 : Yere oturan kısmı dikdörtgen kesitli olan geniş halka dipler (bkz. şek. 19: G15). Bu tür dip, çömlek (bkz. şek. 15: E18) formundaki bir kapta görülmektedir.

G16 : Yüksek kaide biçimindeki halka dipler (bkz. şek. 19: G16). Girnavaz (lev. 47:10), Pir Hüseyin (lev. 67: 1), Tell Mozan.⁸⁷²

G17 : Yüksek kaide biçimindeki halka dipler (bkz. şek. 19: G17). Bu tür diplerde kaidenin yere oturan kısmı yukarı doğru hafif kıvrıktır. G17 tipindeki dip, bir derin kase (bkz. şek. 7: C5) formunda görülmektedir. Gir Harrin (lev. 54: 5-6). Anadolu Dışındaki Yayılışı: Tell Hüera.⁸⁷³ Tell Brak,⁸⁷⁴ Tell Hadidi.⁸⁷⁵

G18 : Yüksek kaide biçimindeki halka dipler (bkz. şek. 19: G18). Kaidenin yere oturan kısmı kalınlaştırılmış olan bu dip türü, sağlam ele geçmiş metalik seramik örnekler arasında bir çömlek (bkz. şek. 11: E6) formunda mevcuttur. Kurban Höyük (lev. 78: 8).

G19 : Oldukça yüksek kaide biçimindeki halka dipler (bkz. şek. 19: G19). Kurban Höyük'te ele geçmiş (lev. 78: 9-10) olan bu dip türünün hangi kap formuna ait olabileceği henüz bilinmemektedir. Metalik kaplar arasında bu dip formunda sağlam bir örnek maalesef ele geçmemiştir. Kurban Höyük (lev. 78: 9-10).

⁸⁷² Buccellati ve Kelly-Kelly Buccellati 1988, fig.20:M1 12.

⁸⁷³ Kuhne 1976, res. 76.

⁸⁷⁴ Dates J. 1982, fig. 1: 19.

⁸⁷⁵ Dornemann 1988, fig. 13: 10-11.

6. SONUÇ

"M.Ü. 3. Binde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Metalik Seramik ve Bu Seramiğin Anadolu'daki Yayılışı" konulu bu çalışmada, Bölüm 1.4'de (bkz. s. 13-15) belirtilen amaçlar doğrultusunda inceleme ve değerlendirmeler yapılmıştır. Tezin adından anlaşıldığı gibi çalışmanın en önemli hedefi, metalik seramiğin Güneydoğu Anadolu bölgesindeki konumunu saptamak ve bu seramiğin Anadolu'daki yayılış alanını tespit etmektir. Çalışmanın bir diğer önemli hedefini ise metalik seramiğin tarihlendirilmesi⁸⁷⁶ oluşturmaktadır. Bu iki önemli amaç ile birlikte bunlara bağlı olarak, metalik seramiğin diğer birçok problemi Bölüm 1.4. de ele alınmıştır.

Ele alınan malzeme teknik özellikler açısından incelendiğinde bazı yeni neticeler ortaya çıkmıştır.

Metalik seramiğin sadece, hiçbir katkı maddesi içermeyen, saf bir hamura sahip kaplardan oluşmadığı anlaşılmaktadır.⁸⁷⁷ Özellikle Girnavaz, Kultepe, Samsat gibi merkezlerde ele geçen örnekler üzerinde yapılan makroskopik inceleme, hamurlarında herhangi bir katkı maddesinin görülemediği metalik kapların yanı sıra değişik oran ve türde katkı maddesi içeren hamurlara sahip metalik kapların da mevcut olduğu anlaşılmıştır. Teknik açıdan, seramiğin yapımı ve pişirilmesi esnasında amaca uygun katkı maddeleri içermesi gerekmektedir. Kuruma ve pişme esnasında

⁸⁷⁶ Metalik seramiğin tarihlendirme problemi için bkz. Bölüm 1.1 ve 1.4, s. 9, 15.

⁸⁷⁷ H.Kuhne (Kuhne 1976, 34) ve S.Fitz (Fitz 1984, 128) metalik seramik yapımında oldukça saf özel bir kil yatağının kullanılmış olabileceğini öne sürmektedirler. Ancak ne Anadolu'da, ne de Kuzey Suriye'de bu türden özel bir kil yatağının varlığı henüz saptanabilmiş değildir.

kabın çatlamasının ve deformasyonunun önlenmesi,⁸⁷⁸ bazı minerallerin eriyip daha sağlam bir yapı oluşturabilmesi için, amaca uygun organik ve inorganik katkı maddelerinin kullanılması pratikte zorunlu bir durumdur. Bu durumda, sadece metalik seramik yapımında kullanılmış çok özel bir kil yatağının aranması yerine, mevcut veya biraz daha kaliteli kil yataklarından elde edilmiş, daha sonra, belki de çökertme yoluyla istenmeyen bazı katkılardan arındırılmış, buna karşın amaca uygun katkı maddelerinin bilinçli olarak ilave edildiği bir kil kullanımını kabul etmek daha yerinde olacaktır.

Metalik kapların dış yüzeylerinde rastlanan yatay renk farklılıklarının bir saklı astar tekniğinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Gri veya koyu renk hamurlu kaplarda adeta boya bantı andıran gri ve turuncu renkte, çoğunlukla düzensiz yatay renk farklılıklarından oluşan görünümle karşılaşılmaktadır. G.Algaze bu görünümü boya bant taklidi olarak ele almıştır.⁸⁷⁹ R.Duru ise haklı olarak bu uygulamanın bir çeşit saklı astar tekniği olduğunu belirtmektedir.⁸⁸⁰ Bir çeşit saklı astar uygulaması olarak kabul ettiğimiz bu teknikte, astarlanmış olan kap belli bir ölçüde kuruduktan sonra tekrar çark üzerine getiriliyor. kap çark üzerindeyken sert bir alet yardımıyla, özellikle alet kap yüzeyine dikey biçimde tutularak, söz konusu astar yer yer kaldırılıyor olmalıdır. Nitekim kap yüzeyinde hamur renginin görüldüğü bantlar daha derince yivler halinde göze çarpmakta, buna karşın kazınmamış olan kısımlar ise hamur renginden farklı astar rengindedir. Bunun tam tersi olan durumlar da söz konusudur. Bu durumda ise, çark izleri derin yivler halinde bırakılmış bir kap, astarlanıp belli oranda kurutulduktan sonra yine çark üzerine alınıyor ve sert bir

⁸⁷⁸ Ükse 1993, 2, 5.

⁸⁷⁹ Algaze vd. 1990, 326.

⁸⁸⁰ Duru 1979a, 20.

aletin kap yüzeyine paralel olarak tutulması yoluyla astar yer yer sökülüyor olmalıdır. Aksi taktirde, kap yüzeyinde daha kabarık duran kısımlarda hamur renginin gözükmesine karşın daha derin kısımlarda astar renginin gözükmesini başka türlü izah etmek zor olacaktır. Bu renk farklılıkları düzgün yatay hatlardan ziyade düzensiz bir görünüme sahiptir. Çoğunlukla kap yüzeyinin tümü yerine kabın sadece omuz veya boyun gibi belli bölümlerinde göze çarpan bu uygulama, kabın biçimlendirmesi bitirilip belli oranda nemini vermesinden sonra kabın çark üzerine tekrar alınarak ikinci bir işleme tabii tutulduğunu kanıtlamaktadır. Kabın çark üzerinde sabitleme imkanının ortadan kalkmış olması nedeniyle, hem yatay renk farklılıkları düzensiz bantlar halinde ortaya çıkmış ve hem de kabın her tarafının aynı uygulamadan geçirilmesi imkansız hale gelmiş olmalıdır. Aynı durum düzensiz halka perdahlı kaplar için de söz konusu olmalıdır. Yukarıda değindiğimiz gibi, genelde çok mükemmel ve düzgün olmayan bu yüzey görünümleri, belli estetik normlara yönelişin de tümüyle bir tarafa bırakılmadığı hızlı bir imalatın söz konusu olduğu bir seri üretim olayını kanıtlamaktadır.

Metalik seramiğin en karakteristik özelliklerinden biri de çark izlerinin kap yüzeyinde bilinçli bir şekilde belirgin olarak bırakılmasıdır. İncelenen tüm malzemenin yaklaşık % 80'inde bu uygulamaya rastlanmaktadır. Bazen kapların tüm yüzeyinde, bazen de sadece belli bölümlerinde çark izlerinin belirgin olduğu saptanmıştır. Çoğunlukla düzensiz yivler halindeki bu çark izleri kimi örneklerde adeta derin ve düzenli yiv bezeme şeklinde gözükmektedir. Çark izlerinin bu denli yaygın olarak kap yüzeylerinde belirgin bırakılması ve bunların düzeltilmemiş olmasının esasen belli bir amacının olması gerekmektedir. İlk bakışta sanki hızlı bir üretim nedeniyle kabaca bırakılmış gibi gözükse de bu çark izleri madeni kapları taklit amacından kaynaklanıyor olmalıdır. Nitekim, Eskişehir'de ele geçmiş,

gümüştten yapılmış Suriye şişesinin omuz kısmı kabarık bant bezemelidir.^{***} Çark izleri ile de bir ölçüde bu tür bir madeni kap bezeme tekniği taklit edilmiş olabilir. E.Rova da bu görüşü benimsemektedir.^{***} H.Kühne çark izlerinden oluşan yivli görünümü, bir taraftan sadece dekoratif amaçlı olarak yorumlarken, diğer taraftan bu oluşumu teknik bir zorlama ile açıklamak istemektedir. Pek kabul edilebilir gözükmeyen bu açıklamada H.Kühne, kullanılan kilin oldukça sert ve yağlı olması nedeniyle yivli görünümün oluştuğunu ileri sürmektedir.^{***} Bize göre bu durum, tamamen o dönemin hem madeni kaplarında ve hem de seramik kaplarında görülen bir moda ve estetik anlayıştan kaynaklanıyor olmalıdır.

Metalik seramikte saptanan ve tartışmasız olarak kabul edilen iki tür bezemeye rastlanmaktadır. Bunlardan ilki, düzenli yatay yiv bezemedir. Bu bezemenin çark izlerinin belirgin bırakıldığı yüzey işleme tekniğinden tek farkı söz konusu yivlerin daha derin ve düzenli aralıklarla kabın dış yüzeyine işlenmiş olmasıdır. İkinci bezeme türü ise bant boya bezemedir. Bant boya bezekli metalik kaplar, H.Kühne ve G.Algaze tarafından metalik seramik içerisinde ayrı bir grup olarak ele alınmıştır.^{***} Daha çok boyun ve omuz kısımlarında, bazen de gövde üzerinde yer alan kırmızı, kahverengi veya turuncu renklerde, tekli, ikili veya uçlu yatay bantlar halinde düzenlenmiş olan bu bezeme türü metalik seramik için çok yaygın olan bir uygulama değildir. Söz konusu bu bezeme dışında bu kapların metalik seramiğin malzeme-tekniği ve form özelliklerinden hiç farklı yönü yoktur. Bu durumu H.Kühne ve G.Algaze de kabul etmektedir.^{***} Bu grup daha önceleri "Erken veya İnce

^{***} Uzguç T. 1986, 36, fig. 3-9.

^{***} Rova 1988, 157.

^{***} Kühne 1976, 34.

^{***} Kühne 1976, 67-69; Algaze vd. 1990. 327-329.

^{***} Kühne 1976, 67; Algaze vd. 1990, 327.

Cidarlı (Eggshell) Habur Seramiği" ⁸⁸ şeklinde veya "İnce Cidarlı Seramik-Eggshell ware" ⁸⁷ olarak adlandırılmıştır. Ancak, her iki adlandırma da bu bant boyalı metalik kapların tüm özelliklerini yansıtmaktan uzaktır. Nitekim, bu grupta nispeten kalın cidarlı kaplara (bkz. lev. 73: 8; 78: 2; 81: 5; 82: 5; 96: 1; res. 7: 5) da rastlamak mümkündür. Bu nedenle, bu grubu boya bezekli metalik seramik olarak ele almak en doğrusudur. Bant boyalı metalik seramiğin diğer metalik seramikle çağdaş olduğu ve aynı dönemlerde kullanıldığı zaten tespit daha önceden edilmişti. ⁸⁸ Bant boyalı metalik kapların, metalik seramiğin yayılış alanı içerisinde daha batıda, Fırat havzalarındaki Tell Hadidi, ⁸⁹ Habuba Kabira, ⁹⁰ Halawa, ⁹¹ ve Tawi ⁹² gibi merkezlerde daha yoğun olduğu görülmektedir. Kuzey Suriye'de saptanan bu durumu Anadolu'dan elde edilen veriler de desteklemektedir. Boya bezekli metalik seramik örneklerine, Mardin, Diyarbakır ve Şırnak çevresindeki merkezlerde rastlanmazken, Fırat bölgesinde yer alan Kurban Höyük (lev. 73: 8; 74: 1-2; 77: 3; 78: 2), Samsat (lev. 81: 5; 82: 5) ve Harran ⁹³ gibi merkezlerde bu gruba ait örnekler mevcuttur. Kültepe'de ele geçmiş olan, boyun kısmı bant bezekli çömlek parçası (lev. 96: 1) da Fırat bölgesi merkezlerinden gelmiş olmalıdır.

İncelenen malzeme içinde, Anadolu'da ele geçmiş metalik kapların tabak, çanak, kâse, bardak, çömlek ve şişe olmak üzere toplam 6 ana kap türüne (bkz. şek. 1, Bölüm 5) sahip

⁸⁸ Prag 1970: 79.

⁸⁷ Mallowan 1937, 152.

⁸⁸ Kuhne 1976, 69-70.

⁸⁹ Dornemann 1988, 27, fig. 13: 16-20.

⁹⁰ Strommenger vd. 1970, 47.

⁹¹ Orthmann 1989, res. 43: 21, 23.

⁹² Kampschulte ve Orthmann 1984.

⁹³ Prag 1970, 79, fig. 8: 43-44.

olduğu tespit edilmiştir. Bu kap formları kendi içlerinde tipolojik olarak bir çok gruba ayrılmaktadır. Tabak formundaki, metalik seramik içinde nispeten daha az görülen, grupta A1-A8 olmak üzere toplam 8 ayrı tip (bkz. s. 167-170) saptanmıştır. Çeşitli ağız kenarı özelliği gösteren tabaklar (şek. 2-3) Güneydoğu Anadolu bölgesi dışındaki merkezlerde ele geçmemiştir. Bu kap formunun, metalik seramiğin esas yayılış alanı olan Kuzey Suriye ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaygın olduğu saptanmıştır. Çanak formuna sahip kaplarda B1-B10 olmak üzere 10 ayrı tip tespit edilmiştir (s. 171-175; bkz. şek. 4-5). Bu kap formu tabaklara oranla daha geniş bir alana yayılmıştır. Güneydoğu Anadolu bölgesindeki merkezlerin yanı sıra Doğu Anadolu'da Keban bölgesinde yer alan, Değirmentepe ve Tepecik gibi merkezlerde metalik seramiğin çanak formuna giren örneklerine rastlanmıştır.

Açık kaplar içerisinde en yaygın kap türünü kâseler oluşturmaktadır. Kâseler C1-C8 olmak üzere toplam 8 değişik tipe (bkz. şek. 6-7) ayrılmaktadır. Kâse türü kaplarda en karakteristik ve yaygın grup C1-C4 tiplerinden oluşmaktadır. Genellikle yayvan ağızlı, çan biçiminde gövdeye sahip olan bu kâselere, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde metalik seramiğin mevcut olduğu hemen her merkezde rastlamak mümkündür (bkz. s. 175-179). Aynı durum Kuzey Suriye'deki merkezler için de geçerlidir. C5-C8 tipindeki kâseler ise daha az yaygın ve çoğunlukla lokal özellikler gösteren tiplerdir. Kâselere oranla daha dar ağızlı ve ince, uzun gövdeli bardaklarda, D1-D5 olmak üzere toplam 5 tip (bkz. şek. 8-9) mevcuttur. İlk bakışta kâse formundaki kaplara benzetilen bardaklar gerçekte daha dar ağızlı, ince ve uzun gövdeli, derin kaplar olmaları ile bu gruptan ayrı tutulmalıdır. Bu gruba ait kaplar, kâselere oranla daha az görülmektedir. Bardakların yayılış (bkz. s. 179-181) alanı daha çok kâselerle aynıdır.

Tüm formları bir arada ele alınarak tipolojik değerlendirmeye tabii tutulan çömlek türü kaplarda E1-E22 olmak üzere 22 değişik tip (bkz. şek. 10-16) tespit edilmiştir. Anadolu ve Kuzey Suriye'de, metalik seramiğin en sevilen kap formunun çömlükler olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle yuvarlak veya oval gövdeli, yuvarlak dipli çömlükler metalik seramik içerisindeki en yaygın ve karakteristik kap tipidir. Aynı forma sahip olmakla birlikte halka dipli, düz dipli veya pedestal kaideli çömlükler, yuvarlak tipli olanlara göre oldukça azdır. Diğer taraftan, boyunsuz çömlükler de oldukça az olarak rastlanan tipler arasındadır. Anadolu'da özellikle yuvarlak dipli, yuvarlak veya oval gövdeli çömlek tiplerinin (E1-E5, E7-E16) Mardin civarındaki merkezlerden Troya'ya kadar yayılmış olduğu tespit edilmiştir (bkz. s. 182-193). Girnavaz kazılarında bu çömlek tipleri oldukça zengin örneklerle (bkz. res. 1-5) temsil edilmiştir. Girnavaz'da ele geçmiş olan tek kulplu metalik çömlek tipi (E19) ile Mardin Müzesinde korunan, Mardin civarında ele geçmiş olduğu kaydedilen dikine yırtmaçlı tek kulplu çömlek tiplerine (E17, E20) ne Anadolu, ne de Kuzey Suriye metalik kap örnekleri arasında rastlanamamıştır. Bu dönemdeki diğer seramik türlerinde de kulbun yaygın olmadığı düşünülürse, bu örneklerin daha çok lokal tipler olduğu kabul edilebilir. Bu tiplerin metalik seramik kap repertuvarına eklenmesi gereken yeni kap tipleri olduğu ortadadır.

Arkeoloji literatürüne "Suriye şişesi" olarak girmiş olan uzun veya yuvarlak gövdeli şişeler de metalik seramik repertuvarının sevilen ve yaygın olan kap şeklidir. F1-F7 olmak üzere metalik seramik içinde 7 ayrı tipi (bkz. şek. 17-18) tespit edilen şişeler, form olarak yuvarlak gövdeden ince uzun gövdeye doğru bir gelişim göstermektedir. İçlerine değerli sıvılar konulduğu düşünülen bu şişeler, özellikle ticari taşımada çok yaygın olarak kullanılmaları nedeniyle oldukça geniş bir yayılış alanına sahiptir. Kuzey

Suriye'deki merkezlerden Troya'ya kadar geniş bir alana yayılmış olan bu şişe formundaki kaplar metalik seramiğin kullanım süresinin en son safhalarına kadar varlığını sürdürmüştür. Metalik seramiğin sevilen formlarından olan bu şişe tiplerinin yerel taklitlerine Kultepe,⁸⁹⁴ Acemhöyük⁸⁹⁵ ve Alişar⁸⁹⁶ gibi orta Anadolu merkezlerinde rastlanmıştır. Yine, T.Üzguç tarafından malzemesi açısından bilinen tek örnek olduğu belirtilen, Eskişehir'de ele geçmiş olan gümüş şişe,⁸⁹⁷ bu kap formunun ne denli önemli ve yaygın olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan, yuvarlak ve uzun gövdeli şişeler metalik seramiğin ortadan kalkmasından sonra da varlığını sürdürmüştür.⁸⁹⁸

Metalik seramik konusunda daha önceden yapılan çalışmalarda, bu seramiğin tarihlenmesi konusunda bazı problemlerin mevcut olduğu belirtilmiştir. Tell Huera ve Tell Brak'da yapılan ilk kazılarda metalik seramik Akkad devrine tarihlenmiştir.⁸⁹⁹ Tarsus kazı neticelerini göz önünde bulunduran M.Mellink de önceleri bu tarihlemeyi benimsemiştir.⁹⁰⁰ M.E.L.Mallowan, daha çok Tell Brak kazılarına dayanarak Akkadlı olarak belirttiği metalik seramiğin kökeninin Erhanedanlar devrine kadar uzandığını ileri sürmüştür.⁹⁰¹ Tell Huera seramiği konusunda detaylı bir çalışma yapmış olan H.Kühne bu tarihlemeyi kabul

⁸⁹⁴ Üzguç T. 1986, 36-37, fig. 3-8; 3-13; Öktü 1973, 105, lev. 58, I/k02.

⁸⁹⁵ Üztan 1989, 409, fig. 39, lev. 124: 5.

⁸⁹⁶ Orthmann 1963, 20, lev. 14: 2/109.

⁸⁹⁷ Üzguç T. 1986, 36, fig. 3-9.

⁸⁹⁸ K.Emre tarafından yayınlanmış olan iki ayrı makalede (Emre 1992; Emre 1994) Kultepe/Kaniş'ten M.Ö. 2. binin ilk yarısına tarihlenen ve Suriye'den ithal olduğu belirtilen şişeler bu kap formunun ne denli uzun süreli bir kullanıma sahip olduğunu gösterir.

⁸⁹⁹ Moortgat 1960, 22-32; Mallowan 1947, 29, lev. 64.

⁹⁰⁰ Mellink 1962, 225-226.

⁹⁰¹ Mallowan 1947, 31.

etmemektedir. H.Kühne, metalik seramiğin esasen Erhanedanlar devrine, özellikle de Erhanedanlar II dönemine ait olduğunu, buna karşılık Akkad devrinde de kısmen kullanıldığını ileri sürmektedir.⁹⁰² Metalik seramik için öne sürülen bu tarihleme yapılırken mevcut verilerin yetersizliği yanında, H.Kühne'nin de bir direktmesinin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, onun bu tarihleme önerisinin tam doğru bir tarihleme olmadığı, daha sonra bu konuda yapılan pek çok eleştiriden⁹⁰³ anlaşılmaktadır. Kuzey Suriye'de Tell Brak, Tell Leilan, Tell Hammam et-Türkmen ve Tell Hadidi gibi bir çok merkezde yapılmış olan yeni kazılar, metalik seramiğin Akkad döneminde ve hatta III. Ur devrinde de kullanıldığını göstermiştir. Kuşkusuz bu seramiğin ilk ortaya çıkışı ve yaygın olarak kullanımı Erhanedanlar II'de gerçekleşmiştir. Yukarıda belirtilen merkezlerin de gösterdiği gibi, metalik seramik Akkad döneminde de yaygın olarak kullanılmıştır. Güneydoğu Anadolu bölgesinde ve bu seramiğin Anadolu'da tespit edildiği merkezler de bu durumu doğrulamaktadır. Girnavaz'da oldukça yaygın bir kullanımı olan metalik seramik, H. Erkanal'ın da belirttiği gibi, daha çok Erhanedanlar II-III dönemlerine ait tabakalarda ele geçerken, M.Ö. 3. binin daha geç evrelerine tarihlenen tabakalarında da tespit edilmiştir.⁹⁰⁴ Kurban Höyük kazıları da metalik seramiğin hem Erhanedanlar II-III ve hem de Akkad devirlerinde kullanıldığını göstermiştir.⁹⁰⁵ G.Algaze, Kurban Höyük'te metalik seramiğin III. Ur döneminde de az da olsa varlığını sürdürdüğünü belirtmektedir.⁹⁰⁶ Yine Kültepe ve Tarsus kazılarında,

⁹⁰² Kühne 1976, 58-67.

⁹⁰³ Zettler 1978, 347-350; Oates J. 1982, 205-206; Schwartz 1988, 64-68; Dornemann 1988, 27; Thissen 1989, 203; Algaze vd. 1990, 347-348; Schwartz ve Weiss 1992, 240-242

⁹⁰⁴ Erkanal vd. 1993, 274.

⁹⁰⁵ Algaze vd. 1990, 326-329, 343-349.

⁹⁰⁶ a.e. 386-387.

metalik seramiğin ETÇ II ve III dönemlerinde kullanıldığını gösteren kanıtlar mevcuttur.⁹⁰⁷

Metalik seramiğin ele geçtiği tüm merkezler göz önüne alındığında bu seramiğin M.Ö. 3. binin ikinci yarısından sonlarına kadar varlığını sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Bu nedenle, metalik seramiğin ne sadece Erhanedanlar ve ne de sadece Akkad döneminde yaygın olduğunu kabul etmek doğru değildir. Bunun yerine, G.M.Schwartz ve H.Weiss'in da öne sürdüğü gibi,⁹⁰⁸ metalik seramik için yaklaşık olarak M.Ö. 2500 - 2050 yılları arasındaki uzun bir yaşam süresini kabul etmek yerinde olacaktır.

Yapılan araştırma ve incelemelere göre Güneydoğu Anadolu bölgesinin, özellikle Fırat'ın doğusu ile Dicle'nin batısında kalan ve kuzeyini, güneydoğu Torosların sınırlandırdığı alanın, metalik seramiğin gerçek yayılış alanı içerisinde olduğunu göstermiştir. Benzeri bir sonuç H.Kühne⁹⁰⁹ tarafından da önerilmiştir. Ancak H.Kühne'nin incelemeleri esnasındaki veriler şimdikine oranla oldukça sınırlı durumdadır. Bu nedenle bizim araştırmamız metalik seramiğin bu bölge içerisindeki konumunu daha kesin neticelerle ortaya koymuştur.

Mevcut veriler metalik seramiğin Güneydoğu Anadolu bölgesinde, en doğuda Şırnak ilinin Cizre ilçesinin güneyindeki ovalardaki yerleşim yerlerinde mevcut olduğunu göstermektedir. Basorin Höyük ve Mehmetçik Tepe (bkz. s. 42-43) metalik seramiğin Dicle'nin doğusunda da mevcut olduğunu gösteren iki merkezdir. Bu bölgede G.Algaze tarafından yapılmış olan araştırmalar, metalik seramiğin görüldüğü M.Ö. 3. binin ikinci yarısında bu alanlarda nüfusun az olduğunu

⁹⁰⁷ Mellink 1989, 326-327; Uzguç T. 1986, 36-38.

⁹⁰⁸ Schwartz ve Weiss 1992, 243.

⁹⁰⁹ Kühne 1976, 56.

şeklinde bir sonuç ortaya çıkarmıştır. Metalik seramiğe sadece bu iki merkezde rastladığını belirten G.Algaze, bu nedenle, doğruluğu kabul edilemeyecek bir neticeye ulaşmıştır.¹⁰ Hemen batıda Mardin ili Nusaybin ilçesinin hemen kuzeyinde yer alan Girnavaz metalik seramiğin üretiminin yapıldığı bir merkezdir. Cizre'nin Nusaybin'den çok uzak ve ayrı coğrafyalarda olmadığı düşünülürse bu çevrede bu iki höyüğün dışında metalik seramik veren başka merkezlerin de olabileceği düşünülmelidir. Ancak, bu bölgenin hemen doğusunda dağlık bir coğrafyanın başladığını ve bu alanlarda yerleşmeye müsait yerlerin çok fazla olamayacağını düşünürsek, metalik seramiğin doğuya doğru olan yayılış alanınının da yine bu bölge ile sınırlanacağını kabul etmek gerekir. Hernekadar Dicle'nin hemen doğusu olsa da, bu bölgeler yoğun nüfusun hem beslenebilmesi ve hem de çeşitli tehlikelerden korunabilmesi açısından çok elverişli değildir. Bu nedenle, yerleşimlerin ve nüfusun bu dönemlerde daha çok güneydeki Sinjar ve güneybatıdaki Habur ovalarında yaygın olması doğal karşılanmalıdır. Diğer taraftan, Kuzey Irak'ta yapılan kazı ve araştırmalar da metalik seramiğin bu bölgelerde zaten çok yaygın olmadığını (bkz. Harita) göstermektedir.¹¹

Mardin ilinin, Nusaybin ve Kızıltepe ilçelerinde yapılan kazı ve yüzey araştırmaları, bu bölgede metalik seramiğin çok yoğun olarak kullanıldığını göstermektedir. Girnavaz'da H. Erkanal başkanlığında yapılmış olan kazılarda metalik seramik hem bu döneme ait yerleşim tabakalarında ve hem de mezarlarda bol miktarda ele geçmiştir (bkz. res. 8). Ele geçen bir çok hatalı pişirilmiş kap (bkz. lev. 8: 1-5; 19: 3; 25: 3; 32: 1, 3-4) bu seramiğin burada üretiminin yapıldığını göstermektedir. Kızıltepe ilçesi çevresinde yapılan yüzey araştırmalarında, Gir Harrin, Gir Herzem, Gir

¹⁰ Algaze vd 1991, 196.

¹¹ Rova 1988, 155-157.

Koriye gibi merkezlerde oldukça bol miktarda metalik seramik parçası ele geçmiştir. Diğer taraftan, Tell Ermen, Gir Bunas ve Gir Karakuvve gibi höyüklerde de metalik seramik parçaları bulunmuştur. Mardin çevresindeki tüm bu merkezler bu bölgenin metalik seramiğin çekirdek bölgesi içerisinde olduğunu göstermektedir.

Mardin'in kuzeydoğusunda Batman ve çevresinde G. Algaze tarafından yapılmış olan yüzey araştırmalarında, ETÇ'na ait çok az sayıda yerleşimin saptandığı belirtilmiştir.¹² Buna bağlı olarak da metalik seramiğin tespit edildiği merkezler de oldukça sınırlıdır. G.Algaze, bu bölgede metalik seramiğin ele geçtiğini belirtirmenin dışında daha fazla bir bilgi vermemektedir. Sınırlı ölçüde yayınlanmış olan bu araştırmadan, bu bölgede ETÇ'ında çok az iskân olduğu neticesi ortaya atılmıştır. Ancak, Diyarbakır'ın hemen batısında yer alan Uçtepe kazılarını yürüten V.Sevin haklı olarak bu neticeye katılmamaktadır. V.Sevin, Uçtepe kazılarında bol miktarda ele geçen metalik seramiğe dayanarak ETÇ yerleşimlerinin Batman ve çevresinde de mevcut olabileceğini ileri sürmektedir.¹³

Diyarbakır ve çevresinde metalik seramiğin varlığı iki merkezde tespit edilmiştir. Bu merkezler Uçtepe ve Pir Hüseyin höyüğüdür. Diyarbakır'ın güneyindeki bölgede yüzey araştırmaları yapan V.Sevin, bu bölgede metalik seramik veren merkezlerin varlığından bahsetmektedir.¹⁴ Bu neticeler sonuçlar metalik kapların Güneydoğu Anadolu bölgesinin bu denli kuzeyinde de mevcut olduğunu göstermektedir. Metalik seramiğin bu bölgede ne ölçüde

¹² Algaze ve Rosenberg 1991, 140; Algaze vd. 1991, 182.

¹³ Sevin 1995, 404.

¹⁴ V.Sevin ile yapılan kişisel görüşmede bu bilgi elde edilmiştir. Bu yüzey araştırması neticeleri henüz yayınlanmamış olduğu için bu çalışmada değerlendirmeye alınamamıştır.

temsil edildiği henüz tam anlaşılmiş değildir. Uçtepe'deki kazıların devam etmesi ve daha başka merkezlerde yapılacak kazılar bu konuya ışık tutacaktır.

Güneydoğu Anadolu bölgesinde metalik seramiğin en çok görüldüğü yörelerden biri de Urfa ve çevresidir. Kurban Höyük, Lidar Höyük ve Titriş Höyük gibi daha çok Urfa'nın kuzeyinde yer alan merkezlerde bol miktarda metalik seramik açığa çıkarılmıştır. Urfa'nın güneyinde ise Harran bu konuda şimdilik en detaylı verileri içeren merkez durumundadır. Harran'da metalik seramiğin tüm özellikleri ile temsil edilmiş olduğu bilinmektedir. Diğer taraftan, bölgede yapılan yeni kazı ve yüzey araştırmaları da metalik kapların oldukça bol miktarda bulunduğunu göstermektedir.¹⁵

Atatürk Barajı alanında yapılan kurtarma kazılarında, Adıyaman çevresindeki M.Ö. 3. binin ikinci yarısına ait yerleşmelerin olduğu höyüklerde de metalik seramiğin mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Adıyaman'ın güneyinde Hayaz Höyük ve Samsat metalik seramiğin ele geçtiği iki merkezdir. Özellikle Samsat'ta bu seramiğin boya bezekli, saklı astarlı, halka perdahlı ve sade örneklerine rastlanmıştır. Adıyaman'ın kuzeyinde ise Kahta ilçesinin güneydoğusunda yapılan yüzey araştırmasında, yayında adı verilmeyen, sadece 126 no.lu merkez olarak ele alınan höyükte metalik seramiğe ait bir örnek (lev. 80: 4) yayınlanmıştır.¹⁶ Elazığ çevresinde, Keban bölgesindeki pek çok merkezde metalik seramiğin mevcut olduğunu düşünürsek Adıyaman'ın kuzeyinde

¹⁵ Neticeleri ya yetersiz ölçülerde yayınlanmış, veya henüz hiç yayınlanmamış bu merkezlerde metalik seramiğin mevcut olduğu, XV. ve XVI. Kazı ve Araştırma Sonuçları toplantılarında sunulan bildirimlerde izlenmiştir. Özellikle N.Yardımcı tarafından sunulan Harran yüzey araştırmaları ile Kazane höyüğünde yapılan kazılarla ilgili bildirimler örnek verilebilir.

¹⁶ Blaylock vd. 1990, 102, fig. 14: 19.

metalik seramik veren başka merkezlerin de bulunabileceği doğal karşılanmalıdır.

Güneydoğu Anadolu bölgesinin batı kısmını oluşturan Gaziantep ve çevresindeki bir çok merkezde bu seramiğin mevcut olduğu anlaşılmıştır. Gedikli (Karahöyük), Tilmen Höyük, Oylum Höyük, Leylit Höyük, Kargamış, Zeytin Bahçeli Höyük ve Şavi Höyük metalik seramiğin ele geçtiği merkezlerdendir. Bu merkezlerde metalik seramiğin nispeten daha az olarak temsil edildiği anlaşılmaktadır. Zaten bu bölge metalik seramiğin gerçek yayılış alanının da batı sınırını oluşturmaktadır. Kuzey Suriye'de Fırat kenarı boyunca yapılan kazılar da bu durumu desteklemektedir. Özellikle Fırat'ın batısında kalan merkezlerde metalik seramiğe pek rastlanmamaktadır. Mevcut örnekler ise ithal kapkacak olarak nitelendirilebilecek ölçüde az ele geçmiştir.

Doğu Anadolu bölgesinde Elazığ ve Malatya çevresindeki bir çok yerleşim yerinde metalik kaplar azımsanmayacak ölçüde ele geçmiştir. Elazığ ve çevresinde, özellikle Keban Barajı alanında yer alan Tepecik, Tulintepe, Değirmentepe, Boytepe, Körtepe, Pulur-Sakyol ve Norşuntepe gibi höyüklerde, hafirleri tarafından güneyden ithal edildiği belirtilen pek çok metalik seramik ürneği ele geçmiştir. Sadece Elazığ çevresinde yoğunlaştırılmış olan bu araştırmalar metalik seramiğin bu bölgede ithal de olsa azımsanamayacak ölçüde mevcut olduğunu göstermektedir. Bu seramik türünün bölgede bu kadar yaygın olarak ele geçmesi; bölgenin güneydeki metalik seramik kültürüne sahip topluluklarla oldukça yakın ve sıkı ilişkiler içerisinde olduğunu gösterir. Malatya çevresinde ise Arslantepe bu seramiğin ele geçtiği şimdilik tek merkez durumundadır. Ancak, bölgede yapılacak yeni kazı ve araştırmalar bu sayının çoğalmasını sağlayacaktır.

Metalik seramik Doğu Anadolu'nun güneybatısında bu denli yoğun olarak bulunurken, diğer çevre bölgelerde bu yoğunluk görülmemektedir. Ancak, Tarsus ve Kultepe gibi dönemin önemli ve büyük yerleşimlerinde metalik seramik örnekleri bulunmuştur. Bunun ticaret sayesinde gerçekleşmiş olduğundan şüphesizdir.

Akdeniz bölgesinde metalik kapların çok az bulunduğu anlaşılmaktadır. Amuk ovasında bir çok merkezde yapılan kazı ve yüzey araştırmalarında sadece Tell Tayinat'ta metalik seramiğe ait bir şişe ele geçmiştir. Bu bölgede yapılan söz konusu araştırmalar, metalik seramiğin buralara kadar yayılmamış olduğunu kesin olarak göstermektedir. Tarsus Gözlu Kule'de yapılan kazılarda ele geçen bir kaç metalik seramik örneği ise ithal örnekler olup, sadece her iki bölge arasındaki kültürel ve ticari ilişkiler açısından değer taşır.

İç Anadolu bölgesinde ise Kultepe ve Alişar'da metalik kapların varlığı saptanmıştır. Kultepe'de ETÇ II ve III dönemlerine tarihlenen tabakalarda ele geçen metalik kaplar, bir taraftan kronolojik olarak önemli neticeler sunarken, diğer taraftan bölgeler arası ilişkileri ortaya koymaktadır. Acemhöyük ise burada ele geçen yerli yapım bir Suriye şişesi parçasının da gösterdiği gibi, metalik seramiğin bu bölgede ele geçebileceği üçüncü merkez konumundadır.

Metalik seramik, çekirdek bölgesinin dışında en uzak merkez olarak Troya'da temsil edilmiştir. Metalik seramiğin karakteristik kap türlerinden olan çömlek ve şişelerin (bkz. res. 1: 1-7) Troya'da bulunması, her iki bölge arasındaki karşılıklı ilişkiler açısından önemle değerlendirilmelidir.

8. KATALOG, LEVHALAR VE RESİMLER LİSTESİ

Katalog ile ilgili kısaltmalar:

aç: Ağız Çapı
BD: Buluntu Durumu
BT: Bulunduğu Tabaka
BY: Buluntu Yeri
DA: Diğer Açıklamalar
dç: Dip Çapı
EN: Envanter Numarası
gç: Gövde Çapı
HR: Hamur Rengi
KM: Katkı Maddesi
KÜ: Korunan Ölçüler
ME: Müze Envanter Numarası
TD: Tarihlendiği Dönem
TN: Tip Numarası
YI: Yüzey İşlemesi
YR: Yüzey Rengi
YU: Yükseklik
YY: Yayınlandığı Yerler

Lev. 1: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/291 **ME:** MM. 2739 **TN:** B2b **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 4.41 cm. aç.: 8.39 cm. dç.: 3.34 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5
YR: 6/6 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/6 - 6/6, 5 YR 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Dışta çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 1: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/299 **ME:** MM. 2744 **TN:** B2b **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 4.8 cm. aç.: 8.42 cm. gç.: 7.84 cm. dç.: 2.71 cm.
KM: 78 **HR:** 2.5 Y N5, 2.5 Y N4 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 6/6, 7.5 YR 6/4 **YI:**
Kendinden astarlı. Çark izleri belirgin. **DA:** Yüzeyde pembemsi devetuyu ve grimsi kahverengi yatay renk değişimleri mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 1: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/292 **ME:** MM. 2740 **TN:** B2b **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 4.3 cm. aç.: 8.41 cm. gç.: 7.38 cm. dç.: 2.85 cm.
KM: 78 **HR:** 7.5 YR N5 **YR:** iç: 2.5 YR 6/6 dış: 2.5 YR 6/6, 7.5 YR 5/2 **YI:**
Kendinden astarlı. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 1: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/175 **ME:** MM. 2456 **TN:** B2b **BD:** G. 171 **BT:** VII. tabaka
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 3.45 cm. aç.: 6.7 cm. dç.: 2.5 cm. **KM:** 77A **HR:** 2.5 Y
N 5/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y N5 **YI:** Kendinden astarlı. Dip kısımda ince çark izleri var. **DA:** Yüzey gri renkte ve tek tonludur. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 1: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/275 **ME:** MM. 2723 **TN:** B2b **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 4.28 cm. aç.: 8.76 cm. gç.: 7.61 cm. dç.: 3.4 cm.
KM: 78 **HR:** 5 YR 7/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/6, 5 YR 6/6, 5 YR 7/8, 10 YR 6/3
YI: Kendinden astarlı. Çark izleri belirgin. **DA:** Yüzey değişik renklerde ve karışık tonludur. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 1: 6

BY: Girnavaz **TN:** B3a (çanak parçası) **BD:** N'/22 (81089 B) **BT:** III. tabaka **TD:**
Erhanedanlar **KU:** yu.: 7.5 cm. aç.: 14 cm. dç.: 6 cm. **KM:** 81 **HR:** 10 YR 6/4 **YR:**
iç ve dış: 10 YR 6/3 **YI:** Çok hafif çark izleri var. Dış yüzey mat görümlü ve düzeltilmiş. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 1: 7

BY: Girnavaz **TN:** B3a (çanak parçası) **BD:** N'/22 (81095) **BT:** IV. tabaka **TD:**
Erhanedanlar **KU:** yu.: 7 cm. aç.: 16 cm. dç.: 7.2 cm. **KM:** 82 **HR:** 5 Y 5/2 **YR:** iç
ve dış: 5 Y 6/2, 5 Y 6/6 **YI:** Çok hafif çark izleri var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 1: 8

BY: Girnavaz **TN:** B3a (çanak parçası) **BD:** N'/22 (81075) **BT:** III. tabaka **TD:**
Erhanedanlar **KU:** yu.: 4 cm. aç.: 9.6 cm. dç.: 6 cm. **KM:** 82 **HR:** 5 Y 4/3 **YR:** 5 Y
6/3 **YI:** Dış yüzey mat görümlü ve düzeltilmiş. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 1: 9

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/24 **ME:** MM. 2359 **TN:** B8a **BD:** G. 144 **BT:** VIII. tabaka
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.1 cm. aç.: 16.2 cm. dç.: 5.8 cm. **KM:** 80 B **HR:** 2.5
Y 6/2 **YR:** iç ve dış: 5 Y 6/2 **YI:** Kendinden astarlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 2: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/182 **ME:** MM. 2638 **TN:** C1a **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.55 cm. aç.: 10.6 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 **YR** 6/8 **YR:** iç ve dış: 2.5 **YR** 6/8, 2.5 **Y** 6/2, 2.5 **Y** 5/2 **YI:** Kendinden astarlı. Çark izleri içte, dışta belirgin. Yüzejde yatay renk farklılıkları var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 2: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/338 **ME:** MM. 2786 **TN:** C1a **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8.3 cm. aç.: 11 cm. dç.: 2.63 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 **YR** 5/6 **YR:** iç ve dış: 10 **R** 5/8, 2.5 **YR** 5/8, 10 **YR** 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. Kabın alt kısmı gri, üst kısmı pembemsi devetüyü rengindedir. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 2: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/288 **ME:** MM. 2736 **TN:** C1a **BD:** G. 207 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8 cm. aç.: 10.39 cm. dç.: 2.87 cm. **KM:** 81 **HR:** 5 **YR** 7/8 **YR:** iç ve dış: 2.5 **YR** 6/6, 2.5 **YR** 6/8, 2.5 **Y** N5, 2.5 **Y** N4 **YI:** Kendinden astarlı. Dış yüzey hafif düzeltilmiş. Çark izleri içte ve dışta belirgin. Yüzejde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 2: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/286 **ME:** MM. 2734 **TN:** C1a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8 cm. aç.: 10 cm. dç.: 2.98 cm. **KM:** 81 **HR:** 5 **YR** 7/8 - 6/8 **YR:** iç ve dış: 2.5 **YR** 6/6, 2.5 **YR** N4 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Çark izleri içte ve dışta belirgin. Yüzejde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 2: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/385 **ME:** MM. 2830 **TN:** C1a **BD:** G. 206 çevresi. **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.6 cm. aç.: 10.2 cm. dç.: 2.5 cm. **KM:** 77 **D** **HR:** 7.5 **YR** 6/4 **YR:** iç: 10 **YR** 5/4 dış: 10 **YR** 4/1, 7.5 **YR** 6/4 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Ağız kısmına yakın derin çark izleri belirgin. Yüzejde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 2: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/318 **ME:** MM. 2766 **TN:** C1a **BD:** G. 205 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.85 cm. aç.: 11.63 cm. dç.: 2.64 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 **YR** N3 **YR:** iç ve dış: 2.5 **Y** N4, 2.5 **YR** N4, 2.5 **YR** 6/8 **YI:** Astarlı. Çark izleri oldukça belirgin. Yüzejde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 2 : 7

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/285 **ME:** MM. 2733 **TN:** C1a **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8.45 cm. aç.: 11.3 cm. dç.: 2.88 cm. **KM:** 81 **HR:** 2.5 **YR** 6/8 **YR:** iç ve dış: 2.5 **YR** 6/8, 10 **YR** 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Yüzejde yatay renk farklılıkları görülüyor **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 2: 8

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/316 **ME:** MM. 2764 **TN:** C1a **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8.5 cm. aç.: 11 cm. dç.: 3.15 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 **YR** 5/6 **YR:** iç ve dış: 2.5 **YR** 6/8, 2.5 **YR** N4 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Yüzejde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 3: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/337 **ME:** MM. 2785 **TN:** C1b **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.5 cm. aç.: 10.81cm. dç.: 3.07 cm. **KM:** 79 **HR:** 2.5
YR 6/8 YR: iç ve dış: 2.5 **YR 6/6 - 6/8, 2.5 Y N4 YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Ağız kısmına yakın derin çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 3: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/320 **ME:** MM. 2768 **TN:** C2a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8 cm. aç.: 10.29 cm. dç.: 2.95 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 **YR N4 YR:** iç ve dış: 7.5 **YR N4, 2.5 YR 5/6 - 5/8 YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. Kabin alt kısmı gri, üst kısmı pembemsi devetüyü rengindedir. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 3: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/197 **ME:** MM. 2651 **TN:** C1a **BD:** G. 206 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 8 cm. aç.: 11.44 cm. dç.: 3.28 cm. **KM:** 77 C **HR:** 5 Y 4/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 4/1, 5 **YR 7/8 - 6/6 YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Ağız kısmına yakın derin çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 3: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/196 **ME:** MM. 2650 **TN:** C1a **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.3 cm. aç.: 10.5 cm. dç.: 3.35 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5
YR 6/8 YR: iç: 2.5 **YR 6/8 dış: 2.5 Y N5 - N4 YI:** Astarlı. Çark izleri belirgin. Gri tonlarında tek renkli dış yüzeye sahip. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 3: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/323 **ME:** MM. 2771 **TN:** C1a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.5 cm. aç.: 10.25 cm. dç.: 3.15 cm. **KM:** 79 **HR:** 2.5
Y N5 YR: iç ve dış: 2.5 **YR N4 - N5, 2.5 YR 6/8 YI:** Kendinden astarlı. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 3: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/212 **ME:** MM. 2664 **TN:** C2a **BD:** G. 206 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.3 cm. aç.: 11.5 cm. dç.: 3.3 cm. **KM:** 77 C **HR:** 2.5 **YR 6/8 YR:** iç ve dış: 2.5 **YR 6/8, 10 YR 4/1 YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Ağız kısmına yakın derin çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 3: 7

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/322 **ME:** MM. 2770 **TN:** C1a **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 7.5 cm. aç.: 10.4 cm. dç.: 2.58 cm. **KM:** 76 **HR:** 7.5
YR 6/4 YR: iç ve dış: 7.5 **YR 6/4, 6/6 YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 3: 8

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/321 **ME:** MM. 2769 **TN:** C2a **BD:** G. 205 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 7.51 cm. aç.: 11.03 cm. dç.: 2.71 cm. **KM:** 79 **HR:** 5 **YR 7/8, 2.5 Y N4 YR:** iç ve dış: 5 **YR 7/8 - 6/8, 2.5 Y N4 YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Derin çark izlerine sahip. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 4: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/324 **ME:** MM. 2772 **TN:** C2a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8 cm. aç.: 10.47 cm. dç.: 3.15 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 **YR**
N4 YR: iç ve dış: 25 YR 6/6 - 6/8, 2.5 YR **N4 YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Derin çark izlerine sahip. Kabin alt kısmı koyu gri, üst kısmı koyu pembe renge. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 4: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/319 **ME:** MM. 2767 **TN:** C2a **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8 cm. aç.: 10.4 cm. dç.: 2.9 cm. **KM:** 79 **HR:** 2.5 **YR**
N5 YR: iç: 2.5 YR 5/8 dış: 2.5 YR 6/8, 2.5 Y **N5 YI:** Astarlı. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 4: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/350 **ME:** MM. 2798 **TN:** C1c **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9 cm. aç.: 12 cm. dç.: 4.41 cm. **KM:** 78 **HR:** 10 **YR**
5/1, 2.5 YR 6/8 YR: iç ve dış: 10 YR 5/1, 5 YR 6/3, 2.5 YR 6/8, 5 YR 7/6 -
7/8 YI: Astarlı. Hafif düzeltilmiş. Kabin alt kısmı gri, üst kısmı ise genelde devetüyu rengi hakim. Yüzeyde yatay renk farklılıkları var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 4: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/283 **ME:** MM. 2731 **TN:** C1c **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8 cm. aç.: 11.15 cm. dç.: 3.37 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 **YR**
7/8 YR: iç ve dış: 5 YR 7/8, 6/6, 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Derin çark izlerine sahip. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 4: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/290 **ME:** MM. 2738 **TN:** C2c **BD:** G. 205 çevresi **BT:**
Mezarlık Alanı TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.8 cm. aç.: 10.54 cm. dç.: 3.17 cm.
KM: 81 **HR:** 2.5 **Y N3 YR:** iç ve dış: 7.5 YR 5/8, 2.5 YR **N4, 2.5 YR 4/4 YI:**
Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Derin çark izlerine sahip. Yüzeyde yatay
renk farklılıkları görülüyor. YY: Yayınlanmamış.

Lev. 4: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/373 **ME:** MM. 2819 **TN:** C1c **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.6 cm. aç.: 11.34 cm. dç.: 2.5 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5
YR 6/8 YR: iç ve dış: 2.5 YR 6/8, 5 Y 5/1 **YI:** Astarlı. Hafif düzeltilmiş.
Derin çark izleri var. Yatay renk farklılıkları görülüyor. YY: Yayınlanmamış.

Lev. 4: 7

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/213 **ME:** MM. 2665 **TN:** C2c **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 7.2 cm. aç.: 11.3 cm. dç.: 3.7 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 **YR**
6/6 - 6/8 YR: iç ve dış: 2.5 YR -6/6 - 6/8, 10 YR 4/1 **YI:** Astarlı. Hafif düzeltilmiş.
Derin çark izlerine sahip. Yüzeyde yatay renk farklılıkları
görüldüğü. YY: Yayınlanmamış.

Lev. 4: 8

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/289 **ME:** MM. 2737 **TN:** C1a **BD:** G. 207 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.6 cm. aç.: 11.13 cm. dç.: 2.73 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5
YR 6/8 YR: iç ve dış: 2.5 YR 6/8, 5 YR 5/1, 5/3, 5/4 **YI:** Kendinden astarlı.
Hafif düzeltilmiş. Derin çark izlerine sahip. YY: Yayınlanmamış.

Lev. 5: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/214 **ME:** MM. 2666 **TN:**C2c **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8.5 cm. aç.: 11.5 cm. dç.: 3 cm. **KM:** 77 C **HR:** 2.5 YR
 6/8, 2.5 Y N5 **YR:** iç: 2.5 YR 6/6 - 6/8 dış: 2.5 YR 6/8, 10 YR 4/1 **YI:**
 Kendinden astarlı. Derin çark izlerine sahip. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 5: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/198 **ME:** MM. 2652 **TN:** C2c **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.8 cm. aç.: 12.7 cm. dç.: 3 cm. **KM:** 78 **HR:** 7.5 YR
 7/6 **YR:** iç: 5 YR 7/6 - 6/6 dış: 5 YR 7/8 - 6/8, 5 YR 5/1 **YI:** Kendinden
 astarlı. Hafif düzeltilmiş. Derin çark izlerine sahip. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 5: 3

BY: Girnavaz **TN:** C2d (çanak parçası) **BD:** 0'/20 (75025/16) **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 12 cm. aç.: 13.6 cm. dç.: 3.6 cm. **KM:** 78 **HR:** 7.5 YR
 5/0 **YR:** iç: 7.5 YR 6/4 dış: 7.5 YR 6/6 **YI:** Çark izleri belirgin. Tek tonlu
 bir yüzey rengine sahip. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 6: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/331 **ME:** MM. 2779 **TN:** E1a **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8.9 cm. aç.: 6.69 cm. gç.: 9.99 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR
 7/8 **YR:** iç: 5 YR 7/6 - 7/8 dış: 10 YR 4/1, 3/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif
 düzeltilmiş. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. Kabın dip kısmında,
 fırınlamada üstüste konulmaktan kaynaklanan ve alttaki kabın ağız kenarının
 temas ettiği yerde halka şeklinde renk değişimi gözleniyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 6: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/273 **ME:** MM. 2721 **TN:** E1c **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8 cm. aç.: 6.25 cm. gç.: 9.18 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR
 7/6 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/6, 5/6, 10 YR 3/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif
 düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 6: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/325 **ME:** MM. 2773 **TN:** E1a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.52 cm. aç.: 6.81 cm. gç.: 9.71 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR
 7/6 - 7/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/6 - 7/8, 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif
 düzeltilmiş. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 6: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/255 **ME:** MM. 2702 **TN:** E1c **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.3 cm. aç.: 6.95 cm. gç.: 10.3 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5
 YR 7/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/8, 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Çark izleri oldukça
 belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 6: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/330 **ME:** MM. 2778 **TN:** E1a **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8.5 cm. aç.: 6.31 cm. gç.: 9.21 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5
 YR 6/6 - 6/8 **YR:** iç: 2.5 YR 6/8 dış: 2.5 YR N4, 10 YR 3/1, 7.5 YR 7/8 **YI:**
 Astarlı. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor.
 Ayrıca, kabın dip kısmında, fırınlamada üstüste konulmaktan kaynaklanan ve
 alttaki kabın ağız kenarının temas ettiği yerde halka şeklinde renk değişimi
 gözleniyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 6: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/284 **ME:** MM. 2732 **TN:** E1b **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9 cm. aç.: 7.21 cm. gç.: 9.67 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR
 7/8 - 6/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 6/8, 3/1, 2.5 YR 5/6 **YI:** Astarlı. Çark izleri
 belirgin. Yüzeide yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 6: 7

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/259 **ME:** MM. 2706 **TN:** E1b **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.2 cm. aç.: 7.11 cm. gç.: 11 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 YR
 6/8 **YR:** iç: 2.5 YR 6/8 dış: 7.5 YR 4/2, 2.5 YR 6/8 **YI:** Kendinden astarlı.
 Hafif düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 7: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/339 **ME:** MM. 2787 **TN:** E1a **BD:** G. 204 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 5.66 cm. aç.: 4.03 cm. gç.: 6.07 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5
 YR N4 **YR:** iç ve dış: 2.5 YR N5, N4, 2.5 Y 5/2 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif
 düzeltilmiş. Çok ince çizgiler halinde çark izlerine sahip. **DA:** Ağız kenarında
 pişmeden kaynaklanan deformasyon mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 7 : 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/328 **ME:** MM. 2776 **TN:** E1a **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9 cm. aç.: 6.89 cm. gç.: 10.35 cm. **KM:** 78 **HR:** 7.5 YR
 6/6 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 6/6 - 7/6, 5/4 **YI:** Kendinden astarlı. Çark izleri
 belirgin. Yüzeide yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 7: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/333 **ME:** MM. 2781 **TN:** E1a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.88 cm. aç.: 5.78 cm. gç.: 8.77 cm. **KM:** 79 **HR:** 5 YR
 7/8 - 6/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 6/6 - 6/8, 2.5 Y N5, N4 **YI:** Koyu gri astarlı.
 Hafif düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. Yüzeide yatay renk farklılıkları
 görülüyor. Ayrıca, kabın dip kısmında, fırınlamada üstüste konulmaktan
 kaynaklanan ve alttaki kabın ağız kenarının temas ettiği yerde halka şeklinde
 renk değişimi gözleniyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 7: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/257 **ME:** MM. 2704 **TN:** E1a **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 13 cm. aç.: 8.72 cm. gç.: 13.9 cm. **KM:** 77 D **HR:** 7.5
 YR 7/6 - 7/8 **YR:** iç: 7.5 YR 7/6 dış: 7.5 YR 7/6, 10 YR 5/1 **YI:** Gri astarlı.
 Hafif düzeltilmiş. Çark izleri çok belirgin değil. Yüzeide yatay renk
 farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 7: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/68 **ME:** MM. 2540 **TN:** E1a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.2 cm. aç.: 6.72 cm. gç.: 10.38 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR
 7/4 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/4 - 7/3 **YI:** Kendinden astarlı. Kabın dış yüzeyi
 pembemsi devetüyü renginde tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 7: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/186 **ME:** MM. 2641 **TN:** E1a **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 16.6 cm. aç.: 11.27 cm. gç.: 18.5 cm. **KM:** 78 **HR:** 7.5
 YR 7/8 **YR:** iç: 7.5 YR 7/8 dış: 7.5 YR 5/2, 7/8 **YI:** Yatay renk farklılıkları
 görülüyor. **DA:** Kap hatalı fırınlanmaya maruz kalmış. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 8: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/108 **ME:** MM. 2417 **TN:** Ela **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.8 cm. aç.: 7 cm. **KM:** 77 A **HR:** 2.5 Y N5, 5 YR 6/4
YR: iç: 5 YR 6/4 dış: 2.5 Y N5, 5 YR 6/4 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Çark izleri ince çizgiler halinde. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 8: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/276 **ME:** MM. 2724 **TN:** Ela **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8.5 cm. aç.: 7.25 cm. gç.: 10.2 cm. **KM:** 79 **HR:** 5 YR 5/1
YR: iç ve dış: 5 YR 7/6 - 7/8, 5/1, 2.5 Y N5 **YI:** Açık gri astarlı. Hafif düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor.
DA: Ağızda fırınlamadan kaynaklanan deformasyon mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 8: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/263 **ME:** MM. 2710 **TN:** Ela **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.5 cm. gç.: 10.4 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR 7/6 - 6/6
YR: iç ve dış: 5 YR 7/6 - 6/6, 5/1, 4/1 **YI:** Açık gri astarlı. Çark izleri boyun ve gövdede derin, gövdenin alt kısmında ince çizgiler halinde. **DA:** Ağız kısmında fırınlamadan kaynaklanan deformasyon mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 8: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/256 **ME:** MM. 2703 **TN:** Ela **BD:** G. 204 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8.61 cm. aç.: 6.87 cm. gç.: 10 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 YR 7/8
YR: iç ve dış: 7.5 YR 7/8, 2.5 Y N5, 10 YR 4/1 **YI:** Grimsi mavi astarlı. Hafif düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları var.
DA: Ağızda fırınlamadan kaynaklanan deformasyon mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 8: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/141 **ME:** MM. 2442 **TN:** Ela **BD:** G. 150 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.6 cm. aç.: 7 cm. **KM:** 77 A **HR:** 2.5 YR N5
YR: iç ve dış: 2.5 YR 6/6, 2.5 YR N5 **YI:** Kendinden astarlı. **DA:** Ağız kısmında fırınlamadan kaynaklanan deformasyon mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 9: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/250 **ME:** MM. 2697 **TN:** Ela **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 23.3 cm. aç.: 14.75 cm. gç.: 24.2 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 YR 6/8
YR: iç ve dış: 2.5 YR 6/8, 5/6, 2.5 YR N3 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 9: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/365 **ME:** MM. 2811 **TN:** Ela **BD:** G. 205 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 19.8 cm. aç.: 12.5 cm. gç.: 20.5 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 YR N4
YR: iç: 5 YR 4/2 dış: 7.5 YR 4/2, 5 YR 4/2 **YI:** Kendinden astarlı. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 10: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/379 **ME:** MM. 2825 **TN:** Ela **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 21 cm. aç.: 13.2 cm. gç.: 20.2 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 YR 7/8 - 6/8
YR: iç ve dış: 5 YR 7/6, 7/8 - 6/8, 7.5 YR 7/6, 7.5 YR N5 **YI:** Kendinden astarlı. Ayrıca, kabın dip kısmında, fırınlamada üstüste konulmaktan kaynaklanan ve alttaki kabın ağız kenarının temas ettiği yerde halka şeklinde renk değişimi gözleniyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 10: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/366 **ME:** MM. 2812 **TN:** E1a **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 23.6 cm. aç.: 13 cm. gç.: 23 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5 YR
 6/6 **YR:** iç: 7.5 YR 7/6 - 7/8 dış: 7.5 YR 7/6 - 7/8, 7.5 YR N4 **YI:** Astarlı.
 Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 11: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/265 **ME:** MM. 2712 **TN:** E1c **BD:** G. 204 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.05 cm. aç.: 7.8 cm. gç.: 11 cm. **KM:** 79 **HR:** 5 YR
 7/6 - 7/8 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR N5, 7.5 YR 5/4 **YI:** Kendinden astarlı. Çark
 izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 11: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/205 **ME:** MM. 2657 **TN:** E1c **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.7 cm. aç.: 7.78 cm. gç.: 11 cm. **KM:** 77 C **HR:** 2.5 YR
 6/6 **YR:** iç: 10 YR 4/2 dış: 2.5 YR 6/6, 10 YR 4/2, 4/1 **YI:** Kendinden astarlı.
 Hafif düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları
 görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 11: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/262 **ME:** MM. 2709 **TN:** E1c **BD:** G. 207 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.5 cm. aç.: 7.6 cm. gç.: 11.5 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR
 7/6 - 6/6 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/6 - 6/6, 5/1 **YI:** Kahverengi astarlı. Hafif
 düzeltilmiş. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 11: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/252 **ME:** MM. 2699 **TN:** E1c **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10 cm. aç.: 6.91 cm. gç.: 9.86 cm. **KM:** 77 B **HR:** 2.5
 YR 6/8 **YR:** iç: 2.5 YR 6/8 dış: 2.5 YR 6/8, 5/6, 10 YR 4/1 **YI:** Kendinden
 astarlı. Hafif düzeltilmiş. Çark izleri oldukça belirgin. **DA:** Ağız kısmında
 fırınlamadaki kontrol edilemeyen yüksek ısıdan kaynaklanan deformasyon var. **YY:**
 Yayınlanmamış.

Lev. 11: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/274 **ME:** MM. 2722 **TN:** E1c **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8.2 cm. aç.: 6.3 cm. gç.: 9.3 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 YR
 6/6 **YR:** iç: 2.5 YR 6/6 dış: 10 YR 3/1 **YI:** Çark izleri belirgin. Yüzey koyu gri
 renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 11: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/327 **ME:** MM. 2775 **TN:** E1c **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.4 cm. aç.: 6.5 cm. gç.: 9.44 cm. **KM:** 81 **HR:** 2.5 YR
 6/8 **YR:** iç ve dış: 2.5 YR 6/8, 2.5 YR N4 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif
 düzeltilmiş. Çark izleri oldukça belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları
 görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 11: 7

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/326 **ME:** MM. 2774 **TN:** E1c **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9 cm. aç.: 7.22 cm. gç.: 10.25 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 YR
 7/6 - 7/8 **YR:** iç: 5 YR 7/6 - 7/8 dış: 10 YR 5/1, 4/1, 5 YR 7/6 **YI:** Gri
 astarlı. Çark izleri belirgin. Yüzeyde, muhtemelen saklı astar tekniğinin
 varlığını gösteren yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 12: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/107 **ME:** MM. 2416 **TN:** Eic **BD:** G. 143 **BT:** I. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 7.3 cm. aç.: 5.7 cm. **KM:** 77C **HR:** 10 YR 5/1 **YR:** iç ve dış: 10 YR 4/1, 7.5 YR 5/4 **YI:** Hafif düzeltilmiş mat yüzeyli. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 12: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 91/63 **TN:** Eic **BD:** G. 216 **BT:** VIII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 6 cm. aç.: 4.55 cm. gç.: 6.4 cm. **KM:** 77 C **HR:** 5 YR 6/6 **YR:** iç: 5 YR 6/6 dış: 5 YR 5/4 **YI:** Dış yüzey kırmızımsi devetüyü renginde tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 12: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/216 **ME:** MM. 2668 **TN:** Eic **BD:** G. 163 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.32 cm. aç.: 6.5 cm. gç.: 10.55 cm **KM:** 77 B **HR:** 2.5 YR 6/8, 10 YR 5/3 **YR:** iç ve dış: 2.5 YR 6/8, 10 YR 5/2, 5/3 **YI:** Gri astarlı. Çark izleri belirgin. **DA:** Dipte, pisirme esnasında başka bir kaba dayandığını gösteren daire biçiminde pembemsi devetüyü renk ayırımı görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 12: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/428 **ME:** MM. 2859 **TN:** Eic **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.65 cm. aç.: 6.9 cm. gç.: 10.2 cm. **KM:** 79 **HR:** 2.5 Y N6, N5 **YR:** iç: 2.5 Y N4, 7.5 YR 7/6 dış: 2.5 Y N4 **YI:** Kendinden astarlı. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 12: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/335 **ME:** MM. 2783 **TN:** Eic **BD:** G. 204 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.8 cm. aç.: 8.9 cm. gç.: 12 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR 6/8 **YR:** iç: 2.5 Y N4 dış: 5 YR/6, 2.5 Y N5 **YI:** Gri astarlı. Hafif düzeltilmiş mat yüzeyli. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 12: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/261 **ME:** MM. 2708 **TN:** Eic **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.8 cm. aç.: 6.8 cm. gç.: 10.2 cm **KM:** 77 C **HR:** 5 YR 6/6 **YR:** iç: 5 YR 5/3 - 5/4 dış: 10 YR 4/3, 10 YR 3/3, 5 YR 7/8 **YI:** Kendinden astarlı. Yüzey hafif düzeltilmiş ve mat görünümlü. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 13: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/279 **ME:** MM. 2727 **TN:** Eic **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 6.7 cm. aç.: 4.2 cm. gç.: 5.9 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 YR 7/6 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR N6 - N5, 7.5 YR 7/6 **YI:** Gri astarlı. **DA:** Dipte, pisirme esnasında başka kaba dayandığını gösteren daire biçiminde pembemsi devetüyü renk ayırımı görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 13: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/215 **ME:** MM. 2667 **TN:** Eic **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 4.5 cm. aç.: 4 cm. gç.: 5.8 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR 7/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/8 - 6/8, 10 YR 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Yüzey hafif düzeltilmiş. Yüzeyde saklı astar tekniğini yansıtan yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 13: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/16 **ME:** MM. 2351 **TN:** Eld **BD:** G. 154 **BT:** VIII. tabaka
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 6.8 cm. aç.: 5.4 cm. gç.: 7.8 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5
YR 6/6 YR: iç: 7.5 **YR 6/6 dış:** 2.5 Y N6, 2.5 Y 6/2 **YI:** Kendinden astarlı.
 Yüzey hafif düzeltilmiş ve mat görünümlü. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 13: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/206 **ME:** MM. 2658 **TN:** Eld **BD:** G. 206 çevresi **BT:**
 Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.9 cm. aç.: 7.2 cm. gç.: 10.8 cm.
KM: 76 **HR:** 7.5 **YR 7/8 YR:** iç ve dış: 7.5 **YR 7/8 - 6/8, 10 YR 5/1 YI:**
 Kendinden astarlı. Yüzey hafif düzeltilmiş ve mat görünümlü. Çark izleri
 belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 13: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/368 **ME:** MM. 2814 **TN:** Eld **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.7 cm. aç.: 8.4 cm. gç.: 11.2 cm **KM:** 77 B **HR:** 5 **YR**
7/8, 5 Y 5/1 YR: iç: 7.5 **YR 6/8 dış:** 10 **YR 4/1, 7.5 YR 6/8 YI:** Kendinden
 astarlı. Yüzey hafif düzeltilmiş ve mat görünümlü. Çark izleri belirgin.
 Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 13: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/317 **ME:** MM. 2765 **TN:** Eld **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9 cm. aç.: 6.8 cm. gç.: 10 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5 **YR**
6/6 YR: iç: 5 **YR 7/8, 6/8 dış:** 5 **YR 5/3, 2.5 Y N4 YI:** Koyu gri astarlı. Çark
 izleri belirgin. Yüzeyde renk farklılıkları görülüyor. **DA:** Ağız kısmında
 fırınlamadan kaynaklanan deformasyon mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 14: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/272 **ME:** MM. 2720 **TN:** Ele **BD:** G. 207 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 12 cm. aç.: 8.2 cm. gç.: 12 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 **YR**
7/8 YR: iç: 5 **YR 7/8 dış:** 10 **YR 5/1, 5 YR 7/8 YI:** Gri astarlı. Yüzeyi düzgün.
 Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 14: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/204 **ME:** MM. 2656 **TN:** Ele **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.6 cm. aç.: 7 cm. gç.: 10 cm. **KM:** 81 **HR:** 2.5 **YR 6/8**
YR: iç: 2.5 **YR 6/8 dış:** 10 **YR 5/1, 4/1, 4/2 YI:** Gri astarlı. Hafif düzeltilmiş
 yüzeyli. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 14: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/208 **ME:** MM. 2660 **TN:** Ele **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.6 cm. aç.: 7.1 cm. gç.: 10.3 cm. **KM:** 76 **HR:** 2.5 **YR**
6/8 YR: iç ve dış: 10 **YR 4/1, 7/6, 7/4, 2.5 YR 6/8 YI:** Çok ince çark izleri
 belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 14: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/203 **ME:** MM. 2654 **TN:** Ele **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 10.8 cm. aç.: 7.5 cm. gç.: 10.5 cm. **KM:** 76 **HR:** 5 **YR**
7/6 - 7/8 YR: iç ve dış: 5 **YR 7/6 - 7/8, 2.5 Y N5, N4 YI:** Gri astarlı. Yüzeyde
 renk farklılıkları görülüyor. **DA:** Ağız kısmında fırınlamadan kaynaklanan
 deformasyon mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 14: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/161 **ME:** MM. 2624 **TN:** Ele **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.5 cm. aç.: 7.2 cm. gç.: 11.6 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 **YR**
 7/6 - 7/8 **YR:** iç: 7.5 **YR N4** dış: 10 **YR 4/1** **YI:** Koyu gri astarlı. Çok ince çark
 izleri görülüyor. Dış yüzey tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 14: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/40 **TN:** Ele **BD:** G. 205 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:**
 Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.5 cm. aç.: 6 cm. gç.: 8.3 cm. **KM:** 77 D **HR:** 5 **Y 5/1**
YR: iç ve dış: 5 **Y 6/1** **YI:** Yüzey açık gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 15: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/264 **ME:** MM. 2711 **TN:** Eld **BD:** G. 204 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.3 cm. aç.: 7.2 cm. gç.: 11 cm. **KM:** 77 C **HR:** 5 **YR**
 7/6 - 7/8 **YR:** iç ve dış: 5 **YR 7/6 - 7/8, 5/1** **YI:** Gri astarlı. Çark izleri
 belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 15: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/277 **ME:** MM. 2725 **TN:** Ele **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.3 cm. aç.: 6.2 cm. gç.: 9.2 cm. **KM:** 76 **HR:** 7.5 **YR**
 6/6 **YR:** iç ve dış: 7.5 **YR 6/6, 2.5 Y N4, 10 YR 5/2** **YI:** Kendinden astarlı.
 Hafif düzeltilmiş. Çark izleri oldukça belirgin. Yüzeyde yatay renk
 farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 15: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/191 **ME:** MM. 2645 **TN:** Ele **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.7 cm. aç.: 6.5 cm. gç.: 10.5 cm. **KM:** 76 **HR:** 7.5 **YR**
 7/8 **YR:** iç ve dış: 7.5 **YR 7/6, 10 YR 5/1** **YI:** Gri astarlı. Hafif düzeltilmiş.
 Çark izleri oldukça belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor.
YY: Yayınlanmamış.

Lev. 15: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/260 **ME:** MM. 2707 **TN:** Ele **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.7 cm. aç.: 6.71 cm. gç.: 10.2 cm. **KM:** 79 **HR:** 2.5 **Y**
 N5 **YR:** iç ve dış: 2.5 **Y N5, N4, 7.5 YR 6/6** **YI:** Yüzeyde yatay renk
 farklılıkları görülüyor. **DA:** Ağız kısmında fırınlamadan kaynaklanan
 deformasyon mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 15: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/157 **ME:** MM. 2620 **TN:** Ele **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9 cm. aç.: 7.3 cm. gç.: 10.2 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5 **YR**
 7/8 **YR:** iç ve dış: 2.5 **YR 6/8, 10 YR 4/1** **YI:** Açık gri astarlı. Hafif
 düzeltilmiş. Çok ince çark izleri görülüyor. Yüzeyde yatay renk farklılıkları
 görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 16: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/17 **ME:** MM. 2352 **TN:** Ele **BD:** G. 158 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.5 cm. aç.: 6 cm. gç.: 9.8 cm. **KM:** 80 B **HR:** 7.5 **YR**
 N7 **YR:** iç ve dış: 7.5 **YR N7** **YI:** Kendinden astarlı. Yüzey açık gri renkli ve
 tek tonlu. **DA:** Kabin boyun kısmında içte ve dışta döndürülerek yapılmış
 diyagonal yivler var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 16: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/143 **ME:** MM. 2445 **TN:** Eld **BD:** G. 159 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.4 cm. aç.: 7 cm. **KM:** 77 B **HR:** 2.5 YR 6/6 **YR:**
 iç: 2.5 YR 6/6 dış: 2.5 YR 6/6, 2.5 YR N4 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif
 düzeltilmiş. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 16: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/332 **ME:** MM. 2780 **TN:** Eld **BD:** G. 206 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.2 cm. aç.: 6 cm. gç.: 9 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR 7/8 -
 6/8 **YR:** iç: 5 YR 7/8 - 6/8 dış: 5 YR 4/1, 7/8 **YI:** Pembemsi devetüyu astarlı.
 Boyunda derin çark izleri var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 16: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/253 **ME:** MM. 2700 **TN:** Eld **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.2 cm. aç.: 6.5 cm. gç.: 9.8 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR
 7/8 - 6/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/8 - 6/8, 7.5 YR N5 **YI:** Koyu gri astarlı.
 Hafif düzeltilmiş. Çark izleri oldukça belirgin. Yüzeyde yatay renk
 farklılıkları görülüyor. **DA:**Ağız kısmında fırınlamadan kaynaklanan deformasyon
 mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 17: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/378 **ME:** MM. 2824 **TN:** Elg **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 19 cm. aç.: 12 cm. gç.: 19 cm. **KM:** 79 **HR:** 2.5 Y N6 -
 N5 **YR:** iç: 2.5 Y N6 - N5 dış: 2.5 Y N6 - N5, 5 YR 7/8 **YI:** Yüzeyde yatay renk
 farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 18: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/329 **ME:** MM. 2777 **TN:** E2a **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9 cm. aç.: 7.2 cm. gç.: 11 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR 7/8 -
 6/6 **YR:** iç ve dış: 2.5 YR 6/6, 5/6, 2.5 YR N4 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif
 düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları
 görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 18: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/144 **ME:** MM. 2446 **TN:** E2a **BD:** G. 150 çevresi **BT:**
 Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.5 cm. aç.: 7.8 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5
 YR 6/6 **YR:** iç: 7.5 YR 6/6 dış: 7.5 YR 6/6, 7.5 YR N6, N5 **YI:** Kendinden
 astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Yüzeyde yatay renk farklılıkları
 görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 18: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/282 **ME:** MM. 2730 **TN:** E2a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.5 cm. aç.: 8.55 cm. gç.: 11.1 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR
 7/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/8, 7.5 YR 7/6, 10 YR 5/1 **YI:** Gri astarlı.
 Perdahlı. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 18: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/334 **ME:** MM. 2782 **TN:** E2a **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 11 cm. aç.: 8.3 cm. gç.: 11.4 cm. **KM:** 79 **HR:** 2.5 Y
 N4 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y N4, 2.5 Y 5/2 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş
 yüzeyli. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:**
 Yayınlanmamış.

Lev. 18: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/270 **ME:** MM. 2718 **TN:** E2a **BD:** G. 207 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 10.3 cm. aç.: 8.3 cm. gç.: 11.6 cm. **KM:** 77 D **HR:** 7.5 YR 6/6 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 6/6, 10 YR 5/1 **YI:** Devetuyu astarlı. Hafif düzeltilmiş. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 18: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/254 **ME:** MM. 2701 **TN:** E2a **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.5 cm. aç.: 7.34 cm. gç.: 10.4 cm. **KM:** 77 C **HR:** 7.5 YR 7/6 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 7/6 - 7/8, 4/2, 2.5 Y N5 **YI:** Devetuyu astarlı. Hafif düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 18: 7

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/287 **ME:** MM. 2735 **TN:** E2a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.8 cm. aç.: 7 cm. gç.: 10 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 YR 7/6 - 7/8 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 7/6 - 7/8, 7.5 YR N5, 5 YR 7/8 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 19: 1

BY: Girnavaz **TN:** E2b **BD:** M'/18 (64025) **BT:** VIII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.5 cm. aç.: 7 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 Y 4/1 **YR:** iç: 5 Y 4/2 dış: 7.5 YR 4/2. 5 Y 4/2 **YI:** Çark izleri ince çizgiler halinde. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **DA:** Kap parçalar halinde ele geçip sonradan tümlenmiş. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 19: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/199 **ME:** MM. 2653 **TN:** E2c **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.6 cm. aç.: 7.6 cm. gç.: 11 cm. **KM:** 77 C **HR:** 7.5 YR 6/6 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 6/6, 6/4, 10 YR 51 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 19: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 91/65 **TN:** E2a **BD:** G. 150 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 25 cm. aç.: 17 cm. gç.: 27.4 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5 YR 5/0 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 5/0, 6/4 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **DA:** Boyun ve dip fırınlama esnasında deformasyona uğramış. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 20: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/105 **ME:** MM. 2414 **TN:** E3c **BD:** Yüzey toprağında ele geçmiş **BT:** VI. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 6.8 cm. aç.: 5.2 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 YR N5 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR N5 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Yüzey gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 20: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/347 **ME:** MM. 2795 **TN:** E3d **BD:** G. 198 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 4.66 cm. aç.: 4 cm. gç.: 6 cm. **KM:** 79 **HR:** 10 YR 5/1 **YR:** iç ve dış: 10 YR 5/1, 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri ince çizgiler halinde. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 20: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/122 **TN:** E3c **BD:** G. 150 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.8 cm. aç.: 6.4 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 **YR:** 5/0 **YR:** iç: 7.5 **YR:** 5/2 dış: 7.5 **YR:** 5/0, 5/2 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. **DA:** Dipte, pisirme esnasında başka bir kaba dayandığını gösteren daire biçiminde pembemsi devetuyu renk ayırımı görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 20: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/207 **ME:** MM. 2659 **TN:** E3b **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 10.4 cm. aç.: 8 cm. gç.: 11.3 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5 **YR:** 7/6 - 7/8 **YR:** iç: 7.5 **YR:** 7/8 dış: 7.5 **YR:** 7/8, 10 **YR:** 5/1, 4/2 **YI:** Koyu gri astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 20: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/271 **ME:** MM. 2719 **TN:** E3a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.7 cm. aç.: 6.9 cm. gç.: 10.2 cm. **KM:** 77 D **HR:** 5 **YR:** 7/6 **YR:** iç ve dış: 5 **YR:** 8/4 - 7/4 **YI:** Kendinden astarlı. Çark izleri ince çizgiler halinde. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 21: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/235 **ME:** MM. 2687 **TN:** E3b **BD:** G. 205 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 16.4 cm. aç.: 11.5 cm. gç.: 18 cm. **KM:** 79 **HR:** 5 **YR:** N5 **YR:** iç ve dış: 5 **YR:** 7/8, 7.5 **YR:** N5, N4. 10 **YR:** 5/3 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 21: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/351 **ME:** MM. 2799 **TN:** E3b **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 20.3 cm. aç.: 13.4 cm. gç.: 21.4 cm. **KM:** 77 D **HR:** 7.5 **YR:** 6/4 **YR:** iç: 7.5 **YR:** 7/6 - 7/8 dış: 7.5 **YR:** N5 **YI:** Açık gri astarlı. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **DA:** Ağız kısmında fırınlamadan kaynaklanan deformasyon mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 22: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/377 **ME:** MM. 2823 **TN:** E3b **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 23.2 cm. aç.: 14 cm. gç.: 26 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5 **YR:** 7/6 **YR:** iç: 7.5 **YR:** 7/6 - 7/8, 2.5 **YR:** 6/8 dış: 7.5 **YR:** 7/6, 10 **YR:** 4/1 **YI:** Açık kahverengi astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **DA:** Dipte, pişme esnasında başka bir kaba dayandığını gösteren daire biçiminde devetuyu renk ayırımı görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 22: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/297 **ME:** MM. 2745 **TN:** E3b **BD:** G. 206 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 19 cm. aç.: 13 cm. gç.: 20.2 cm. **KM:** 77 D **HR:** 5 **YR:** 7/6 - 7/8 **YR:** iç: 2.5 **YR:** N5 dış: 2.5 **YR:** 6/8 **YI:** Gri astarlı. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 23: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/251 **ME:** MM. 2698 **TN:** E3a **BD:** G. 206 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 22 cm. aç.: 16.8 cm. gç.: 26.6 cm. **KM:** 77 D **HR:** 7.5 **YR:** 6/6 **YR:** iç: 10 **YR:** 8/4 dış: 7.5 **YR:** 5/2 **YI:** Soluk devetuyu astarlı. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 23: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/356 **ME:** MM. 2803 **TN:** E3a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 23 cm. aç.: 16 cm. gç.: 26.5 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 YR 6/8
YR: iç ve dış: 2.5 YR 6/8, 2.5 Y N3 **YI:** Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor.
DA: Dipte, pişirme esnasında başka bir kaba dayandığını gösteren daire biçiminde pembemsi devetüyü renk ayırımı görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 24: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/381 **ME:** MM. 2826 **TN:** E5d **BD:** G. 197 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 13 cm. aç.: 8 cm. gç.: 14.4 cm. **KM:** 78 **HR:** 10 YR 6/1
YR: iç ve dış: 10 YR 6/1 - 5/1, 6/2. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 24: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/367 **ME:** MM. 2813 **TN:** E3e **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 27.3 cm. aç.: 16.5 cm. gç.: 29.5 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5
YR 7/6 - 6/6 YR: iç ve dış: 7.5 YR N5, N4 **YI:** Gri astarlı. Yüzey düzeltilmiş mat bir görünüme sahip. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 25: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/162 **TN:** E5a **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar
KU: yu.: 10 cm. aç.: 9.3 cm. gç.: 13.2 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 YR 7/8
YR: iç ve dış: 5 YR 7/8, 10 YR 5/1 **YI:** Koyu gri astarlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 25: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/160 **ME:** MM. 2623 **TN:** E5c **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 10 cm. aç.: 8.9 cm. gç.: 13 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 YR 7/6
YR: iç: 5 YR 7/6 - 7/8 dış: 7.5 YR 5/2, 7.5 YR N5, N4 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 25: 3

BY: Girnavaz **TN:** E5a **BD:** M'/20 (66092) **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 6 cm.
gç.: 8.3 cm. **KM:** 80 B **HR:** 2.5 Y 4/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y 5/0 **YI:** Çark izleri gözüküyor.
DA: Kap fırınlamada deforme olmuş. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 25: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/190 **ME:** MM. 2644 **TN:** E5b **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 11 cm. aç.: 7.8 cm. gç.: 12.3 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 YR 6/8
YR: iç: 5 YR 7/8 - 6/8 dış: 10 YR 5/1, 4/2 **YI:** Gri astarlı. Yüzey düzeltilmiş. **DA:** Kapın gövdesinin her iki tarafında görülen daire içinde devetüyü renkleri pişirme esnasında buralara başka kapların ağız kısımlarının dayalı olduğunu göstermektedir. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 25: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/268 **ME:** MM. 2715 **TN:** E5c **BD:** G. 204 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.5 cm. aç.: 8 cm. gç.: 11 cm. **KM:** 77 C **HR:** 7.5 YR 7/6
YR: iç: 7.5 YR 7/6 - 7/8 dış: 10 YR 5/1, 7.5 YR 7/6 **YI:** Gri astarlı. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 25: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/210 **ME:** MM. 2662 **TN:** E5e **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.2 cm. aç.: 6.6 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 YR 7/6 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 7/6, 10 YR 5/1 **YI:** Açık gri astarlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 26: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/298 **ME:** MM. 2746 **TN:** E7a **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 19 cm. aç.: 11.5 cm. gç.: 19 cm. **KM:** 79 **HR:** 5 **YR** 7/8
YR: iç: 5 **YR** 7/8 dış: 2.5 **YR** 6/6 - 6/8, 2.5 **YR** N50, N4 **YI:** Açık gri astarlı.
 Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 26: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/296 **ME:** MM. 2744 **TN:** E7a **BD:** G. 203 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 19 cm. aç.: 12.5 cm. gç.: 20.2 cm. **KM:** 77 A **HR:** 2.5
 Y N5, 5 **YR** 6/8 **YR:** iç: 2.5 Y N5, N4 dış: 2.5 Y N5, N4, 7.5 **YR** 7/8 **YI:** Yüzeyde
 yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 27: 1

BY: Girnavaz **TN:** E7b **BD:** M'/21 (72055) **BT:** 1. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.:
 9.7 cm. aç.: 5 cm. gç.: 9.8 cm. **KM:** 80 B **HR:** 2.5 Y 5/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y
 5/0 **YI:** Tek tonlu bir yüzeye sahip. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 27: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/376 **ME:** MM. 2822 **TN:** E7b **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 24.1 cm. aç.: 12.3 cm. gç.: 24.4 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5
YR 7/8 - 6/8 **YR:** iç ve dış: 5 **YR** 7/8 - 6/8, 5/3 **YI:** Kendinden astarlı. Çark
 izleri belirgin. Yüzeyde renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 28: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/359 **ME:** MM. 2806 **TN:** E7a **BD:** G. 205 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 20.4 cm. aç.: 12 cm. gç.: 21.3 cm. **KM:** 77 D **HR:** 10
YR 7/1 **YR:** iç ve dış: 10 **YR** 5/1, 4/1, 6/2 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif
 düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 28: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/187 **ME:** MM. 2642 **TN:** E7c **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 23.4 cm. aç.: 14.5 cm. gç.: 24.1 cm. **KM:** 77 B **HR:**
 7.5 **YR** 7/8 **YR:** iç: 7.5 **YR** 7/8, dış: 7.5 **YR** 7/8 - 6/8, 5/2, 5/0 **YI:** Çark izleri
 belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 29: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/190 **ME:** MM. 2469 **TN:** E9b **BD:** G. 171 **BT:** VII. tabaka
TD: Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.4 cm. aç.: 5.2 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 **YR** 4/0 **YR:**
 iç ve dış: 7.5 **YR** 4/0 **YI:** Gri renkli ve tek tonlu **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 29: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/97 **ME:** MM. 2407 **TN:** E9b **BD:** G. 205 çevresi **BT:**
 Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.4 cm. aç.: 6.3 cm. **KM:** 77 A **HR:**
 7.5 **YR** 6/8 **YR:** iç: 7.5 **YR** 6/8 dış: 5 **YR** 6/8, 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Çark
 izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. Kabin üst kısmı
 gri alt kısmı devetüyu rengindedir. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 29: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/48 **ME:** MM. 2383 **TN:** E9b **BD:** G. 156/1 **BT:** Mezarlık
 Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10.6 cm. aç.: 7.3 cm. **KM:** 76 **HR:** 2.5 Y N 4/0
YR: iç ve dış: 7.5 **YR** N 4/0 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli.
 Yüzey koyu gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 29: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/147 **ME:** MM. 2612 **TN:** E9e **BD:** G. 184 **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 13 cm. aç.: 9.7 cm. gç.: 13.8 cm. **KM:** 77 D **HR:** 2.5 Y 7/2 **YR:** iç ve dış: 10 YR 4/2, 6/3 **YI:** Açık kahverengi astarlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 29: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/149 **ME:** MM. 2614 **TN:** E9c **BD:** G. 193 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 19.2 cm. aç.: 11 cm. gç.: 17 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5 YR 7/6 **YR:** iç: 7.5 YR 6/6 dış: 7.5 YR 6/6, 10 YR 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 30: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/142 **ME:** MM. 2444 **TN:** E10a **BD:** G. 150 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 6.6 cm. aç.: 5 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 YR 6/6 **YR:** iç: 5 YR 6/6, dış: 5 YR 6/6, 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Çark izleri belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 30: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/374 **ME:** MM. 2820 **TN:** E10a **BD:** G. 201 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 5.45 cm. aç.: 4.25 cm. gç.: 6.1 cm. **KM:** 79 **HR:** 5 Y 7/1 - 6/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 7/1 - 6/1 **YI:** Kendinden astarlı. Yüzey hafif düzeltilmiş, açık gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 30: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/15 **ME:** MM. 2350 **TN:** E10d **BD:** G. 154 **BT:** VIII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 10 cm. aç.: 7.38 cm. **KM:** 77 A **HR:** 2.5 Y N5 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y N5, 5 YR 6/4. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 30: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/186 **ME:** MM. 2465 **TN:** E10b **BD:** G. 170 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.4 cm. aç.: 5 cm. **KM:** 77 A **HR:** 10 YR 5/1 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 4/0 **YI:** Kendinden astarlı. Yüzey hafif düzeltilmiş, gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 30: 5

BY: Girnavaz **TN:** E10d (çömlek parçası) **BD:** M'20 (66068/3) **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 6 cm. gç.: 9.4 cm. **KM:** 79 **HR:** 10 YR 5/1 **YR:** iç ve dış: 10 YR 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Gri renkli. **DA:** Gövdenin alt kısmı noksan. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 31: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/194 **ME:** MM. 2473 **TN:** E10b **BD:** G. 171 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 10.2 cm. aç.: 6.2 cm. gç.: 10.3 cm. **KM:** 77 B **HR:** 10 YR 6/3 **YR:** iç ve dış: 10 YR 6/3 **YI:** Yüzey grimsi kahverenkli ve tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 31: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/188 **ME:** MM. 2467 **TN:** E10d **BD:** G. 172 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.3 cm. aç.: 5.9 cm. gç.: 9.8 cm. **KM:** 77 C **HR:** 10 YR 6/3 **YR:** iç ve dış: 10 YR 5/3, 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Yüzey hafif düzeltilmiş. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 31: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/146 **ME:** MM. 2448 **TN:** E10d **BD:** G. 163 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 28 cm. aç.: 12 cm. gç.: 25 cm. **KM:** 77A **HR:** 5 Y 7/1 **YR:** iç: 5 Y 4/1 dış: 5 Y 4/1, 7.5 YR 7/6 **YI:** Kendinden astarlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 32: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/101 **ME:** MM. 2410 **TN:** E11a **BD:** G. 146 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.5 cm. aç.: 8.55 cm. gç.: 12 cm. **KM:** 77 A **HR:** 10 YR 5/1 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y N5, 5 YR 6/8 **YI:** Kendinden astarlı. Perdahlı. Çark izleri ince çizgiler halinde. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **DA:** Kabin dip kısmı pişme esnasında deforme olmuş. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 32: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/281 **ME:** MM. 2729 **TN:** E11b **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 10 cm. aç.: 9 cm. gç.: 14.4 cm. **KM:** 77 D **HR:** 5 YR 6/8 **YR:** iç: 5 YR 5/1 dış: 5 YR 6/8, 6/3, 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Yüzey düzeltilmiş. Çark izleri belirgin. **DA:** Dipteki koyu gri renkteki yuvarlaklık fırınlamada başka kabin temas ettiğini gösteriyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 32: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/47 **ME:** MM. 2382 **TN:** E11b **BD:** G. 156/2 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.2 cm. aç.: 6.5 cm. **KM:** 77 A **HR:** 5 Y 5/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Perdahlı. Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 32: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/336 **ME:** MM. 2784 **TN:** E11a **BD:** G. 201 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.3 cm. aç.: 7.1 cm. gç.: 9.3 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 YR N5 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR N6, 2.5 Y N5, N6 **YI:** Açık gri astarlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 32: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 91/72 **ME:** MM. 2990 **TN:** E11a **BD:** G. 219 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 11.1 cm. aç.: 7.7 cm. gç.: 13.2 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 YR 4/0 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 4/0 **YI:** Çark izleri belirgin. Gri tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 33: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/209 **ME:** MM. 2661 **TN:** E12b **BD:** G. 206 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.6 cm. aç.: 7.4 cm. gç.: 11.2 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5 YR 7/6 - 7/8 **YR:** iç: 5 YR 7/8 dış: 5 YR 5/1, 7.5 YR 5/2 **YI:** Açık gri astarlı. Çark izleri belirgin. Yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 33: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/158 **ME:** MM. 2621 **TN:** E12b **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.9 cm. aç.: 7.5 cm. gç.: 11.1 cm. **KM:** 77 D **HR:** 5 YR 7/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/8 - 6/8, 7.5 YR N6 **YI:** Gri astarlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 33: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/211 **ME:** MM. 2663 **TN:** E12d **BD:** G. 202 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.6 cm. aç.: 7.5 cm. gç.: 11.6 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 YR 7/8 **YR:** iç: 5 YR 7/8, 2.5 YR 6/8 dış: 2.5 Y N5, 10 YR 5/1, 5/2 **YI:** Kendinden astarlı. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 33: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/159 **ME:** MM. 2622 **TN:** E12b **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.5 cm. aç.: 6.8 cm. gç.: 10.8 cm. **KM:** 77 D **HR:** 5 YR 7/8 **YR:** iç: 5 YR 7/8 - 6/8 dış: 7.5 YR N4, N6 **YI:** Açık gri astarlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 33: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/384 **ME:** MM. 2829 **TN:** E12d **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 16.5 cm. aç.: 11.5 cm. gç.: 16.5 cm. **KM:** 78 **HR:** 5 YR 7/8 **YR:** iç: 2.5 YR 6/8 dış: 2.5 YR N4 **YI:** Gri astarlı. Tek tonlu. **DA:** Kabin dip kısmındaki koyu kahverengi renkteki yuvarlaklık buraya pişme esnasında başka bir kabin ağız kısmının temas ettiğini gösteriyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 34: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/189 **ME:** MM. 2468 **TN:** E12d **BD:** G. 172 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9cm. aç.: 8 cm. gç.: 11.1 cm. **KM:** 80 B **HR:** 7.5 YR 4/0 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 4/0 **YI:** Koyu gri astarlı. Tek renk tonuna sahip. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 34: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/140 **ME:** MM. 2605 **TN:** E12d **BD:** G. 199 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 7.2 cm. aç.: 6.4 cm. gç.: 8.4 cm. **KM:** 79 **HR:** 5 Y 5/3 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/3 **YI:** Mat yüzeyli. Morumsu gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 34: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/269 **ME:** MM. 2716 **TN:** E12d **BD:** G. 197/1 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 12 cm. aç.: 10.1 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 YR 7/6 **YR:** iç: 7.5 YR 7/6 dış: 7.5 YR 7/6, 7.5 YR 6/6, 5 YR 7/8, 7.5 YR N5 **DA:** Kabin dip kısmındaki kızıl kahverengi renkteki yuvarlaklık buraya pişme esnasında başka bir kabin ağız kısmının temas ettiğini gösteriyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 34: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/150 **ME:** MM. 2615 **TN:** E12c **BD:** G. 198 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.8 cm. aç.: 7 cm. **KM:** 79 **HR:** 2.5 Y 5/2 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y N6-N5, N4 **YI:** Gri astarlı. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 34: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/184 **ME:** MM. 2640 **TN:** E12d **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 12.6 cm. aç.: 9.6 cm. gç.: 13.7 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 YR 7/6 - 6/6 **YR:** iç: 5 YR 7/6 - 6/6 dış: 10 YR 5/2, 5 YR 7/6 - 6/6 **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 35: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/183 **ME:** MM. 2639 **TN:** E12c **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 15 cm. aç.: 9.2 cm. gç.: 16 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 **YR** 7/8 **YR:** iç: 2.5 **YR** 6/6, 2.5 **Y** 6/2 dış: 2.5 **Y** 5/2, 5/0, 2.5 **YR** 6/6 **YI:** Gri astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 35: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/231 **ME:** MM. 2683 **TN:** E12e **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 14.7 cm. aç.: 11.2 cm. gç.: 16.6 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 **YR** 7/8 **YR:** iç: 2.5 **Y** N5 dış: 2.5 **Y** N4-6 **YI:** Gri astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 35: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/232 **ME:** MM. 2684 **TN:** E12e **BD:** G. 206 çevresi **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 18.3 cm. aç.: 11.5 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 **YR** 7/8, 2.5 **Y** N/4 **YR:** iç ve dış: 7.5 **YR** 6/8, 2.5 **Y** N4-6 **YI:** Kap yüzeyinde ince çark izleri mevcut. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 36: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/193 **ME:** MM. 2472 **TN:** E12c **BD:** G. 170 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.6 cm. aç.: 5.3 cm. gç.: 9.5 cm. **KM:** 77 C **HR:** 7.5 **YR** 4/0 **YR:** iç ve dış: 7.5 **YR** 4/0 **YI:** Koyu gri astarlı. Yüzey tek renk tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 36: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/181 **ME:** MM. 2462 **TN:** E12c **BD:** G. 171 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.5 cm. aç.: 7.9 cm. gç.: 10.4 cm. **KM:** 77 A **HR:** 2.5 **Y** 6/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 **Y** 6/0 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş, gri renkte tek tonlu yüzeye sahip. Çark izleri yok. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 36: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/192 **ME:** MM. 2471 **TN:** E12c **BD:** G. 156 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.6 cm. aç.: 5.8 cm. gç.: 9.6 cm. **KM:** 77 A **HR:** 10 **YR** 5/1 **YR:** iç ve dış: 10 **YR** 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş, gri renkte tek tonlu yüzeye sahip. Çark izleri yok. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 36: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/145 **ME:** MM. 2447 **TN:** E12c **BD:** G. 160 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.8 cm. aç.: 7.2 cm. **KM:** 76 **HR:** 10 **YR** 5/1 **YR:** iç ve dış: 10 **YR** 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Gri renkte tek tonlu yüzeye sahip. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 36: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/123 **ME:** MM. 2428 **TN:** E12d **BD:** G. 159 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 11.4 cm. aç.: 7.5 cm. **KM:** 80 B **HR:** 2.5 **Y** 4/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 **Y** 4/0 **YI:** Kendinden astarlı. Gri renkte tek tonlu yüzeye sahip. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 36: 6.

BY: Girnavaz **TN:** E14a **BD:** 0'/21 (74036) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.3 cm. aç.: 6 cm. gç.: 10 cm. **KM:** 80 A **HR:** 2.5 Y 5/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y 5/0 **YI:** Kendinden astarlı. Gri tek tonlu yüzeye sahip. Çark izleri yok. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 37: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/174 **ME:** MM. 2455 **TN:** E15b **BD:** G. 171 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 4.7 cm. aç.: 3.6 cm. gç.: 4.7 cm. **KM:** 76 **HR:** 7.5 **YR N5 YR:** iç ve dış: 7.5 YR N5 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş, gri renkte tek tonlu yüzeye sahip. Çark izleri yok. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 37: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/138 **ME:** MM. 2603 **TN:** E15b **BD:** G. 171/2 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 4.3 cm. aç.: 4.2 cm. gç.: 5 cm. **KM:** 77 A **HR:** 5 Y 5/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/1, 2.5 Y N6 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş. Çok ince çark izleri görülmekte. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 37: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/106 **ME:** MM. 2415 **TN:** E15b **BD:** G. 146 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 5.7 cm. aç.: 5.3 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 **YR N5 YR:** iç ve dış: 7.5 YR N4, 7.5 YR 5/4 **YI:** Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 37: 4

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/114 **ME:** MM. 2423 **TN:** E15a **BD:** G. 146 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.25 cm. aç.: 6.6 cm. **KM:** 77 A **HR:** 5 Y 4/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Hafif düzeltilmiş, gri renkte tek tonlu yüzeye sahip. Çark izleri yok. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 37: 5

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 91/71 **ME:** MM. 2989 **TN:** E15c **BD:** G. 219 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.5 cm. aç.: 6.1 cm. gç.: 9.5 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 **YR 5/0, 10 YR 5/1 YR:** iç ve dış: 7.5 YR 5/0, 10 YR 5/1 **YI:** Gri astarlı. Çark izleri ince çizgiler halinde. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 37: 6

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/182 **ME:** MM. 2463 **TN:** E15c **BD:** G. 170 **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 9.7 cm. aç.: 7.5 cm. gç.: 10.2 cm. **KM:** 79 **HR:** 2.5 Y 5/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y 4/0 **YI:** Perdahlı. Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 37: 7

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 91/73 **TN:** E15c **BD:** G. 219 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** yu.: 8.7 cm. aç.: 6.6 cm. gç.: 10.7 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 **YR 5/0 YR:** iç ve dış: 7.5 YR 5/0 **YI:** Yüzey düzeltilmiş. Çark izleri görülüyor. Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 38: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/234 **ME:** MM. 2686 **TN:** E16a **BD:** G. 200 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 12.8 cm. aç.: 8.3 cm. **KM:** 77 D **HR:** 5 YR 7/6 - 7/8 **YR:** iç: 5 YR 7/6-6/6 dış: 10 YR 4/1, 5/2 **YI:** Gri astarlı. Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 38: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 91/7 **ME:** MM. 2970 **TN:** E16a **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.8 cm. aç.: 5 cm. gç.: 9.5 cm. **KM:** 78 **HR:** 10 YR 4/1 **YR:** iç: 10 YR 4/1 dış: 10 YR 3/1 **YI:** Kendinden astarlı. Perdahlı. Koyu gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 38: 3

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/187 **ME:** MM. 2466 **TN:** E16b **BD:** G. 163 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 20.5 cm. aç.: 9.4 cm. **KM:** 77 B **HR:** 7.5 YR 5/2 **YR:** iç: 7.5 YR 5/2 dış: 7.5 YR 4/0 **YI:** Kendinden astarlı. Perdahlı. Koyu gri tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 39: 1

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 89/139 **ME:** MM. 2604 **TN:** E19a **BD:** G. 183 **BT:** I. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 9.1 cm. aç.: 4.5 cm. gç.: 8.4 cm. **KM:** 77 A **HR:** 2.5 YR N4 **YR:** iç ve dış: 2.5 YR N3 **YI:** Siyah astarlı. Perdahlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 39: 2

BY: Girnavaz **EN:** Gn. 88/46 **ME:** MM. 2381 **TN:** E19a **BD:** G. 156/1 **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.9 cm. aç.: 9.9 cm. **KM:** 76 **HR:** 2.5 Y N 6/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y N 6/0 **YI:** Gri astarlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 40: 1

BY: Girnavaz **TN:** A1a (tabak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81103) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** 84 B **HR:** 5 Y 6/3 **YR:** iç ve dış: 5 Y 7/4 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Sarımsı yeşil renkte tek tonlu **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 40: 2

BY: Girnavaz **TN:** A5b (tabak ağız kenarı parçası) **BD:** M'/17 (65006) **BT:** IX. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** 80 B **HR:** 2.5 Y 5/2 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y 5/2 **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 40: 3

BY: Girnavaz **TN:** A3b (tabak ağız kenarı parçası) **BD:** M'/19 (63009) **BT:** I. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** 77 B **HR:** 5 Y 6/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 6/1 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Gri renkte tek tonlu **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 40: 4

BY: Girnavaz **TN:** A3b (tabak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/21 (73074) **BT:** V. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 Y 4/0 **YR:** iç: 7.5 YR 5/4 dış: 7.5 YR 4/0, 7.5 YR 7/2 **YI:** Çark izleri ve yüzeyde renk farklılığı görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 40: 5

BY: Girnavaz **TN:** A4a (tabak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/21 (73074) **BT:** V. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 12 cm. **KM:** 77 A **HR:** 2.5 Y 4/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y 4/0 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Koyu gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 40: 6

BY: Girnavaz **TN:** A4b (tabak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/20 (67003) **BT:** I. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 22 cm. **KM:** 84 C **HR:** 5 Y 8/4 **YR:** iç ve dış: 5 Y 8/4 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Sarımsı yeşil renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 40: 7

BY: Girnavaz **TN:** A8a (tabak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81030) **BT:** I. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 16 cm. **KM:** 80 B **HR:** 7.5 YR 4/0 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 5/0 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 1

BY: Girnavaz **TN:** B1b (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** Z/11 (38086) **BT:** Kuzey terası I. evre **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 13 cm. **KM:** 84 C **HR:** 2.5 Y 3/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y 6/4 **YI:** Devetüyu renkte tek tonlu. Ağız kenarı altında genişçe bir boya bant mevcut. Bu boya bant koyu gri (2.5 Y 3/0) renkte **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 2

BY: Girnavaz **TN:** B1a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** M'/21 (72075) **BT:** V. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 20 cm. **KM:** 81 **HR:** 5 Y 5/2 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/2 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Siyahımsı renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 3

BY: Girnavaz **TN:** B1b (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** V/11 (48096) **BT:** Kuzey terası I. evre **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 12 cm. **KM:** 82 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 4

BY: Girnavaz **TN:** B1b (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81103) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 12 cm. **KM:** 84 B **HR:** 10 YR 5/3 **YR:** iç: 10 YR 5/3 dış: 5 Y 7/3, 10 YR 5/3 **YI:** Çark izleri ve yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 5

BY: Girnavaz **TN:** B4a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81103) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 7 cm. **KM:** 77 A **HR:** 2.5 Y 4/2 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/1 **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 6

BY: Girnavaz **TN:** B4a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** O'/22 (82057) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 8 cm. **KM:** 84 C **HR:** 5 Y 5/2 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/2 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Yeşilimsi gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 7

BY: Girnavaz **TN:** B4a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81094) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 12 cm. **KM:** 78 **HR:** 2.5 Y 5/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 Y 5/0 **YI:** Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 8

BY: Girnavaz **TN:** B4a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** M'/19 (63005) **BT:** I. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 18 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 YR 4/0 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/1 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 9

BY: Girnavaz **TN:** B2b (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** O'/22 (82023) **BT:** III. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 10 cm. **KM:** 78 **HR:** 7.5 YR 4/0 **YR:** iç: 10 YR 4/2 dış: 5 Y 5/1 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 10

BY: Girnavaz **TN:** B2c (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** V/10 (48102) **BT:** Kuzey terası I. evre **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 8 cm. **KM:** 77 D **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 41: 11

BY: Girnavaz **TN:** B2c (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** M'/17 (65004) **BT:** IX. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 11 cm. **KM:** 77 C **HR:** 5 YR 5/4 **YR:** iç ve dış: 5 YR 5/4 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Kızıl kahverengi yüzey tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 42: 1

BY: Girnavaz **TN:** B3a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** O'/22 (82057) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 18 cm. **KM:** 84 C **HR:** 5 Y 5/2 **YR:** iç: 5 Y 5/2 dış: 5 Y 7/4 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Sarımsı yeşil renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 42: 2

BY: Girnavaz **TN:** B2a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81103) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** 84 B **HR:** 2.5 Y 6/6 **YR:** iç ve dış: 5 Y 7/6 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Sarımsı yeşil renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 42: 3

BY: Girnavaz **TN:** B7a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81095) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 12 cm. **KM:** 84 B **HR:** 5 Y 5/2 **YR:** iç ve dış: 5 Y 6/2, 6/6 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Sarımsı yeşil renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 42: 4

BY: Girnavaz **TN:** B7a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81095) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 11 cm. **KM:** 81 **HR:** 5 Y 5/2 **YR:** iç ve dış: 5 Y 6/2, 6/6 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Sarımsı yeşil renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 42: 5

BY: Girnavaz **TN:** B2b (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** M'/21 (72023) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** 81 **HR:** 5 Y 4/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/1 **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 42: 6

BY: Girnavaz **TN:** B2b (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81046) **BT:** III. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 13 cm. **KM:** 84 C **HR:** 5 Y 4/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 6/3 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Sarımsı yeşil renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 42: 7

BY: Girnavaz **TN:** B9a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/20 (67094/9 - Etutluk 112) **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 12 cm. **KM:** 83 **HR:** 10 YR 6/1 **YR:** iç ve dış: 10 YR 6/1 **YI:** Çark izleri belirgin. Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 43: 1

BY: Girnavaz **TN:** B6a (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** M'/19 (63052) **BT:** VIII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 7 cm. **KM:** 84 C **HR:** 5 Y 5/2 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/2 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Sarımsı yeşil renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 43: 2

BY: Girnavaz **TN:** B6b (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** M'/19 (63016) **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 10 cm. **KM:** 77 D **HR:** 7.5 YR 4/0 **YR:** iç: 10 YR 5/1 dış: 7.5 YR 6/4 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 43: 3

BY: Girnavaz **TN:** B6b (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81104) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 12 cm. **KM:** 77 D **HR:** 2.5 Y 4/0 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 5/4 **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 43: 4

BY: Girnavaz **TN:** B6c (çanak ağız kenarı parçası) **BD:** M'/21 (72074) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 8 cm. **KM:** 77 A **HR:** 5 Y 4/1 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 5/4, 6/6 **YI:** Çark izleri ve yüzeyde yatay renk farklılıkları var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 44: 1

BY: Girnavaz **TN:** C1b (kase ağız kenarı parçası) **BD:** Z/11 (38086) **BT:** Kuzey terası I. evre **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 11 cm. **KM:** 84 A **HR:** 7.5 YR 6/4 **YR:** iç ve dış: 5 Y 8/3 **YI:** Çark izleri belirgin. Sarımsı yeşil tek tonlu yüzeyde, ağız kenarı altında devetuyu (5 YR 6/4) renginde bant bezeme var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 44: 2

BY: Girnavaz **TN:** C1b (kase ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81054) **BT:** III. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 12 cm. **KM:** 84 B **HR:** 2.5 Y 7/4 **YR:** iç: 10 YR 7/3 dış: 2.5 Y 7/4, 10 YR 7/3 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 44: 3

BY: Girnavaz **TN:** C1a (kase ağız kenarı parçası) **BD:** M'/21 (72063)
BT: I. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 20 cm. **KM:** 84 B **HR:** 5 Y
 7/4 **YR:** iç ve dış: 5 Y 7/4 **YI:** Çark izleri hafif belirgin.
YY: Sarımsı yeşil renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 44: 4

BY: Girnavaz **TN:** C1b (kase ağız kenarı parçası) **BD:** T/12 (76001)
BT: Karışık malzeme olarak yüzeyde bulunmuştur. **TD:** Erhanedanlar
KU: aç.: 10 cm. **KM:** 79 **YI:** Çark izleri hafif belirgin.
YY: Yayınlanmamış.

Lev. 44: 5

BY: Girnavaz **TN:** C7a (kase ağız kenarı parçası) **BD:** V/12 (68011)
BT: Karışık malzeme **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 10 cm. **KM:** 84 A **HR:**
 5 Y 6/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/1 **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 45: 1

BY: Girnavaz **TN:** E3a (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** V/12
 (68011) **BT:** Karışık malzeme olarak üst seviyelerde ele geçmiş.
TD: Erhanedanlar **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** 84 A **HR:** 5 Y 7/3 **YR:** iç ve
 dış: 5 Y 8/4 **YI:** Sarımsı yeşil tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 45: 2

BY: Girnavaz **TN:** E3a (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** N'/21
 (73071) **BT:** V. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 8.5 cm. **KM:** 77 B
HR: 2.5 Y 5/0 **YR:** iç: 5 YR 5/7 dış: 5 YR 4/3 Hamur gri özlü,
 çevresi kırmızımsı turuncu renkte. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 45: 3

BY: Girnavaz **TN:** E9a (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** M'/21
 (72038) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** 77 C
HR: siyah **YR:** iç ve dış: Kızıl kahverengi **YI:** Çark izleri hafif
 belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 45: 4

BY: Girnavaz **TN:** E12c (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** Y/10
 (50081) **BT:** Kuzey terası I. evre **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 12 cm.
KM: 79 **HR:** 2.5 Y 4/0 **YR:** iç: 2.5 Y 4/0 dış: 2.5 Y 5/0 **YI:** Çark
 izleri hafif belirgin. Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 45: 5

BY: Girnavaz **TN:** E12c (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** M'/17
 (65008) **BT:** IX. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 10 cm. **KM:** 77 A
HR: 5 Y 5/1 **YR:** iç: 10 YR 4/2 dış: 10 YR 5/2 **YI:** Çark izleri
 belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 45: 6

BY: Girnavaz **TN:** E1h (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** N'/19
 (35041) **BT:** VI. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 8 cm. **KM:** 80 B
HR: 7.5 YR 4/0 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 5/0 **YI:** Çark izleri hafif
 belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 45: 7

BY: Girnavaz **TN:** Elf (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** N'/22 (81078) **BT:** III. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 7 cm. **KM:** 81 **HR:** 10 YR 4/2 **YR:** iç ve dış: 7.5 YR 5/4 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 46: 1

BY: Girnavaz **TN:** E5a (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** V/10 (48079) **BT:** Karışık malzeme olarak üst seviyelerde bulunmuş. **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 13 cm. **KM:** 78 **HR:** 10 YR 4/1 **YR:** iç ve dış: 10 YR 4/1 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Koyu gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 46: 2

BY: Girnavaz **TN:** E11a (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** N'/20 (67062) **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 15.6 cm. **KM:** 79 **HR:** 7.5 YR 4/0 **YR:** iç: 7.5 YR 4/0 dış: 7.5 YR 5/0 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Gri renkte tek tonlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 46: 3

BY: Girnavaz **TN:** E11a (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** Y/11 (34308) **BT:** Kuzey terası I. evre **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 6 cm. **KM:** 80 **B HR:** 7.5 YR 4/0 **YR:** iç: 10 YR 6/1 dış: 7.5 YR 5/0 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 46: 4

BY: Girnavaz **TN:** E11d (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** N'/20 (67054) **BT:** VII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** 79 **HR:** 5 Y 5/1 **YR:** iç ve dış: 5 Y 5/1 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Omuz kısmında sarımsı kahverengi (5 YR 5/8) renkte iki ince yatay bant mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 46: 5

BY: Girnavaz **TN:** E11c (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** M'/17 (65019) **BT:** IX. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 13 cm. **KM:** 77 **B HR:** 5 YR 7/8 **YR:** iç ve dış: 5 YR 7/8 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 46: 6

BY: Girnavaz **TN:** E22b (çömlek ağız kenarı parçası) **BD:** O'/21 (74020) **BT:** I. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 24 cm. **KM:** 77 **B HR:** 5 YR 6/8 **YR:** iç: 5 YR 6/1 dış: 10 YR 6/8, 5 YR 6/1 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 1

BY: Girnavaz **TN:** G2 (dip parçası) **BD:** M'/22 (80036) **BT:** II. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 5.5 cm **KM:** 84 **A HR:** 5 Y 5/1 **YR:** iç: 10 YR 7/3 dış: 2.5 Y 7/4, 10 YR 7/3 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 2

BY: Girnavaz **TN:** G2 (dip parçası) **BD:** Z/11 (38086) **BT:** Kuzey terası 1 evre **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 8 cm. **KM:** 84 C **HR:** 10 **YR:** 5/2 **YR:** iç ve dış: 10 **YR:** 5/2 **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 3

BY: Girnavaz **TN:** G3 (dip parçası) **BD:** N'/21 (73079) **BT:** V. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 2.4 cm. **KM:** 80 B **HR:** Devetuyu **YR:** iç ve dış: Gri **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 4

BY: Girnavaz **TN:** G3 (dip parçası) **BD:** M'/21 (72074) **BT:** IV. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 5.2 cm. **KM:** 77 A **HR:** 7.5 **YR:** 4/0 **YR:** iç: 10 **YR:** 4/4 dış: 5 **Y:** 4/1 **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 5

BY: Girnavaz **TN:** G3 (dip parçası) **BD:** N'/21 (73074) **BT:** V. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 6 cm. **KM:** 84 B **HR:** Koyu gri **YR:** iç: devetuyu dış: Gri **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 6

BY: Girnavaz **TN:** G6 (dip parçası) **BD:** O'/20 (75025) **BT:** Mezarlık Alanı **TD:** Erhanedanlar **KM:** 78 **HR:** 7.5 **YR:** 6/6 **YR:** iç: 7.5 **YR:** 6/6 dış: 10 **YR:** 5/1 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 7

BY: Girnavaz **TN:** G6 (dip parçası) **BD:** M'/21 (72076) **BT:** V. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KM:** 77 A **HR:** 5 **Y:** 4/1 **YR:** iç ve dış: 2.5 **Y:** 4/2, 5 **Y:** 3/1 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. Yüzeyde yatay renk farklılıkları görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 8

BY: Girnavaz **TN:** G8 (dip parçası) **BD:** M'/19 (63052) **BT:** VIII. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KM:** 81 **HR:** 5 **Y:** 6/2 **YR:** iç ve dış: 5 **Y:** 6/2 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 9

BY: Girnavaz **TN:** G13 (dip parçası) **BD:** M'/17 (65010) **BT:** IX. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 5 cm. **KM:** 83 **HR:** 5 **Y:** 4/1 **YR:** iç ve dış: 5 **Y:** 5/1 **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 47: 10

BY: Girnavaz **TN:** G16 (dip parçası) **BD:** N'/20 (67002) **BT:** I. tabaka **TD:** Erhanedanlar **KM:** 76 **HR:** 2.5 **Y:** 6/0 **YR:** iç ve dış: 2.5 **Y:** 6/0 **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **DA:** Dibin yere temas eden kısmı kırık. Ancak bu parça yüksekçe kaideli bir çömleğe ait olmalıdır. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 48: 1

BY: Gir Harrin **TN:** A1a **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 18 cm. **KM:** Kiremit tozu. **HR:** Gri (2.5 **Y:** 6/1) **YR:** Gri (2.5 **Y:** 6/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 41, res. 42).

Lev. 48: 2

BY: Gir Harrin **TN:** A1a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 20 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (10 R 5/1) **YR:** Gri (10 R 5/1) **YI:** Çark izleri oldukça belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 38. res.19).

Lev. 48: 3

BY: Gir Harrin **TN:** A1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 18 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (2.5 Y 5/1) **YR:** Gri (2.5 Y 5/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 42. res. 44).

Lev. 48: 4

BY: Gir Harrin **TN:** A1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 20 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (10 R 5/1) **YR:** Gri (10 R 5/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 42. res. 45).

Lev. 48: 5

BY: Gir Harrin **TN:** A3b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 20 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (10 R 5/1) **YR:** Gri (10 R 5/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 37, res. 18).

Lev. 48: 6

BY: Gir Harrin **TN:** A1e **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (10 YR 6/1) **YR:** Gri (10 YR 6/1) **YI:** Boyun kısmında derin ve düzenli çark izlerinden oluşan yiv bezeme var. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 42. res. 43).

Lev. 49: 1

BY: Gir Harrin **TN:** B1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 7 cm. **KM:** Seramik Tozu **HR:** Gri (2.5 Y 6/2) **YR:** Gri (2.5 Y 6/2) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 37. res. 16).

Lev. 49: 2

BY: Gir Harrin **TN:** B2b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 8 cm. **KM:** Kum zerrecikleri **HR:** 2.5 Y 6/2, 5 YR 6/5 **YR:** 2.5 Y 6/2, 5 YR 6/5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 37. res. 17).

Lev. 49: 3

BY: Gir Harrin **TN:** B1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Sarımsı yeşil (2.5 Y 5/1, 2.5 Y 7/1) **YR:** Açık yeşil **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 37. res. 31).

Lev. 49: 4

BY: Gir Harrin **TN:** B1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (10 YR 5/1) **YR:** Gri (10 YR 5/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 39. res. 25).

Lev. 49: 5

BY: Gir Harrin **TN:** B1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** 5 Y 5/3, 5 Y 6/4 **YR:** 5 Y 5/3, 5 Y 6/4 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 40. res. 32).

Lev. 49: 6

BY: Gir Harrin **TN:** B2b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** Seramik tozu, kum ve taşcık **HR:** Açık kırmızı (5 YR 6/5) **YR:** Açık kırmızı (5 YR 6/5) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 40, res. 33).

Lev. 49: 7

BY: Gir Harrin **TN:** B1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (5 YR 3/2) **YR:** Gri (5 YR 3/2) **YI:** Omuz kısmında tutamak veya kulp kalıntısı olması gereken bir çıkıntı var. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 41, res. 40).

Lev. 50: 1

BY: Gir Harrin **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (10 YR 5/1) **YR:** Gri (10 YR 5/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 38, res. 24).

Lev. 50: 2

BY: Gir Harrin **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 13 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** 5 YR 6/4 **YR:** 5 YR 6/4 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 39, res. 30).

Lev. 50: 3

BY: Gir Harrin **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** Seramik tozu ve taşcık **HR:** 2.5 Y 5/2 **YR:** 2.5 Y 5/2 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 39, res. 26).

Lev. 50: 4

BY: Gir Harrin **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 20 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (10 R 5/1) **YR:** Gri (10 R 5/1) **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 38, res. 19).

Lev. 50: 5

BY: Gir Harrin **TN:** B5a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (2.5 Y 4/1) **YR:** Gri (2.5 Y 4/1) **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 38, res. 21).

Lev. 50: 6

BY: Gir Harrin **TN:** B5a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (5 Y 5/1) **YR:** Gri (5 Y 5/1) **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 39, res. 27).

Lev. 50: 7

BY: Gir Harrin **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (5 YR 6/4) **YR:** Gri (5 YR 6/4) **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989: 38, res. 23).

Lev. 51: 1

BY: Gir Harrin **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (5 Y 6/1) **YR:** Gri (5 Y 6/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989: 39, res. 29).

Lev. 51: 2

BY: Gir Harrin **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (2.5 Y 4/1) **YR:** Gri (2.5 Y 4/1) **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 38, res. 21).

Lev. 51: 3

BY: Gir Harrin **TN:** B5a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (5 Y 5/1) **YR:** Gri (5 Y 5/1) **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 39, res. 27).

Lev. 51: 4

BY: Gir Harrin **TN:** B4e **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** Seramik tozu, ince taşcık **HR:** Gri (2.5 Y 6/1) **YR:** Gri (2.5 Y 6/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 41, res. 41).

Lev. 52: 1

BY: Gir Harrin **TN:** C1a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** Kum ve kireç **HR:** 10 YR 6/4 **YR:** 10 YR 6/4 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 41, res.38).

Lev. 52: 2

BY: Gir Harrin **TN:** C1a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** 2.5 Y 5/1, 5 YR 6/1 **YR:** 2.5 Y 5/1, 5 YR 6/1 **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 40, res. 34).

Lev. 52: 3

BY: Gir Harrin **TN:** C1a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 6.8 cm. aç.: 10 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** 2.5 Y 5/2, 5 YR 6/5 **YR:** 2.5 Y 5/2, 5 YR 6/5 **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 40, res. 35).

Lev. 52: 4

BY: Gir Harrin **TN:** C1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (2.5 Y 5/2) **YR:** Gri (2.5 Y 5/2) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 40, res. 36).

Lev. 52: 5

BY: Gir Harrin **TN:** C1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 11 cm. **KM:** Seramik tozu, ince taşcık **HR:** 2.5 Y 4/1 **YR:** 2.5 Y 4/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 41, res. 37).

Lev. 52: 6

BY: Gir Harrin **TN:** C1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (10 YR 5/1) **YR:** Gri (10 YR 5/1) **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 41, res. 39).

Lev. 53: 1

BY: Gir Harrin **TN:** E5a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 20 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (2.5 Y 4/1) **YR:** Gri (2.5 Y 4/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 43, res. 53).

Lev. 53: 2

BY: Gir Harrin **TN:** E15e **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 18 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (5 Y 5/1) **YR:** Gri (5 Y 5/1) **YI:** Pişmeden dolayı kızışmış. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 44, res. 57).

Lev. 53: 3

BY: Gir Harrin **TN:** E15e **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** Seramik tozu, kum **HR:** Gri (5 Y 4/1) **YR:** Gri (5 Y 4/1) **YI:** Pişme nedeniyle kızışmış. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 44, res. 56).

Lev. 53: 4

BY: Gir Harrin **TN:** E15d **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** Seramik tozu, ince taşcık **HR:** Gri (2.5 Y 5/1) **YR:** Gri (2.5 Y 5/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 43, res. 54).

Lev. 53: 5

BY: Gir Harrin **TN:** E15d **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 16 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** Gri (5 Y 5/4) **YR:** Gri (5 Y 5/4) **YI:** Pişmeden dolayı kızışmış. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 44, res. 55).

Lev. 53: 6

BY: Gir Harrin **TN:** E10b **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** Seramik tozu, ince kum **HR:** Gri (2.5 Y 6/1) **YR:** Gri (2.5 Y 6/1) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 44, res. 58).

Lev. 53: 7

BY: Gir Harrin **TN:** E11b **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 15 cm. **KM:** Seramik tozu, ince taşcık **HR:** Gri (2.5 Y 5/5) **YR:** Gri (2.5 Y 5/5) **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 44, res. 59).

Lev. 54: 1

BY: Gir Harrin **TN:** G2 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 3 cm. **KM:** Seramik tozu, ince taşcık **HR:** 2.5 Y 6/2 **YR:** Grimsi yeşil **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 43, res. 51).

Lev. 54: 2

BY: Gir Harrin **TN:** G2 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 4 cm. **KM:** Seramik tozu, ince taşcık **HR:** 2.5 Y 7/1 **YR:** Grimsi yeşil **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 43, res. 50).

Lev. 54: 3

BY: Gir Harrin **TN:** G7 **TD:** Erhanedanlar **KM:** Seramik tozu **HR:** 2.5 Y 5/1 **YR:** 2.5 Y 5/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 42, res. 48).

Lev. 54: 4

BY: Gir Harrin **TN:** G4 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 5 cm. **HR:** 2.5 YR 5/6 **YR:** 2.5 YR 5/6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 43, res. 52).

Lev. 54: 5

BY: Gir Harrin **TN:** G17 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 14 cm. **HR:** 7.5 YR 5/1 **YR:** 7.5 YR 5/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 42, res. 46).

Lev. 54: 6

BY: Gir Harrin **TN:** G17 **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** Seramik tozu **HR:** 7.5 YR 6/1 **YR:** 7.5 YR 6/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1989, 42, res. 57).

Lev. 55: 1

BY: Gir Herzem **TN:** A5b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 13 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 7.5 YR N/5 **YI:** Ağız kenarı altında yatay yiv bezeme var. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 187, lev. ILIX: 325).

Lev. 55: 2

BY: Gir Herzem **TN:** A1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 18 cm **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 2.5 Y N/5 **YR:** Gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 186, lev. ILIX: 322).

Lev. 55: 3

BY: Gir Herzem **TN:** A1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 22 cm. **KM:** ince kum, mika ve kireç **HR:** 5 Y 5/1 **YR:** açık gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 187, lev. L: 326).

Lev. 55: 4

BY: Gir Herzem **TN:** B2b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** mika, kireç ve ince kum **HR:** 7.5 YR 7/6, 10 YR 7/6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 184, lev. XLVIII: 314).

Lev. 55: 5

BY: Gir Herzem **TN:** B2a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika, kireç ve bazalt **HR:** 7.5 YR N/5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 184, lev. XLVIII: 316).

Lev. 55: 6

BY: Gir Herzem **TN:** B2b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika ve kireç **HR:** 10 YR 5/6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 184, lev. XLVIII: 315).

Lev. 55: 7

BY: Gir Herzem **TN:** B2b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** bazalt tozu, kum ve mika **HR:** 2.5 Y N/4 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 185, lev. XLVIII: 318).

Lev. 56: 1

BY: Gir Herzem **TN:** B7a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika **HR:** 7.5 YR N/6 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 185, lev. XLVIII: 317).

Lev. 56: 2

BY: Gir Herzem **TN:** B5a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** Ggözükmüyor. **HR:** 7.5 YR N/5 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 186, lev. XLIX: 323).

Lev. 56: 3

BY: Gir Herzem **TN:** B1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 2.5 YR N/5 **YR:** gri astarlı **YI:** Ağız kenarı altında derin yiv bezeme var. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 186, lev. XLIX: 324).

Lev. 56: 4

BY: Gir Herzem **TN:** B6a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika **HR:** 7.5 YR N/5 **YR:** gri astarlı **YI:** Dışta çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış Ay 1993, 186, lev. XLIX: 321).

Lev. 56: 5

BY: Gir Herzem **TN:** C1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 8 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 7.5 YR N/4 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 184, lev. XLVIII: 313).

Lev. 56: 6

BY: Gir Herzem **TN:** C1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** bazalt tozu ve ince kum **HR:** 7.5 YR N/5 **YR:** gri astarlı **YI:** Dışta çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 185, lev. XLVIII: 319).

Lev. 56: 7

BY: Gir Herzem **TN:** C1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, bazalt, mika ve kireç **HR:** 5 YR 6/6 **YR:** gri astarlı **YI:** Kabin iç ve dış kısmında çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 185, lev. XLIX: 320).

Lev. 57: 1

BY: Gir Herzem **TN:** E1d **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 8 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 10 YR 5/1 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 188, lev. L: 329).

Lev. 57: 2

BY: Gir Herzem **TN:** E10a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 10 Y 5/1, 10 YR 7/4 **YR:** açık gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 189, lev. LI: 334).

Lev. 57: 3

BY: Gir Herzem **TN:** E10c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 7.5 YR N5 **YR:** koyu gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 188, lev. L: 330).

Lev. 57: 4

BY: Gir Herzem **TN:** E10b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** ince kum, bazalt ve mika **HR:** 2.5 YR N5 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 189, lev. L: 333).

Lev. 57: 5

BY: Gir Herzem **TN:** E10c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 5 YR 7/6 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 188, lev. L: 331).

Lev. 57: 6

BY: Gir Herzem **TN:** E11b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 2.5 Y N4 **YR:** koyu gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 188, lev. L: 332).

Lev. 57: 7

BY: Gir Herzem **TN:** E10c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 10 YR 5/1 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 189, lev. Ll: 335).

Lev. 58: 1

BY: Gir Koriye **TN:** A1e **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** ince kum **HR:** 2.5 Y N5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 119, lev. VIII: 3).

Lev. 58: 2

BY: Gir Koriye **TN:** A1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** ince kum **HR:** 5 Y 5/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 119, lev. VIII: 54).

Lev. 58: 3

BY: Gir Koriye **TN:** A5b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** ince kum **HR:** 2.5 YR 6/6 **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 142, lev. XXI: 146).

Lev. 58: 4

BY: Gir Koriye **TN:** A5b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 5 Y 7/1 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 131, lev. XV: 103).

Lev. 58: 5

BY: Gir Koriye **TN:** A3b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 20 cm. **KM:** ince kum, mika ve kireç **HR:** 7.5 YR N5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 141, lev. XXI: 144).

Lev. 58: 6

BY: Gir Koriye **TN:** A3c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 30 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 7.5 YR 7/6 **YR:** açık gri **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 142, lev. XXI: 147).

Lev. 59: 1

BY: Gir Koriye **TN:** B2a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 6 cm. **KM:** ince kum, mika ve kireç **HR:** 10 R 6/8 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 146, lev. XXIII: 164).

Lev. 59: 2

BY: Gir Koriye **TN:** B4b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** ince kum, mika ve az miktarda kireç **HR:** 7.5 YR N5 **YR:** açık gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 131, lev. XIV: 102).

Lev. 59: 3

BY: Gir Koriye **TN:** B4b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 7.5 YR 7/6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 131, lev. XV: 104).

Lev. 59: 4

BY: Gir Koriye **TN:** B4b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt tozu **HR:** 5 Y 5/1 **YR:** açık gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 131, lev. XIV: 101).

Lev. 59: 5

BY: Gir Koriye **TN:** B4b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 10 YR 7/6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 132, lev. XV: 105).

Lev. 59: 6

BY: Gir Koriye **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum **HR:** 2.5 Y N4 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 117, lev. VII: 48).

Lev. 59: 7

BY: Gir Koriye **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** ince kum **HR:** 10 R 6/1 **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 147, lev. XXIII: 166).

Lev. 59: 8

BY: Gir Koriye **TN:** B4c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 8 cm. **KM:** kum **HR:** 10 YR 5/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 118, lev. VIII: 51).

Lev. 59: 9

BY: Gir Koriye **TN:** B1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 30 cm. **KM:** ince kum, mika, kireç ve bazalt **HR:** 2.5 Y N6 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 132, lev. XV: 106).

Lev. 60: 1 :

BY: Gir Koriye **TN:** B6e **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** kum **HR:** 10 R 5/3 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 147, lev. XXIII: 167).

Lev. 60: 2

BY: Gir Koriye **TN:** B5b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 5 YR 6/6 **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993: 142, lev. XXI: 145).

Lev. 60: 3

BY: Gir Koriye **TN:** B6e **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** kum **HR:** 7.5 YR 6/6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 118, lev. VIII: 50).

Lev. 60: 4

BY: Gir Koriye **TN:** B6d **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 11 cm. **KM:** kum **HR:** 10 YR 5/3 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 118, lev. VIII: 52).

Lev. 61: 1

BY: Gir Koriye **TN:** B1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 13 cm. **KM:** kum **HR:** 2.5 Y N5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 130, lev. XIV: 100).

Lev. 61: 2

BY: Gir Koriye **TN:** B2b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 13 cm. **KM:** ince kum **HR:** 7.5 YR N6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 130, lev. XIV: 98).

Lev. 61: 3

BY: Gir Koriye **TN:** B2b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum, mika ve kireç **HR:** 2.5 Y N6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 129; lev. XIV: 96).

Lev. 61: 4

BY: Gir Koriye **TN:** B2c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 5 Y 6/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 128, lev. XIII: 89).

Lev. 61: 5

BY: Gir Koriye **TN:** B2c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika, kireç ve bazalt **HR:** 5 Y 6/2 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 141, lev. XXI: 143).

Lev. 61: 6

BY: Gir Koriye **TN:** B2c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 5 Y 6/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 128, lev. XIII: 90).

Lev. 61: 7

BY: Gir Koriye **TN:** B7a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum **HR:** 5 Y 7/1 **YR:** açık yeşil astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 117, lev. VII: 45).

Lev. 61: 8

BY: Gir Koriye **TN:** B7a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 5 Y 7/2 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 129, lev. XIII: 95).

Lev. 61: 9

BY: Gir Koriye **TN:** B7a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum **HR:** 5 Y 8/2 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 130, lev. XIV: 99).

Lev. 61: 10

BY: Gir Koriye **TN:** B7a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum **HR:** 2.5 Y N5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 130, lev. XIV: 97).

Lev. 62: 1

BY: Gir Koriye **TN:** C1a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 2.5 Y N4 **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 129, lev. XIII: 93).

Lev. 62: 2

BY: Gir Koriye **TN:** C1a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 7.5 YR 7/4 **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 128, lev. XIII: 92).

Lev. 62: 3

BY: Gir Koriye **TN:** C1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum **HR:** 2.5 YR N5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 117, lev. VII: 46).

Lev. 62: 4

BY: Gir Koriye **TN:** C1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum **HR:** 10 YR 5/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 117, lev. VII: 47).

Lev. 62: 5

BY: Gir Koriye **TN:** C1c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** kum **HR:** 10 YR 5/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 118, lev. VIII: 49).

Lev. 62: 6

BY: Gir Koriye **TN:** D3b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 5 Y 6/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 128, lev. XIII: 91).

Lev. 62: 7

BY: Gir Koriye **TN:** C4a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 8 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 2.5 Y 7/1 **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 129, lev. XIII: 94).

Lev. 63: 1

BY: Gir Koriye **TN:** E1b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 5 Y 4/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 132, lev. XV: 107).

Lev. 63: 2

BY: Gir Koriye **TN:** E9a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** kum **HR:** 2.5 Y 7/4 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 119, lev. VIII: 56).

Lev. 63: 3

BY: Gir Koriye **TN:** E11b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** ince kum, mika, kireç ve bazalt **HR:** 7.5 YR N5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 132, lev. XV: 108).

Lev. 63: 4

BY: Gir Koriye **TN:** E11d **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 20 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 10 YR 5/6 **YR:** Koyu gri **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 142, lev. XXI: 148).

Lev. 63: 5

BY: Gir Koriye **TN:** E9d **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 17 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 10 R 6/8 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 148, lev. XXIV: 169).

Lev. 63: 6

BY: Gir Koriye **TN:** E10b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** ince kum, mika, kireç ve bazalt **HR:** 2.5 Y N5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 133, lev. XVI: 111).

Lev. 63: 7

BY: Gir Koriye **TN:** E9d **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 18 cm. **KM:** mika, kireç ve bazalt **HR:** 7.5 YR 6/6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 133, lev. XV: 109).

Lev. 63: 8

BY: Gir Koriye **TN:** E11b **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 24 cm **KM:** ince kum, mika, kireç ve bazalt **HR:** 2.5 Y 6/2 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 133, lev. XVI: 110).

Lev. 64: 1

BY: Gir Koriye **TN:** E5b **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 18 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 10 YR 5/6 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 151, lev. XXVI: 182).

Lev. 64: 2

BY: Gir Koriye **TN:** E21c **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 8 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 2.5 Y N4 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 147, lev. XXIII: 168).

Lev. 64: 3

BY: Gir Koriye **TN:** G2 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 4 cm. **KM:** kum ve mika **HR:** 5 Y 5/2 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993: 120, lev. IX: 59).

Lev. 64: 4

BY: Gir Koriye **TN:** G2 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 3.2 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 2.5 Y N5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 143, lev. XXI: 151).

Lev. 64: 5

BY: Gir Koriye **TN:** G2 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 4 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 5 Y 7/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 120, lev. VIII: 57).

Lev. 64: 6

BY: Gir Koriye **TN:** G3 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 3 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 10 YR 7/6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 143, lev. XXI: 150).

Lev. 64: 7

BY: Gir Koriye **TN:** G7 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 2 cm. **KM:** kum **HR:** 7.5 YR 6/6 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 121, lev. IX: 61).

Lev. 64: 8

BY: Gir Koriye **TN:** G6 **TD:** Erhanedanlar **KU:** dç.: 2 cm. **KM:** ince kum, mika, kireç ve bazalt **HR:** 10 YR 5/8 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 134, lev. XVI: 115).

Lev. 65: 1

BY: Gir Karakuvve **TN:** B1b **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 6 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 2.5 Y N4 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 153, lev. XXVII: 190).

Lev. 65: 2

BY: Tell Ermen **TN:** B4a **TD:** Erhanedanlar **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 10 YR 5/1 **YR:** gri astarlı **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 155, lev. XXVIII: 197).

Lev. 65: 3

BY: Tell Ermen **TN:** G2 **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** dç.: 3 cm. **KM:** ince kum, mika ve bazalt **HR:** 7.5 YR N7 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 155, lev. XXVIII: 198).

Lev. 65: 4

BY: Tell Ermen **TN:** G3 **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** dç.: 3 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 10 R 6/8 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 155, lev. XXVIII: 199).

Lev. 65: 5

BY: Tell Ermen **TN:** G6 **TD:** Erhanedanlar **KM:** Gözüküyor. **HR:** 2.5 Y N6 **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 155, lev. XXVIII: 200).

Lev. 65: 6

BY: Gir Bunas **TN:** A4c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 2.5 Y N5 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 108, lev. II: 11).

Lev. 65: 7

BY: Gir Bunas **TN:** C6b **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** 7.5 YR N4 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 108, lev. II: 10).

Lev. 65: 8

BY: Gir Bunas **TN:** B7a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** ince kum, mika ve kireç **HR:** 7.5 YR 6/4 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 108, lev. II: 9).

Lev. 65: 9

BY: Gir Bunas **TN:** E21c **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** aç.: 16 cm. **KM:** kum, mika **HR:** 5 Y 4/1 **YY:** Yayınlanmamış (Ay 1993, 108, lev. II: 12).

Lev. 66: 1

BY: Mardin Müzesi **ME:** MM. 476 **TN:** E17a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 7.7 cm. aç.: 3.9 cm. gç.: 6.8 cm. **KM:** Kalker zerrecikleri ve bazı organik katkıları. **HR:** 5 Y 4/1 **YR:** 5 Y 4/1 **YI:** Kendinden astarlı. Düzeltilmiş yüzeyli. Tek renk tonlu bir yüzeye sahip. **DA:** Ağız ve omuz kısmında yamukluk var. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 66: 2

BY: Mardin Müzesi **ME:** MM. 945 **TN:** E20a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 8 cm. aç.: 5.5 cm. gç.: 8 cm. **KM:** Gözüküyor. **HR:** 5 YR 6/4 **YR:** 7.5 YR N4 **YI:** Kendinden astarlı. Tek renk tonlu mat bir yüzeyli olup çark izleri belirgin değildir. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 66: 3

BY: Mardin Müzesi **ME:** MM. 425 **TN:** E20a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 6.5 cm. aç.: 3.5 cm. gç.: 6.5 cm. **KM:** Taşçık katkılı **HR:** 5 Y 5/1 **YR:** 5 Y 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Kabaca düzeltilmiş. Yüzey tek renk tonludur. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 66: 4

BY: Mardin Müzesi **ME:** MM. 17 **TN:** E13a **TD:** Erhanedanlar **KÜ:** yu.: 14.7 cm. aç.: 8 cm. çç.: 15 cm. **KM:** Gözüküyor. **HR:** 5 Y 5/1 **YR:** 5 Y 5/1 **YI:** Kendinden astarlı. Yüzey düzeltilmiş ve mat bir görünüme sahip olup tek renk tonludur. Çark izleri ince çizgiler halindedir. **DA:** Sonradan yapıştırıldığı anlaşılan çift asma delikli iki kulbu mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 67: 1

BY: Pir Hüseyin Höyüğü **TN:** G16 **BD:** Yüzey araştırması **TD:** ETÇ **KÜ:** dç.: 12 cm. **KM:** kum, mika ve kalker zerreçikleri **HR:** koyu gri (7.5 YR N3) **YR:** Mavimsi koyu gri (5 Y 4/1) **YI:** Çok ince çark izleri var. Yüzey düzeltilmiş. Mat görünümlü yüzey tek renk tonludur. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 67: 2

BY: Pir Hüseyin Höyüğü **TN:** E9d **BD:** Yüzey araştırması **TD:** ETÇ **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** Kalker zerreçikleri **HR:** Açık gri (5 Y 5/1) **YR:** Mavimsi gri (5 Y 5/1) **YI:** Çok ince çark izleri var. Halka perdah izleri de görülüyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 67: 3

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.15-0A1J. **TN:** B2a **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KÜ:** aç.: 9 cm. **KM:** çok ince kum **HR:** turuncu (2.5 YR 6/8) **YR:** turuncu (2.5 YR 6/8) **YI:** Hamuru renginde astarlı. **YY:** Sevin 1995, 405, res. 14: 8.

Lev. 67: 4

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.16-A1J. **TN:** B6b **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KÜ:** aç.: 8 cm. **KM:** çok ince kum **HR:** turuncu (2.5 YR 6/8) **YR:** turuncu (2.5 YR 6/8) **YI:** Hamuru renginde astarlı. Pişmeden kaynaklanan grilikler var. **YY:** Sevin 1995, 405, res.14: 7.

Lev. 67: 5

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.13-A1J. **TN:** B2c **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** çok ince kum **HR:** krem (10 YR 7/4) **YR:** krem (10 YR 7/4) **YI:** Hamuru renginde astarlı. Yüzeyde pişmeden kaynaklanan grilikler var. **YY:** Sevin 1995, 405, res. 14: 4.

Lev. 67: 6

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.78-A1P. **TN:** C1a **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KÜ:** aç.: 14 cm. **KM:** çok ince kum **HR:** koyu krem (7.5 YR 7/6) **YR:** koyu krem (7.5 YR 7/6) **YI:** Hamuru renginde astarlı. **YY:** Sevin 1995, 405, res. 14: 6.

Lev. 67: 7

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.100-A1J. **TN:** C1c **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KÜ:** aç.: 13 cm. **KM:** çok ince kum **HR:** koyu krem (7.5 YR 7/6) **YR:** koyu krem (7.5 YR 7/6) **YI:** Hamuru renginde astarlı. Dış yüzeyde griye kadar değişen yatay renk farklılıkları gözleniyor. **YY:** Sevin 1995, 405, res. 14: 2.

Lev. 68: 1

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.12-AII. **TN:** C2c **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KU:** aç.: 11 cm. **KM:** çok ince kum **HR:** turuncu (2.5 YR 6/8) **YR:** turuncu (2.5 YR 6/8) **YI:** Hamuru renginde astarlı. Dış yüzeyde pişme nedeniyle oluşmuş hafif renk değişimleri gözleniyor. **YY:** Sevin 1995, 405, res. 14: 3.

Lev. 68: 2

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.32-AIJ. **TN:** D3c **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KU:** aç.: 7 cm. **KM:** çok ince kum **HR:** krem (10 YR 7/3) **YR:** krem (10 YR 7/3) **YI:** Hamuru renginde astarlı. **YY:** Sevin 1995, 405, res. 14: 5.

Lev. 68: 3

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.11-AIJ. **TN:** D2 **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KM:** çok ince kum **HR:** turuncu (2.5 YR 6/8) **YR:** turuncu (2.5 YR 6/8) **YI:** Hamuru renginde astarlı. Dışta griye kadar değişen yatay renk farklılıkları var. **YY:** Sevin 1995, 405, res. 14: 1.

Lev. 68: 4

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.20-AIJ. **TN:** E1e **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KU:** aç.: 5.6 cm. **KM:** çok ince kum **HR:** turuncu (10 R 6/8) **YR:** turuncu (10 R 6/8) **YI:** Hamuru renginde astarlı. Dış yüzeyde pişme nedeniyle oluşmuş renk değişimleri gözleniyor. **YY:** Sevin 1995, 406, res. 16: 6.

Lev. 68: 5

BY: Uçtepe **EN:** UT.92.19-AIJ. **TN:** E11b **BT:** 12 ve 13. tabakalar **TD:** ETÇ IV **KU:** aç.: 12 cm. **KM:** çok ince kum **HR:** turuncu (10 R.6/8) **YR:** turuncu (10 R 6/8) **YI:** Hamuru renginde astarlı. Pişme nedeniyle dışı gri (2.5 YR N4), çok az turuncu hatlara sahip. **YY:** Sevin 1995, 406, res. 16:5.

Lev. 69: 1

BY: Harran **ME:** A.M.1968.554c **TN:** A6a **BD:** Sondaj 17.76 m. seviyesinde. **BT:** Safha IIa **TD:** M.Ü. 3.bin ortası (ETÇ II) **KU:** aç.: 15.8 cm. **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, fig. 7: 26.

Lev. 69: 2

BY: Harran **ME:** A.M.1968.466a **TN:** B2c **KU:** aç.: 7.8 cm. **DA:** Buluntu yeri ile malzeme ve teknik özellikleri hakkında hiç bir bilgi yok. Sadece "stone ware" tanımı ile metalik seramik olduğu belirtilmiş. **YY:** Prag 1970, 92, fig. 7: 15.

Lev. 69: 3

BY: Harran **ME:** A.M.1965.257a **TN:** B4a **KU:** aç.:13.8cm. **YI:** Çiziminden, ağız kenarı altından gövdenin yarısına kadar yiv bezekli olduğu anlaşılıyor. **DA:** Buluntu yeri ile malzeme ve teknik özellikleri hakkında hiç bir bilgi yok. Sadece "stone ware" tanımı ile metalik seramik olduğu belirtilmiş. **YY:** Prag 1970, 78, 93, fig. 7: 27

Lev. 69: 4

BY: Harran **ME:** A.M.1965.258a **TN:** D3a **KÜ:** aç.: 8.4 cm., yu.: 10.2 cm. **YI:** Çizimden, gövdenin üst kısmında çark izleri olduğu anlaşılıyor. **DA:** Buluntu yeri ile malzeme ve teknik özellikleri hakkında hiç bir bilgi yok. Sadece "stone ware" tanımıyla metalik seramik olduğu belirtilmiş. **YY:** Prag 1970, 78. 93, fig. 7: 37.

Lev. 69: 5

BY: Harran **ME:** A.M.1968.533d **TN:** C1a **BD:** Sondaj 18.80-18.50 m. seviyesinde. **BT:** Safha IIb **TD:** M.Ü. 3.bin ortaları **KÜ:** aç.: 8 cm. **YI:** Çizimden, kabın dış yüzeyinde çark izlerinin belirgin olduğu görülüyor. **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, fig. 7: 36.

Lev. 69: 6

BY: Harran **ME:**A.M.1968.547a **TN:** G2 **BD:** Sondaj 17.80 m. seviyesinde. **BT:** Safha IIa **TD:** M.Ü. 3.bin ortaları **YI:** Gövdede çark izleri görülüyor. **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, fig. 7: 32.

Lev. 69: 7

BY: Harran **ME:**A.M.1968.256b **TN:** G4 **BD:** Sondaj 18.46-18.33 seviyesinde. **BT:** Safha IIb **TD:** M.Ü. 3.bin ortaları **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, fig.7:35.

Lev. 69: 8

BY: Harran **ME:**A.M.1968.547c **TN:** G12 **BD:** Sondaj 17.80 m. seviyesinde. **BT:** Safha IIa **TD:** M.Ü. 3.bin ortaları **DA:** Malzeme ve teknik özellikler belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, fig. 7:33.

Lev. 70: 1

BY: Harran **ME:**A.M.1965.269b **TN:** E10b **BD:** Sondaj 18.80-18.60 m. seviyesinde. **BT:** Safha IIb **TD:** M.Ü. 3.bin ortaları **KÜ:** aç.: 12 cm. **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, fig. 7: 29.

Lev. 70: 2

BY: Harran **ME:**A.M.1968.497a **TN:** E10b **BD:** Sondaj E4 alanı, 22.15-21.94 m. seviyesin **BT:** Muhtemelen Safha III ve IV **TD:** M.Ü. 3.bin sonları **KÜ:** aç.: 14.6 cm. **HR:** gri **YR:** gri **YI:** Spiral halka perdahlı. **DA:** Bu parça K.Prag tarafından "gri spiral halka perdahlı" seramik" olarak ele alınmış. Ancak bu terim "Late Stoneware" adı altında metalik seramikle ilişkilendirilmiştir. Malzeme ve teknik özellikleri detaylı olarak belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 81, 93, fig. 7: 28.

Lev. 70: 3

BY: Harran **ME:**A.M.1965.269e **TN:** E11d **KÜ:** aç.: 13 cm. **DA:** Buluntu yeri ile malzeme ve teknik özellikleri hakkında hiç bir bilgi yok. Sadece "stone ware" tanımı ile metalik seramik olduğu belirtilmiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, 93, fig. 8: 45.

Lev. 70: 4

BY: Harran **ME:**A.M.1968.540b **TN:** E12d **BD:** Sondaj 18.46-18.33 m. seviyesinde. **BT:** Safha IIb **TD:** M.Ü. 3.bin ortaları **KÜ:** aç.: 13 cm. **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, fig. 7: 30.

Lev. 70: 5

BY: Harran **ME:**A.M.1968.509g **TN:** G6 **BD:** Sondaj 19.50-18.70 m. seviyesinde. **BT:** Safha IIb **TD:** M.Ü. 3.bin ortaları **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, fig.7:34.

Lev. 70: 6

BY: Harran **ME:**A.M.1965.257b **TN:** E21c **BD:** Sondaj 18.46-18.33 m. seviyesinde. **BT:** Safha IIb **TD:** M.Ü. 3.bin ortaları. **KÜ:** aç.: 9.4 cm. **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri belirtilmemiş. **YY:** Prag 1970, 78-79, fig. 7: 31.

Lev. 71:1

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 074 **TN:** A2b **BT:** A02-0390-024 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Güzüküyor. **HR:** Kahverengimsi devetuyu **YR:** Devetuyu **YI:** Astarlı. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: Q.

Lev. 71: 2

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 338 **TN:** A2b **BT:** A07-13-044 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Morumsu renkte **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: R.

Lev. 71: 3

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 031 **TN:** A2b **BT:** F01-04-009 **TD:** Orta-Geç ETÇ **HR:** Kırmızı, sıkı hamurlu. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: T.

Lev. 71: 4

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 035 **TN:** A2b **BT:** A06-04-010 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Gri, sıkı hamurlu. **YI:** Kabin iç ve dış yüzeyleri halka perdahlı. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: S.

Lev. 71: 5

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 057 **TN:** A2a **BT:** F01-05-017 **TD:** Orta-Geç ETÇ **HR:** Grimsi, sıkı hamurlu **YI:** Dış yüzeyde düzensiz halka perdah izleri gözleniyor. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: V.

Lev. 71: 6

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 248 **TN:** A2a **BT:** C56-08-023 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Seyrek ve dağınık beyaz tanecikler **HR:** Kahverengimsi, sıkı hamurlu. **YR:** Gri **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: W.

Lev. 71: 7

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 064 **TN:** A2c **BT:** A05-04-020 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Seyrek ve dağınık küçük beyaz tanecikler **HR:** Kahverengi, sıkı hamurlu. **YI:** Dış yüzey hafif perdahlı. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: U.

Lev. 71: 8

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 006 **TN:** A7a **BT:** A07-03-002 **TD:** Orta-Geç
ETÇ **KM:** Seyrek beyaz tanecikler **HR:** Dış kısmı turuncu iç kısmı
gri, sıkı hamurlu. **YI:** Perdahlı **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: X.

Lev. 72: 1

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. D105 **TN:** A1g **BT:** D23-0279-004 **TD:** ETÇ-
OTÇ Geçiş **HR:** Dışa doğru turunculaşan kahverengimsi devetuyu,
sıkı hamurlu. **YI:** Dış yüzeyde halka perdah izleri var. **YY:** Algaze
vd. 1990, lev. 133: D.

Lev. 72: 2

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. D156 **TN:** A4c **BT:** D56-0491/92-019 **TD:**
ETÇ-OTÇ Geçiş **KM:** Gözüküyor. **HR:** Grimsi siyah, sıkı hamurlu. **YI:**
Kanın dış ve iç yüzeylerinde halka perdah izleri gözüküyor. **YY:**
Algaze vd. 1990, lev. 133: A.

Lev. 72: 3

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 029 **TN:** A2c **BT:** D76-03-002 **TD:** ETÇ-OTÇ
Geçiş **KM:** Gözüküyor. **HR:** gri, sıkı hamurlu. **YI:** Dışta halka
perdah izleri görülüyor. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 133: C.

Lev. 72: 4

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. D725 **TN:** A2d **BT:** D66-1210-083 **TD:** ETÇ-
OTÇ Geçiş **KM:** Küçük beyaz tanecikler **HR:** Gri özlu, koyu
kahverengi, sıkı hamurlu. **YI:** Kabin iç ve dış yüzeyi halka
perdahlı. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 133: B.

Lev. 72: 5

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. D186 **TN:** A2d **BT:** D23-0192-013 **TD:** ETÇ-
OTÇ Geçiş **KM:** Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Gri, sıkı
hamurlu. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 133: E.

Lev. 73: 1

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 012 **TN:** B1c **BT:** B02-04-010 **TD:** Orta-Geç
ETÇ **KM:** Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Turuncu, sıkı hamurlu
YR: Ust kırmızı, alt ise turuncu **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: L.

Lev. 73: 2

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 131 **TN:** B2c **BT:** C01-08-011 **TD:** Orta-Geç
ETÇ **KM:** Seyrek küçük tanecikler **HR:** Kırmızımsı özlu, siyah
renkli, sıkı hamurlu. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: C.

Lev. 73: 3

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 006 **TN:** B3b **BT:** B02-04-012 **TD:** Orta-Geç
ETÇ **KM:** Gözüküyor. **HR:** Kırmızımsı devetuyu, sıkı hamurlu. **YR:**
Ağız kenarı devetuyu astarlı **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: A.

Lev. 73: 4

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 007 **TN:** B1c **BT:** B03-05-002 **TD:** Orta-Geç
ETÇ **KM:** Seyrek küçük tanecikler **HR:** Yeşilimsi devetuyu **DA:** Yiv
bezekli **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: H.

Lev. 73: 5

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 1982/119 **TN:** C1c **BT:** A07-04-005 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Gözüküyor. **HR:** Kırmızı. sıkı hamurlu. **YR:** Dış yüzeyde ağız kenarı çevresi grimsi siyah, kabin alt kısmı ise kırmızımsı renktedir. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: D.

Lev. 73: 6

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 184 **TN:** C5a **BT:** C35-02-014 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Çok az küçük beyaz tanecikler **HR:** açık kahverengimsi devetuyu, sıkı hamurlu. **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: B.

Lev. 73: 7

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 422 **TN:** C1c **BT:** A07-14-058 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Gözüküyor. **HR:** Turuncu, sıkı hamurlu. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: G.

Lev. 73: 8

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. D240 **TN:** C1c **BT:** C56-1096-020 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Küçük beyaz tanecikler **HR:** gri **YR:** kırmızı **YI:** Yüzey hafif yivli. **DA:** Siyah renkte yatay bant bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 79: R.

Lev. 73: 9

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 168 **TN:** C1a **BT:** C56-10-017 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek beyaz tanecikler **HR:** kahverengimsi devetuyu, sıkı hamurlu. **YR:** kırmızımsı **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: I.

Lev. 73: 10

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 083 **TN:** C1c **BT:** B02-03-004 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek küçük tanecikler **HR:** kırmızımsı, sıkı hamurlu. **YR:** Üst kısım siyahımsı, alt kısım kırmızımsı renkte **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: J.

Lev. 73: 11

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 041 **TN:** C7b **BT:** A07-05-006 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek beyaz tanecikler **HR:** Grimsi renkte, sıkı hamurlu. **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: K.

Lev. 74: 1

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 163 **TN:** E3e **BT:** C45-0182-011 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek küçük tanecikler **HR:** Turuncu renkte, sıkı hamurlu. **YR:** pembemsi devetuyu **YI:** Astarlı **DA:** Morumsu kahverengi boya bant bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 80: I.

Lev. 74: 2

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 243 **TN:** E12a **BT:** A07-05-035 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek beyaz tanecikler **HR:** Kahverengimsi devetuyu renkli, sıkı hamurlu. **YI:** Hafif perdahlı. **DA:** Kahverengi boya bant bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 80: J.

Lev. 74: 3

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 1981/68 **TN:** E1a **BT:** A07-0592-014 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek beyaz tanecikler **HR:** Kahverengimsi turuncu renkte sıkı hamurlu. **DA:** Dış yüzey oldukça aşınmış. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: N.

Lev. 74: 4

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 006 **TN:** E9a **BT:** A07-03-002 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek beyaz tanecikler **HR:** Kırmızımsı renkte sıkı hamurlu. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: Q.

Lev. 74: 5

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 116 **TN:** E2c **BT:** A07-0591-014 **TD:** Orta-Geç **ETÇ HR:** Uzu gri, dışı kırmızımsı renkte turuncu, sıkı hamurlu. **YR:** Boyun ve ağız kenarı gri renkte. **YI:** Hafif yatay perdah izlerine sahip. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: P.

Lev. 74: 6

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 243 **TN:** E9d **BT:** A07-05-035 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek beyaz tanecikler **HR:** Gri hamurlu. **YI:** Halka perdahlı. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: O.

Lev. 74: 7

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 168 **TN:** E9e **BT:** C56-10-017 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Gri hamurlu. **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: R.

Lev. 74: 8

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 039 **TN:** E10d **BT:** B02-01-002 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Küçük beyaz tanecikler **HR:** Kahverengimsi hamurlu. **YI:** Halka perdah izleri var. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: L.

Lev. 74: 9

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 036 **TN:** E12f **BT:** A05-04-013 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Küçük beyaz tanecikler **HR:** Kırmızımsı hamurlu. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: M.

Lev. 75: 1

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 1982/121 **TN:** E6a **BT:** D35-0242-008 **TD:** ETÇ-OTÇ Geçiş **KM:** Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Kahverengimsi, sıkı hamurlu. **YR:** Siyahımsı kırmızı haneli **YI:** Boyun kısmı halka perdahlı. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 133: O.

Lev. 75: 2

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 053 **TN:** E12d **BT:** D54-05-014 **TD:** ETÇ-OTÇ Geçiş **KM:** Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** gri **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 133: N.

Lev. 75: 3

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. D510 **TN:** E10d **BT:** D66-0829-087 **TD:** ETÇ-OTÇ Geçiş **KM:** Gözüküyor. **HR:** Gri renk hamurlu. **YI:** Dışta hafif halka perdah izleri görülüyor. **YY:** Algaze vd. 1990: lev. 133: L.

Lev. 75: 4

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 014 **TN:** E21a **BT:** F01-02-006 **TD:** Orta-Geç
ETÇ KM: Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Kırmızımsı renkte sıkı
hamurlu. **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: E.

Lev. 75: 5

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 062 **TN:** E21b **BT:** D66-02-003 **TD:** ETÇ-OTÇ
Geçiş **KM:** Seyrek beyaz tanecikler **HR:** Kahverengi hamurlu. **DA:** Yiv
bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 133: M.

Lev. 76:1

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 181 **TN:** E22a **BT:** B02-03-015 **TD:** Orta-Geç
ETÇ HR: Kırmızımsı renkte sıkı hamurlu. **YI:** Perdahlı **DA:** Yiv
bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: F.

Lev. 76: 2

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. D312 **TN:** E22a **BT:** C55-05-014 **TD:** Orta-
Geç **ETÇ KM:** Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Kırmızımsı hamurlu.
DA: Yiv bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: G.

Lev. 76: 3

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 166 **TN:** E21c **BT:** B01-05-14 **TD:** Orta-Geç
ETÇ KM: Gözüküyor. **HR:** Gri özlü kırmızımsı hamurlu. **YY:** Algaze
vd. 1990, lev. 78: H.

Lev. 76: 4

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 011 **TN:** E21c **BT:** A07-03-004 **TD:** Orta-Geç
ETÇ KM: Gözüküyor. **HR:** Gri özlü kahverengimsi hamurlu. **YY:**
Algaze vd. 1990, lev. 78: I.

Lev. 76: 5

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 013 **TN:** E21c **BT:** B02-01-002 **TD:** Orta-Geç
ETÇ KM: Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Turuncumsu kırmızı özlü
gri hamurlu. **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: J.

Lev. 76: 6

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 058 **TN:** E22c **BT:** A02-02-004 **TD:** Orta-Geç
ETÇ HR: Gri özlü turuncu hamurlu. **YY:** Algaze vd. 1990, lev.78: K.

Lev. 77:1

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 269 **TN:** F2a **BT:** C55-08-009 **TD:** Orta-Geç
ETÇ KM: Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** Kırmızı renkte, sıkı
hamurlu. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: B.

Lev. 77: 2

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 310 **TN:** F1a **BT:** C55-05-014 **TD:** Orta-Geç
ETÇ HR: Kahverengimsi gri. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: A.

Lev. 77: 3

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 021 **TN:** F1b **BT:** C46-03-003 **TD:** Orta-Geç
ETÇ KM: Seyrek beyaz tanecikler **HR:** Gri hamurlu. **YR:** devetüyü **YI:**
Astarlı. **DA:** Bant boya bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990: lev. 80: H.

Lev. 77: 4

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 027 **TN:** F5c **BT:** A01-02-002 **TD:** ETÇ-OTÇ Geçiş **KM:** Gözüküyor. **HR:** Gri renkte sıkı hamurlu. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 133: H.

Lev. 77: 5

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 601 **TN:** F5b **BT:** A04-1032/42-102 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Gözüküyor. **HR:** Gri renkte sıkı hamurlu. **YI:** Yüzeyde perdah izleri mevcut. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: C.

Lev. 77: 6

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 1981/48 **TN:** F5b **BT:** D34-0178-002 **TD:** ETÇ-OTÇ Geçiş **KM:** Seyrek beyaz tanecikler **HR:** Gri renkte sıkı hamurlu. **YI:** Dış yüzeyde hafif halka perdah izleri mevcuttur. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 133: I.

Lev. 77: 7

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 187 **TN:** F1b **BT:** B02-03-015 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Gözüküyor. **HR:** Koyu kahverengi. **YI:** Halka perdahlı. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 78: D.

Lev. 78: 1

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 083 **TN:** G3 **BT:** A07-05-009 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Seyrek küçük beyaz tanecikler **HR:** gri **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: M.

Lev. 78: 2

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 019 **TN:** G3 **BT:** A06-02-004 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Gözüküyor. **HR:** Gri renkte sıkı hamurlu. **DA:** Kabin iç kısmı gri renkte, içiçe daire motifi ile bezeli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 79: W.

Lev. 78: 3

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 208 **TN:** G2 **BT:** A08-06-024 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Küçük beyaz tanecikler. **HR:** gri **DA:** Metalik tınlama sesi veriyor. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: F.

Lev. 78: 4

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 074 **TN:** G14 **BT:** A08-0220-009 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Gözüküyor. **HR:** kırmızı **YR:** kahverengimsi **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: E.

Lev. 78: 5

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 113 **TN:** G14 **BT:** C55-09-003 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Gözüküyor. **HR:** gri **DA:** Metalik tınlama sesi veriyor. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: N.

Lev. 78: 6

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 083 **TN:** G13 **BT:** B02-03-004 **TD:** Orta-Geç ETÇ **KM:** Küçük beyaz tanecikler **HR:** Kırmızımsı renkte sıkı hamurlu. **YR:** siyah **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: P.

Lev. 78: 7

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 1432 **TN:** G11 **BT:** C01-1009-073 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Seyrek beyaz ve gri tanecikler **HR:** Kahverengimsi turuncu renkte sıkı hamurlu. **DA:** Bu dip parçasının ne tür bir kaba ait olduğu saptanamamış. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 77: D.

Lev. 78: 8

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 168 **TN:** G18 **BT:** C56-10-017 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Küçük beyaz tanecikler **HR:** kırmızı. **YI:** Dışta çok hafif yatay perdah izleri görülüyor. **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 79: A.

Lev. 78: 9

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 007 **TN:** G19 **BT:** B03-05-002 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Beyaz tanecikler **HR:** gri **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 79: B.

Lev. 78: 10

BY: Kurban Höyük **EN:** KH. 291 **TN:** G19 **BT:** C35-04-009 **TD:** Orta-Geç **ETÇ KM:** Beyaz tanecikler **HR:** gri **YY:** Algaze vd. 1990, lev. 79: C.

Lev. 79: 1

BY: Lidar Höyük **TN:** C3b **KÜ:** yu.: 3.8 cm. aç.: 11 cm. **DA:** Bu kap Lidar Höyük seramik türleri içinde "P" gurubu altında incelenen metalik kaplardandır. Bu guruptaki örneklerin çok az katkı maddesi içerdiği, camlaşmaya yakın derecede yüksek ısıda fırınlandığı belirtilmiştir. **YY:** Klensk 1987, 16. res. 2: q.

Lev. 79: 2

BY: Karaçalı Höyük **TN:** E9b **BD:** Yüzey araştırması **TD:** Geç **ETÇ - Erken OTÇ KÜ:** aç.: 8.2 cm. **KM:** Seyrek ve küçük beyaz tanecikler **YI:** Hafif yivli bir görünüme sahip olan dış yüzeyde yatay perdah izleri mevcuttur. **DA:** Parçanın yayındaki çiziminden anlaşıldığına göre dış yüzeyde çark izleri belirgindir. **YY:** Algaze vd. 1994, 63, fig. 27: A.

Lev. 80: 1

BY: Hayaz Höyük **TN:** B7a **BD:** Yüzey buluntusu **TD:** ETÇ **KÜ:** aç.: 10 cm. **KM:** mika ve kum zerrecikler **HR:** yeşilimsi bej (5 Y 6/3) **YR:** yeşilimsi bej (5 Y 6/3) **YI:** Çark izleri belirgin. **DA:** Gözeneksiz ve sıkı hamurlu. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 80: 2

BY: Hayaz Höyük **TN:** C6b **BD:** Höyüğün güney terası üzeri yüzey buluntusu. **TD:** ETÇ **KÜ:** aç.: 12 cm. **KM:** Gözüküyor. **YR:** Yeşilimsi kurşuni **YI:** Perdahlı. **YY:** Özdoğan 1977, 134, 220, lev. 91: 8.

Lev. 80: 3

BY: Hayaz Höyük **EN:** FG 0040/80 **TN:** C7c **BD:** FG alanında karışık malzeme veren 1. tabaka buluntusu. **BT:** 1. tabaka **TD:** ETÇ **II? KÜ:** aç.: 11 cm. **KM:** ince kum **YR:** iç: morumsu gri, dış: turuncu, morumsu gri **YI:** Morumsu gri renkli dış yüzeyde fırınlamadan kaynaklanan turuncu renkte düzensiz bant oluşumları. **YY:** Thissen 1985, 98, 112, fig. 5: 28.

Lev. 80: 4

BY: Kahta (No: 126) **TN:** A3b **BD:** Yüzey buluntusu **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 19 cm. **YY:** Blaylock vd. 1990. 102, fig. 14: 19.

Lev. 81: 1

BY: Samsat **EN:** St. 86-272 **TN:** C1a **BD:** e/18 **BT:** XVII. kat **TD:** ETÇ **KU:** yu.: 8 cm. aç.: 11.4 cm. **KM:** ince kum, kireç ve mika **HR:** gri **YR:** kahverengi, gri **YI:** Kahverengi ve gri renkte alacalı astarlı. Dışta ve içte çark izleri belirgin. Yatay renk farklılıkları var. **DA:** Kabin yarısına yakın kısmı kırık. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 81: 2

BY: Samsat **EN:** St. 87-162 **TN:** C1a **BD:** d/15 **BT:** XIX. kat **TD:** ETÇ **KU:** yu.: 8.7 cm. aç.: 13.1 cm. **KM:** ince kum ve mika **HR:** Grimsi devetuyu (10 YR 7/2) **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 81: 3

BY: Samsat **EN:** St. 87-259 **TN:** C1c **BD:** d/16 **BT:** XVIII. kat **TD:** ETÇ **KU:** yu.: 7.8 cm. aç.: 12.5 cm. **HR:** Yeşilimsi gri (5 Y 6/1, 5/2) **YR:** Yeşilimsi gri (5 Y 6/1, 5/2) **YI:** Dış ve iç kısımda çark izleri belirgin. **DA:** Ağız kenarı ve gövdesinin yarıya yakın kısmı alçı tamamlama. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 81: 4

BY: Samsat **EN:** St. 87-291 **TN:** C1c **BD:** e/15 **BT:** XX. kat **TD:** ETÇ **KU:** yu.: 6.8 cm. aç.: 12.1 cm. **KM:** ince elenmiş kum ve **HR:** açık yeşilimsi gri (5 Y 6/2) **YR:** Açık yeşilimsi gri (5 Y 6/2) **DA:** Kabin üçte biri alçı tamamlama. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 81: 5

BY: Samsat **EN:** St. 86-322 **TN:** C3a **BD:** d/17 **BT:** XVIII. kat **TD:** ETÇ III **KU:** yu.: 7.2 cm. aç.: 12.7 cm. **HR:** Kirli krem **DA:** Dışta patlıcan moru düzensiz daire bezekli. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 81: 6

BY: Samsat **TN:** C1c **BD:** Sur yanı **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 8 cm. **KM:** ince kum, mika ve kalker zerrecikleri **HR:** gri (7.5 YR N5) **YR:** kahverengi (5 YR 4/2) **YI:** Kahverengi astarlı. Hafif düzeltilmiş yüzeyli. **DA:** Ağız kenarı üzerinde krem renginde (2.5 Y 8/2) bant bezeme mevcut. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 81: 7

BY: Samsat **TN:** C6b **BD:** Sur yanı **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 7 cm. **KM:** ince kum, mika ve kireç zerrecikleri **HR:** koyu gri (2.5 Y N3) **YR:** iç: koyu gri (2.5 Y N4) dış: kahverengimsi gri (10 YR 4/1) **YI:** Çark izleri hafif belirgin. **DA:** Kabin üst kısmında açık kahverengi (10 YR 7/2) silik bir yatay bant gözüküyor. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 82: 1

BY: Samsat **TN:** B7a **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 10.6 cm. **KM:** Gözüküyor. **HR:** yeşilimsi gri (5 Y 7/1) **YR:** yeşilimsi bej (5 Y 6/4) **YI:** Dış yüzey çok iyi düzeltilmiş. Çark izleri az belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 82: 2

BY: Samsat **TN:** B7a **BD:** Doğu Yamaç Yol **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** çok az kalker, mika ve iri taşçık **HR:** gri özlu (2.5 Y 5/2), devetuyu hamurlu **YR:** gri, devetuyu (2.5 Y 6/4) **YI:** Çark izleri az belirgin. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 82: 3

BY: Samsat **EN:** St. 86-186 **TN:** B10a **BD:** e/18 **BT:** XVII. kat **TD:** ETÇ **KU:** yu.: 8.1 cm. aç.: 10.6 cm. **KM:** ince kum, kireç ve az miktarda mika **HR:** gri **YR:** gri **DA:** Ağız kenarı ve gövde alçı tamamlama. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 82: 4

BY: Samsat **TN:** D1a **BD:** e/17 **BT:** XVIII. kat **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 8 cm. **KM:** çok az beyaz tanecikler **HR:** mavimsi gri (7.5 YR 6/6) **YR:** iç: kırmızımsı devetuyu (7.5 YR 6/6), dış: kırmızımsı devetuyu (7.5 YR 6/6), gri (10 YR 4/1) **YI:** Çark izleri belirgin. Dış yüzey hafif düzeltilmiş. Yatay renk farklılıkları gözleniyor. **DA:** Kırmızımsı devetuyu astar halka şeklinde kazınarak bir tür saklı astar tekniği uygulanmış. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 82: 5

BY: Samsat **TN:** E9e **BD:** d/16 **BT:** XVII. tabaka **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** ince kum zerrecikleri ve beyaz tanecikler **HR:** bej 2.5 Y 7/6) **YR:** iç: bej (2.5 Y 7/6), dış: yeşilimsi bej (5 Y 7/3) **YI:** Çark izleri az belirgin. **DA:** Soluk kahverengi (10 YR 5/4), düzensiz bant bezekli. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 82: 6

BY: Samsat **BD:** d/18 **BT:** XVIII. kat **TD:** ETÇ **KM:** beyaz zerrecikler **HR:** koyu gri (7.5 YR N3) **YR:** iç: koyu gri (7.5 YR N4), dış: siyah (7.5 YR N3) **YI:** Düzensiz halka perdahlı. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 83: 1

BY: Şavi Höyük **TN:** C6c **BD:** yüzey buluntusu **TD:** Orta **ETÇ KU:** aç.: 12 cm. **KM:** küçük beyaz tanecikler **HR:** gri renkte gözeneksiz hamurlu **YR:** kahverengimsi devetuyu **YY:** Algaze vd. 1994, 63, fig. 26: J.

Lev. 83: 2

BY: Leylit Höyük **TN:** C8a **BD:** yüzey buluntusu **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 8 cm. **KM:** kum, mika ve kireç zerrecikleri **HR:** açık gri (2.5 Y N5) **YR:** kırmızımsı devetuyu (7.5 YR 5/4) **YI:DA:** Dış yüzey yatay ve düzenli yiv bezeklidir. **YY:** Yayınlanmamış.

Lev. 83: 3

BY: Oylum Höyük **TN:** D5a **BD:** Oda Mezar **TD:** ETÇ III-IV **KU:** yu.: 11 cm. aç.: 10 cm. **DA:** Kabin dış yüzeyi düzgün ve yatay yiv bezeklidir. **YY:** Özgen 1989-1990, fig. 1: 1.

Lev. 83: 4

BY: Gedikli (Karahöyük) **TN:** F5a **BD:** Kremasyon mezarlarda ölü hediyesi olarak bulunmuş. **BT:** III. kat **TD:** ETÇ III **KÜ:** yu.: 12. 4 cm. aç.: 2.6 cm. **HR:** gri **YR:** gri **YI:** Halka perdahlı. **YY:** Alkım H. 1979, 140, res. 26.

Lev. 83: 5

BY: Gedikli (Karahöyük) **TN:** F5d **BD:** Kremasyon mezarlarda ölü hediyesi olarak bulunmuş. **BT:** III. kat **TD:** ETÇ III **KÜ:** yu.: 15.4 cm aç.: 3 cm. **HR:** gri **YR:** gri **YI:** Halka perdahlı. **YY:** Alkım H. 1979, 140, res. 27.

Lev. 84: 1

BY: Kargamış **TN:** B4d **BD:** Höyüğün doğusundaki derinlik sondajının 26. m. seviyesinin hemen üzerinde, basit toprak mezarların hemen alt seviyesinde ele geçmiş **TD:** ETÇ **KM:** inceltilmiş hamurlu **HR:** gri **YR:** gri **YI:** Dış yüzeyde derin yivler mevcuttur. **YY:** Woolley 1952, 230, fig. 94: B8.

Lev. 84: 2

BY: Kargamış **TN:** A4a **BD:** Höyüğün doğusundaki derinlik sondajında bulunmuş. **TD:** ETÇ **HR:** açık kırmızı **YY:** Woolley 1952, 230, fig. 93: A3.

Lev. 84: 3

BY: Kargamış **TN:** C1a **BD:** Höyüğün doğusundaki derinlik sondajı **TD:** ETÇ **HR:** soluk kırmızı **YY:** Woolley 1952, 230, fig. 93: A9.

Lev. 84: 4

BY: Kargamış **ME:** London BM. 1922.5/11.502 **TN:** E4a **BD:** Kargamış çevresi **TD:** ETÇ **KÜ:** yu.: 5.8 cm. aç.: 4 cm. gç.: 7.4 cm. **KM:** ince kum **HR:** siyahımsı gri **YI:** Halka perdahlı. **DA:** Sıkı ve gözeneksiz hamurlu, çok iyi pişirilmiş. **YY:** Orthmann 1963. 176, lev. 95: 7.

Lev. 84: 5

BY: Kargamış **TN:** E10b **BD:** Höyüğün doğusundaki derinlik sondajında bulunmuş. **TD:** ETÇ **HR:** kırmızı **YY:** Woolley 1952. 230, fig. 93: A5.

Lev. 84: 6

BY: Kargamış **TN:** E10d **BD:** Höyüğün doğusundaki derinlik sondajında bulunmuş. **TD:** ETÇ **HR:** devetuyu **YY:** Woolley 1952, 230, fig.93: A7.

Lev. 84: 7

BY: Kargamış **ME:** London BM. 1922.5/11.500 **TN:** F2a **BD:** Kargamış çevresi **TD:** ETÇ **KÜ:** yu.: 10.4cm. **KM:** Kum katkılı. **HR:** sarımsı kahverengi **YR:** sarımsı kahverengi **YI:** Sarımsı kahverengi astarlı. Halka perdahlı. **DA:** Sıkı ve gözeneksiz hamurlu, çok iyi pişirilmiş. **YY:** Orthmann 1963, 176, lev. 95: 4.

Lev. 85: 1

BY: Değirmentepe **TN:** B4a **BD:** A Çukuru **BT:** III. katı **TD:** ETÇ **KÜ:** yu.: 5.1 cm. aç.: 17 cm. **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 20.

Lev. 85: 2

BY: Değirmentepe **TN:** B2b **BD:** A Çukuru **BT:** III. kat **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 16 cm. **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 25.

Lev. 85: 3

BY: Değirmentepe **TN:** B2a **BD:** A Çukuru **BT:** IV. kat **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 14 cm. **KM:** Gözüküyor. **YY:** Duru 1979a, 20-21, lev. 26: 35.

Lev. 85: 4

BY: Değirmentepe **TN:** B2b **BD:** A Çukuru **BT:** I. kat **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 12 cm. **YY:** Duru 1979a, 26, lev. 32: 33; 44: 14.

Lev. 85: 5

BY: Değirmentepe **TN:** B7a **BD:** A Çukuru **BT:** III. kat **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 12 cm. **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 27.

Lev. 85: 6

BY: Değirmentepe **TN:** B2a **BD:** A Çukuru **BT:** IV. kat **TD:** ETÇ **KM:** Gözüküyor. **DA:** Çok iyi pişirilmiş. **YY:** Duru 1979a, 20-21, lev. 26: 36.

Lev. 85: 7

BY: Değirmentepe **TN:** B10a **BD:** A Çukuru **BT:** IV. katı **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 11 cm. **KM:** Gözüküyor. **YY:** Duru 1979a, 20-21, lev. 26: 37.

Lev. 86: 1

BY: Değirmentepe **TN:** C7a **BD:** A çukuru **BT:** I. kat **TD:** ETÇ **YY:** Duru 1979a, 26, lev. 32: 34; 44: 16.

Lev. 86: 2

BY: Değirmentepe **TN:** C1a **BD:** A Çukuru **BT:** III. kat **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 14 cm. **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 23.

Lev. 86: 3

BY: Değirmentepe **TN:** C2a **BD:** A Çukuru **BT:** IV. katı **TD:** ETÇ **KU:** yu.: 8.1 cm. aç.: 10.2 cm. **KM:** Gözüküyor. **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Duru 1979a, 20-21, lev. 26: 33; 41: 27.

Lev. 86: 4

BY: Değirmentepe **TN:** C1b **BD:** A Çukuru **BT:** III. kat **TD:** ETÇ **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 21.

Lev. 86: 5

BY: Değirmentepe **TN:** C1b **BD:** A Çukuru **BT:** III. kat **TD:** ETÇ **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 24.

Lev. 86: 6

BY: Değirmentepe **TN:** C6a **BD:** A Çukuru **BT:** III. kat **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 12 cm. **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 22.

Lev. 87: 1

BY: Degirmentepe EN: 73 pt 11.43 TN: C4a BD: A Çukuru BT: III. kat TD: ETÇ KU: yu.: 8.7 cm. aç.: 11.5 cm. YR: gri. devetuyu YI: Çark izleri belirgin DA: Belirgin olan çark izleri yiv bezek olarak tanımlanmış. YY: Duru 1979a, 51, lev. 28: 26; 36: 7; Duru 1979c, res. 6.

Lev. 87: 2

BY: Degirmentepe TN: G7 BD: A Çukuru BT: I. kat TD: ETÇ YY: Duru 1979a, lev. 32: 34.

Lev. 87: 3

BY: Degirmentepe TN: G2 BD: A Çukuru BT: III. katı TD: ETÇ YI: Yatay perdah izleri mevcut. YY: Duru 1979a, 23, lev. 28: 37.

Lev. 87: 4

BY: Degirmentepe TN: G2 BD: A Çukuru BT: III. kat TD: ETÇ YY: Duru 1979a, 23, lev. 28: 38.

Lev. 87: 5

BY: Degirmentepe TN: G3 BD: A Çukuru BT: III. kat TD: ETÇ DA: Yiv bezekli. YY: Duru 1979a, 23, lev. 28: 39.

Lev. 87: 6

BY: Degirmentepe TN: G7 BD: A Çukuru BT: III. kat TD: ETÇ YY: Duru 1979a, 23, lev. 28: 35.

Lev. 88: 1

BY: Degirmentepe TN: E1a BD: A Çukuru BT: III. kat TD: ETÇ KU: aç.: 8 cm. YY: Duru 1979a, 23, lev. 28: 30.

Lev. 88: 2

BY: Degirmentepe TN: E1a BD: A Çukuru BT: III. kat TD: ETÇ YY: Duru 1979a, 23, lev. 28: 28.

Lev. 88: 3

BY: Degirmentepe TN: E3a BD: A Çukuru BT: III. kat TD: ETÇ YY: Duru 1979a, 23, lev. 28: 29.

Lev. 88: 4

BY: Degirmentepe TN: E5a BD: A Çukuru BT: III. kat TD: ETÇ YY: Duru 1979a, 23, lev. 28: 31.

Lev. 89: 1

BY: Degirmentepe BD: A Çukuru BT: III. kat TD: ETÇ YY: Duru 1979a, 23, lev. 28: 32.

Lev. 89: 2

BY: Degirmentepe BD: A Çukuru BT: I. kat TD: ETÇ YY: Duru 1979a, 26, lev. 32: 35; 55: 17.

Lev. 89: 3

BY: Değirmen-tepe **BD:** A Çukuru **BT:** III. kat **TD:** ETÇ **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 34.

Lev. 89:4

BY: Değirmen-tepe **BD:** A Çukuru **BT:** III. kat **TD:** ETÇ **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 33.

Lev. 89: 5

BY: Değirmen-tepe **TN:** G6 **BD:** A Çukuru **BT:** III. kat **TD:** ETÇ **YY:** Duru 1979a, 23, lev. 28: 36.

Lev. 90: 1

BY: Körtepe **TN:** A1f **BD:** Yüzey buluntusu **TD:** ETÇ **KÜ:** aç.: 12 cm. **HR:** gri, turuncumsu **YR:** iç: turuncu, dış: devetüyü, turuncu **YY:** Whallon 1979, 24-25, 66-67, fig. 9: bb.

Lev. 90: 2

BY: Tuluntepe **EN:** TL.71-153 **TN:** C2a **BD:** 54 L/M açmalarında yer alan kuyudan ele geçmiş. **TD:** ETÇ II **KÜ:** yu.: 6.7 cm., aç.: 7.2 cm. **YI:** Çizim ve fotoğrafından kabın dış yüzeyinde çark izleri ve fırınlamadan kaynaklanan düzensiz bantlar halinde farklı renk tonları oluşumu görülmektedir. **DA:** Eserin katalog bilgisine yayınlarda rastlanamamıştır. **YY:** Esin ve Arsebuk 1974, 142, lev. 117: 2.

Lev. 90: 3

BY: Pulur-Sakyol **EN:** S.514 **TN:** C2b **BD:** VIII. tabakanın kaldırılıp alınması sırasında tabaka dışı bir buluntu olarak ele geçmiş. Hafirine göre, daha sonraki tabakalara ait olmalı. **BT:** Muhtemelen VII. kat **TD:** ETÇ III **KÜ:** yu.: 6.5 cm. aç.: 11.5 cm, dç.: 3.5 cm **KM:** Görülmüyor **HR:** Gri **YI:** Kabın fotoğrafından, dış yüzeyde düzensiz bantlar halinde renk farklılıkları ve çark izleri görülebilmektedir. **DA:** Katalogda, kabın hamurunun ince olduğu belirtilmektedir. Bundan, hamurun sıkı ve gözeneksiz olduğu ve de hamurda katkı maddesi görülmediği-anlaşılmaktadır. Tümlenmiş. **YY:** Koşay 1976, 60: kat.no: 214, lev. 56: 3; 76: 9.

Lev. 90: 4

BY: Korucutepe **TN:** D2a **BD:** N 12 [2] (3) alanı. **BT:** LXXIII-LXXIV (D safhası) **TD:** ETÇ IIB - M.Ü. 2600-2300 **KÜ:** aç.: 12.8 cm. **KM:** çok ince tane **YR:** Grimsi turuncu **YI:** Dışta derin çark izleri mevcut. Astarlı. **YY:** Kelly-Buccellati 1978, 68, 71, 74, lev. 117I.

Lev. 90: 5

BY: Korucutepe **EN:** KRC 69-319 **TN:** E5a **BD:** N 12 [2] (3B) 39 alanı. **BT:** LXXIII (D safhası) **TD:** ETÇ IIB - M.Ü. 2600-2300 **KÜ:** aç.: 2.2 cm, yu.: 4.2 cm, gö.: 4.8 cm. **KM:** Çok saf hamurlu. **YR:** Koyu gri **YI:** Astarlı. **DA:** Fotoğrafında dış yüzeyinde çark izleri görülmemektedir. **YY:** Kelly-Buccellati 1978, 68, 71, 74, lev. 119A, 127I.

Lev. 91: 1

BY: Norşuntepe **TN:** C1b **BD:** Batı Yamacı L 19 **BT:** XVIII. tabaka **TD:** ETÇ II **KÜ:** aç.: 11.7 cm. **YR:** Gri **YI:** Derin çark izleri görülüyor. **DA:** Çok ince hamurlu ve tınlayan sertlikte olduğu belirtilmiş. **YY:** Hauptmann 1982, 27, 40, lev. 49: 12.

Lev. 91: 2

BY: Norşuntepe **TN:** C1c **BD:** Batı Yamacı K/L 19 **BT:** XXI. tabaka **TD:** ETÇ II **KÜ:** aç.: 11 cm. **yu.:** 6.3 cm. **KM:** Kum, kireç **HR:** açık gri **YR:** açık grimsi kahverengi **YI:** Belirgin çark izleri görülüyor. **DA:** Çok ince hamurlu ve tınlayan sertlikte olduğu belirtilmiş. **YY:** Hauptmann 1982, 27, 39, lev. 46: 8.

Lev. 91: 3

BY: Norşuntepe **EN:** NO 74/21 **TN:** C1c **BD:** Batı Yamacı K/L 19 **BT:** XXI. tabaka **TD:** ETÇ II **KÜ:** aç.: 12.3 cm. **yu.:** 7.1 cm. **KM:** Kum **HR:** Krem-kahverengi **YR:** Kahvemsî krem **YI:** Derin ve düzenli çark izleri görülüyor. **DA:** Tınlayan sertlikte olduğu belirtilmiş. **YY:** Hauptmann 1982, 27, 39, lev. 46: 9.

Lev. 91: 4

BY: Norşuntepe **TN:** C4a **BT:** VI. tabaka **TD:** ETÇ III C **KÜ:** aç.: 10.8 cm. **YR:** açık grimsi kahve **YI:** Belirgin çark izleri görülüyor. **YY:** Hauptmann 1969/1970, 53-54, res. 12: 8.

Lev. 92: 1

BY: Norşuntepe **TN:** E8a **BD:** Akropol. **BT:** VI. tabaka **TD:** ETÇ III C **KÜ:** **yu.:** 12 cm. **YR:** koyu gri **YI:** Omuz kısmında derin çark izlerinin oluşturduğu yivler var. **DA:** Tınlayan sertlikte olduğu belirtilmiş. **YY:** Hauptmann 1976, 48, 58, lev. 51: 3.

Lev. 92: 2

BY: Norşuntepe **TN:** E3e **BD:** Akropol. M-0 18-20. **BT:** VII. tabaka **TD:** ETÇ III B **KÜ:** **yu.:** 7.2 cm. **KM:** ince hamurlu **YR:** gri **YI:** Çark izleri görülüyor. **DA:** Tınlayan sertlikte olduğu belirtilmiş. **YY:** Hauptmann 1976, 49, 59, lev. 53: 9.

Lev. 92: 3

BY: Norşuntepe **EN:** NO 73/6 **TN:** E12c **BD:** Akropol. Tepe düzlüğünün doğusu, 7 no'lu oda, 14 no'lu erzak kupünden. **BT:** VII. tabaka **TD:** ETÇ III B **KÜ:** aç.: 6 cm., **yu.:** 9.2 cm. **KM:** çok ince özlu **YR:** Koyu gri **YI:** Yüzeyde helezonik çark izleri görülüyor. **DA:** Tınlayan sertlikte olduğu belirtilmiş. **YY:** Hauptmann 1979, 48, 60, lev. 45: 6.

Lev. 92: 4

BY: Norşuntepe **EN:** NO 69/143 **TN:** F4a **BD:** Pitoslu yapı. **BT:** VI. tabaka **TD:** ETÇ III C **KÜ:** aç.: 3.3 cm., **yu.:** 12.9 cm. **HR:** koyu kahverengi **YR:** Dış yüzeyin üst kısmı turuncu, alt kısmı kahverengi. **YY:** Hauptmann 1969/1970, 75, res. 12: 9.

Lev. 92: 5

BY: Norşuntepe **TN:** A4b **BD:** Yüzey araştırması, höyüğün güneydoğu yamacı. **TD:** ETÇ I-II **KU:** aç.: 22 cm. (?) **HR:** gri özlu, koyu kahverengi çevre **YR:** dış: koyu kahverengi iç: açık kahverengi-açık gri **YI:** Ağız kenarının hemen altında sığ bir yiv mevcut. **YY:** Whallon 1979, 25, 66-67, 199-201, fig. 9: aa.

Lev. 93: 1

BY: Tepecik **TN:** B2b **BD:** Höyüğün güney terasındaki Y alanında ele geçmiş. **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 11 cm. **KM:** ince kum **HR:** grimsi kahverengi **YR:** kahverengimsimsi gri **YI:** Çark izleri belirgin. Astarlı (boya banyolu?). **DA:** Camlaşmaya yakın derecede çok iyi fırınlanmış. **YY:** Esin 1970, 156-157, lev. 17: 4.

Lev. 93: 2

BY: Tepecik **TN:** B2b **BD:** Höyüğün güney terasındaki Y alanında ele geçmiş. **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 11 cm. **KM:** ince kum **HR:** grimsi kahverengi **YR:** kahvemsimsi gri **YI:** Çark izleri belirgin. Astarlı (boya banyolu?). **DA:** Camlaşmaya yakın derecede çok iyi fırınlanmış. **YY:** Esin 1970, 156-157, lev. 17: 3.

Lev. 93: 3

BY: Tepecik **TN:** C1b **BD:** Höyüğün güney terasındaki Y alanında ele geçmiş. **TD:** ETÇ **KU:** aç.: 9 cm. **KM:** ince kum **HR:** grimsi kahverengi **YR:** kahvemsimsi gri **YI:** Çark izleri belirgin. Astarlı (boya banyolu?). **DA:** Camlaşmaya yakın derecede çok iyi fırınlanmış olduğu **YY:** Esin 1970, 156-157, lev. 17: 1.

Lev. 93: 4

BY: Tepecik **EN:** T.70-1395 **TN:** E1d **TD:** ETÇ III **KU:** yu.: 6 cm. **DA:** Kabın teknik özellikleri ile ilgili gerekli bilgi yok. Sadece ETÇ III'e ait Akkad tipi Kuzey Suriye ve Kuzey Mezopotamya ithal mallarından olduğu belirtilmiş. **YY:** Esin 1974a, 48, res. 34.

Lev. 93: 5

BY: Tepecik **BD:** Höyüğün güney terasındaki Y alanında ele geçmiş. **TD:** ETÇ **KM:** ince kum **HR:** grimsi kahverengi **YR:** kahverengimsi gri **YI:** Çark izleri belirgin. Astarlı (boya banyolu?). **DA:** Camlaşmaya yakın derecede çok iyi fırınlanmış. **YY:** Esin 1970, 156-157, lev. 17: 5.

Lev. 93: 6

BY: Tepecik **BD:** Höyüğün güney terasındaki Y alanında ele geçmiş. **TD:** ETÇ **KM:** ince kum **HR:** grimsi kahverengi **YR:** kahverengimsi gri **YI:** Çark izleri belirgin. Astarlı (boya banyolu?). **DA:** Camlaşmaya yakın derecede çok iyi fırınlanmış. **YY:** Esin 1970, 156-157, lev. 17: 6.

Lev. 94: 1

BY: Arslantepe **TN:** C1c **BT:** VI D 2 **TD:** Period 3 B (ETÇ IIIB) **KU:** aç.: 9.6 cm. **YY:** Conti ve Persiani 1993, 368, fig. 12: 9.

Lev. 94: 2

BY: Arslantepe **TN:** C2c **BT:** VI D 2 **TD:** Period 3 B (ETÇ IIIB) **KÜ:** aç.: 16.8 cm. **YY:** Conti ve persiani 1993, 368, fig. 12:11.

Lev. 94: 3

BY: Arslantepe **TN:** D4a **BT:** VI C 2 **TD:** Period 2 **KÜ:** yu.: 8.5 cm. aç.: 9.4 cm. **YY:** Conti ve Persiani 1993, fig. 12: 6.

Lev. 94: 4

BY: Arslantepe **TN:** C1a **BT:** VI D 1 **TD:** Period 3 A **KÜ:** aç.: 9 cm. **YY:** Conti ve Persiani 1993, 12: 8.

Lev. 95: 1

BY: Arslantepe **TN:** F3 **BD:** A 548 nolu oda **BT:** VI D 2 **TD:** Period 3 B (ETÇ IIIB) **HR:** gri **YR:** gri **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Conti ve Persiani 1993, fig. 12: 4; Frangipane 1991, 211, 219, fig. 7: 3.

Lev. 95: 2

BY: Arslantepe **TN:** F1b **BD:** A 542 nolu yuvarlak planlı yapı **BT:** VI D 1 ve VI D 2 arasında bir yapı katı **TD:** Period 3 B (ETÇ IIIB) **KÜ:** yu.: 27 cm. aç.: 6 cm. gç.: 10.8 cm. **HR:** gri **YR:** gri **DA:** Yiv bezekli. **YY:** Conti ve Persiani 1993, fig. 12: 12; Frangipane 1992, 178-179.

Lev. 96: 1

BY: Kultepe **TN:** E9a **BT:** 15. tabaka **TD:** ETÇ II orta safhası **DA:** Yiv ve boya bezekli. Boyun üzerindeki üçüncü yiv boya bezelidir. **YY:** Uzguç T. 1986, 38, fig. 3: 18, res. 3: 11.

Lev. 96: 2

BY: Kultepe **TN:** E18a **BT:** 14. tabaka **TD:** ETÇ II'nin son safhası **KÜ:** yu.: 16 cm. aç.: 15.5 cm. **HR:** tuğla kırmızısı **YI:** Boyun ve gövdenin üst kısmı spiral perdahlı. **YY:** Uzguç T. 1986, 37, fig. 3: 14, res. 3: 9.

Lev. 96: 3

BY: Kultepe **TN:** F5a **BT:** 14. tabaka **TD:** ETÇ II'nin son safhası **HR:** kahverengi **YI:** Spiral perdahlı. Çark izleri belirgin **YY:** Uzguç T. 1986, 37, fig. 3:17, res. 3: 10.

Lev. 96: 4

BY: Kultepe **TN:** F5a **BD:** Bir yapının döşemesi üzerinde in-situ olarak ele geçmiştir. **BT:** 15. tabaka **TD:** ETÇ II'nin orta safhası **HR:** krem **YI:** Krem renk astarlı. **DA:** Gövdenin üst kısmı düzenli aralıklarla yiv bezekli. **YY:** Uzguç T. 1986, 36-38, fig. 3: 12, res. 3:8.

Lev. 97: 1

BY: Kultepe **TN:** F5b **BT:** 12. tabaka **TD:** Akkad ve Post Akkad **KÜ:** yu.: 24 cm. **KM:** mika zerrecikleri **HR:** gri **YI:** Halka perdahlı. **YY:** Uzguç T. 1986, 34, fig. 3: 3, dn. 4.

Lev. 97: 2

BY: Kultepe **TN:** F5a **BT:** 12. tabaka **KM:** kum katkılı ince ve kaliteli hamurlu **HR:** siyahımsı gri **YR:** siyahımsı gri **YI:** Astarlı ve halka perdahlı **YY:** Orthmann 1963, 105. lev. 1: 16.

Lev. 97: 3

BY: Kultepe **TN:** F5c **BT:** 13. tabaka **TD:** Erhanedanlar III'un son safhası ile çağdaş **KU:** aç.: 4.8 cm. **KM:** mika **HR:** gri **YR:** gri **YI:** Yatay perdahlı **YY:** Üzguç T. 1986, 34. fig. 3: 7, res.3. 5.

Lev. 97: 4

BY: Kultepe **TN:** F5b **BT:** 13. tabaka **TD:** Erhanedanlar III'un son safhası ile çağdaş **KU:** aç.: 3.5 cm. **KM:** Mika katkılı. **HR:** gri **YR:** gri **YI:** Perdahlı. **YY:** Üzguç T. 1986, 34. fig.3:6, res.3:4, dn. 5.

Lev. 97: 5

BY: Kultepe **TN:** F5b **BT:** 11b tabakası **TD:** ETÇ III **KM:** mika **HR:** devetüyu, sarı **YY:** Üzguç T. 1986, 34-35. res. 3: 6. dn. 6.

Lev. 97: 6

BY: Kultepe **TN:** F5a **BT:** 11b tabakası **TD:** ETÇ III **KM:** mika **HR:** devetüyu, sarı **YY:** Üzguç T. 1986, 34-35. res. 3: 7. dn. 6.

Lev. 98: 1

BY: Alishar **EN:** d 2762 **TN:** F2a **BD:** dX47 numaralı mezar **BT:** 14 **TD:** ETÇ II **KU:** yu.: 6.6 cm. **KM:** Kum katkılı inceltilmiş hamurlu. **HR:** sarımsı kahverengi **YR:** açık sarımsı kahverengi **YI:** Astarlı. Halka perdahlı. **DA:** Çok iyi fırınlanmış. **YY:** von der Osten 1937, res. 168; Orthmann 1963, 18, 86, 112. kat. no. 2/70.

Lev. 98: 2

BY: Tell Tayinat **TN:** F1a **BT:** Amuk J **TD:** Erhanedanlar III **KM:** ince taneler **HR:** açık gri **YR:** açık gri **YI:** Düzeltilmiş ve halka perdah izleri mevcut. **DA:** Kabin boyun ve gövde kısmı korunmuş, dip ve ağız kenarı ise temsili olarak tamamlanmıştır. **YY:** Braidwood ve Braidwood 1960, 450, fig. 348).

Res. 1: 1

BY: Troya **TN:** E13 **BT:** I. tabakanın sonu **TD:** ETÇ II **KM:** Gözüküyor. **HR:** açık gri **YR:** açık gri **YI:** Astarlı ve perdahlı. Çark izleri belirgin. **YY:** Schliemann 1881, 244. no.: 23; Kuhne 1976, 49, lev. 40: 2.

Res. 1: 2

BY: Troya **TN:** E12 **BT:** II. tabaka sonu **TD:** ETÇ III **YR:** Genel bir tanımlamaya göre, siyah, gri veya kırmızı olabilir. **YY:** Schliemann 1881, 442, no. 406.

Res. 1: 3

BY: Troya **TN:** E9 **BT:** II. tabaka sonu **TD:** ETÇ III **YR:** Genel bir tanımlamaya göre, siyah, gri veya kırmızı olabilir. **YY:** Schliemann 1881, 443. no. 412.

Res. 1: 4

BY: Troya **TN:** E1 **BT:** II. tabaka sonu **TD:** ETÇ III **YR:** Genel bir tanımlamaya göre, siyah, gri veya kırmızı olabilir. **YY:** Schliemann 1881, 443, no. 411.

Res. 1: 5

BY: Troya **TN:** F1 **BT:** II. tabaka sonu **TD:** ETÇ **YR:** Genel bir tanımlamaya göre, siyah, gri veya kırmızı olabilir. **YY:** Schliemann 1881, 442, no. 410.

Res. 1: 6

BY: Troya **TN:** F3 **BT:** II. tabaka sonu **TD:** ETÇ **YR:** Genel bir tanımlamaya göre, siyah, gri veya kırmızı olabilir. **YY:** Schliemann 1881, 442, no. 407.

Res. 1: 7

BY: Troya **TN:** F5a **BT:** II. tabaka sonu **TD:** ETÇ **YR:** Genel bir tanımlamaya göre, siyah, gri veya kırmızı olabilir. **YY:** Schliemann 1881, 442, no. 408.

Res. 2: 1

BY: Lidar **TN:** E6 **BT:** Nekropol (1) **TD:** ETÇ III **YI:** Detaylı bilgi olmamasına karşın dış yüzeyde bant boyama veya spiral perdahlama söz konusudur. **DA:** Malzeme ve teknik özelliklerine değinilmemiş. Fotoğraftan anlaşıldığı kadarıyla dış yüzeyde düzensiz bant boyama, spiral peredah veya bir çeşit saklı astar uygulaması söz konusu olabilir. G.Algaze (Algaze 1990, 329: dn. 41) bu kapların bant boyalı olabileceklerini belirtmektedir. **YY:** Hauptmann 1983, 97, res. 12: alt sırada sol başta.

Res. 2: 2

BY: Lidar **TN:** E6 **BT:** Nekropol (1) **TD:** ETÇ III **YI:** Detaylı bilgi olmamasına karşın dış yüzeyde bant boyama veya spiral perdahlama söz konusudur. **DA:** Malzeme ve teknik özelliklerine değinilmemiş. Fotoğraftan anlaşıldığı kadarıyla dış yüzeyde düzensiz bant boyama, spiral peredah veya bir çeşit saklı astar uygulaması söz konusu olabilir. G.Algaze (Algaze 1990, 329: dn. 41) bu kapların bant boyalı olabileceklerini belirtmektedir. **YY:** Hauptmann 1983, 97, res. 12: alt sırada ortada.

Res. 2: 3

BY: Lidar **TN:** F1a **BT:** Nekropol (1) **TD:** ETÇ III **YI:** Detaylı bilgi olmamasına karşın dış yüzeyde bant boyama veya spiral perdahlama söz konusudur. **DA:** Malzeme ve teknik özelliklerine değinilmemiş. Fotoğraftan anlaşıldığı kadarıyla dış yüzeyde düzensiz bant boyama, spiral peredah veya bir çeşit saklı astar uygulaması söz konusu olabilir. G.Algaze (Algaze 1990, 329: dn. 41) bu kapların bant boyalı olabileceklerini belirtmektedir. **YY:** Hauptmann 1983, 97, res. 12: alt sırada sağ başta.

Res. 3: 1

BY: Lidar **TN:** C2c **BD:** E Nekropolünde taş sanduka mezarlardan ele geçmiş. **TD:** Erhanedanlar III **YI:** Fotoğraftan anlaşıldığı kadarıyla dış yüzeyde çark izleri belirgin. **YY:** Mellink 1983, 433, lev. 58, fig. 8: ilk sırada soldan ikinci kap.

Res. 3: 2

BY: Lidar **TN:** D3 **BD:** E Nekropolünde taş sanduka mezarlardan ele geçmiş. **TD:** Erhanedanlar III **YI:** Fotoğraftan anlaşıldığı kadarıyla dış yüzeyde çark izleri belirgin. **YY:** Mellink 1983, 433, lev. 58, fig. 8: ilk sırada soldan üçüncü kap.

Res. 3: 3

BY: Lidar **TN:** D3 **BD:** E Nekropolünde taş sanduka mezarlardan ele geçmiş. **TD:** Erhanedanlar III **YI:** Fotoğraftan anlaşıldığı kadarıyla dış yüzeyde çark izleri belirgin. **YY:** Mellink 1983, 433, lev. 58, fig. 8: ilk sırada soldan dördüncü kap.

Res. 3: 4

BY: Lidar **TN:** E12 **BD:** E Nekropolünde taş sanduka mezarlardan ele geçmiş. **TD:** Erhanedanlar III **YI:** Fotoğraftan anlaşıldığı kadarıyla dış yüzeyde çark izleri belirgin. **YY:** Mellink 1983, 433, lev. 58, fig. 8: ilk sırada sol baştaki kap.

Res. 3: 5

BY: Titriş Höyük **TN:** F7 **BD:** Oda mezar içinde bulunmuş. **TD:** Orta-geç ETÇ **YI:** Fotoğraftan anlaşıldığına göre dış yüzeyde halka perdah izleri görülmektedir. **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri hakkında bilgi verilmemiştir. **YY:** Algaze vd. 1992, 38-39, fig. 11.

Res. 3: 6

BY: Titriş Höyük **TN:** E2 **BD:** Oda mezar içinde bulunmuş. **TD:** Orta-geç ETÇ **YI:** Fotoğraftan anlaşıldığına göre dış yüzeyde halka perdah izleri görülmektedir. **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri hakkında bilgi verilmemiştir. **YY:** Algaze vd. 1992, 38-39, fig. 11.

Res. 3: 7

BY: Titriş Höyük **TN:** F5b **BD:** Oda mezar içinde bulunmuş. **TD:** Orta-geç ETÇ **YI:** Fotoğraftan anlaşıldığına göre dış yüzeyde halka perdah izleri görülmektedir. **DA:** Malzeme ve teknik özellikleri hakkında bilgi verilmemiştir. **YY:** Algaze vd. 1992, 38-39, fig. 11.

Res. 4: 1

BY: Tepecik **TN:** D4 **BD:** 12/K açması **BT:** 3c yapı katı **TD:** ETÇ III **YI:** Fotoğrafından çark izlerinin belirgin olduğu görülüyor. **DA:** Yayında sadece Kuzey Suriye ithali olarak bahsedilmiş. **YY:** Esin 1979, 87, lev.57:1 sol.

Res. 4: 2

BY: Tulintepe (bkz. lev. 90: 2)

Res. 4: 3

BY: Pulur-Sakyol (bkz. lev. 90: 3)

Res. 4: 4

BY: Tepecik **TN:** E12 **BD:** Tepe düzlüğü - U evi **BT:** 3. yapı katı **TD:** ETÇ III **YI:** Çark izleri belirgin. **DA:** Yayında sadece ithal Akkad malı olarak bahsedilmiş. **YY:** Esin 1972, 144, lev. 105: 2.

Res. 4: 5

BY: Tepecik **TN:** E12 **BD:** Tepe düzlüğü 12/K açması CE mekanı **BT:** 2b yapı katı **TD:** ETÇ III **YI:** Çark izleri belirgin. **DA:** Yayında sadece Kuzey Suriye ithali olarak söz edilmiş. **YY:** Esin 1979, 87, lev. 57: 1 sağ.

Res. 5: 1

BY: Gedikli **TN:** E6 **BD:** Güneydoğu etekteki C sondajında açığa çıkarılan M-2 no.lu oda mezarda bulunmuş. **TD:** ETÇ **YI:** Fotoğraftan anlaşıldığına göre dış yüzey tek renk tonuna sahip, ayrıca çok ince çark izleri belirgin. **YY:** Alkim U.B. ve H. Alkim 1966. 21, res. 45.

Res. 5: 2

BY: Kargamış **TN:** F2 **BD:** R.W.1 no.lu mezar **TD:** ETÇ **HR:** koyu gri **YI:** Fotoğrafından anlaşıldığına göre dış yüzeyde halka perdah izleri var. **YY:** Woolley 1921, 133: lev. 27: d4.

Res. 5: 3

BY: Tilmen Höyük **TN:** F5 **TD:** ETÇ III **HR:** siyahımsı gri **YI:** Fotoğrafından dış yüzeyinin halka perdahlı olduğu görülmektedir. **YY:** Alkim U.B. 1962a, 7; Kühne 1976, 47, lev. 42: 1.

Res. 5: 4

BY: Gedikli **TN:** F2 **BD:** Güneydoğu etekteki C saondajında M-5 no.lu mezarda ele geçmiş. **TD:** ETÇ **YI:** Fotoğraftan dış yüzeyinin halka perdahlı olduğu görülüyor. **YY:** Alkim 1965, 82, res. 8: alt sırada soldan beşinci kap.

Res. 5: 5

BY: Gedikli **TN:** F2 **BD:** Güneydoğu etekteki C saondajında M-5 no.lu mezarda ele geçmiş. **TD:** ETÇ **YI:** Fotoğraftan dış yüzeyinin halka perdahlı olduğu görülüyor. **YY:** Alkim 1965, 82, res. 8: alt sırada soldan altıncı kap.

Res. 6: 1

BY: Tarsus - Gözlu Kule **TN:** E15d **BD:** 119 no.lu oda **BT:** 16.00 m. seviyesi **TD:** ETÇ II 4 **KU:** aç.: yaklaşık 14 cm. **KM:** kum ve minerel **HR:** kırmızımsı devetuyu **YI:** Boyun kısmına kadar spiral perdahlı, boyundan yukarısı belirgin çark izli. **DA:** Boyun ve omuzda kırmızı renkte bant bezeme var. **YY:** Goldmann 1956, 130, fig. 263: 369; Mellink 1989, 322-323, 330, lev. 61: 5a.

Res. 6: 2

BY: Tarsus - Gözlu Kule **BD:** 119 no.lu oda **BT:** 16.00 m. seviyesi
TD: ETÇ II 4 **KM:** kum ve minerel **HR:** kırmızımsı devetuyu **YI:** Çark izleri belirgin. **YY:** Goldmann 1956, 130, fig. 263: 369; Mellink 1989, 322-323, 330, lev. 61: 5b.

Res: 6: 3

BY: Tarsus - Gözlu Kule **BD:** 119 no.lu oda **BT:** 16.00 - 16.30 m. seviyesi. **TD:** ETÇ II 4 **YI:** Fotoğrafında dış yüzeyde çark izlerinin belirgin olduğu görülüyor. **YY:** Goldmann 1956, 130, fig. 263: 370; Mellink 1989, 322 dn. 25.

Res. 6: 4

BY: Tarsus - Gözlu Kule **EN:** 38.1220 **TN:** F5b **BT:** 10.65 m. seviyesi
TD: ETÇ III **KU:** yu.: 14.5 cm. aç.: 6.1 cm. **KM:** mika, taşçık ve deniz kabuğu **HR:** koyu gri **YI:** Halka perdahlı. **YY:** Goldman 1956, 154, fig. 268: 617; Mellink 1989, 326-327, lev. 64: 2.

Res. 6: 5a-b

BY: Tarsus - Gözlu Kule **BD:** 16.10 - 16.30 m. seviyesindeki duvarların içinden ele geçmiş. **BT:** 16.00 - 16.30 m. seviyesi **TD:** ETÇ II 4 **KM:** seyrek ve küçük taş tanecikler **HR:** pembemsi devetuyu **DA:** Dış yüzey donuk kırmızı renkte bant boyalı. **YY:** Goldmann 1956, 114, fig. 244: 154a-b; Mellink 1989, 322-323, dn. 25.

Res. 6: 6

BY: Tarsus - Gözlu Kule **BD:** 51 no.lu oda **BT:** 9.65 m. seviyesi **TD:** ETÇ **KM:** tanecik katkılı **HR:** gri **YI:** Dış ve iç yüzeyde çark izleri belirgin. Dış yüzeyde dikey perdah izleri gözlenmektedir. **YY:** Goldmann 1956, 154, fig. 739.

Res. 7: 1

BY: Kultepe **TN:** E3a **BT:** 15. kat **TD:** ETÇ II **KU:** yu.: 9.1 cm. aç.: 9 cm. **HR:** kırmızımsı devetuyu **YI:** Dış yüzey spiral perdahlı. **YY:** Üzguç T. 1986, 37, dn. 29, fig. 3-16.

Res. 7: 2

BY: Kultepe **TN:** E1e **BT:** 15. kat **TD:** ETÇ II **KU:** yu.: 8.8 cm. aç.: 8.9 cm. **HR:** kırmızımsı devetuyu **YI:** Dış yüzey spiral perdahlı. **YY:** Üzguç T. 1986, 37, dn. 29, fig. 3-15.

Res. 7: 3

BY: Kultepe (bkz. lev. 96: 2)

Res. 7: 4

BY: Kultepe (bkz. lev. 96: 3)

Res. 7: 5

BY: Kultepe (bkz. lev. 96: 1)

Res. 8: 1

BY: Girnavaz **YY:** Erkanal 1990, res. 9.

Res. 8: 2

BY: Girnavaz YY: Erkanal H. 1990. res. 10.

Res. 8: 3

BY: Girnavaz YY: Erkanal H. 1990. res. 8.

Res. 8: 4

BY: Girnavaz YY: Erkanal H. vd. 1993. res. 13.

Res. 8: 5

BY: Girnavaz YY: Erkanal H. 1991. res. 8.

MERKEZLER	SAGLAM KAPLAR	PARCALAR
Girnavaz	177	65
Gir Bunas	-	4
Gir Harrin	-	43
Gir Herzem	-	21
Gir Karakuvve	-	1
Gir Koriyye	-	52
Tell Ermen	-	4
Mardin Cevresi	4	-
Uctepe	-	10
Pir Huseyin Höyüğü	-	2
Harran	1	13
Karacalı Höyük	-	1
Kurban Höyük	9	52
Lidar Höyük	8	-
Titriş Höyük	3	-
Hayaz Höyük	-	3
Kahta (no. 126)	-	1
Samsat	6	7
Gedikli (Karahöy.)	5	-
Kargamış	4	4
Leylit Höyük	-	1
Oylum Höyük	1	-
Tilmen Höyük	1	-
Şavi Höyük	-	1
Değirmentepe	2	26
Korucutepe	1	1
Körtepe	-	1
Norşuntepe	7	2
Pulur-Sakyol	1	-
Tepecik	4	5
Tulintepe	1	-
Arslantepe	3	3
Tell Tayinat	-	1
Tarsus	1	5
Kultepe	4	8
Alışar	1	-
Troya	7	-
Toplam	251	337

Tablo 1 : Değerlendirilen Toplam Malzeme

Hamur	TABAKALAR								Mez.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1	-	-	-	-	-	-	1	-	9
2	1	-	-	-	-	-	8	1	15
3	-	-	-	-	-	-	2	2	27
4	1	-	-	-	-	-	2	1	9
5	-	-	-	1	-	-	-	-	13
6	-	-	-	2	-	-	-	-	37
7	-	-	-	1	-	1	1	-	26
8	-	-	-	1	-	-	-	-	-
9	-	-	-	1	-	-	2	1	2
10	-	-	1	-	-	-	-	-	6
11	-	-	1	1	-	-	-	-	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Topl.	2	-	2	7	-	1	16	5	144

Tablo 2: Girnavaz'da ele geçen sağlam veya tüm profil veren metalik kapların tabakalara göre sayısal yoğunluğu ile bu kapların hamur istatistiği

Hamur	T A B A K A L A R									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Mez.
1	4	-	-	-	-	2	4	-	2	-
2	4	2	1	9	7	4	2	2	4	-
3	11	-	2	-	3	-	6	1	1	-
4	3	-	2	6	2	-	1	1	1	-
5	2	-	1	3	1	-	-	-	-	-
6	1	-	1	2	1	-	2	1	1	3
7	8	-	2	2	-	-	5	1	-	1
8	1	-	-	2	-	1	-	-	1	-
9	3	-	1	1	1	2	2	-	6	-
10	1	1	2	2	1	-	-	3	-	-
11	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
12	1	-	-	-	-	-	-	8	1	1
13	10	1	5	3	-	-	2	1	-	-
14	10	1	6	17	2	1	5	-	4	-
15	21	-	12	18	4	11	13	7	8	4
Topl.	80	5	36	67	22	21	42	25	29	9

Tablo 3: Girnavaz'da ele geçen profil veren parçaların tabakalara göre sayısal yoğunluğu ve bunların hamur istatistiği

Hamur (Girnavaz)	T A B A K A L A R													Toplam	%
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Mez.					
1 (76)	460	-	30	200	10	95	135	10	40	-	980	5			
2 (77 A)	650	140	410	605	185	145	425	170	195	110	3035	15.6			
3 (77 B)	555	50	130	175	155	95	240	260	60	290	2015	10.4			
4 (77 C)	250	10	80	420	100	50	120	45	60	20	1145	6			
5 (77 D)	270	-	205	210	80	10	100	20	-	10	905	4.5			
6 (78)	80	-	35	170	15	5	255	20	55	150	785	4			
7 (79)	495	-	130	210	-	-	295	95	25	30	1280	6.5			
8 (80 A)	40	-	-	50	-	5	80	20	10	-	205	1			
9 (80 B)	340	-	40	10	15	65	270	10	135	80	965	5			
10 (81)	10	20	55	20	10	10	20	45	-	20	210	1			
11 (82)	-	-	25	45	-	-	20	-	-	-	90	0.5			
12 (83)	10	-	10	-	-	15	10	-	10	35	90	0.5			
13 (84 A)	325	10	165	50	-	-	80	10	15	-	655	3.3			
14 (84 B)	290	70	220	445	75	50	195	335	90	10	1780	9.2			
15 (84 C)	1120	-	580	780	195	315	1218	375	455	185	5323	27			
Toplam	4985	300	2115	3390	840	860	3463	1420	1150	940	19463				
%	25.6	1.5	10.9	17.4	4.3	4.4	17.8	7.3	5.9	4.8					

Tablo 4: Girnavaz'da ele geçen profil ve amorf parçaların tabakalara göre ağırlık olarak yoğunluğu ve bunların hamur istatistiği

MERKEZLER	TABAK (A) TIPLERİ							
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8
Girnavaz	x		x	x	x			x
Gir Bunas				x				
Gir Harrin	x		x					
Gir Herzem	x				x			
Gir Koriye	x		x		x			
Harran						x		
Kurban Höyük	x	x		x			x	
Kahta (no.126)			x					
Kürtepe	x							
Norşuntepe				x				
Kargamış				x				
Tell Ailun			x		x			
Tell Brak	x		x		x			
Tell el Hawa		x						
Tell Hadidi	x							
Tell Huera		x			x			
Tell Leilan		x						
Tell Mozan	x							

Tablo 5: Anadolu ve Anadolu dışında ele geçen metalik tabak tiplerinin yayılışı

Merkezler	ÇANAK (B) TIPLERİNİN YAYILIŞ ALANI									
	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10
Girnavaz	x	x	x	x		x	x	x	x	
Gir Bunas							x			
Gir Harrin	x	x		x	x					
Gir Herzem	x	x			x	x	x			
Gir Karakuvve	x									
Gir Koriye	x	x		x	x	x	x			
Tell Ermen				x						
Uçtepe		x				x				
Harran		x		x						
Kurban Höyük	x	x	x							
Hayaz Höyük							x			
Samsat							x			x
Değirmentepe		x					x			x
Tepecik		x								
Kargamış				x						
Hamam et Türkm.		x		x		x				
Mari		x								
Tell al-Hawa						x				
Tell Ailun				x		x				
Tell Brak		x	x	x	x	x				
Tell Hadidi				x	x					
Tell Huera		x		x	x	x	x			
Tell Jidle		x								
Tell Leilan						x	x			
Tell Melebiya				x						
Tell Mozan	x				x					
Terqa		x			x					

Tablo 6: Anadolu ve Anadolu dışında ele geçen metalik çanak tiplerinin yayılışı

MERKEZLER	KASE (C) TIPLERİ							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Girnavaz	x	x					x	
Gir Bunas						x		
Gir Harrin	x							
Gir Herzem	x							
Gir Koriye	x			x				
Uçtepe	x	x						
Harran	x							
Kurban Höyük	x				x		x	
Lidar		x	x					
Hayaz Höyük						x	x	
Samsat	x		x			x		
Kargamış	x							
Leylit Höyük								x
Şavi Höyük						x		
Değirmentepe	x	x		x		x	x	
Norşuntepe	x			x				
Pulur-Sakyol		x						
Tepecik	x							
Tulintepe		x						
Arslantepe	x	x						
Çağar Bazar		x						
Hammam et Türk.	x							
Mari		x						
Tawi		x						
Tell Ailun	x			x				
Tell al-Hawa	x	x						
Tell Brak	x	x	x			x		
Tell Hadidi	x						x	x
Tell Huera	x			x		x	x	
Tell Leilan							x	x
Tell Melebiya		x						
Tell Selenkahi.							x	

Tablo 7: Anadolu ve Anadolu dışında ele geçen metalik kase tiplerinin yayılışı

MERKEZLER	BARDAK (D) TIPLERİ				
	D1	D2	D3	D4	D5
Uçtepe		x	x		
Harran			x		
Lidar			x		
Samsat	x				
Oylum Höyük					x
Korucutepe		x			
Tepecik				x	
Arslantepe				x	
Mari		x			
Tell al-Hawa			x		
Tell Brak			x		
Tell Hadidi	x	x			
Tell Huera		x			
Tell Rifa'at					x

Tablo 8: Anadolu ve Anadolu dışında ele geçen metalik bardak tiplerinin yayılışı

MERKEZLER	ÇÖMLEK (E) TIPLERİ										
	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	E8	E9	E10	E11
Girnavaz	x	x	x		x		x		x	x	x
Gir Harrin					x					x	
Gir Koriye	x				x				x	x	x
Gir Herzem	x									x	x
Uçtepe	x										x
Pir Hüseyin									x		
Harran										x	x
Karaçalı Hö.									x		
Kurban Höyük	x	x	x			x			x	x	
Ildar Höyük						x					
Titriş Höyük		x									
Samsat									x		
Gedikli						x					
Kargamış				x							x
Değirmentepe	x		x		x						
Korucutepe					x						
Norşuntepe			x					x			
Tepecik	x										
Kultepe	x		x						x		
Troya	x								x		
Çağar Bazar	x									x	
Hafaci	x										
Hammam Türk.	x										
Mari	x		x								
Tawi	x							x			
Tell al-Hawa	x										
Tell Barri	x									x	
Tell Brak	x	x							x	x	
Tell Hadidi		x		x	x	x	x	x	x	x	
Tell Huera	x					x	x			x	x
Tell Leilan			x								
Tell Maşnaka	x										
Tell Melebi.		x					x		x	x	
Tell Mozan	x		x						x		
Terqa	x	x		x				x			

Tablo 9a: Anadolu ve Anadolu dışında ele geçen metalik çömlek tiplerinin yayılışı

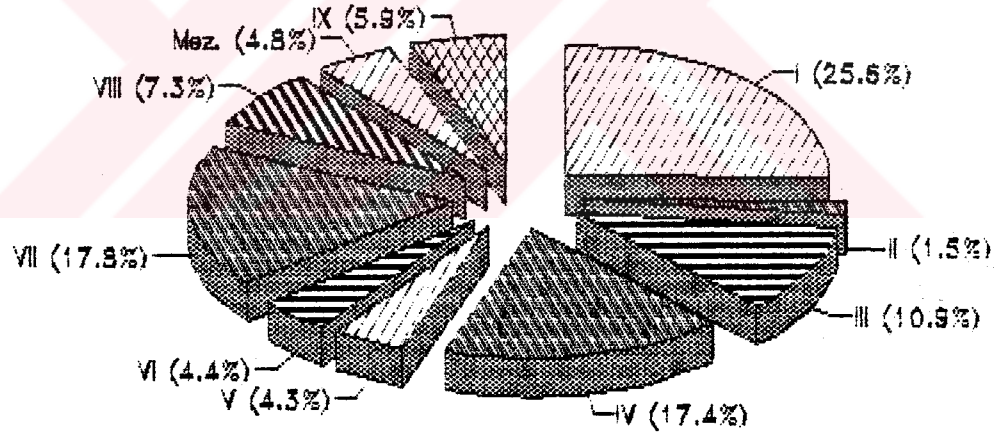
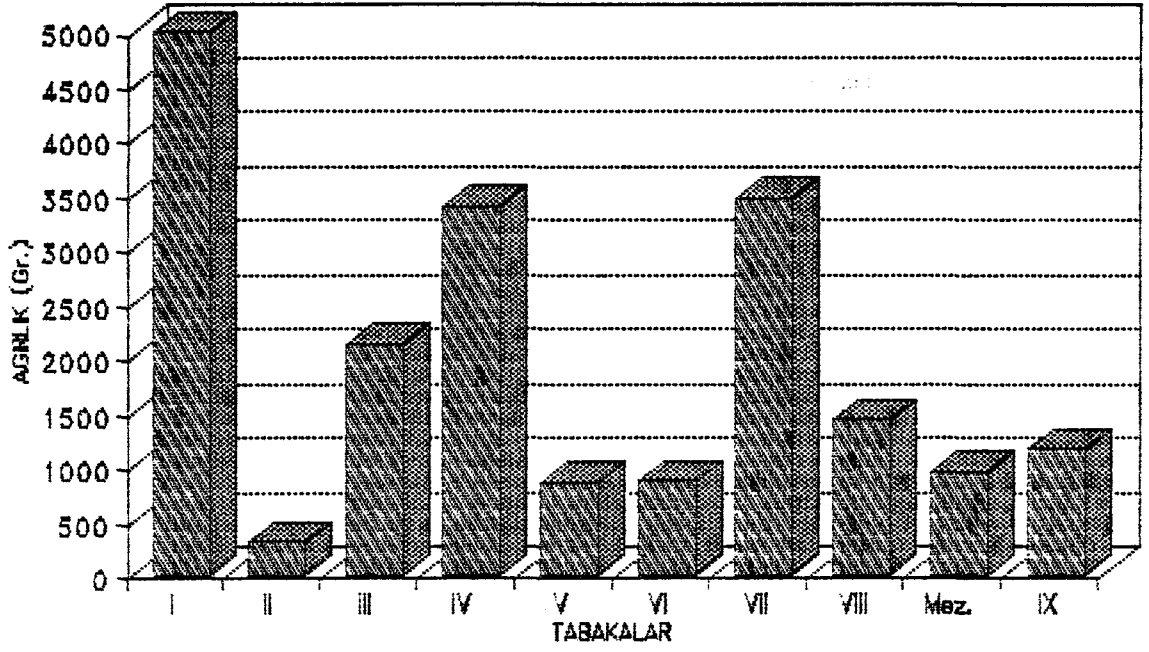
MERKEZLER	ÇÖMLEK (E) TIPLERİ										
	E 12	E 13	E 14	E 15	E 16	E 17	E 18	E 19	E 20	E 21	E 22
Girnavaz	x		x	x	X			x			x
Gir Bunas										x	
Gir Harrin				x							
Gir Koriye										x	
Mardin Çevresi		x				x			x		
Harran	x									x	
Kurban Höyük	x									x	x
Lidar Höyük	x										
Norşuntepe	x										
Tepecik	x										
Tarsus				x							
Kultepe							x				
Troya	x	x									
Çağar Bazar		x									
Habuba Kabira	x										
Mari					x						
Tell Ailun	x										
Tell Brak	x	x		x	x						
Tell Hadidi	x			x			x				
Tell Huera		x			x		x			x	
Tell Leilan											x
Tell Melebiya	x	x			x						
Tell Mozan					x						
Terqa							x				

Tablo 9b: Anadolu ve Anadolu dışında ele geçen metalik çömlek tiplerinin yayılışı

MERKEZLER	ŞİŞE (F) TIPLERİ						
	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7
Kurban Höyük	x	x			x		
Lidar Höyük	x						
Titriş Höyük					x		x
Samsat					x		
Gedikli		x			x	x	
Kargamış		x					
Tilmen Höyük					x		
Arslantepe	x		x				
Norşuntepe				x			
Tell Tayinat	x						
Tarsus					x		
Kultepe					x		
Troya	x		x		x		
Ebla				x	x		
Habuba Kabira						x	
Tawi					x		
Tell Amarna						x	
Tell Brak		x		x	x		
Tell Hadidi				x	x		
Tell Huera	x	x		x	x		
Terqa	x		x				

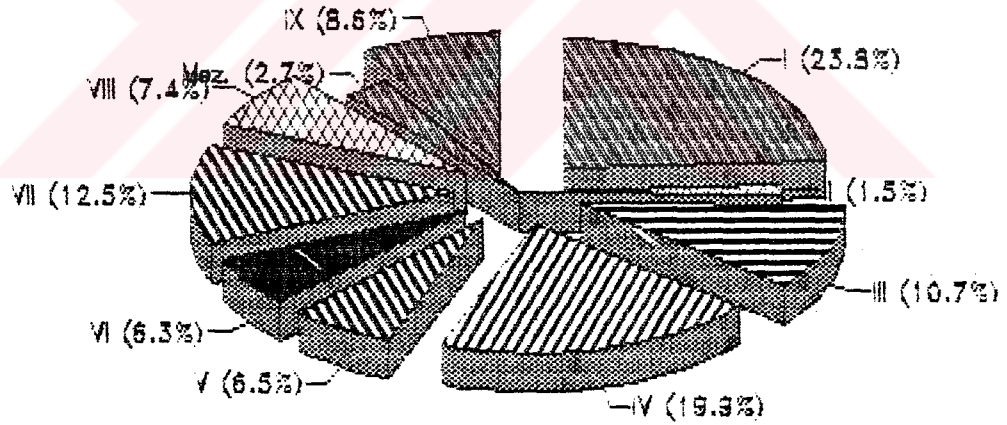
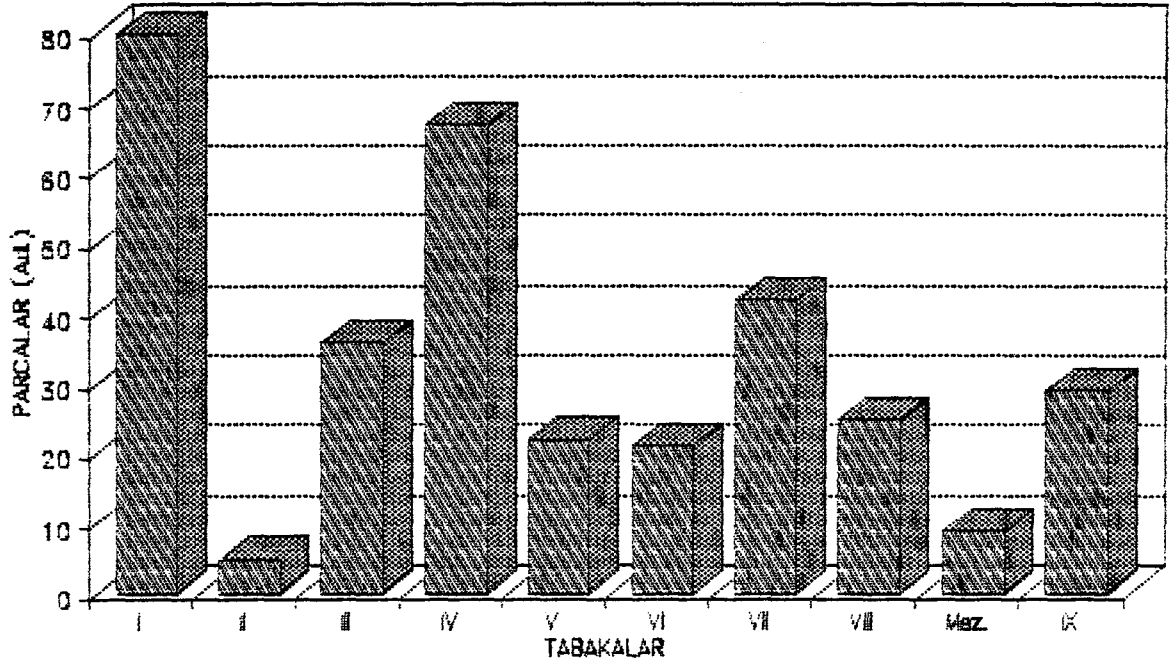
Tablo 10: Anadolu ve Anadolu dışında ele geçen metalik şişe tiplerinin yayılışı

KUZEYDOGU TERASI

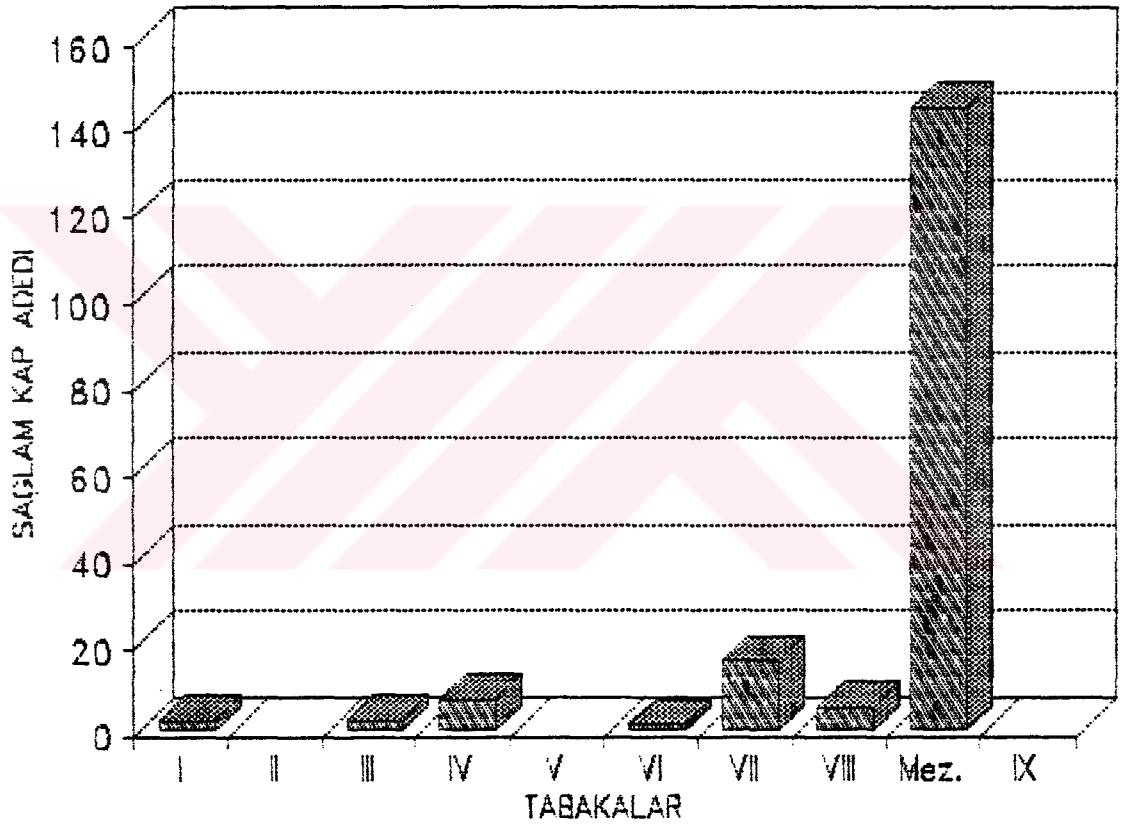
Grafik 1: Girnavaz'da ele gecen profil ve amorf metalik parçaların tabakalara göre yoğunluk grafiği

KUZEYDOGU TERASI

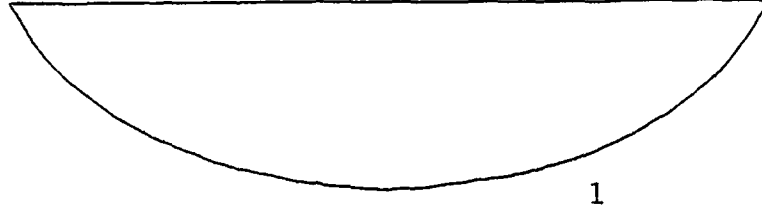

Grafik 2: Girnavaz'da ele geçen profilli metalik kap parçaların tabakalara göre yoğunluk grafiği

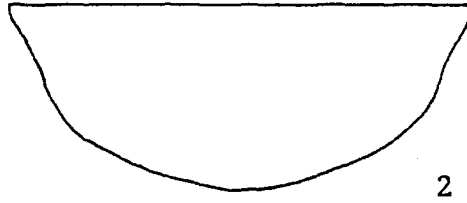
KUZEYDOGU TERASI

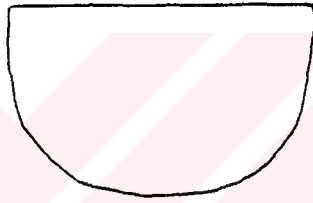
Grafik 3: Girnavaz'da ele gecen sağlam metalik kapların tabakalara göre yoğunluk grafiği

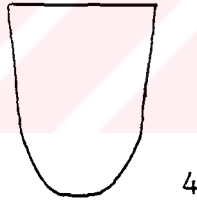
TABAK
 $A \geq 4Y$

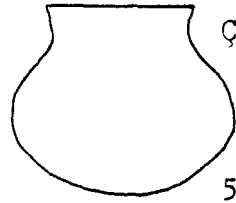
ÇANAK
 $A \geq 2Y$

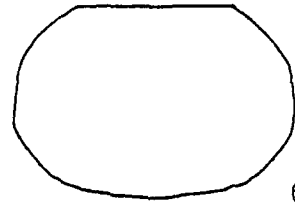
KASE
 $A \leq 2Y$

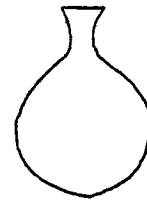
BARDAK
 $A \leq Y$

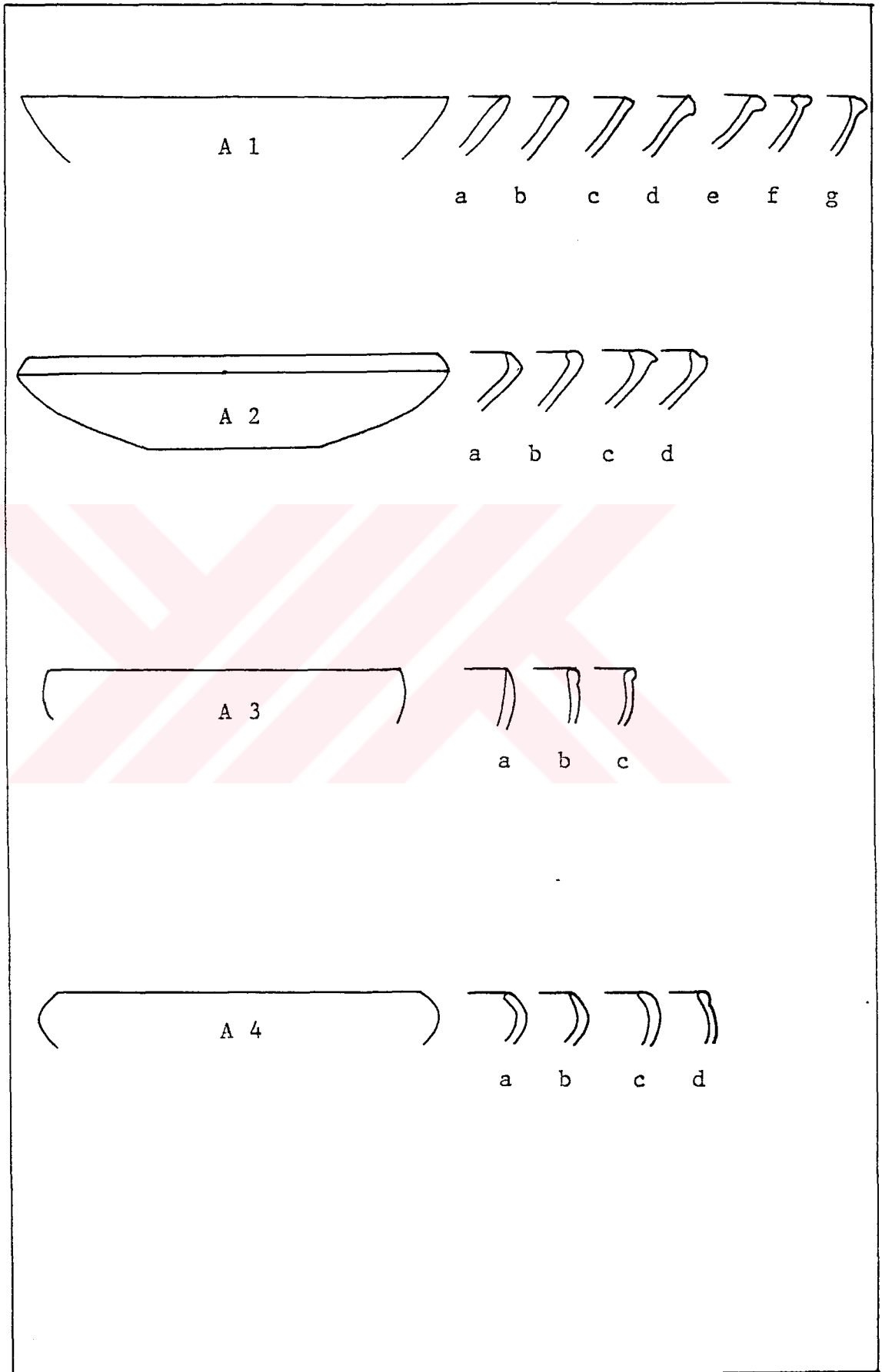
ÇÖMLEK
 $A < G$

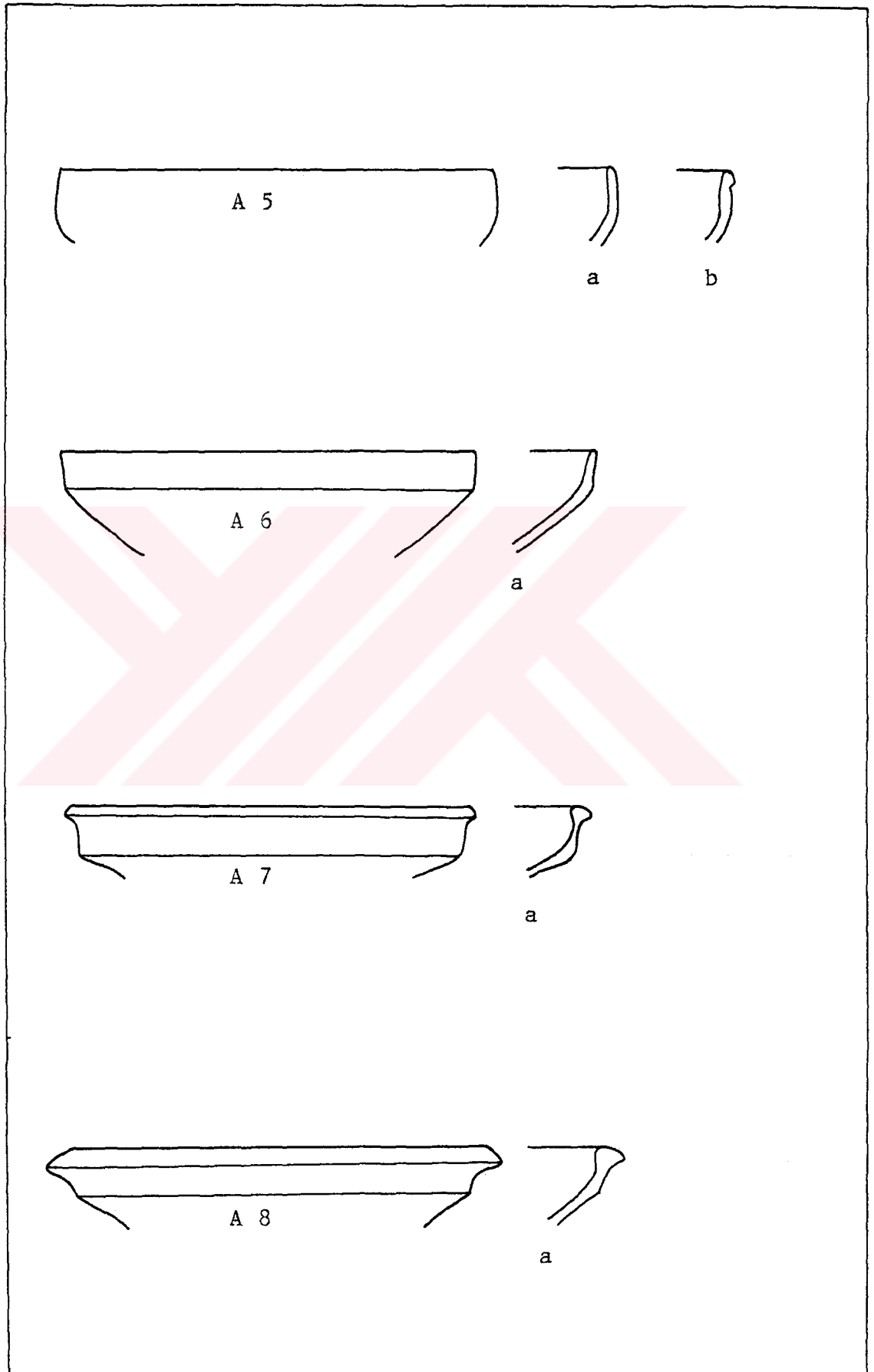

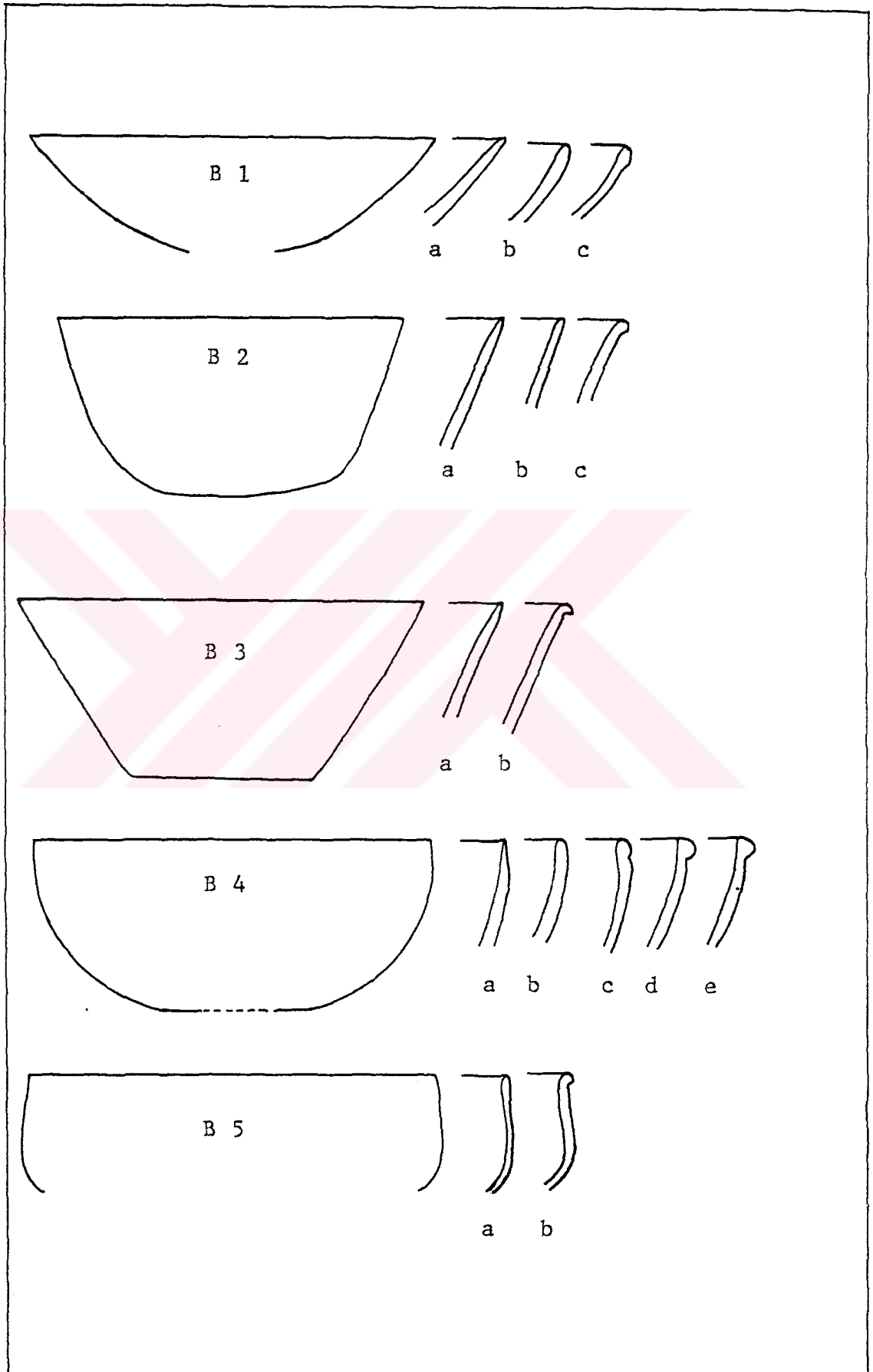
ŞİŞE
 $A < G$

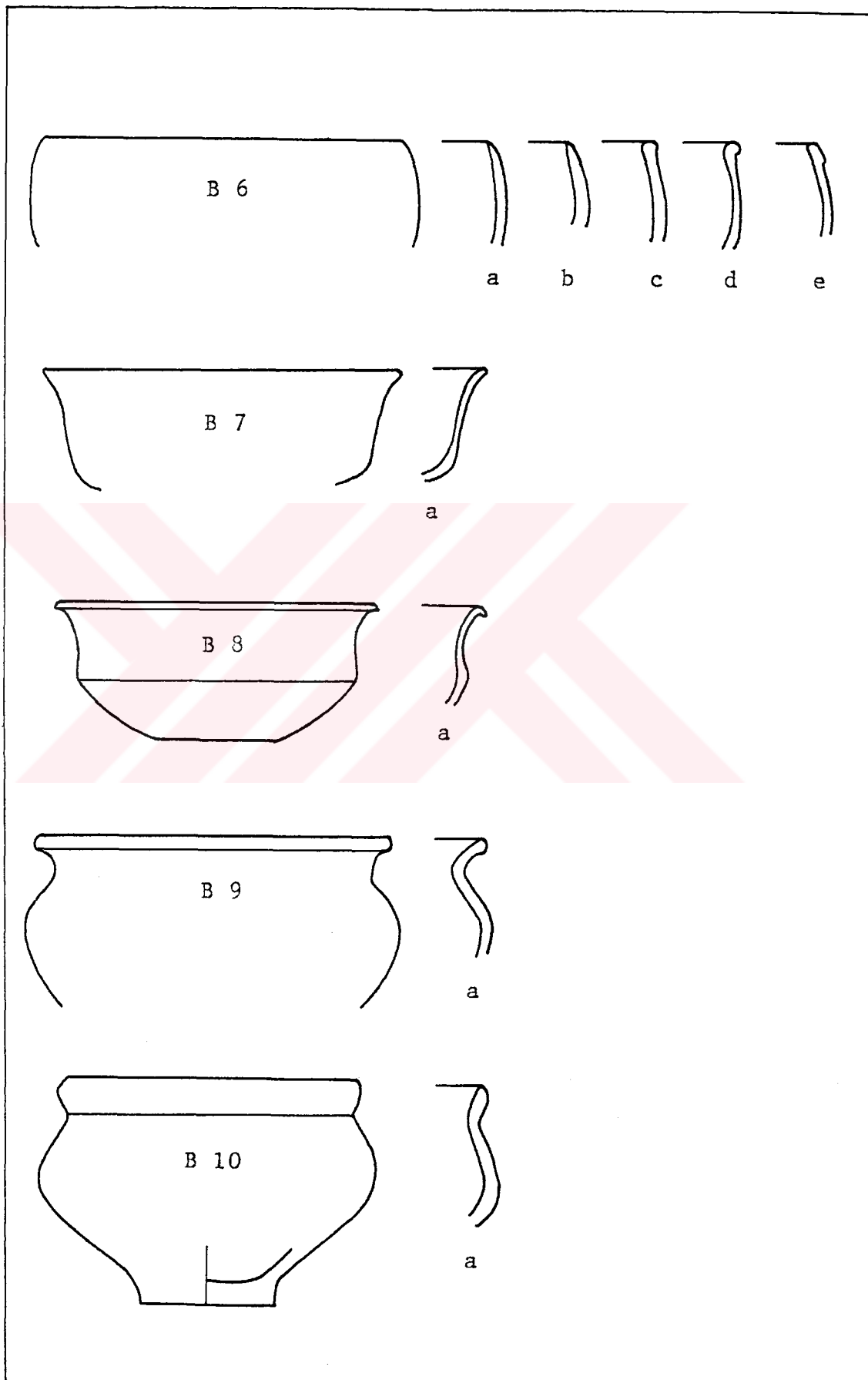

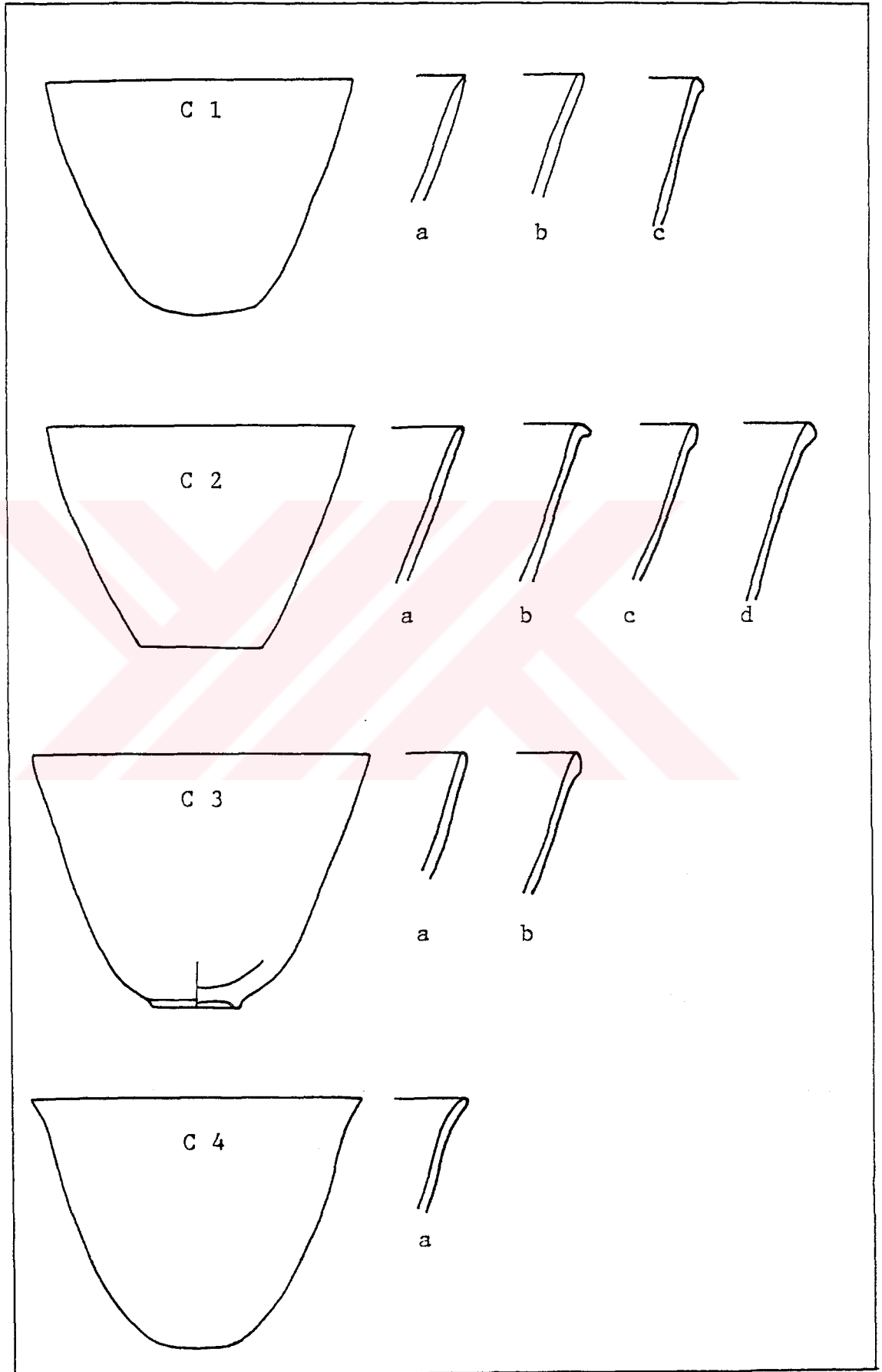
A=Ağız Çapı, Y=Yükseklik, G=Gövde Çapı

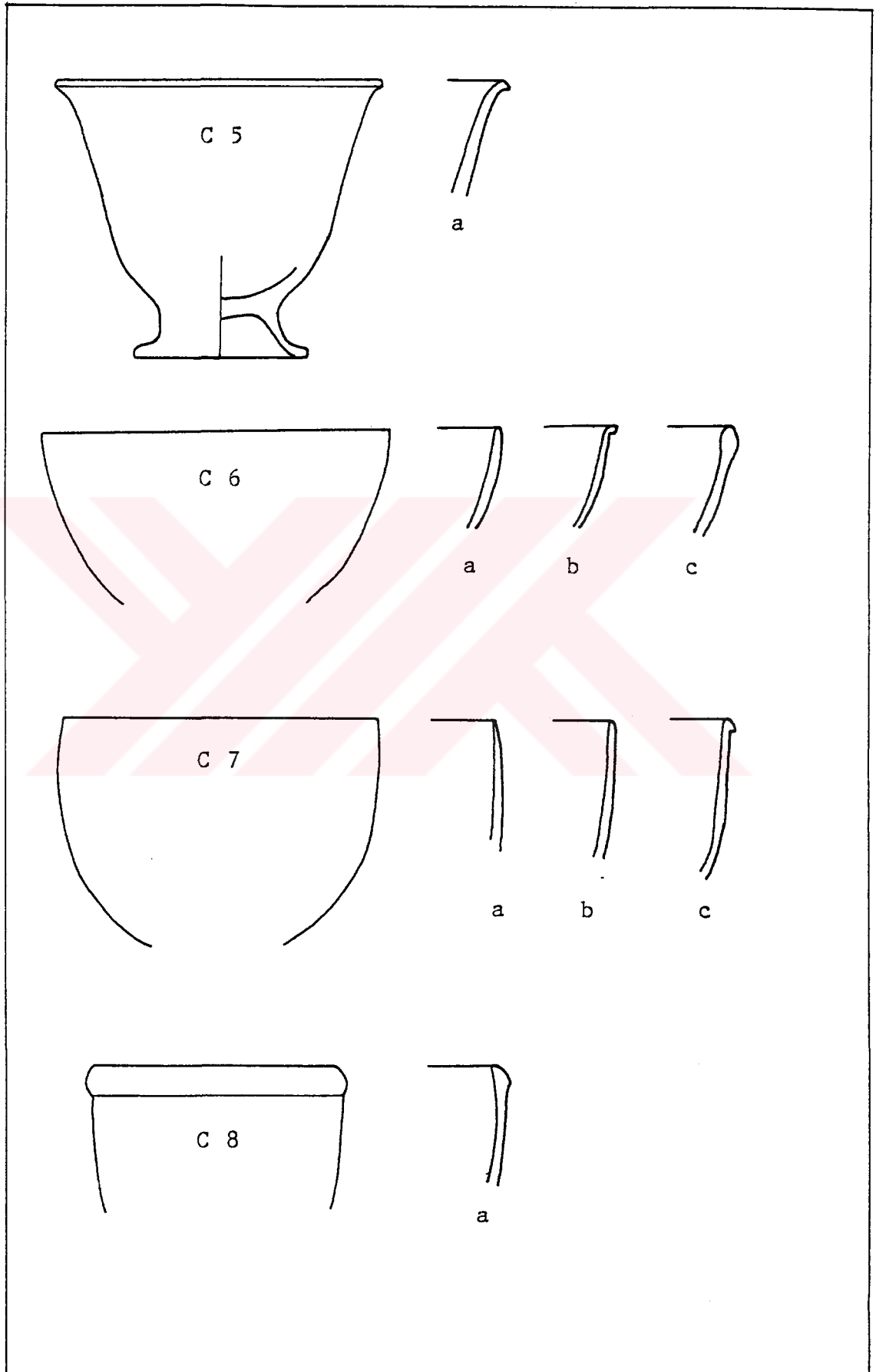

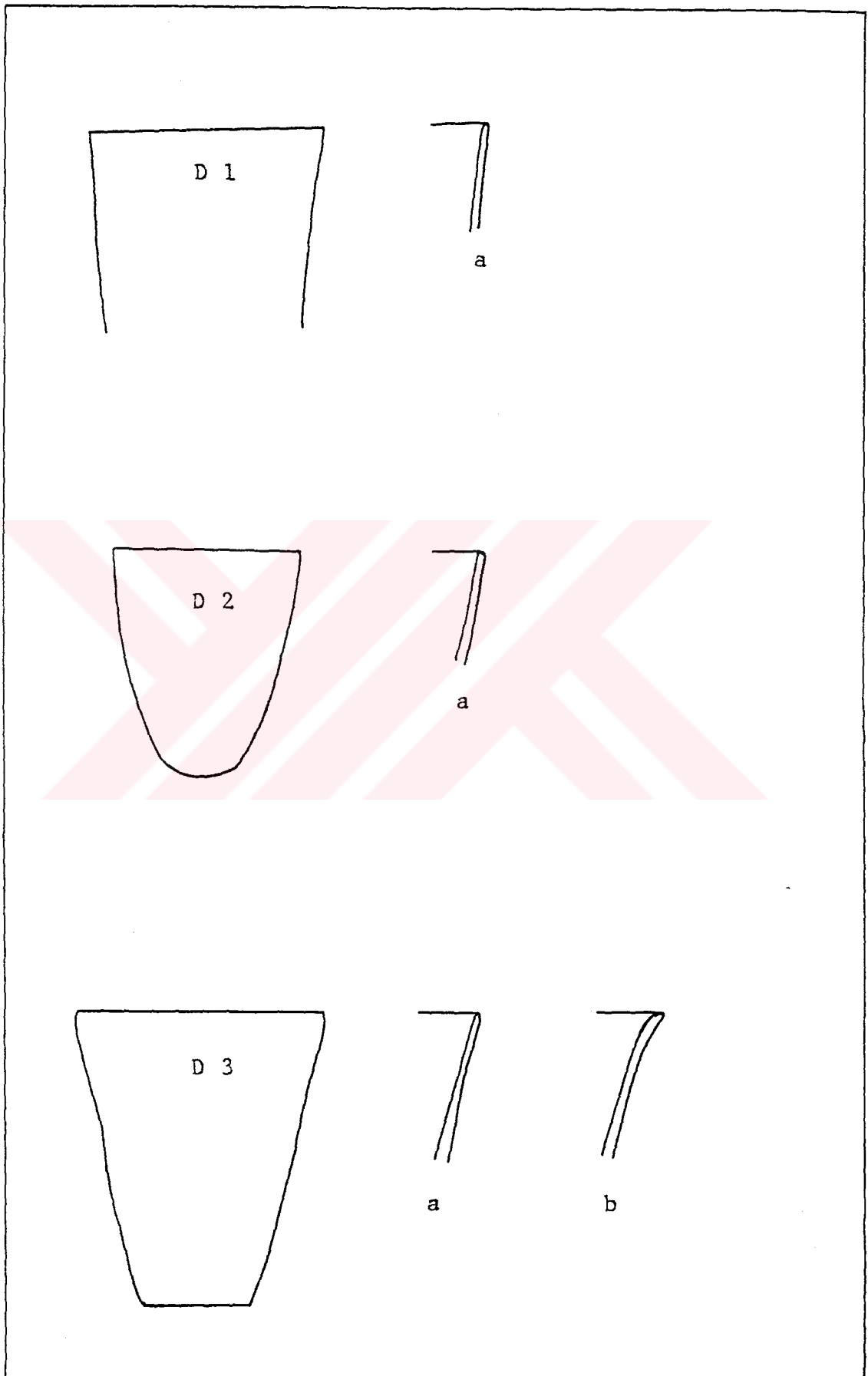

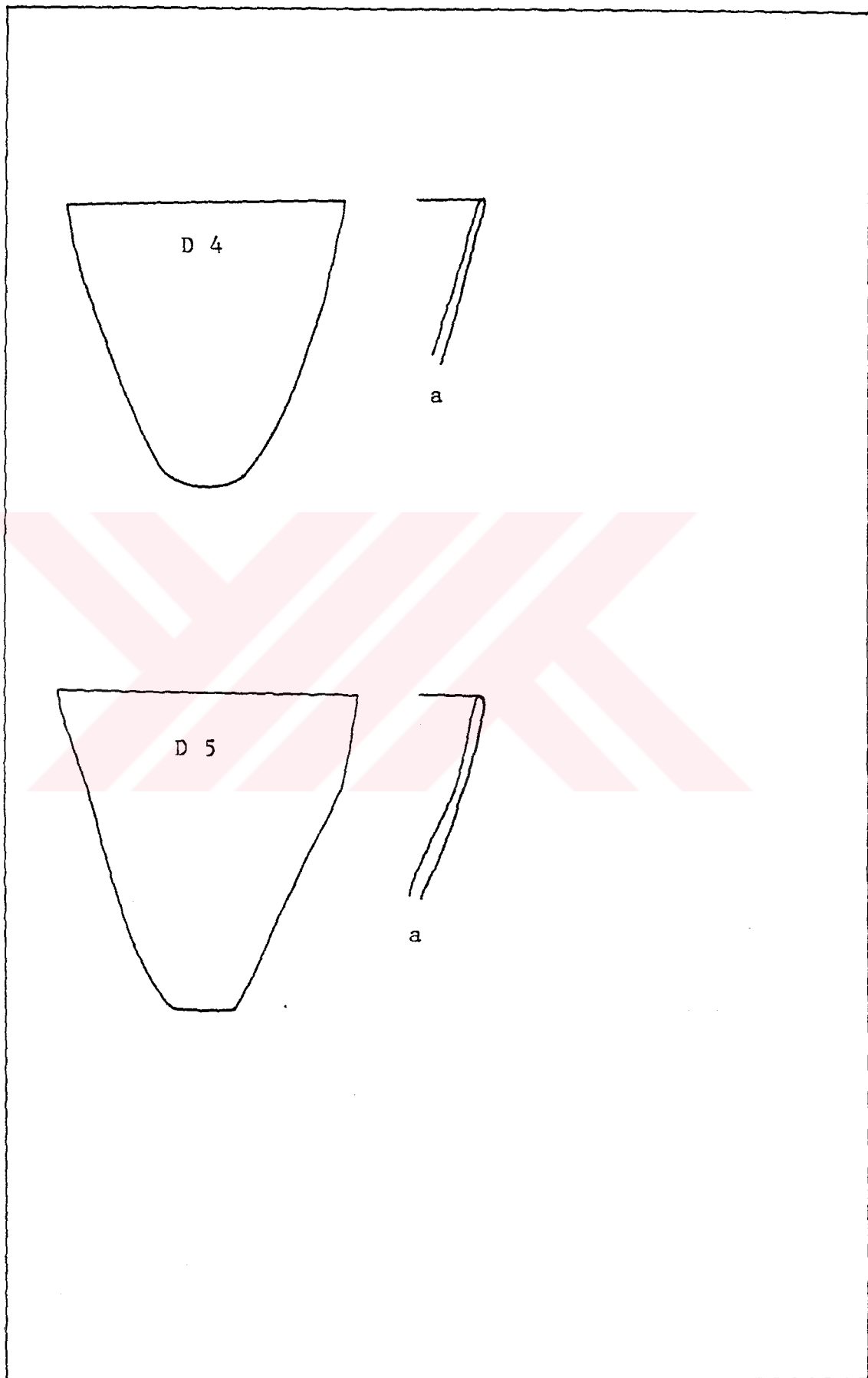

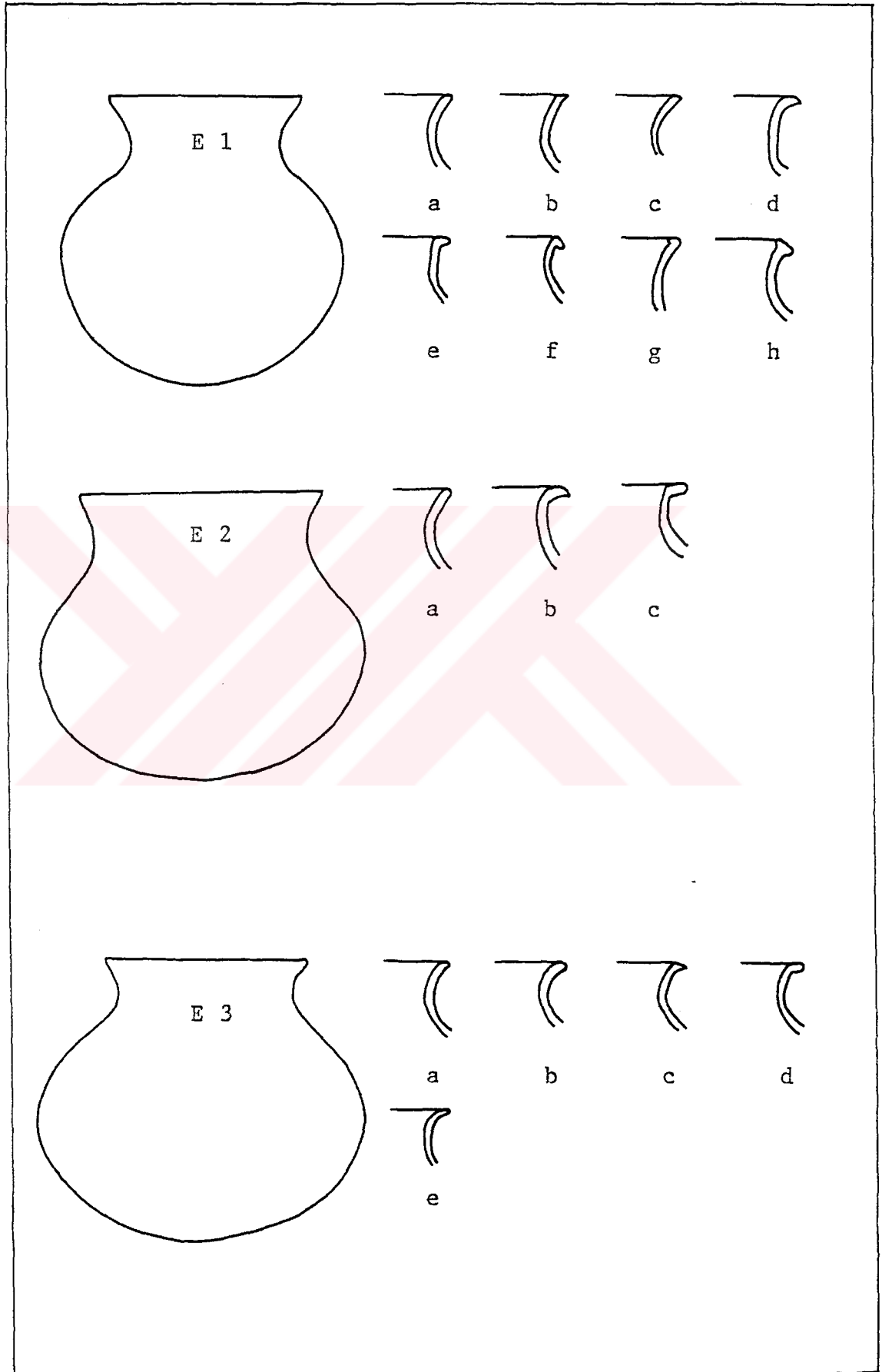

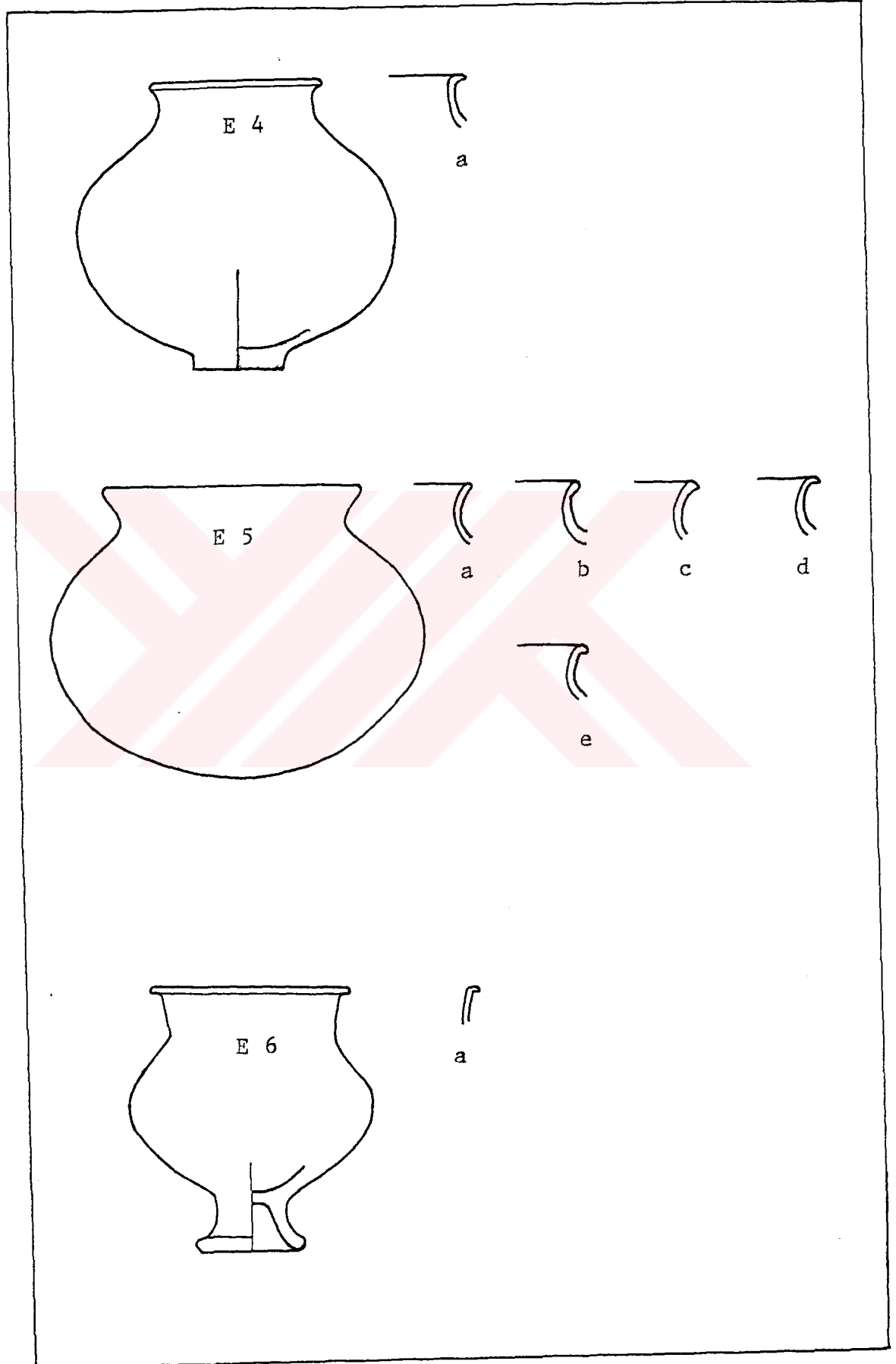

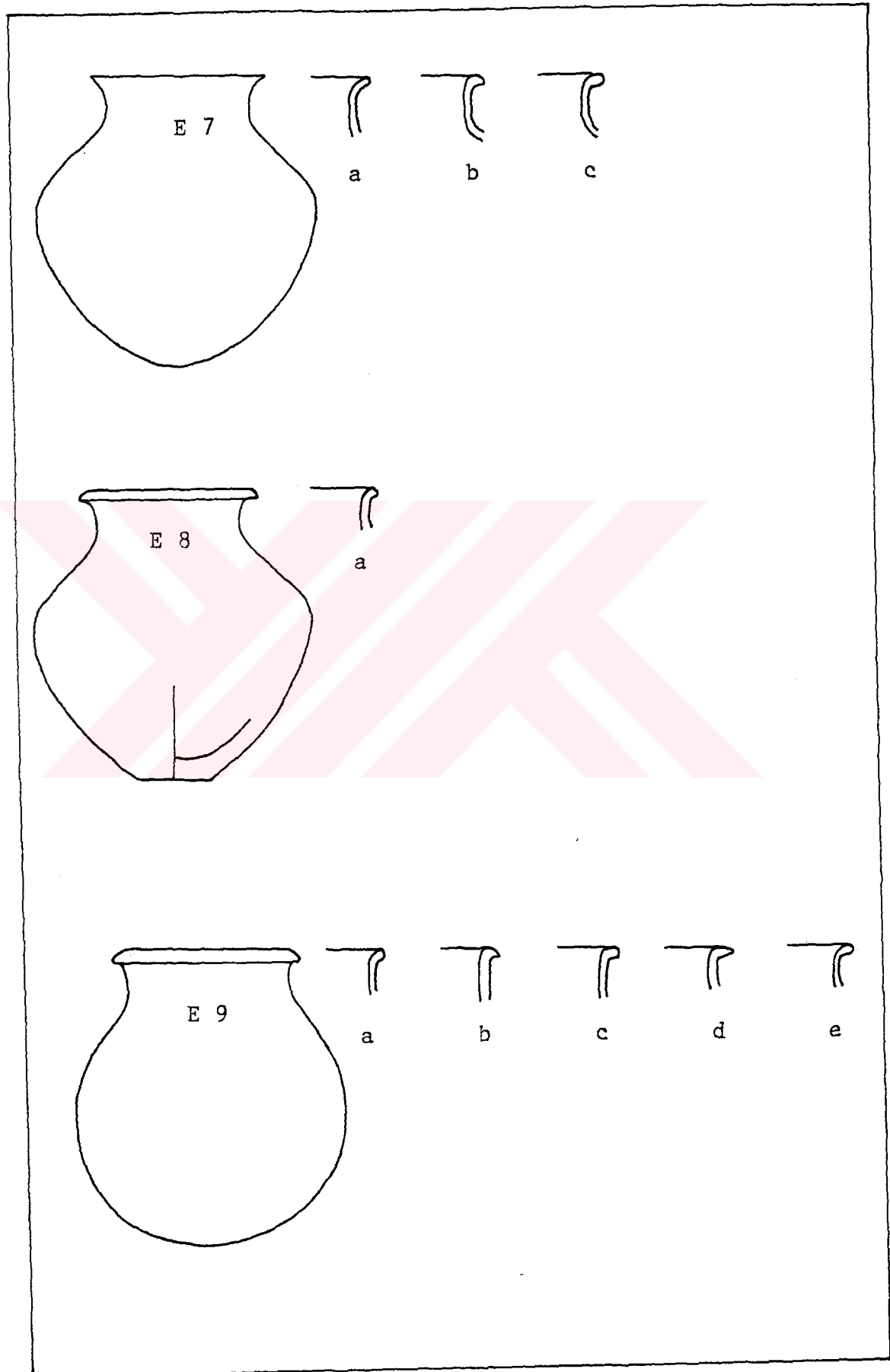

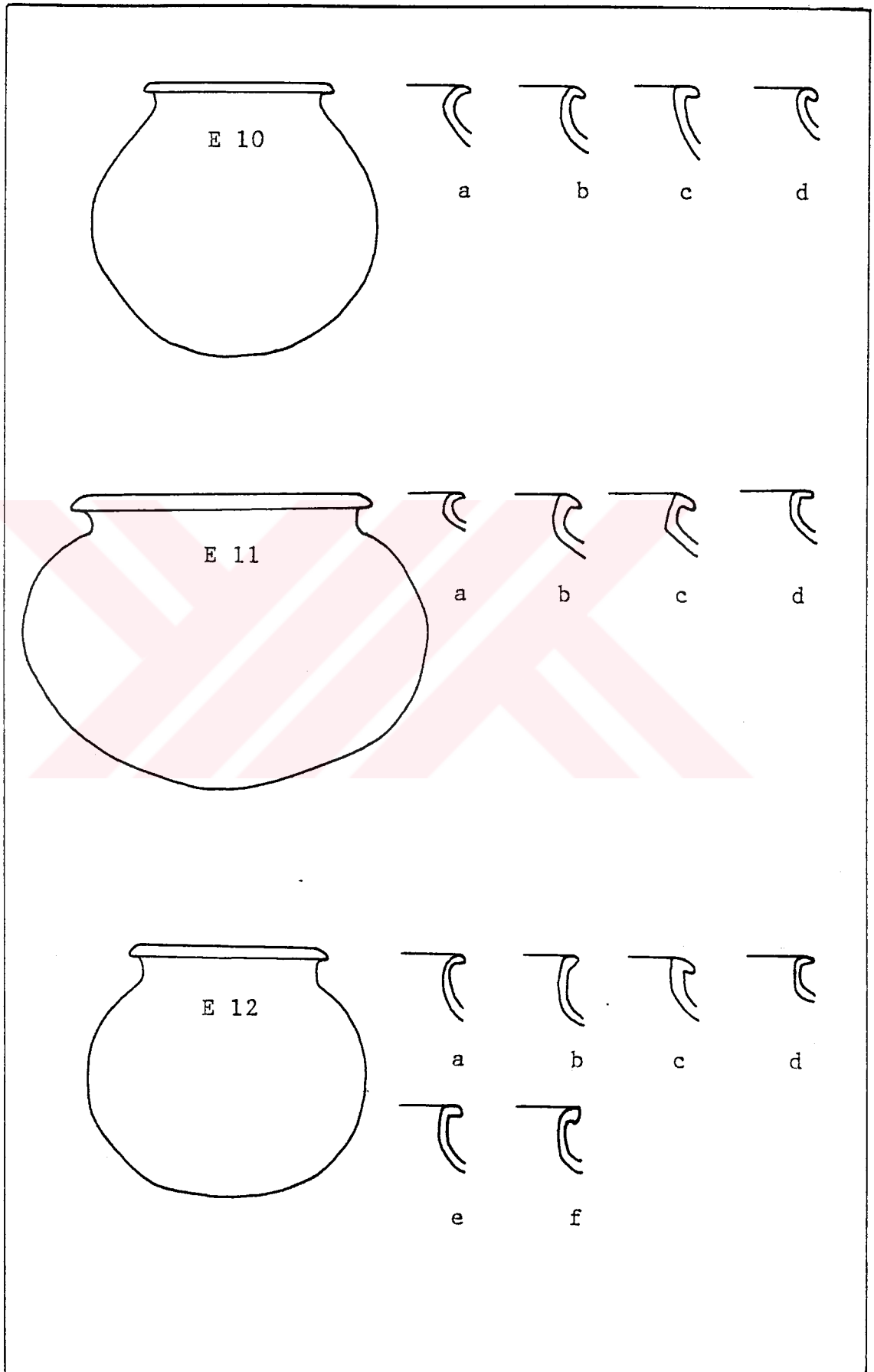

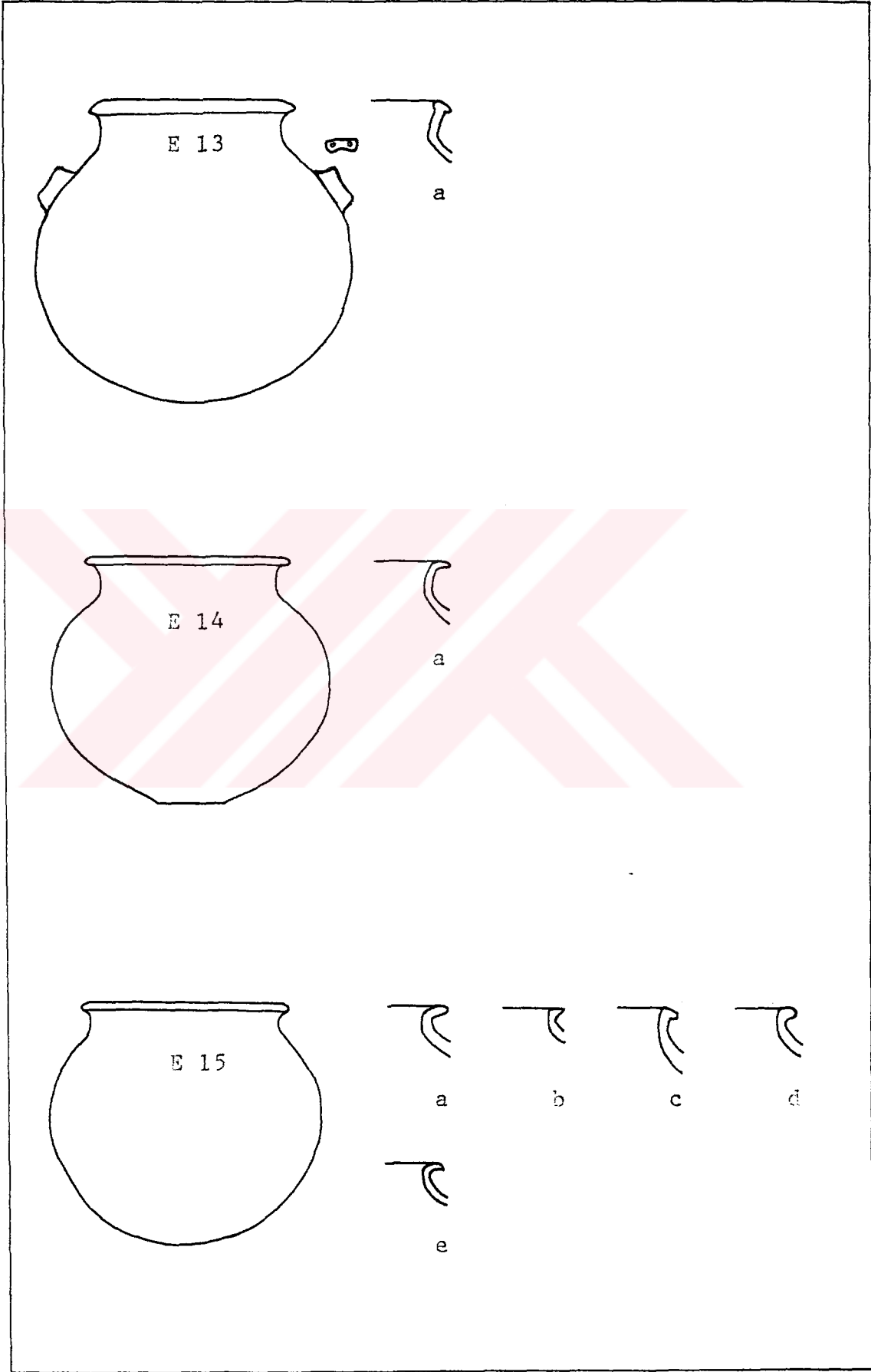

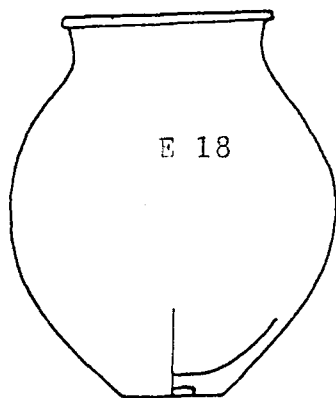
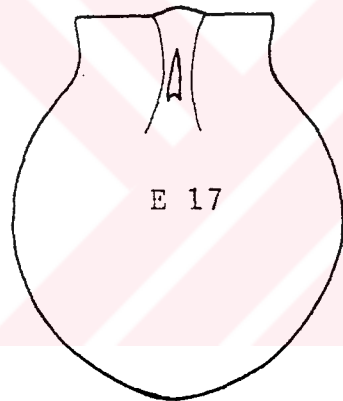
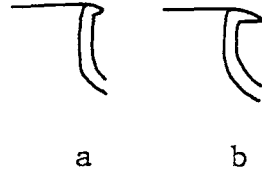
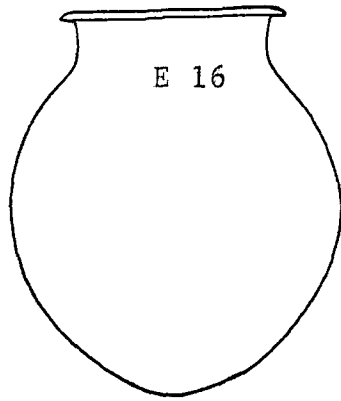

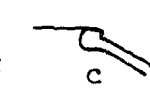
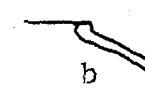
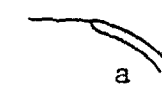
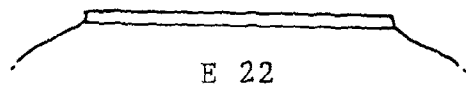
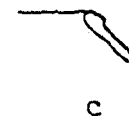
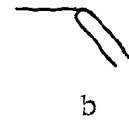
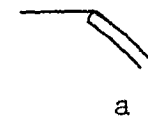
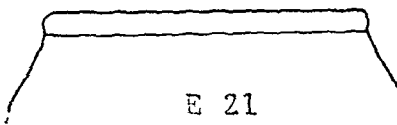
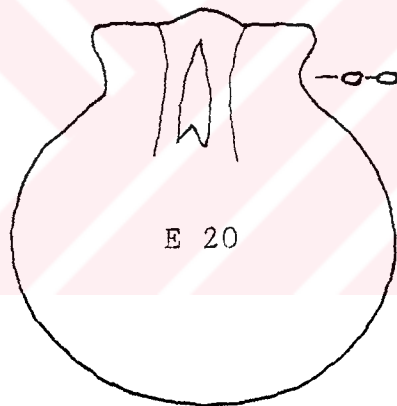
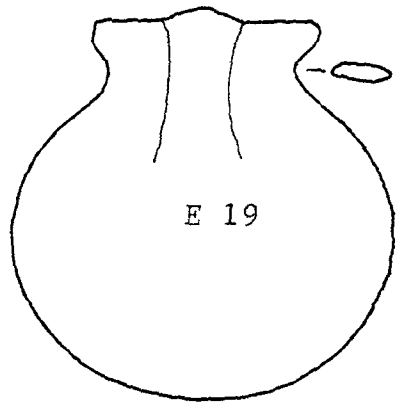

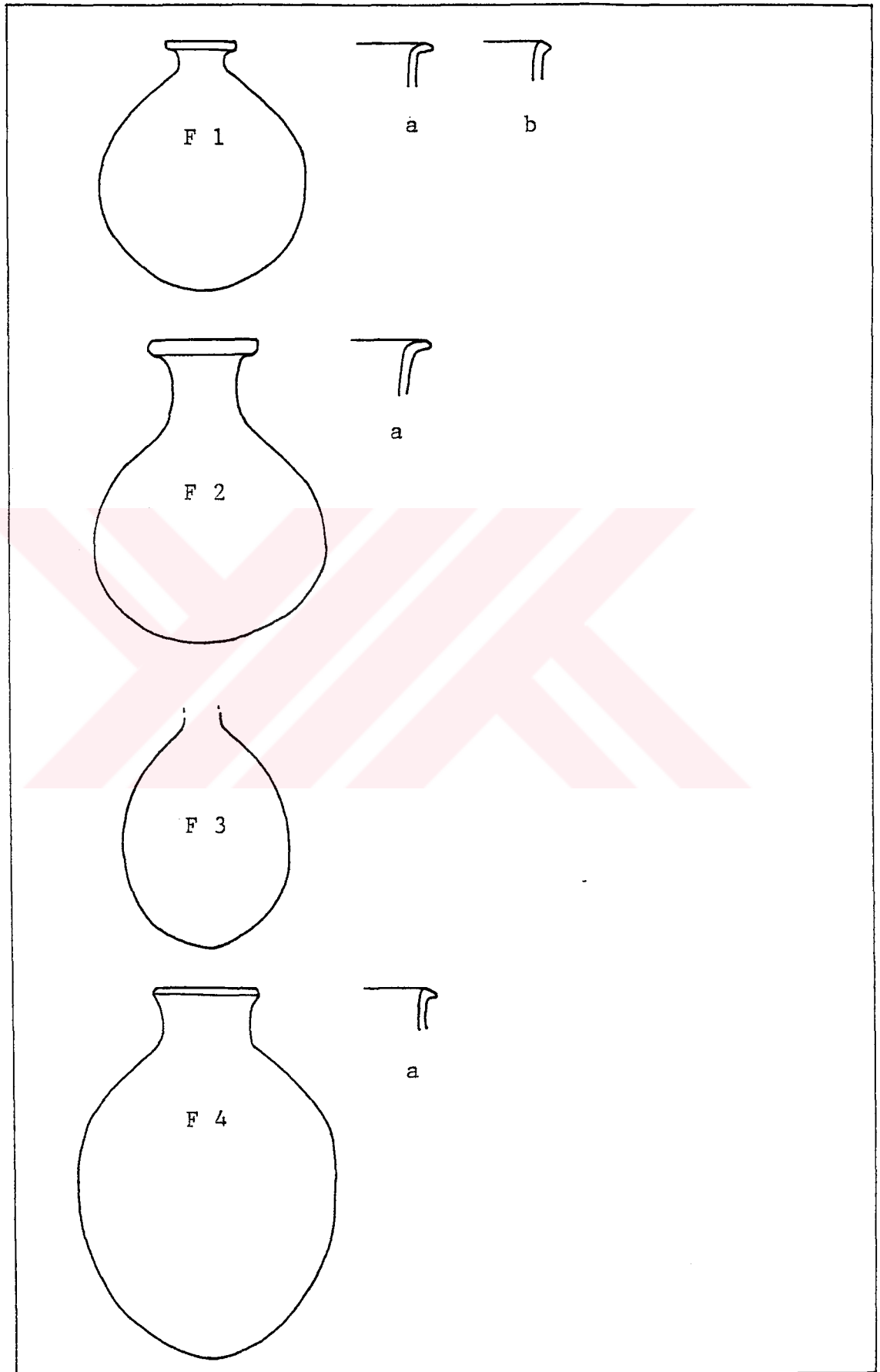

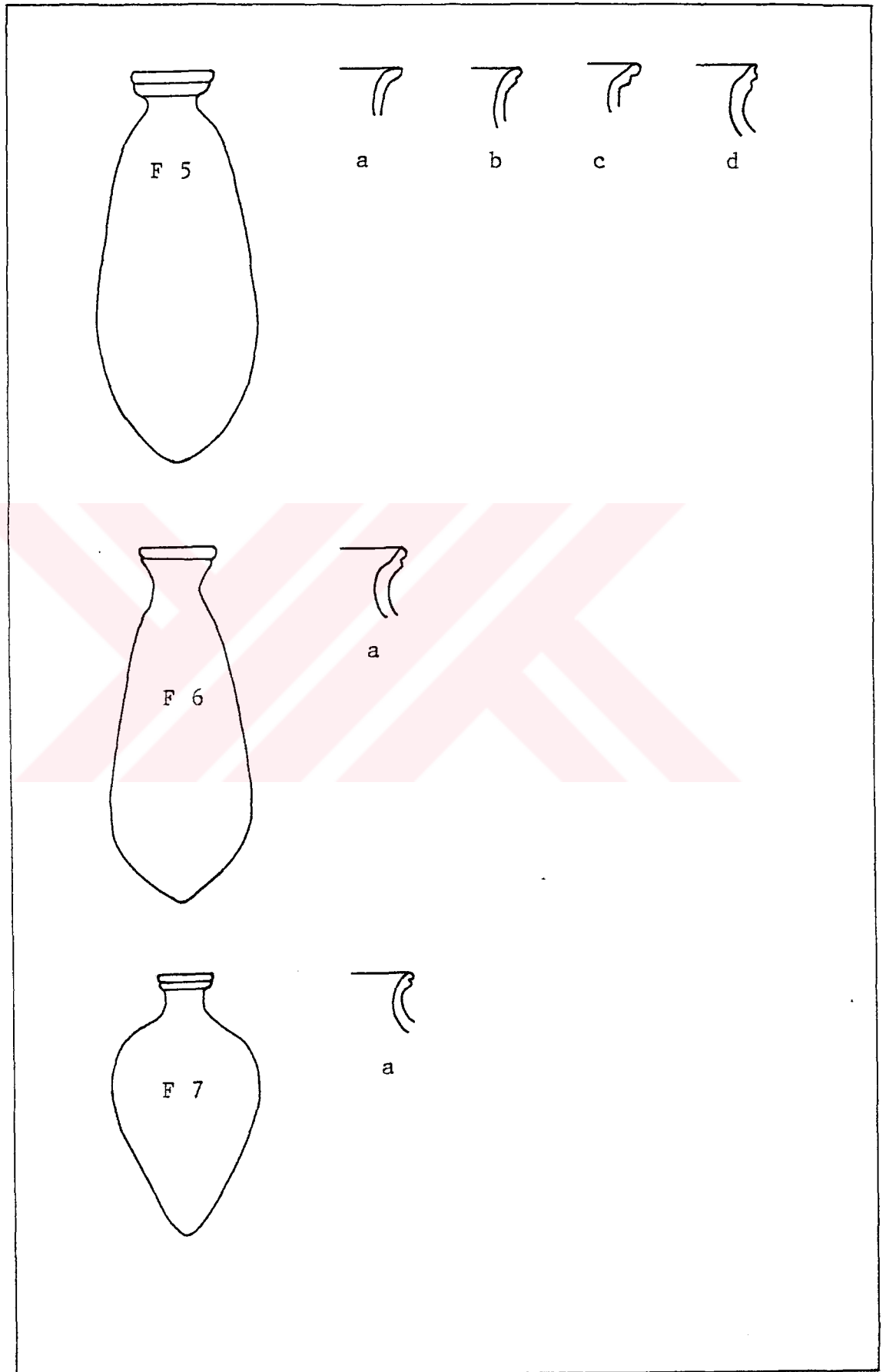

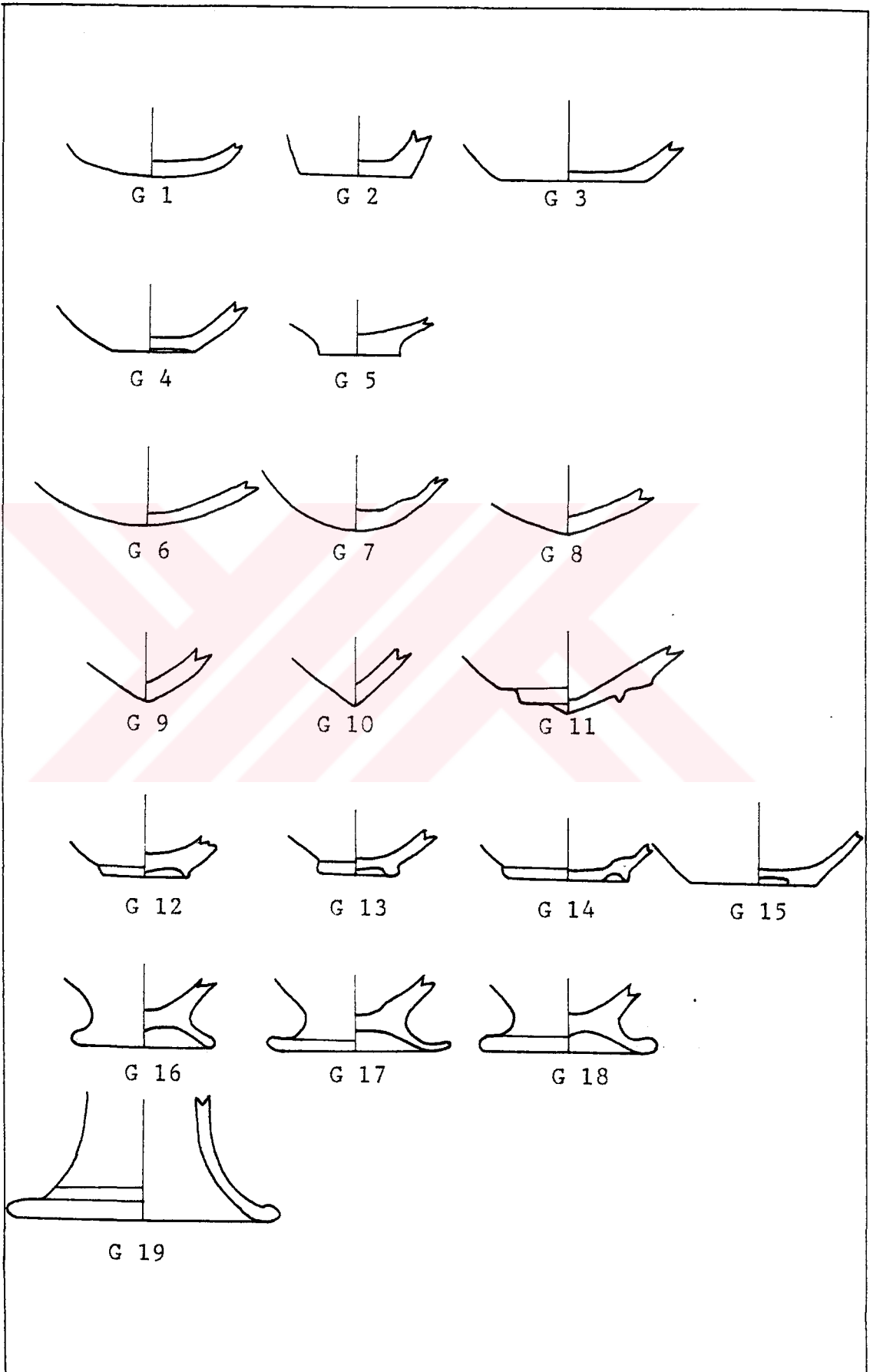

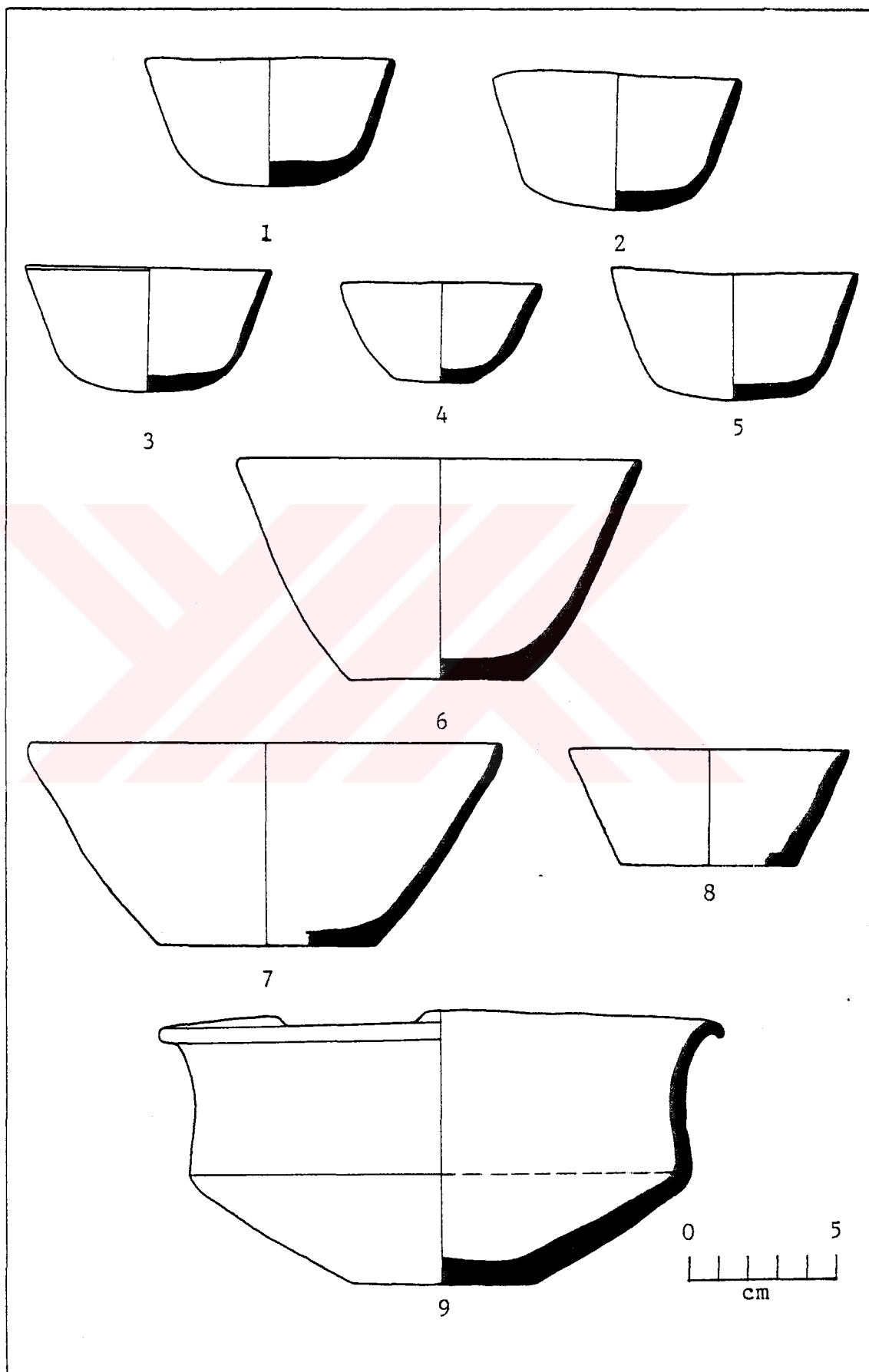

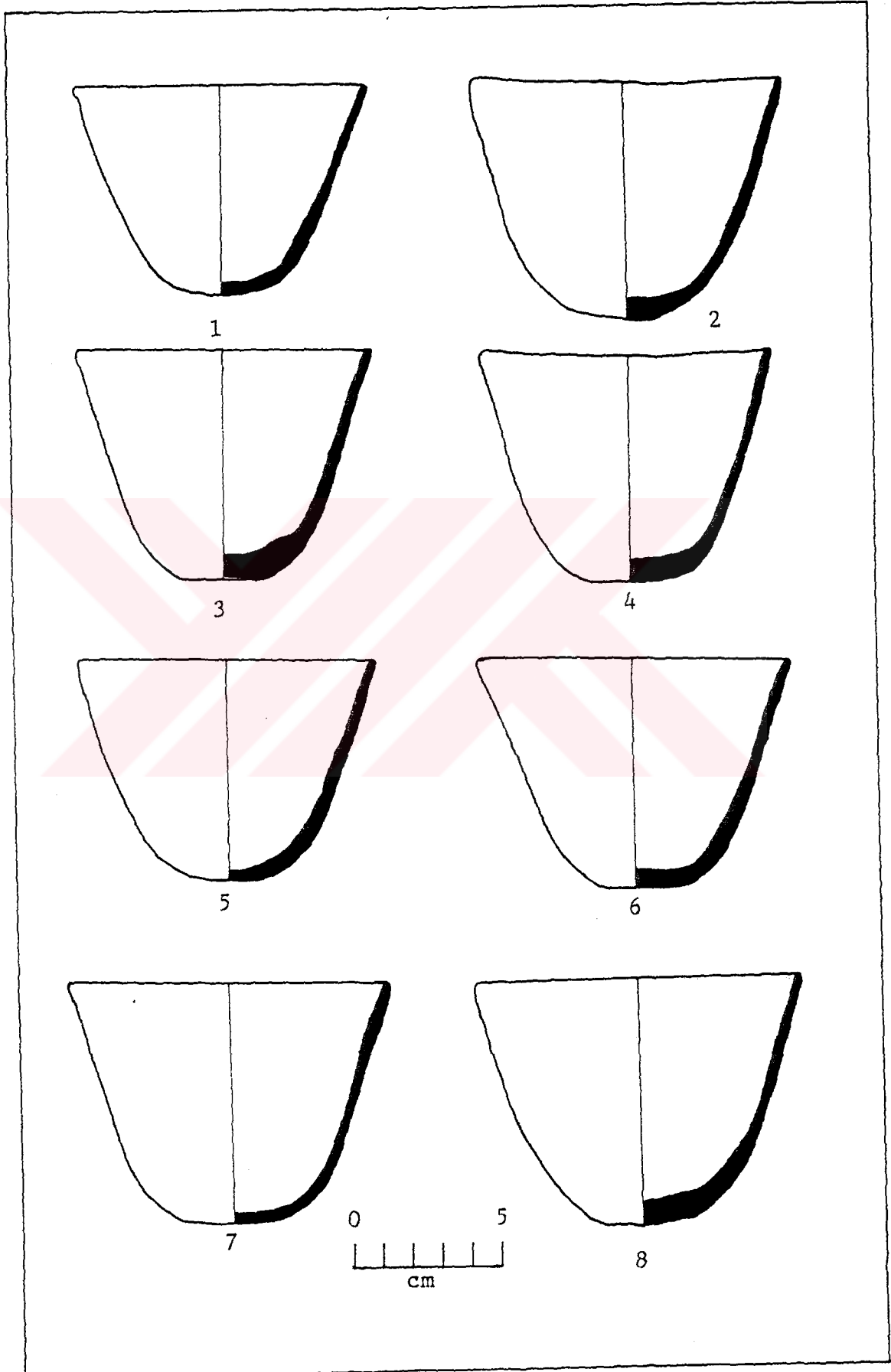

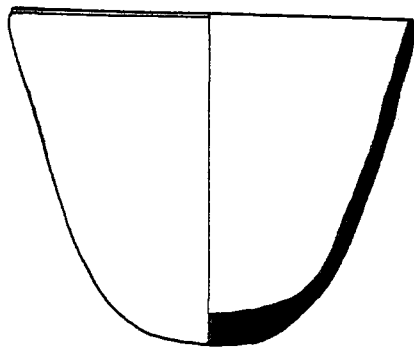

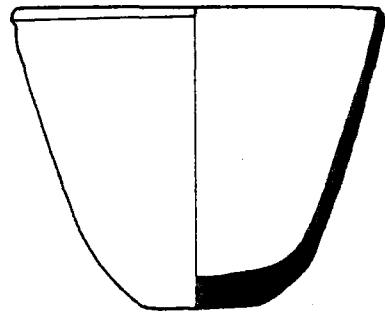

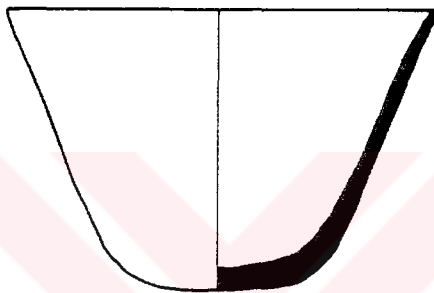

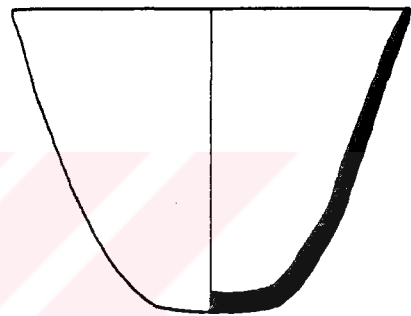
1

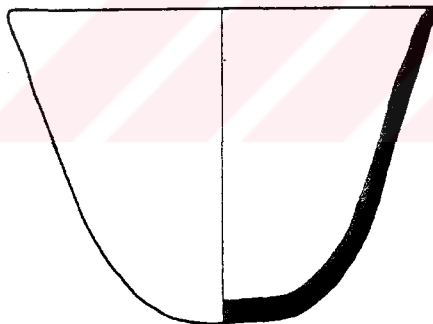
2

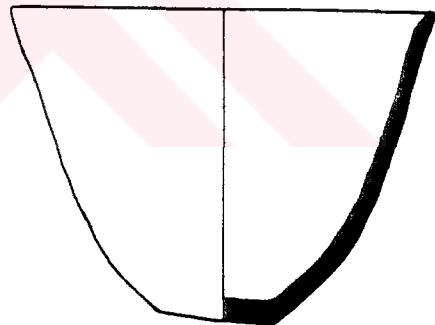
3

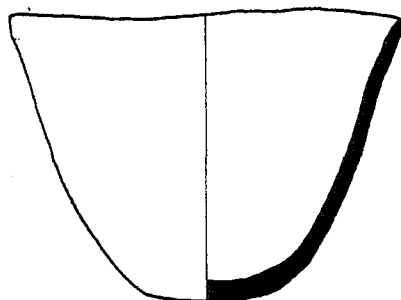
4

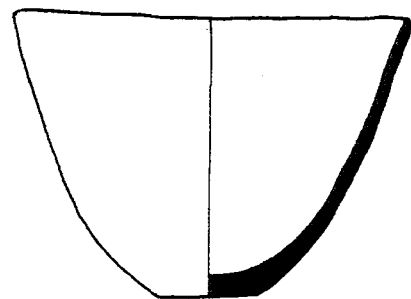
5

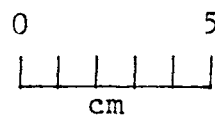
6

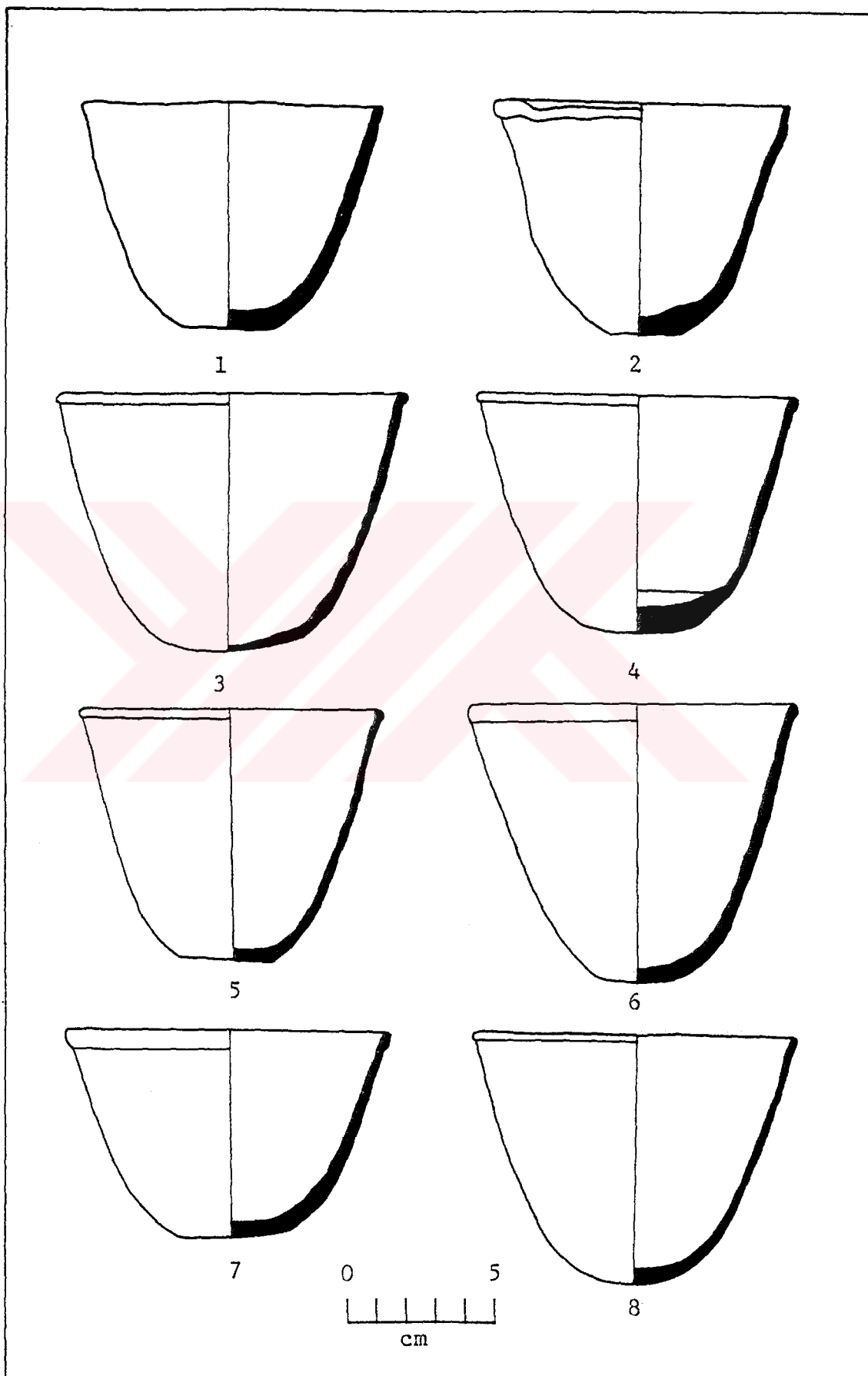

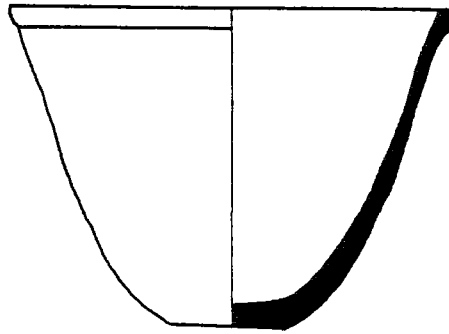
7

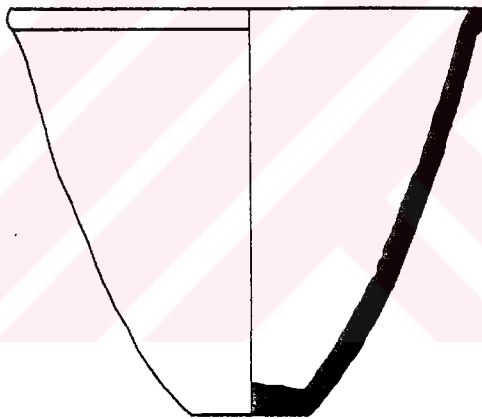
8

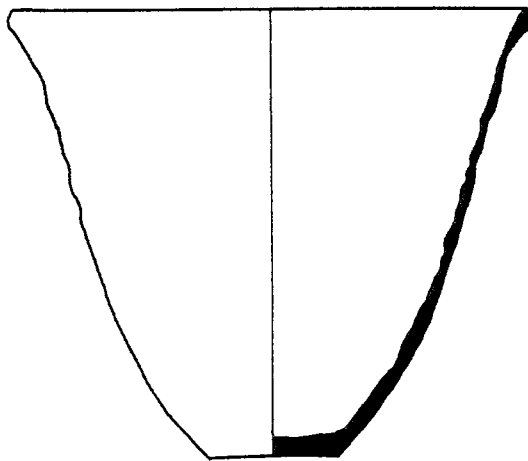

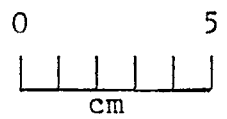
1

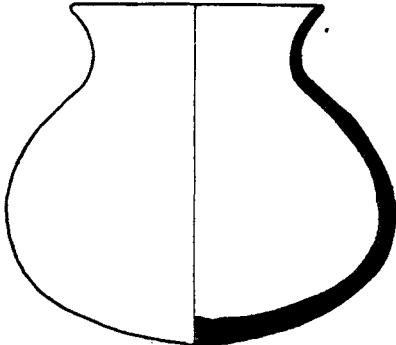

2

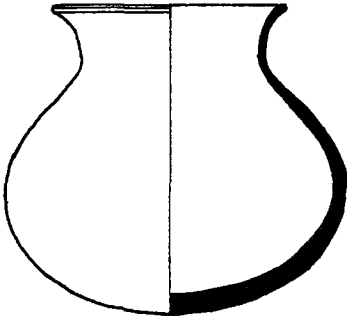

3

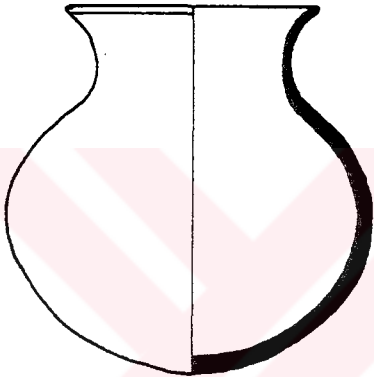

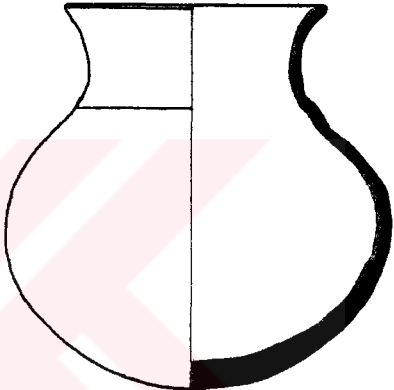
1

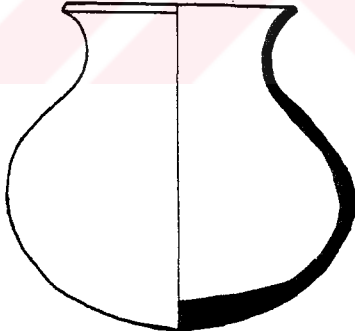
2

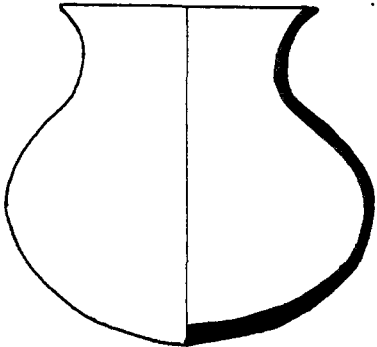
3

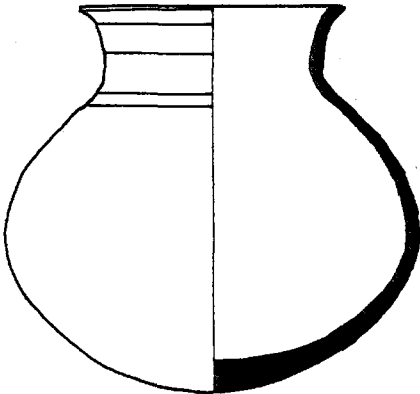
4

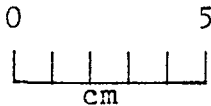
5

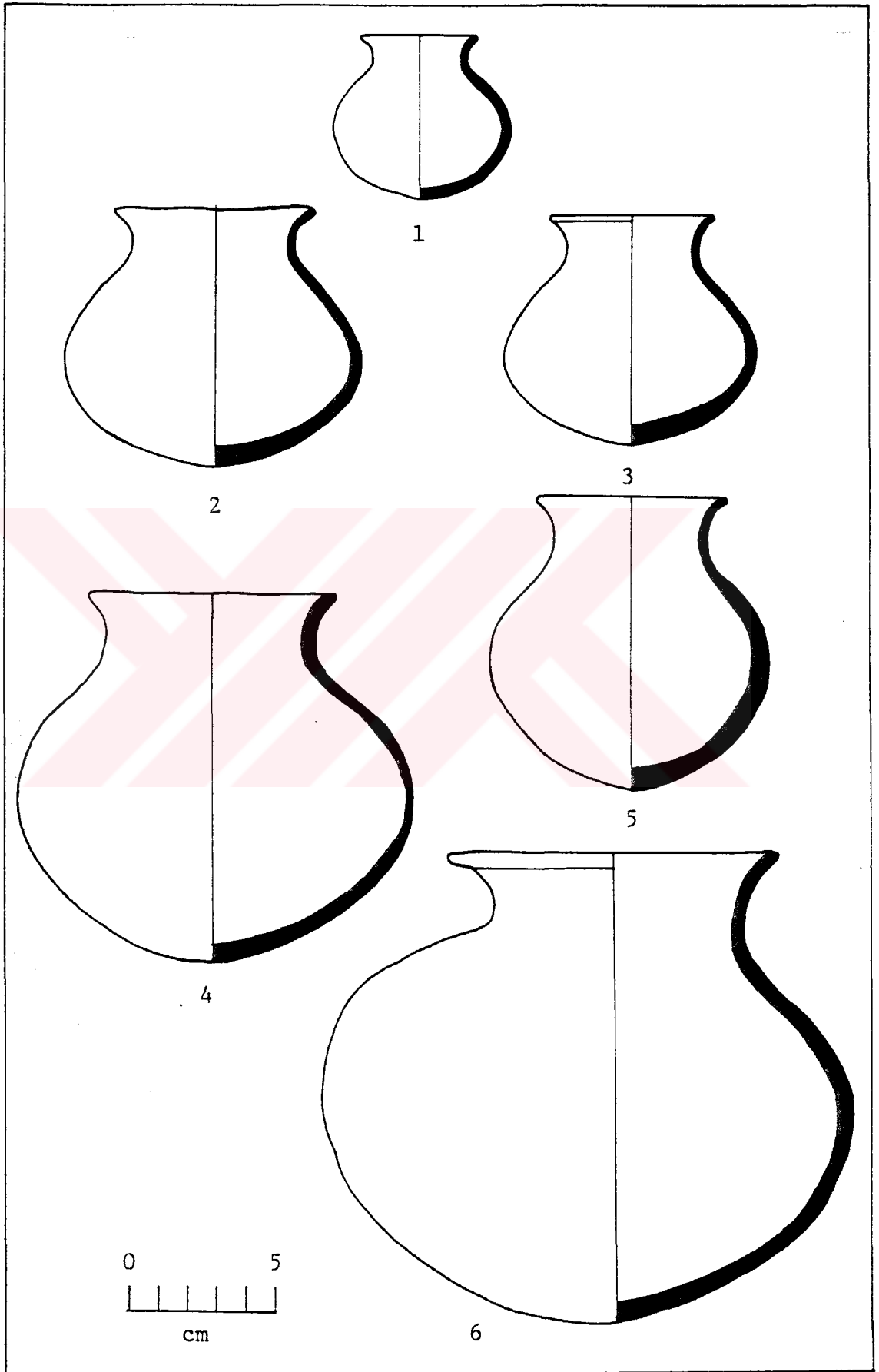

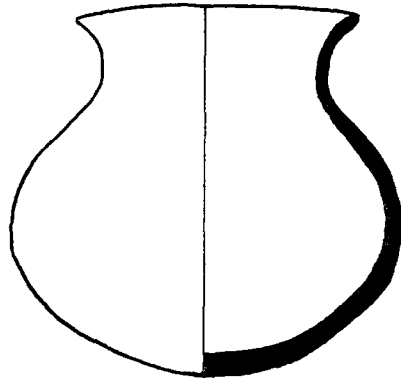
6

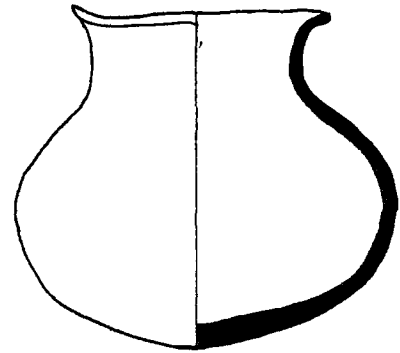
7

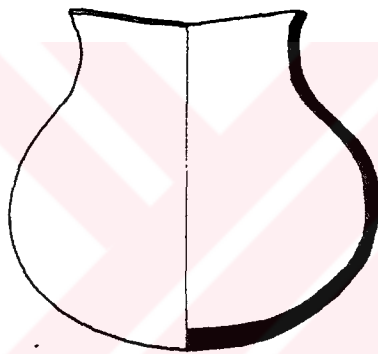

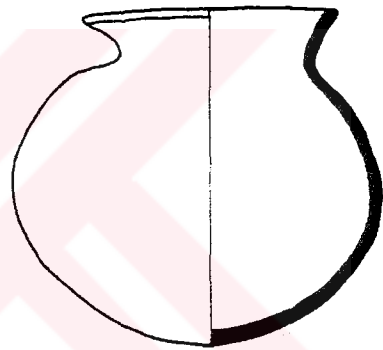
1

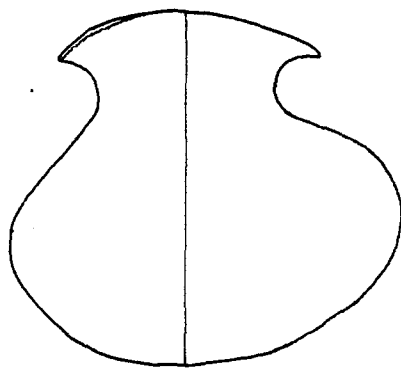
2

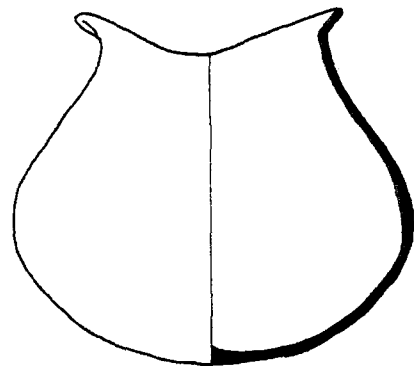
3

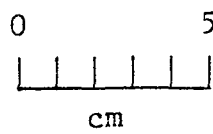
4

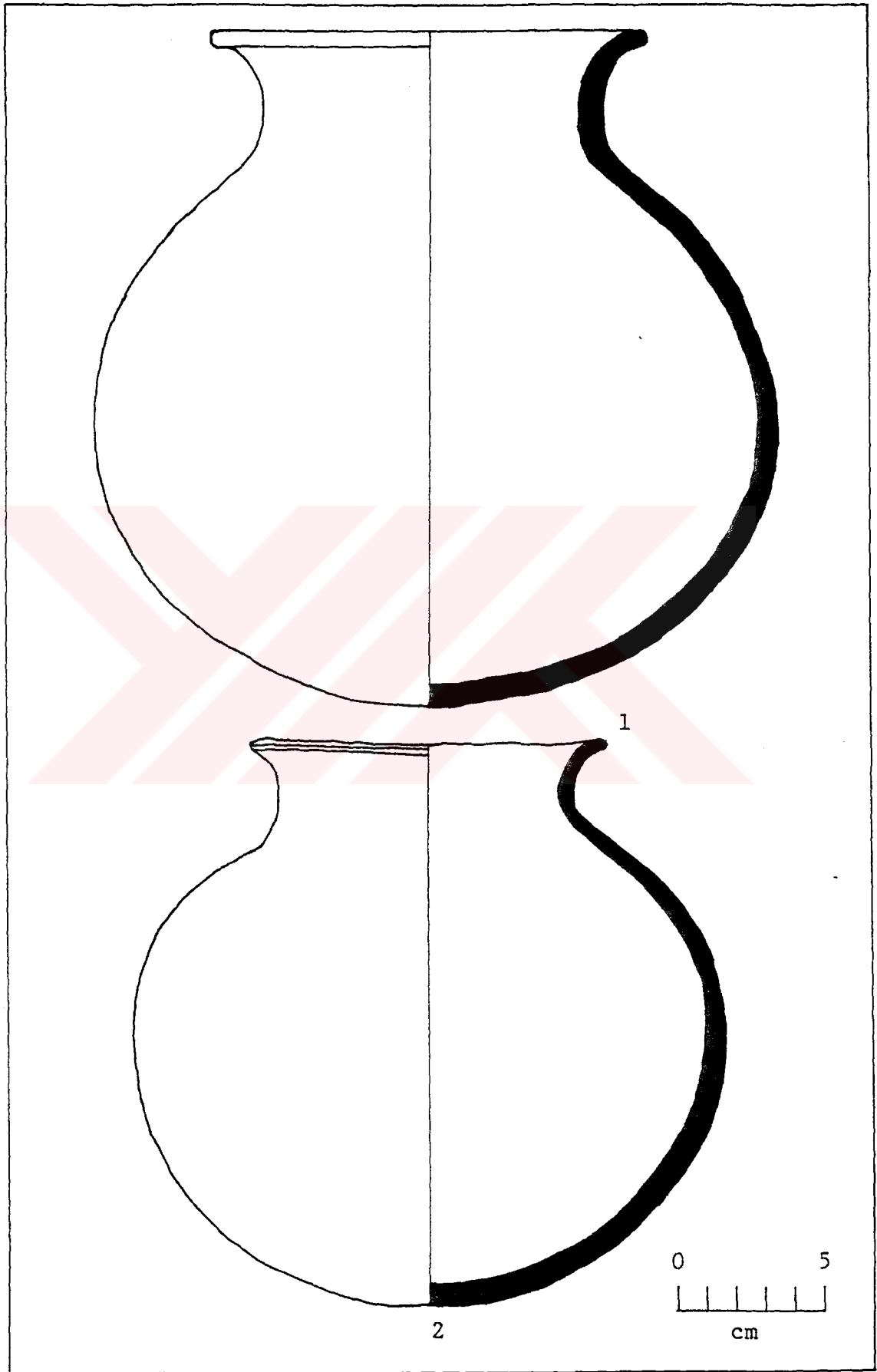

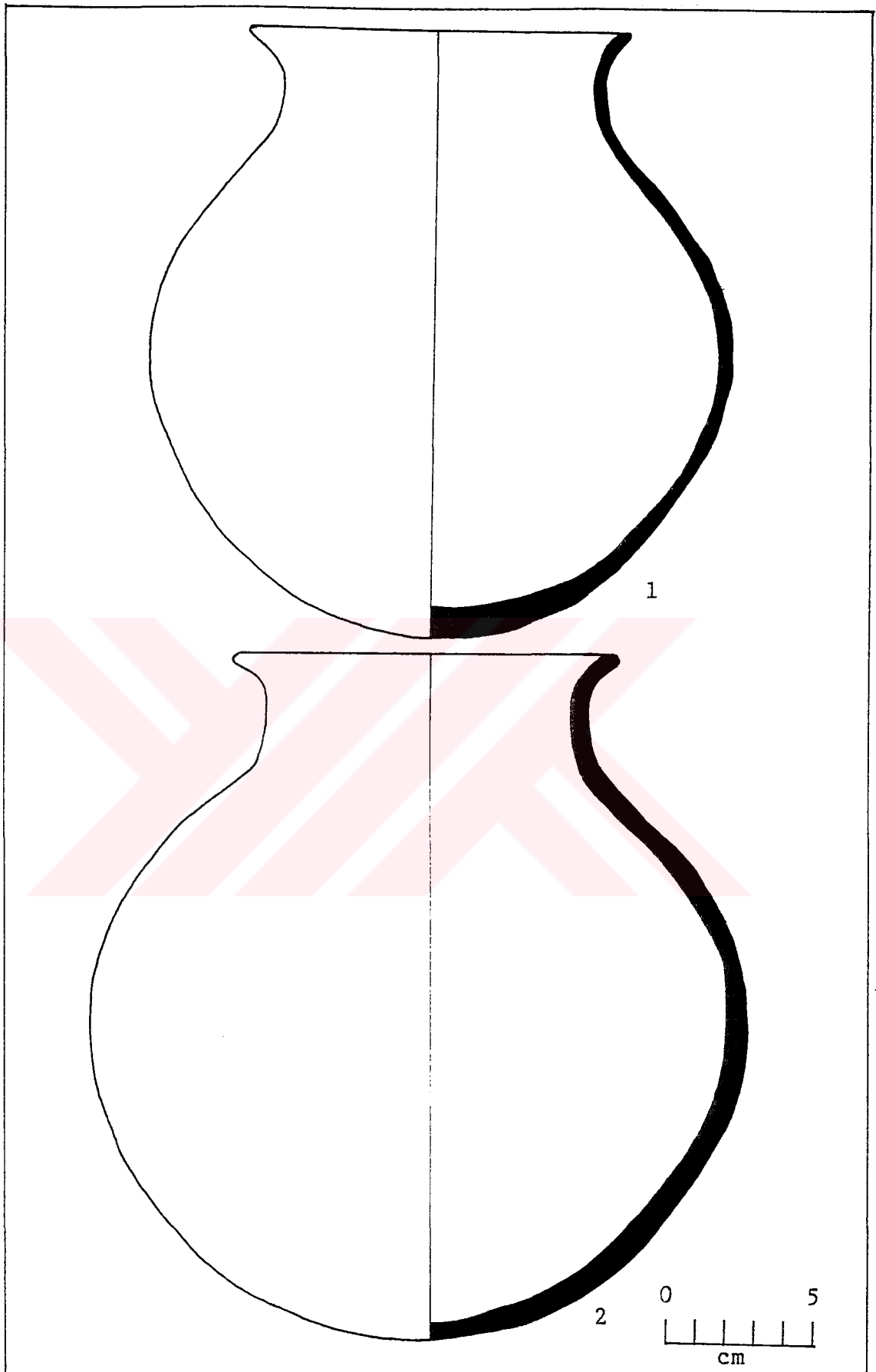
5a

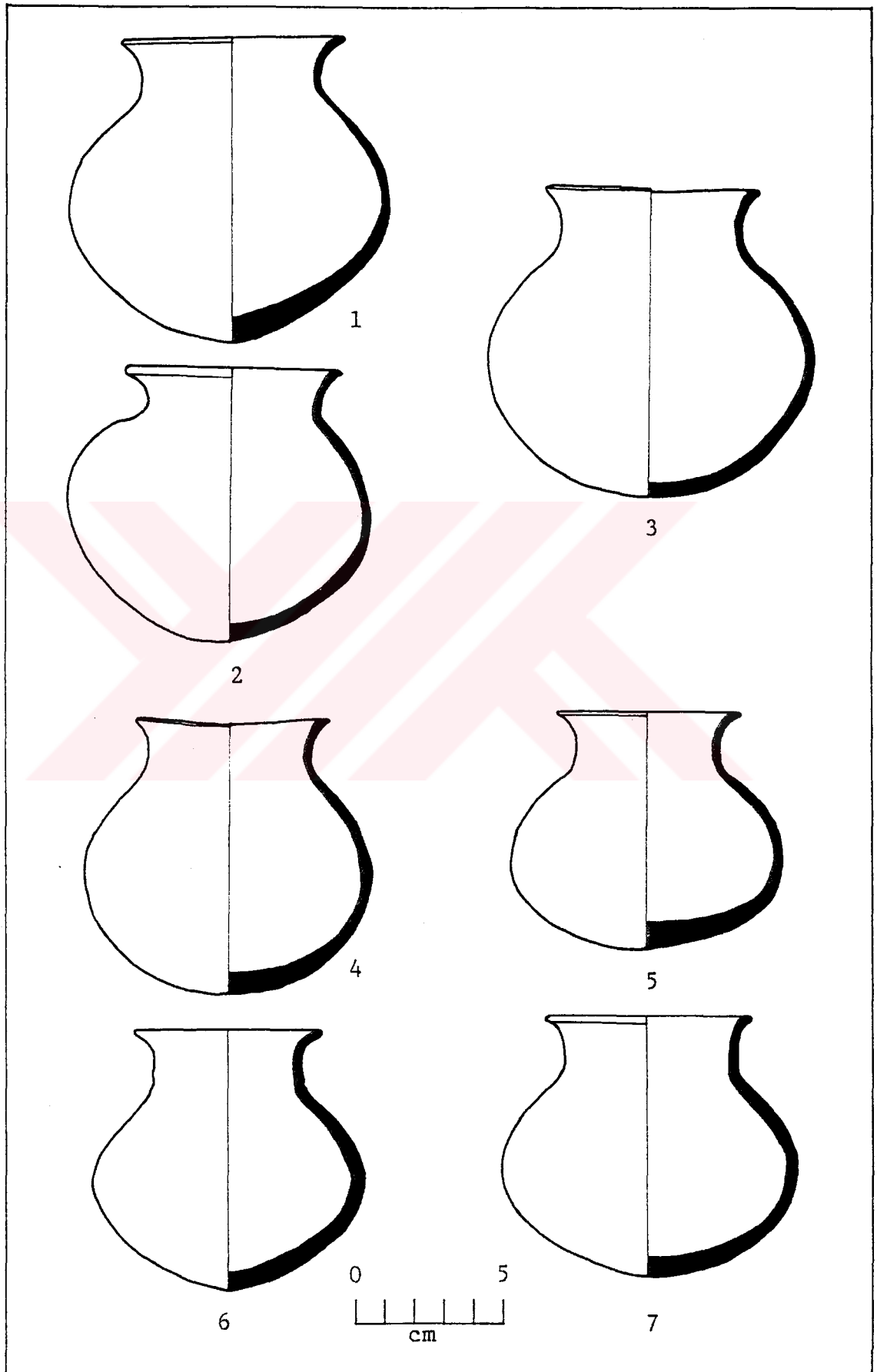

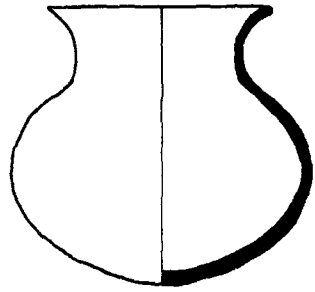
5b

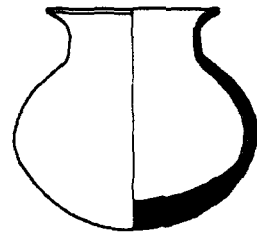

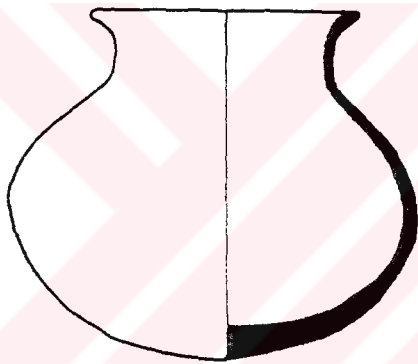

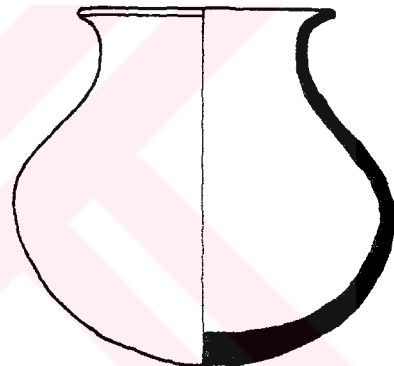
1

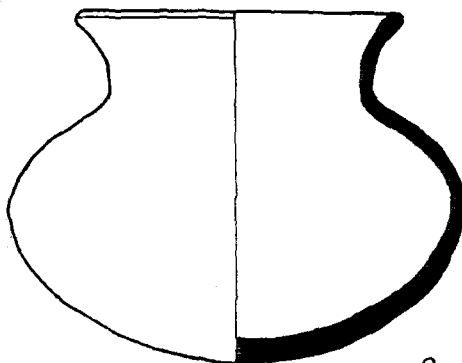
2

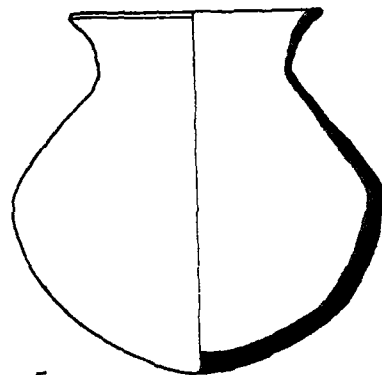
3

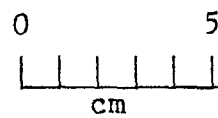
4

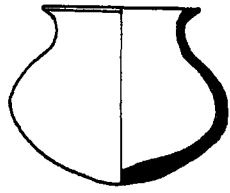
5

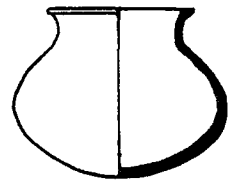
6

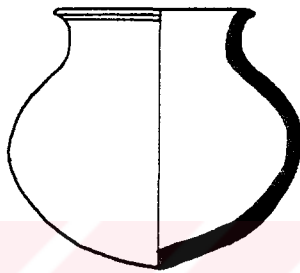
cm

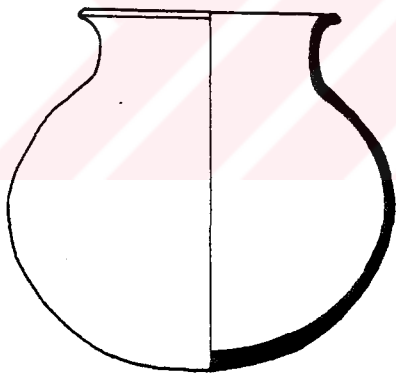
1

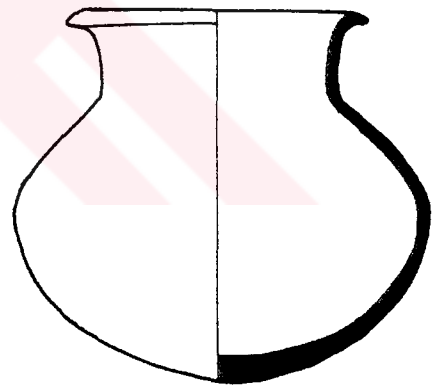
2

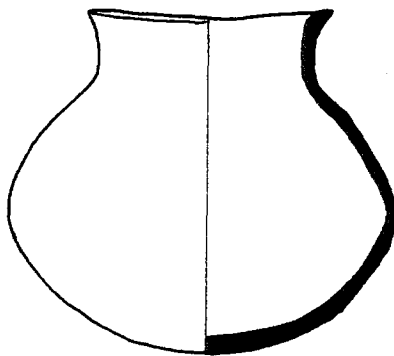
3

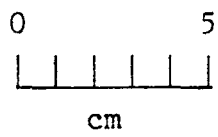
4

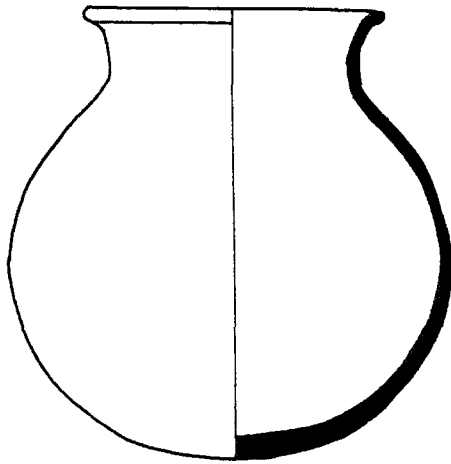

5

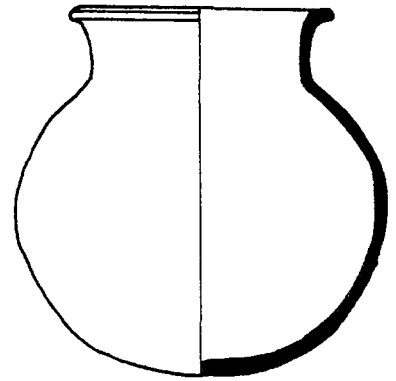

6

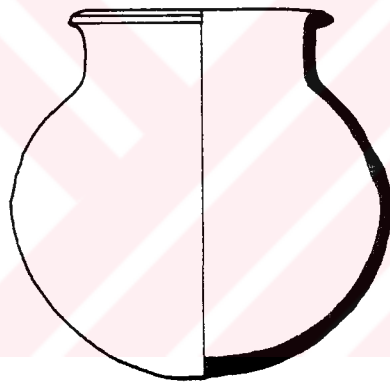

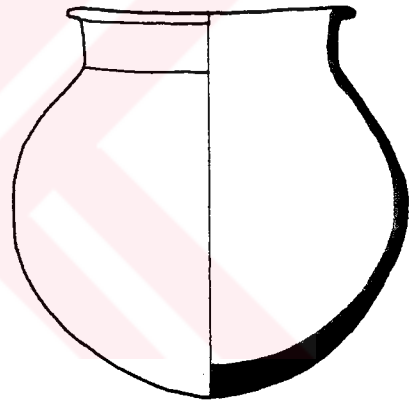
1

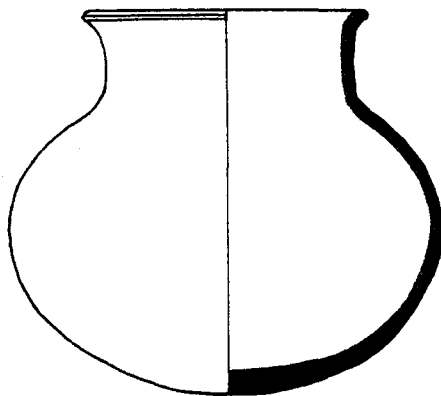
2

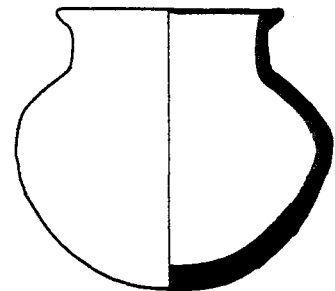
3

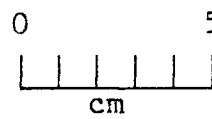
4

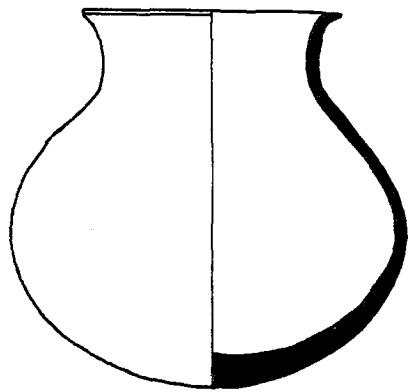

5

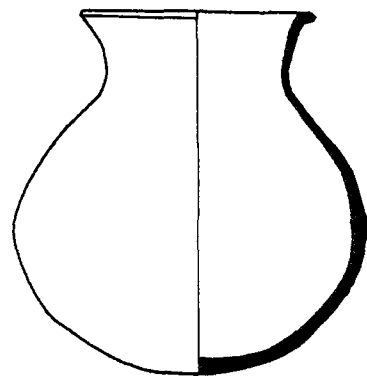

6

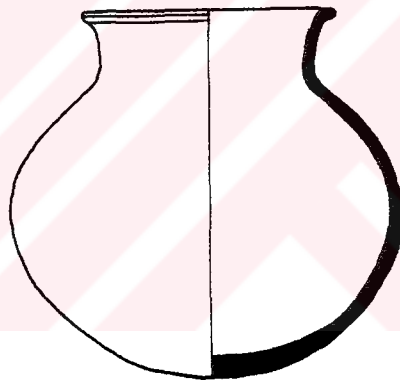

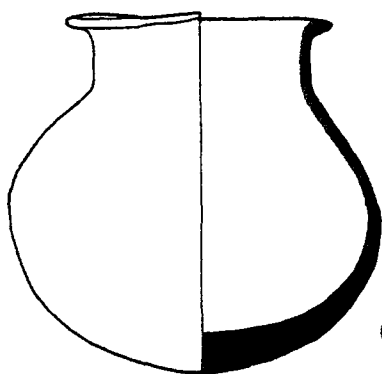
1

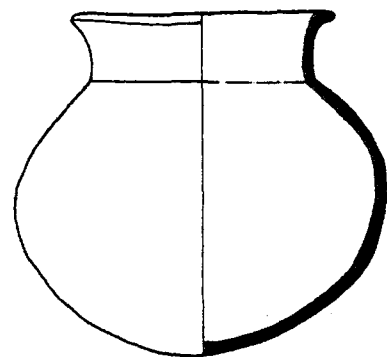
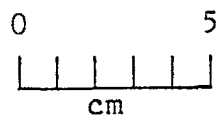
2

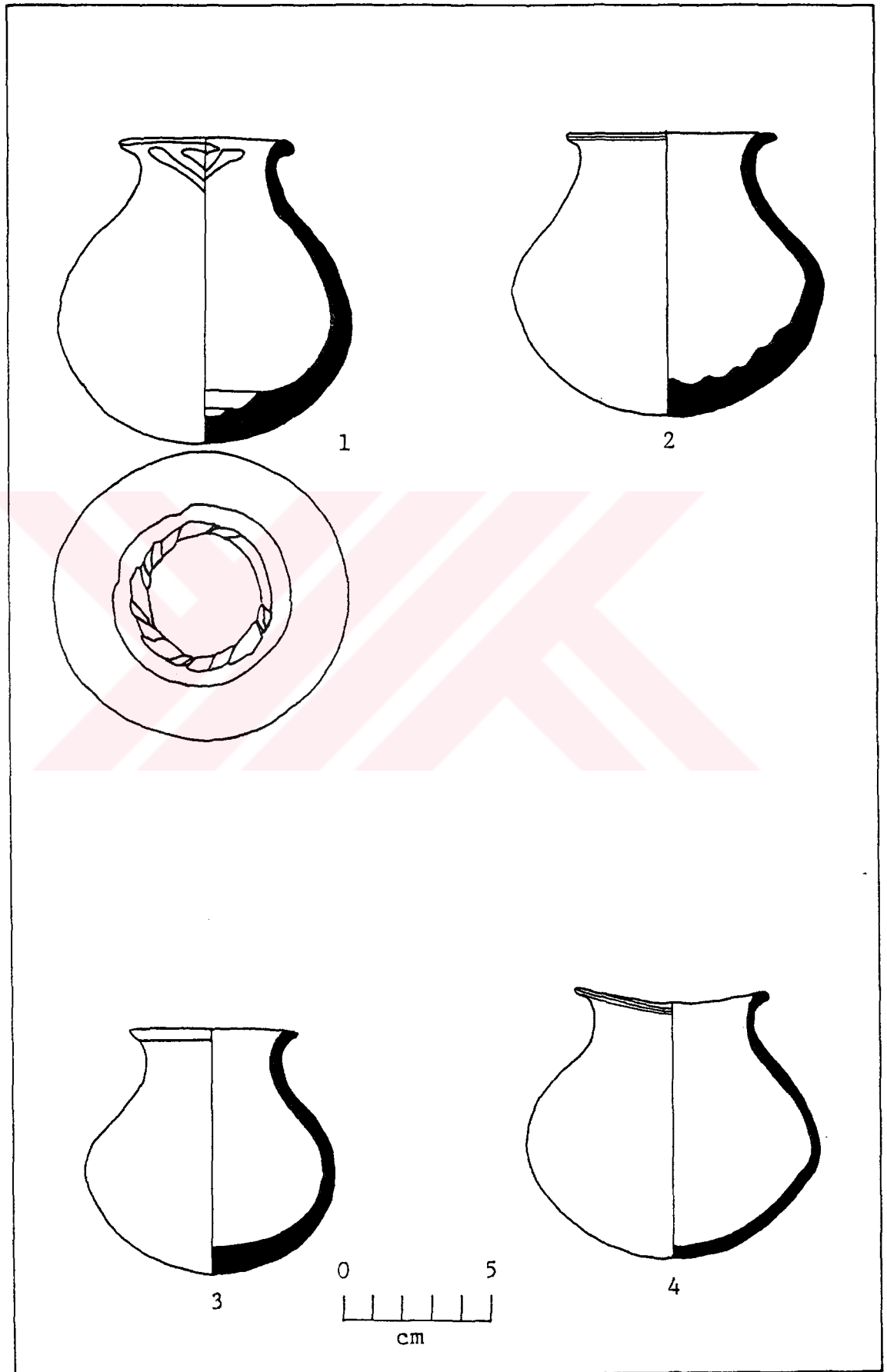
3

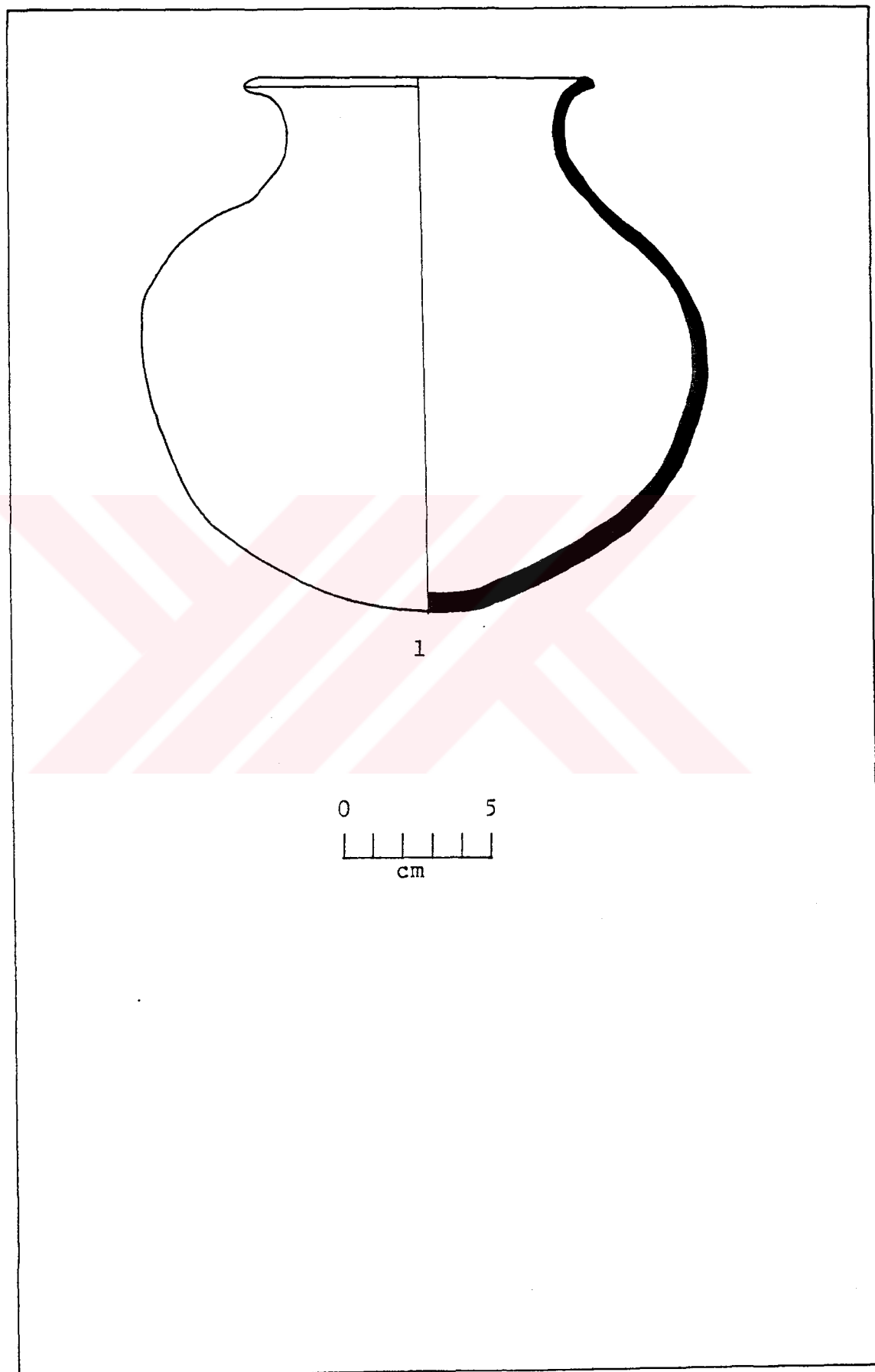

4

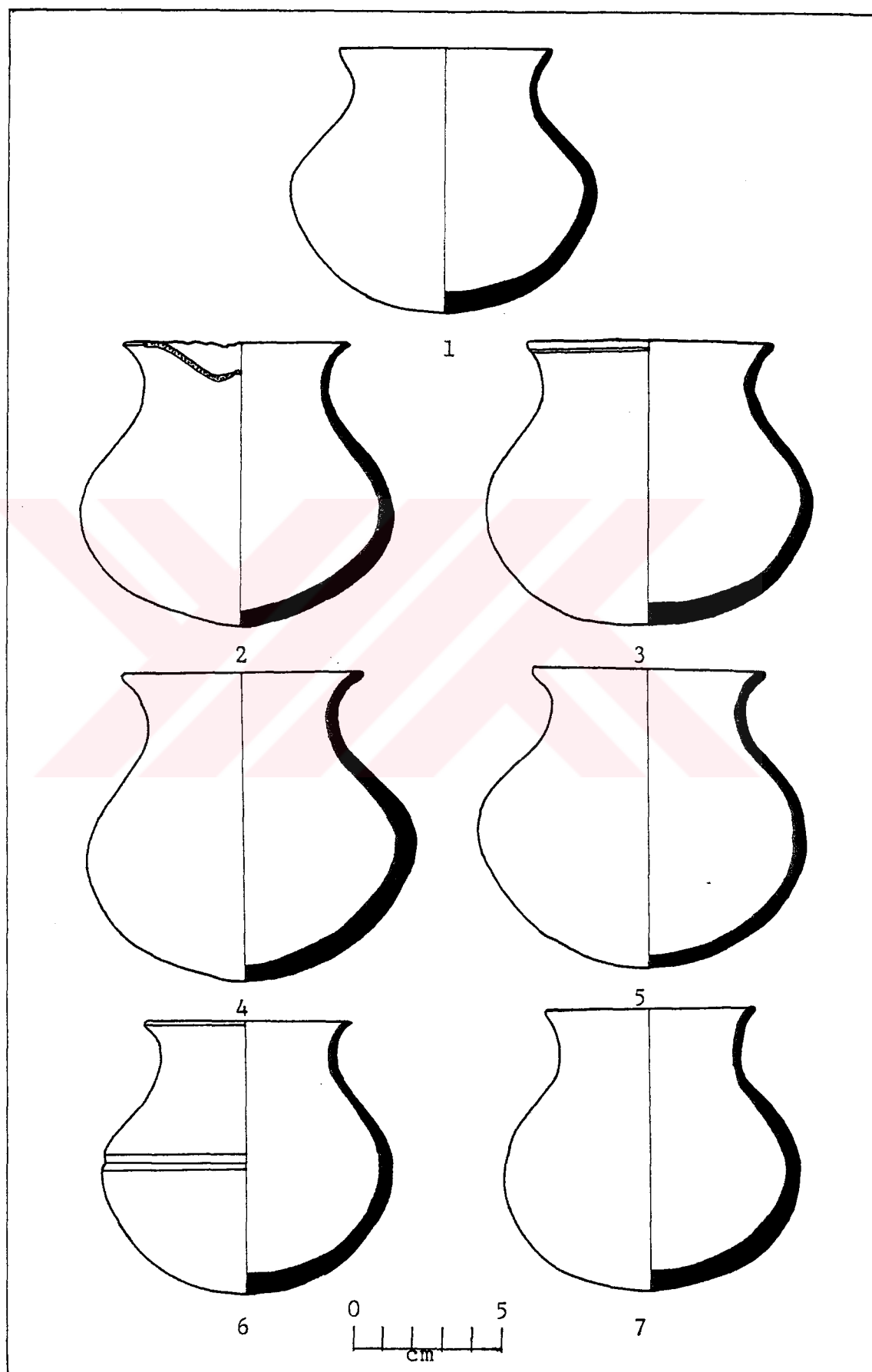
5

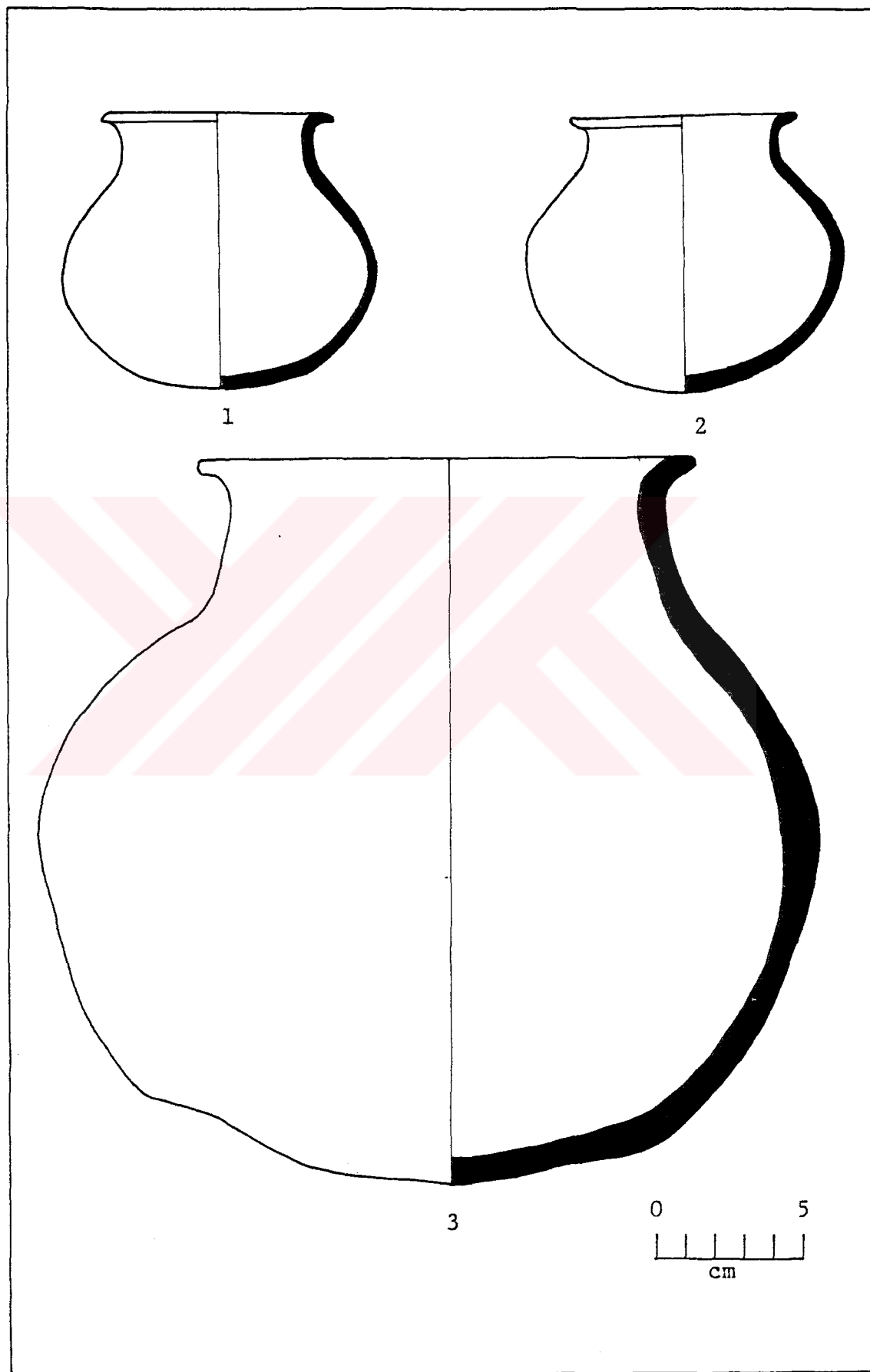

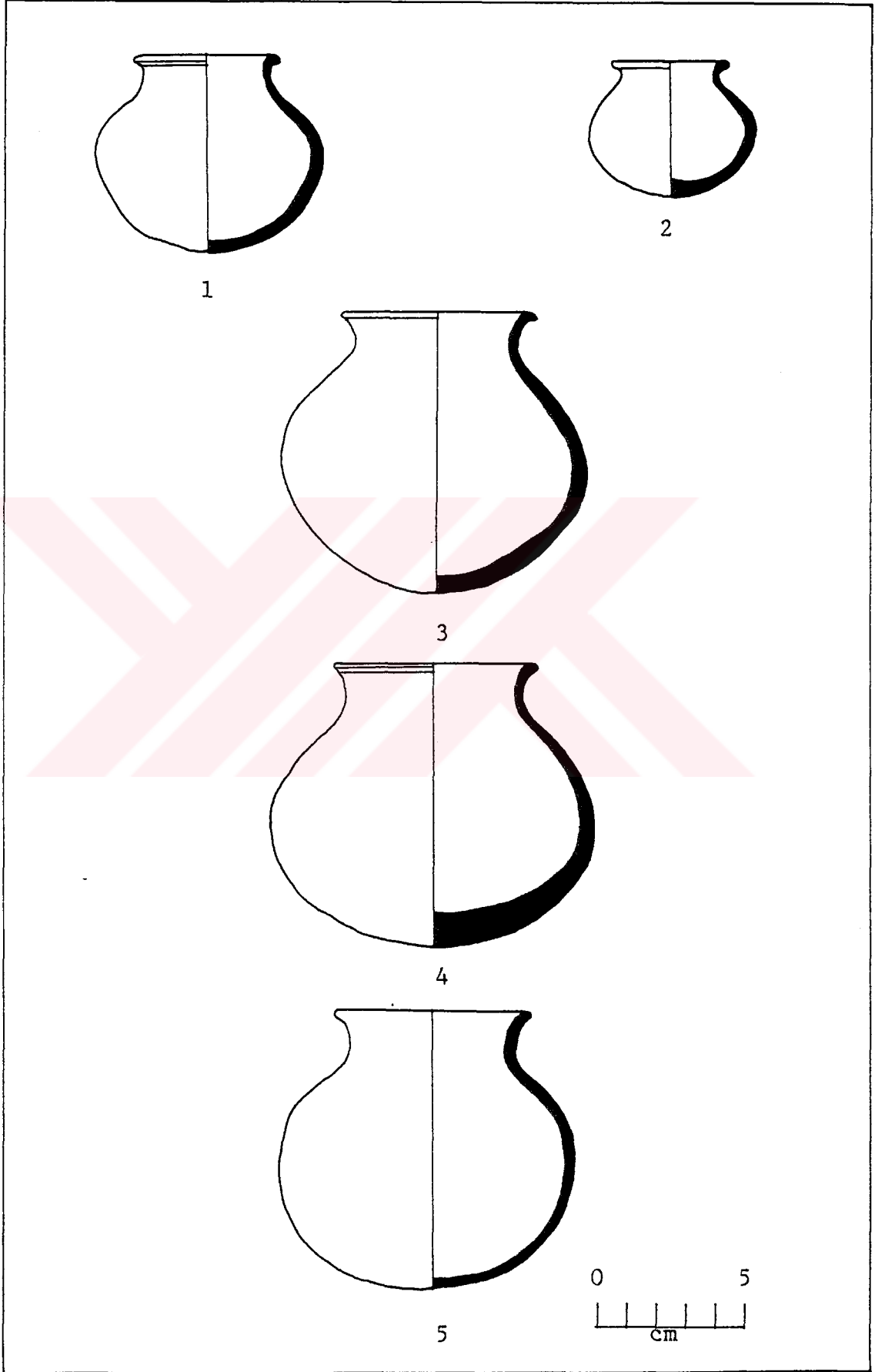

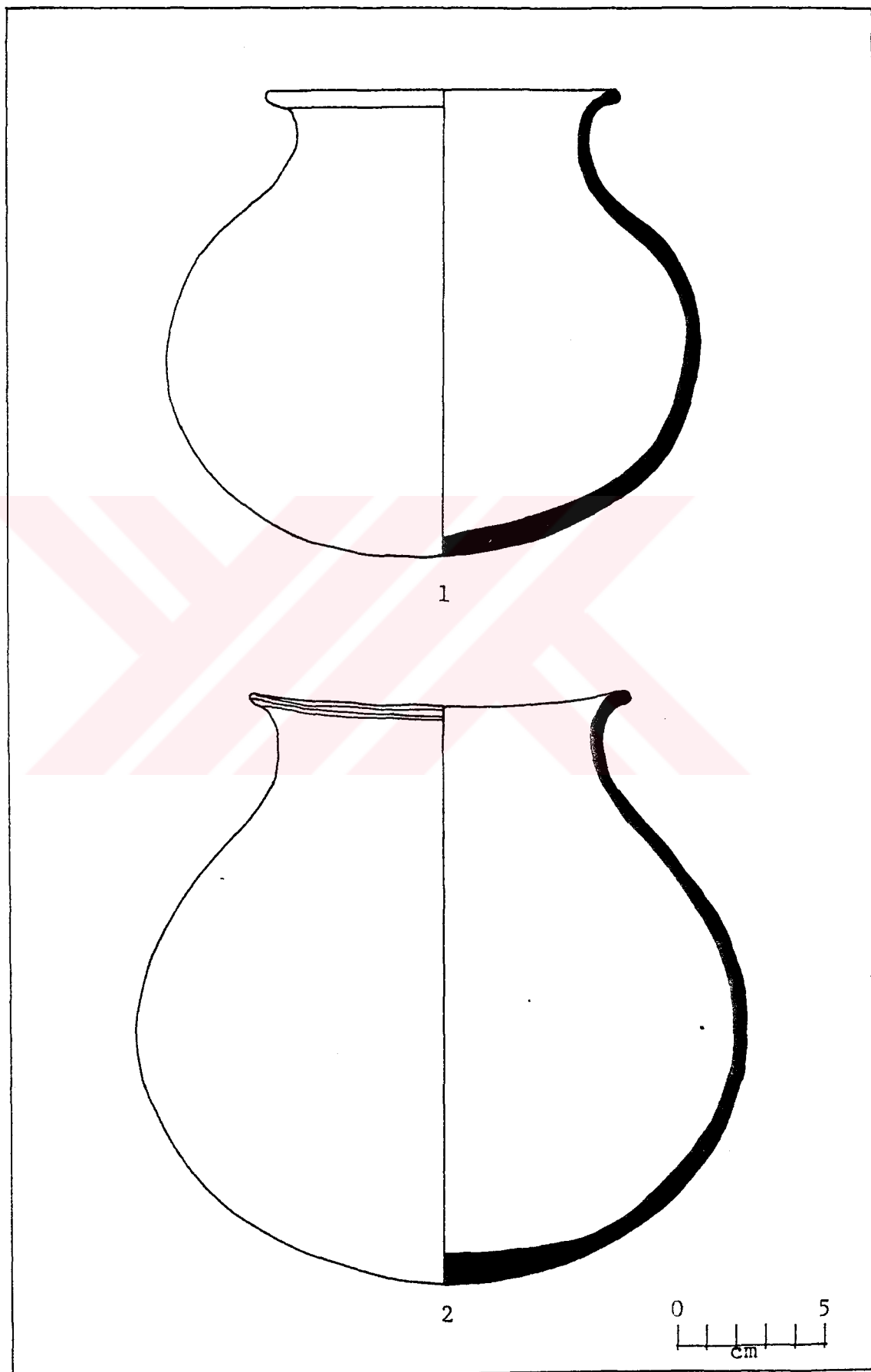
1

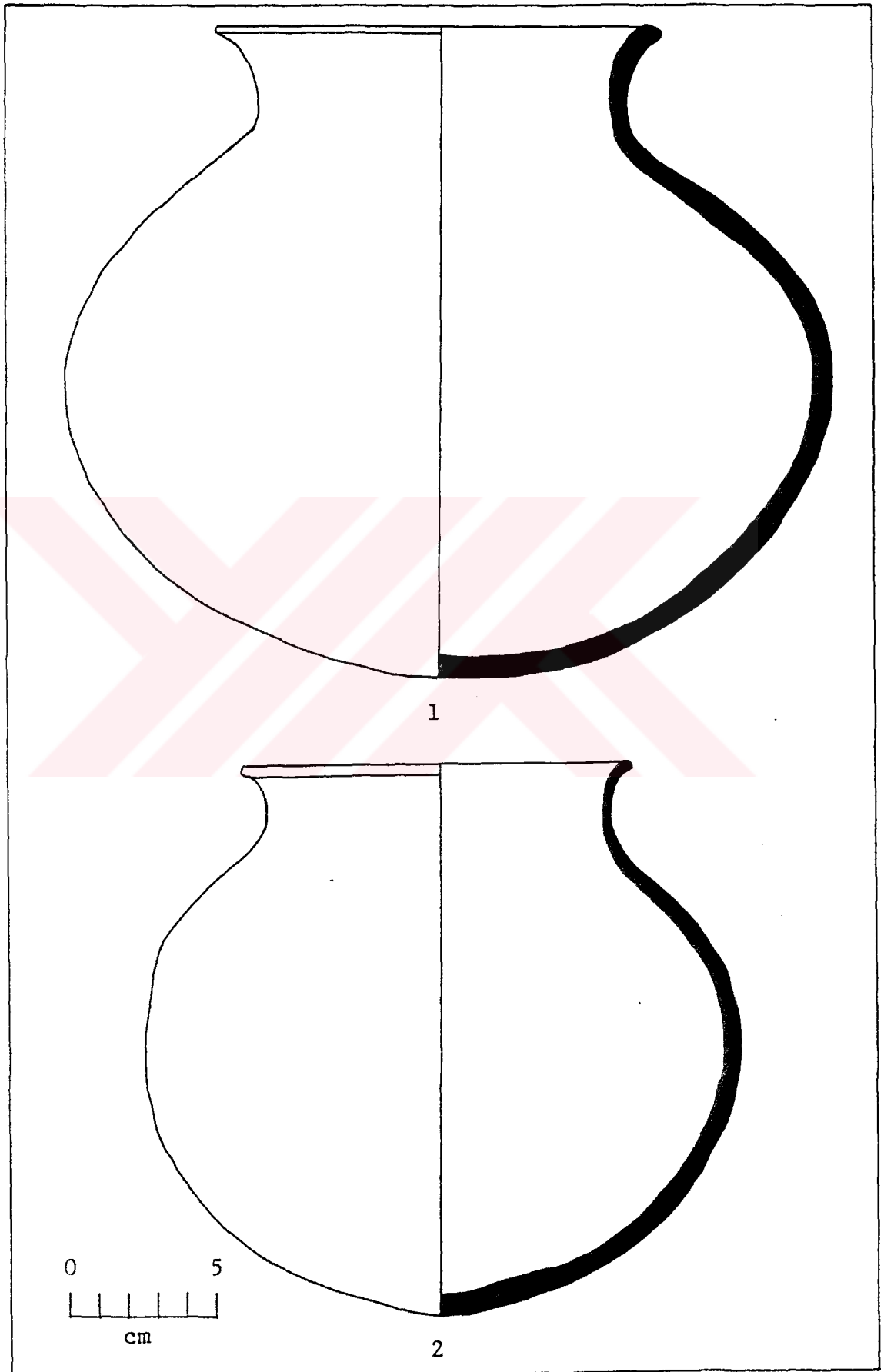
0 5
cm

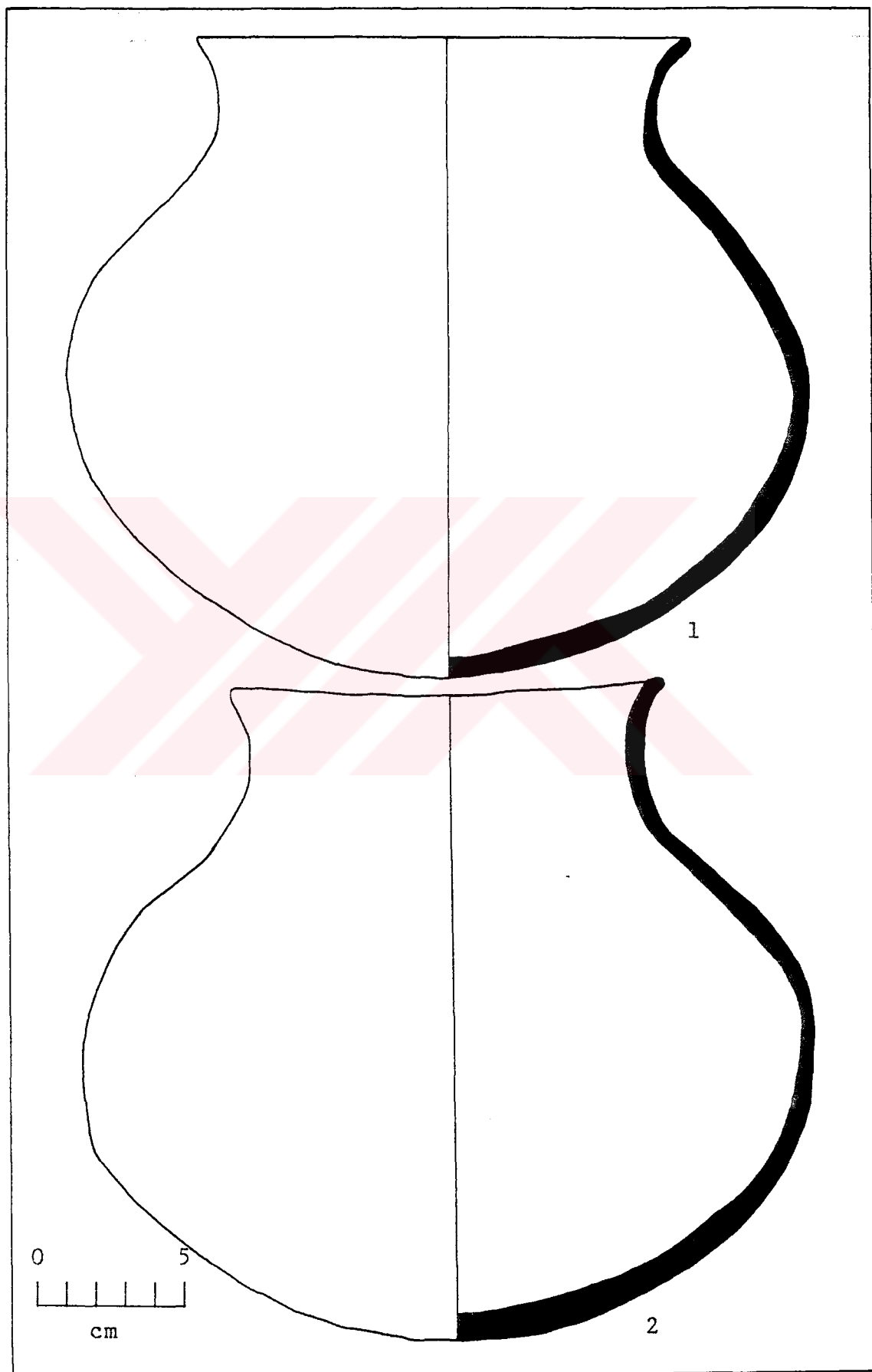

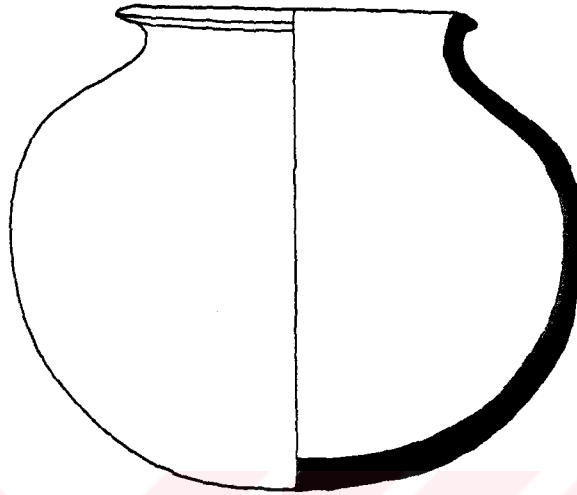

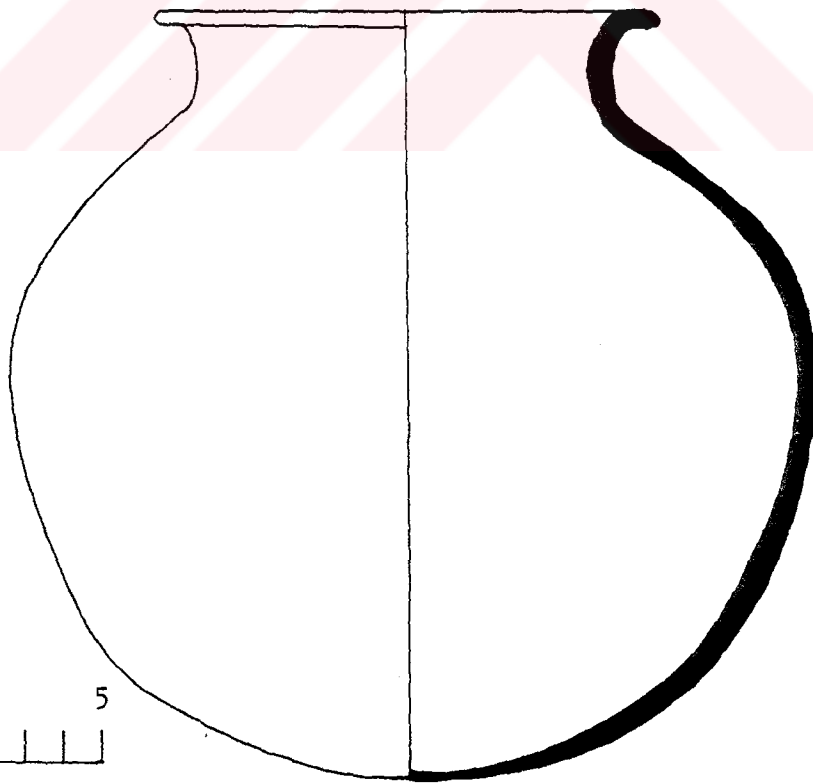

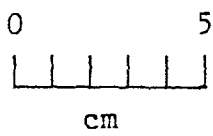

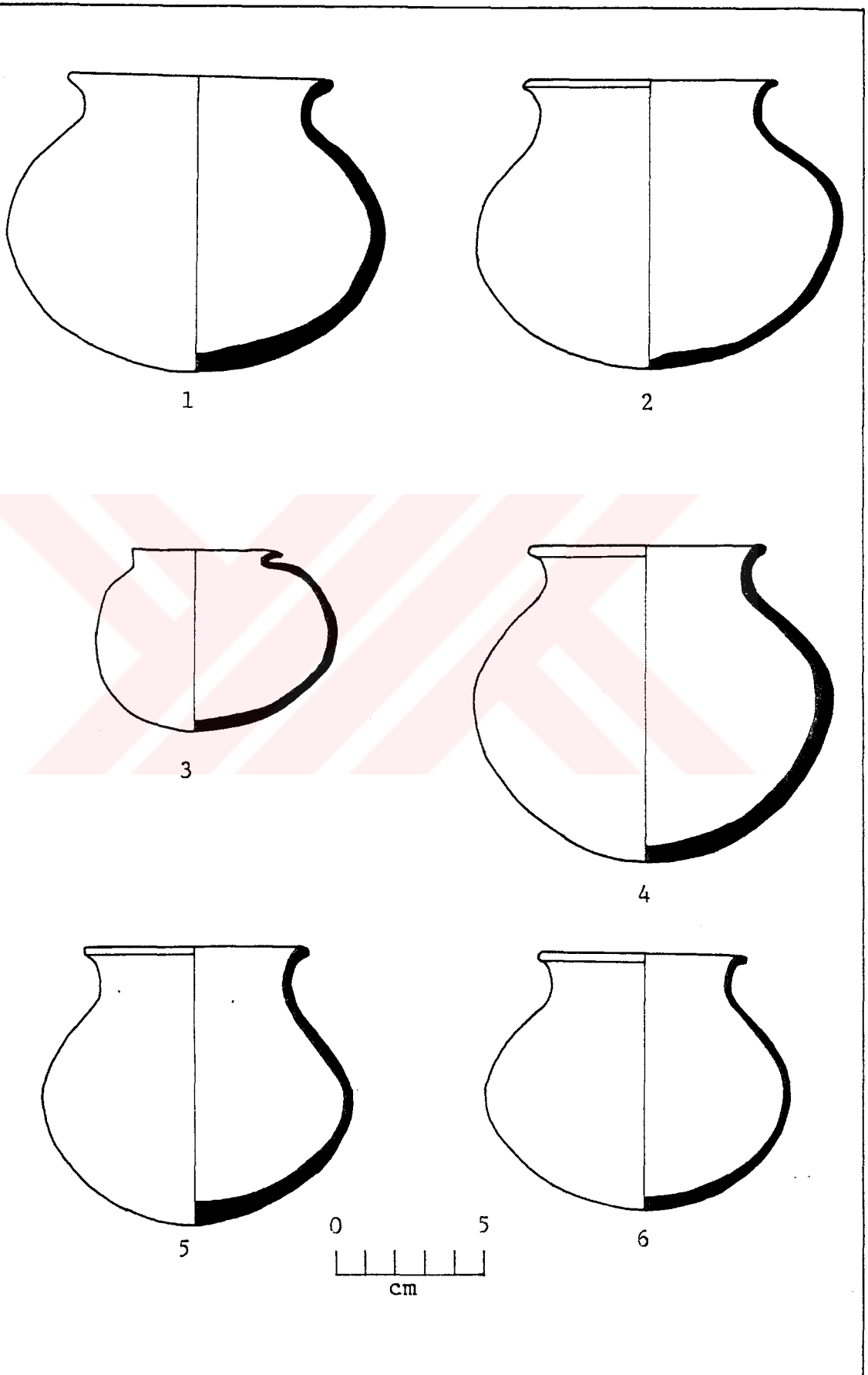
1

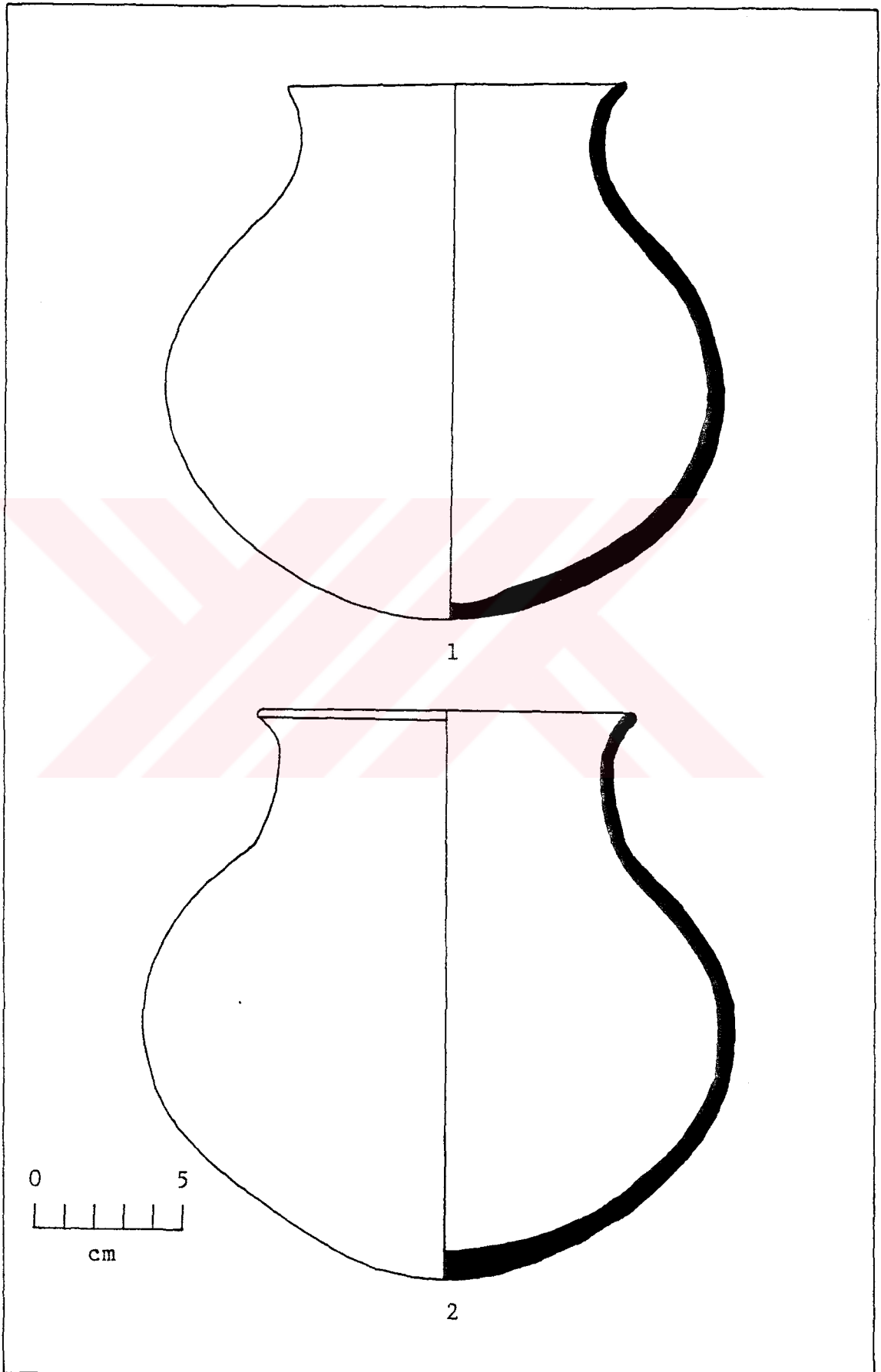

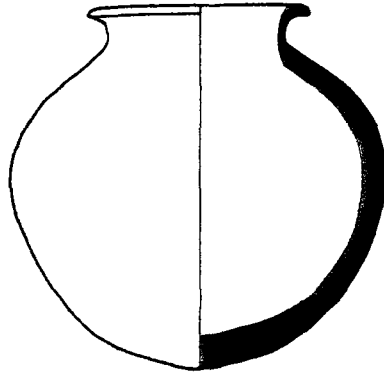
2

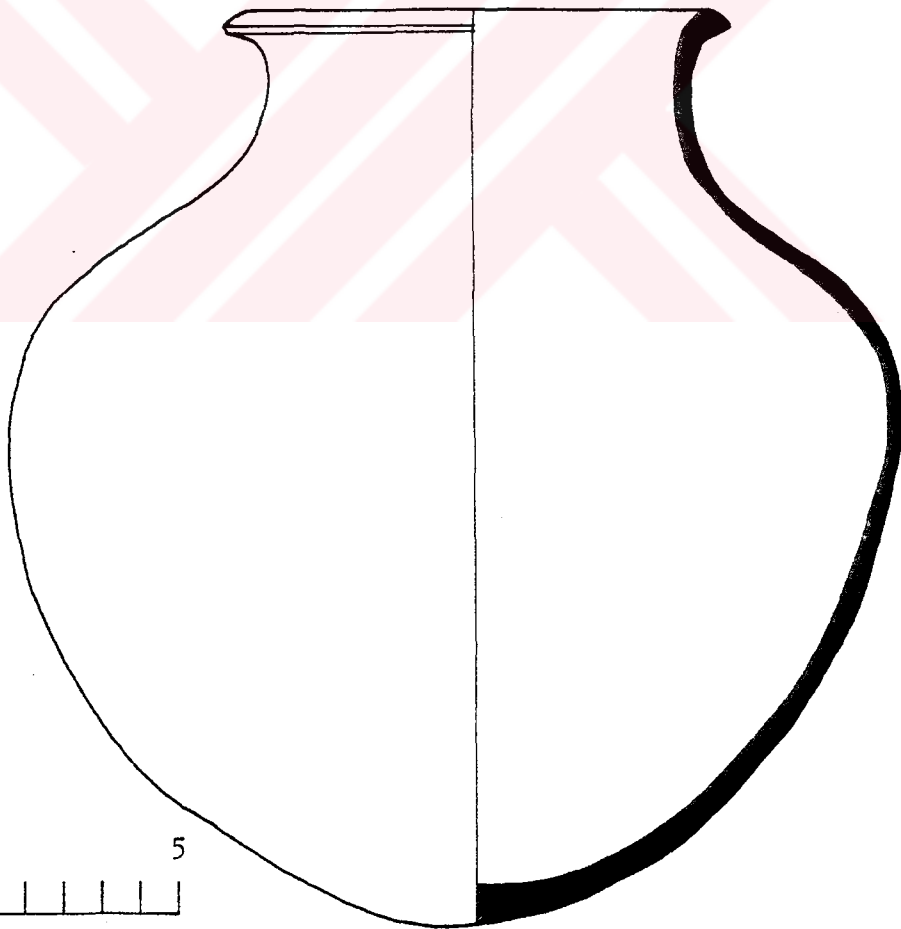
cm

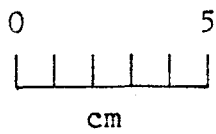

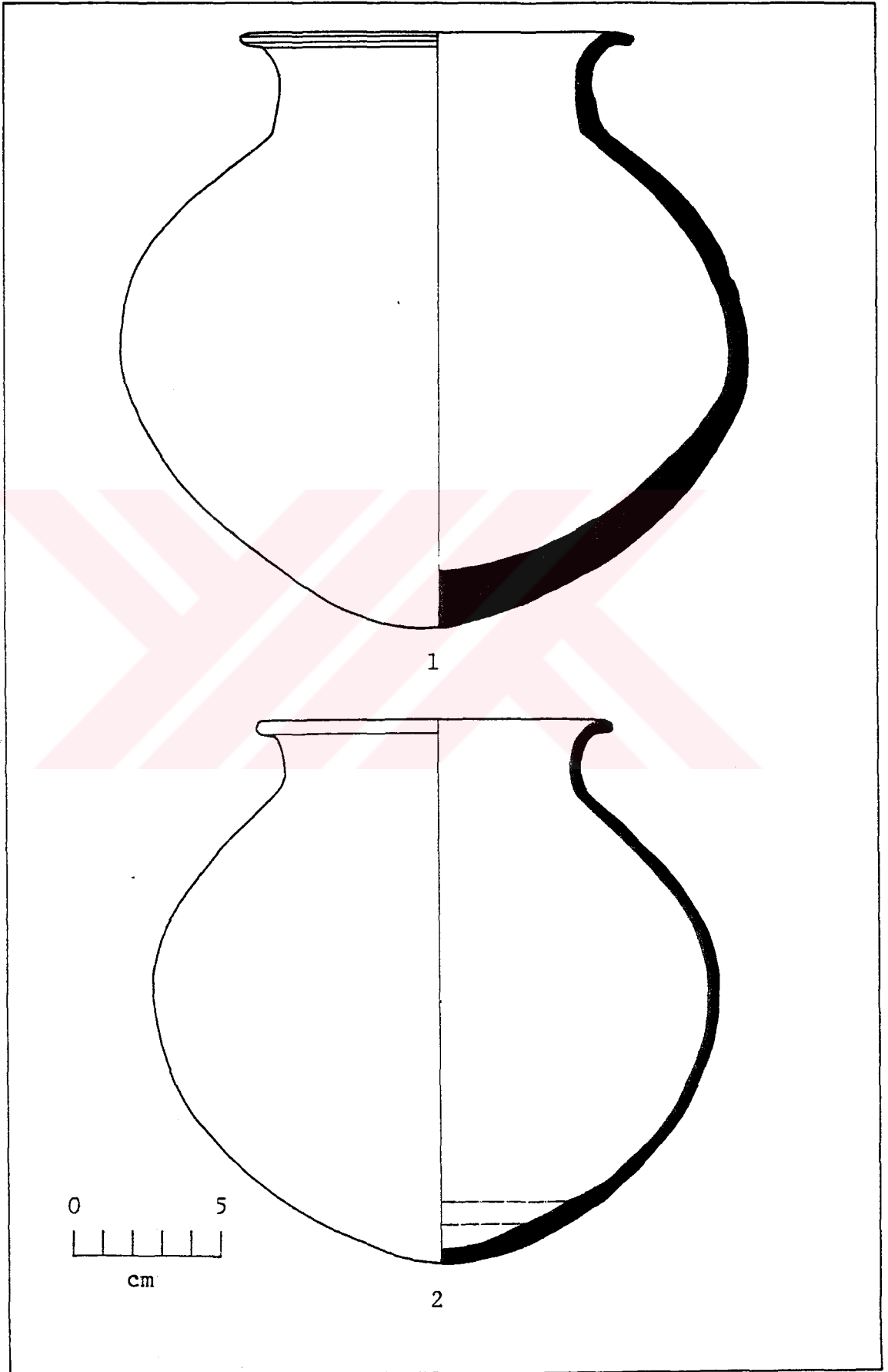

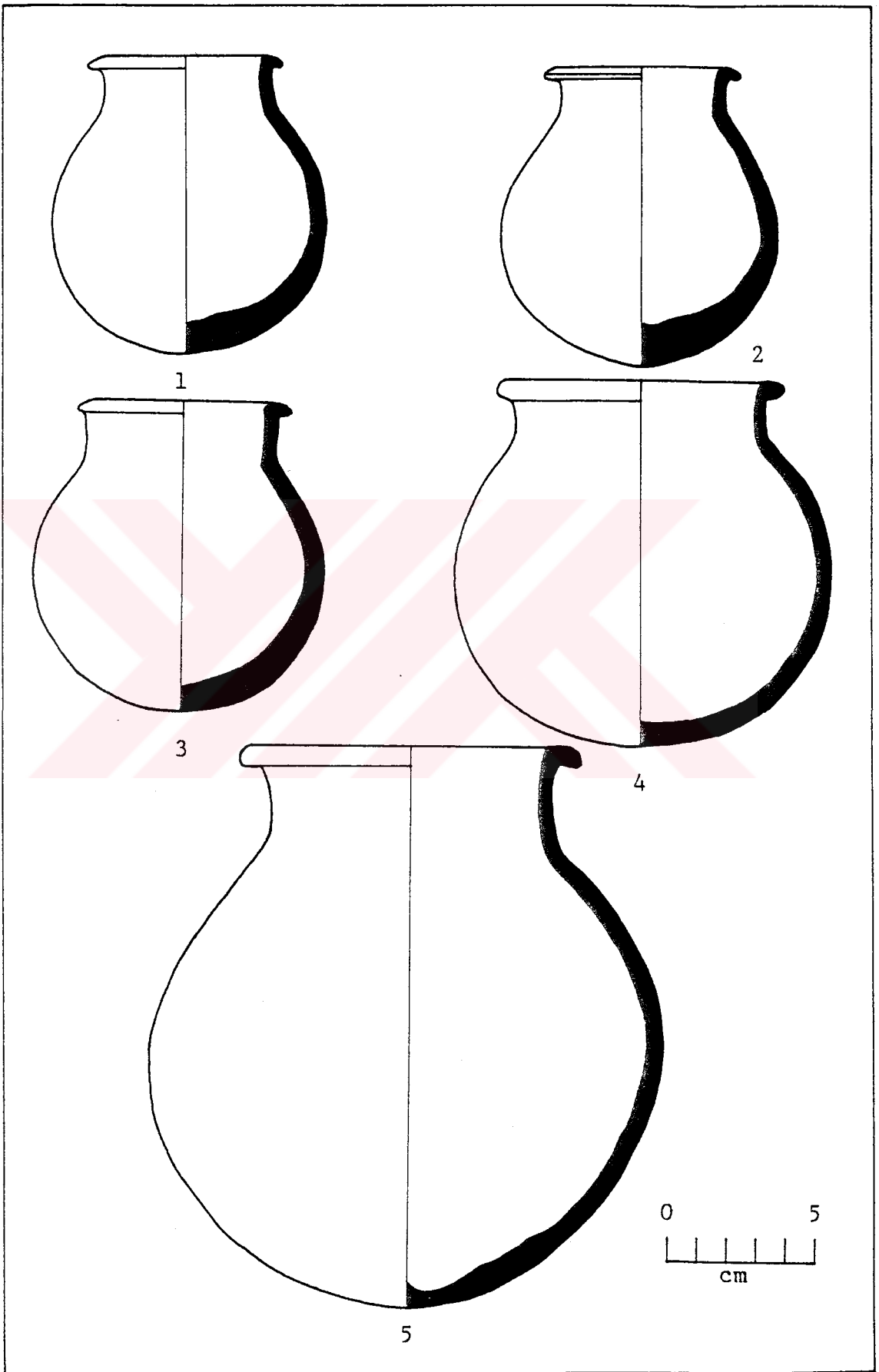
1

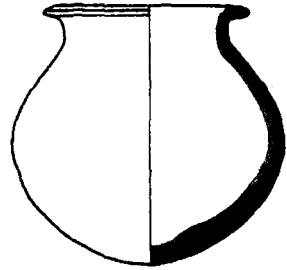

2

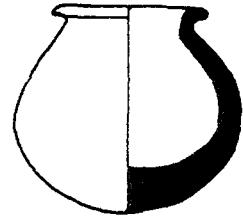

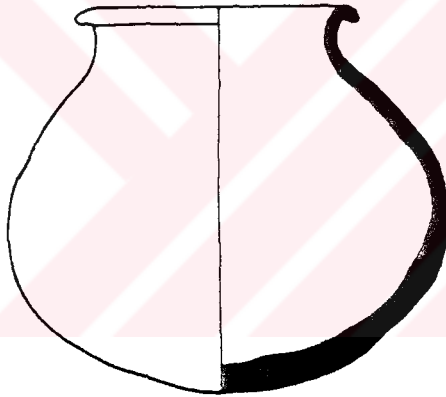

1

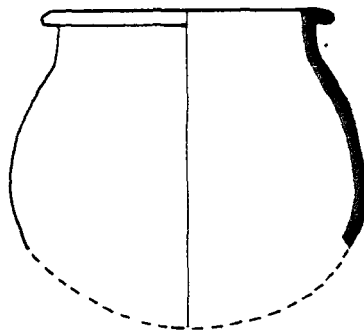
2

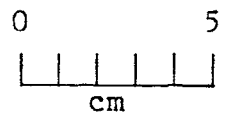
3

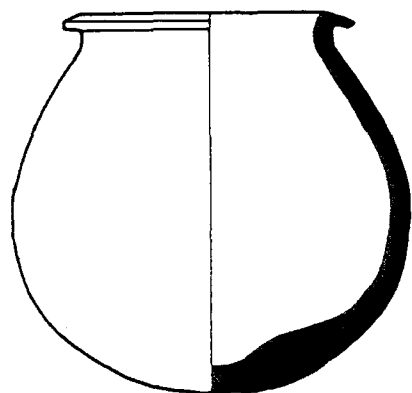

4

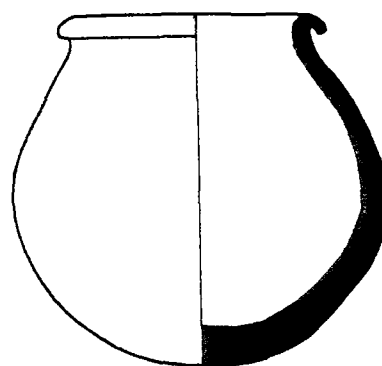

5

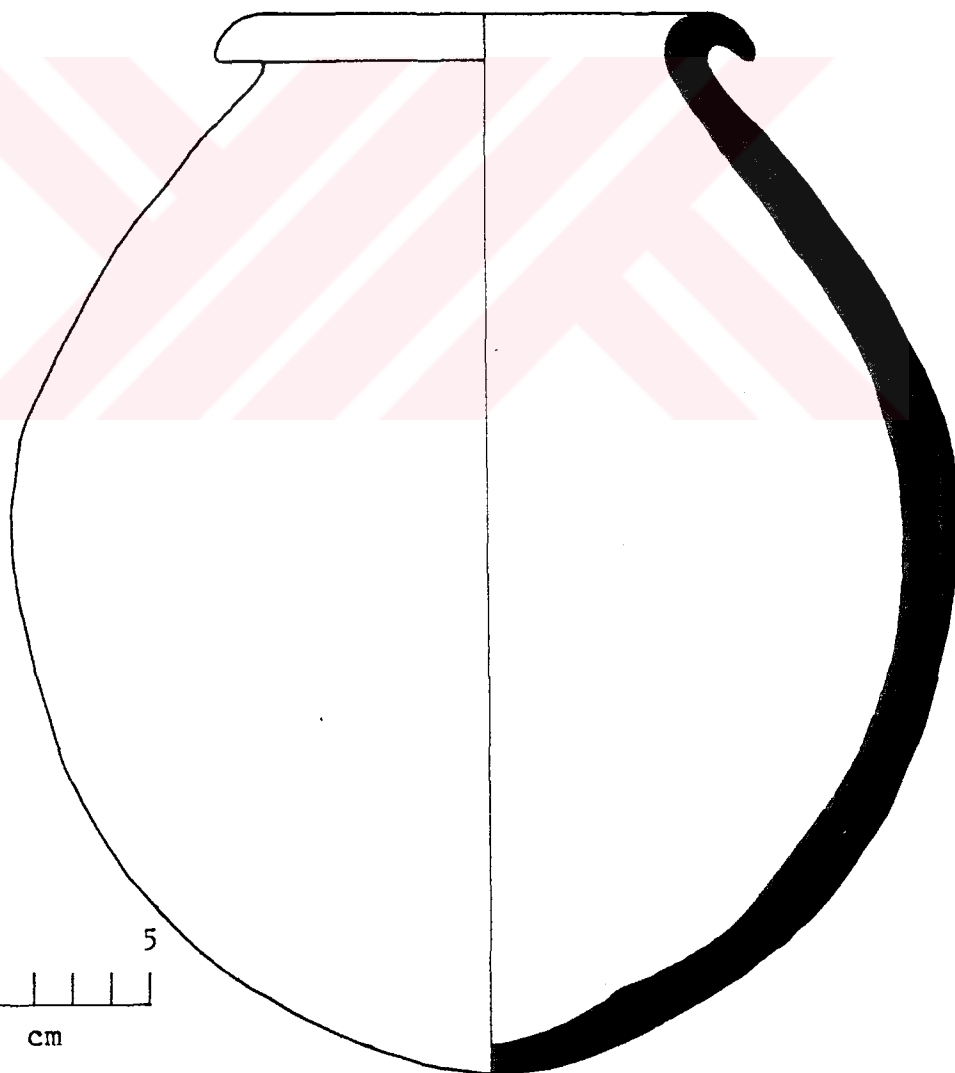

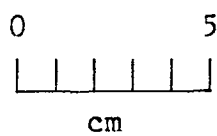
1

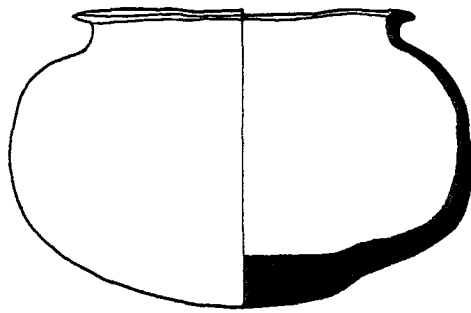

2

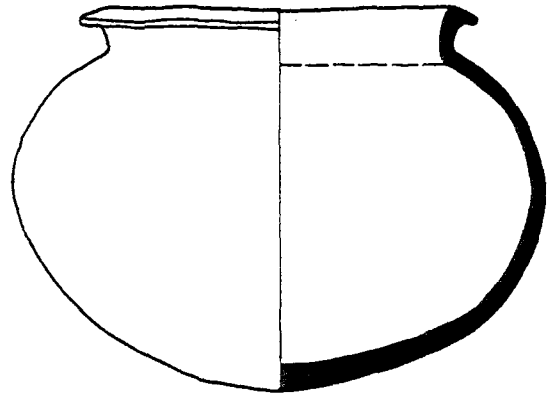

3

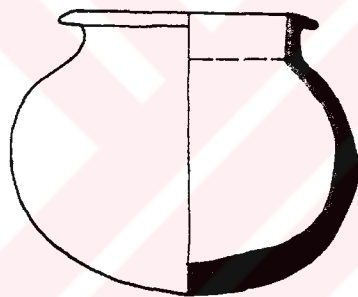

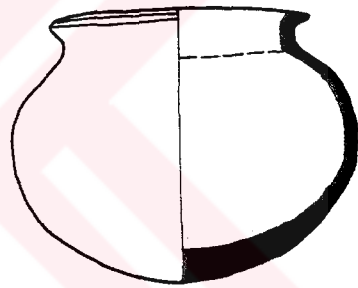
1

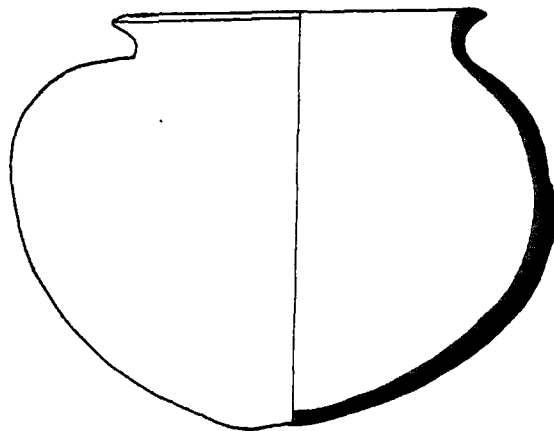
2

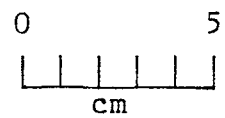
3

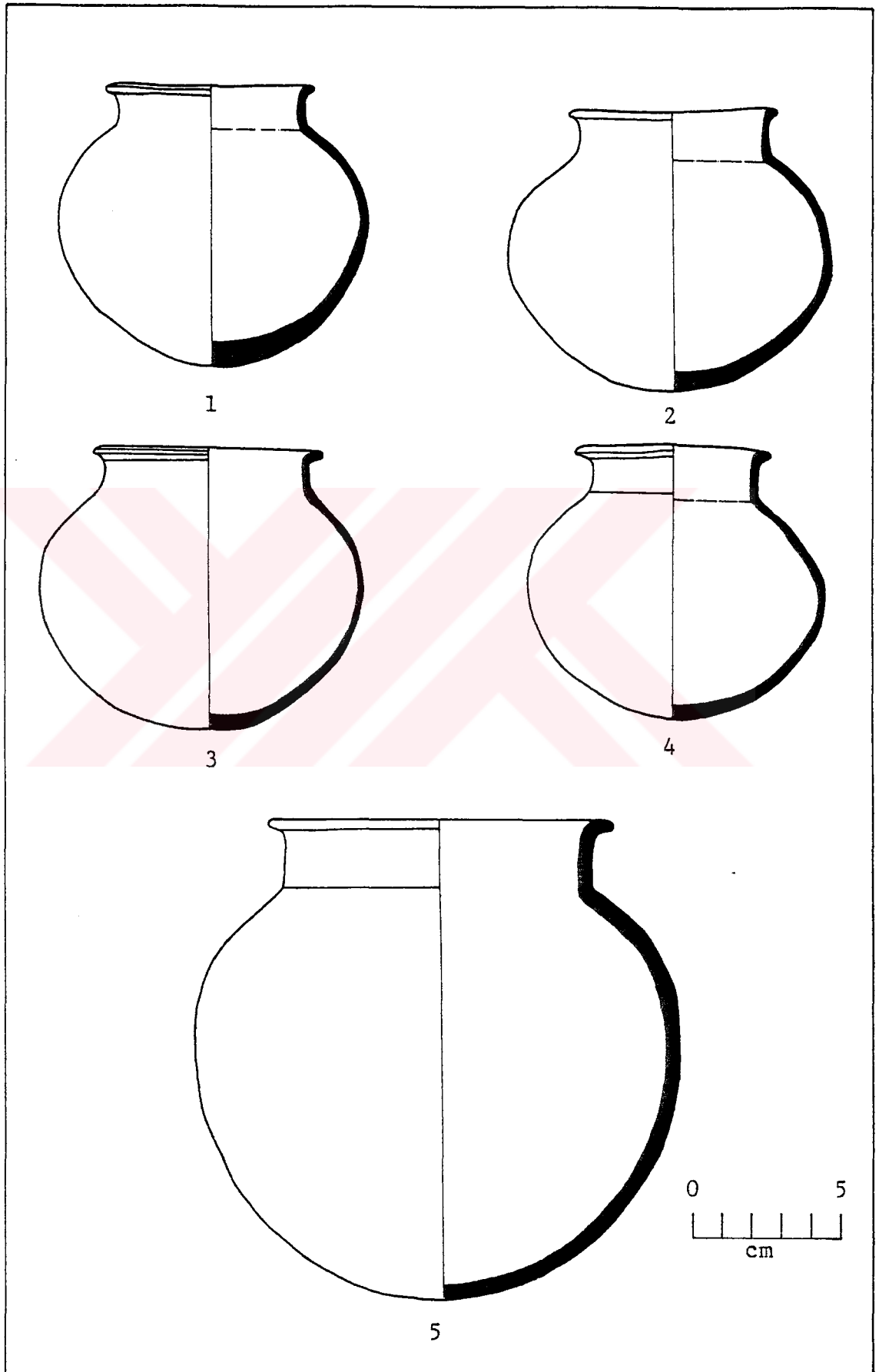

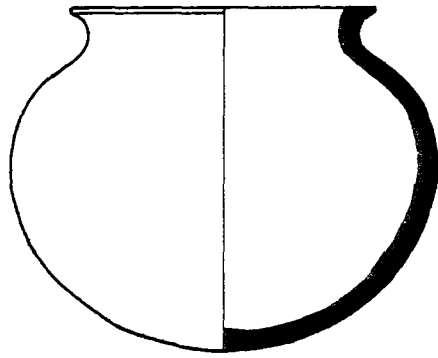
4

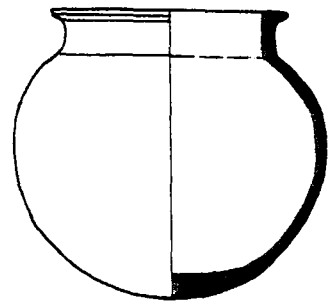
5

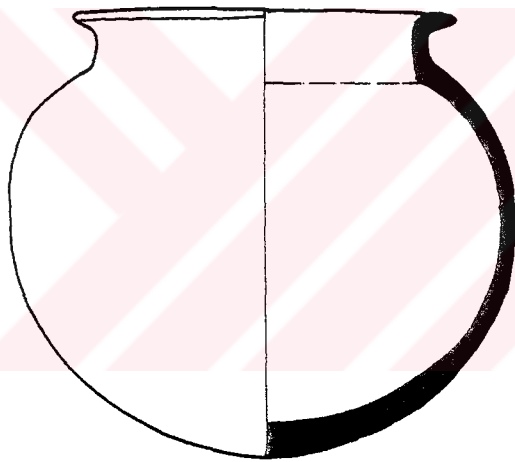

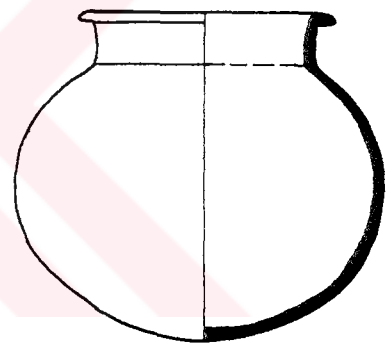
1

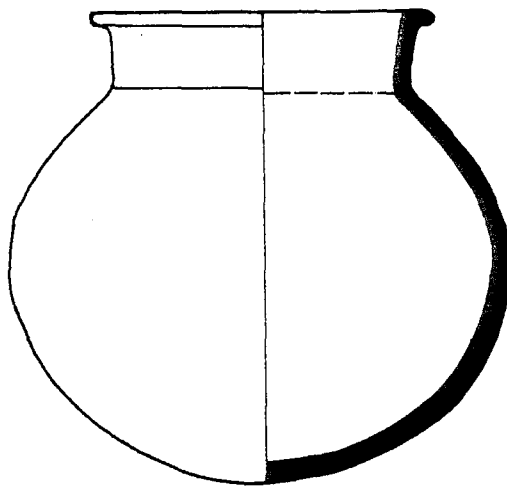
2

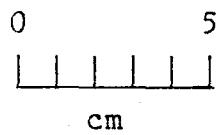
3

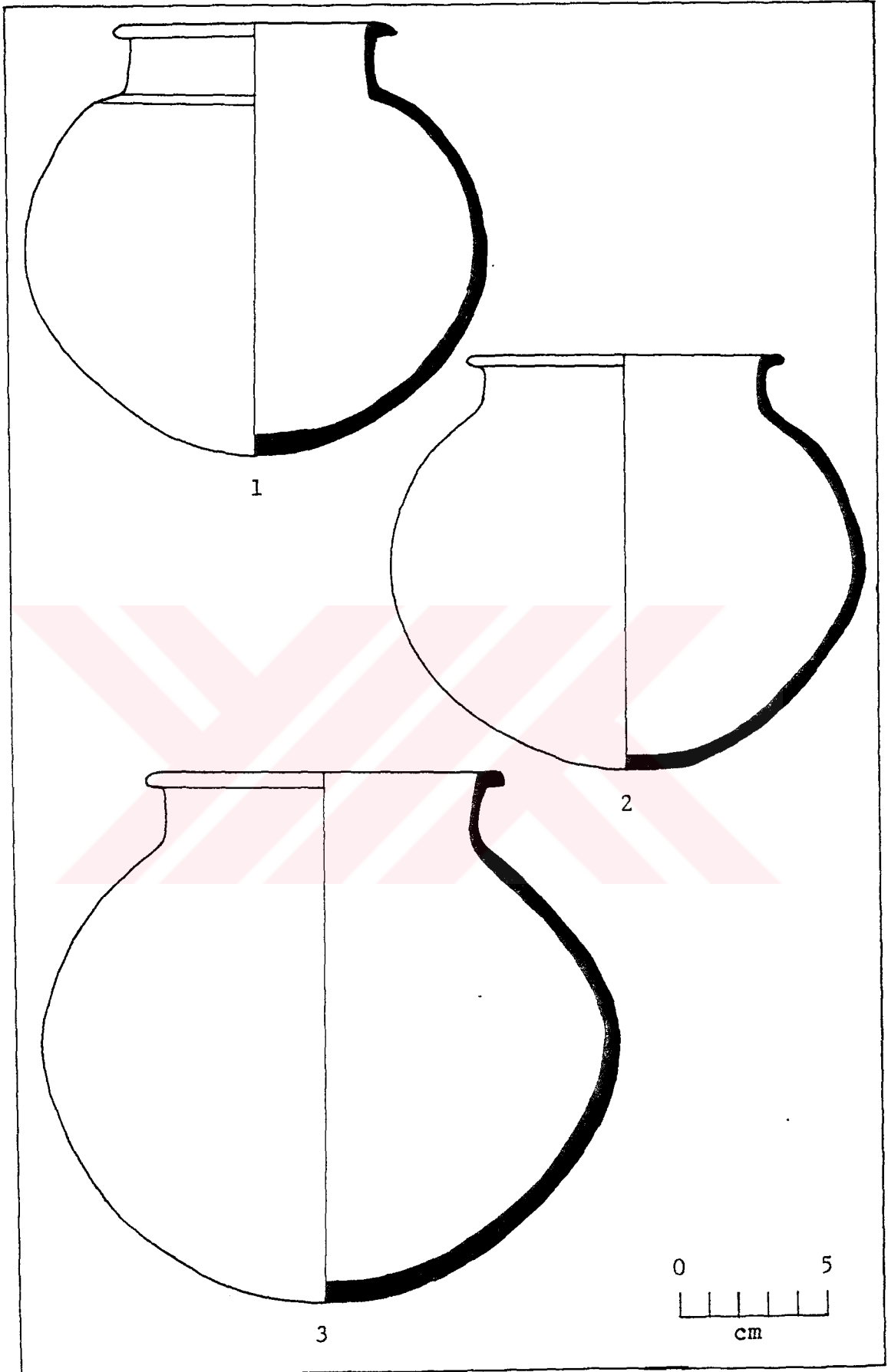

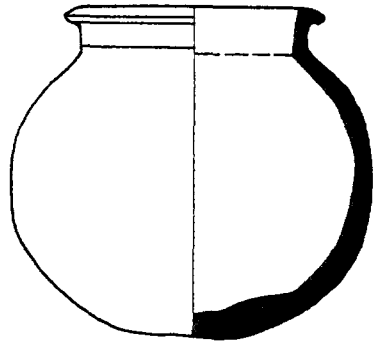
4

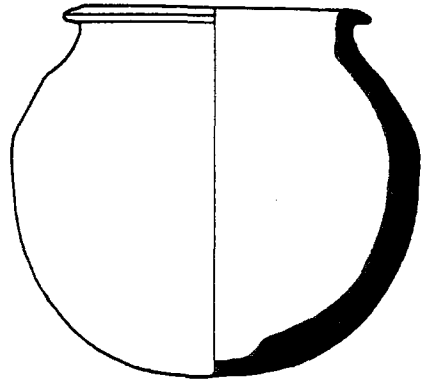
5

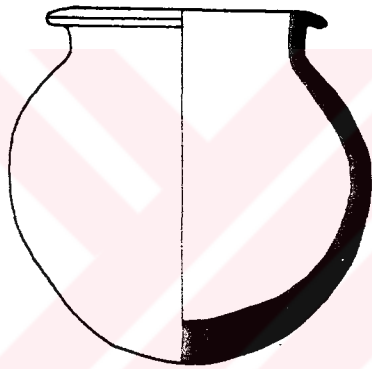

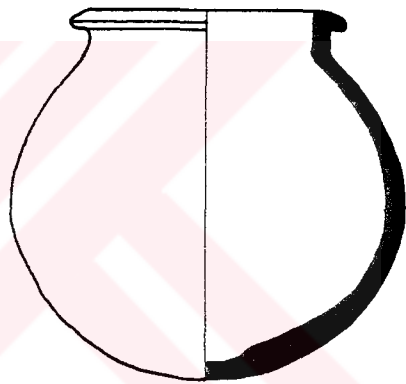
1

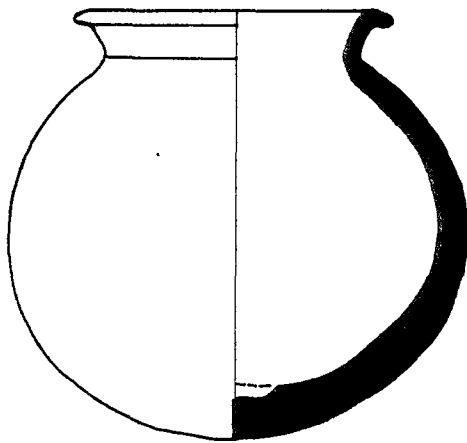
2

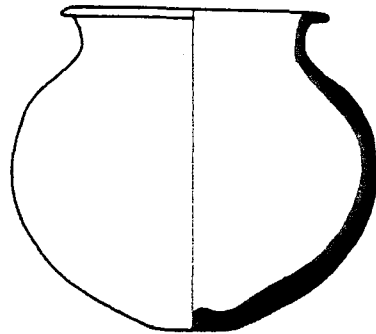
3

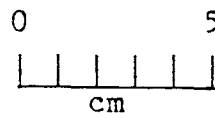
4

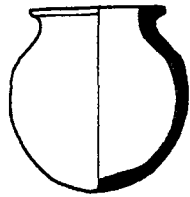

5

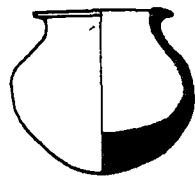

6

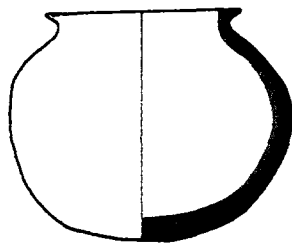

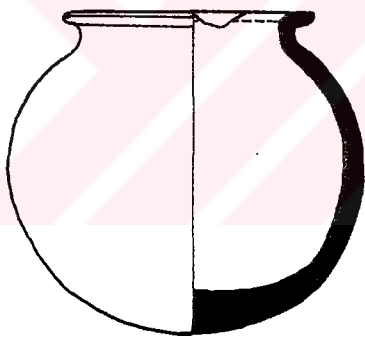
1

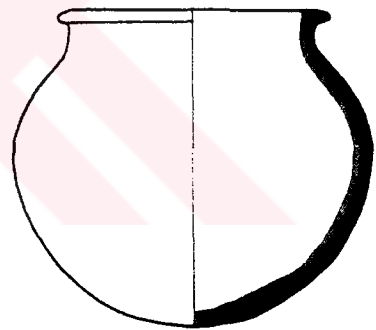
2

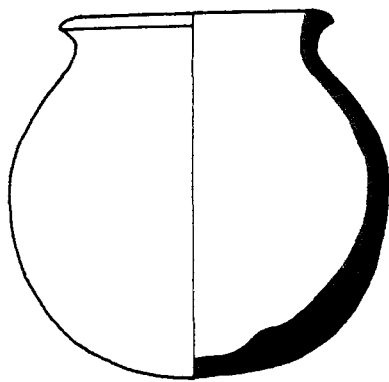
3

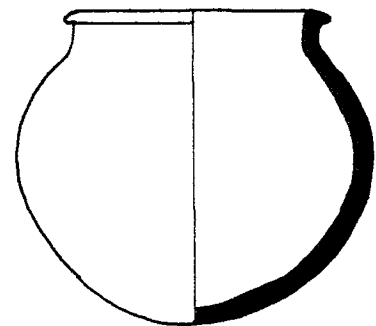
4

5

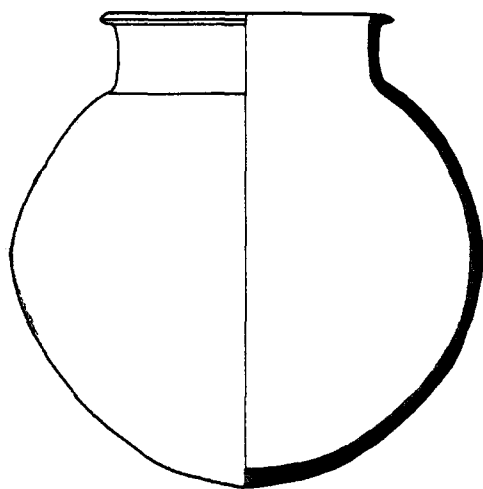
6

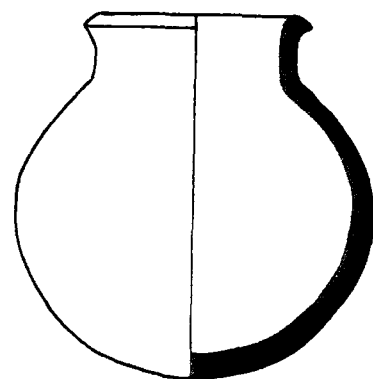
7

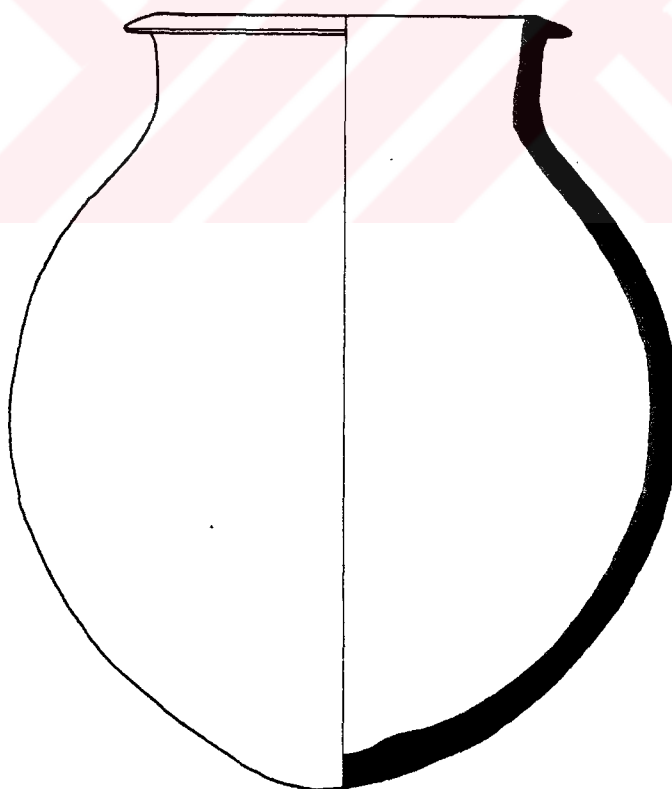
cm

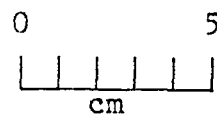
1

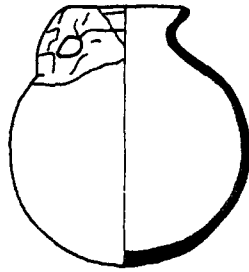

2

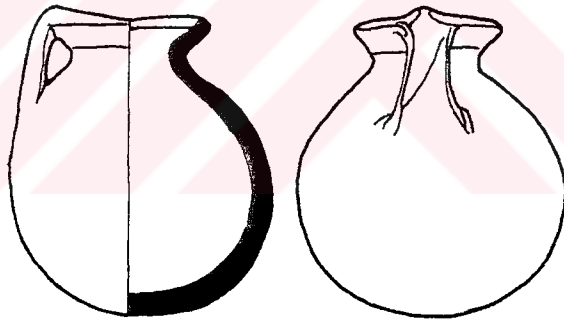

3

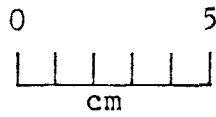

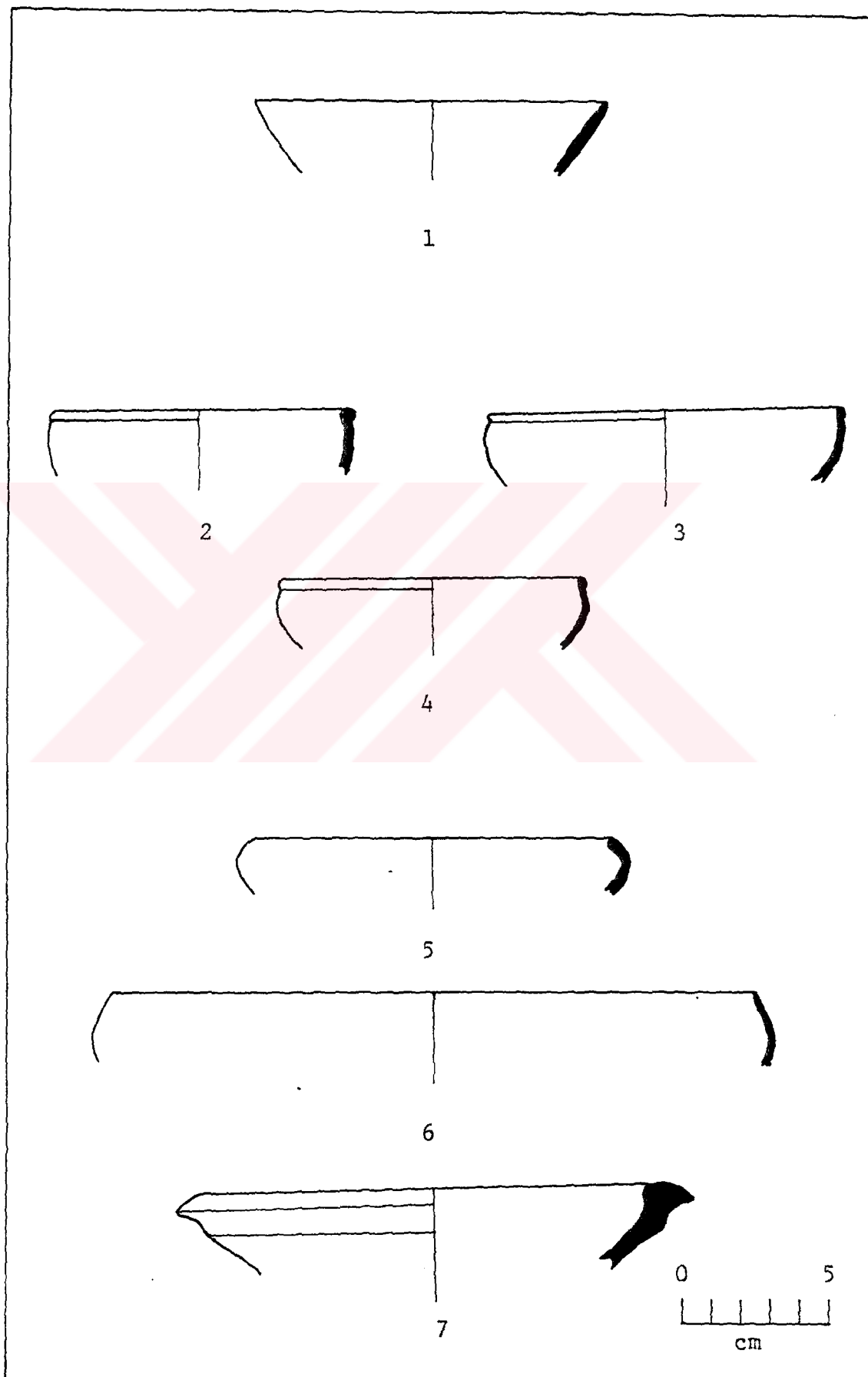

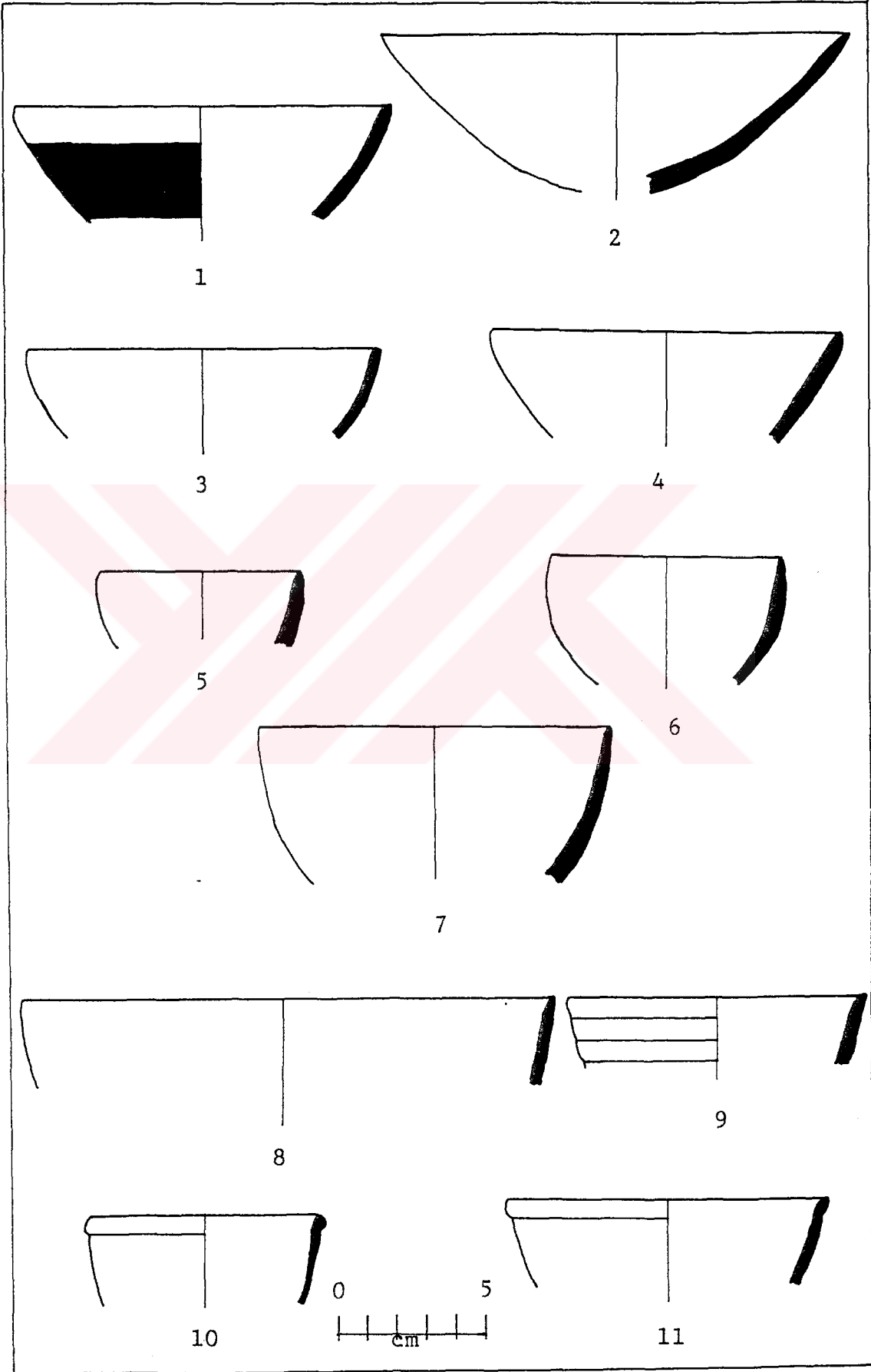
1

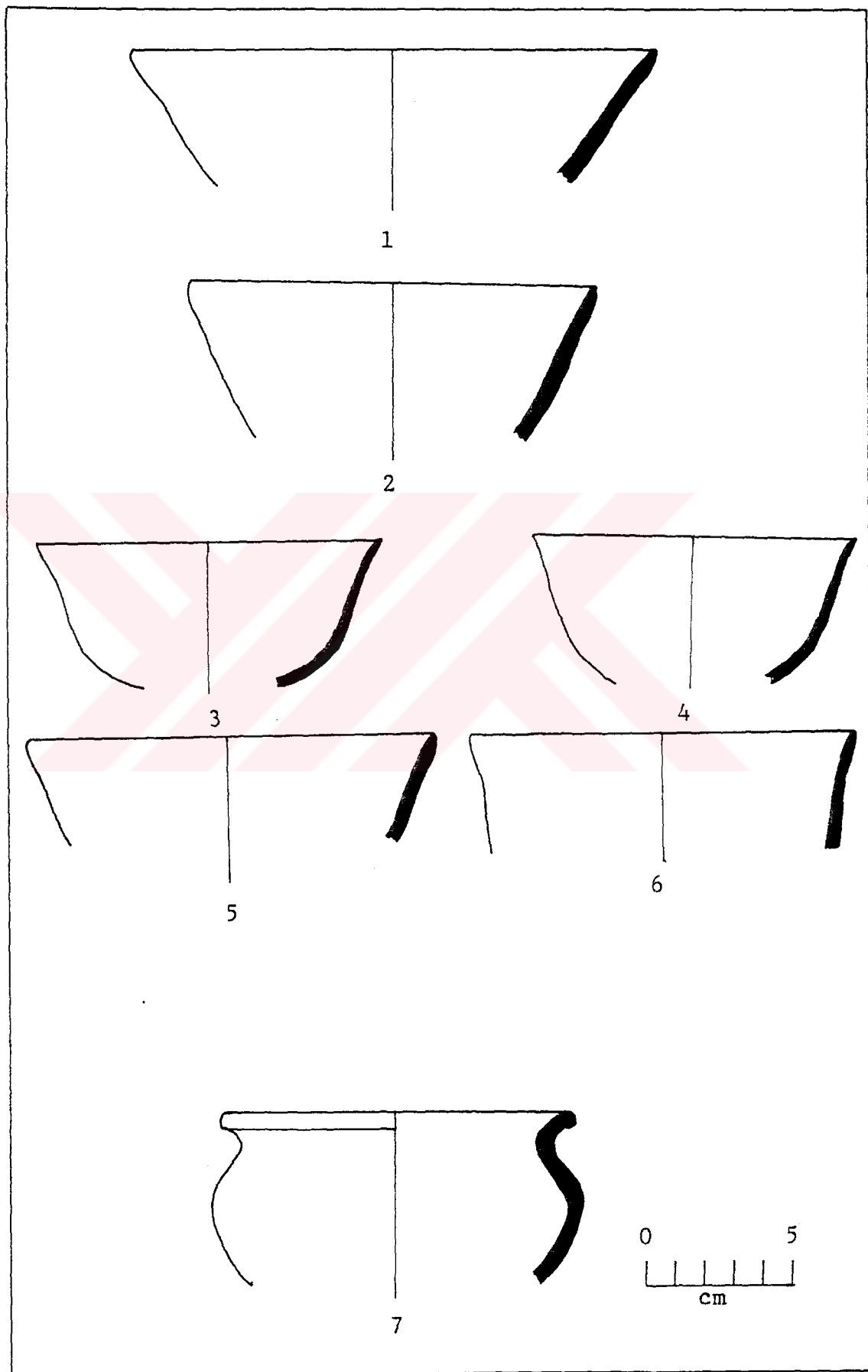

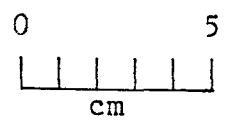
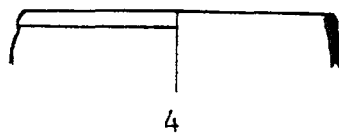
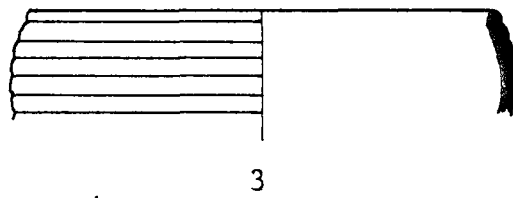
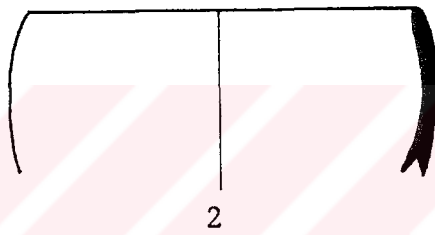
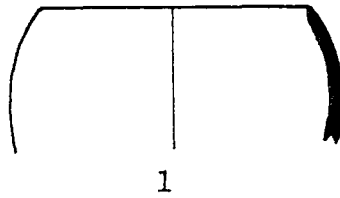
2

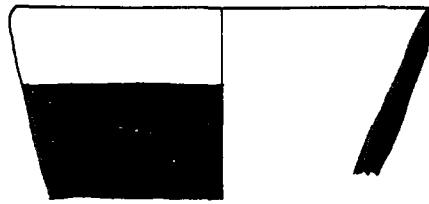

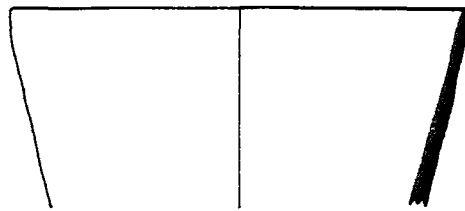

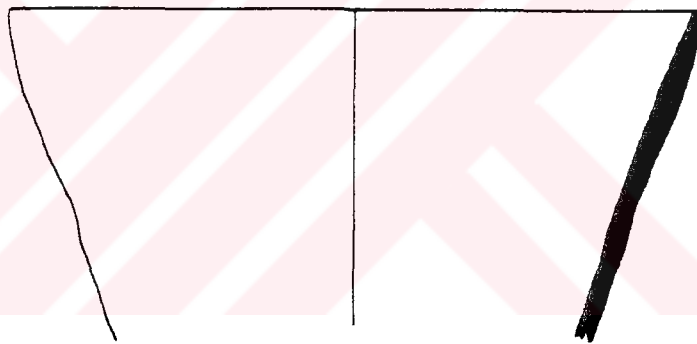

1

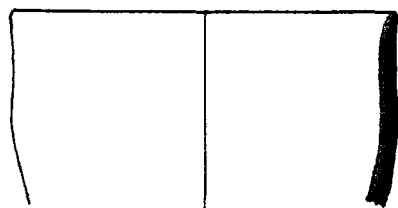
2

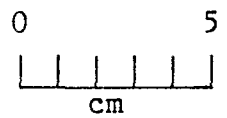
3

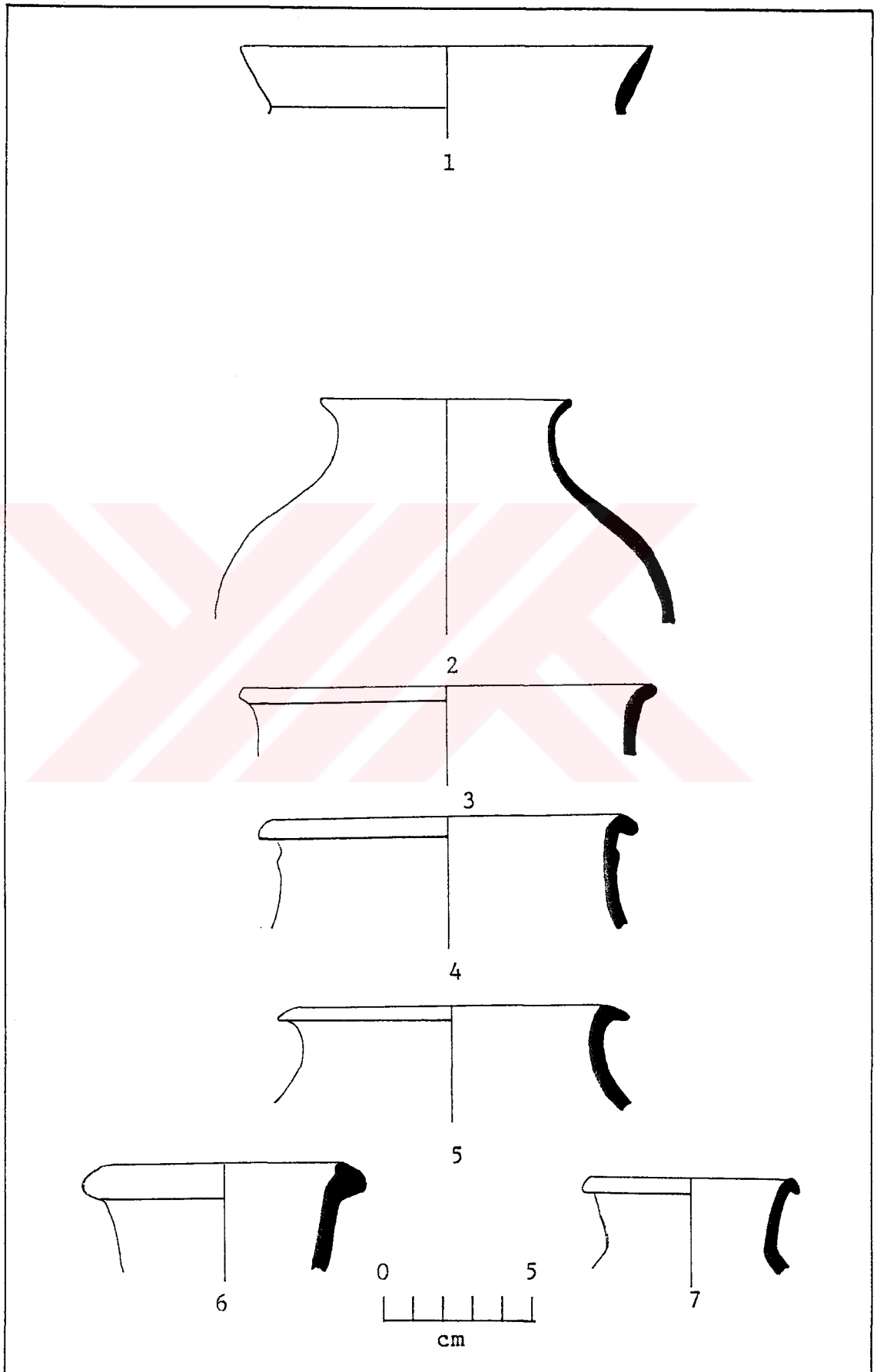

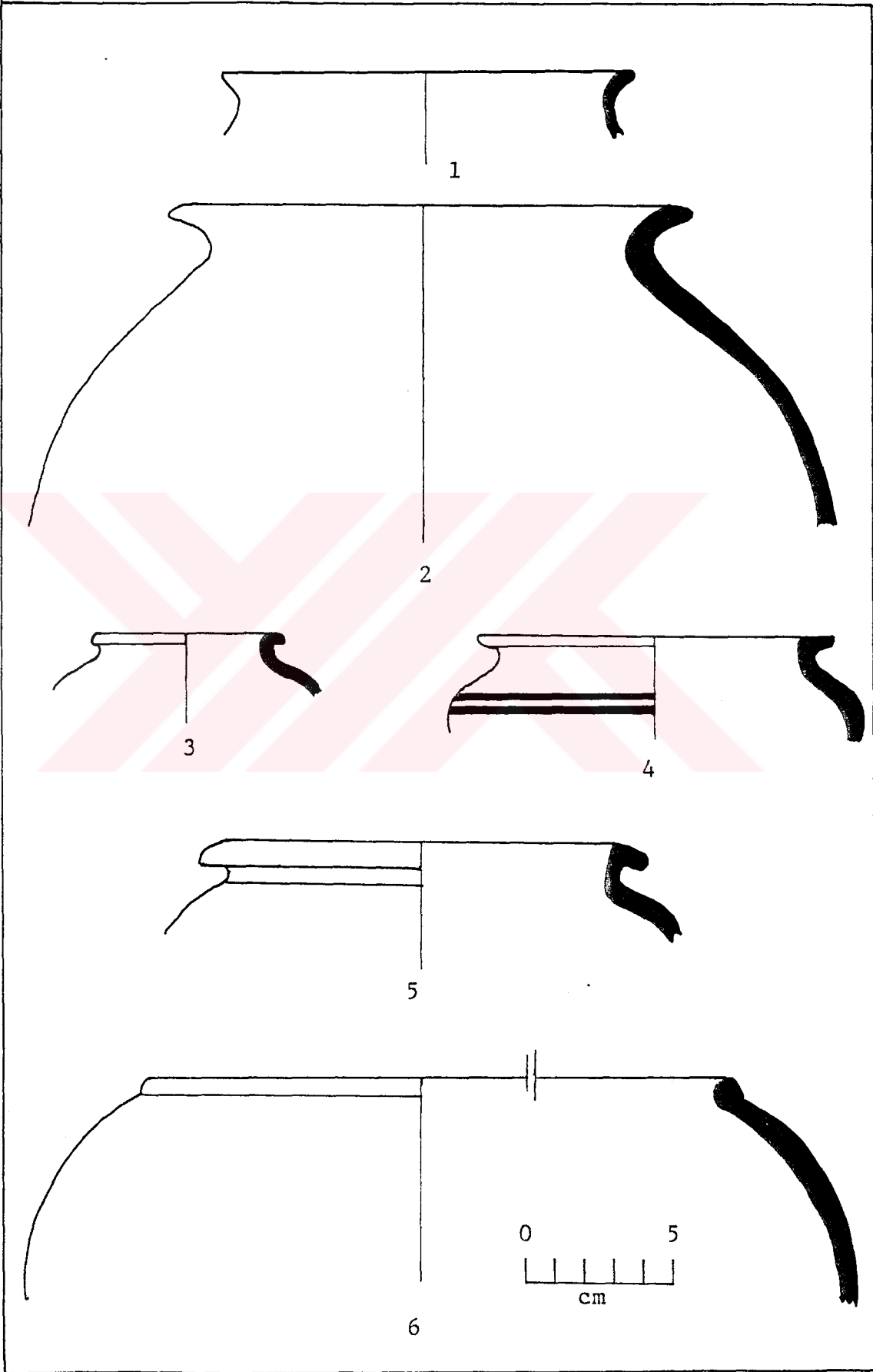
4

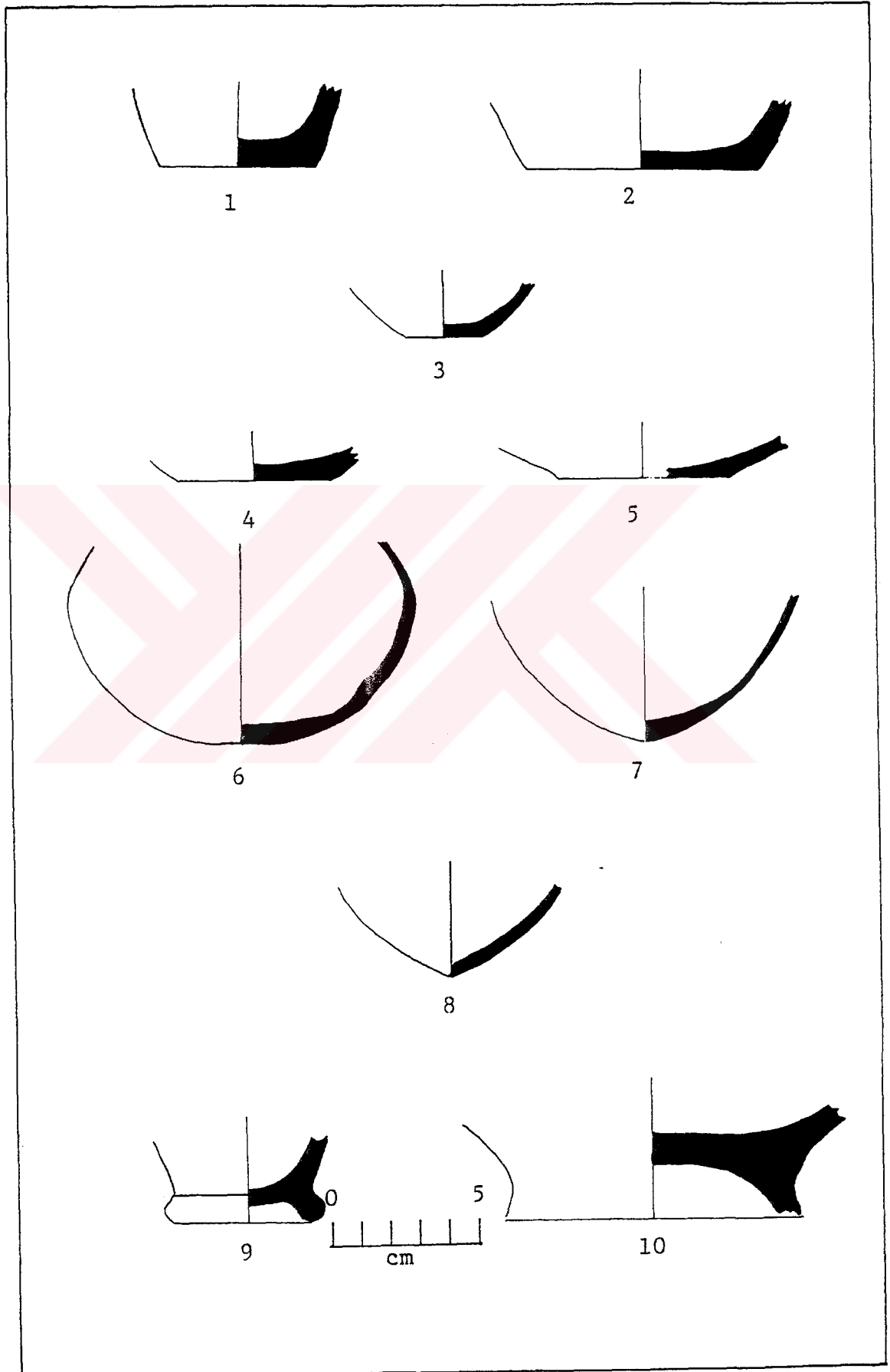

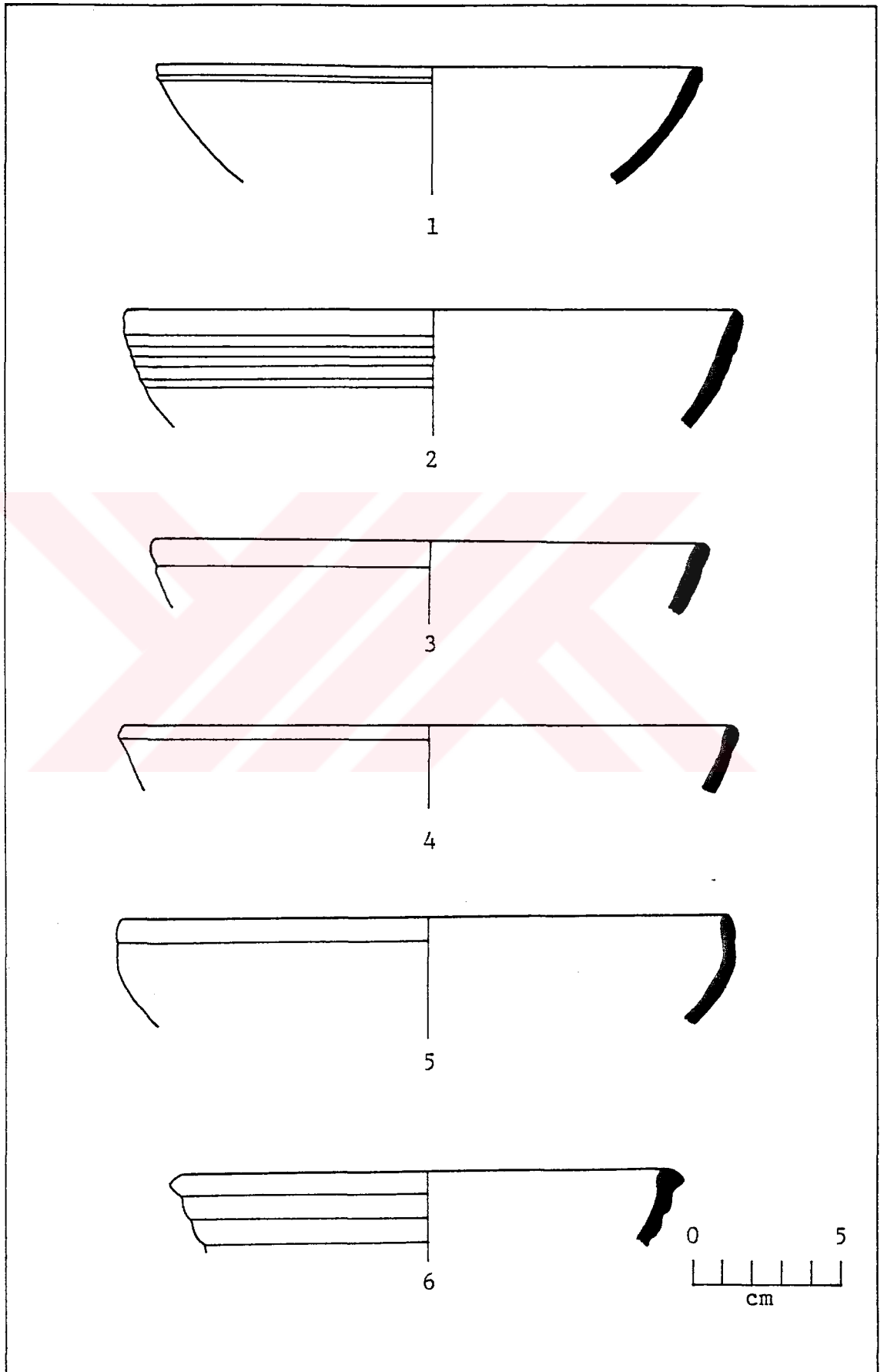
5

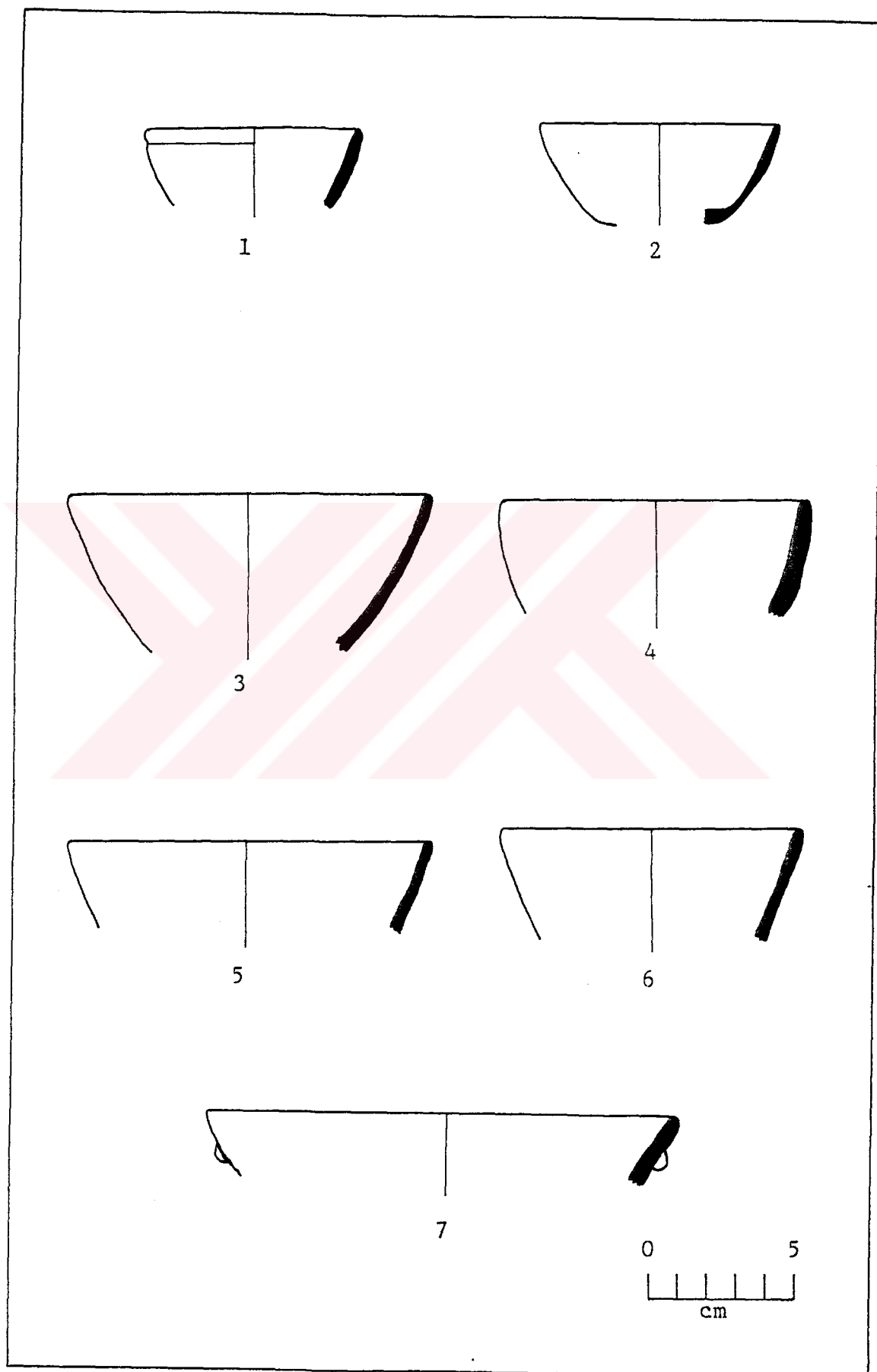

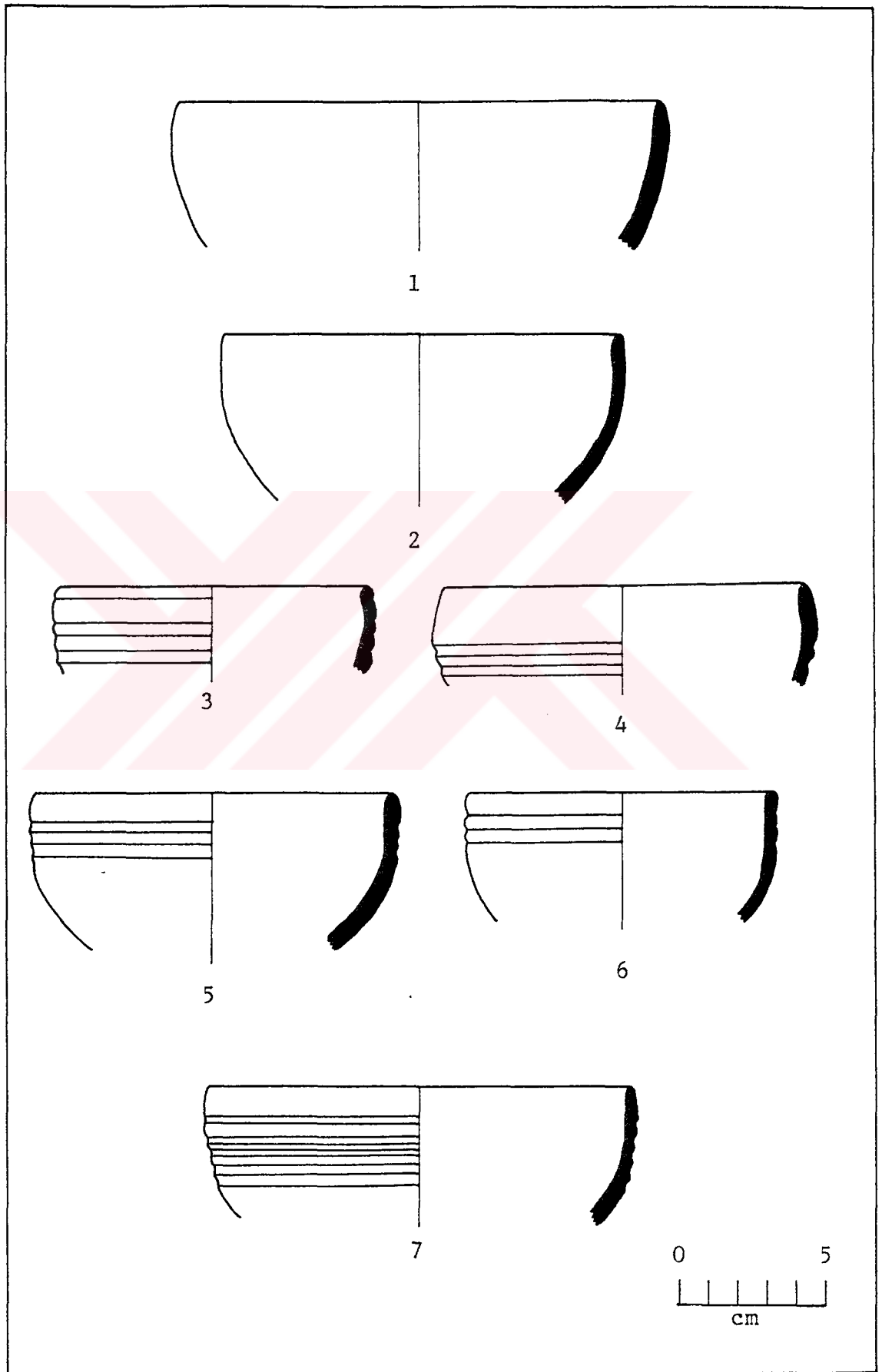

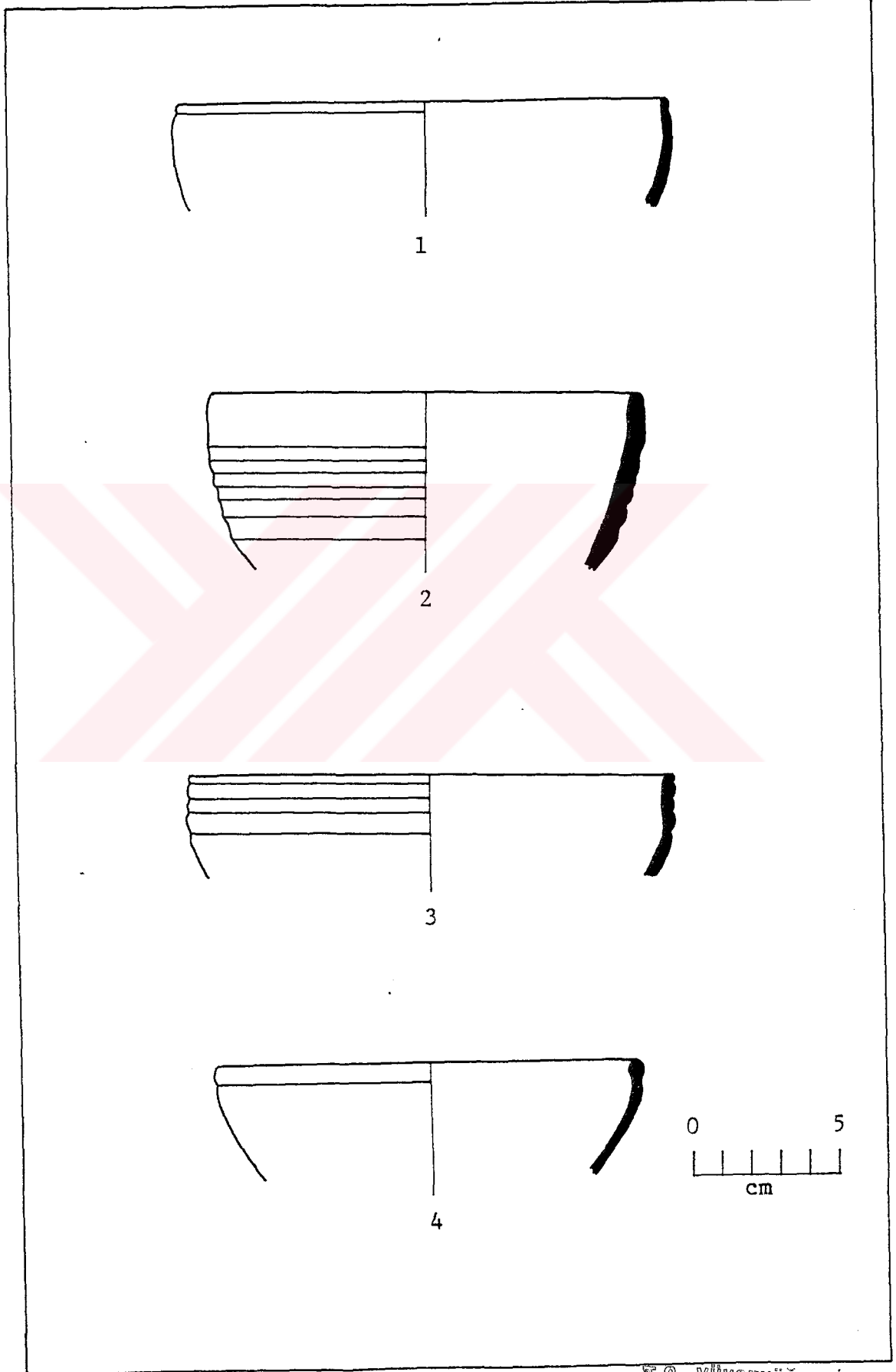

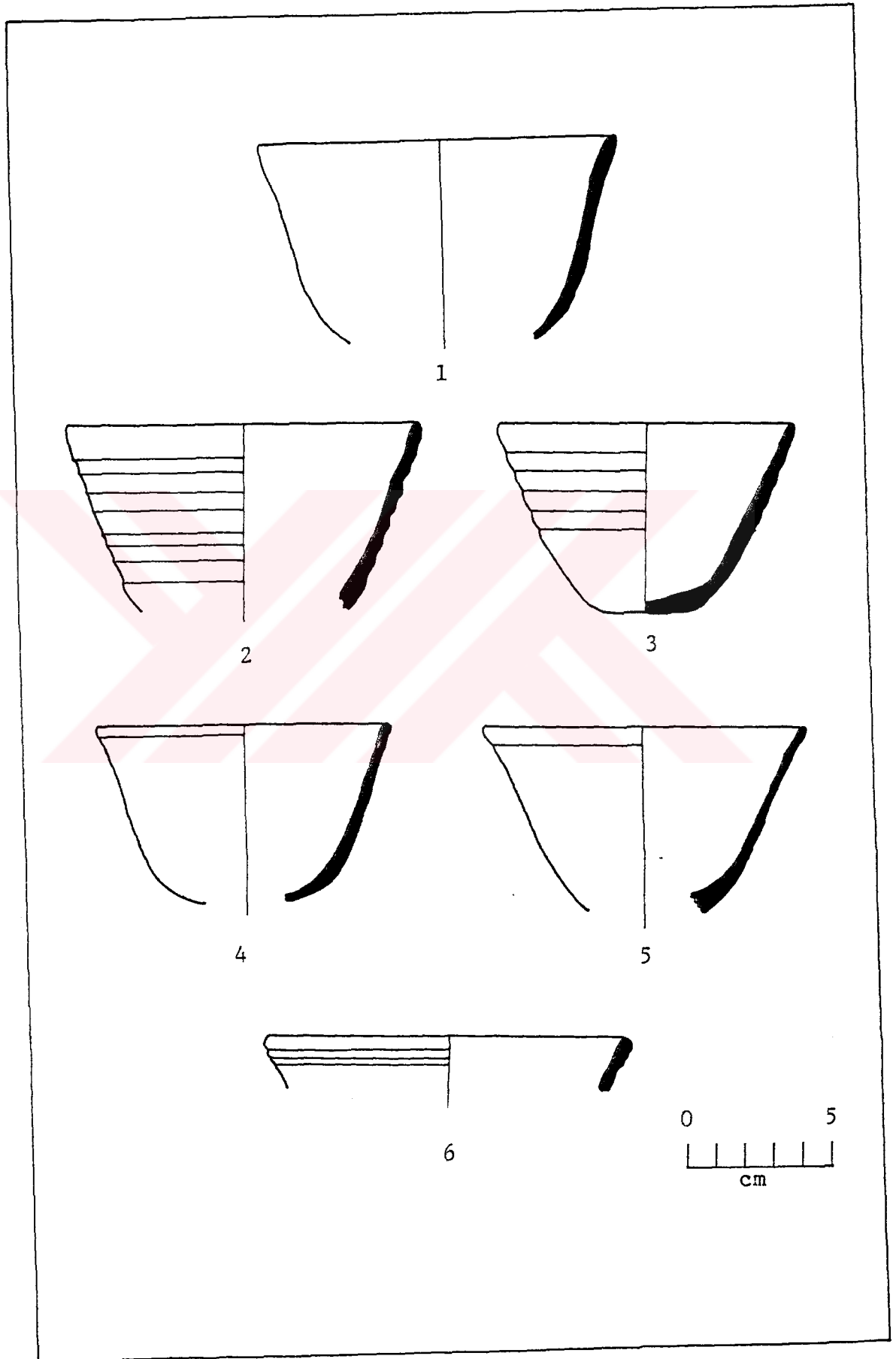

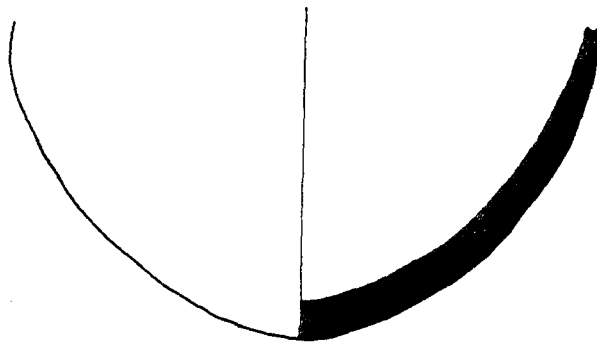

1

2

3

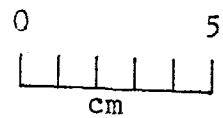
4

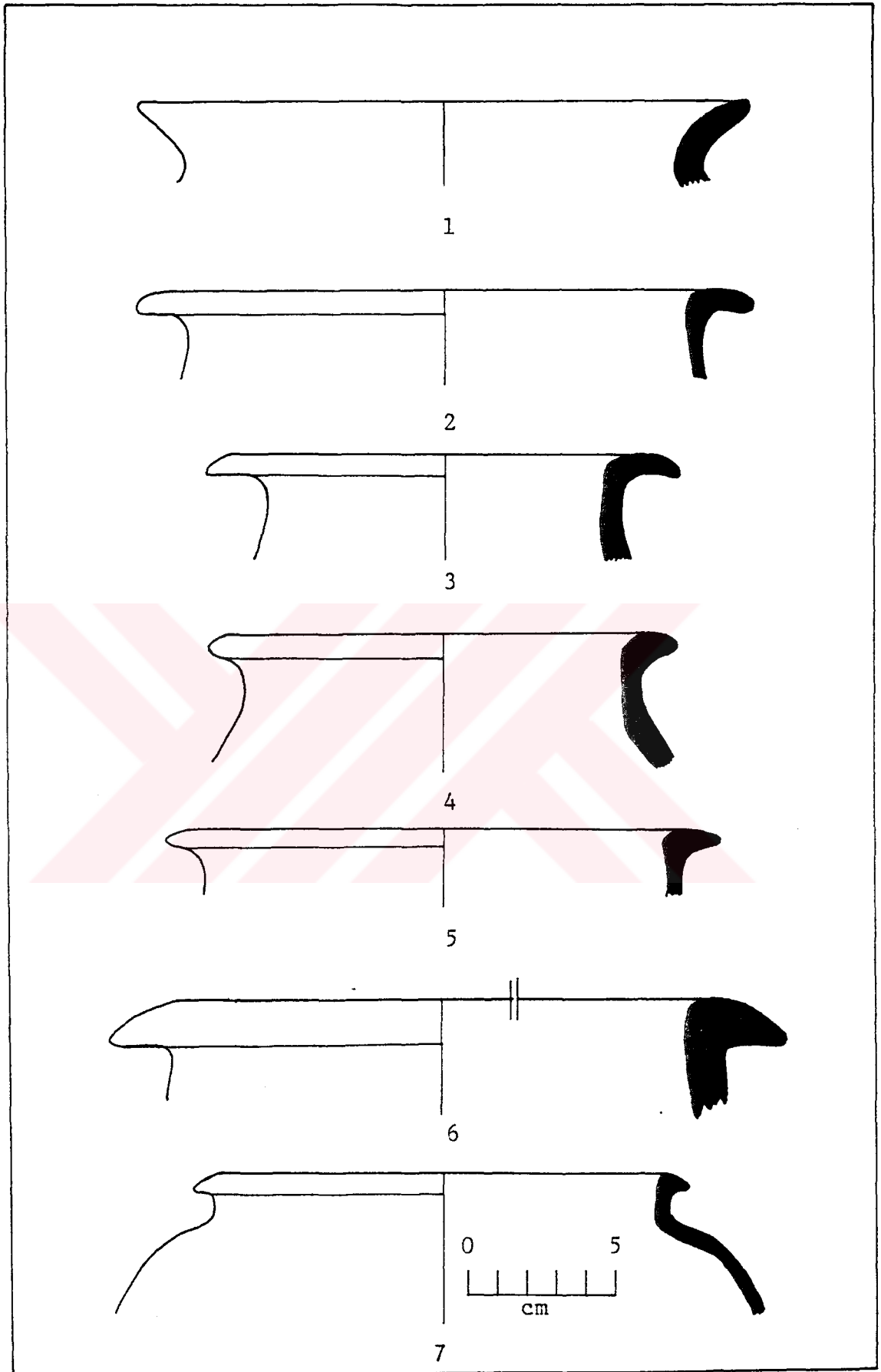

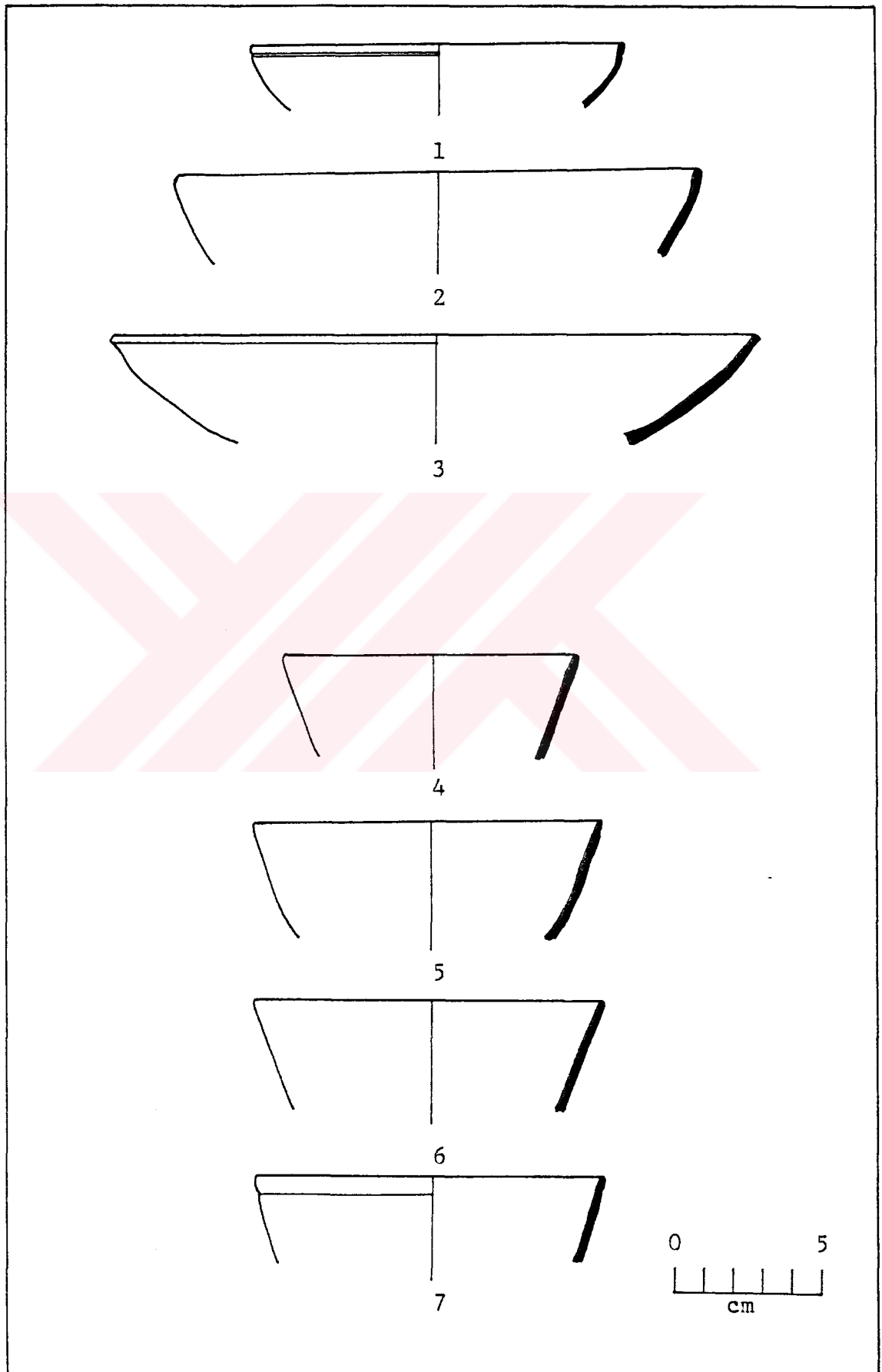
5

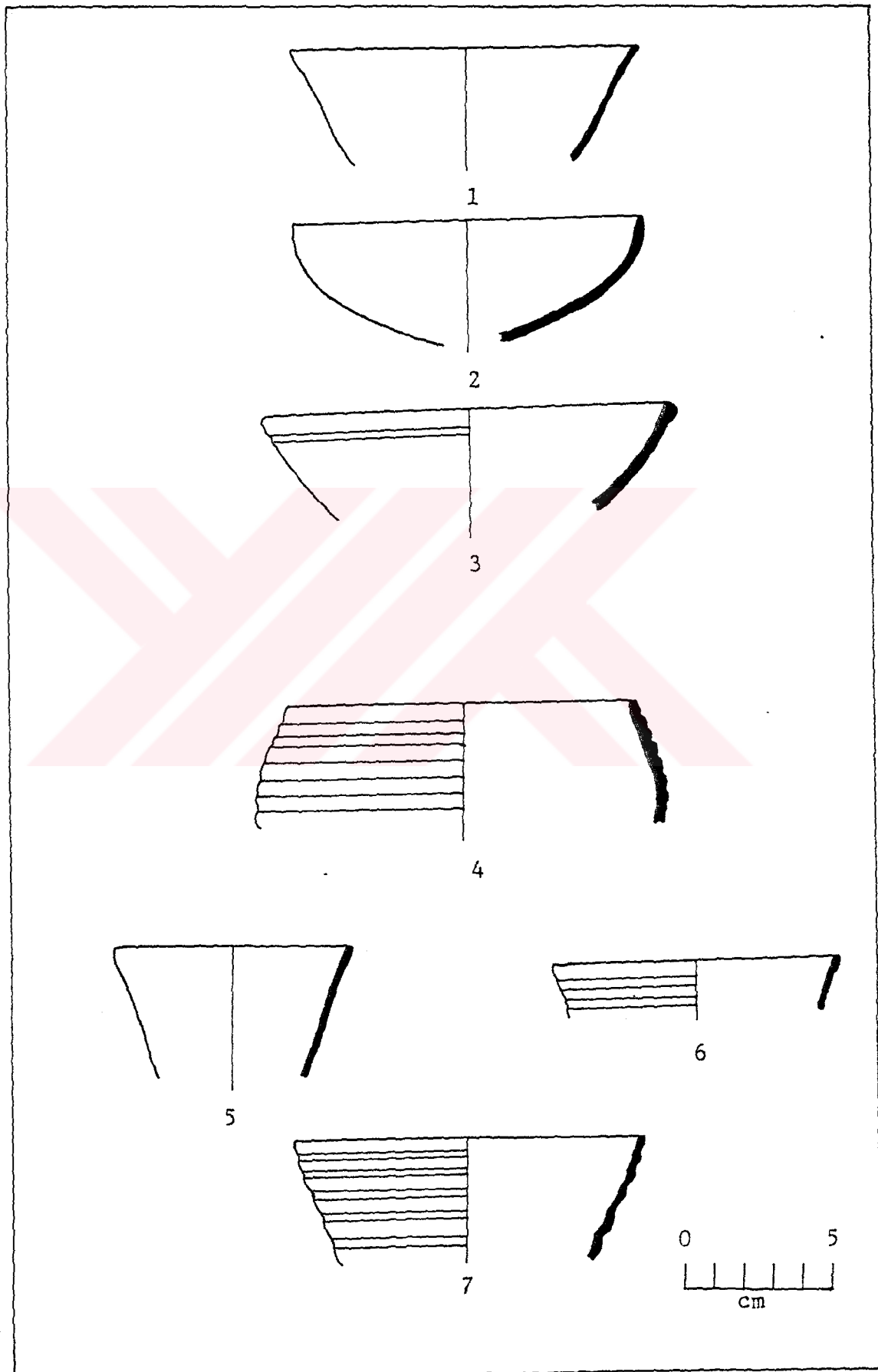

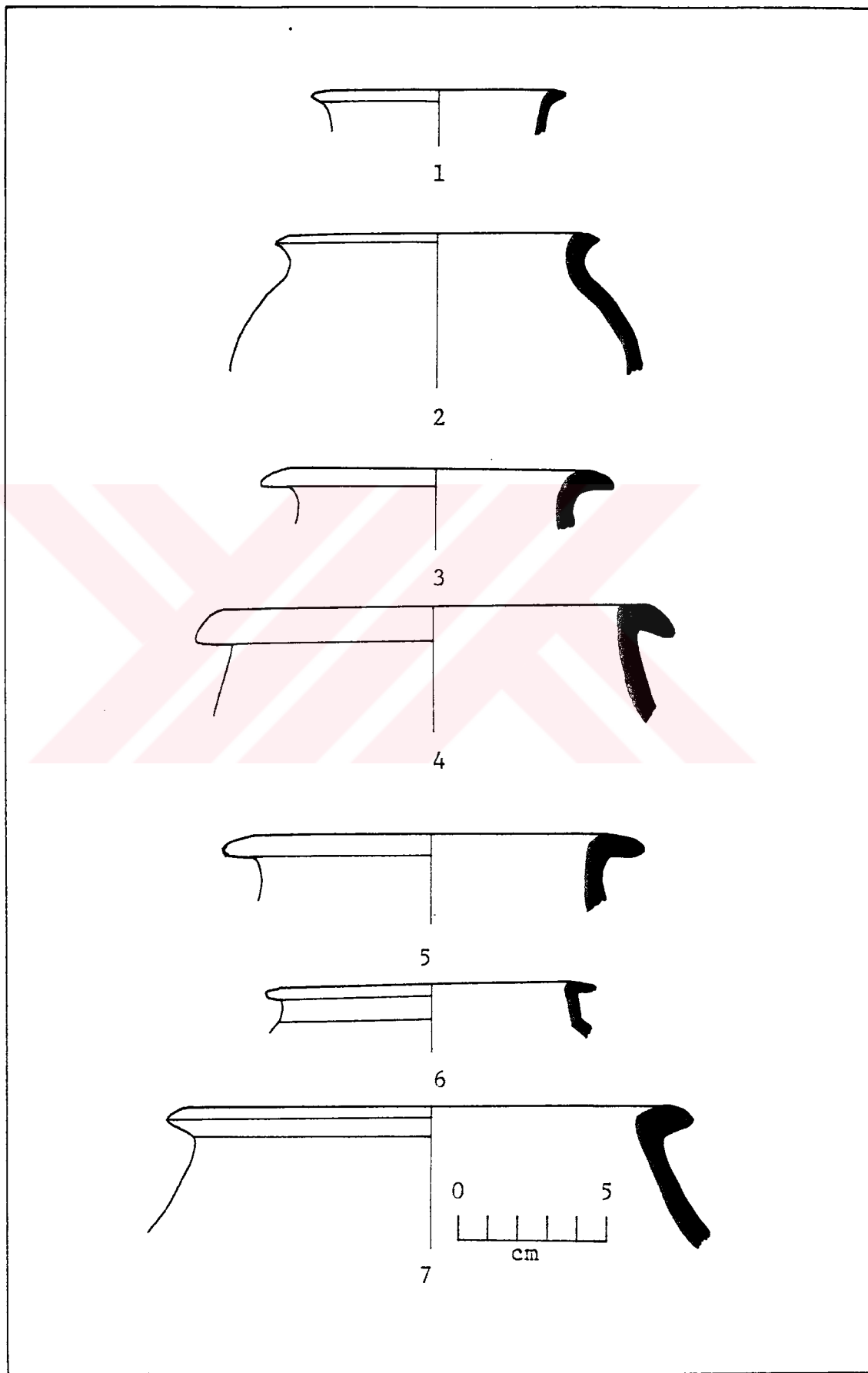
6

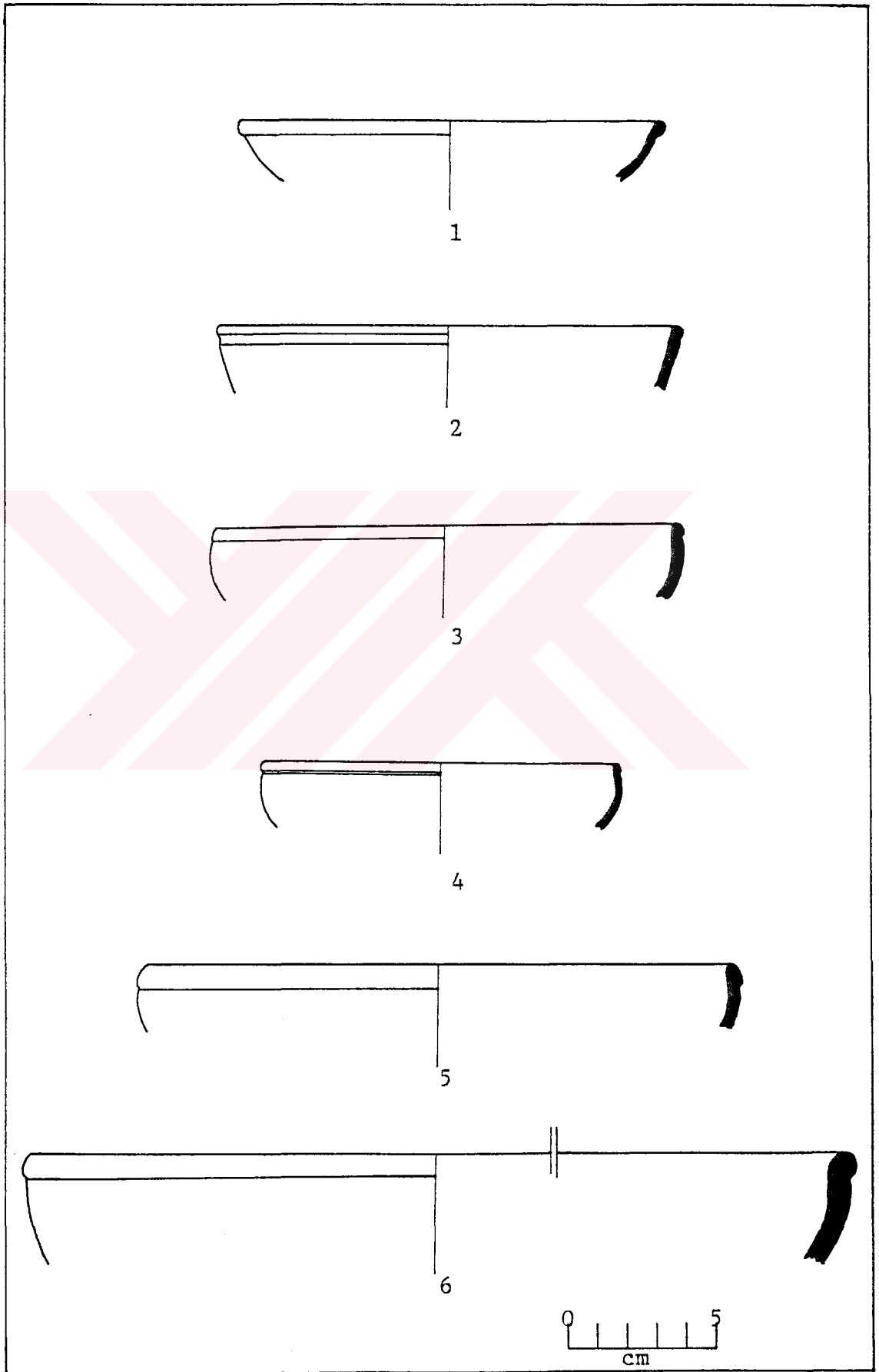

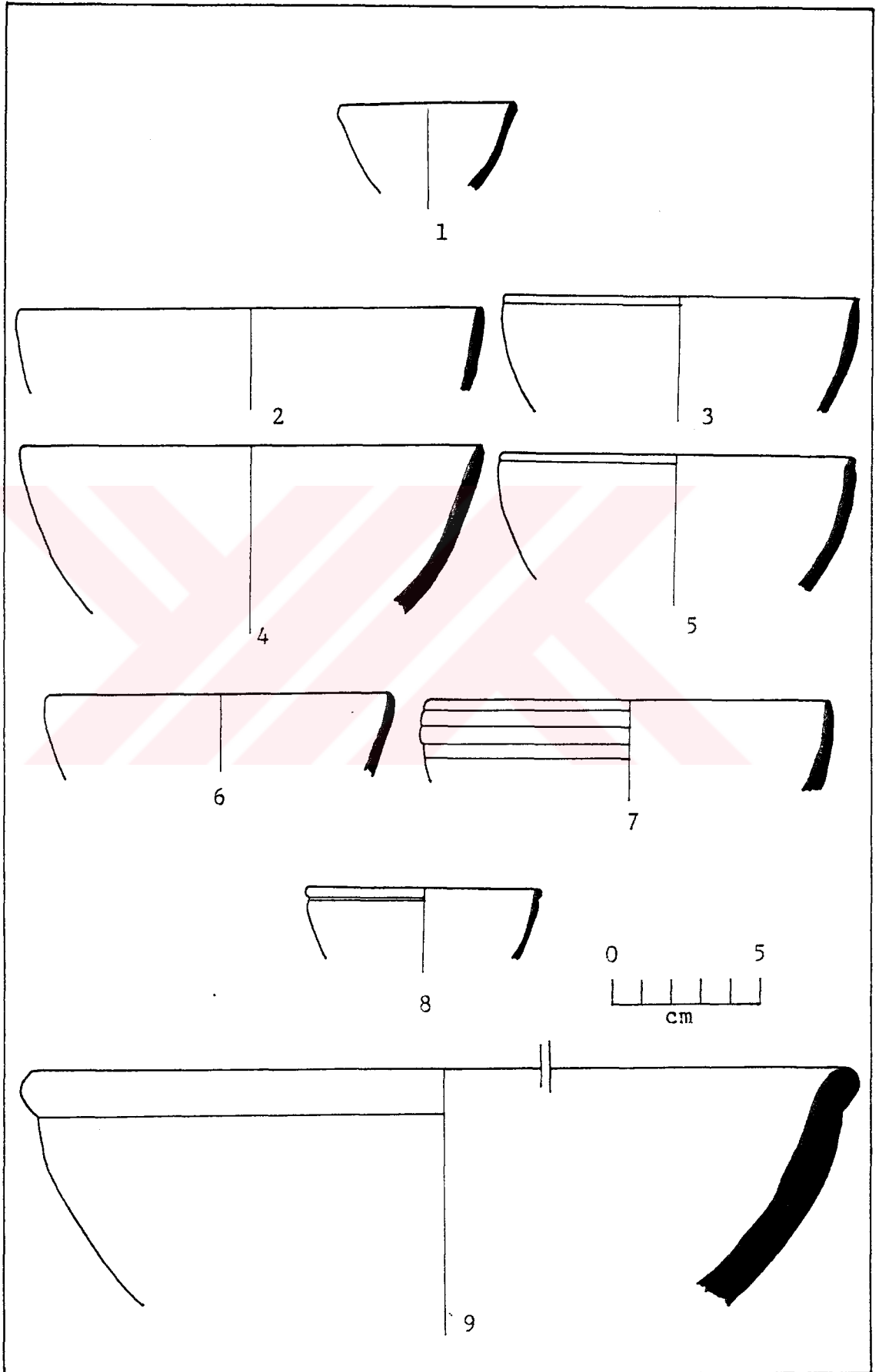

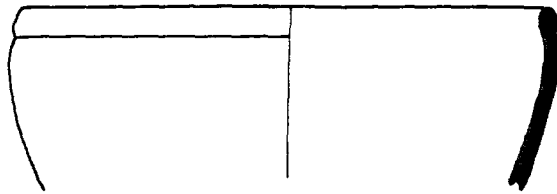

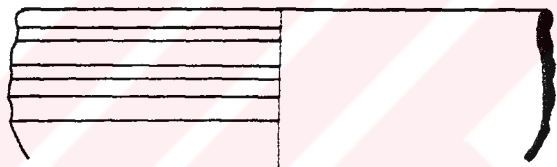

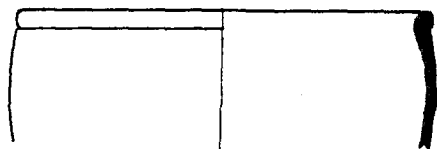
1

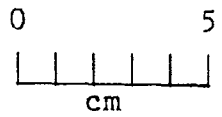
2

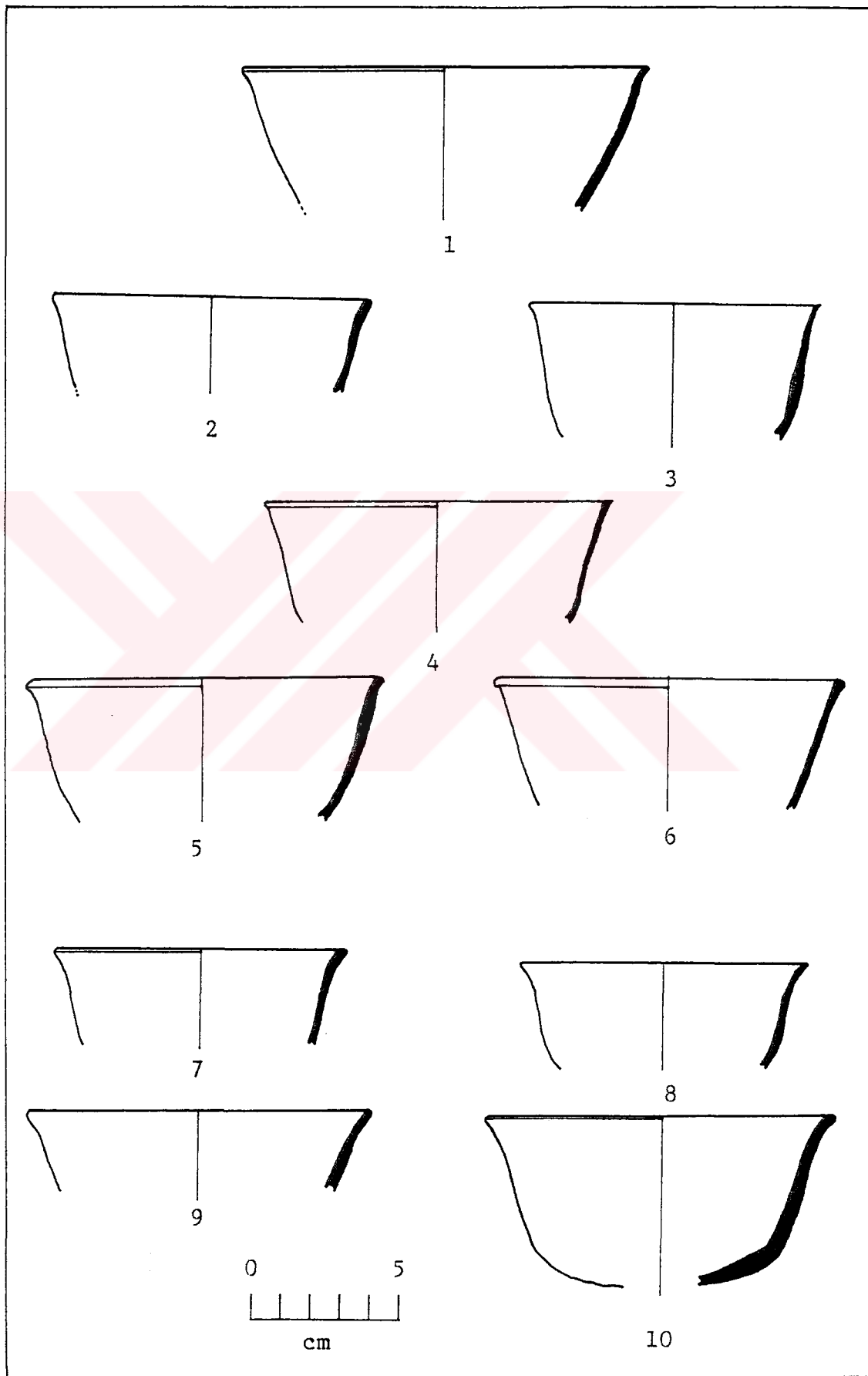

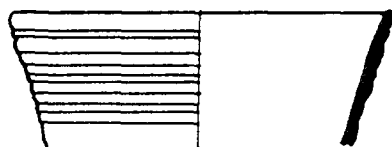
3

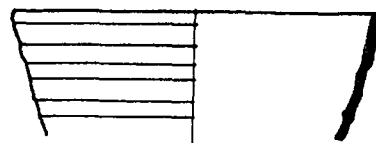
4

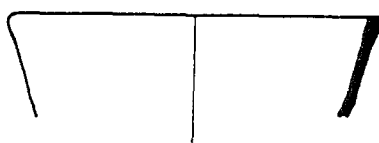

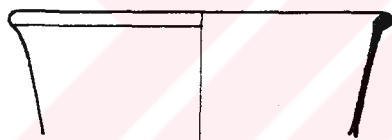
1

2

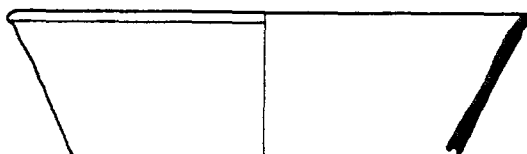
3

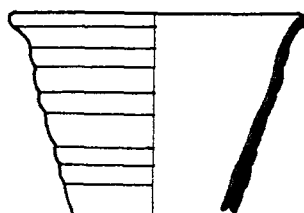
4

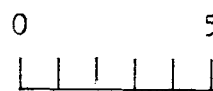
5

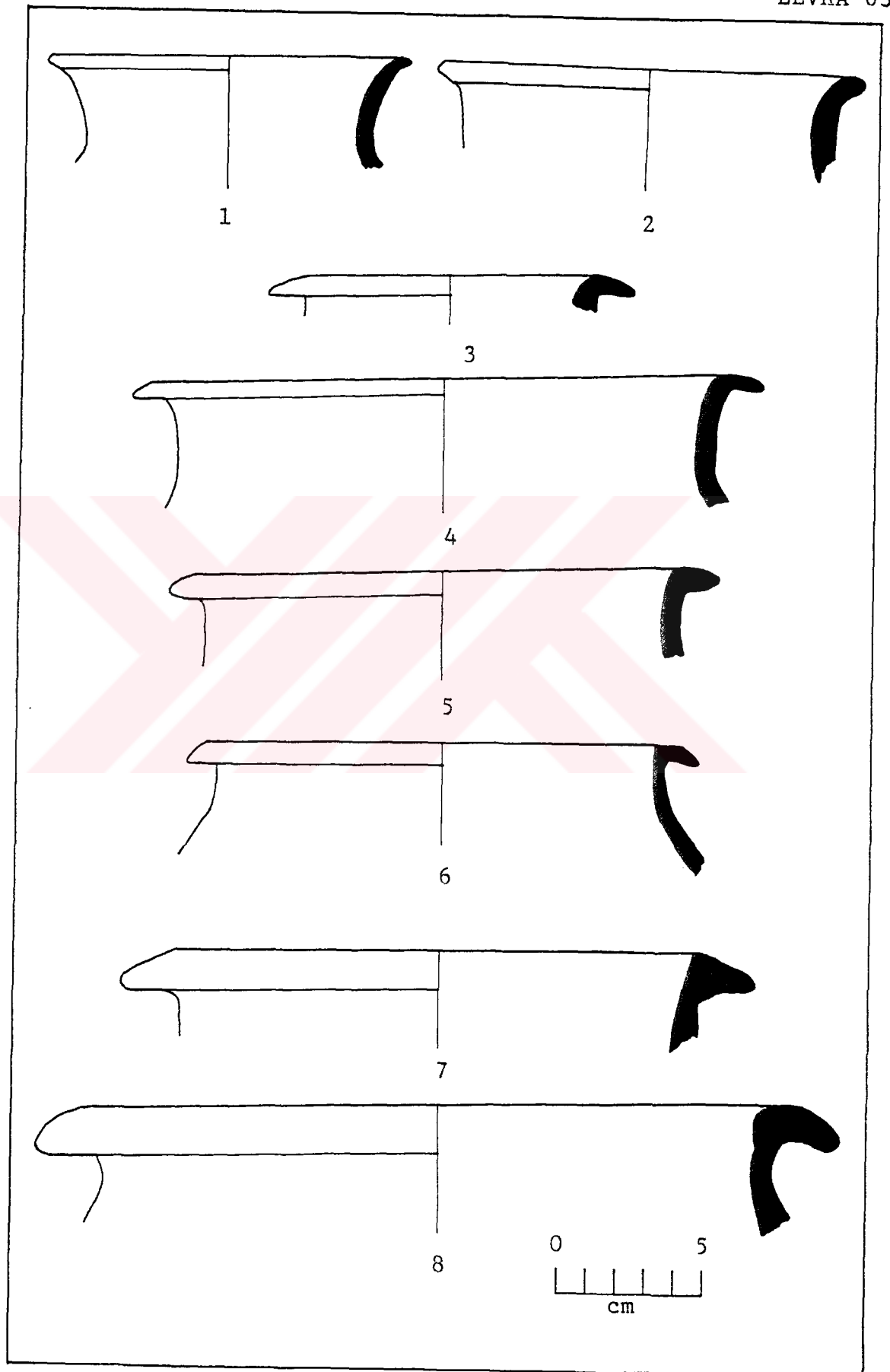
6

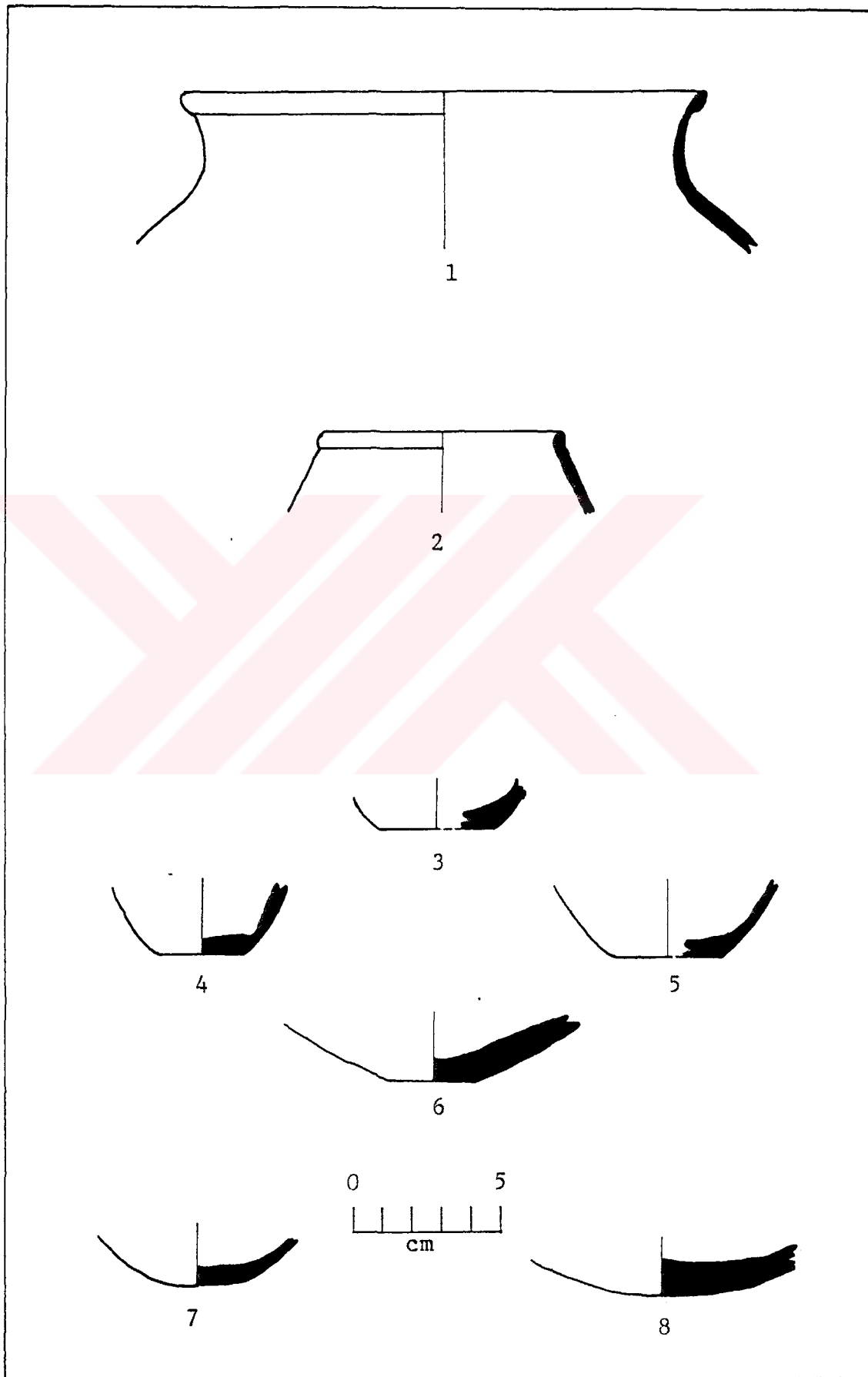

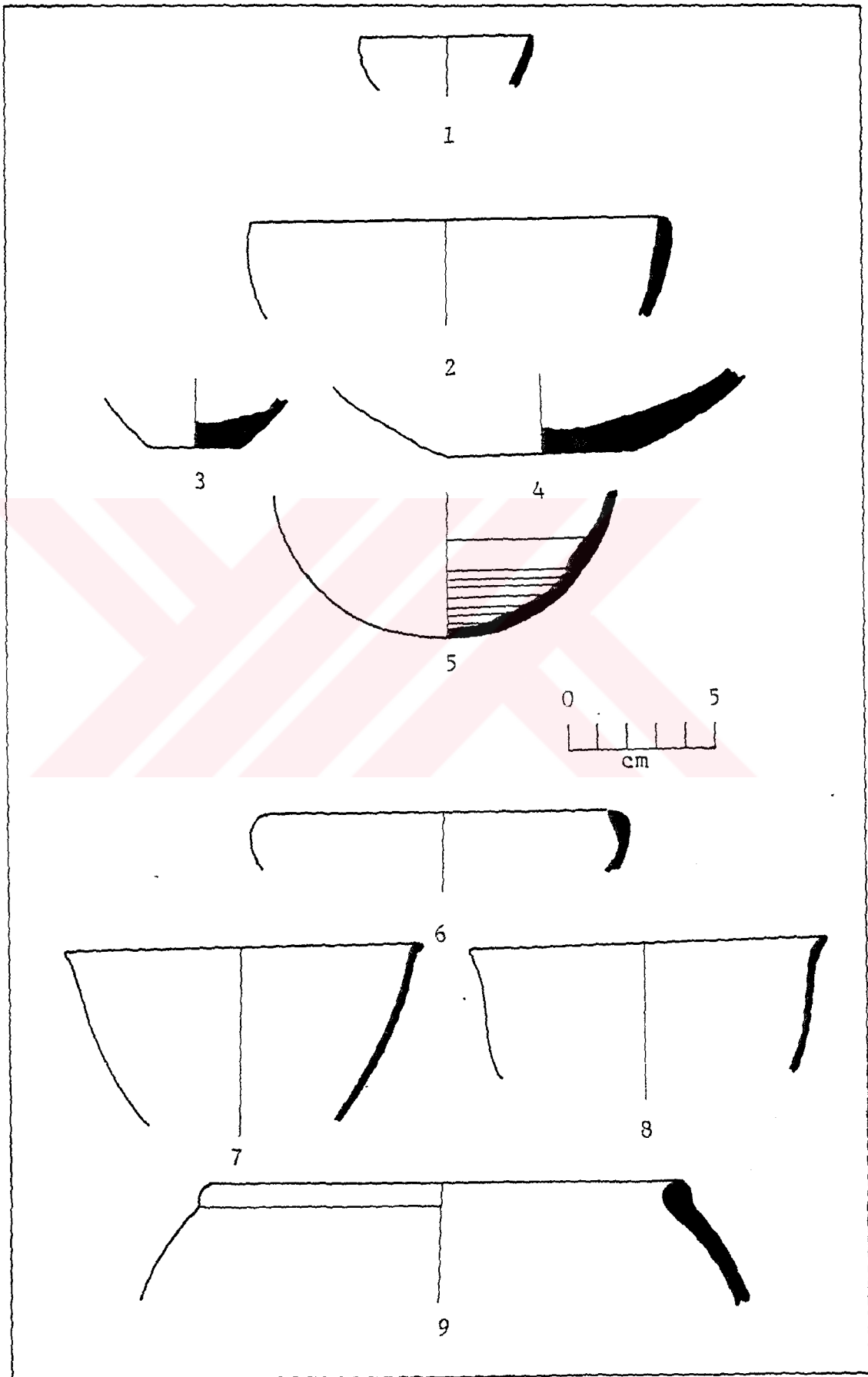
7

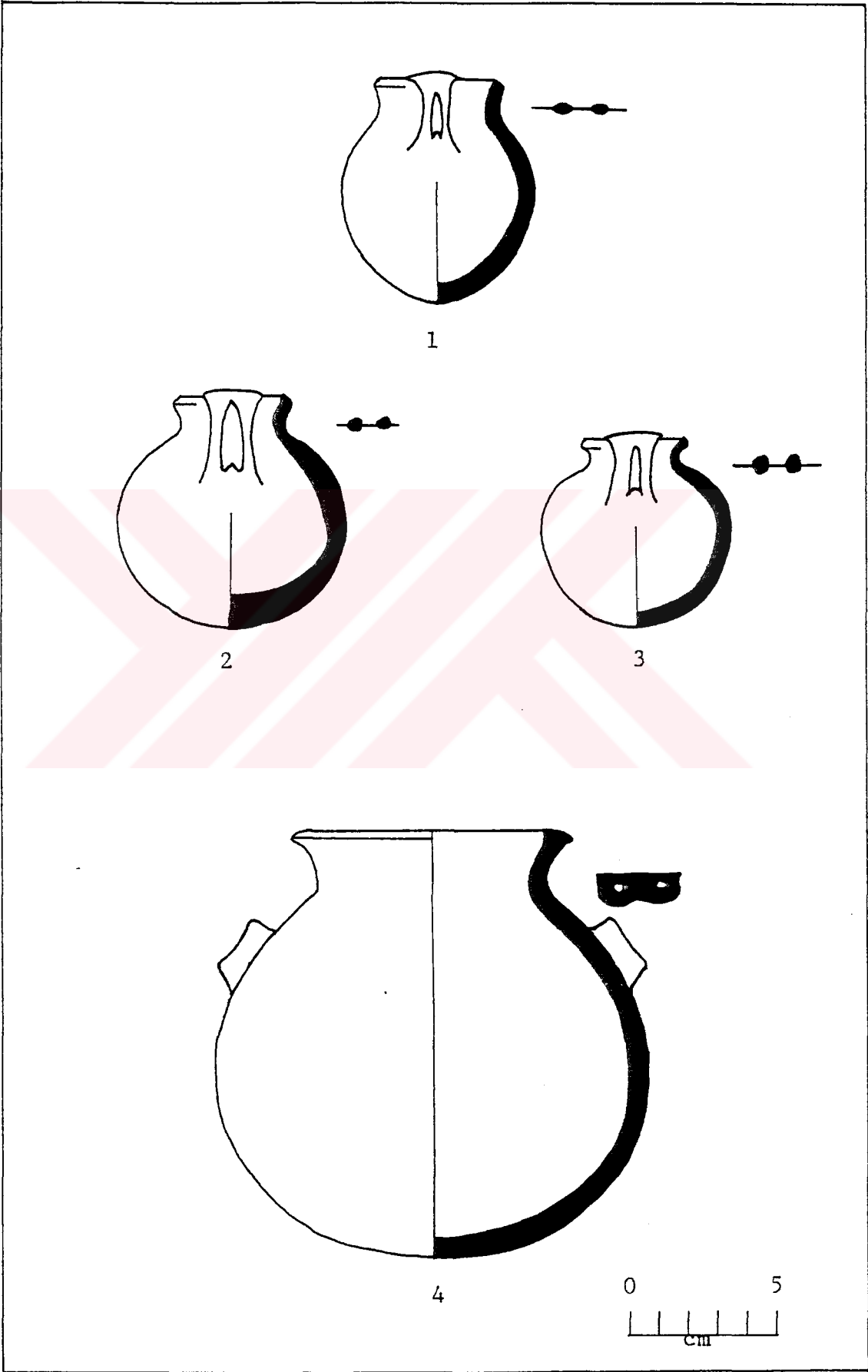

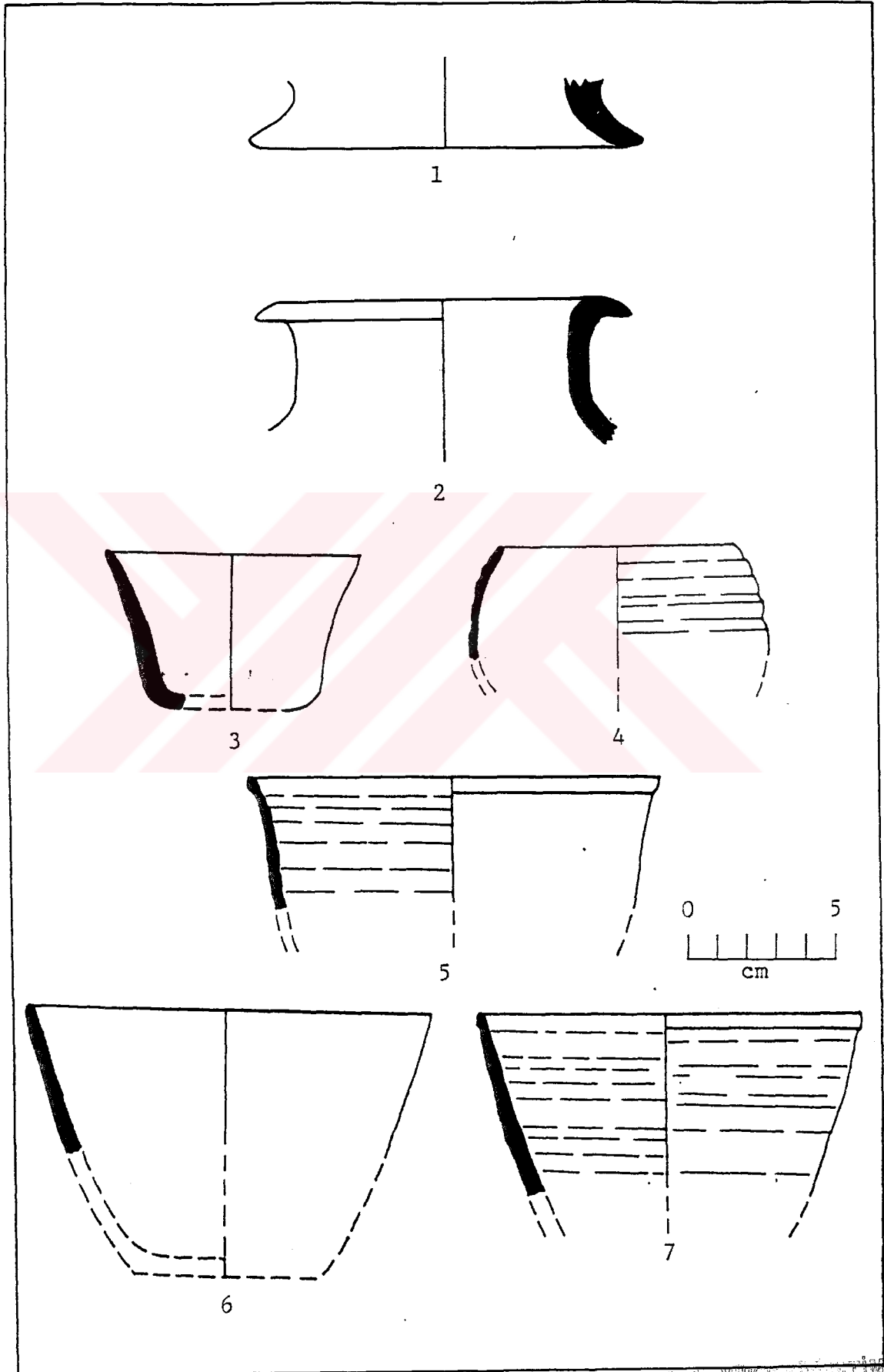
cm

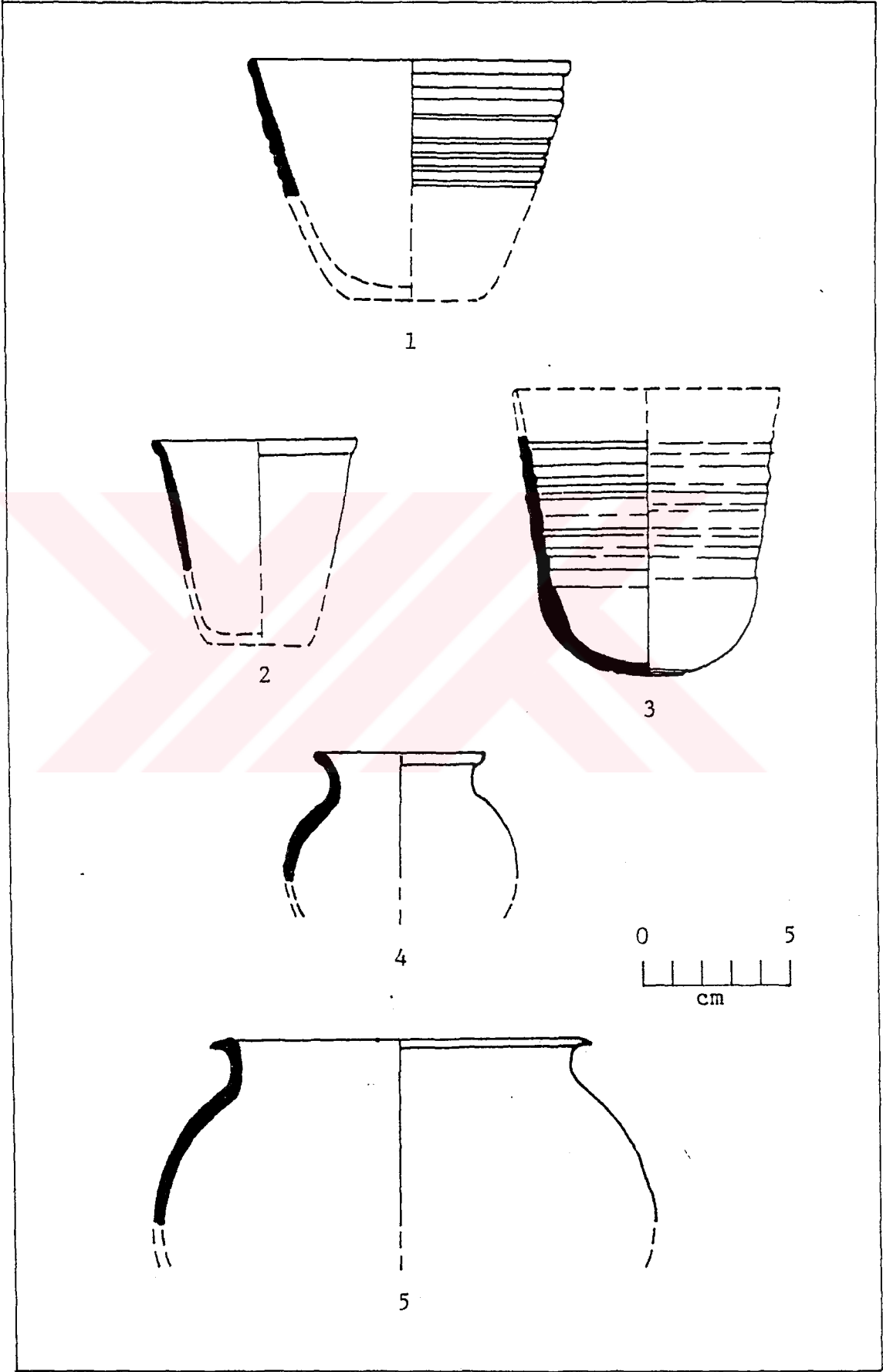

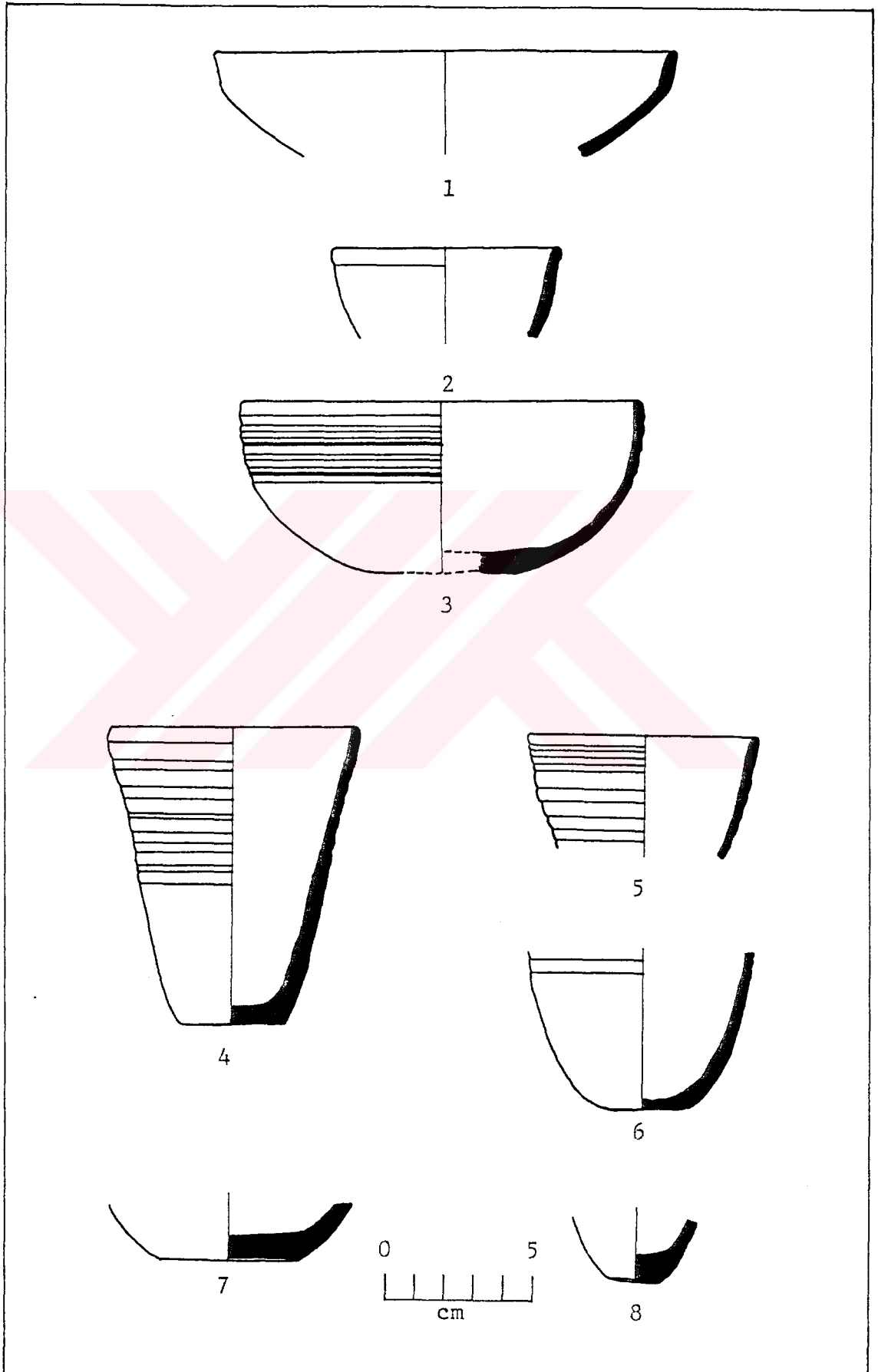

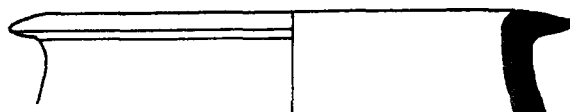

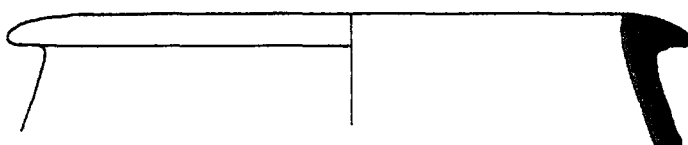

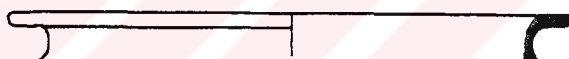

1

2

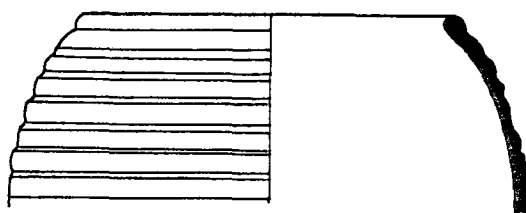
3

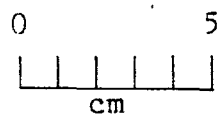
4

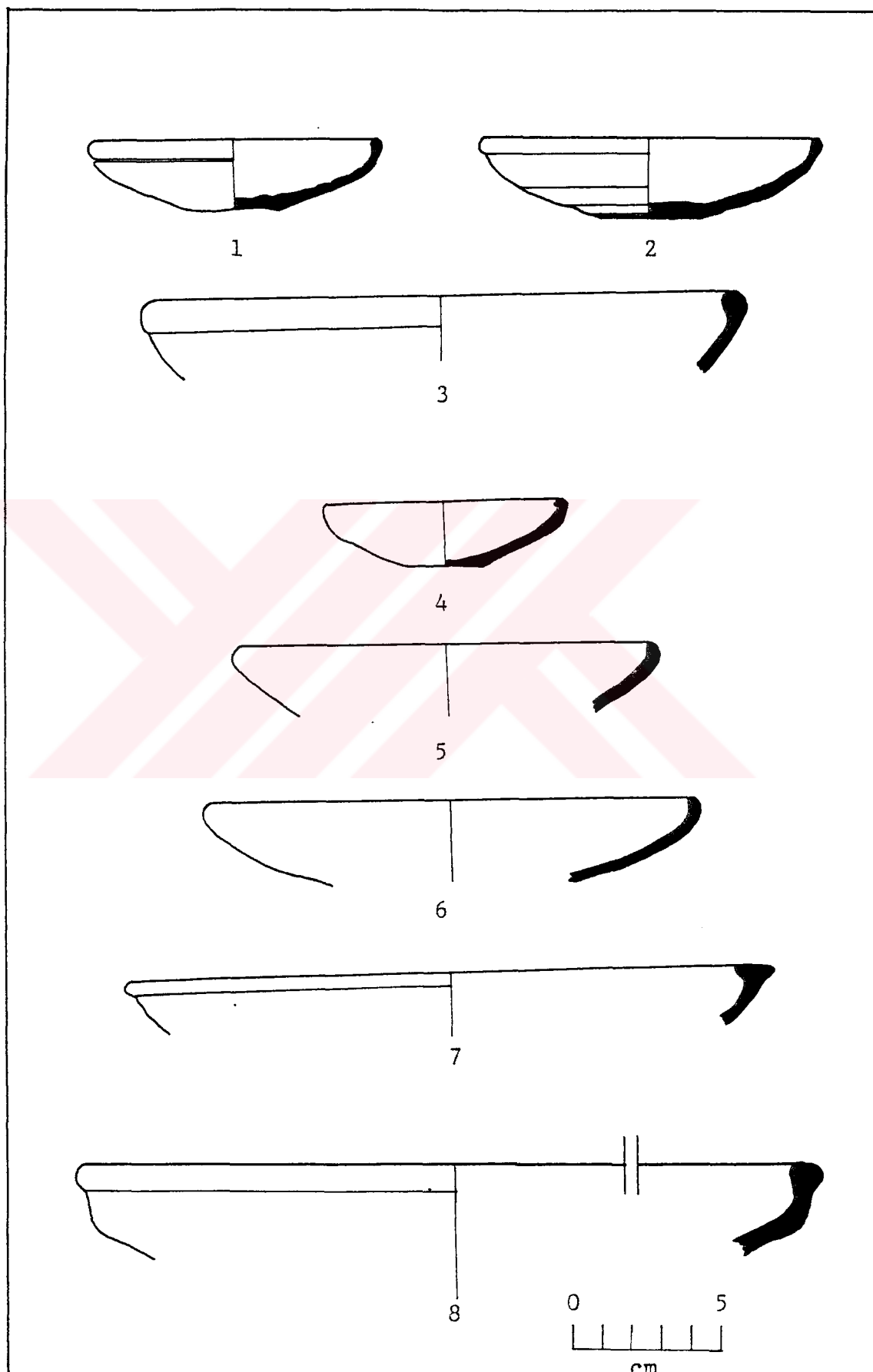

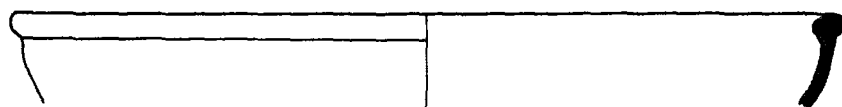
5

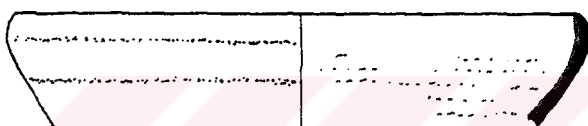
6

1

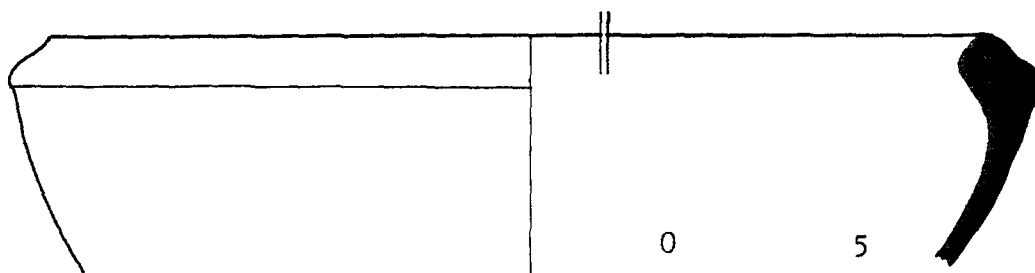
2

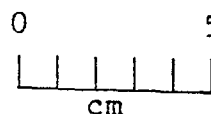
3

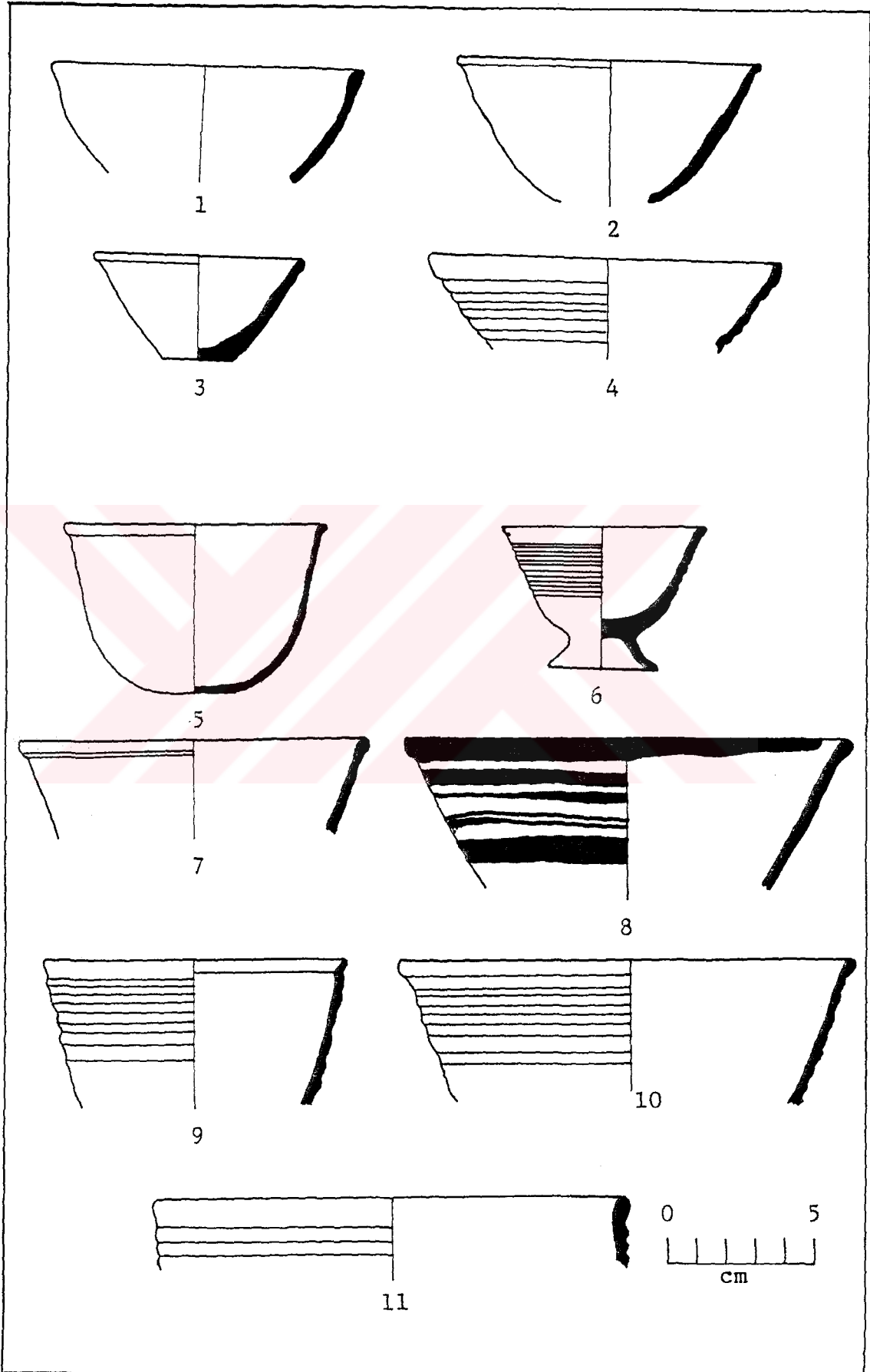

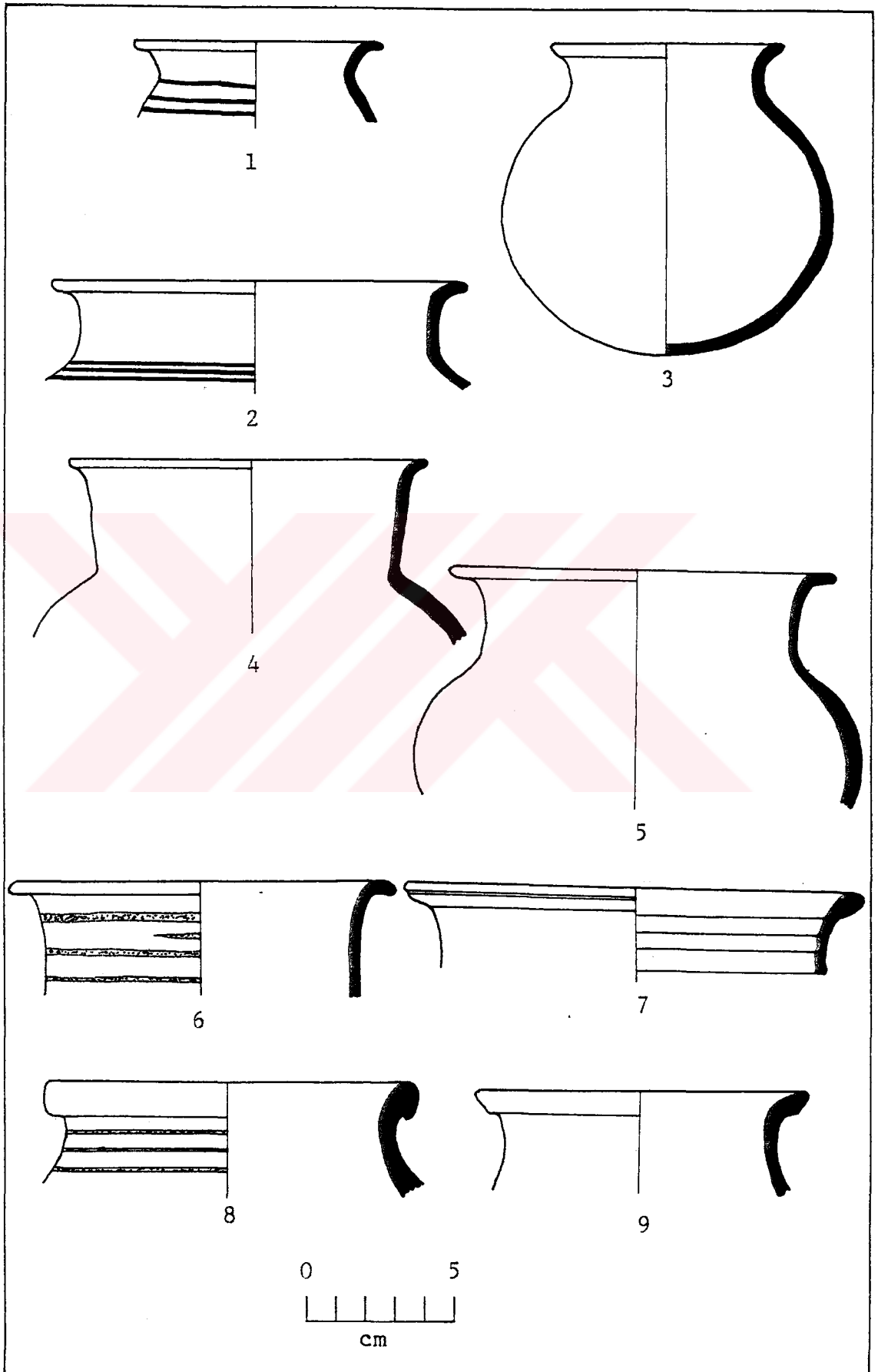
4

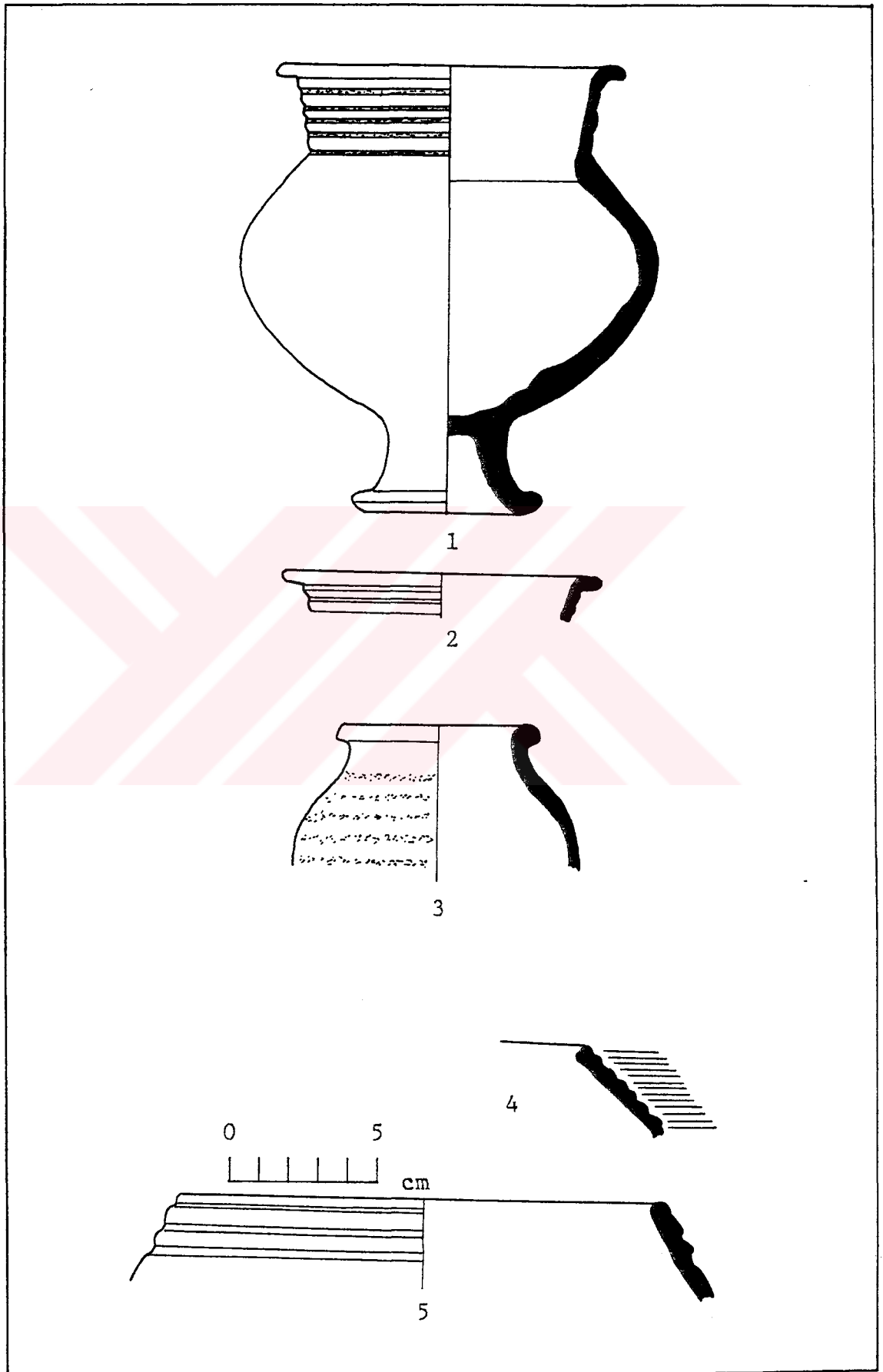

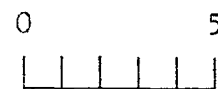
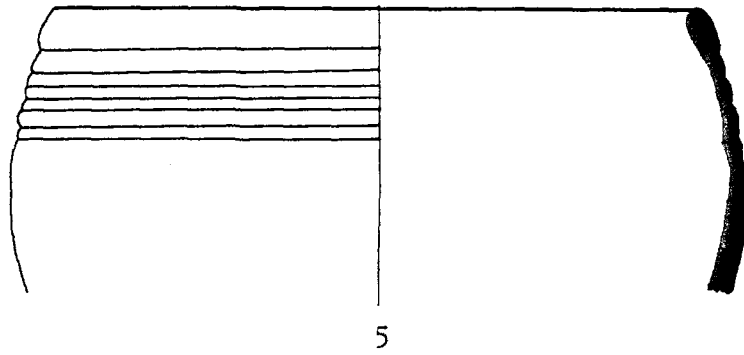
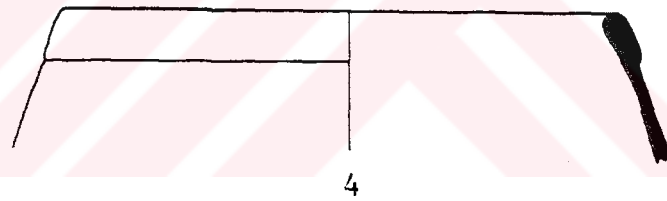
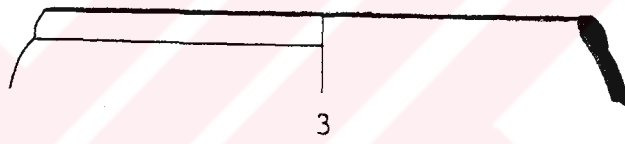
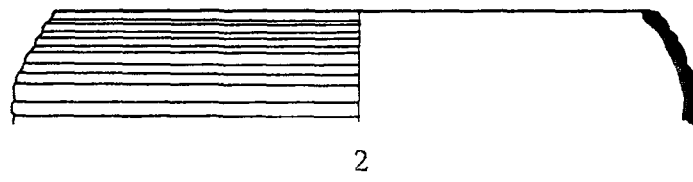
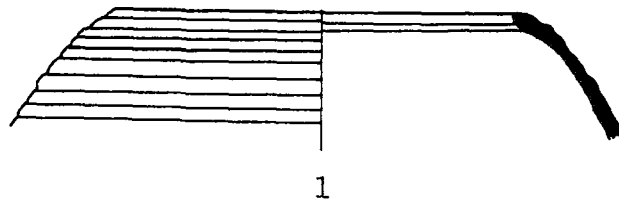
5

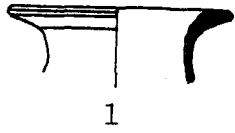

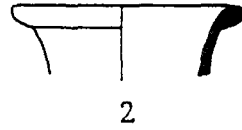

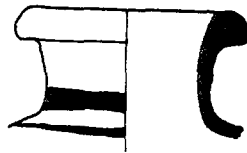
cm

1

2

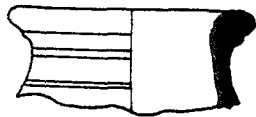
3

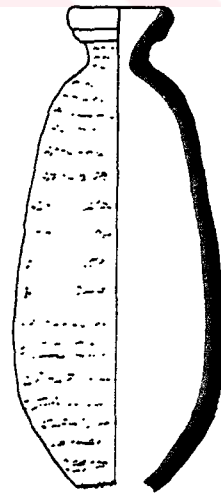
4

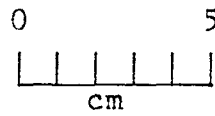
5

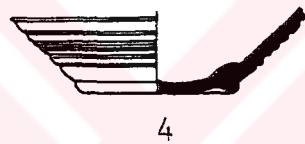
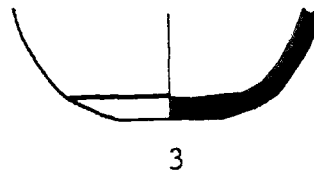
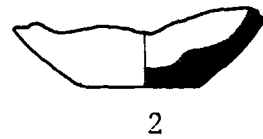
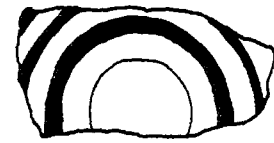
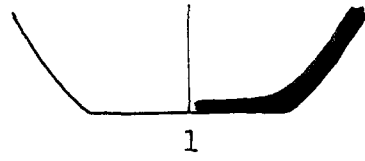
7

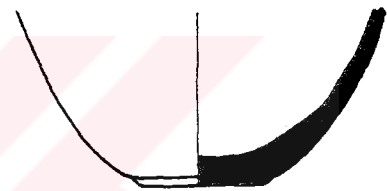
6

cm

4

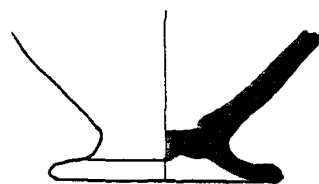
5

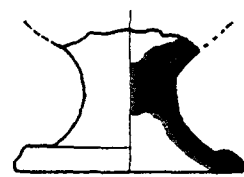
6

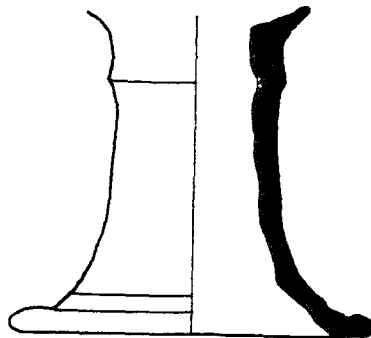
7

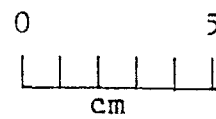
8

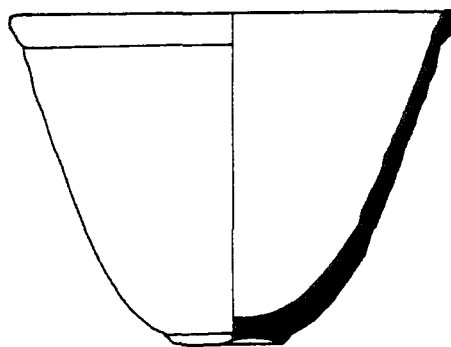

9

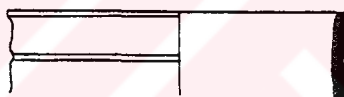

10

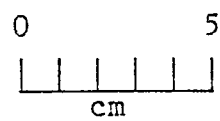

1

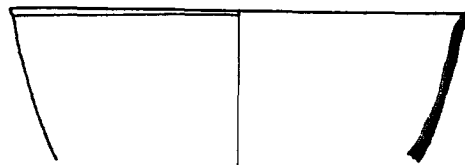

2

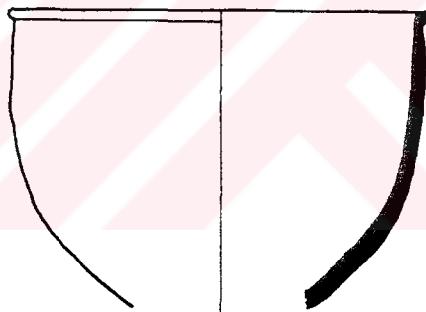

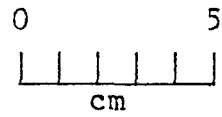
1

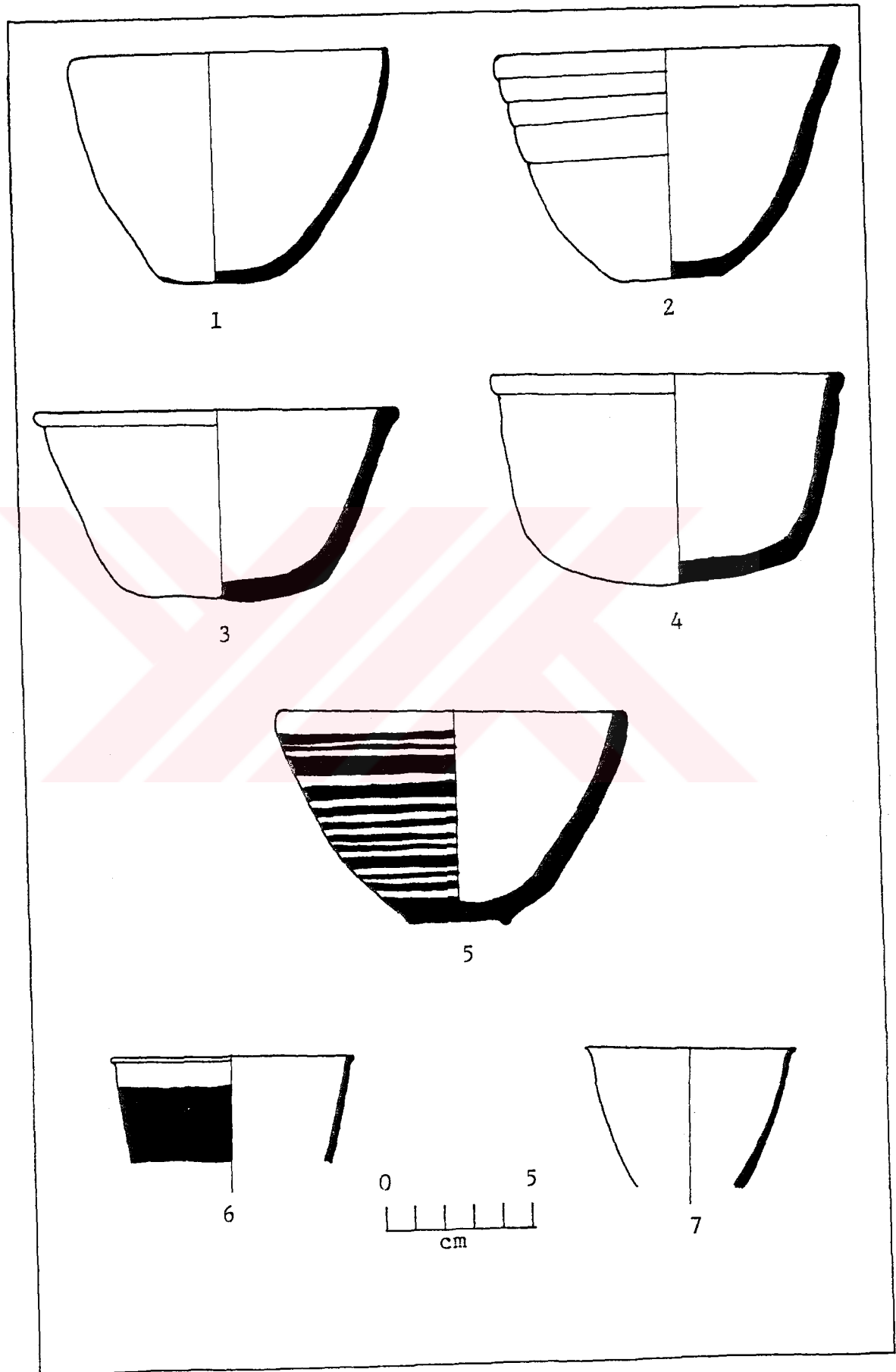
2

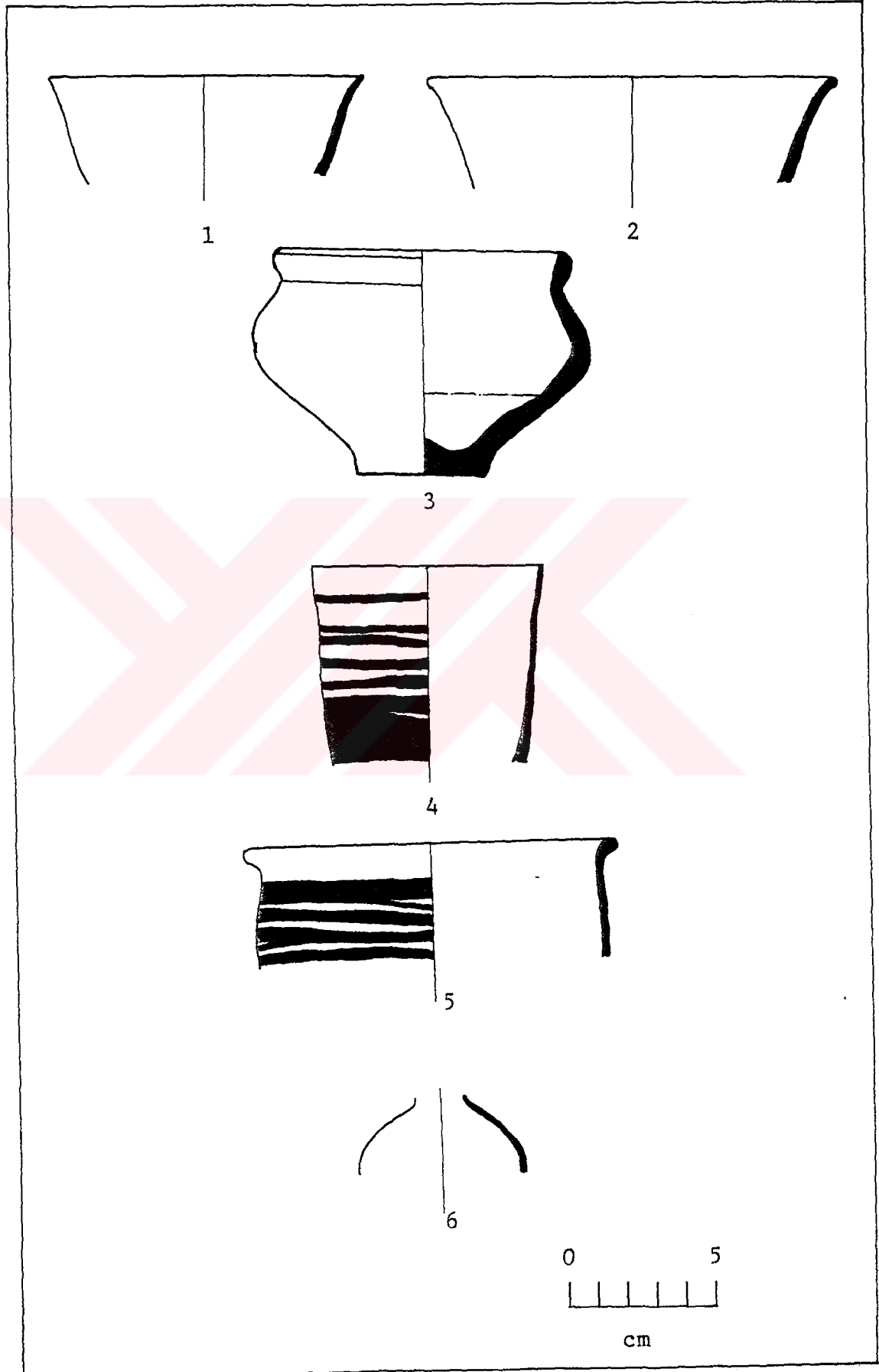

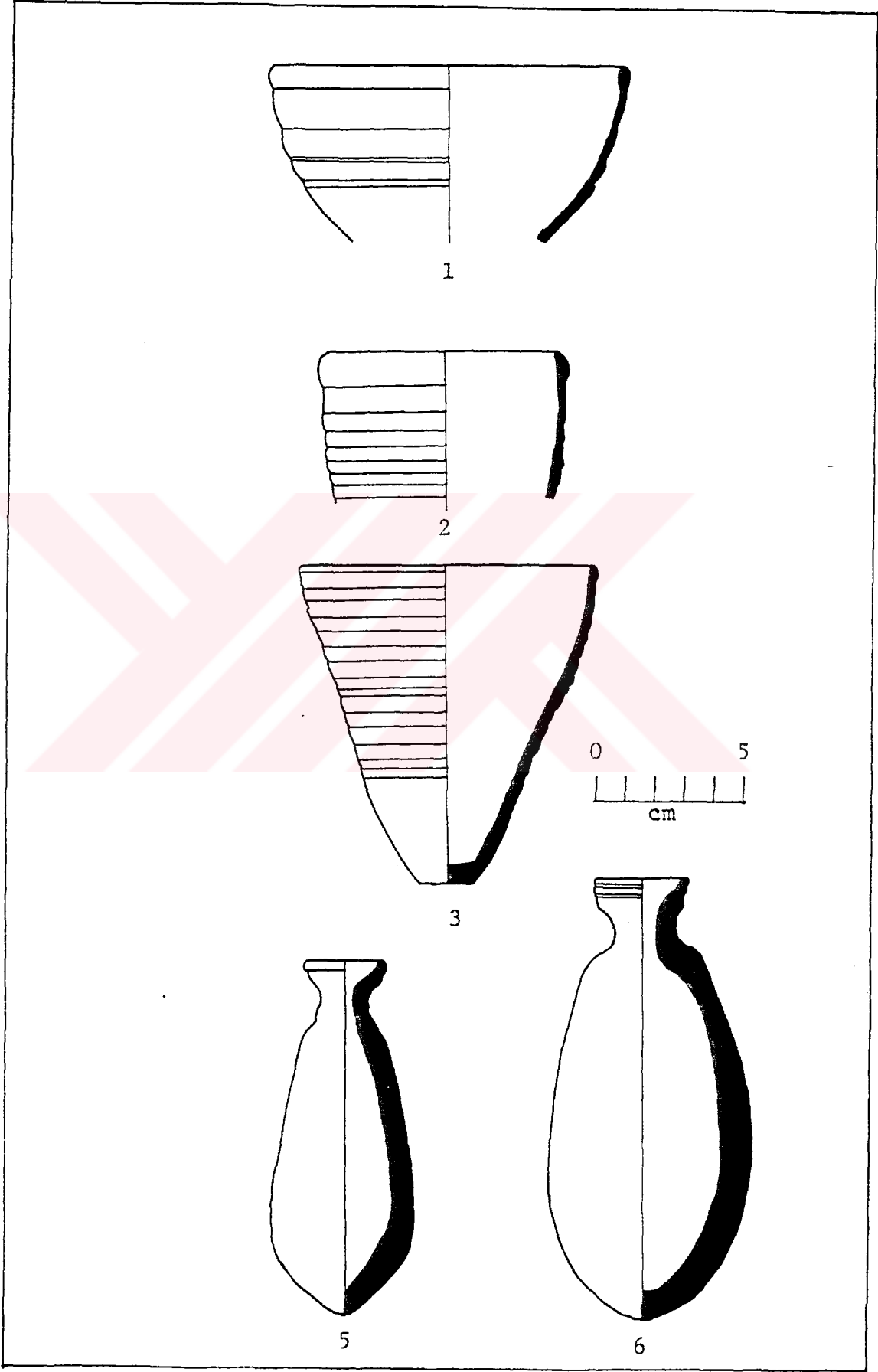
3

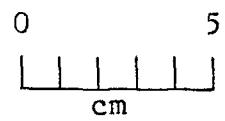
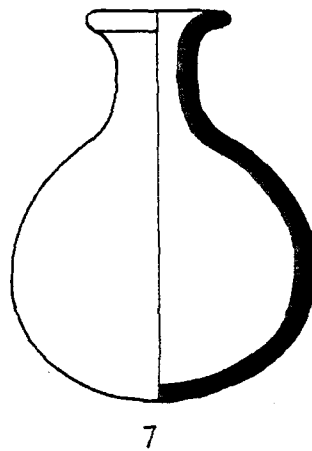

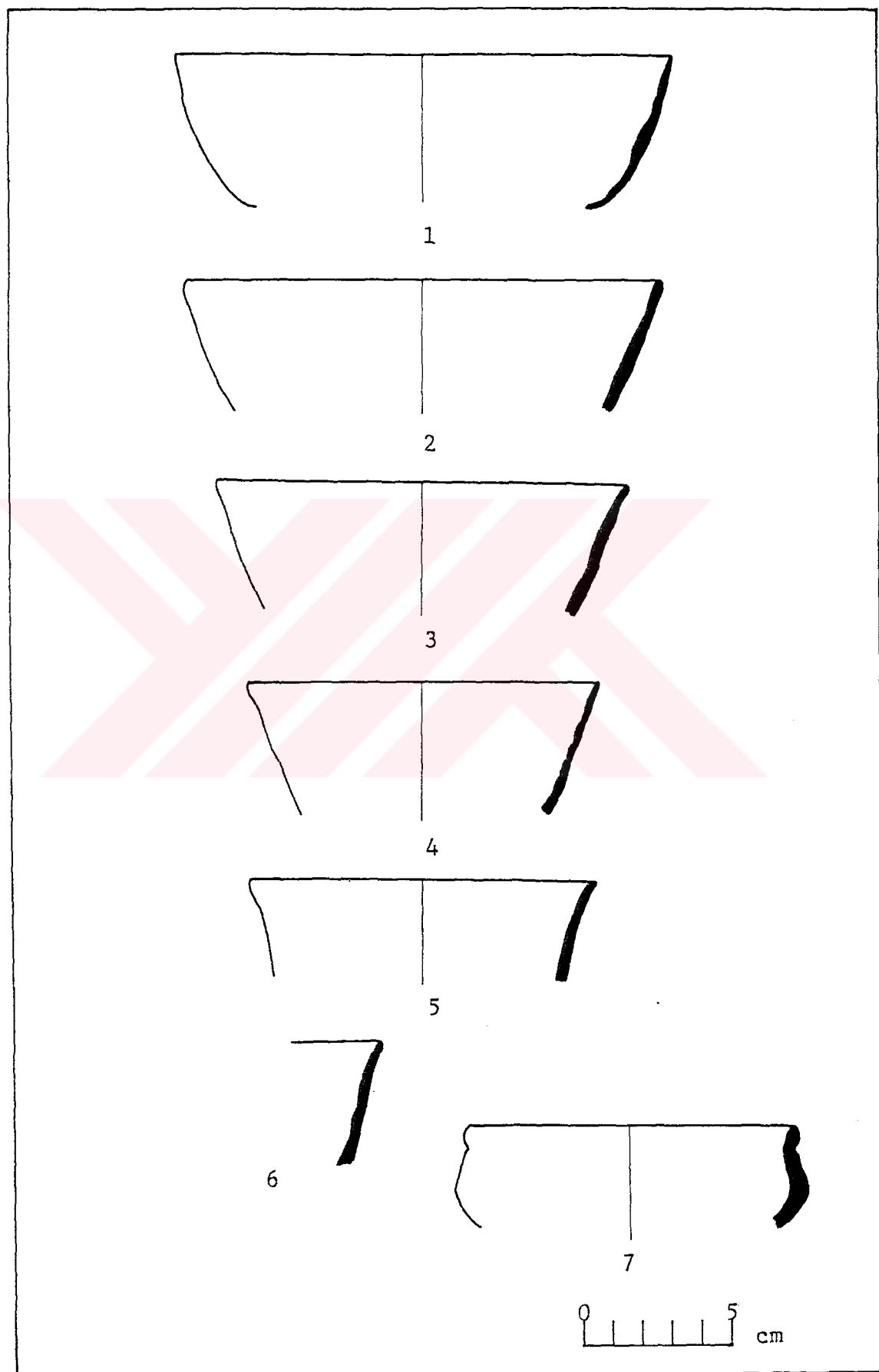
4

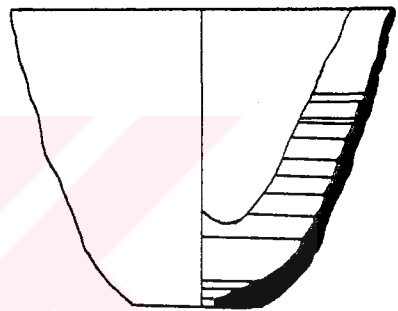

1

2

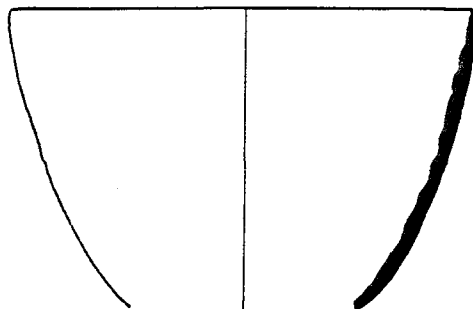
3

4

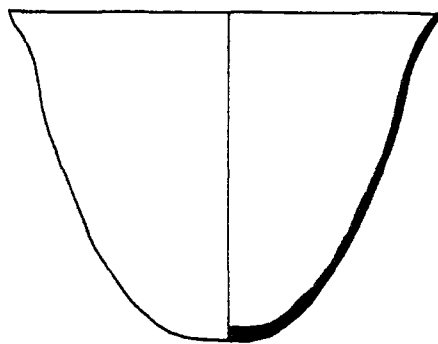

5

6

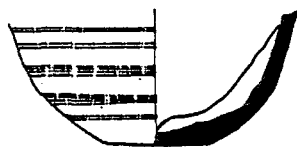

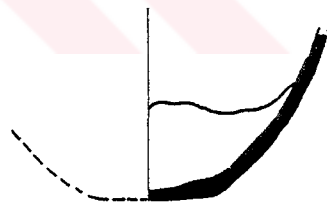
1

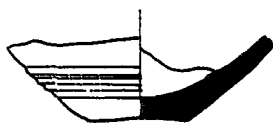
2

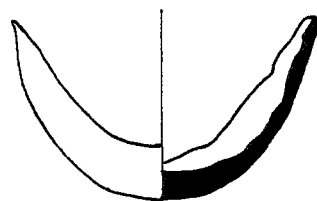
3

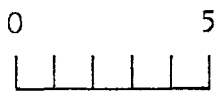
4

5

6

cm

1

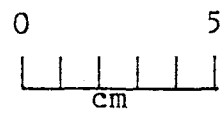
2

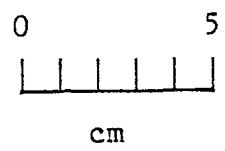
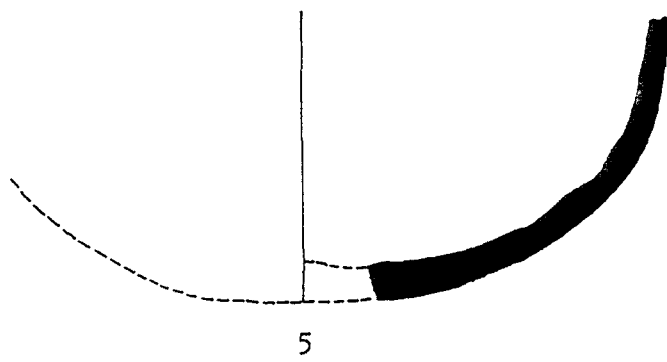

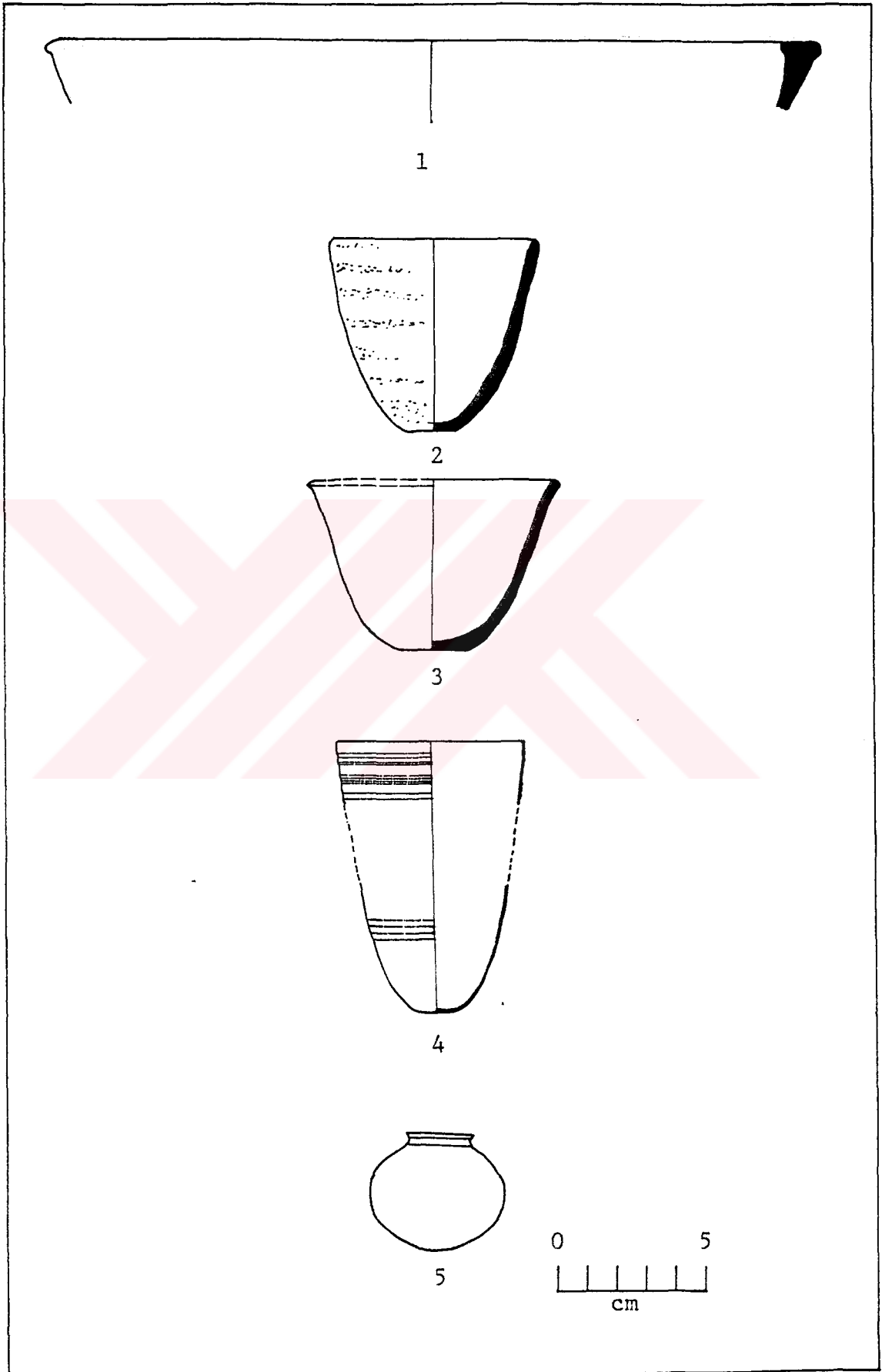
3

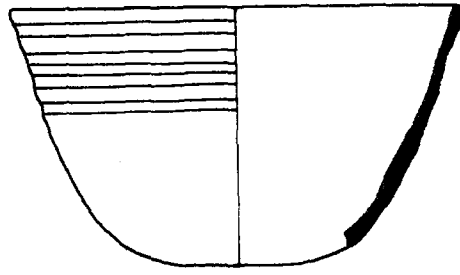

4

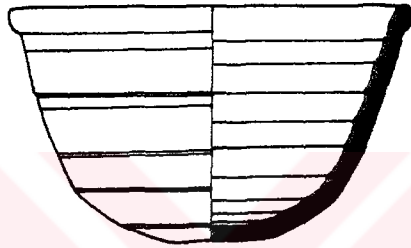

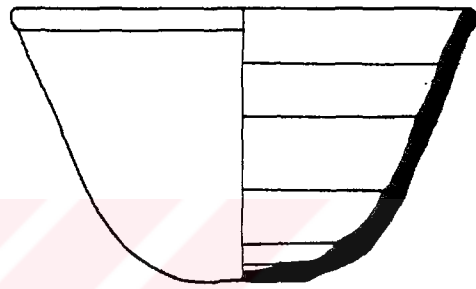

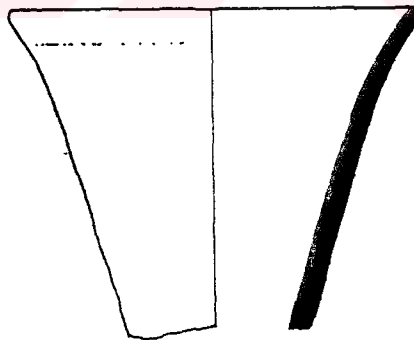
1

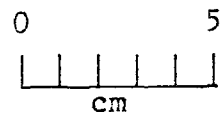
2

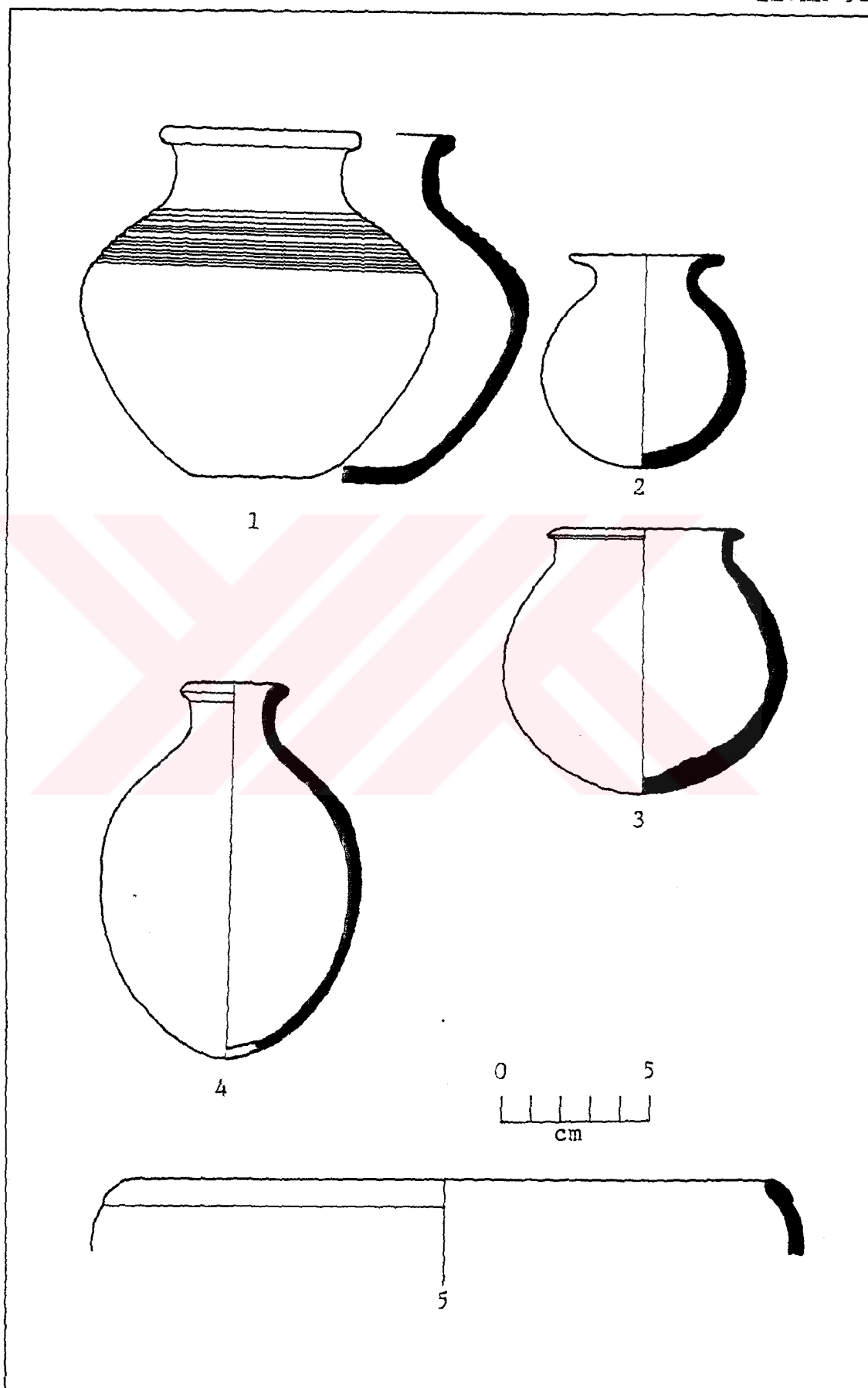

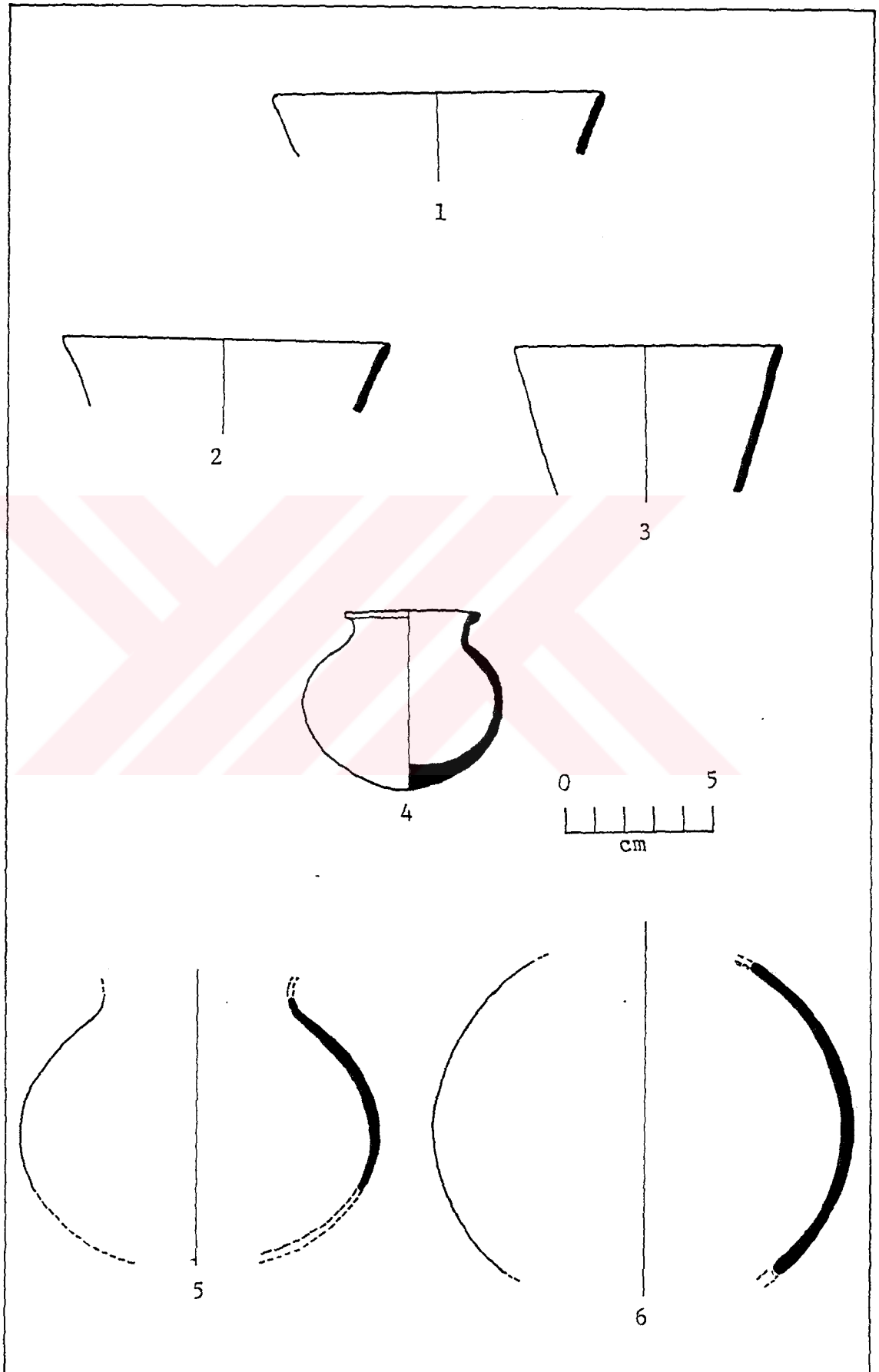
3

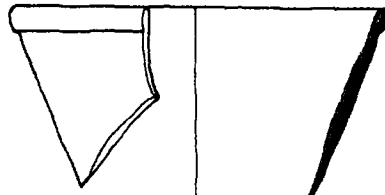

4

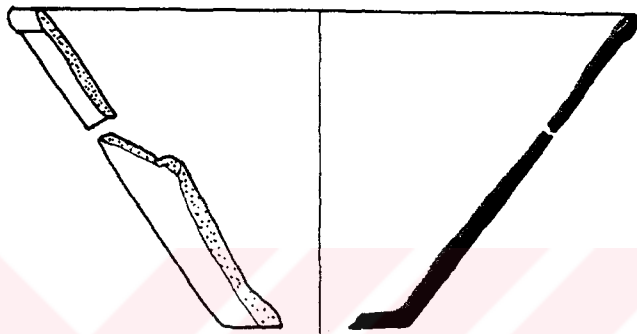

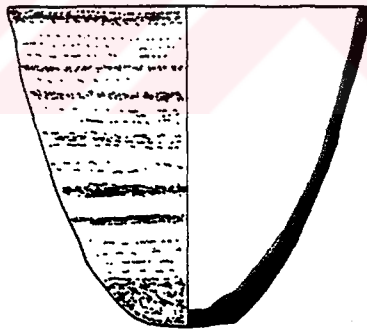

1

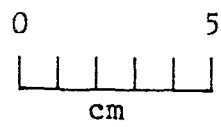
2

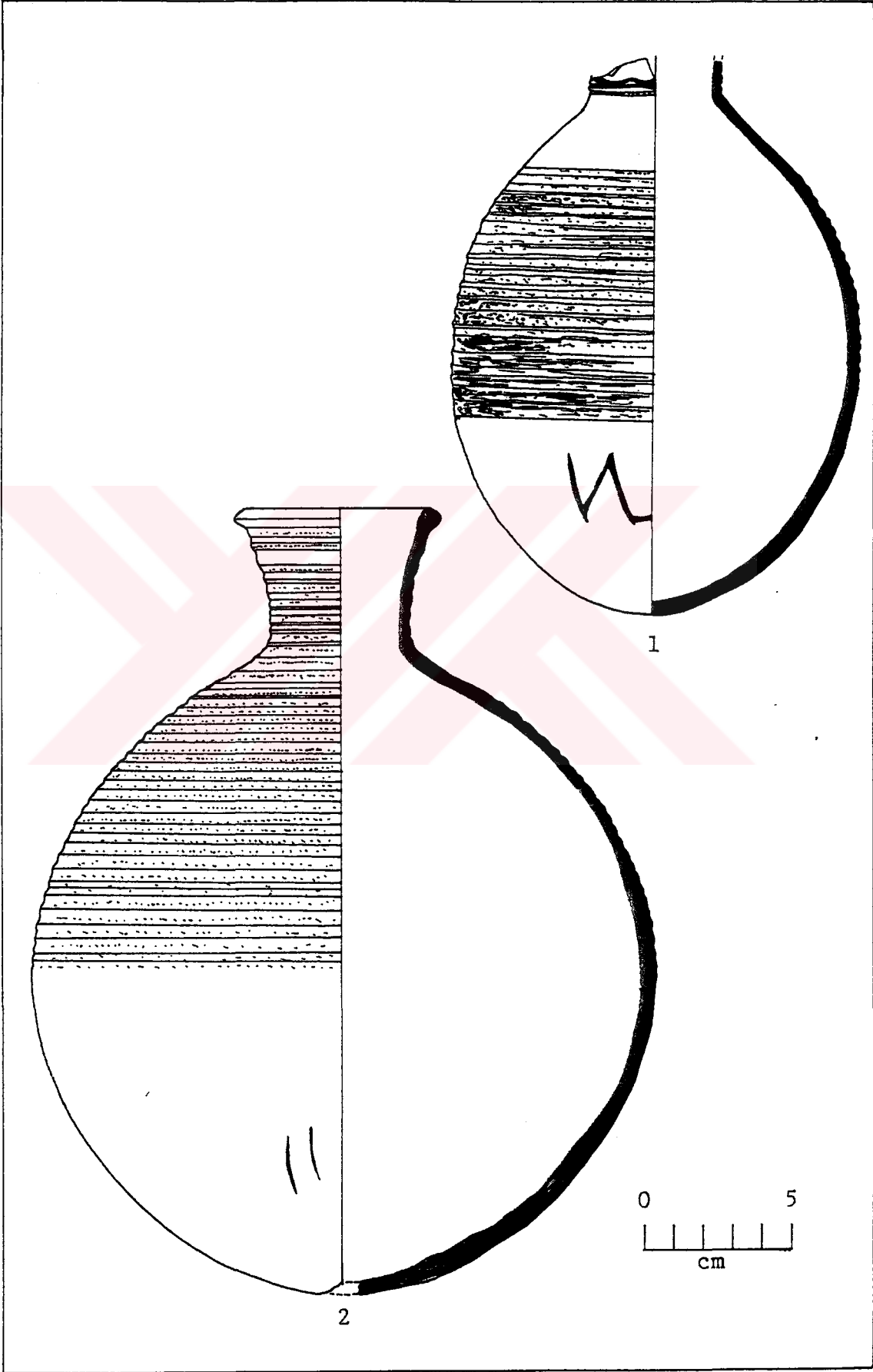

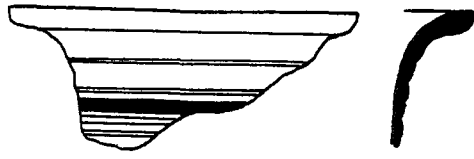
3

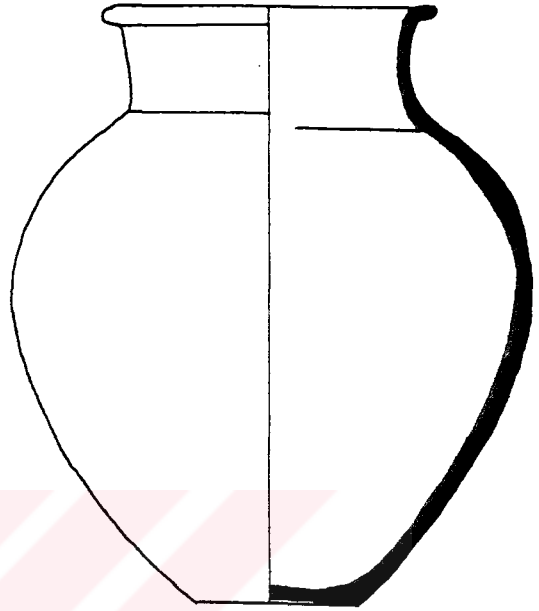
4

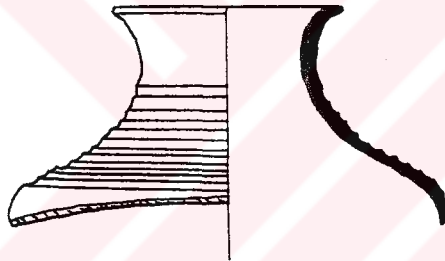

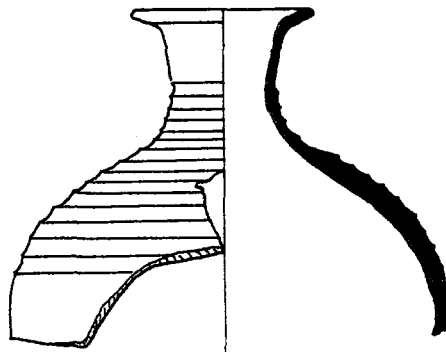
1

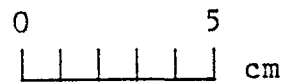
2

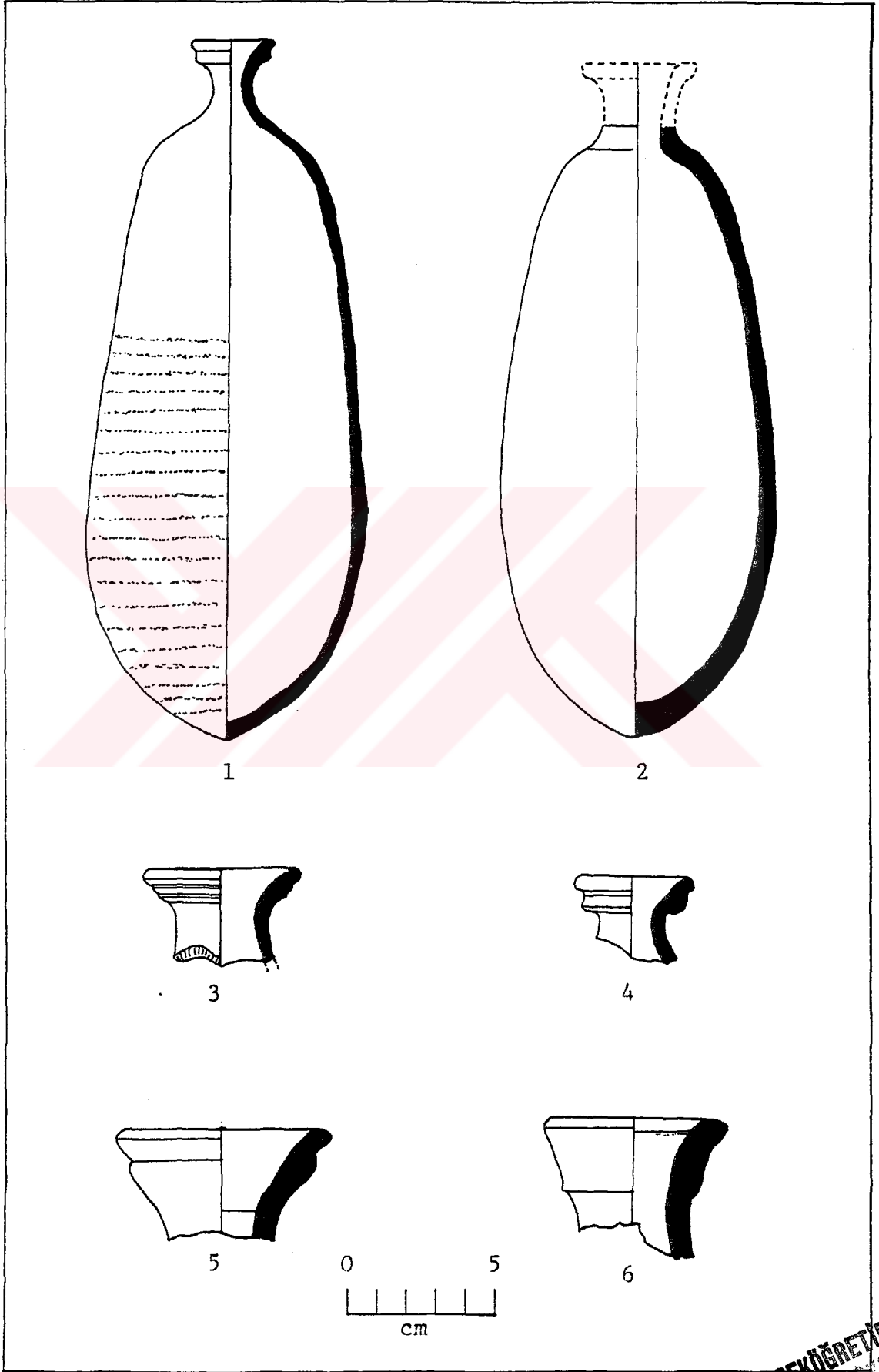

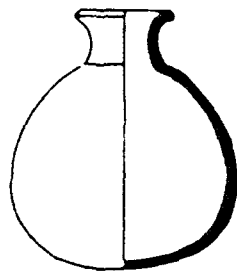
3

4

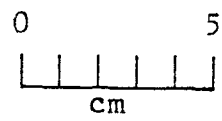

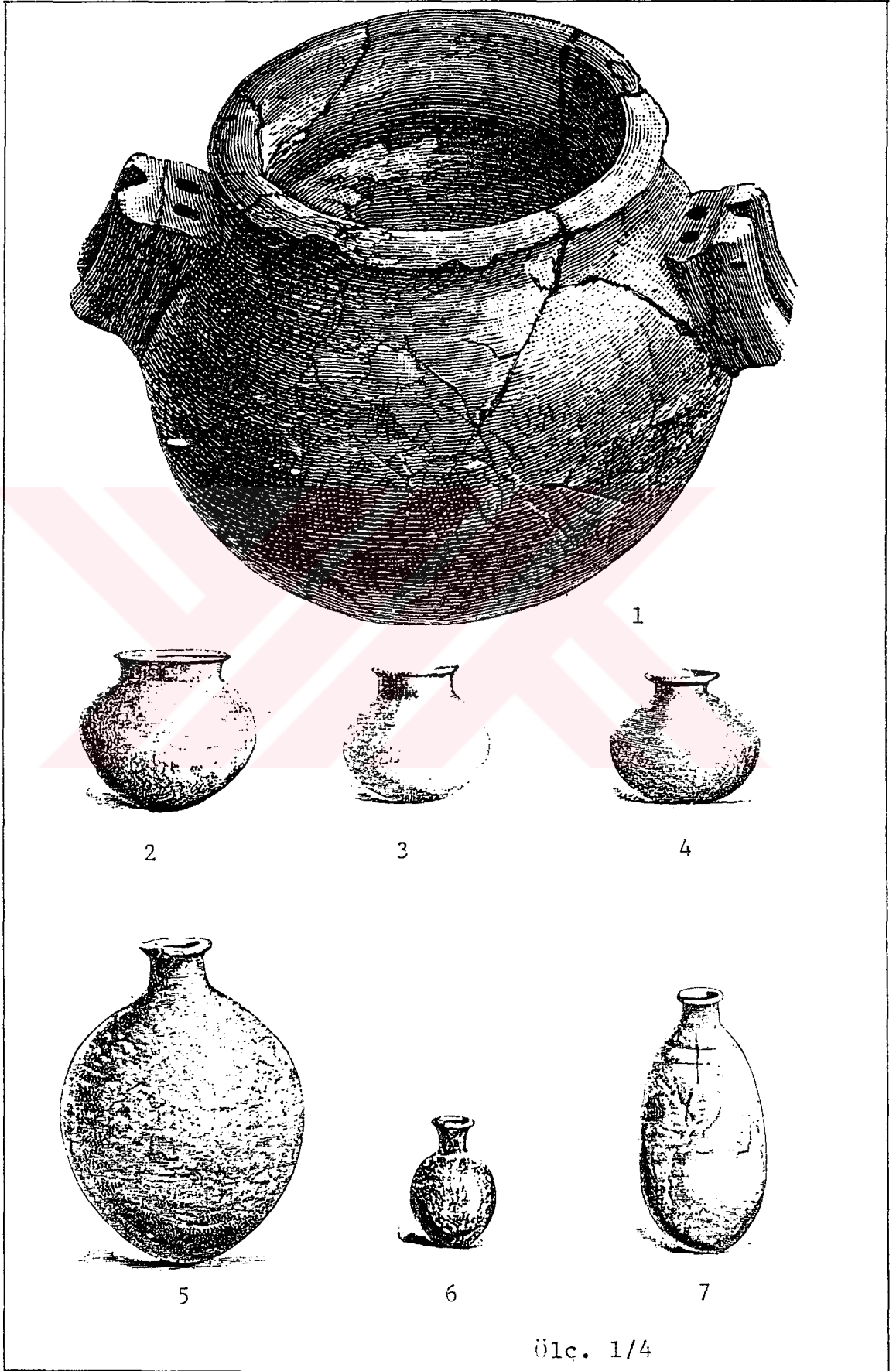

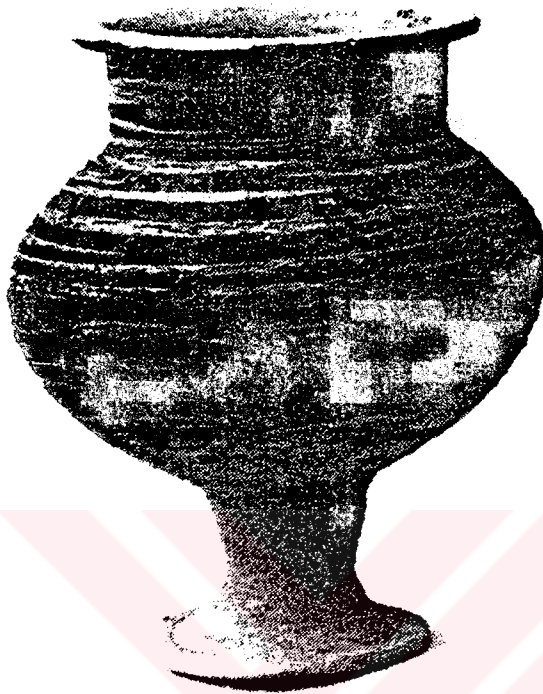
1

2

1

2

3

1

2

3

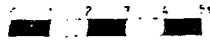
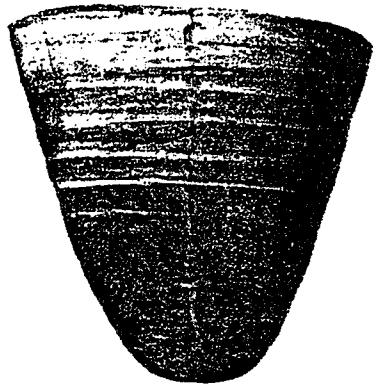
4

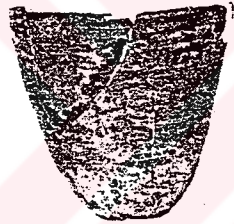
5

6

7

1

2

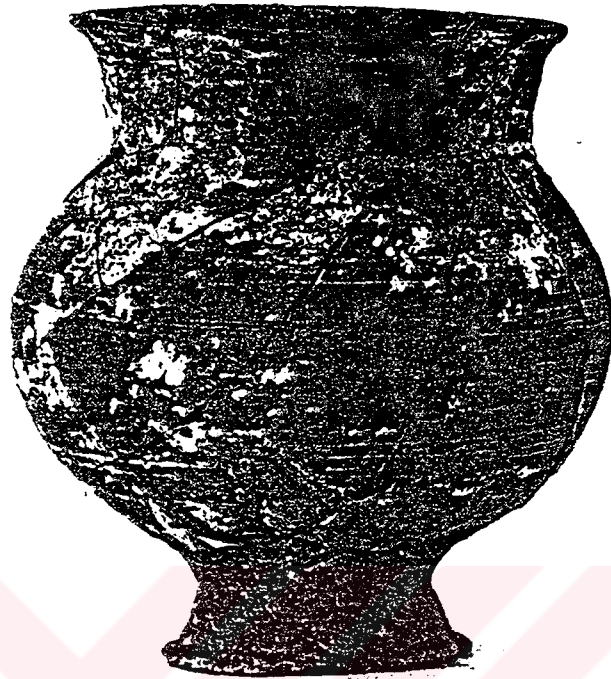
3

4

5

0 1 2 3 cm.

1

2

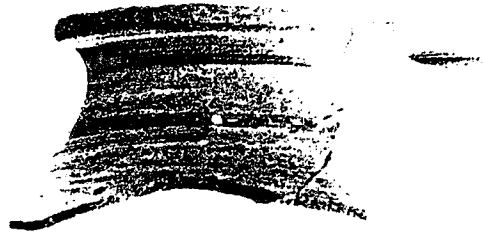

3

4

5

1

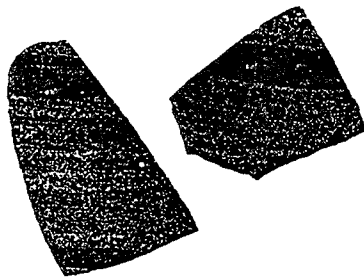
2

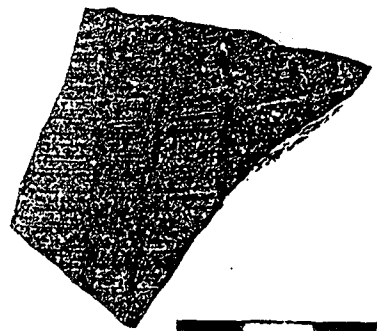
3

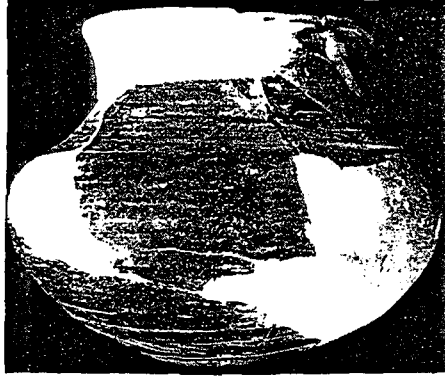
4

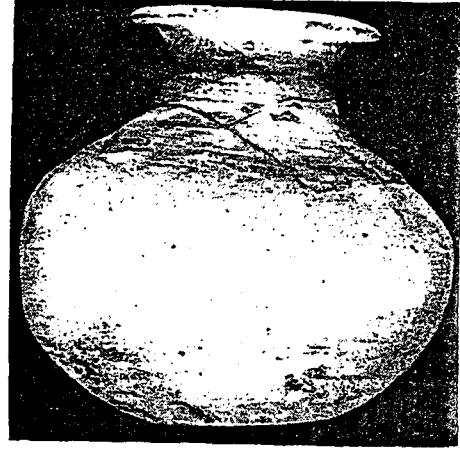
5a-b

6

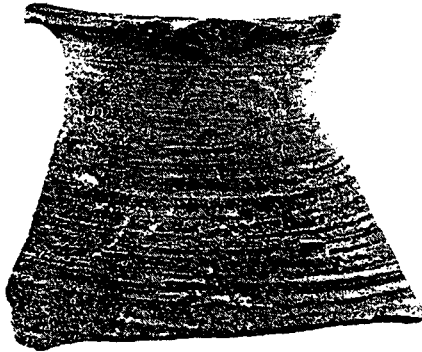
1

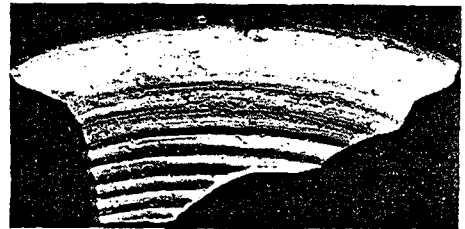
2

3

4

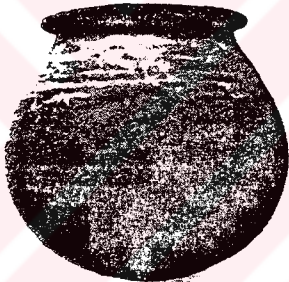
5

1

2

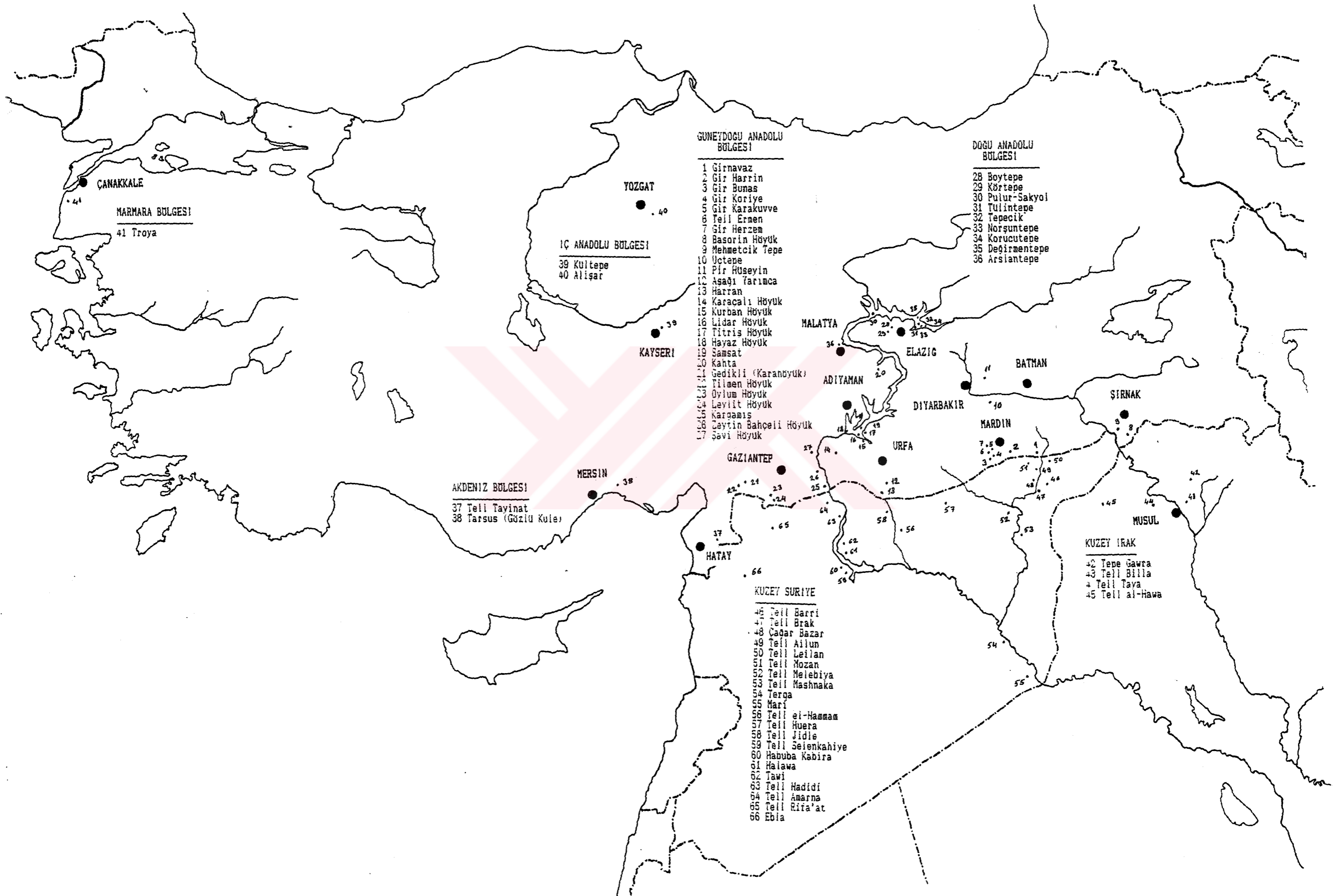
3

4

5

ÇANAKKALE
MARMARA BÖLGESİ
 41 Troya

YOZGAT
İÇ ANADOLU BÖLGESİ
 39 Kultepe
 40 Alisar

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

- 1 Gırnavaz
- 2 Gir Harrin
- 3 Gir Bunas
- 4 Gir Koriye
- 5 Gir Karakuvve
- 6 Tell Ermen
- 7 Gir Herzem
- 8 Basorin Höyük
- 9 Mehmetcik Tepe
- 10 Uçtepe
- 11 Pır Hüseyin
- 12 Aşağı Yarıncı
- 13 Harran
- 14 Karacalı Höyük
- 15 Kurban Höyük
- 16 Lidar Höyük
- 17 Titris Höyük
- 18 Hayaz Höyük
- 19 Samsat
- 20 Kahta
- 21 Gedikli (Karandöyük)
- 22 Filmen Höyük
- 23 Dylum Höyük
- 24 Layit Höyük
- 25 Karacamis
- 26 Çeytin Bahçeli Höyük
- 27 Savi Höyük

DOĞU ANADOLU BÖLGESİ

- 28 Boytepe
- 29 Körtepe
- 30 Pulur-Sakyol
- 31 Tuluntepe
- 32 Tepecik
- 33 Norguntepe
- 34 Korucutepe
- 35 Değirmen-tepe
- 36 Arslantepe

AKDENİZ BÖLGESİ
 37 Tell Tayinat
 38 Tarsus (Güzlü Kule)

KUZEY SURIYE

- 46 Tell Barri
- 47 Tell Brak
- 48 Çadar Bazar
- 49 Tell Ailun
- 50 Tell Lellan
- 51 Tell Mozan
- 52 Tell Melebiya
- 53 Tell Mashnaka
- 54 Terga
- 55 Mari
- 56 Tell el-Hammam
- 57 Tell Huera
- 58 Tell Jidle
- 59 Tell Selenkahiye
- 60 Habuba Kabira
- 61 Halawa
- 62 Tawi
- 63 Tell Hadidi
- 64 Tell Amarna
- 65 Tell Rita'at
- 66 Ebia

KUZEY IRAK

- 42 Tepe Gawra
- 43 Tell Billa
- 4 Tell Taya
- 45 Tell al-Hawa

SUMMARY

In this doctoral thesis which entitled "Metallic ware in Southeastern Anatolia and its distribution in Anatolia in the Third Millennium B.C.", it was held the general situation of metallic ware at the sites in Southeastern Anatolia at first.

Because of well-firing in the technologically developed kilns and resembling the metal vessels by characteristic surface treatments such as being generally grey in color, ring burnish and wheel-mark on the surface, this ware was mentioned as "metallic ware" by many of the scholars. Metallic ware which had been supposed to be a ware of Northern Syria itself is now attested at many sites in Southeastern Anatolia as being in its own region. After now on, it must be accepted that metallic ware is the ware of both Southeastern Anatolia and Northeastern Syria.

Metallic ware was attested at Girnavaz, Gir Bunas, Gir Harrin, Gir Herzem, Gir Karakuvve, Gir Koriye and Tell Ermen in the province of Mardin. Uç Tepe and Pir Hüseyin Höyük in the province of Diyarbakır, Aşağı Yarımca, Harran, Karaçalı Höyük, Kurban Höyük, Lidar Höyük and Titriş Höyük in the Urfa Province, Samsat and Hayaz Höyük in the province of Adıyaman, Gedikli, Kargamış, Leylit Höyük, Oylum Höyük, Şavi Höyük, Tilmen Höyük and Zeytin Bahçeli Höyük in the province of Gaziantep in Southeastern Anatolia. Many of these sites seems to be production centers of this distinguished ware. Metallic ware examples from those sites are different enough in quality and forms. The material included here showed that vessel forms such as, dish, bowl, deep bowl, beaker, jar and bottle are represented and have different types as well.

It was also attested that metallic ware is common at the neighboring regions, especially in the southern part of

Eastern Anatolia, even though not as common as being in Southeastern Anatolia. At Boy Tepe, Değirmentepe, Korucutepe Körtepe, Norşuntepe, Fular-Bakyol, Tepecik and Tulintepe in the province of Elazığ, at Arslantepe in the Malatya province showed that metallic ware is represented as imports from southern regions.

The results which were held in both regions proves that thanks to more researches and excavations the number of sites which would have metallic ware culture will increase, as well.

Metallic ware vessels and sherds from Tell Tayinat and Tarsus in Mediterranean region, from Kültepe and Alişar in central Anatolia reflects the cultural and trading connections between these regions of Anatolia. It is extremely important that metallic ware was attested so far as Troy in Marmara region.

Metallic ware had been dated unsatisfactorily either to Akkadian or to Early Dynastic Period by some scholars. The recent excavations both in Anatolia and Syria proved that this ware was in use during the both period at the second half of the third millennium B.C., as well. The connections in the second half of the third millennium B.C. between Anatolia and Mesopotamia had been proved by the cuneiform inscriptions belonging to Akkadian period. Thanks to metallic ware being a part of material culture of that period, this relations have another support any more.